

รายงานฉบับสมบูรณ์
(Final Report)

โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

จัดทำโดย

มูลนิธิธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

เสนอต่อ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กันยายน 2560

รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ที่ปรึกษาโครงการ

รศ.ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว
รศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง
รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ
ดร.วิฑูรย์ วีริยะสกุลธรณ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศูนย์โรตารีเพื่อสันติภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวหน้าโครงการ

ศาสตราจารย์สุริชัย หวันแก้ว

มูลนิธิธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักวิจัย

ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน

ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์
อ.ชล บุนนาค

สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ด้านเศรษฐกิจ

ผศ.ดร.พรเทพ เบญญาอภิกุล

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย

สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านสังคม

ดร.สุรางค์รัตน์ จำเนียรพล

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล

นางสาวธีรดา ศุภะพงษ์

Centre for Humanitarian Dialogue(HD)

นักวิจัยร่วม

นายอรรถเศรษฐ์ จิรยธรรมานุกุล
นางสาวอุษา บุญญเลิศสินรินทร์
นางสกุลวลัย อุ้งเงิน

ศูนย์บริการวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ดำเนินการประเมินผลกระทบจากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งได้ปรับการพัฒนาสู่แนวคิด คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ทั้งในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา และเป็นผู้ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา ดังนั้น สศช. จึงได้พัฒนา “ดัชนีความอยู่ดีมีสุข” เพื่อเป็นเครื่องมือประเมินผลกระทบการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับคน ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 อย่างเป็นทางการ ครบถ้วนทุกมิติของการดำรงชีวิตทั้งสุขภาพอนามัย ความรู้ ชีวิตการทำงาน รายได้และการกระจายรายได้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตของคน ทั้งชีวิตครอบครัว สภาพแวดล้อม และการบริหารจัดการที่ดี และในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) สศช. ได้พัฒนาเครื่องมือในการวัดผลกระทบจากการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็ง และดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อวัดผลกระทบจากการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากผลกระทบที่เกิดจากตัวคนด้วย

ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 -2554) ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์หลักในการพัฒนาประเทศมุ่งสู่การสร้างการอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย การใช้ดัชนีความอยู่ดีมีสุขเป็นเครื่องมือวัดผลกระทบการพัฒนาจึงไม่เพียงพอ เนื่องจากขอบเขตของนิยามความสุขได้ขยายจากมิติของการดำรงชีวิตและแนวปฏิบัติของปัจเจกบุคคลไปสู่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย รวมทั้งการวัดในด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม ความถูกต้องดีงามต่างๆ สศช. จึงได้ขยายแนวคิดการพัฒนาจากดัชนีความอยู่ดีมีสุขมาเป็น “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” ที่กำหนดองค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขที่กว้างขวางครอบคลุมมากขึ้นทั้งการมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล และสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ดำเนินการบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมและเห็นพ้องต้องกันของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือบ่งชี้สถานะของประเทศ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และใช้ประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (2555-2559) ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงยังคงสามารถใช้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขจึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลกระทบจากการพัฒนา แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สังคมไทยต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น สศช. จึงได้ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้มีความเหมาะสม ชัดเจน สามารถสะท้อนผลการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 11 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (2560-2564) จัดทำขึ้นในบริบทของสถานะประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ อาทิ เป้าหมายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทั้งของประเทศไทยและของโลก เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงและบ่อยครั้งมากขึ้น เศรษฐกิจโลกที่มีความผันผวนและมีการแข่งขันรุนแรงขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางสังคมและความเป็นเมืองที่ขยายมากขึ้น โดยมีกรอบวิสัยทัศน์ที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่

ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้น ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยชุดเดิมจึงอาจไม่เพียงพอต่อการใช้ประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาตามแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำและดำเนินโครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงดัชนีชี้วัดการพัฒนา เพื่อให้สามารถวัดผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ตรงกับความเป็นจริง

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์เป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผลกระทบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ
- เพื่อจัดทำระบบข้อมูลสำหรับตัวชี้วัดภายใต้ดัชนีที่พัฒนาขึ้นทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพให้สามารถใช้ในการติดตามประเมินผลและรายงานผลได้ทันต่อสถานการณ์ และมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

- พัฒนาดัชนีสำหรับประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12
- จัดทำระบบข้อมูลสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12
- เผยแพร่ดัชนีสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

กรอบแนวคิดในการศึกษา

● การศึกษาทบทวนองค์ความรู้ ผลการศึกษาวิจัย ความเปลี่ยนแปลงหรือความก้าวหน้าเชิงกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในเรื่องความสุข วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหรือพัฒนา “กรอบแนวคิดพื้นฐาน” และ “ความหมาย” ของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

● ในการศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุง “กรอบแนวคิดพื้นฐาน” สำหรับการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ในเบื้องต้นจะอยู่บนฐานแนวคิดพื้นฐานสำคัญ 4 ประการ คือ

- (1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- (2) แนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา
- (3) การพัฒนาประเทศสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน
- (4) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs)

นอกจากนี้ จะทำการศึกษาแนวคิดสำคัญใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดพื้นฐานให้มีความเหมาะสมหรือทันสมัยมากยิ่งขึ้น

- การศึกษาทบทวนและปรับปรุงปัจจัยพื้นฐานร่วมในการสร้างความสุขของมนุษย์ที่ได้กำหนดไว้ เป็น 6 องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ทั้งในมิติด้าน เศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านธรรมาภิบาล เพื่อการพัฒนาตัวชี้วัดหลักและตัวชี้วัดใหม่ที่มีความถูกต้องและเหมาะสมตามหลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามและ ประเมินผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่ได้กำหนดทิศ ทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่มีรายได้ สูง มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

- การศึกษาวิเคราะห์และปรับปรุงประเด็นการวัด ตัวชี้วัด การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน (Benchmarking) การให้น้ำหนัก (Weighting) และวิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันใน สังคมไทย โดยการศึกษาทบทวนทฤษฎีและหลักวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งด้านเศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ และด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการปรับปรุงให้เกิดความทันสมัย มีความเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับ จากหน่วยงานต่างๆ มากยิ่งขึ้น และ/หรือยกเลิกตัวชี้วัดที่ล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ พร้อมปรับ การจัดหมวดหมู่ข้อมูลและประมวลผลดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้ทันสมัย และสะดวก ต่อการสืบค้น

ผลการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข มีรายละเอียดดังนี้

1. ภาพรวมข้อเสนอการปรับปรุงองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัด

1.1 การปรับปรุงนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ที่ปรึกษาได้ศึกษาทบทวนนิยาม ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย จากนิยามเดิมคือ *สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างถูกต้องดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่าง คนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)*

และได้เสนอการปรับปรุงนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ดังนี้

สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งในด้านจิต กาย ปัญญา เป็นผลที่เกิดจาก ความเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในครอบครัว ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นองค์รวม โดยมีความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การ พัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืน

เหตุผลในการปรับปรุง

- ตัดเรื่องความดีงาม ซึ่งเป็นนามธรรม ยากต่อการประเมินและกำหนดตัวชี้วัด
- เพิ่มเติมให้เห็นความชัดเจนถึงความสัมพันธ์ของระบบที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับปัจเจก บุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม

- เพิ่มเติมหลักนิติธรรม (ซึ่งไม่ได้เป็นแง่มุมของการบังคับใช้กฎหมายเท่านั้น แต่ครอบคลุมเรื่องการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม) และหลักธรรมาภิบาล
- เพิ่มเติมหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.2 การปรับปรุงองค์ประกอบหลัก

องค์ประกอบหลัก 6 ด้าน ที่มีอยู่เดิม ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) ครอบครัวอบอุ่น 3) ชุมชนเข้มแข็ง 4) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม 5) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 6) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

คณะที่ปรึกษาฯ ได้เสนอปรับให้เป็น องค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม 3) สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 4) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล และ 5) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบใหม่ที่เพิ่มเติมมา

เหตุผลของการตัดองค์ประกอบหลักด้าน “ครอบครัวอบอุ่น” และด้าน “ชุมชนเข้มแข็ง” ออก และเพิ่มองค์ประกอบหลักด้าน “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม” เข้ามาแทน เนื่องจากเหตุผล 3 ประการ คือ

ประการแรก องค์ประกอบย่อยเดิมนั้นเป็นการผสมกันระหว่างมิติเชิงประเด็น และมิติเชิงตัวแสดง (actor) หรืออาจมองได้ด้วยว่าผสมผสานระหว่างระดับการวิเคราะห์ ในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน กับประเด็นความอยู่เย็นเป็นสุขในมิติต่างๆ ซึ่งการผสมมิติทั้งสองเอาไว้ในดัชนีชีวิตนั้น หากจะให้ความสมบูรณ์จริง ๆ ควรจะต้องมีตัวชี้วัดของทุกประเด็นในทุกระดับ แต่ก็จะทำให้ตัวชี้วัดมีจำนวนมากและมีความซับซ้อนในการคำนวณ คณะที่ปรึกษาจึงเห็นว่า ควรจะปรับให้องค์ประกอบหลักนั้นมีแต่มิติเชิงประเด็นที่ระดับการวิเคราะห์ในระดับประเทศเท่านั้น

ประการที่สอง การใช้องค์ประกอบหลักเป็นเรื่อง “ครอบครัวอบอุ่น” และ “ชุมชนเข้มแข็ง” ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ในด้านครอบครัวอบอุ่นนั้น สังคมปัจจุบันกำลังพัฒนาไปสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น ครอบครัวเองก็มีความผสมผสานกันทั้งครอบครัวที่สมบูรณ์และครอบครัวที่ไม่อบอุ่น แต่ถึงกระนั้นคนทุกคนที่อาจจะเกิดมาในครอบครัวไม่อบอุ่น หรือเป็นคนชราที่ไม่มีลูกหลานก็ควรจะสามารถมีชีวิตที่อยู่เย็นเป็นสุขได้เช่นกัน ฉะนั้นตัวชี้วัดควรจะก้าวข้ามกลไกครอบครัวไปสู่การชีวิตประเด็นด้าน “สุขภาวะ” ของคนทุกช่วงวัยแทน ซึ่งการบรรลุซึ่งสุขภาวะที่ดีของคนเหล่านี้อาจจะอาศัยกลไกของรัฐหรือบริการที่ได้จากภาคเอกชนหรือชุมชน ตัวชี้วัดภายใต้องค์ประกอบครอบครัวจึงถูกโอนไปอยู่ภายใต้องค์ประกอบด้านการมีสุขภาวะที่ดีแทน

สำหรับองค์ประกอบหลักด้านชุมชนเข้มแข็ง คณะที่ปรึกษาได้พิจารณาว่า แนวคิด “ชุมชนเข้มแข็ง” ที่เป็นองค์ประกอบหลักเดิมนั้น เป็นแนวคิดที่อยู่บนฐานของชุมชนแบบดั้งเดิม ในขณะที่ในปัจจุบัน คำว่า “ชุมชน” มีความหลากหลายค่อนข้างมาก อาจหมายถึงชุมชนในเชิงพื้นที่ เชิงวัฒนธรรม เชิงความสนใจ เชิงจุดมุ่งหมาย ฯลฯ ก็ได้ และอาจเชื่อมโยงกันผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารและสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันได้ (Delanty, 2003) นอกจากนี้ตัวชี้วัดเดิมที่อยู่ภายใต้องค์ประกอบนี้ สื่อถึงการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ (ทั้งในด้านเงินทุนและโอกาสในการประกอบธุรกิจ) และการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมของกลุ่มคนที่อาจจะไม่สามารถเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจและบริการทางเศรษฐกิจและสังคมที่รัฐจัดให้ คณะที่ปรึกษาจึงเห็นว่าควรยุบองค์ประกอบหลักด้านชุมชนเข้มแข็งและย้ายตัวชี้วัดบางตัวไปอยู่ภายใต้องค์ประกอบหลักที่ตั้งขึ้นมาใหม่ คือ องค์ประกอบหลักด้าน “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม”

ประการที่สาม คณะที่ปรึกษาเสนอองค์ประกอบหลักด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาอย่างครอบคลุม (Inclusive Development) ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่เป็นการพัฒนาที่ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง (Leave No One Behind) นอกจากนี้ คณะที่ปรึกษายังพิจารณาแล้วว่า ความอยู่เย็นเป็นสุขของกลุ่มคนเปราะบาง คนยากจน และคนชายขอบที่มักจะได้ประโยชน์จากการพัฒนา ควรจะเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดสำคัญที่จะบ่งชี้ว่า สังคมไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างแท้จริงหรือไม่ด้วย

2. ผลการปรับปรุงตัวชี้วัดหลักมีดังนี้

ในแต่ละองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน มีข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงตัวชี้วัดที่แตกต่างกันไป ในรายละเอียดและนำเสนอเปรียบเทียบชุดตัวชี้วัดเดิมของ สศช. กับชุดตัวชี้วัดใหม่ที่เสนอโดยคณะที่ปรึกษา ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1: สรุปข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงตัวชี้วัดภายใต้องค์ประกอบหลักแต่ละด้าน

องค์ประกอบหลัก	ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงตัวชี้วัด						
	เพิ่มองค์ประกอบย่อย	คงเดิม	ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดหลัก	เพิ่มตัวชี้วัด	ตัดตัวชี้วัด	ปรับเกณฑ์มาตรฐาน	เพิ่มตัวชี้วัดเสริม
ด้านการมีสุขภาวะ (ปรับปรุงโดยรวมองค์ประกอบการมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น และชุมชนเข้มแข็ง)	1 องค์ประกอบย่อย	2 ตัวชี้วัด	1 ตัวชี้วัด	15 ตัวชี้วัด	---	3 ตัวชี้วัด	9 ตัวชี้วัด
ด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	3 องค์ประกอบ	2 ตัวชี้วัด	2 ตัวชี้วัด	7 ตัวชี้วัด	3 ตัวชี้วัด	5 ตัวชี้วัด	1 ตัวชี้วัด
ด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	---	3 ตัวชี้วัด	2 ตัวชี้วัด	2 ตัวชี้วัด	3 ตัวชี้วัด	3 ตัวชี้วัด	6 ตัวชี้วัด
ด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	4 องค์ประกอบ	---	---	17 ตัวชี้วัด	---	1 ตัวชี้วัด	25 ตัวชี้วัด
ด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม (เสนอใหม่)	3 องค์ประกอบ	---	---	12 ตัวชี้วัด	---	---	13 ตัวชี้วัด

3. การคำนวณดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย

ตัวชี้วัดอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน (มิติ) ได้แก่

- 1) การมีสุขภาวะที่ดี
- 2) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม
- 3) สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล
- 4) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล
- 5) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

คณะที่ปรึกษาได้ใช้ข้อมูลสถิติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 และ 11 (ปี พ.ศ. 2550-2559) รวม 10 ปีมาใช้ในการคำนวณดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขที่ปรับปรุงใหม่ย้อนหลัง โดยใช้สูตรการคำนวณภายใต้แนวคิดที่แตกต่างกัน 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 คำนวณค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบย่อยโดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเลขคณิต (Arithmetic Mean) และใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) เพื่อคำนวณดัชนีกลุ่ม ภายใต้แนวคิดที่ว่า “ดัชนีในแต่ละองค์ประกอบย่อยซึ่งอยู่ภายใต้ประเด็นชี้วัดเดียวกันสามารถทดแทนกันได้” จึงใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเลขคณิต (Arithmetic Mean) ก่อน จากนั้นจึงนำคะแนนของแต่ละองค์ประกอบย่อยมาหาค่าดัชนีกลุ่มของทั้งองค์ประกอบหลักด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) ภายใต้แนวคิดที่ว่า “แต่ละองค์ประกอบย่อยมีประเด็นชี้วัดที่แตกต่างกัน มีความเป็นเอกเทศ และไม่สามารถทดแทนกันได้”

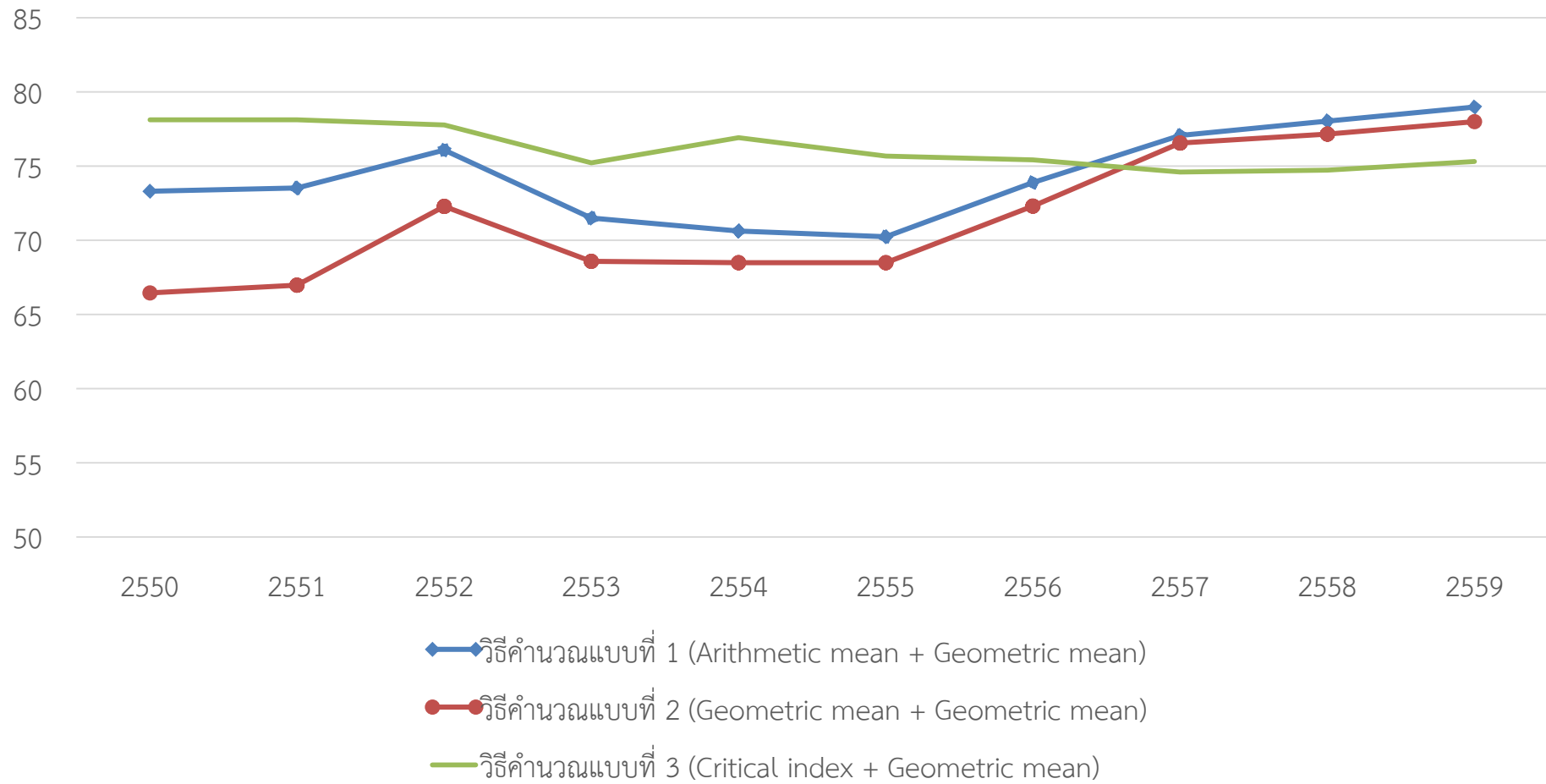
แนวทางที่ 2 คำนวณทั้งค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบย่อย และดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบด้วยวิธีค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) ภายใต้แนวคิดที่ว่า “ดัชนีในแต่ละองค์ประกอบย่อยแม้จะอยู่ภายใต้ประเด็นชี้วัดเดียวกัน แต่ก็มี ความหมายและจุดประสงค์การชี้วัดที่แตกต่างกัน จึงไม่สามารถทดแทนกันได้” จึงใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) ก่อน จากนั้นจึงนำคะแนนของแต่ละองค์ประกอบย่อยมาหาค่าดัชนีกลุ่มของทั้งองค์ประกอบหลัก ด้วยวิธีค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) เช่นเดียวกับแนวทางที่ 1

แนวทางที่ 3 การคำนวณโดยใช้ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตเฉพาะดัชนีที่มีความอ่อนไหว (Geometric Mean of Sensitive Indicators) แนวทางนี้จะคัดเฉพาะดัชนีที่มีความอ่อนไหว (Sensitive Indicator) จากองค์ประกอบหลักในแต่ละมิติ โดยดัชนีที่มีความอ่อนไหวนี้เป็นดัชนีที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีสำคัญอย่างมาก “ณ สถานการณ์ในช่วงเวลาหนึ่งๆ” เป็นดัชนีที่สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทยในช่วงเวลานั้นๆ เป็นการเฉพาะกิจ ดังนั้น จำนวนดัชนีที่มีความอ่อนไหวในแต่ละมิติ จึงสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมและตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้คณะทำงานชุดปัจจุบันได้คัดเลือกดัชนีที่มีความอ่อนไหวจากแต่ละองค์ประกอบหลัก

ตารางที่ 2: ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านการมีสุขภาวะ

ค่าดัชนีของแต่ละองค์ประกอบย่อย	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) สุขภาพกายและจิตดี	87.35	86.95	87.56	86.27	86.89	84.95	82.94	82.94	80.35	80.23
2) สุขภาพทางสังคมที่ดี	66.31	67.37	72.29	66.47	65.94	65.45	78.04	75.61	74.86	74.16
3) การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้	68.00	67.84	69.54	63.71	61.46	62.30	62.30	72.94	78.96	82.77
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) สุขภาพกายและจิตดี	87.26	86.86	87.51	86.18	86.75	84.74	82.50	82.46	79.84	79.73
2) สุขภาพทางสังคมที่ดี	65.47	66.60	70.77	65.35	64.34	63.06	77.57	75.28	73.92	73.12
3) การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้	51.34	51.90	60.95	57.25	57.55	60.10	59.03	72.27	77.78	81.37
ค่าดัชนีรวมขององค์ประกอบหลัก	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	73.30	73.52	76.07	71.49	70.62	70.23	73.88	77.05	78.02	78.97
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	66.44	66.96	72.27	68.57	68.48	68.48	72.29	76.55	77.14	77.99
วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	78.11	78.12	77.77	75.21	76.92	75.67	75.42	74.59	74.72	75.30

ค่าดัชนีรวมขององค์ประกอบหลัก "การมีสุขภาวะ"

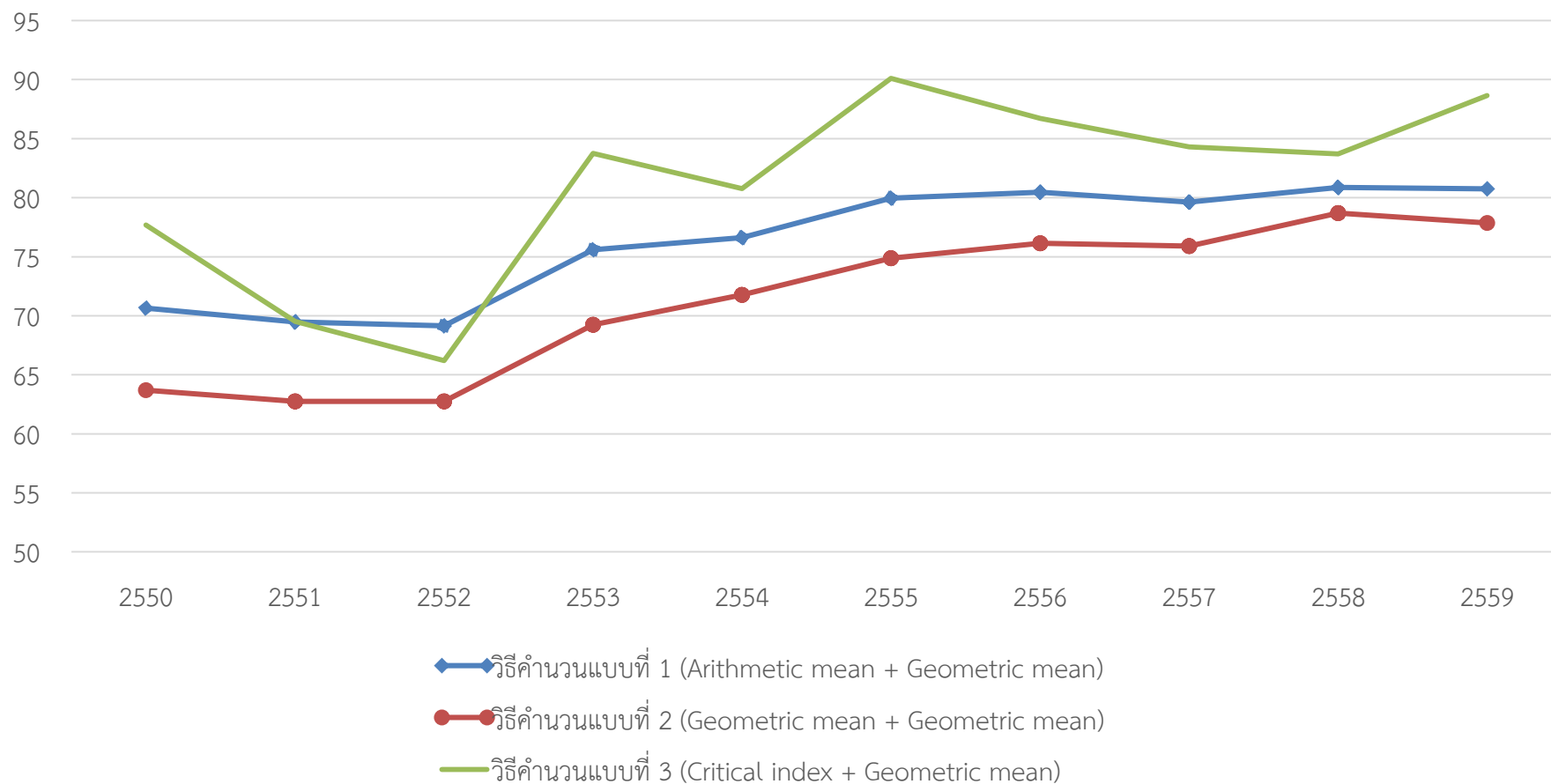

รูปที่ 1: ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “การมีสุขภาวะ” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ

ตารางที่ 3: ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

ค่าดัชนีของแต่ละองค์ประกอบย่อย	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี	80.58	84.11	82.93	88.51	91.67	92.09	92.12	95.28	96.21	96.38
2) เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ	77.47	71.36	64.32	79.29	75.14	81.23	79.29	77.52	71.27	70.82
3) ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ	56.49	55.86	61.98	61.53	65.26	68.33	71.29	68.36	77.10	77.10
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี	79.72	83.11	81.55	87.84	90.87	91.31	91.21	95.03	96.06	96.22
2) เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ	67.51	62.78	57.27	70.23	68.86	74.55	74.27	72.15	67.29	65.05
3) ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ	48.04	47.43	52.89	53.78	59.05	61.65	65.13	63.77	75.40	75.40
ค่าดัชนีรวมขององค์ประกอบหลัก	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	70.65	69.47	69.14	75.58	76.60	79.96	80.45	79.63	80.86	80.73
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	63.70	62.78	62.75	69.23	71.76	74.87	76.13	75.90	78.70	77.86
วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	77.70	69.51	66.20	83.77	80.76	90.11	86.71	84.31	83.71	88.65

ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก "เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม"

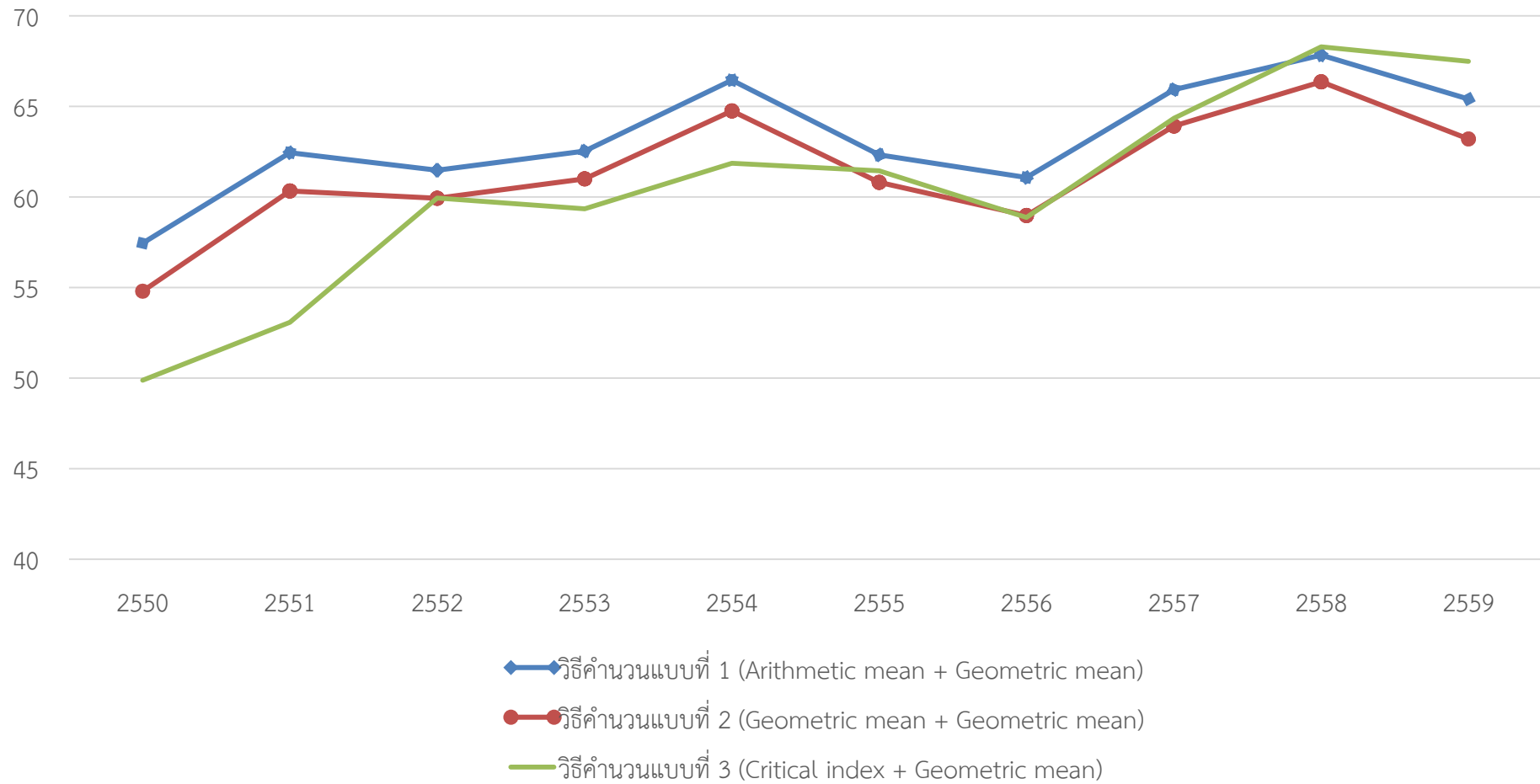

รูปที่ 2: ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ

ตารางที่ 4: ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล

ค่าดัชนีของแต่ละองค์ประกอบย่อย	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี	60.42	62.96	63.79	60.01	59.65	68.06	61.71	68.59	68.69	68.31
2) ระบบนิเวศสมดุล	66.40	78.77	67.82	71.72	89.75	69.32	70.43	73.26	78.26	69.83
3) เศรษฐกิจสีเขียว	47.26	49.10	53.70	56.81	54.81	51.31	52.42	57.04	58.04	58.65
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี	54.66	60.04	60.84	56.55	56.15	64.93	58.01	64.27	65.70	64.81
2) ระบบนิเวศสมดุล	65.86	78.74	66.73	71.25	89.22	68.50	69.54	72.76	78.18	68.64
3) เศรษฐกิจสีเขียว	45.70	46.44	53.02	56.33	54.20	50.57	50.87	55.84	56.89	56.77
ค่าดัชนีรวมขององค์ประกอบหลัก	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	57.45	62.45	61.47	62.53	66.45	62.33	61.08	65.93	67.82	65.40
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	54.80	60.32	59.93	61.00	64.75	60.81	58.98	63.92	66.36	63.21
วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	49.88	53.08	59.94	59.35	61.87	61.44	58.88	64.35	68.30	67.49

ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก "สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล"

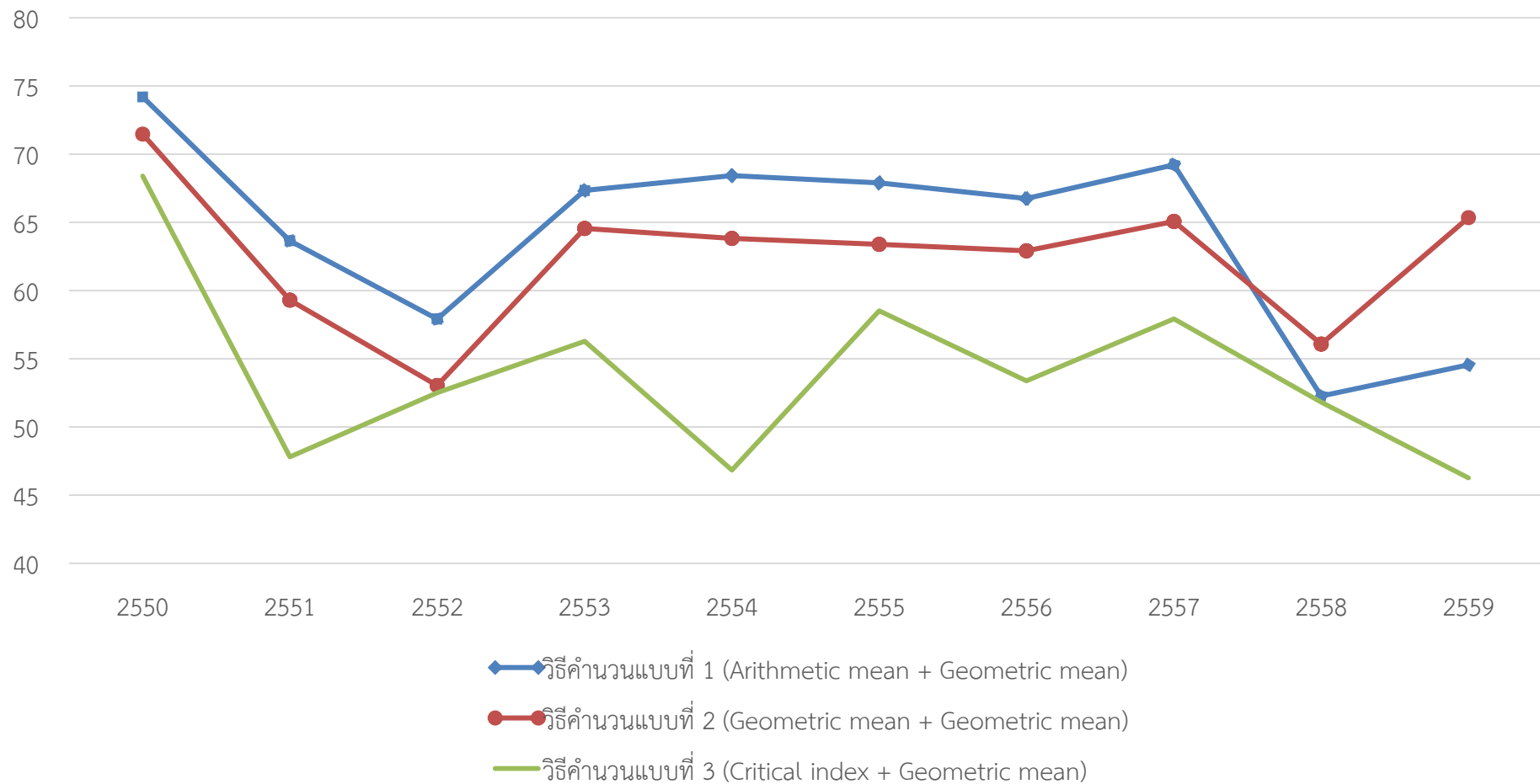

รูปที่ 3: ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ

ตารางที่ 5: ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

ค่าดัชนีของแต่ละองค์ประกอบย่อย	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ	67.36	53.13	44.13	54.52	54.83	62.98	58.47	55.97	31.09	28.43
2) นิติธรรมและธรรมาภิบาล	83.25	63.72	59.15	59.94	61.24	55.49	54.58	57.77	55.75	69.39
3) การกระจายอำนาจ	N/A	N/A	55.99	88.92	91.25	83.33	82.67	92.46	72.98	89.49
4) การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง	72.81	76.17	76.99	70.74	71.53	72.95	75.21	76.82	58.98	50.20
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ	63.79	46.70	42.81	52.13	46.71	60.02	57.21	52.88	0.00	0.00
2) นิติธรรมและธรรมาภิบาล	82.10	60.32	54.34	54.64	56.21	45.69	45.24	49.03	44.67	62.12
3) การกระจายอำนาจ	N/A	N/A	45.65	88.92	91.25	83.33	82.67	92.43	67.68	89.49
4) การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง	69.70	74.03	74.50	68.56	69.22	70.67	73.18	74.83	58.30	50.20
ค่าดัชนีรวมขององค์ประกอบหลัก	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	74.19	63.65	57.92	67.33	68.42	67.89	66.74	69.22	52.26	54.56
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	71.47	59.30	53.04	64.55	63.82	63.39	62.91	65.07	56.06	65.35
วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	68.41	47.81	52.51	56.30	46.85	58.53	53.38	57.92	51.82	46.27

ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก "สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล"

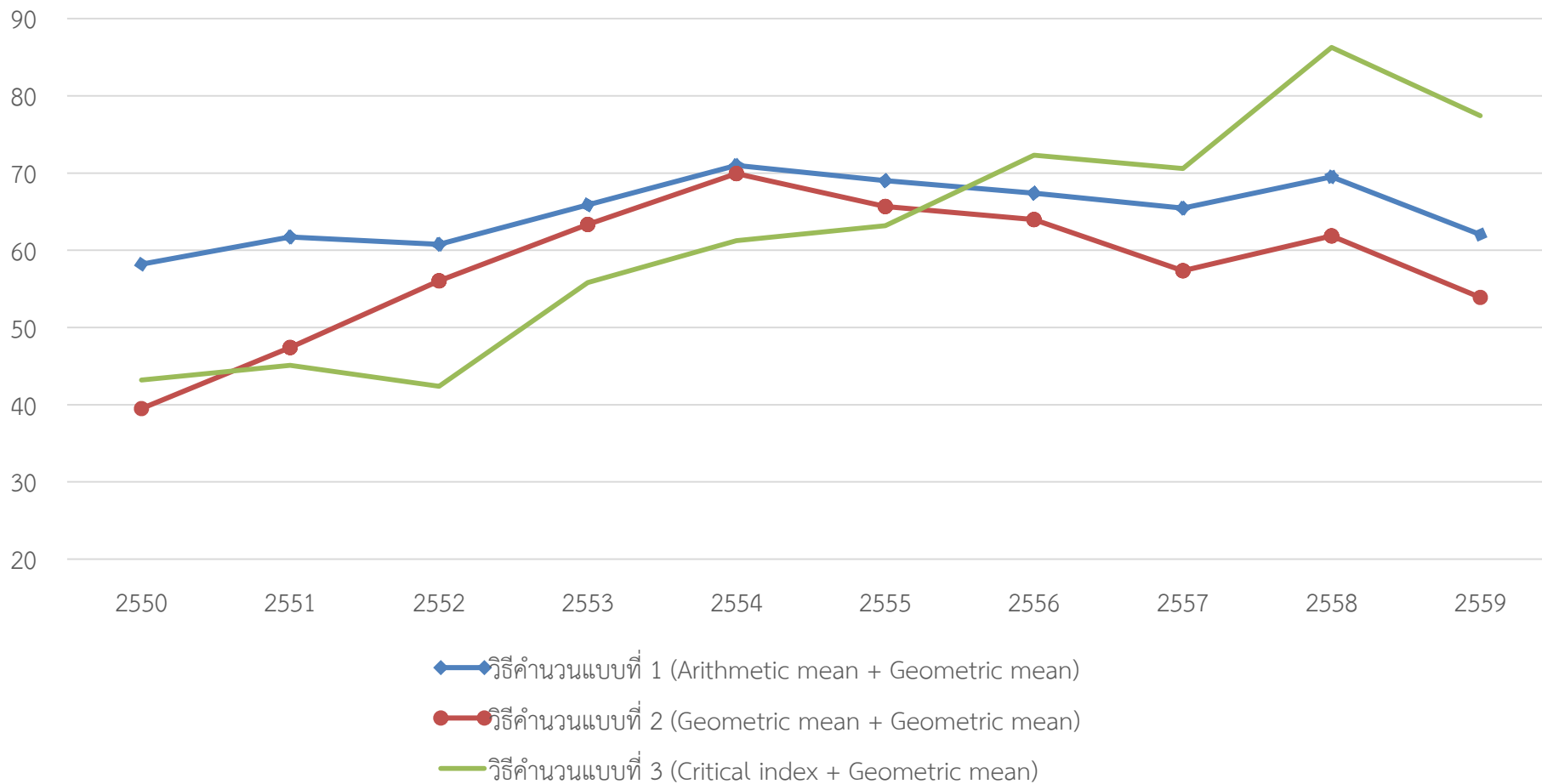

รูปที่ 4: ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ

ตารางที่ 6: ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ค่าดัชนีของแต่ละองค์ประกอบย่อย	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ	50.35	56.17	64.05	77.08	85.76	74.98	61.87	61.70	67.10	61.09
2) การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	56.43	54.21	55.83	62.80	64.90	71.22	69.46	75.74	76.76	78.15
3) ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	69.32	77.16	62.66	59.01	64.23	61.51	71.23	59.99	65.13	49.99
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ	18.94	31.23	58.87	72.37	85.29	73.46	55.49	45.85	51.11	40.89
2) การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	48.05	46.23	47.88	60.35	62.57	70.18	68.54	74.19	75.31	76.56
3) ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	67.61	73.70	62.40	58.19	64.08	54.92	68.80	55.41	61.49	49.95
ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	58.18	61.71	60.74	65.86	70.97	69.00	67.39	65.45	69.48	62.03
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	39.48	47.39	56.03	63.34	69.93	65.66	63.96	57.33	61.86	53.87
วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	43.21	45.09	42.40	55.81	61.23	63.20	72.30	70.58	86.27	77.41

ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก "การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม"

รูปที่ 5: ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ

ผลการคำนวณดัชนีรวม (Composite index)

ผลการคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) ด้วยแนวทางทั้งสาม จะเห็นได้ว่าทิศทาง (Direction) การเปลี่ยนแปลงของความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ที่คำนวณด้วยแนวทางที่ 1 และแนวทางที่ 2 มีความสอดคล้องกันตลอดทั้ง 10 ปี (พ.ศ.2550-2559) โดยผลการคำนวณด้วยแนวทางที่ 1 จะสูงกว่าแนวทางที่ 2 ตลอดทั้ง 10 ปี เนื่องจาก โดยหลักการคำนวณหาค่าเฉลี่ยนั้น เมื่อคำนวณโดยข้อมูลชุดเดียวกัน ค่าเฉลี่ยแบบเลขคณิต (Arithmetic Mean) จะมีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) เสมอ หรืออาจจะกล่าวได้ว่า คุณสมบัติ “ความไม่สามารถทดแทนกันได้” ของแต่ละดัชนีนั้น ส่งผลให้คะแนนของดัชนีรวมมีค่าต่าลงนั่นเอง

สำหรับค่าดัชนีรวม (Composite index) ที่คำนวณตามแนวทางที่ 3 ซึ่งพิจารณาเฉพาะดัชนีที่มีความอ่อนไหว (Sensitive Indicator) นั้น มีทิศทางเปลี่ยนแปลงของความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย แตกต่างจากแนวทางที่ 1 และแนวทางที่ 2 เล็กน้อย ซึ่งเป็นผลจากการคัดเลือกเฉพาะดัชนีที่มีความอ่อนไหว

ตารางที่ 7: ผลการคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) ในแต่ละแนวทาง

วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)

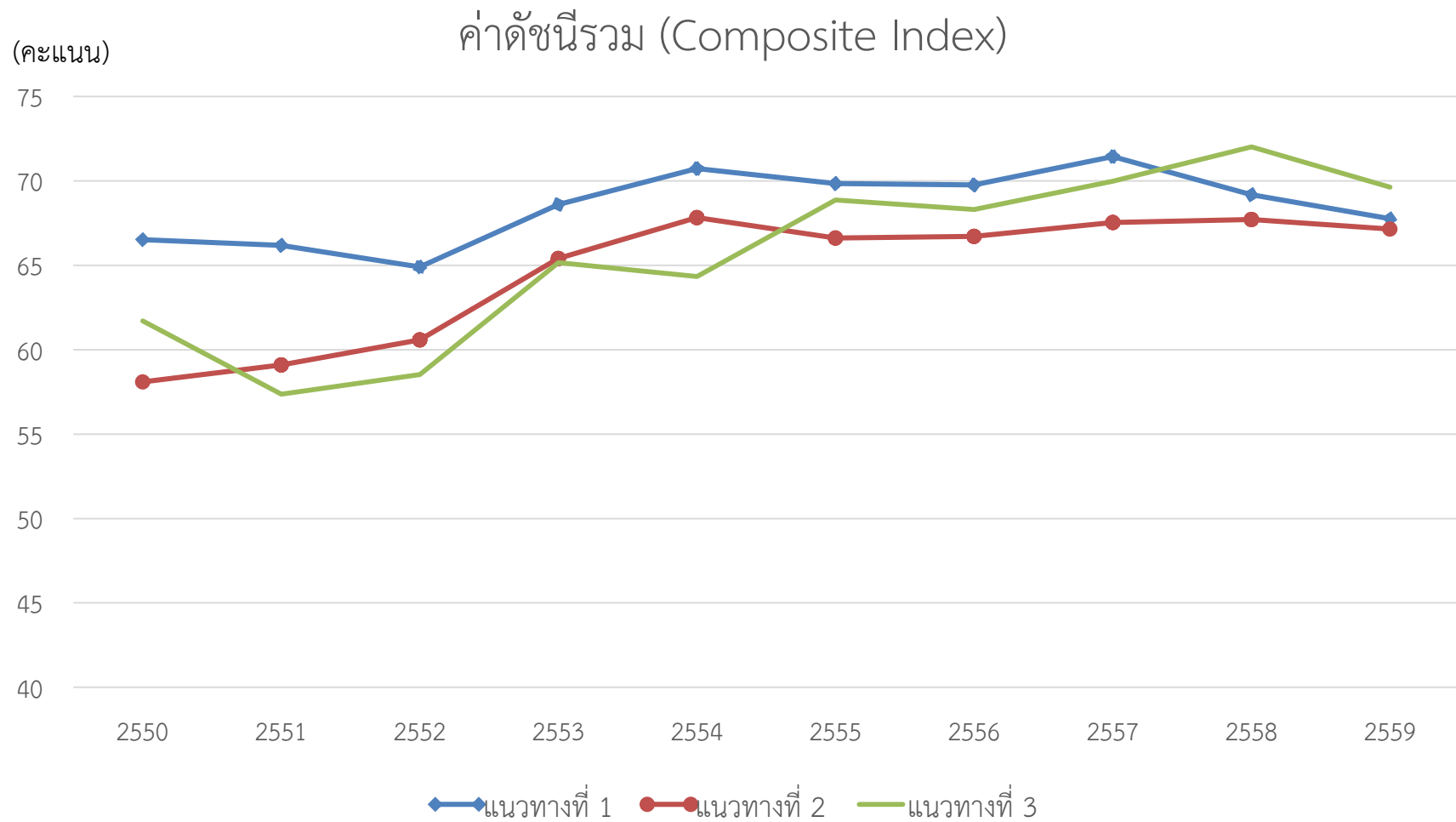
	ปีที่เก็บ	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
การมีสุขภาวะ		73.30	73.52	76.07	71.49	70.62	70.23	73.88	77.05	78.02	78.97
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม		70.65	69.47	69.14	75.58	76.60	79.96	80.45	79.63	80.86	80.73
สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล		57.45	62.45	61.47	62.53	66.45	62.33	61.08	65.93	67.82	65.40
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล		74.19	63.65	57.92	67.33	68.42	67.89	66.74	69.22	52.26	54.56
การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม		58.18	61.71	60.74	65.86	70.97	69.00	67.39	65.45	69.48	62.03
แนวทางที่ 1		66.33	66.00	64.74	68.41	70.53	69.65	69.60	71.22	68.91	67.60

วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)

	ปีที่เก็บ	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
การมีสุขภาวะ		66.44	66.96	72.27	68.57	68.48	68.48	72.29	76.55	77.14	77.99
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม		63.70	62.78	62.75	69.23	71.76	74.87	76.13	75.90	78.70	77.86
สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล		54.80	60.32	59.93	61.00	64.75	60.81	58.98	63.92	66.36	63.21
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล		71.47	59.30	53.04	64.55	63.82	63.39	62.91	65.07	56.06	65.35
การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม		39.48	47.39	56.03	63.34	69.93	65.66	63.96	57.33	61.86	53.87
แนวทางที่ 2		57.97	58.96	60.45	65.26	67.68	66.47	66.56	67.35	67.46	67.01

วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)

	ปีที่เก็บ	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
การมีสุขภาวะ		78.11	78.12	77.77	75.21	76.92	75.67	75.42	74.59	74.72	75.30
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม		77.70	69.51	66.20	83.77	80.76	90.11	86.71	84.31	83.71	88.65
สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล		49.88	53.08	59.94	59.35	61.87	61.44	58.88	64.35	68.30	67.49
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล		68.41	47.81	52.51	56.30	46.85	58.53	53.38	57.92	51.82	46.27
การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม		43.21	45.09	42.40	55.81	61.23	63.20	72.30	70.58	86.27	77.41
	แนวทางที่ 3	61.71	57.37	58.53	65.16	64.34	68.87	68.30	69.98	72.02	69.63

รูปที่ 6: เปรียบเทียบผลการคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) ด้วยแนวทางต่างๆ

เมื่อพิจารณาหาแนวทางที่มีความเหมาะสมที่สุดสำหรับใช้เป็นมาตรฐานสำหรับการคำนวณดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยในอนาคต พบว่า “แนวทางที่ 1” มีความเหมาะสมที่สุด ด้วยเหตุผลคือ ความง่ายในการคำนวณค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบย่อย ไม่มีข้อจำกัดด้านวิธีการคำนวณ เนื่องจากหาคะแนนของบางดัชนีชี้วัดมีค่าเป็น “ศูนย์” จะทำให้ไม่สามารถคำนวณค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) ได้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการคำนวณตามแนวทางที่ 2 และ ระดับคะแนนโดยเฉลี่ยซึ่งการคำนวณด้วยแนวทางที่ 2 อาจทำให้เกิดการประเมินค่าที่ต่ำกว่าความเป็นจริงได้

Executive Summary

Green and Happiness Index Revision Project

The Office of the National Economic and Social Development Board (NESDB) has conducted an evaluation of national development impacts since the 8th National Economic and Social Development Plan (1997-2001) which places people at the center of development as the driver of process and the recipients of direct benefits or impacts. The NESDB thence generated “**Green and Happiness Index**” as a comprehensive assessment tool of development impacts on people during the 8th National Economic and Social Development Plan (NESDP) to cover all dimensions of livelihoods – health, knowledge, working life, income and income distribution, environment, family life, and good governance. For the 9th NESDP (2002-2006), the NESDB had created the development impact assessment tool in economic aspects which cover Economic Strength Index and Sustainable Development Index in order to measure development impacts on economic, natural resources and environmental dimensions, in addition to human impacts.

The 10th NESDP (2007-2011) envisioned and aimed to develop Thailand towards harmony in the society. The well-being index which is adopted to measure the development impacts is therefore insufficient. The definition of happiness has been expanded from the livelihoods and practices of individuals towards the family, community and Thai society, including the measurement on the mind, morality, ethics, and virtue. The NESDB hence enhances the development approach from the well-being index to “**Green and Happiness Index**” which makes the components of happy living more comprehensive to cover health, warm and loving family, community empowerment, economic strength and equity, surroundings and ecological system, and democratic society with good governance. This is pursued on the foundation of participation and consensus among relevant development parties. The index is used to indicate the status of the country, changing trends and impact assessment of country development towards happy and harmonious society.

The 11th NESDP (2012-2016) determines the vision of development for harmonious and happy society with equity, fairness, and immunity to changes. The Harmonious and Happy Living Index therefore can be used as an instrument to measure the development impacts. However, during the 10th NESDP, the Thai society faced with rapid and complex changes. The NESDB had then reviewed and adjusted the Green and Happiness Index so that it is more appropriate, clearer and responsive to the 11th NESDP.

The 12th NESDP (2017-2021) is formulated in the context that the country has been impacted with both internal and external changes such as the United Nations’ Sustainable Development Goals (SDGs), the aging society of Thailand and the world, the

increased intensity and frequency of natural disaster, the growing fluctuation and competition of global economy, the social disparity and increasing urban sprawl. The vision prioritizes the development direction towards transitioning Thailand from middle income to upper income country with stability, sustainability and happiness. Therefore the previous Green and Happiness Index may not be sufficient to measure the impacts under the 12th NESDP. This necessitates the formulation and implementation of the Green and Happiness Index Revision in order to develop and improve the accuracy and clarity of impact measurement under the 12th NESDP.

The objectives of the project

- To develop impact measurement index from the 12th NESDP so that it is clear and comprehensive as an instrument to effectively monitor and evaluate the impacts of development;
- To create the database system of quantitative and qualitative index that can be adopted to follow up on the assessment and reporting in a fast and effective manner.

Goal

- To develop the development impact assessment index in accordance with the 12th NESDP;
- To create the database system of development impact assessment in accordance with the 12th NESDP;
- To distribute the development impact assessment index in accordance with the 12th NESDP.

Conceptual framework in the study

- The study reviews knowledge base, research findings, changes or progresses of relevant conceptual framework on happiness, national and international methods of index and indicator development pertaining to the country development in order to improve or develop “**fundamental conceptual framework**” and “**meaning**” of harmonious happy living in Thai society;

- The study on the improvement of “fundamental conceptual framework” on the development of Green and Happiness Index is primarily based on the 4 basic notions which are:

- (1) Sufficiency Economy Philosophy;
- (2) People-centered Holistic Development Concept;

- (3) National Development for Harmonious and Happy Society;
- (4) United Nations' Sustainable Development Goals (SDGs).

Moreover, additional study for new key concepts will be conducted to improve the appropriateness or the robustness of fundamental framework.

- Review study and improvement of common basic elements for human's happiness which are formed into 6 core and sub-components of harmonious and happy living in Thai society, including economic, social, environmental aspects and governance to develop key indicators and new ones with accuracy and appropriateness in line with relevant academic principles; applicable as an instrument for monitoring and evaluation of development impacts from the 12th NESDP which determines the development direction transitioning Thailand from middle-income to upper-income country with stability and sustainability where people in the society live happily together.

- Analytical study and improvement of measurement, indicator, benchmarking, weighting, and calculation methods of Harmonious and Happy Living Index in Thai society through the relevant theoretical and academic review of economics, social science, political science, and environment to modernize and improve its appropriateness and acceptance from different agencies and/or cancel some of the outdated indicators which are no longer compatible with the situations. Moreover, the categorization of information and processing of Harmonious and Happy Living Index is to be modernized and made accessible to the search engine.

The results of Harmonious and Happy Living Index Revision are as follows:

1. Overall recommendations on the revision of core components, sub-components and indicators

1.1 The revision of definition of harmonious and happy living in Thai society

The advisors have conducted a review of definition of harmonious and happy living in Thai society which was previously defined as *the state of good quality of life, balanced livelihoods of the mind, body and intelligence with the holistic connection and righteous relationship to economy, society and environment , leading to the peaceful co-existence between human and human as well as between human with nature and the environment* (Office of the National Economic and Social Development Board, 2007).

The revised definition of harmonious and happy living is as below:

The state of good quality of life, balanced livelihoods of the mind, body and intelligence as the result of holistic connection between members of families, communities, economic system, society, politics and environment of which the relationships are based on the rule of law and governance, leading to the peaceful and sustainable development and co-existence.

Reasons for revision

- Delete the righteous which is abstract and difficult for assessment and determination of indicators;
- Add the clarity of relationships of relevant systems from the levels of individuals, households, communities and economic, social, political and environmental systems;
- Add the rule of law (which does not only provide the legal enforcement angle but include also the cultivation of fairness and the reduction of social disparity) and governance;
- Add the principles of sustainable development

1.2 The revision of core components

There are 6 existing areas of core components which are 1) health; 2) warm and loving family; 3) community empowerment; 4) economic strength and equity; 5) surroundings and ecological system; 6) democratic society with good governance.

The advisory board has proposed the adjustment into 5 areas of core components which are 1) well-being; 2) strong and fair economy; 3) balanced environment and ecosystem; 4) democratic society with good governance; and 5) cultivation of fairness and reduction of social disparity – a new and additional component.

The reason to remove the core components on “warm and loving family” and “community empowerment” and to replace with the core components on “cultivation of fairness and reduction of social disparity” mainly due to:

First – the former sub-component is a combination of the content and the actor aspects or considered as the convergence between different levels of analysis – individuals, households and communities – with various dimensions of harmonious and happy living. The merging of both dimensions into an index should be complete with indicators of all dimensions at all levels. However, this can result in a large number of indicators and a complexity of calculations. The advisory board therefore agreed to revise the core components for national level analysis only.

Second – The adoption of core components on “warm and loving family” and “community empowerment” is incompatible with changing societal context. Regarding the warm and loving family, at present the society is moving towards aging society and families can be mixed between those warm and broken. In the latter scenario, anyone who is born in the broken family or deserted senior person should be able to live harmoniously and happily as well. Therefore the indicator should transcend the family mechanism towards measuring “well-being” of person at all ages instead. The attainment of well-being may depend on state apparatus or services provided by the private sector or communities. The indicator of the family component is thence transferred into the well-being component.

Regarding the component on community empowerment, the advisory board considered the former core component of “community empowerment” concept was built upon traditional community. Whereas at present, the terms “community” is rather diverse which may refer to area-based, culture-based, interest-based, purpose-specific communities, etc. These communities may currently connect with one another through communication technology and online social media platform (Delanty, 2003). In addition, the former indicators under this component implied access to economic opportunities (in terms of capital and opportunities in business operations) and access to social welfare of those who might not be able to access economic opportunities and services provided by state. The advisory board therefore agreed to dissolve the core components on community empowerment and transfer some indicators into the new core component – “cultivation of fairness and reduction of social disparity”.

Third - The advisory board proposed a new core component on the cultivation of fairness and the reduction of social disparity in compatible with the Inclusive Development concept of Sustainable Development Goals which is the development that leaves no one behind. Moreover, the advisory board considered that the harmonious and happy living of the vulnerable, the poor and the marginalized who often receive no benefits from the development, should be one of the important indicators to identify whether the Thai society is genuinely living harmoniously and happily or not.

2. Results of core indicators’ revision are as follows:

In each of the 5 core components, the recommendations to improve the indicators are different in details. The comparison between former indicators of NESDB and new indicators proposed by the advisory board is presented in Table 1.

Table 1: A summary of recommendations to improve the indicators of each core component

Core component	Recommendations to the revision of indicators						
	Add sub-component	Unchanged	Changes of core indicators	Add indicators	Delete indicators	Adjust standards criteria	Add supplementary indicators
Well-being (revised with component of health, warm and loving family, and community empowerment)	1 component	2 indicator	1 indicator	15 indicators	---	3 indicators	9 indicators
Strong and fair economy	3 component	2 indicator	2 indicator	7 indicator	3 indicator	5 indicator	1 indicator
Balanced environment and ecosystem	----	3 indicator	2 indicator	2 indicator	3 indicator	3 indicator	6 indicator
Democratic society with governance	4 component	---	---	17 indicator	---	1 indicator	25 indicator
Cultivation of fairness and reduction of social disparity (proposed)	3 component	---	---	12 indicator	---	---	13 indicator

3. Calculation of Harmonious and Happy Living Index in Thai Society

The Harmonious and Happy Living in Thai Society index is composed of 5 core components (dimensions), namely:

- 1) Well-being
- 2) Strong and fair economy
- 3) Balanced environment and ecosystem
- 4) Democratic society and governance
- 5) Cultivation of fairness and reduction of social disparity

The advisory board uses the statistical data available during the period of the 10th and 11th NESDP (2007-2016) for the total of 10 years to calculate the revised Harmonious and Happy Living Index retrospectively. The calculation formula is based on 3 different approaches as follows:

Approach 1 Calculation of average value of sub-components using the Arithmetic Mean and Geometric Mean to calculate group index within the concept that “index in each sub-component under the same indicated point can be substituted”. Therefore the Arithmetic Mean is applied first and then the points of each sub-component will be used to identify the group index of all core components using Geometric Mean within the concept that “each sub-component has different, separated and non-substitutable indicator”.

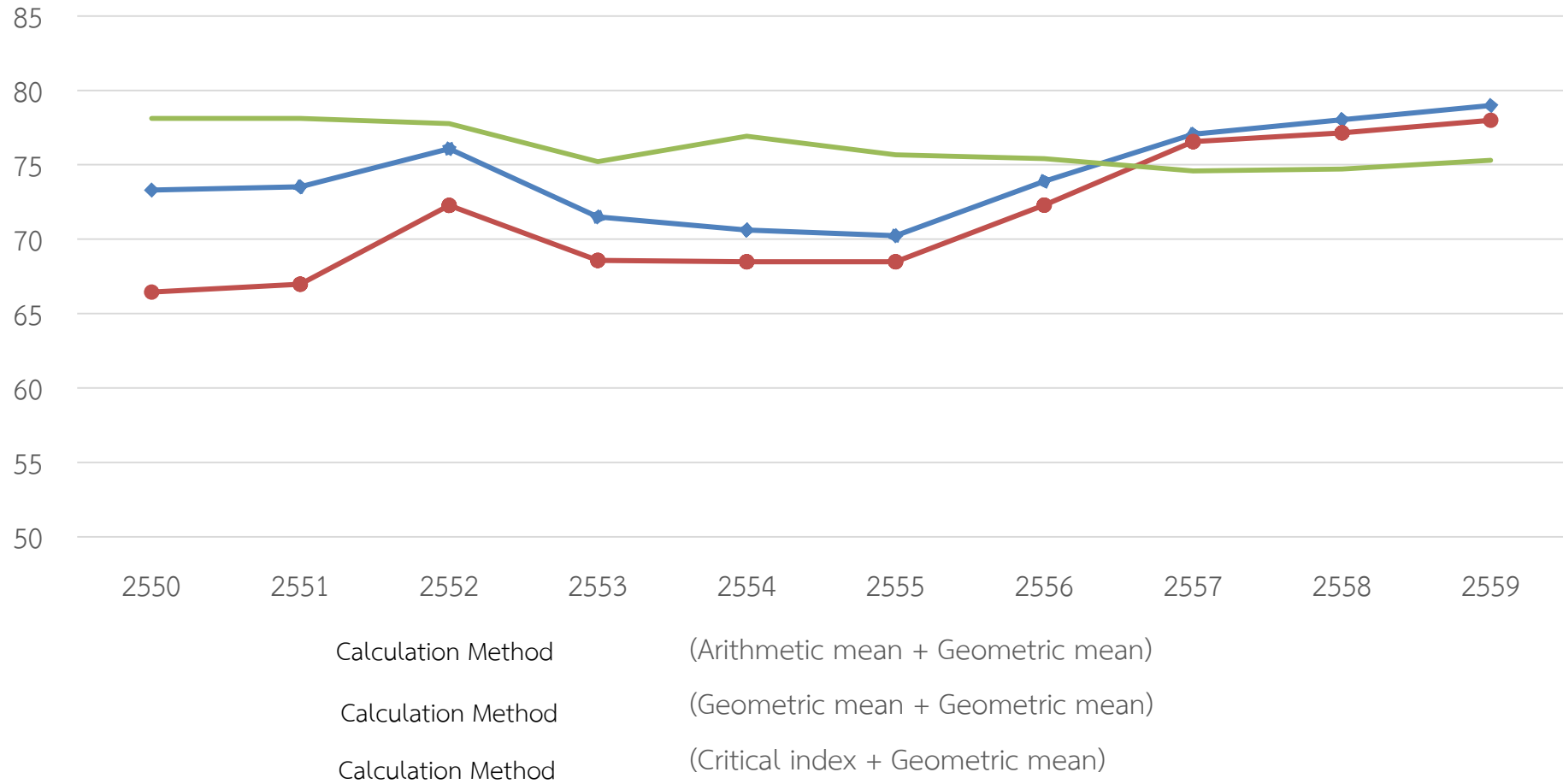
Approach 2 Calculation of average value of sub-components and group index of each component using the Geometric Mean within the concept that “index in each sub-component, even under the same indicated point, possesses different definition and purposes for indication, therefore cannot be substituted”. Therefore the Geometric Mean is applied first and then the points of each sub-component will be used to identify the group index of all core components using Geometric Mean as in Approach 1.

Approach 3 Calculation of Geometric Mean of Sensitive Indicators which is selective only for sensitive indicators of core components in each dimension. The sensitive indicators are considered for their high significance “at the specific situation and period of time”. These indices reflect the harmonious and happy living in Thai society at that ad-hoc period. Therefore, the number of sensitive index in each dimension can be changed as appropriate and as advised by the experts. The current working group thence selected the sensitive indicators from each core components.

Table 2: Calculation result of index on well-being

Index value of each sub-component	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
Calculation method 1 (Arithmetic mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) Good physical and mental health	87.35	86.95	87.56	86.27	86.89	84.95	82.94	82.94	80.35	80.23
2) Good social health	66.31	67.37	72.29	66.47	65.94	65.45	78.04	75.61	74.86	74.16
3) Morality, intelligence and learning habit	68.00	67.84	69.54	63.71	61.46	62.30	62.30	72.94	78.96	82.77
Calculation method 2 (Geometric mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) Good physical and mental health	87.26	86.86	87.51	86.18	86.75	84.74	82.50	82.46	79.84	79.73
2) Good social health	65.47	66.60	70.77	65.35	64.34	63.06	77.57	75.28	73.92	73.12
3) Morality, intelligence and learning habit	51.34	51.90	60.95	57.25	57.55	60.10	59.03	72.27	77.78	81.37
Composite index of core component	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
Calculation method 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	73.30	73.52	76.07	71.49	70.62	70.23	73.88	77.05	78.02	78.97
Calculation method 2 (Geometric mean + Geometric mean)	66.44	66.96	72.27	68.57	68.48	68.48	72.29	76.55	77.14	77.99
Calculation method 3 (Critical index + Geometric mean)	78.11	78.12	77.77	75.21	76.92	75.67	75.42	74.59	74.72	75.30

Composite Index of core component "Well-being"

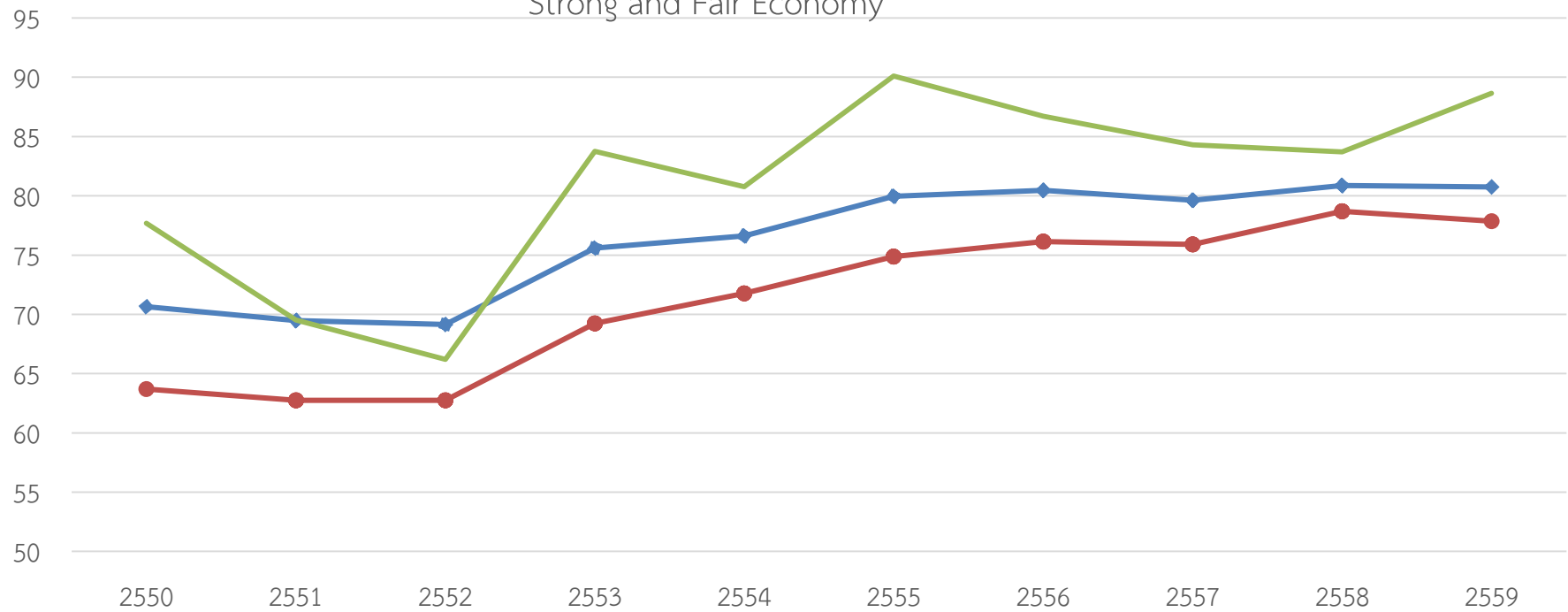

Figure 1: Index value of core component "Well-being" based on various calculation methods

Table 3: Calculation result of index on strong and fair economy

Index value of each sub-component	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
Calculation method 1 (Arithmetic mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) Security of quality of life and work	80.58	84.11	82.93	88.51	91.67	92.09	92.12	95.28	96.21	96.38
2) Strong and effective economy	77.47	71.36	64.32	79.29	75.14	81.23	79.29	77.52	71.27	70.82
3) Economic fairness	56.49	55.86	61.98	61.53	65.26	68.33	71.29	68.36	77.10	77.10
Calculation method 2 (Geometric mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) Security of quality of life and work	79.72	83.11	81.55	87.84	90.87	91.31	91.21	95.03	96.06	96.22
2) Strong and effective economy	67.51	62.78	57.27	70.23	68.86	74.55	74.27	72.15	67.29	65.05
3) Economic fairness	48.04	47.43	52.89	53.78	59.05	61.65	65.13	63.77	75.40	75.40
Composite index of core component	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
Calculation method 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	70.65	69.47	69.14	75.58	76.60	79.96	80.45	79.63	80.86	80.73
Calculation method 2 (Geometric mean + Geometric mean)	63.70	62.78	62.75	69.23	71.76	74.87	76.13	75.90	78.70	77.86
Calculation method 3 (Critical index + Geometric mean)	77.70	69.51	66.20	83.77	80.76	90.11	86.71	84.31	83.71	88.65

Composite Index of Core Component
"Strong and Fair Economy"

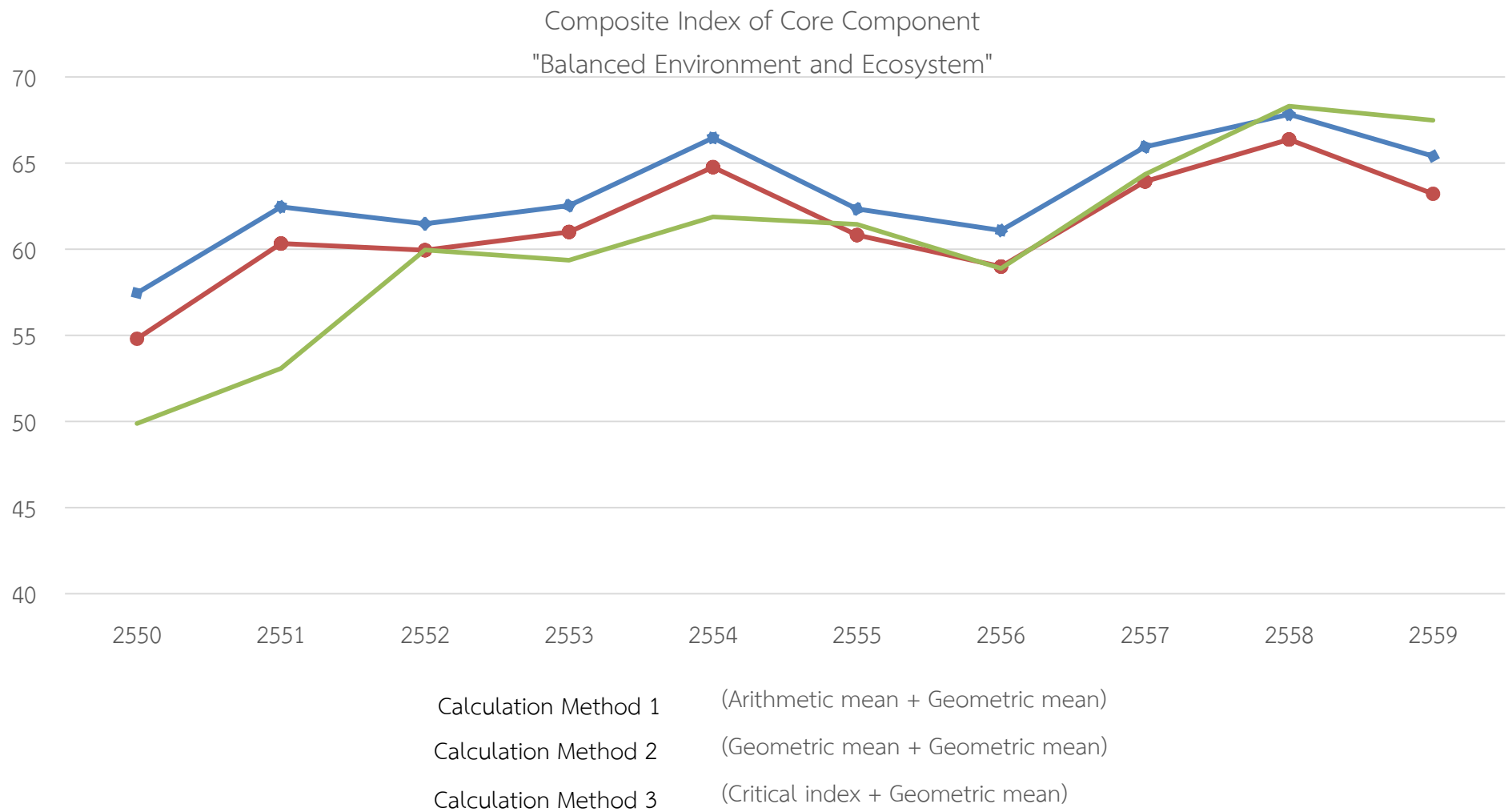

Calculation Method 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)
 Calculation Method 2 (Geometric mean + Geometric mean)
 Calculation Method 3 (Critical index + Geometric mean)

Figure 2: Index value of core component "Well-being" based on various calculation methods

Table 4: Calculation result of index on balanced environment and ecosystem

Index value of each sub-component	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
Calculation method 1 (Arithmetic mean)										
1) Good quality environment	60.42	62.96	63.79	60.01	59.65	68.06	61.71	68.59	68.69	68.31
2) Balanced ecosystem	66.40	78.77	67.82	71.72	89.75	69.32	70.43	73.26	78.26	69.83
3) Green economy	47.26	49.10	53.70	56.81	54.81	51.31	52.42	57.04	58.04	58.65
Calculation method 2 (Geometric mean)										
1) Good quality environment	54.66	60.04	60.84	56.55	56.15	64.93	58.01	64.27	65.70	64.81
2) Balanced ecosystem	65.86	78.74	66.73	71.25	89.22	68.50	69.54	72.76	78.18	68.64
3) Green economy	45.70	46.44	53.02	56.33	54.20	50.57	50.87	55.84	56.89	56.77
Composite index of core component										
Calculation method 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	57.45	62.45	61.47	62.53	66.45	62.33	61.08	65.93	67.82	65.40
Calculation method 2 (Geometric mean + Geometric mean)	54.80	60.32	59.93	61.00	64.75	60.81	58.98	63.92	66.36	63.21
Calculation method 3 (Critical index + Geometric mean)	49.88	53.08	59.94	59.35	61.87	61.44	58.88	64.35	68.30	67.49

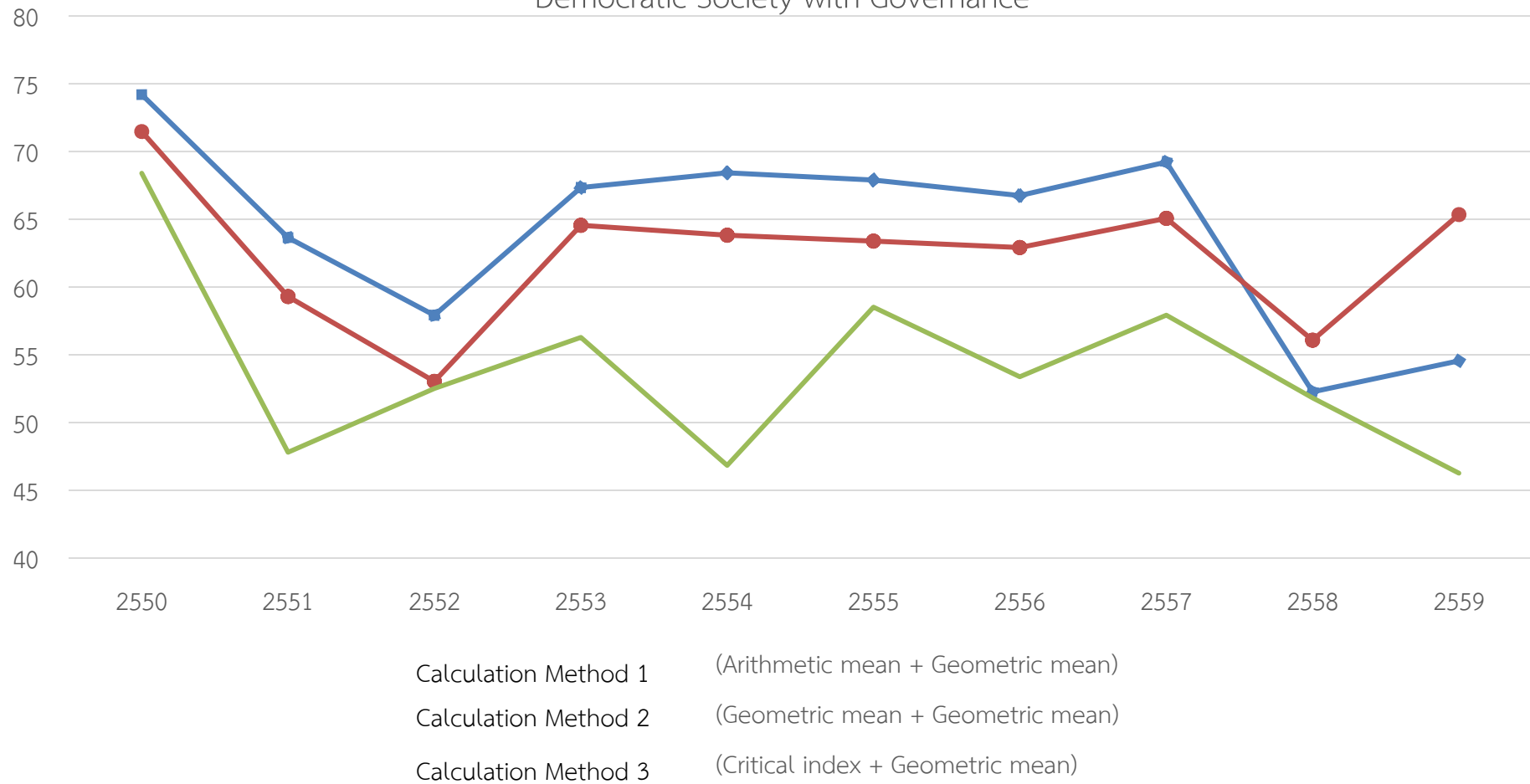

Figure 3: Index value of core component “Balanced Environment and Ecosystem” based on various calculation methods

Table 5: Calculation result of index on democratic society with governance

Index value of each sub-component	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
Calculation method 1 (Arithmetic mean)										
1) Quality democracy	67.36	53.13	44.13	54.52	54.83	62.98	58.47	55.97	31.09	28.43
2) Rule of law and governance	83.25	63.72	59.15	59.94	61.24	55.49	54.58	57.77	55.75	69.39
3) Decentralization of power	N/A	N/A	55.99	88.92	91.25	83.33	82.67	92.46	72.98	89.49
4) Prevention and mitigation of social and political violence	72.81	76.17	76.99	70.74	71.53	72.95	75.21	76.82	58.98	50.20
Calculation method 2 (Geometric mean)										
1) Quality democracy	63.79	46.70	42.81	52.13	46.71	60.02	57.21	52.88	0.00	0.00
2) Rule of law and governance	82.10	60.32	54.34	54.64	56.21	45.69	45.24	49.03	44.67	62.12
3) Decentralization of power	N/A	N/A	45.65	88.92	91.25	83.33	82.67	92.43	67.68	89.49
4) Prevention and mitigation of social and political violence	69.70	74.03	74.50	68.56	69.22	70.67	73.18	74.83	58.30	50.20
Composite index of core component										
Calculation method 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	74.19	63.65	57.92	67.33	68.42	67.89	66.74	69.22	52.26	54.56
Calculation method 2 (Geometric mean + Geometric mean)	71.47	59.30	53.04	64.55	63.82	63.39	62.91	65.07	56.06	65.35
Calculation method 3 (Critical index + Geometric mean)	68.41	47.81	52.51	56.30	46.85	58.53	53.38	57.92	51.82	46.27

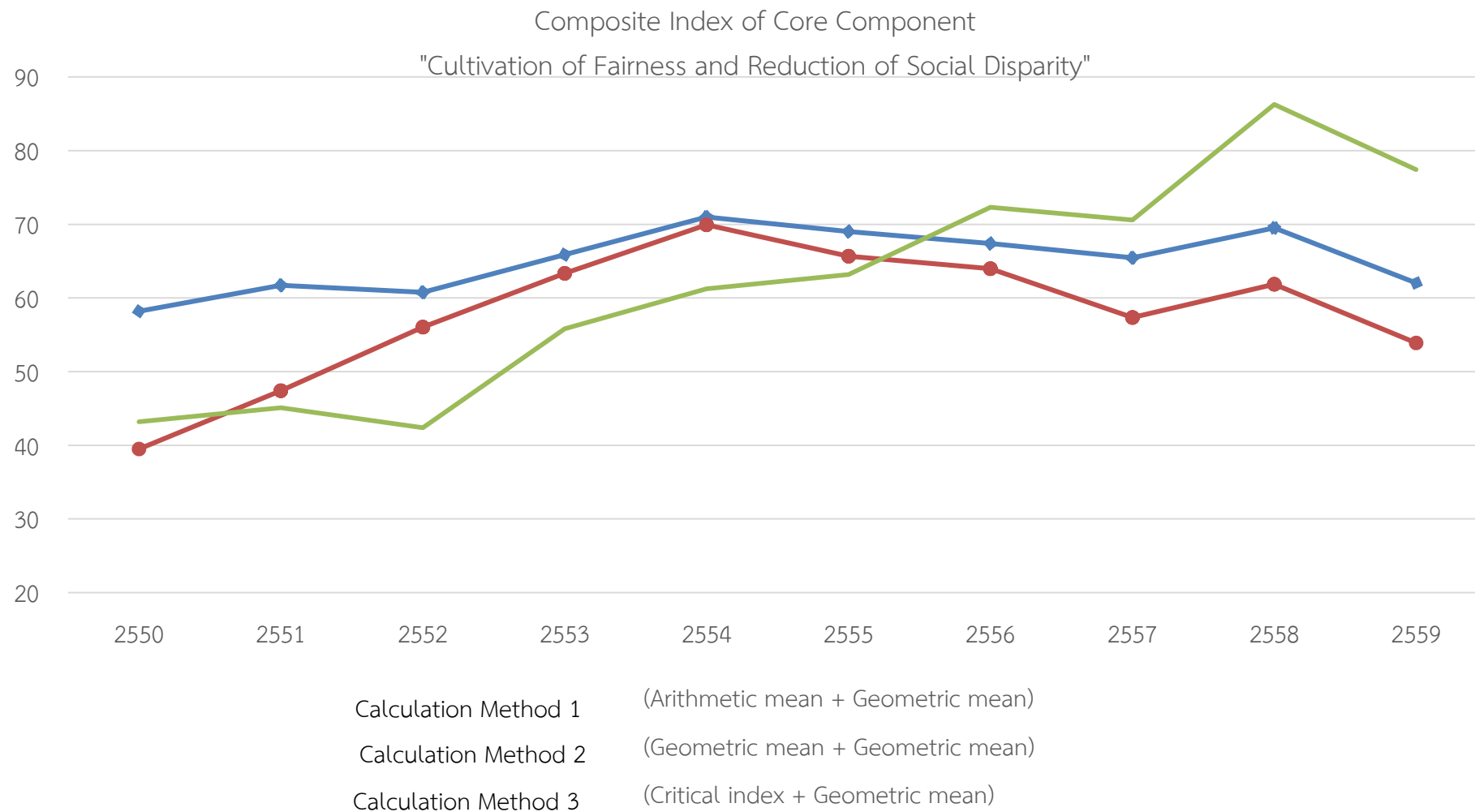
Composite Index of Core Component
 "Democratic Society with Governance"

Figure 4: Index value of core component “Democratic Society with Governance” based on various calculation methods

Table 6: Calculation result of index on cultivation of fairness and reduction of social disparity

Index value of each sub-component	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
Calculation method 1 (Arithmetic mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) Protection of rights and non-discrimination	50.35	56.17	64.05	77.08	85.76	74.98	61.87	61.70	67.10	61.09
2) Access to social welfare and economic resources	56.43	54.21	55.83	62.80	64.90	71.22	69.46	75.74	76.76	78.15
3) Environmental and natural resource justice	69.32	77.16	62.66	59.01	64.23	61.51	71.23	59.99	65.13	49.99
Calculation method 2 (Geometric mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) Protection of rights and non-discrimination	18.94	31.23	58.87	72.37	85.29	73.46	55.49	45.85	51.11	40.89
2) Access to social welfare and economic resources	48.05	46.23	47.88	60.35	62.57	70.18	68.54	74.19	75.31	76.56
3) Environmental and natural resource justice	67.61	73.70	62.40	58.19	64.08	54.92	68.80	55.41	61.49	49.95
Composite index of core component	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
Calculation method 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	58.18	61.71	60.74	65.86	70.97	69.00	67.39	65.45	69.48	62.03
Calculation method 2 (Geometric mean + Geometric mean)	39.48	47.39	56.03	63.34	69.93	65.66	63.96	57.33	61.86	53.87
Calculation method 3 (Critical index + Geometric mean)	43.21	45.09	42.40	55.81	61.23	63.20	72.30	70.58	86.27	77.41

Figure 5: Index value of core component “Cultivation of Fairness and Reduction of Social Disparity” based on various calculation methods

Calculation result of Composite index

Results of Composite index calculation of these 3 approaches depict the changing direction of harmonious and happy living in Thai society. The calculations of approach 1 and 2 are compatible throughout 10 years (2007-2016) in a way that the calculation result of approach 1 is higher than 2 for these 10 years. This is because the calculation for the average, when using the same set of data, the Arithmetic Mean always has higher value than the average of the Geometric Mean or it can be said that the “non-substitutable” qualification of each index lead to the lower composite index value.

The composite index calculated by approach 3 which only considers sensitive Indicators depicts the changing direction of harmonious and happy living in Thai society in a slightly different picture to approach 1 and 2. This is the result of exclusive selection of sensitive indicators.

Table 7: Calculation result of composite index under each approach

Calculation method 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)

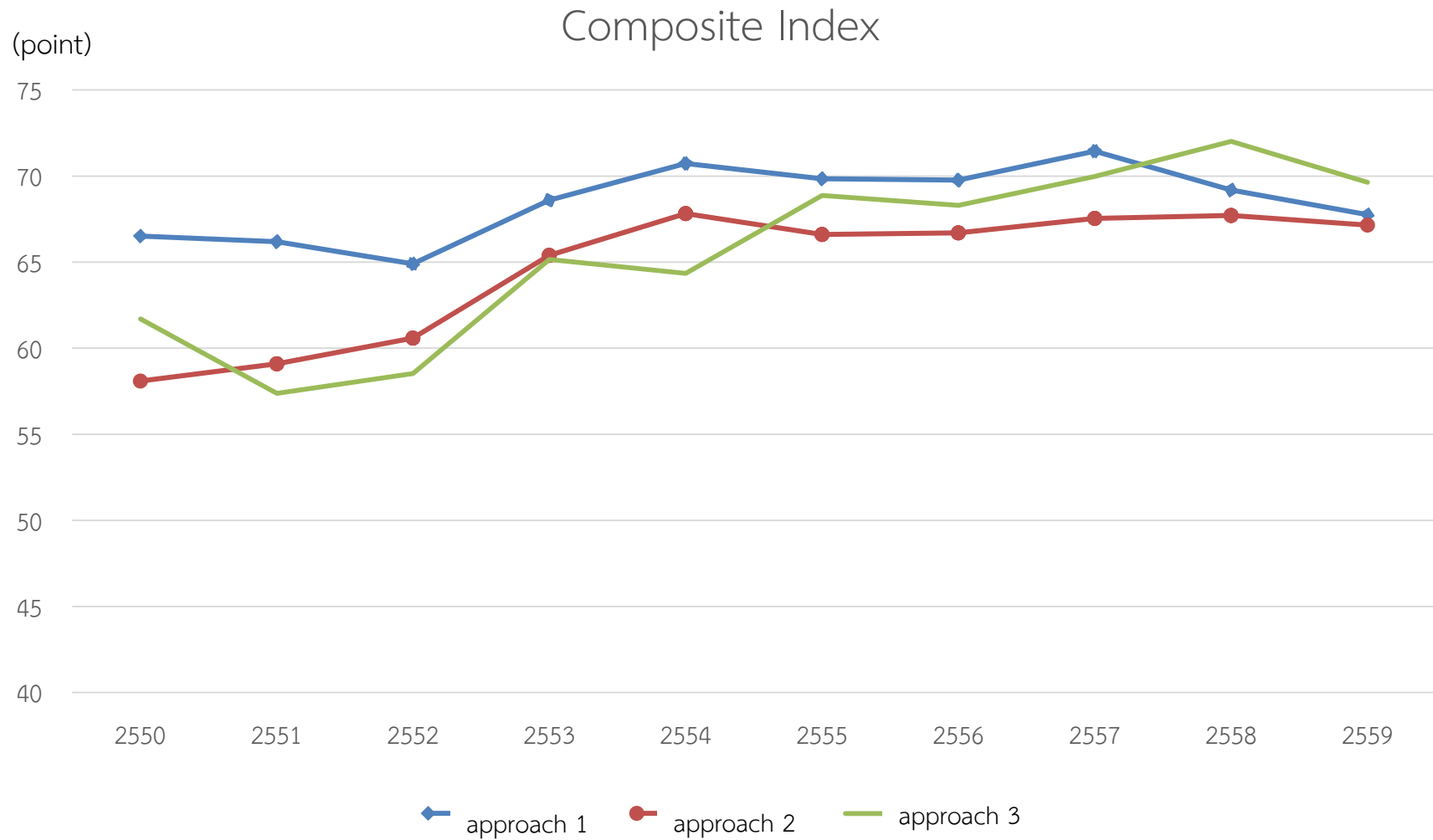
	year	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
Well-being		73.30	73.52	76.07	71.49	70.62	70.23	73.88	77.05	78.02	78.97
Strong and fair economy		70.65	69.47	69.14	75.58	76.60	79.96	80.45	79.63	80.86	80.73
Balanced environment and ecosystem		57.45	62.45	61.47	62.53	66.45	62.33	61.08	65.93	67.82	65.40
Democratic society with governance		74.19	63.65	57.92	67.33	68.42	67.89	66.74	69.22	52.26	54.56
Cultivation of fairness and reduction of social disparity		58.18	61.71	60.74	65.86	70.97	69.00	67.39	65.45	69.48	62.03
	approach 1	66.33	66.00	64.74	68.41	70.53	69.65	69.60	71.22	68.91	67.60

Calculation method 2 (Geometric mean + Geometric mean)

	year	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
Well-being		66.44	66.96	72.27	68.57	68.48	68.48	72.29	76.55	77.14	77.99
Strong and fair economy		63.70	62.78	62.75	69.23	71.76	74.87	76.13	75.90	78.70	77.86
Balanced environment and ecosystem		54.80	60.32	59.93	61.00	64.75	60.81	58.98	63.92	66.36	63.21
Democratic society with governance		71.47	59.30	53.04	64.55	63.82	63.39	62.91	65.07	56.06	65.35
Cultivation of fairness and reduction of social disparity		39.48	47.39	56.03	63.34	69.93	65.66	63.96	57.33	61.86	53.87
	approach 2	57.97	58.96	60.45	65.26	67.68	66.47	66.56	67.35	67.46	67.01

Calculation method 3 (Critical index + Geometric mean)

	year	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
Well-being		78.11	78.12	77.77	75.21	76.92	75.67	75.42	74.59	74.72	75.30
Strong and fair economy		77.70	69.51	66.20	83.77	80.76	90.11	86.71	84.31	83.71	88.65
Balanced environment and ecosystem		49.88	53.08	59.94	59.35	61.87	61.44	58.88	64.35	68.30	67.49
Democratic society with governance		68.41	47.81	52.51	56.30	46.85	58.53	53.38	57.92	51.82	46.27
Cultivation of fairness and reduction of social disparity		43.21	45.09	42.40	55.81	61.23	63.20	72.30	70.58	86.27	77.41
	approach 3	61.71	57.37	58.53	65.16	64.34	68.87	68.30	69.98	72.02	69.63

Figure 6: Comparison of composite index calculation results with various approaches

In considering the most appropriate approach to be adopted as the calculation standard for harmonious and happy living index in the future, it is found that “approach 1” serves this function. It is simple for calculating the average of each sub-component without any restriction of calculation methods. In case that some indicators are valued as “nil”, the Geometric Mean calculation is not feasible. This is the limitation of calculation approach 2 and average point level which may underestimate the assessment.

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	บทสรุป ผู้บริหาร-1
Executive Summary	Executive Summary-1
สารบัญ	ก
บทที่ 1 : โครงการวิจัยและการดำเนินงาน	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	1-2
1.3 เป้าหมาย	1-2
1.4 ขอบเขตการศึกษา	1-2
1.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา	1-3
1.6 วิธีการศึกษา	1-5
1.7 ระยะเวลาดำเนินโครงการ	1-7
1.8 ผลผลิตและตัวชี้วัดความสำเร็จ	1-9
1.8.1 ผลผลิต	1-9
1.8.2 ผลลัพธ์	1-9
1.9 แผนการดำเนินงานโครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	1-9
1.10 กลไกการบริหารโครงการฯ	1-11
1.11 สรุปผลการดำเนินงาน	1-11
บทที่ 2 : การทบทวนแนวคิดของการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และบทเรียนการประยุกต์ใช้ตัวชี้วัดการพัฒนาในประเทศและต่างประเทศ	2-1
2.1 การศึกษาทบทวนพัฒนาการของแนวคิดการพัฒนา	2-9
2.2 กรณีศึกษาตัวชี้วัดดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา (Canadian Index of Wellbeing: CIW)	2-27
บทที่ 3 : การศึกษาทบทวนประเด็นการพัฒนาภายใต้แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และแนวคิดการพัฒนาที่สำคัญ	3-1
3.1 การศึกษาทบทวนประเด็นการพัฒนาภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12	3-1
3.1.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12	3-1
3.1.2 ประเด็นการพัฒนา 20 ประเด็น	3-3
3.2 แนวคิดการพัฒนากับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	3-8

	หน้า
3.2.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) กับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	3-8
3.2.2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12	3-41
3.2.3 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	3-62
3.3 สรุปความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กับ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	3-71
3.3.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	3-71
3.3.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	3-71
3.3.3 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	3-71
3.3.4 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	3-72
3.3.5 สรุปความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กับ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	3-72
บทที่ 4 : สรุปภาพรวมข้อเสนอการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	4-1
4.1 สรุปภาพรวมข้อเสนอการปรับปรุงองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัด	4-1
4.2 ความสอดคล้องระหว่างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	4-53
4.2.1 ความสอดคล้องระหว่างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยชุดใหม่ กับ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4-53
4.2.2 ความสอดคล้องระหว่างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยชุดใหม่ กับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals)	4-58
4.2.3 ความสอดคล้องระหว่างดัชนีชี้วัดชุดใหม่กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในระดับหลักการ	4-60
4.2.4 ความสอดคล้องระหว่างดัชนีชี้วัดชุดใหม่กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในระดับเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด	4-62
4.2.5 สรุป	4-64
บทที่ 5 : การศึกษาทบทวนและข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	5-1
5.1 องค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ	5-1
5.1.1 ทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบคิด นิยามขององค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย	5-1

	หน้า
5.1.2 ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบด้านการมีสุขภาพ	5-10
5.1.3 การปรับปรุงตัวชี้วัดองค์ประกอบการมีสุขภาพ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง (ลด/เพิ่ม/ย้าย)	5-12
5.1.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา	5-32
5.2 องค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	5-33
5.2.1 ทบทวนองค์ความรู้และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง	5-33
5.2.2 ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับ ที่ 12 ที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	5-38
5.2.3 การปรับปรุงตัวชี้วัด ประเด็นการวัด ค่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้น้ำหนัก และ วิธีการคำนวณ	5-48
5.2.4 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาตัวชี้วัดในอนาคต	5-63
5.3 องค์ประกอบหลักด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	5-64
5.3.1 ทบทวนองค์ความรู้และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง	5-64
5.3.2 ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบหลักด้าน “สิ่งแวดล้อมและระบบ นิเวศสมดุล”	5-75
5.3.3 การปรับปรุงตัวชี้วัด ประเด็นการวัด ค่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้น้ำหนัก และ วิธีการคำนวณ	5-97
5.3.4 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาตัวชี้วัดในอนาคต	5-125
5.4 องค์ประกอบหลักด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	5-127
5.4.1 ทบทวนองค์ความรู้และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง	5-127
5.4.2 ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบหลักด้านสังคมประชาธิปไตยที่มี ธรรมาภิบาล	5-136
5.4.3 การปรับปรุงตัวชี้วัด ประเด็นการวัด ค่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้น้ำหนัก และ วิธีการคำนวณ	5-139
5.4.4 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาตัวชี้วัดในอนาคต	5-168
5.5 องค์ประกอบหลักด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	5-169
5.5.1 ทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบคิด นิยามขององค์ประกอบหลัก และ องค์ประกอบย่อย	5-169
5.5.2 ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความ เหลื่อมล้ำในสังคม	5-171
5.5.3 การปรับปรุงตัวชี้วัด ประเด็นการวัด ค่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้น้ำหนัก และ วิธีการคำนวณองค์ประกอบย่อย การได้รับการคุ้มครองสิทธิและการไม่เลือก ปฏิบัติ	5-172

	หน้า
5.5.4 สรุปข้อเสนอตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบการสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	5-181
5.5.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา	5-185
บทที่ 6 : การคำนวณดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย	6-1
6.1 การคำนวณดัชนีกลุ่ม	6-1
6.2 การคำนวณดัชนีรวม (Composite index)	6-16
6.3 สรุปวิธีการคำนวณดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	6-21
บรรณานุกรม	บรรณานุกรม-1
ภาคผนวก 1 ผลการจัดประชุมกลุ่มเฉพาะ	ภาคผนวก 1-1
ภาคผนวก 2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	ภาคผนวก 2-1

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 : องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข	2-3
ตารางที่ 2.2 : ตัวชี้วัดในดัชนีการพัฒนามนุษย์	2-14
ตารางที่ 2.3 : ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ	2-15
ตารางที่ 2.4 : เปรียบเทียบ MDGs และ SDGs	2-20
ตารางที่ 2.5 : พัฒนาการของแนวคิดที่สำคัญในระดับโลก	2-24
ตารางที่ 2.6 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องพลังชุมชน	2-31
ตารางที่ 2.7 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย	2-33
ตารางที่ 2.8 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องการศึกษา	2-34
ตารางที่ 2.9 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องสิ่งแวดล้อม	2-35
ตารางที่ 2.10 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องสุขภาพของประชากร	2-36
ตารางที่ 2.11 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องการพักผ่อนหย่อนใจ	2-37
ตารางที่ 2.12 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องมาตรฐานความเป็นอยู่	2-38
ตารางที่ 2.13 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องเวลาที่ใช้	2-39
ตารางที่ 2.14 : แสดงผลการคำนวณแต่ละตัวชี้วัดเป็นเปอร์เซ็นต์ และรวมเป็นผลลัพธ์เดียว	2-41
ตารางที่ 3.1 : องค์ประกอบของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย หากจะมีการจัดทำตัวชี้วัดให้เป็นระบบภายใต้ 2 มิติขององค์ประกอบ	3-11
ตารางที่ 3.2 : การเปรียบเทียบองค์ประกอบหลักชุดเดิมและชุดใหม่ของตัวชี้วัด	3-16
ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	3-17
ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12	3-44
ตารางที่ 3.5 : เป้าประสงค์ SDGs ที่ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	3-57
ตารางที่ 3.6 : ตัวชี้วัดจาก โครงการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจ และสังคมโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3-69
ตารางที่ 4.1 : สรุปภาพรวมข้อเสนอการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	4-3
ตารางที่ 4.2 : ความสอดคล้องระหว่างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยกับปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	4-55
ตารางที่ 4.3 : ความสอดคล้องในระดับหลักการระหว่างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขใน สังคมไทย กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	4-60
ตารางที่ 4.4 : ความสอดคล้องระหว่างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยกับ SDGs	4-62
ตารางที่ 5.1 : ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านการมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชน เข้มแข็งในรายงานความมั่นคงของมนุษย์	5-4
ตารางที่ 5.2 : ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติในมิติที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะ	5-5
ตารางที่ 5.3 : ตัวชี้วัดคุณภาพสังคม	5-6
ตารางที่ 5.4 : ดัชนีสังคมยั่งยืน	5-8

	หน้า
ตารางที่ 5.5 : ตัวชี้วัดตามดัชนีสังคมยั่งยืน (เฉพาะด้านการมีสุขภาพะ ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง)	5-9
ตารางที่ 5.6 : ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ที่ มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบการมีสุขภาพะ ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง	5-11
ตารางที่ 5.7 : ข้อเสนอในการปรับปรุงองค์ประกอบการมีสุขภาพะ ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชน เข้มแข็ง	5-12
ตารางที่ 5.8 : องค์ประกอบย่อยสุขภาพกายและจิตดี	5-14
ตารางที่ 5.9 : สรุปรูปตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี	5-16
ตารางที่ 5.10 : ค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านสุขภาพกายและจิตดี	5-16
ตารางที่ 5.11 : องค์ประกอบย่อยสุขภาพะทางสังคมที่ดี	5-17
ตารางที่ 5.12 : สรุปรูปตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบสุขภาพทางสังคมที่ดี	5-22
ตารางที่ 5.13 : ค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านสุขภาพทางสังคมที่ดี	5-23
ตารางที่ 5.14 : องค์ประกอบย่อยด้านการมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้	5-24
ตารางที่ 5.15 : สรุปรูปข้อเสนอตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบย่อยด้านการมีคุณธรรม และสติปัญญาใฝ่รู้	5-28
ตารางที่ 5.16 : ค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านการมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้	5-29
ตารางที่ 5.17 : ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในองค์ประกอบ “การมีสุขภาพะ”	5-30
ตารางที่ 5.18 : ความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นการพัฒนากับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในสังคมไทย	5-38
ตารางที่ 5.19 : ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์การพัฒนากับดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข และข้อคิดเห็นเบื้องต้นต่อการเปลี่ยนแปลงตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลัก เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	5-44
ตารางที่ 5.20 : องค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันชีวิตและงานที่ดี (องค์ประกอบย่อย 1) ประเด็นการวัด:โอกาสการมีงานทำที่เหมาะสม	5-48
ตารางที่ 5.21 : องค์ประกอบย่อย: การมีหลักประกันชีวิตและงานที่ดี (องค์ประกอบย่อย 1) ประเด็นการวัด: การมีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน	5-49
ตารางที่ 5.22 : องค์ประกอบย่อย: เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ (องค์ประกอบย่อย 2) ประเด็นการวัด:การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันและความ ยั่งยืนทางเศรษฐกิจ	5-51
ตารางที่ 5.23 : องค์ประกอบย่อย: เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ (องค์ประกอบย่อย 2) ประเด็นการวัด:เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ	5-52
ตารางที่ 5.24 : องค์ประกอบย่อย: เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ (องค์ประกอบย่อย 2) ประเด็นการวัด:เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ	5-54
ตารางที่ 5.25 : องค์ประกอบย่อย: ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ (องค์ประกอบย่อย 3) ประเด็นการวัด:การกระจายรายได้และความมั่งคั่งที่เป็นธรรม	5-56

	หน้า
ตารางที่ 5.26 : องค์ประกอบย่อย: ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ (องค์ประกอบย่อย 3) ประเด็นการวัด: การลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่	5-57
ตารางที่ 5.27 : สรุปตัวชี้วัดหลักและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบ “เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม”	5-58
ตารางที่ 5.28 : สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมระหว่างปี 2550 – 2559	5-59
ตารางที่ 5.29 : ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	5-61
ตารางที่ 5.30 : ประเด็นพัฒนาและข้อคิดเห็นต่อการปรับปรุง/เพิ่มเติมตัวชี้วัดองค์ประกอบ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	5-75
ตารางที่ 5.31 : ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และข้อคิดเห็นต่อการปรับปรุง/เพิ่มเติมตัวชี้วัดองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	5-83
ตารางที่ 5.32 : ตัวชี้วัดในองค์ประกอบย่อย “สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี”	5-97
ตารางที่ 5.33 : ตัวชี้วัดในองค์ประกอบย่อย “ระบบนิเวศที่สมดุล”	5-104
ตารางที่ 5.34 : ตัวชี้วัดในองค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจสีเขียว”	5-112
ตารางที่ 5.35 : สรุปตัวชี้วัดหลักและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”	5-122
ตารางที่ 5.36 : สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้าน “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” ระหว่างปี 2550 – 2559	5-123
ตารางที่ 5.37 : ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้าน “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”	5-124
ตารางที่ 5.38 : ความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นพัฒนากับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	5-137
ตารางที่ 5.39 : การปรับปรุงตัวชี้วัดด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล (ลด เพิ่ม ย้าย)	5-140
ตารางที่ 5.40 : องค์ประกอบย่อย: ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ ประเด็นชี้วัด 1) สถานการณ์ด้านสิทธิพลเมือง	5-141
ตารางที่ 5.41 : องค์ประกอบย่อย: ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ ประเด็นชี้วัด 2) ความตื่นตัวในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติ	5-143
ตารางที่ 5.42 : องค์ประกอบย่อย: ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ ประเด็นชี้วัด 3) ความเข้มแข็งของภาคพลเมืองและความอิสระของสื่อสารมวลชน	5-144
ตารางที่ 5.43 : องค์ประกอบย่อย: ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ ประเด็นชี้วัด 4) ความเป็นตัวแทนของภาคส่วนต่างๆ ในสถาบันทางการเมือง	5-146
ตารางที่ 5.44 : องค์ประกอบย่อย: นิติธรรมและธรรมาภิบาล ประเด็นชี้วัด 1) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพ	5-147
ตารางที่ 5.45 : องค์ประกอบย่อย: นิติธรรมและธรรมาภิบาล ประเด็นชี้วัด 2) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ	5-149
ตารางที่ 5.46 : องค์ประกอบย่อย: การกระจายอำนาจ ประเด็นชี้วัด 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายในการถ่ายโอนอำนาจสู่ท้องถิ่น	5-151

	หน้า
ตารางที่ 5.47 : องค์ประกอบย่อย: การกระจายอำนาจ ประเด็นชี้วัด 2) การกระจายอำนาจทางการคลัง/ศักยภาพในการหารายได้ของอปท.	5-152
ตารางที่ 5.48 : องค์ประกอบย่อย : การกระจายอำนาจ ประเด็นชี้วัด 3) สัดส่วนของผู้หญิงในตำแหน่งบริหารองค์กรบริหารส่วนจังหวัดและตำบล	5-153
ตารางที่ 5.49 : องค์ประกอบย่อย: การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง ประเด็นชี้วัด 1) สถานการณ์รุนแรงจากความขัดแย้งทางการเมือง	5-154
ตารางที่ 5.50 : องค์ประกอบย่อย: การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง ประเด็นชี้วัด 2) สถานการณ์รุนแรงจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้	5-156
ตารางที่ 5.51 : องค์ประกอบย่อย: การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง ประเด็นชี้วัด 3) การเคารพในความแตกต่างและใช้สันติวิธี	5-158
ตารางที่ 5.52 : สรุปตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	5-160
ตารางที่ 5.53 : สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลระหว่างปี 2550-2559	5-164
ตารางที่ 5.54 : ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	5-166
ตารางที่ 5.55: ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	5-172
ตารางที่ 5.56 : องค์ประกอบย่อยการได้รับการคุ้มครองสิทธิและการไม่เลือกปฏิบัติ	5-173
ตารางที่ 5.57 : องค์ประกอบย่อยการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	5-176
ตารางที่ 5.58 : องค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	5-179
ตารางที่ 5.59 : องค์ประกอบดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	5-181
ตารางที่ 5.60 : สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในองค์ประกอบ “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม”	5-183
ตารางที่ 5.61 : ผลการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในองค์ประกอบ “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม”	5-184
ตารางที่ 6.1 : ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านการมีสุขภาวะ	6-6
ตารางที่ 6.2 : ผลการคำนวณด้านการมีเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	6-8
ตารางที่ 6.3 : ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล	6-10
ตารางที่ 6.4 : ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	6-12
ตารางที่ 6.5 : ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม	6-14
ตารางที่ 6.6 : ผลการคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) ด้วยแนวทางที่ 1	6-17

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 : กรอบแนวคิดในการศึกษา	1-4
ภาพที่ 2.1 : แบบจำลองความอยู่เย็นเป็นสุข	2-6
ภาพที่ 2.2 : องค์ประกอบของคุณภาพสังคม	2-13
ภาพที่ 2.3 : โครงสร้างของดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม	2-22
ภาพที่ 2.4 : BHUTAN GNH INDEX	2-23
ภาพที่ 2.5 : แสดงจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม (Domain)	2-28
ภาพที่ 2.6 : แสดงกราฟเส้น เปรียบเทียบค่า CIW กับ GDP รายปี ตั้งแต่ปี 1994-2014	2-43
ภาพที่ 2.7 : แสดงกราฟเส้น ผลของแต่ละกลุ่ม Domain เทียบเป็นรายปีตั้งแต่ 1994-2008	2-44
ภาพที่ 3.1 : มิติและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	3-10
ภาพที่ 3.2 : ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ในแผนฯ 12 และ SDGs 17 เป้าหมายโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	3-41
ภาพที่ 3.3 : ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ในแผนฯ 12 และ SDGs 17 เป้าหมายเมื่อพิจารณาเป้าประสงค์ของ SDGs เทียบกับเป้าหมาย ตัวชี้วัด และแผนการพัฒนาของแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	3-43
ภาพที่ 3.4 : กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็นหลักคิด ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	3-63
ภาพที่ 3.5 : การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ	3-64
ภาพที่ 3.6 : แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3-66
ภาพที่ 3.7 : สรุปความสัมพันธ์และเชื่อมโยงในมิติต่างๆ ระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กับ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และดัชนีความอยู่เย็น เป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	3-73
ภาพที่ 4.1 : SEP เชิงหลักการ - กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็น หลักคิดในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	4-54
ภาพที่ 4.2 : เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน	4-59
ภาพที่ 5.1 : ข้อเสนอของ WWF ในการลดขนาดรอยเท้านิเวศ	5-70
ภาพที่ 6.1 : วิธีการคำนวณค่าดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบหลักตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ	6-5
ภาพที่ 6.2 : ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “การมีสุขภาพะ” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ	6-7
ภาพที่ 6.3 : ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ	6-9
ภาพที่ 6.4 : ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ	6-11
ภาพที่ 6.5 : ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ	6-13
ภาพที่ 6.6 : ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “การสร้างความเป็นธรรมและลดความ เหลื่อมล้ำในสังคม”ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ	6-15

	หน้า
ภาพที่ 6.7 : เปรียบเทียบผลการคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) ด้วยแนวทางต่างๆ	6-19
ภาพที่ 6.8 : เปรียบเทียบค่าดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP)	6-20
ภาพที่ 6.8 : วิธีการคำนวณค่าดัชนีรวมชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย	6-22

บทที่ 1

โครงการวิจัยและการดำเนินงาน

1.1 หลักการและเหตุผล

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ดำเนินการประเมินผลกระทบจากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งได้ปรับการพัฒนาสู่แนวคิด คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ทั้งในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา และเป็นผู้ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา ดังนั้น สศช. จึงได้พัฒนา “ดัชนีความอยู่ดีมีสุข” เพื่อเป็นเครื่องมือประเมินผลกระทบการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับคน ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 อย่างเป็นองค์รวม ครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิต ทั้งสุขภาพอนามัย ความรู้ ชีวิตการทำงาน รายได้และการกระจายรายได้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตของคน ทั้งชีวิตครอบครัว สภาพแวดล้อม และการบริหารจัดการที่ดี และในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) สศช. ได้พัฒนาเครื่องมือในการวัดผลกระทบจากการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็ง และดัชนีชีวิตการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อวัดผลกระทบจากการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากผลกระทบที่เกิดจากตัวคนด้วย

ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 -2554) วิสัยทัศน์และเป้าประสงค์หลักในการพัฒนาประเทศมุ่งสู่การสร้างความสุขยั่งยืนเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย การใช้ดัชนีความอยู่ดีมีสุขเป็นเครื่องมือวัดผลกระทบการพัฒนาจึงไม่เพียงพอ เนื่องจากขอบเขตของนิยามความสุขได้ขยายจากมิติของการดำรงชีวิตและแนวปฏิบัติของปัจเจกบุคคลไปสู่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย รวมทั้งการวัดในด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม ความถูกต้องดีงามต่างๆ สศช. จึงได้ขยายแนวคิดการพัฒนาจากดัชนีความอยู่ดีมีสุขมาเป็น “ดัชนีความอยู่ดีมีสุขยั่งยืนเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” ที่กำหนดองค์ประกอบของความอยู่ดีมีสุขที่กว้างขวางครอบคลุมมากขึ้นทั้งการมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรม สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล และสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ดำเนินการบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมและเห็นพ้องต้องกันของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง เป็นเครื่องมือบ่งชี้สถานะของประเทศ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และใช้ประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่สังคมอยู่ดีมีสุขร่วมกัน

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (2555-2559) ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาให้สังคมอยู่ดีมีสุขอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงยังคงสามารถใช้ดัชนีความอยู่ดีมีสุขจึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลกระทบจากการพัฒนา แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สังคมไทยต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น สศช. จึงได้ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงดัชนีความอยู่ดีมีสุขยั่งยืนเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้มีความเหมาะสม ชัดเจน สามารถสะท้อนผลการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 10 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (2560-2564) จัดทำขึ้นในบริบทของสถานะประเทศที่ได้รับผลจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ อาทิ เป้าหมายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทั้งของประเทศไทยและของโลก เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงและบ่อยครั้งมากขึ้น เศรษฐกิจโลกที่มีความผันผวนและมีการแข่งขันรุนแรงขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางสังคมและความเป็นเมืองที่ขยายมากขึ้น โดยมีกรอบวิสัยทัศน์ที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่าน

ประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้น ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยชุดเดิมจึงอาจไม่เพียงพอต่อการใช้ประเมินผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำและดำเนินโครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงดัชนีชี้วัดการพัฒนา เพื่อให้สามารถวัดผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ตรงกับความเป็นจริง

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1 เพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์เป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผลกระทบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

1.2.2 เพื่อจัดทำระบบข้อมูลสำหรับตัวชี้วัดภายใต้ดัชนีที่พัฒนาขึ้นทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพให้สามารถใช้ในการติดตามประเมินผลและรายงานผลได้ทันต่อสถานการณ์ และมีประสิทธิภาพ

1.3 เป้าหมาย

1.3.1 พัฒนาดัชนีสำหรับประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

1.3.2 จัดทำระบบข้อมูลสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

1.3.3 เผยแพร่ดัชนีสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1.4.1 ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งแนวคิดในเรื่องความสุข วิธีการพัฒนาดัชนี และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการวิจัย

1.4.2 กำหนดกรอบแนวคิด นิยามของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย องค์ประกอบหลัก และย่อย ประเด็นการวัด ตัวชี้วัด และเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละองค์ประกอบให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 รวมทั้งกำหนดวิธีการคำนวณตัวชี้วัดแต่ละตัวและตัวชี้วัดรวม (Composite Index)

1.4.3 ปรับปรุงและพัฒนาตัวชี้วัดที่สะท้อนแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อย่างถูกต้องและชัดเจน พร้อมทั้งจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหลัก

1.4.4 จัดทำระบบข้อมูลสำหรับการใช้ดัชนีและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นในการประเมินผลกระทบตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พร้อมทั้งทดสอบตัวชี้วัดโดยการแทนค่าข้อมูลลงในตัวชี้วัด และจัดทำรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยโดยใช้ตัวชี้วัดชุดใหม่

1.4.5 จัดทำคู่มือการจัดทำดัชนีสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และการใช้ดัชนีในการติดตามประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

1.4.6 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการประเมินผลกระทบการพัฒนา โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาดัชนีการ

ประเมินผลการพัฒนาประเทศ และผู้แทนหน่วยงานที่จะให้ข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน รวมทั้งผู้แทนหน่วยงานที่จะใช้ประโยชน์จากดัชนีที่พัฒนาขึ้น เข้าร่วมการประชุม

1.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ที่ปรึกษามีกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้ (ดูภาพที่ 1.1 ประกอบ)

- การศึกษาทบทวนองค์ความรู้ ผลการศึกษาวิจัย ความเปลี่ยนแปลงหรือความก้าวหน้าเชิงกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในเรื่องความสุข วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหรือพัฒนา “กรอบแนวคิดพื้นฐาน” และ “ความหมาย” ของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

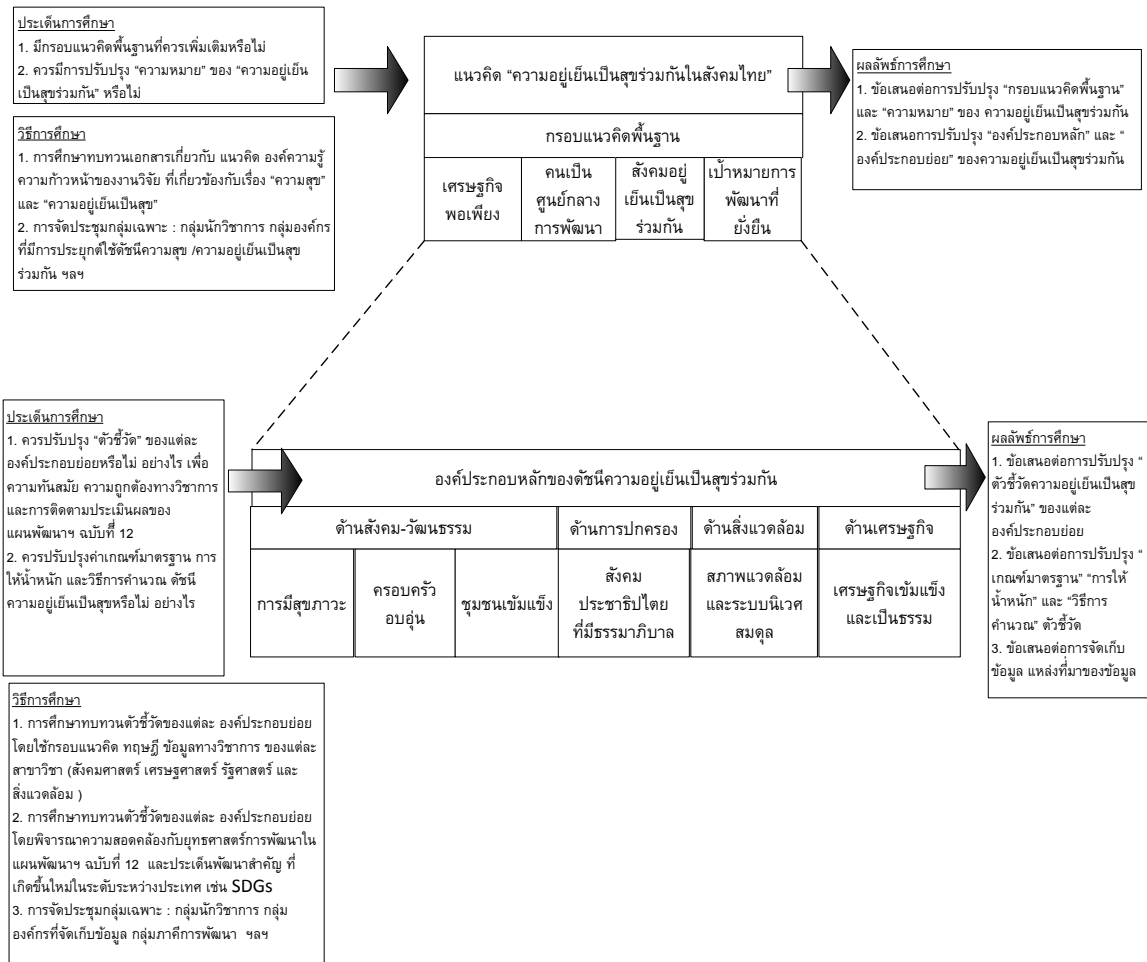
- ในการศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุง “กรอบแนวคิดพื้นฐาน” สำหรับการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ในเบื้องต้นจะอยู่บนฐานแนวคิดพื้นฐานสำคัญ 4 ประการ คือ

- (1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- (2) แนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา
- (3) การพัฒนาประเทศสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน
- (4) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs)

นอกจากนี้ ที่ปรึกษาจะทำการศึกษาแนวคิดสำคัญใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดพื้นฐานให้มีความเหมาะสมหรือทันสมัยมากยิ่งขึ้น

- การศึกษาทบทวนและปรับปรุงปัจจัยพื้นฐานร่วมในการสร้างความสุขของมนุษย์ที่ได้กำหนดไว้เป็น 6 องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านธรรมาภิบาล เพื่อการพัฒนาตัวชี้วัดหลักและตัวชี้วัดใหม่ที่มีความถูกต้องและเหมาะสมตามหลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

- การศึกษาวิเคราะห์และปรับปรุงประเด็นการวัด ตัวชี้วัด การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน (Benchmarking) การให้น้ำหนัก (Weighting) และวิธีการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยการศึกษาทบทวนทฤษฎีและหลักวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งด้านเศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ และด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการปรับปรุงให้เกิดความทันสมัย มีความเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ มากยิ่งขึ้น และ/หรือยกเลิกตัวชี้วัดที่ล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ พร้อมปรับการจัดหมวดหมู่ข้อมูลและประมวลผลดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้ทันสมัย และสะดวกต่อการสืบค้น

ภาพที่ 1.1 : กรอบแนวคิดในการศึกษา

ตามกรอบแนวคิดในการศึกษาภาพที่ 1.1 คำถามหลักในการศึกษานี้ คือ

- เรื่องแนวคิดการพัฒนาประเทศสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน :** มีแนวคิดใหม่ในการพัฒนา หรือตัวชี้วัดที่ได้มีการพัฒนาขึ้นใหม่ใดบ้าง ที่ควรนำมาใช้ในการพิจารณาปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ทั้งในแง่การปรับปรุงนิยาม องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวชี้วัด เกณฑ์มาตรฐาน การให้น้ำหนัก และวิธีการคำนวณ
- เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง :** หากนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ควรมีการปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในด้านใดบ้าง เพื่อให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและอยู่ในกรอบแนวคิดความอยู่เย็นเป็นสุข
- เรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 :** จากยุทธศาสตร์การพัฒนา 10 ข้อ และตัวชี้วัดของแต่ละยุทธศาสตร์ที่กำหนดอยู่ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในมิติใดบ้าง เพื่อให้สามารถประเมิน และติดตามผลของการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้อย่างเหมาะสม
- เรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) :** จากเป้าหมาย SDGs ที่กำหนดไว้ 17 เป้าหมาย 169 เป้าประสงค์ มีตัวชี้วัดของ SDGs ไต่บ้างที่ควรนำมาปรับปรุงเพิ่มเติมตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและอยู่ในกรอบแนวคิดความอยู่เย็นเป็นสุข

1.6 วิธีการศึกษา

1.6.1 ศึกษาทบทวนเอกสาร งานวิจัย ข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง เพื่อการรวบรวมข้อมูล องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งแนวคิด วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.6.2 จัดทำกรอบแนวคิดการศึกษา กลไกในการบริหารงาน แผนการดำเนินงานโครงการ กระบวนวิธีการศึกษา ขั้นตอน กิจกรรมการดำเนินงานและแผนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด และผลการศึกษาเบื้องต้น

1.6.3 กำหนดกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข นิยามขององค์ประกอบหลักและย่อย รวมทั้งประเด็นการวัดของแต่ละองค์ประกอบ ให้สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

1.6.4 จัดประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) ครั้งที่ 1 เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และภาคีการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหลัก อาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

1.6.5 กำหนดตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ วิธีการคำนวณและเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดแต่ละตัว และวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)

1.6.6 จัดทำระบบข้อมูลสำหรับการประเมินผลกระทบทตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และทดสอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น

1.6.7 จัดประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) ครั้งที่ 2 เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และภาคีการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหลัก อาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

1.6.8 จัดทำคู่มือการจัดทำและการใช้ดัชนีสำหรับการประเมินผลกระทบทตามแผนพัฒนาฯ

1.6.9 จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคต่างๆ ในการประเมินผลกระทบทตามแผนพัฒนาฯ

การดำเนินงานศึกษาในแต่ละข้อมีผู้รับผิดชอบดังนี้

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
1. ศึกษาทบทวนเอกสาร งานวิจัย ข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง เพื่อการรวบรวมข้อมูล องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งแนวคิด วิธีการพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ■ องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง แนวคิด วิธีการพัฒนาตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในประเทศและต่างประเทศ : นายอรรถเศรษฐ์ จิรยุทธมานุกุล ดร.สุรางรัตน์ จำเนียรพล ■ ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ SDGS : อ.ชล บุนนาค ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ ■ ด้านเศรษฐกิจ : ผศ.ดร.พรเทพ เบญญาอภิกุล ■ ด้านสังคม : ดร.สุรางรัตน์ จำเนียรพล ■ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย ■ ด้านประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล : คุณฉิรดา ศุภะพงษ์

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
2. จัดทำกรอบแนวคิดการศึกษา กลไกในการบริหารงาน แผนการดำเนินโครงการ กระบวนการศึกษา ขั้นตอน กิจกรรมการดำเนินงานและแผนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียดและผลการศึกษาเบื้องต้น	คณะที่ปรึกษา
3. ส่งรายงานขั้นต้น	คณะที่ปรึกษา
4. กำหนดกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข นิยามขององค์ประกอบหลักและย่อย รวมทั้งประเด็นการวัดของแต่ละองค์ประกอบ ให้สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12	<ul style="list-style-type: none"> ■ ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ SDGS : อ.ชล บุนนาค ■ ด้านเศรษฐกิจ : ผศ.ดร.พรเทพ เบญญาอภิกุล ■ ด้านสังคม : ดร.สุรางรัตน์ จำเนียรพล ■ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย ■ ด้านประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล : คุณฉิรดา ศุภะพงษ์
5. จัดประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) ครั้งที่ 1 ระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล เพื่อจัดทำข้อเสนอการปรับปรุงกรอบแนวคิด นิยาม องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	<ul style="list-style-type: none"> ■ ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ SDGS : อ.ชล บุนนาค ■ ด้านเศรษฐกิจ : ผศ.ดร.พรเทพ เบญญาอภิกุล ■ ด้านสังคม : ดร.สุรางรัตน์ จำเนียรพล ■ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย ■ ด้านประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล : คุณฉิรดา ศุภะพงษ์
6. รายงานขั้นกลาง	คณะที่ปรึกษา
7. กำหนดตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ วิธีการคำนวณและเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดแต่ละตัว และวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)	<ul style="list-style-type: none"> ■ การคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) : ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย ■ ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ SDGS : อ.ชล บุนนาค ■ ด้านเศรษฐกิจ : ผศ.ดร.พรเทพ เบญญาอภิกุล ■ ด้านสังคม : ดร.สุรางรัตน์ จำเนียรพล ■ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย ■ ด้านประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล : คุณฉิรดา ศุภะพงษ์
8. จัดประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) ครั้งที่ 2 ระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและ	<ul style="list-style-type: none"> ■ ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ SDGS : อ.ชล บุนนาค ■ ด้านเศรษฐกิจ : ผศ.ดร.พรเทพ เบญญาอภิกุล ■ ด้านสังคม : ดร.สุรางรัตน์ จำเนียรพล

กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
สิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล เพื่อจัดทำข้อเสนอ การปรับปรุงประเด็นการชี้วัด ตัวชี้วัดค่าเกณฑ์ มาตรฐาน การให้น้ำหนักและการคำนวณตัวชี้วัด ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	<ul style="list-style-type: none"> ■ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย ■ ด้านประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล : คุณธีรดา ศุภะพงษ์
9. จัดทำระบบข้อมูลสำหรับการประเมินผลกระทบ การพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 และทดสอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	คณะที่ปรึกษา
10. จัดประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) ครั้งที่ 2 เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและภาคี การพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหลัก อาทิ ด้าน เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล	<ul style="list-style-type: none"> ■ ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ SDGS : อ.ชล บุนนาค ■ ด้านเศรษฐกิจ : ผศ.ดร.พรเทพ เบญญาอภิกุล ■ ด้านสังคม : ดร.สุรางรัตน์ จำเนียรพล ■ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย ■ ด้านประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล : คุณธีรดา ศุภะพงษ์
11. ส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์	คณะที่ปรึกษา
12. จัดทำคู่มือการจัดทำและการใช้ดัชนีสำหรับการ ประเมินผลกระทบการพัฒนาฯ โดยใช้ตัวชี้วัดชุดใหม่	<ul style="list-style-type: none"> ■ การคำนวณดัชนีรวม (Composite Index) : ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย ■ ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ SDGS: อ.ชล บุนนาค ■ ด้านเศรษฐกิจ : ผศ.ดร.พรเทพ เบญญาอภิกุล ■ ด้านสังคม : ดร.สุรางรัตน์ จำเนียรพล ■ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย ■ ด้านประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล : คุณธีรดา ศุภะพงษ์
13. จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่ พัฒนาขึ้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคต่างๆ ในการประเมินผลกระทบการพัฒนา	คณะที่ปรึกษา

1.7 ระยะเวลาดำเนินโครงการ

มีระยะเวลาดำเนินการ 10 เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้างที่ปรึกษา โดยแบ่งกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการศึกษาเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาปรับปรุงตัวชี้วัดอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยมีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

- การศึกษาทบทวนกรอบแนวคิด องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันใน สังคมไทยทั้งในไทยและต่างประเทศ โดยจะมีการศึกษาแนวคิดสำคัญใหม่ๆ หรือตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง

เพิ่มเติมเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดพื้นฐานให้มีความเหมาะสมหรือทันสมัยมากยิ่งขึ้น เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ (SDGs)

- การศึกษาสภาวะการณ์ / ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญซึ่งมีผลเกี่ยวข้องต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ตัวอย่างเช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ความตกลงปารีสเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ฯลฯ

- การศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาที่กำหนดอยู่ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้แก่

- (1) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

- (2) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

- (3) การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

- (4) การเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

- (5) การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน

- (6) การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย

- (7) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

- (8) การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

- (9) การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

- (10) ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

- จัดทำข้อเสนอการปรับปรุงกรอบแนวคิด นิยาม องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยของตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

- จัดทำข้อเสนอการปรับปรุงประเด็นการชี้วัด ตัวชี้วัดค่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้น้ำหนัก และการคำนวณตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ช่วงที่ 2 การนำเสนอข้อปรับปรุงตัวชี้วัดอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยแก่ภาคีการพัฒนา มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

- การนำเสนอข้อปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยแก่ภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องในสาขาต่างๆ ประกอบด้วย มิติด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านรัฐศาสตร์ (ธรรมาภิบาล) เพื่อนำเสนอผลการศึกษาปรับปรุงตัวชี้วัดอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

- การนำความเห็น/ข้อเสนอแนะจากภาคีพัฒนามาปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคม จากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสาขาต่างๆ ประกอบด้วย มิติด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านรัฐศาสตร์(ธรรมาภิบาล) มาประมวลและพัฒนาปรับปรุงตัวชี้วัดอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ช่วงที่ 3 การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยที่ได้ปรับปรุงใหม่ และการจัดทำระบบข้อมูลสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนา มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

- การนำตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยที่ปรับปรุงใหม่ โดยจัดประชุมเวทีสาธารณะ เพื่อนำเสนอและเผยแพร่ตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยที่ปรับปรุงใหม่ เพื่อ

สร้างความเข้าใจและการยอมรับจากภาคีการพัฒนาต่อตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยที่ปรับปรุงใหม่

- การสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ(Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ(Secondary Data) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงระบบฐานข้อมูล และการประมวลผล เช่น ข้อมูลจาก สศช. สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น เพื่อนำมาใช้ประกอบการปรับปรุงดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย และปรับปรุงระบบฐานข้อมูล

- จัดทำคู่มือการจัดทำและการใช้ดัชนีสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนา โดยใช้ตัวชี้วัดชุดใหม่

1.8. ผลผลิตและตัวชี้วัดความสำเร็จ

1.8.1 ผลผลิต

1.8.1.1 ดัชนีและตัวชี้วัดสำหรับประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

1.8.1.2 ระบบข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

1.8.1.3 คู่มือการจัดทำดัชนีและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และใช้ดัชนีในการติดตามประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

1.8.1.4 การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ดัชนีที่พัฒนาขึ้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นปัญหา อุปสรรคต่างๆ ในการประเมินผลกระทบการพัฒนา

1.8.2 ผลลัพธ์

1.8.2.1 สศช. ใช้ดัชนีที่พัฒนาขึ้นสำหรับประเมินผลกระทบการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.8.2.2 ดัชนีที่พัฒนาขึ้นเป็นที่รู้จักและถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลสำหรับการประเมินผลกระทบพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 รับรู้และเห็นความสำคัญในการให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล

1.9 แผนการดำเนินงานโครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

โครงการฯ นี้ มีระยะเวลาดำเนินโครงการ 10 เดือน ตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2559 ถึงวันที่ 7 กันยายน 2560 โดยมีรายละเอียดแผนการดำเนินงานดังตารางข้างล่าง

เดือน กิจกรรม	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.
	59	59	60	60	60	60	60	60	60	60
1. ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งแนวคิด วิธีการพัฒนาฯ และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการวิจัย	↔									
2. จัดทำกรอบแนวคิดการศึกษา กลไกในการบริหารงาน แผนการดำเนินงาน โครงการ กระบวนการวิธีการศึกษา ขั้นตอนกิจกรรมการดำเนินงานและแผนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด และผลการศึกษาเบื้องต้น	↔									
3. ส่งรายงานการศึกษาขั้นต้น	★									
4. กำหนดกรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุข นิยามขององค์ประกอบหลักและย่อย รวมทั้งประเด็นการวัดของแต่ละองค์ประกอบ ให้สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12			↔							
5. จัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหลัก ครั้งที่ 1 อาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและธรรมาภิบาล				↔						
6. ส่งรายงานการศึกษาขั้นกลาง					★					
7. กำหนดตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ วิธีการคำนวณและเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดแต่ละตัว และวิธีการคำนวณดัชนีรวม (Composite Index)						↔				
8. จัดทำระบบข้อมูล ทดสอบตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น							↔			
9. จัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบหลัก ครั้งที่ 2 อาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล								↔		
10. ส่งร่างรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์									★	

เดือน กิจกรรม	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.
	59	59	60	60	60	60	60	60	60	60
11. จัดทำคู่มือการจัดทำและการใช้ดัชนี สำหรับการประเมินผลกระทบการพัฒนา โดยใช้ตัวชี้วัดชุดใหม่										↔
12. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่ ดัชนีที่พัฒนาขึ้น และแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น ปัญหา อุปสรรคต่างๆ ในการ ประเมินผลกระทบการพัฒนา										★
13. ส่งรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ สรุปสำหรับผู้บริหาร พร้อมทั้งคู่มือการ พัฒนาดัชนีการติดตามประเมินผล										★
14. ฝึกอบรมการใช้คู่มือการจัดทำและใช้ ดัชนีประเมินผลฯ ให้กับเจ้าหน้าที่ สศช.										★

1.10 กลไกการบริหารโครงการฯ

เนื่องจากโครงการศึกษาตัวชี้วัดฯ เกี่ยวข้องกับศาสตร์หลายด้านและต้องใช้ความรู้ความเข้าใจในเชิงสหวิทยาการ ที่ปรึกษาจึงประกอบด้วยนักวิจัยจากหลากหลายสาขา ร่วมกับหัวหน้าโครงการและที่ปรึกษาโครงการ โดยจะแบ่งเป็น 4 ด้านเพื่อรับผิดชอบศึกษาทบทวนตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันที่เกี่ยวข้องกับสาขาต่างๆ ประกอบด้วย นักวิจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านรัฐศาสตร์ (ประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล) และมีผู้ประสานงานโครงการและผู้ช่วยนักวิจัยทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษาและดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่างๆ

ทั้งนี้ ระหว่างการศึกษาวิจัยจะมีการประชุมเป็นระยะ เพื่อการประมวลและวิเคราะห์ผลการศึกษาในภาพรวม โดยการวิเคราะห์ผลความเชื่อมโยงระหว่างที่มิวิจัย 4 ทิม รวมทั้งเพื่อการปรับปรุงและทบทวนแผนการดำเนินงานหากมีอุปสรรคหรือข้อจำกัดเกิดขึ้น หรือเพื่อปรับแนวทางดำเนินงานให้สอดคล้องกับคำแนะนำหรือข้อมูลที่ได้เพิ่มเติมจากคณะกรรมการการศึกษาโครงการฯ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือเพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลหรือข้อค้นพบใหม่ๆจากการวิจัย

นอกจากนั้น ในช่วงการดำเนินโครงการฯจะมีการประสานการทำงานกับสำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา ของ สศช. เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแผนการดำเนินงาน ผลการศึกษา และการนำผลการศึกษาหรือข้อเสนอไปใช้ประโยชน์

1.11 สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการ ได้จัดประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) เพื่อนำเสนอผลการศึกษาเบื้องต้นรวมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากภาคีการพัฒนาต่อการปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ได้แก่ การประชุมกลุ่มเฉพาะเรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน การประชุมเฉพาะมิติด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านธรรมาภิบาล และด้านเศรษฐกิจรวมทั้งสิ้น 10 ครั้ง (รายงานสรุปผลการประชุมได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก) ดังนี้

1.11.1 การประชุมกลุ่มเฉพาะ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน” วันอังคารที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2559 เวลา 9.15-12.15 น. ห้องประชุม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 43 คน

1.11.2 ประชุมกลุ่มเฉพาะ “การปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย: มิติสิ่งแวดล้อม” วันอังคารที่ 24 มกราคม 2560 เวลา 13:00 - 16:30 น. ห้องศรีตรัง 3 ชั้น 2 โรงแรมตรัง กรุงเทพฯ มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 43 คน

1.11.3 การประชุม “การปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข: มิติครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง” วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 เวลา 08.30-12.00 น. ห้องประชุม ชั้น 4 สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 30 คน

1.11.4 การประชุมกลุ่มเฉพาะ “การปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข: มิติสุขภาพ” วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 เวลา 13.00-16.30 น. ห้องประชุมชั้น 4 สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 23 คน

1.11.5 การประชุมกลุ่มเฉพาะ “การปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข: มิติสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล” วันศุกร์ที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 เวลา 13.15-16.30 น. ห้องประชุม ชั้น 4 สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 49 คน

1.11.6 การประชุมกลุ่มเฉพาะ “การปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข: มิติเศรษฐกิจ” วันจันทร์ที่ 6 มีนาคม 2560 เวลา 13.00-16.30 น. ณ ห้องประชุม คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 37 คน

1.11.7 การประชุมกลุ่มเฉพาะ (focus group) “องค์ประกอบหลักด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” วันพุธที่ 28 มิถุนายน 2560 เวลา 8.30-12.30 น. ห้องศุภมิตร โรงแรมรอยัลปรีนเซส หลานหลวง จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 36 คน

1.11.8 สรุปร่วมการประชุมกลุ่มเฉพาะ (focus group) องค์ประกอบหลัก สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล วันพฤหัสบดีที่ 13 กรกฎาคม 2560 เวลา 13.00-16.30 น. ห้องจามจรี 1 โรงแรมปทุมวันปรีนเซส เซส จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 24 คน

1.11.9 สรุปร่วมประชุมกลุ่มเฉพาะ (focus group) องค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม วันศุกร์ที่ 21 กรกฎาคม 2560 เวลา 13.30-16.30 น. ห้องประชุมสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 36 คน

1.11.10 สรุปร่วมประชุมกลุ่มเฉพาะ (focus group) องค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาพและองค์ประกอบหลักด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม วันพฤหัสบดีที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 เวลา 13.00-16.30 น. ห้องประชุม ห้องจามจรี 1 ชั้น M โรงแรมปทุมวันปรีนเซส จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 39 คน

1.11.11 สรุปร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเผยแพร่การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย วันจันทร์ที่ 28 สิงหาคม 2560 เวลา 08.00-12.30 น. ณ ห้องประชุมแมนดาริน ซี ชั้น 1 โรงแรมแมนดาริน กรุงเทพฯ จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 102 คน

บทที่ 2

การทบทวนแนวคิดของการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยและ บทเรียนการประยุกต์ใช้ตัวชี้วัดการพัฒนาในประเทศและต่างประเทศ

แนวคิดความ “อยู่เย็นเป็นสุข” ในประเทศไทยมีหลายระดับตั้งแต่ระดับปัจเจกและครัวเรือนไปจนถึงระดับประเทศโดยแนวคิดของ “ความสุข” และ “อยู่ดีมีสุข” นั้นในเรื่องของ “ความสุข” มักจะมีความหมายโดยกว้างถึงสภาวะที่ปลอดจากความทุกข์ ความลำบากนานาประการ โดยไม่ได้จำกัดว่าที่มาของความสุขนั้นจะต้องเกิดจากปัจจัยใด ส่วน “ความอยู่ดีมีสุข” จะสื่อถึงความสุขอันมีที่มาจาก การ “อยู่ดี” หรือมีความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งอาจหมายถึงมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตมั่นคงเพียงพอ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง และอาจมีความหมายที่คาบเกี่ยวกับคำว่า “อยู่ดีกินดี” ซึ่งมีนัยยะถึงสภาวะของความสุขอันมีที่มาจากสถานะทางเศรษฐกิจที่ดี จนสามารถเข้าถึงการบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ ที่มีคุณภาพที่ดีและปริมาณที่มากตามความต้องการได้ ส่วนคำว่า “อยู่เย็นเป็นสุข” แม้จะไม่มีนิยามโดยตรง แต่ความหมายทั่วไปที่เข้าใจกันก็คือเป็นสภาวะของความสุขที่มีนัยยะของปัจจัยภายในจิตใจเข้ามาเกี่ยวข้อง คือเป็นภาวะสุขสบายและเป็นปกติของจิตใจ ไม่มีเรื่องต้องเดือดเนื้อร้อนใจ ไม่ต้องเผชิญกับความขาดแคลนหรือขัดแย้ง ซึ่งสร้างความลำบากให้ ฯลฯ โดยในแต่ละประเทศจะทำการกำหนดนิยาม ที่ขึ้นกับแนวทาง สถานการณ์ และค่านิยมของแต่ละประเทศ โดยทำการส่วนเพิ่มเติมและกำหนดนิยามขึ้นแตกต่างกันไปบ้าง ตามแนวทางการพัฒนาของประเทศนั้นๆ¹ หากกล่าวถึงระดับของประเทศไทยเองนั้น ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มีบทบาทรับผิดชอบในการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขได้ดำเนินการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) พัฒนารอบแนวคิดและจัดทำดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยขึ้นบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคการพัฒนาที่เกี่ยวข้องให้เป็นที่ยอมรับเห็นความสำคัญ และเกิดการนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน
- 2) ใช้เป็นเครื่องมือในการบ่งชี้สถานะของประเทศ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและใช้ติดตามประเมินผลการพัฒนารวมทั้งสามารถนำไปใช้ปรับทิศทางการพัฒนาประเทศและกำหนดนโยบายให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุข
- 3) ใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแนวคิดและสร้างกระแสหลักในสังคมให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีคิดและค่านิยมของคนไทยเพื่อให้เกิดคุณค่าใหม่ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และ
- 4) วางแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดที่จำเป็นต่อการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้สามารถใช้ในการวิเคราะห์วางแผน ติดตามประเมินผลและรายงานผลได้อย่างต่อเนื่องทันต่อสถานการณ์

ในส่วนแนวคิดเรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ในระดับประเทศได้เริ่มปรากฏครั้งแรกในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) กล่าวคือมีการกำหนดให้ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” เป็นวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ในการพัฒนาตามแผนฯ 10 โดยมีการกล่าวถึงกรอบของการพัฒนาไว้กว้างๆ ว่าเป็นการพัฒนาที่ “ยึดแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม ที่มีคนเป็นศูนย์กลางอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเทศมีภูมิคุ้มกันสามารถปรับตัวพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงและความผันผวนของกระแสโลกาภิวัตน์ทั้งด้านวัตถุ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่ความสงบร่มเย็นในสังคมอย่างยั่งยืน”

ทั้งนี้ การเกิดขึ้นของกรอบแนวคิด “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ในระดับสังคมของ สศช. นั้น ถือได้ว่าสอดคล้องกับบริบทและกระแสการพัฒนาต่างๆ ในช่วงนั้น อันได้แก่

¹ http://www.nesdb.go.th/article_attach/0201.pdf

ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งรุนแรงและมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมทุกภาคส่วน ซึ่งเชื่อว่าเป็นผลมาจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่มีเสถียรภาพ เพราะพึ่งพิงภายนอกประเทศมากเกินไป อันนำมาซึ่งการปรับกรอบแนวคิดการพัฒนาของประเทศครั้งสำคัญ เช่น ด้านเศรษฐกิจ แผนพัฒนาฯ ได้ให้ความสำคัญกับนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ภายใต้หลักการที่ยึดความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี) มาเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศมากขึ้น

กระแสการวัดผลการพัฒนาที่เน้นปัจจัยด้าน “คุณภาพชีวิต” (Well-being) ที่เริ่มแพร่หลายมากขึ้นในระดับนานาชาติ ยกตัวอย่างเช่น “ดัชนีการพัฒนามนุษย์” (Human Development Index : HDI) ซึ่งถูกพัฒนาโดย UNDP ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 หรือ “ดัชนีความสุข” (Gross National Happiness : GNH) ของประเทศภูฏาน ที่เริ่มเป็นที่รู้จักในช่วง พ.ศ. 2547 โดยเน้นการวัดความสุขของประชาชนในด้านจิตใจและความสมดุลในการพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ นอกเหนือจากความเจริญเติบโตทางด้านวัตถุมากขึ้น ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าประเทศไทย โดย สศช. จะมีความพยายามเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดในการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับคนในฐานะเป็นศูนย์กลางการพัฒนาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 แต่ก็ยังขาดตัวชี้วัด และการประเมินการพัฒนามนุษย์ที่สอดคล้องกับบริบท และสะท้อนภาพการพัฒนาอย่างแท้จริง

กระแสเรื่อง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (United Nations Conference on Environment and Development (UNCED); หรือ Rio Summit) ในปี พ.ศ. 2535 และการประชุมสุดยอดโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (The World Summit on Sustainable Development (WSSD) หรือการประชุม Rio+10) ในปี พ.ศ. 2535 ด้วย ซึ่งประเทศไทยได้มีการอนุวัติผลจากการประชุมดังกล่าวโดยให้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” (National Council for Sustainable Development) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2545 โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นฝ่ายเลขานุการและเป็น focal point ของการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ

สำหรับกรอบแนวคิด และหลักการในการพัฒนาด้านชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยที่ทาง สศช. ได้ทำการกำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาด้านชีวิตนั้น จะยึดแนวคิดพื้นฐานสำคัญ 3 ประการคือ 1) มีความสอดคล้องกับ “วิสัยทัศน์ประเทศไทย” ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่มุ่งพัฒนาประเทศไทยสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) และ 2) ยึดหลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ยึดแนวคิดในการพัฒนาที่มีเป็นองค์รวมมีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาโดยมีหลักการจัดทำดัชนีที่กำหนดจากปัจจัยร่วมที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับร่วมกันและเห็นถึงความสำคัญยอมรับที่จะใช้ความสุขเป็นค่านิยมร่วม

ที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.-) ซึ่งเป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนา มีการมุ่งเน้นการรายงานภาวะเศรษฐกิจ ผลสัมฤทธิ์มวลรวม และรายได้ประชาชาติเป็นตัวชี้วัดความก้าวหน้าในการพัฒนาหลัก แต่จากบริบทการพัฒนาใหม่ๆ ต่างๆ ช่างต้น นำมาซึ่งนวัตกรรมที่เกิดขึ้นของดัชนีชี้วัดต่างๆ ซึ่งทาง สศช. พยายามที่จะพัฒนาขึ้น อันได้แก่

- *ดัชนีอยู่ดีมีสุข* – เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของแผนพัฒนาฯ ที่ต้องการเปลี่ยนจากการเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมาเป็นเน้น “คน” เป็นศูนย์กลาง (คล้าย Human Development Index ของ UNDP) แต่ปรับให้สะท้อนหรือแสดงให้เห็นภาพของการพัฒนามนุษย์ที่สอดคล้องกับปรัชญาของแผนพัฒนาและบริบทของประเทศไทยมากขึ้น

- **ดัชนีความเข้มแข็งของเศรษฐกิจ** – สอดคล้องกับบริบทที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจช่วงปีพ.ศ. 2540 และหลักการแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
- **ดัชนีการพัฒนายั่งยืน** – สอดคล้องกับบริบทเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนจากการประชุม Rio Summit

แต่อย่างไรก็ดี ต่อมาในช่วงแผนฯ ฉบับที่ 10 ได้มีการปรับเปลี่ยนและบูรณาการตัวชี้วัดทั้ง 3 ชุดข้างต้นเข้าด้วยกัน โดยมีเหตุผล 3 ประการ คือ ประการแรก สศช.เห็นว่าตัวชี้วัดทั้ง 3 ชุดมีความทับซ้อนกันมาก ยากต่อการสื่อสารแก่สังคม จึงต้องการรวมเป็นดัชนีชี้วัดชุดเดียว ประการที่สอง ต้องการเน้น “ความสุข” เป็นเป้าหมายในการพัฒนาโดยได้รับอิทธิพลมาจาก Gross National Happiness ของประเทศภูฏาน แต่เน้นความสุขในระดับสังคมมากกว่าความสุขในระดับปัจเจก ประการที่สาม ต้องการเพิ่มองค์ประกอบเรื่องการบริหารจัดการที่ดี (Good governance)

ความหมายของคำว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ตามที่ สศช. ได้ให้คำอธิบายไว้ในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ก็คือ *“สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวมและสัมพันธ์กันได้อย่างต้องคั่งงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”*

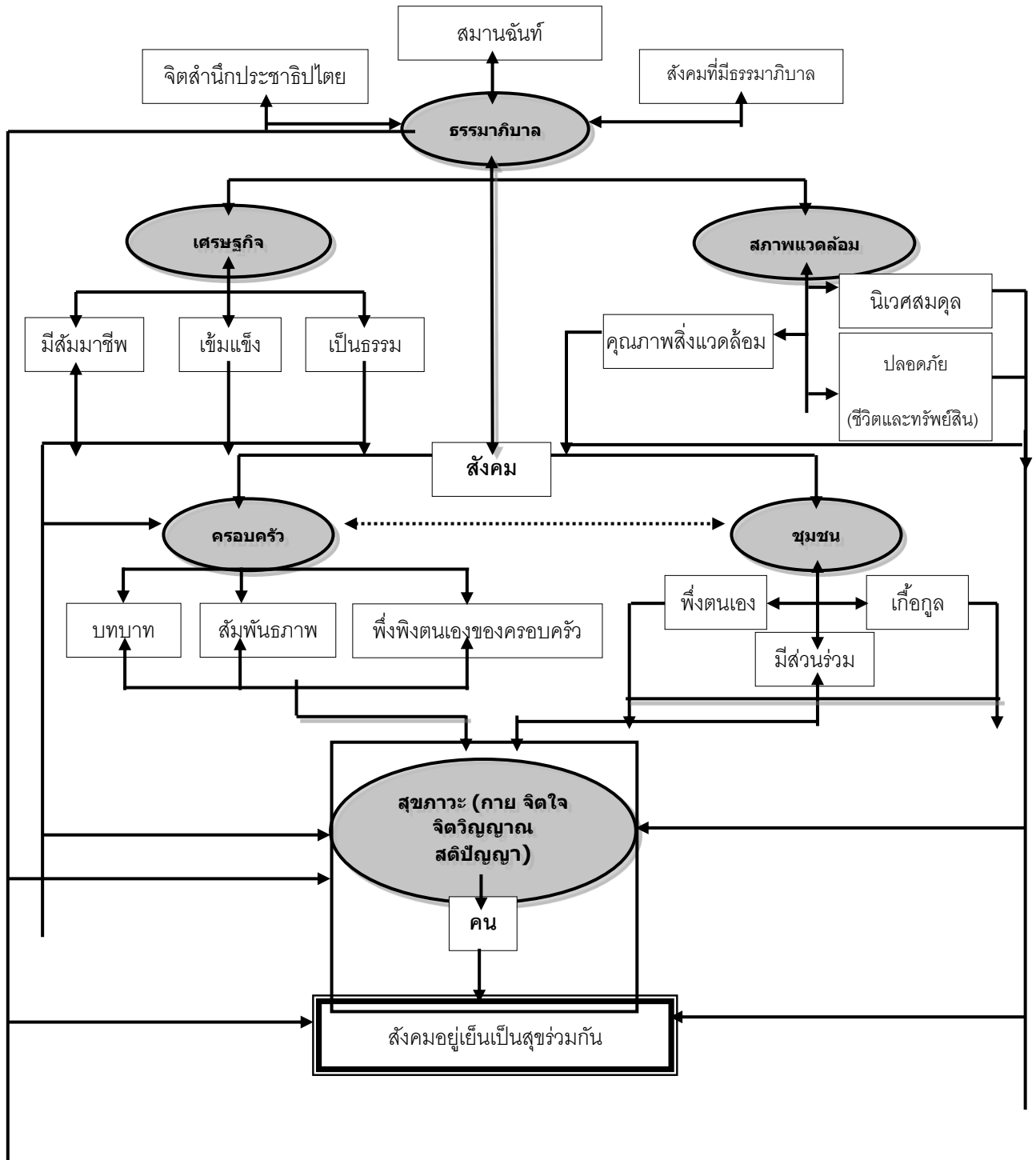
จึงทำให้เกิดเป็นดัชนี “อยู่เย็นเป็นสุข” ขึ้น มี 6 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วยตัวชี้วัดหลักและตัวชี้วัดรองต่างๆ แล้วนำมาคำนวณในลักษณะที่เป็น composite index ในส่วนองค์ประกอบหลัก 6 ด้าน ได้แก่ 1) การมีสุขภาพ 2) ครอบครัวอบอุ่น 3) ชุมชนเข้มแข็ง 4) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม 5) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล และ 6) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล และมีคำอธิบายเพิ่มเติมพร้อมทั้งองค์ประกอบย่อยสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 : องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย
องค์ประกอบที่ 1 : การมีสุขภาพ ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีอายุยืนยาว มีจิตใจดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ และใฝ่รู้ สามารถ “คิดเป็นทำเป็น” มีเหตุมีผล อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข	1.1 สุขภาพกายดีและจิตดี หมายถึง การมีร่างกายที่แข็งแรง มีภาวะโภชนาการที่ดี มีพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่เหมาะสมไม่มีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง ส่งผลให้ห่างไกลจากโรคภัยไข้เจ็บและมีอายุยืนยาวอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งมี สุขภาพจิตดี ความสามารถของบุคคลที่จะใช้กลไกในการปรับตัวที่ถูกต้อง สามารถปรับอารมณ์ความรู้สึกลู่สภาวะสมดุลได้ด้วยตนเอง โดยที่ตนเองและสภาวะแวดล้อมไม่เดือดร้อน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น 1.2 การมีคุณธรรม และสติปัญญา ใฝ่รู้ รู้เท่าทันและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมได้ และสามารถใช้ประสบการณ์ ศักยภาพและทักษะความสามารถของตนเองให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ตลอดจนการมีจิตใจที่คั่งงาม มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความเอื้อเฟื้อ เมตตา มีจิตสำนึกความเป็นไทย
องค์ประกอบที่ 2 : ครอบครัวอบอุ่น กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์และจิตใจ ในการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีจุดหมายในบรรยากาศ	2.1 บทบาทหน้าที่ของครอบครัว หมายถึง การทำหน้าที่ของครอบครัวที่จะดูแลความต้องการและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกในครอบครัว โดยสมาชิกต้องรู้จักทำมาหากิน มีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ต่อตนเองและต่อสมาชิกในครอบครัว

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย
<p>ที่สงบสุข ด้วยการทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างเหมาะสมและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคง</p>	<p>2.2 สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง การอยู่ร่วมกันของสมาชิกหลายช่วงวัยที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความผูกพัน เคารพกันและกัน และเอื้ออาทรต่อกัน</p> <p>2.3 การพึ่งพิงตนเองของครอบครัว หมายถึง ครอบครัวมีรายได้พอเพียงเพื่อที่จะสามารถจัดการให้สมาชิกในครอบครัวดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมั่นคง มีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยอย่างสุขสบาย และสามารถเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต</p>
<p>องค์ประกอบที่ 3 : ชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนที่มีการรวมตัวกันเป็นปึกแผ่น มีศักยภาพในการพึ่งตนเองและการเรียนรู้ในระดับสูง มีองค์กรในชุมชน กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาคีเครือข่ายการพัฒนาที่เข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งมีความสามัคคี เอื้ออาทร อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และดำรงไว้ซึ่งคุณค่าของประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน/ท้องถิ่นหรือเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้อย่างต่อเนื่อง</p>	<p>3.1 ชุมชนพึ่งตนเองได้ คือ ชุมชนที่มีการรวมตัวกันอย่างมั่นคง เป็นปึกแผ่น สามารถพึ่งพิงตนเองทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของชุมชนได้เป็นหลัก มีกลุ่มผู้นำ องค์กรในชุมชนและกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนหรือภาคีเครือข่ายการพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนอย่างต่อเนื่อง</p> <p>3.2 ชุมชนเกื้อกูลกัน คือ ชุมชนที่มีความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี และมีจิตสำนึกห่วงหาอาทรความเป็นชุมชนของตนร่วมกัน</p>
<p>องค์ประกอบที่ 4 : เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม เศรษฐกิจที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคลที่มีสัมมาชีพที่มั่นคง มีความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน อยู่ภายใต้เศรษฐกิจที่มีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ เสถียรภาพ และมีการกระจายรายได้ และกระจายผลประโยชน์การพัฒนาในกลุ่มต่างๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของรายได้และหลุดพ้นจากปัญหาความยากจน</p>	<p>4.1 การมีสัมมาชีพ คือการทำงานที่สุจริต ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทำงานอย่างเต็มความสามารถ โดยมีหลักประกันความมั่นคงและความปลอดภัยในการทำงาน</p> <p>4.2 เศรษฐกิจเข้มแข็ง เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ ยั่งยืน บนรากฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงจากความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ มีประสิทธิภาพการผลิต และสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก</p> <p>4.3 ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่เปิดโอกาสการเข้าถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจและปัจจัยการผลิตที่จะนำไปสู่การลดความยากจน ลดช่องว่างของการกระจายรายได้และกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง</p>
<p>องค์ประกอบที่ 5 : สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ และมีระบบนิเวศที่สมดุล เกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและ</p>	<p>5.1 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิตตลอดจนการประกอบอาชีพ ไม่มีปัญหาความรุนแรงในสังคม</p> <p>5.2 สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี หมายถึง การที่มลภาวะต่างๆ ได้รับการดูแลควบคุม และแก้ไขให้ฟื้นคืนสู่สภาพที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจและความสุขของบุคคลและสังคม</p>

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย
<p>ยั่งยืน</p>	<p>5.3 ระบบนิเวศที่สมดุล เป็นระบบที่สรรพสิ่งต่างๆ พึ่งพิงและพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างได้ดุลทางธรรมชาติ การดำเนินชีวิตที่พอเหมาะพอควร สอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศเสื่อมโทรมลง ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ</p>
<p>องค์ประกอบที่ 6 : สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล คนมีศักดิ์ศรี มีสิทธิเสรีภาพ มีความสัมพันธ์ต่อกันบนพื้นฐานของความยุติธรรม ยอมรับ เคารพและปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกัน และร่วมบริหารจัดการประเทศกับภาครัฐ เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลที่มีความโปร่งใส คุ่มค่า และเป็นธรรม นำไปสู่สังคมสมานฉันท์ มีสันติสุขอย่างยั่งยืน สามารถอยู่ร่วมกับนานาอารยประเทศได้อย่างเป็นมิตร</p>	<p>6.1 การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย หมายถึง ประชาชนมีความตื่นตัว รู้จักรักษาสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพในส่วนของตนเองและประพฤติปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ของตนเอง และเคารพสิทธิ หน้าที่ของบุคคลอื่น ตลอดจนมีความกระตือรือร้นเข้าร่วมบริหารและพัฒนาประเทศ</p> <p>6.2 สังคมที่มีธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่ดี มีระบบโครงสร้าง กฎเกณฑ์ กระบวนการ และกลไกการดำเนินงาน และการตรวจสอบที่มีคุณธรรม นิติธรรม ความโปร่งใส ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วม และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร</p> <p>6.3 ความสมานฉันท์ทางสังคม สังคมที่อยู่ร่วมกันฉันท์กัลยาณมิตร มีความพอใจร่วมกัน มีความเห็นพ้องกัน พร้อมยอมรับความแตกต่าง หลากหลายด้านเชื้อชาติ ความเชื่อ วัฒนธรรม และศาสนาของกลุ่มคนในสังคม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม</p>

ภาพที่ 2.1 : แบบจำลองความอยู่เย็นเป็นสุข

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2554

กรอบเงื่อนไขที่กำกับการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข

ในการพัฒนาดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข ในฐานะของตัวชี้วัดด้านความสุขระดับสังคม จะถูกกำกับด้วยเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. กรอบในเรื่องของแนวทางการวัดความอยู่เย็นเป็นสุข

เมื่อกล่าวถึงการพัฒนาคน ซึ่งเป็นจุดเป้าหมายที่มนุษย์ทุกคนต้องการก็คือ “ความสุข” ซึ่งการวัด “ความสุข” อาจทำได้ใน 2 แนวทาง คือ

1) *การวัดความสุขในรูปแบบอัตวิสัย (Subjectivism)* – โดยการสอบถามความสุขจากประชาชนว่าอยู่เย็นเป็นสุขมากน้อยเพียงใด ซึ่งมักจะเน้นความสุขในระดับจิตใจและปัญญา ประกอบด้วยความสุขจากการมีอิสรภาพ ความภาคภูมิใจ ความดีงาม ความสงบ เป็นต้น ซึ่งวัดได้โดยการสำรวจและใช้แบบสอบถาม แนวทางต่างๆในการวัดเช่น²

- การวัดความสุขเฉลี่ย (Aggregate happiness) - GNH
- การวัดการกระจายหรือความแตกต่างในความสุขของกลุ่มต่างๆ (Inequality of happiness)
- การวัดช่วงชีวิตที่มีความสุข (Happy life years)
- การผสมผสานระหว่างการวัดความสุขรวมและการวัดความไม่เท่าเทียมของความสุขของคนกลุ่มต่างๆ หรือการวัดความสุขโดยการปรับความไม่เท่าเทียม (Inequality adjusted happiness: IAH)

แต่ปัญหาของการวัดความสุขในเชิงอัตวิสัยนี้ก็คือ การทำให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ยากในเชิงปริมาณ

2) *การวัดความสุขในรูปแบบภววิสัย* – โดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสุขต่างๆในระดับสังคม ซึ่งเป็นการสะท้อนเฉพาะเป้าหมายสุดท้าย (Ends) โดยจะพิจารณาเชื่อมโยงกับวิธีการ (Means) และสามารถวิเคราะห์จากฐานข้อมูล หรือตัวเลขสถิติในระดับมหภาคได้ ทำให้วัดในเชิงปริมาณได้ง่ายกว่า ทั้งนี้ สำหรับดัชนีตัวชี้วัดอยู่เย็นเป็นสุข ได้มีการกำหนดแนวทางในเบื้องต้นไว้แล้วว่าต้องการที่จะวัดและสะท้อนความสุขในเชิงภววิสัย มากกว่าในระดับอัตวิสัย

ข้อประโยชน์ของตัวชี้วัด

○ *ประโยชน์ในด้านการติดตามและประเมินผลจากแผนการพัฒนา*

สศช. ได้ตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของตัวชี้วัดการพัฒนาว่าต้องมีความสอดคล้องกับแผนการพัฒนา ซึ่งหากกรอบความคิดในการพัฒนาของประเทศไทยยังคงให้ความสำคัญกับคน ในฐานะแกน หรือศูนย์กลางในการพัฒนา อีกทั้งคนยังมีฐานะเป็นประชาชนของประเทศชาติ มีฐานะเป็นสมาชิกของสังคม มีฐานะเป็นทรัพยากรในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และมีฐานะเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีเสมอกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการติดตามความก้าวหน้าและประเมินการพัฒนามนุษย์อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อสะท้อนภาพการพัฒนาที่เป็นจริงให้เห็นอย่างเด่นชัด และนำไปสู่การควบคุมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บรรลุเป้าหมาย³

² เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์ (2553). “ความสุข: การวัดความสุขของคนในชาติและนโยบายที่ส่งเสริมให้คนเป็นสุขควรเป็นอย่างไร” ใน “ความสุข : มณฑลความรู้ใหม่ในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ / ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, กนกพร นิตยนิธิฤทธิ์, บรรณาธิการ” (หน้า 137-160).

³ ในรายงานขั้นสุดท้าย “โครงการพัฒนาฐานข้อมูล สศช., เล่มที่ 2 : รายงานการพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับการประเมินยุทธศาสตร์” จัดทำโดย ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 10 มีนาคม 2551.

โดยปกติ สศช. มีตัวชี้วัดเฉพาะที่ใช้ในการติดตามแผนการพัฒนาระดับต่างๆ โดยเฉพาะ อาทิเช่น ตัวชี้วัดสำหรับการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคม ตัวชี้วัดสำหรับการประเมินยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ หรือตัวชี้วัดสำหรับการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ดี เพื่อให้เห็นภาพผลลัพธ์จากการพัฒนาในภาพรวม ตัวชี้วัดหรือดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข ถือได้ว่าเป็นตัวชี้วัดชุดใหญ่ที่ สศช. คาดหวังว่าจะสามารถใช้ในการประเมินผลจากการพัฒนาประเทศในภาพรวมที่มีต่อปัจจัยด้านต่างๆที่กระทบความอยู่ดีมีสุขของมนุษย์ได้

○ ประโยชน์ในด้านการเป็นเครื่องมือ/ฐานข้อมูลในการวางแผนพัฒนา

สศช. ได้ย้าถึงบทบาทของตัวชี้วัดว่าจะเป็นประโยชน์ “ในการติดตามและประเมินผลการพัฒนา มนุษย์จะเกิดความต่อเนื่อง เป็นระบบและสะท้อนภาพที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยได้นั้น ควรมีการทบทวน วิเคราะห์และพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนามนุษย์ที่สามารถสะท้อน (Reflect) และเฝ้าติดตาม (Monitor) ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในสถานภาพ วิถีปฏิบัติและความเป็นไปของคนในสังคมไทย และสามารถนำไปใช้ในการจัดทำแผน (National Human Resource Plan) กำหนดนโยบาย (National Human Resource Policy) และยุทธศาสตร์ (National Human Resource Strategy) เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศชาติได้”⁴

ไม่เพียงเฉพาะแต่ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาในระดับประเทศเท่านั้น แต่ สศช. ยังมีการคำนึงถึงความพยายามในการพัฒนาตัวชี้วัดอยู่เย็นเป็นสุขในระดับพื้นที่ที่ย่อยลงไป อาทิเช่น ในระดับชุมชน ระดับตำบลหรือจังหวัด เช่นเดียวกับหลายตัวชี้วัดในประเทศไทยซึ่งต้องการวัด ผลลัพธ์ในการพัฒนาในระดับพื้นที่ ซึ่งยังอยู่ในระหว่างขั้นตอนของการศึกษาและพัฒนาต่อไป

○ ประโยชน์ของตัวชี้วัดในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของสังคม/ชุมชนในการแก้ไขปัญหา

ในขั้นตอนของกระบวนการจัดทำ เลือกตัวชี้วัด หรือเก็บข้อมูล หรือในขั้นตอนของการรายงานผล ตัวชี้วัดหรือนำตัวชี้วัดไปใช้ในการปรับปรุงและวางแผนการพัฒนา จะเกี่ยวข้องกับการร่วมกันพูดคุย ถกเถียง และสื่อสารระหว่างหน่วยงานต่างๆทั้งในภาครัฐ และกับประชาชน ดังนั้น จึงอาจคาดหวังได้ถึง ประโยชน์ของการจัดทำตัวชี้วัดอยู่เย็นเป็นสุขในฐานะการสร้างกระบวนการเรียนรู้และขับเคลื่อน และกระตุ้นให้เกิดการตระหนักและเปลี่ยนวิธีคิด ค่านิยมในสังคมไทยได้เช่นเดียวกัน

ข้อจำกัด เงื่อนไขของตัวชี้วัด

- ที่ผ่านมดัชนีชี้วัดที่ สศช. สร้างโมเดลขึ้นมาและมีประโยชน์ในการนำมาเป็นประเด็นถกเถียงทางวิชาการ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสม แต่ยังคงขาดในส่วนที่ไปไม่ถึงระดับประชาชนในการสร้างการรับรู้ ให้เห็นถึงช่องทางที่จะแก้ปัญหาที่เราจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงผลลัพธ์ในระดับปัจเจกด้วย

- ดัชนีชี้วัดนี้ยังไม่ครอบคลุมกับปัจจัยปัญหาที่ส่งผลกระทบต่ออาจเกิดขึ้น อย่าง ปัญหาวิกฤติ การเมืองปี 2553 สังคมไทยอยู่ในภาวะความขัดแย้งแบ่งพรรคแบ่งฝ่าย ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมาก และในปี 2554 และปี 2555 ที่เกิดมหาอุทกภัยขึ้นนั้น ทั้งสองเหตุการณ์กลับพบว่าค่าดัชนี ความอยู่เย็นเป็นสุข ในช่วงปีนั้นๆ กลับยกระดับดีขึ้น

- การวัดดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ควรทำควบคู่ หรือนำไปเปรียบเทียบกับตัวเลขกับเครื่องชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจ อย่างการวัด GDP ของประเทศ เพราะเป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้กันที่จะเห็น

⁴ อ้างแล้ว

ความสุขของประชาชนให้หลากหลายมิติและครอบคลุมมากขึ้น โดยในหลายประเทศมีการนำไปคำนวณเปรียบเทียบกัน อย่างเช่น ภูฏาน (GNH) และแคนาดา (CIW) เป็นต้น

ข้อเสนอกรอบเงื่อนไขในการพัฒนาตัวชี้วัด

- ควรประกอบด้วยหลักการต่างๆที่สำคัญ อาทิเช่น การวัดได้ง่าย (Measurability) ความเชื่อถือได้ (Reliability) ความคงเส้นคงวา (Consistency) ความถูกต้อง (Validity) ความครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด (Coverage)
- ต้องเป็นตัวชี้วัดซึ่งสังคมเข้าใจได้ง่าย, Composite index (ตัวชี้วัดหลัก+ตัวชี้วัดรอง)
- ควรมีกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำ และได้รับการยอมรับโดยสาธารณะ
- สามารถสะท้อนเป้าหมายในการพัฒนา (ความสุขของประชาชนทั้งในระดับภายในและระดับประเทศ) ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้
- การพัฒนาตัวชี้วัด ควรคำนึงถึงตัวที่เปลี่ยนแปลงไปตามค่านิยม และรูปแบบชีวิต ของวิถีประชาชน ที่ส่งผลต่อเรื่องความสุข อย่างการใช้เวลาของประชาชน ไปกับวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ การใช้อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2.1 การศึกษาทบทวนพัฒนาการของแนวคิดการพัฒนา

การทบทวนพัฒนาการของแนวคิดการพัฒนาประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (หนึ่ง) พัฒนาการของแนวคิดการพัฒนาสังคมในประเทศไทย (สอง) พัฒนาการของเป้าหมายและการวัดการพัฒนาในระดับโลก (สาม) การศึกษาทบทวนแนวคิดการพัฒนาและการกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง พัฒนาการของแนวคิดการพัฒนาสังคมในประเทศไทย

จุดเริ่มต้นในการทบทวนแนวคิดการพัฒนาสังคมในประเทศไทย เริ่มจากการพิจารณาแนวคิดที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กล่าวได้ว่า ในระยะแผน ฉบับที่ 1-2 (2504-2514) ไม่มีมิติด้านการพัฒนาสังคมปรากฏในแผนพัฒนาระดับชาติเลย⁵ จุดเน้นของแผนทั้งสองฉบับอยู่ที่การเร่งพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานของเมืองใหญ่ ตามแนวคิด Trickle-down effect ต่อมาในแผนฉบับที่ 3 (2514-2519) เริ่มมีการกล่าวถึงกิจการสังคมในฐานะการพัฒนาสาขา แต่เนื้อหาหลักให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีงานทำ การยกระดับความสามารถและเพิ่มรายได้ของประชาชนด้วยโอกาส ป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมอันเนื่องมาจากการพัฒนาเมือง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519), 2515) ต่อมาในแผน ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) เริ่มมีการบรรจุประเด็นการพัฒนาสังคมในส่วนที่ 3 ว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเฉพาะเรื่อง เนื้อหาในแผนให้ความสนใจงานพัฒนาด้านสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจโดยเน้นการสร้างเสถียรภาพของสังคมและการส่งเสริมบทบาททางสังคมของเยาวชนและสตรีให้มีความหมายต่อการพัฒนาเศรษฐกิจยิ่งขึ้น มีการหยิบยกประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทุกระดับ เพื่อสร้างและกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็จะพยายามรักษาเสถียรภาพของสังคมในช่วงที่มีการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นไปอย่างสมดุลและสนับสนุนกัน โดยรวมเนื้อหาในแผนส่วนนี้มุ่งแก้ปัญหาทางด้านสังคมที่สำคัญๆ หลายเรื่อง เช่น ปัญหา

⁵ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 มีชื่อเรียกว่า แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ (2504-2509)

ยาเสพติด ความเสื่อมโทรมของศิลปวัฒนธรรมและศาสนา ความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บทบาทสตรีและปัญหาเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2520)

ต่อมาในแผนฉบับที่ 5 (พ.ศ.2524-2529) ประเด็นการพัฒนาสังคมปรากฏในส่วนที่ 5 การพัฒนาโครงสร้างและการกระจายบริการทางสังคม และส่วนที่ 6 การแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาชนบทเขตล่าง ในส่วนของการพัฒนาโครงสร้างและกระจายบริการทางสังคม ประกอบด้วยแนวนโยบาย 4 เรื่องหลักได้แก่ นโยบายและเป้าหมายด้านประชากร กำลังคน การพัฒนาจิตใจและสิ่งแวดล้อม นโยบายและเป้าหมายการกระจายบริการทางสังคม นโยบายและเป้าหมายสวัสดิการสังคม และกลุ่มเป้าหมายพิเศษในการพัฒนาสังคม (สตรี เด็กและเยาวชน ชาวเขา) ส่วนของการแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาชนบทล่างประกอบด้วยแนวนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาชนบท และแผนการแก้ปัญหาความยากจน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524)

แนวคิดการพัฒนาสังคมเริ่มปรากฏชัดในแผน ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) ในแผนงานที่ 2 **แผนพัฒนาคน สังคมและวัฒนธรรม** วัตถุประสงค์ของแผนคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาคุณภาพคนและแรงงาน โดยพัฒนาคนให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของคนในกลุ่มอายุต่างๆ เช่น วัยเด็ก วัยเยาวชน วัยทำงาน และวัยสูงอายุ ส่วนการพัฒนาแรงงานเน้นพัฒนาระบบการให้การศึกษาและฝึกอบรมในทุกระดับ ทั้งเพื่อยกระดับคุณภาพแรงงาน และต่อมาได้รับการขยายความในแผน 7 (พ.ศ.2535-2539) ในส่วนที่ 4 **แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม** ซึ่งประกอบด้วยการจัดระบบการศึกษาและฝึกอบรมทรัพยากรมนุษย์ ป้องกันและบรรเทาปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งในสังคม ลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่คนได้รับจากความเสื่อมโทรมและสภาวะแวดล้อม ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของคนในกลุ่มอายุต่างๆ กล่าวโดยสรุป แนวคิดการพัฒนาสังคมที่ปรากฏในแผน 6-7 คือ **แนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Quality of life)** นั่นเอง แนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ความสำคัญกับความพึงพอใจในชีวิตในมิติต่างๆ Cummins สรุปแนวคิดรวบยอดของคุณภาพชีวิตไว้ 4 ประการคือ 1) มีหลายมิติและได้รับอิทธิพลจากปัจจัยและการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลกับสภาพแวดล้อม 2) มีองค์ประกอบเหมือนกันสำหรับประชาชนทุกคน 3) มีทั้งองค์ประกอบที่เป็นอัตวิสัยและวัตถุวิสัย และ 4) ได้รับการสนับสนุนจากการกำหนดชีวิตตนเอง ทรัพยากร เป้าหมายในชีวิตและความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Cummins, 2005)

จุดเปลี่ยนที่สำคัญของแผนพัฒนาระดับชาติ เกิดขึ้นในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 ซึ่งเป็นแผนที่หันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ “คน” เป็นศูนย์กลาง ในแผนพัฒนาฉบับนี้ เศรษฐกิจกลายเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นเท่านั้น มิใช่เป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาอีกต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540) แนวคิดการพัฒนาสังคมของแผน 8 ซึ่งต่อเนื่องมายังแผนพัฒนา ฉบับที่ 9 ให้ความสำคัญกับแนวคิด ที่มุ่งเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยความอยู่ดีมีสุขในที่นี้ หมายถึง “**ความอยู่ดีมีสุข หมายถึง การมีสุขภาพอนามัยที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้ มีงานทำที่ทั่วถึง มีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีพ มีครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ**” ความอยู่ดีมีสุขตามความหมายข้างต้นครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิตที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นองค์รวม และสามารถจำแนกองค์ประกอบได้เป็น 7 ด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัย ความรู้ ชีวิตการทำงาน รายได้และการกระจายรายได้ ชีวิตครอบครัว สภาพแวดล้อม และการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ ซึ่งทุกองค์ประกอบจะต้องดำเนินการ

พัฒนาไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้เกิดผลต่อความอยู่ดีมีสุขของคนได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พัฒนา**ดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุข** (Well-being Index) ขึ้นซึ่งเป็นดัชนีรวมขององค์ประกอบ 7 ด้านข้างต้น ดัชนีความอยู่ดีมีสุข (Composite index) พัฒนาจากดัชนีชี้วัดสำคัญๆ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบความอยู่ดีมีสุขทั้ง 7 ด้านจำนวน 25 ตัวชี้วัด โดยกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักของตัวแปรต่างๆ เท่ากัน เนื่องจากตัวแปรทุกตัวมีความสำคัญกับการสร้างความอยู่ดีมีสุขให้คนไทยเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากมุมมองการพัฒนาสังคม ในระยะเวลาตามแผนพัฒนา ฉบับที่ 8 ประเทศไทยมีการปฏิรูประบอบราชการในปี พ.ศ.2545 ซึ่งได้จัดตั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ขึ้น เพื่อเป็นองค์กรหลักในการดำเนินงานด้านการพัฒนาสังคม ชื่อกระทรวงได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิด**ความมั่นคงของมนุษย์** (Human Security) ซึ่งผลักดันครั้งแรกโดยองค์กรพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในรายงาน Human Development Report 1994 (2537) แนวคิดดังกล่าวได้รับการยอมรับจากสหประชาชาติ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับโลกว่าด้วยความมั่นคงของมนุษย์ สำหรับในประเทศไทย นอกจากรัฐบาลไทยจะยอมรับและผลักดันแนวคิดดังกล่าวในระดับภูมิภาคอาเซียนแล้ว อิทธิพลของแนวคิดดังกล่าวยังปรากฏในชื่อกระทรวงใหม่ที่ตั้งขึ้นด้วย แนวคิดเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ เป็นการเสนอความคิดที่ทำทลายแนวคิดความมั่นคงกระแสหลักซึ่งแต่เดิมเน้นแต่ความมั่นคงของรัฐ และบ่อยครั้งที่ความมั่นคงของรัฐไปคุกคามความมั่นคงของประชาชนนั้นเสียเอง ดังนั้น ภายใต้แนวคิดนี้ประชาชนถือเป็นศูนย์กลาง ความหมายเบื้องต้นของความมั่นคงของมนุษย์คือ ภาวะเป็นอิสระจากความต้องการและความหวาดกลัว (Freedom from Want, Freedom from Fear) แนวคิดนี้เห็นว่าประชาชนทุกคนควรจะสามารถดูแลตนเองได้ และมีโอกาสที่จะได้รับปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต จุดเน้นที่สำคัญของแนวคิดเรื่องความมั่นคงของมนุษย์คือการให้ความสำคัญของหน่วยวิเคราะห์ระดับบุคคล และการให้ความสำคัญกับประเด็นที่เป็นความเสี่ยงและภัยคุกคามต่อความมั่นคงของมนุษย์

แม้ว่าแนวคิดนี้จะทำทลายแนวคิดความมั่นคงของรัฐแบบเดิม แต่ก็มิได้ปฏิเสธความมั่นคงในของรัฐ ในฐานะพื้นฐานของความมั่นคงของมนุษย์เสียทีเดียว แต่แสดงให้เห็นว่า ความมั่นคงของมนุษย์จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของความมั่นคงของรัฐ ดังจะเห็นได้จากองค์ประกอบ 7 ประการของความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งประกอบด้วย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงด้านสุขภาพ ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงส่วนบุคคล ความมั่นคงของชุมชนและความมั่นคงทางการเมือง (United Nations Development Programme, 1994)

สำหรับในประเทศไทย ในปี 2548 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินและติดตามการพัฒนาในด้านต่างๆ ในภาพรวมของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากความมั่นคงของมนุษย์แต่ละด้านมีหน่วยงานรับผิดชอบแบบแยกส่วน และขาดการบูรณาการเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและสร้างความมั่นคงของมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548) มาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์ฉบับแรก กำหนดให้มี 11 องค์ประกอบ (70 ตัวชี้วัด) ได้แก่ ความมั่นคงด้านสุขภาพ ความมั่นคงด้านอาหาร ความมั่นคงด้านการศึกษา ความมั่นคงด้านศาสนาและความเชื่อ ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงส่วนบุคคล ความมั่นคงด้านครอบครัว ความมั่นคงด้านชุมชน ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ และความมั่นคงด้านการเมือง ตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดทำรายงานความมั่นคงของมนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยมีกร

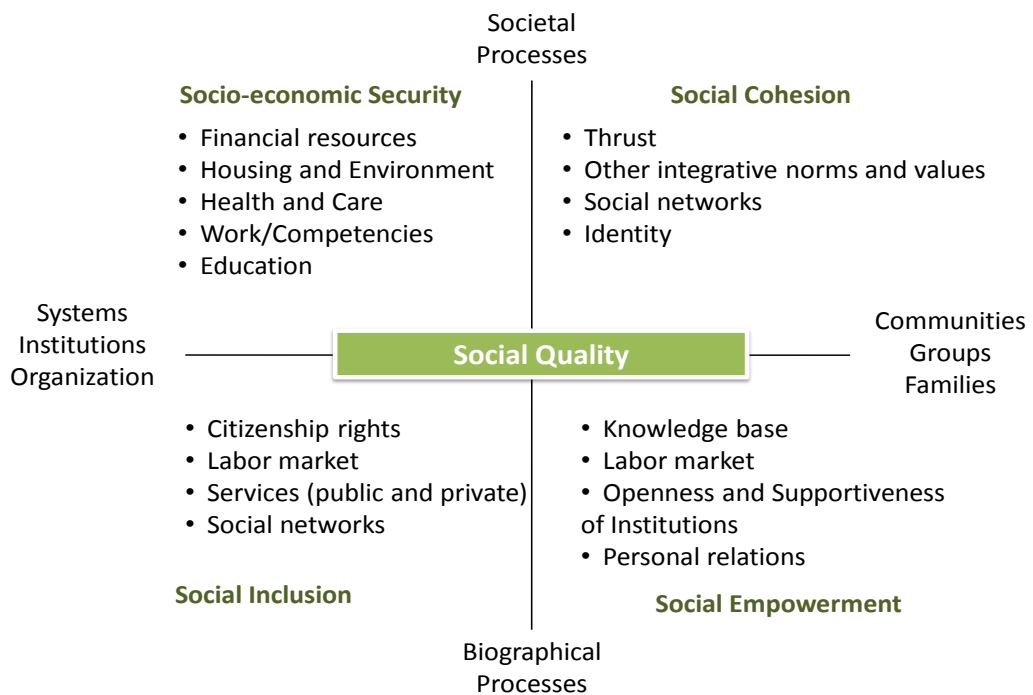
ปรับปรุงองค์ประกอบของความมั่นคงของมนุษย์เป็นระยะๆ รายงานฉบับล่าสุดที่มีการเผยแพร่เป็น รายงานความมั่นคงของมนุษย์ปี 2556 ซึ่งแบ่งองค์ประกอบความมั่นคงของมนุษย์เป็น 12 มิติ ได้แก่ ที่อยู่ อาศัย สุขภาพ อาหาร การศึกษา การมีงานทำและรายได้ ครอบครัว ชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม สิทธิและความเป็นธรรม การเมือง สิ่งแวดล้อม/ทรัพยากรและพลังงาน (สำนัก มาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558) อนึ่ง แม้ว่าแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์จะ ดูเหมือนหลงหลักพื้นฐานในสถาบันการพัฒนาของไทยได้อย่างมั่นคง แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า แนวคิดดังกล่าว ถูกใช้อย่างจำกัดในวงการวิชาการและกระทรวงการพัฒนาสังคมเท่านั้น ในขณะที่หน่วยงานหลักในการ กำหนดการพัฒนาอย่างสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมิได้รับแนวคิดนี้ไป ใช้อย่างชัดเจน (Surangrut & Nithi, 2015)

ต่อมาในแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) เป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคือการมุ่งพัฒนา สู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society)” สาระสำคัญของแนวคิดดังกล่าวคือการยกระดับจากการพัฒนาปัจเจกบุคคลไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมที่เข้มแข็งและมีสันติสุข ร่วมกัน ฐานคิดที่สำคัญที่กำหนดแนวคิดการพัฒนาตามแผนนี้คือ แนวคิดเรื่องความอยู่ดีมีสุข ผนวกกับ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนของการพัฒนาคนและชุมชน แผนฯ ได้กำหนดเป้าหมายในการ พัฒนาไว้ว่าเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ ควบคู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการ เชื่อมโยงบทบาทสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่าง สมดุล ระหว่างการส่งเสริมการป้องกัน การรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สิน ในส่วนของชุมชน แผนฯ มีวัตถุประสงค์สำคัญในการเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยง เป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตและอนุรักษ์ฟื้นฟูใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่าง บูรณาการ

ในช่วงเวลาเดียวกับแผนฯ 10 นี้เอง พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 ได้มีผลบังคับใช้ พระราชบัญญัติฉบับนี้มีนัยสำคัญต่อแนวคิดการพัฒนาสังคมอีกประการหนึ่งในแง่ที่ก่อให้เกิดการกำหนด นิยามใหม่ (redefine) ของคำว่าสุขภาพ – สุขภาวะ ให้หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญาและทางสังคม เชื่อมโยงอย่างเป็นองค์รวม อย่างสมดุล (พระราชบัญญัติสุขภาพ แห่งชาติ พ.ศ.2550) ตามนัยนี้ สุขภาพมิได้มีความหมายแคบๆ เฉพาะในวงการแพทย์และสาธารณสุข เท่านั้น แต่กินความถึงความอยู่ดีมีสุข (well-being) ด้วย อันที่จริงความเคลื่อนไหวในการปฏิรูประบบ สุขภาพในประเทศไทยเกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา มีความพยายามในการร่างพระราชบัญญัติโดย การมีส่วนร่วมของประชาชนในวงกว้าง พระราชบัญญัติให้กำหนดให้มีคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ และ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อสร้างสังคมสุขภาวะ ผ่านเครื่องมือสำคัญคือสมัชชาสุขภาพ ธรรมนูญสุขภาพแห่งชาติ การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ และ กระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม

ต่อมาในแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 (2555-2559) ก็ยังคงยึดหลักคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเช่นเดียวกับแผน 10 วิสัยทัศน์ของแผน 11 คือ สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมี ความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อ การเปลี่ยนแปลง สำหรับในประเด็นการ พัฒนาสังคม พบว่ามีแนวคิดสำคัญที่เพิ่มเข้ามาคือแนวคิดคุณภาพสังคม ดังจะเห็นได้จากแนวทางการ พัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมคุณภาพ

แนวคิดคุณภาพสังคมเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1992 โดยคณะกรรมการการยุโรป (European Commission) ได้ริเริ่มโครงการศึกษาแนวทางในการดำเนินมาตรการปกป้องทางสังคม (social protection system) ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันในหมู่ประเทศสมาชิก หลังจากการศึกษาเป็นระยะเวลาห้าปี ในปีค.ศ. 1997 คณะกรรมการการยุโรปได้ออกเป็นแถลงการณ์อัมสเตอร์ดัม เรื่องคุณภาพทางสังคมของยุโรป (Amsterdam Declaration on the Social Quality 1997) โดยคุณภาพสังคมในที่นี้หมายถึงระดับที่พลเมืองสามารถที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนของพวกเขา ภายใต้เงื่อนไขที่สามารถพัฒนาความเป็นอยู่ และศักยภาพของแต่ละบุคคลได้ ทั้งนี้ระดับของคุณภาพทางสังคมขึ้นอยู่กับคุณลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม 4 ประการ ได้แก่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ-สังคม (socio-economic security) ระดับของการยอมรับเป็นสมาชิกในสังคม (social inclusion) ระดับของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม (social cohesion) และระดับของความเป็นอิสระและการเสริมสร้างพลัง (autonomy or empowerment) (นิธิ, 2553)

ภาพที่ 2.2 : องค์ประกอบของคุณภาพสังคม

จากการทบทวนแนวคิดการพัฒนาสังคมที่ปรากฏในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 1-11 ทำให้เห็นถึงพลวัตและการเคลื่อนตัวของแนวคิดที่ใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก การพัฒนาประเทศดำเนินไปท่ามกลางบริบทการพัฒนาของโลก การทำความเข้าใจแนวคิดการพัฒนาข้างต้นจึงไม่เพียงพอ ส่วนต่อไปจะเป็นการทบทวนการเคลื่อนไหวของแนวคิดการพัฒนาสังคมในระดับโลก ที่ส่งอิทธิพลต่อแนวคิดการพัฒนาสังคมไทยในช่วงครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา

ส่วนที่สอง พัฒนาการของเป้าหมายและการวัดการพัฒนาในระดับโลก

การทบทวนแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนาในระดับโลกในส่วนนี้ให้ความสำคัญกับแนวคิดการพัฒนาที่ปรากฏในที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาประกอบกับแนวคิดทางเลือกที่ได้รับความนิยมซึ่งประกอบด้วย ดัชนีการพัฒนามนุษย์ของสหประชาชาติ (Human Development Index-HDI) เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goal-MDGs) ซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นวาระการพัฒนาหลังปี 2015 (Post-2015 Development Agenda) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal-SDGs) ตัวชี้วัดความก้าวหน้าของสังคม (Social Progress Indicators-SPI) ความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness) ของประเทศภูฏาน เนื่องจากแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์และคุณภาพสังคมได้กล่าวไว้ในส่วนแรกแล้ว จึงจะไม่นำมากล่าวซ้ำในที่นี้อีก

ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) ของสหประชาชาติ ได้รับการเสนอโดยนักเศรษฐศาสตร์ชาวปากีสถานชื่อ ดร. Muhbub ul Haq เมื่อปี 1990 ซึ่งมีเป้าหมายในการเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาเศรษฐกิจจากการพิจารณารายได้ประชาชาติเป็นนโยบายที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง ดัชนีการพัฒนามนุษย์เน้นว่าประชาชนและศักยภาพของประชาชนถือเป็นเป้าหมายสูงสุดในการประเมินการพัฒนาประเทศ มิใช่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว ดัชนีการพัฒนามนุษย์สามารถนำมาใช้ในการตั้งคำถามกับทางเลือกนโยบายระดับชาติ เปรียบเทียบผลลัพธ์ของการพัฒนามนุษย์ในประเทศที่มีรายได้ประชาชาติต่อหัวในระดับเดียวกัน HDI วัดความสำเร็จของการพัฒนามนุษย์โดยเฉลี่ยใน 3 มิติหลัก ได้แก่ การมีชีวิตที่ยืนยาวและมีสุขภาพที่ดี การมีความรู้ และการมีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่มีศักดิ์ศรี โดยพิจารณาตัวชี้วัดดังนี้

ตารางที่ 2.2 : ตัวชี้วัดในดัชนีการพัฒนามนุษย์

มิติสุขภาพ	มิติการศึกษา	มาตรฐานการดำรงชีวิต
อายุคาดหมายเมื่อแรกเกิด	จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชาชนที่อายุ 25 ปีขึ้นไป และจำนวนปีที่คาดว่าเด็กในวัยเรียนได้รับการศึกษา	รายได้ประชาชาติต่อหัว

เมื่อเปรียบเทียบกับดัชนีอื่นๆ HDI เป็นดัชนีที่ไม่ซับซ้อน และไม่สะท้อนให้เห็นปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความยากจน ความมั่นคงของมนุษย์ และการเสริมพลังทางสังคม (United Nations Development Programme, 2015) ตั้งแต่ปี 1990 เป็นต้นมา Human Development Report Office (HDRO) เป็นผู้จัดทำรายงานการพัฒนามนุษย์เป็นรายปี รายงานฉบับที่เผยแพร่ฉบับล่าสุดเป็นรายงานปี 2015 (ฉบับ 25 ปีดัชนีพัฒนามนุษย์) ทั้งนี้ น่าสนใจว่าในรายงานการพัฒนามนุษย์ปี 1994 ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการเผยแพร่แนวคิดว่าด้วยความมั่นคงของมนุษย์ดังที่กล่าวไว้ในส่วนแรก

เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs) เกิดขึ้นจากการประชุมสุดยอดแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติในปี 2000 โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ประเทศสมาชิกจำนวน 193 ประเทศ ยอมรับที่จะดำเนินการตาม MDGs ภายในปี 2015 เป้าหมายการพัฒนาของ MDGs เป็นไปเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตพื้นฐานของประชากรในแต่ละประเทศ กำหนดเป้าหมายไว้ 8 ประการ ได้แก่ (1) ขจัดความยากจนและหิวโหย (2) ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา (3) ส่งเสริมความเท่า

เทียมทางเพศและบทบาทสตรี (4) ลดอัตราการตายของเด็ก (5) พัฒนาสุขภาพสตรีมีครรภ์ (6) ต่อสู้กับโรคเอดส์ มาเลเรียและโรคสำคัญอื่นๆ (7) รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ (8) ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในประชาคมโลก สำหรับประเทศไทย ได้ร่วมลงนามใน MDGs Declaration ตั้งแต่ปี 2543 และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเริ่มจัดทำรายงานผล MDGs 3 ครั้ง คือ รายงานปี 2547, 2552 และเสนอรายงานฉบับสุดท้ายในปี 2558 ในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานทั้ง 8 เป้าหมาย แยกส่วนไปตามหน่วยงานรับผิดชอบดังนี้ เป้าหมายที่ 1 และ 3 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป้าหมายที่ 2 กระทรวงศึกษาธิการ เป้าหมายที่ 4-6 กระทรวงสาธารณสุข เป้าหมายที่ 7 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนกระทรวงการต่างประเทศรับผิดชอบการรายงานผลตามเป้าหมายที่ 8

ในรายงานผลการดำเนินงานฉบับล่าสุด สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานโดยแบ่งผลการดำเนินงานเป็น 3 ระดับ ได้แก่ เป้าหมายที่ประเทศไทยดำเนินการบรรลุผล มีโอกาสจะบรรลุผลและไม่บรรลุผล เป้าหมายที่มีการบรรลุผลได้แก่ การขจัดความยากจนและหิวโหย การส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศและบทบาทสตรี และการส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในประชาคมโลก ส่วนเป้าหมายที่ประเทศไทยมีโอกาสจะบรรลุผล ได้แก่ การลดอัตราการตายของเด็ก การต่อสู้กับโรคเอดส์ มาเลเรียและโรคสำคัญอื่นๆ ส่วนเป้าหมายที่ยังไม่บรรลุผล ได้แก่ การให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา การพัฒนาสุขภาพสตรีมีครรภ์ ส่วนเป้าหมายในการรักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การรายงานผลแสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จตามเป้าหมายย่อย ซึ่งมีทั้งส่วนที่บรรลุและไม่บรรลุเป้าหมาย

และเป็นที่น่าสนใจว่า หลังจากสหประชาชาติได้ยอมรับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (Agenda 21) ในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่เมืองริโอ เดอ จาเนโร ในปี 1992 คณะกรรมาธิการการพัฒนาที่ยั่งยืน (the Commission on Sustainable Development) สหประชาชาติได้พัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้น ตัวชี้วัดชุดแรก ได้รับการพัฒนาในระหว่างปี 1994-2001 และมีการปรับปรุงอีกครั้งในการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนในปี 2002 และมีการเผยแพร่ฉบับที่ 3 ในปี 2007 โดยในช่วงปี 1996-1999 มีประเทศสมาชิกจำนวน 22 ประเทศได้อาสาสมัครนำร่องใช้ตัวชี้วัดชุดดังกล่าว ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน เน้นธรรมชาติพหุมิติของการพัฒนาที่ยั่งยืน และสะท้อนความสำคัญในการบูรณาการระหว่างมิติ (United Nations, 2007) ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนมี 14 หัวข้อ ดังมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2.3 : ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ

หัวข้อ	หัวข้อย่อย	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดประกอบ
ความยากจน	ความยากจนด้านรายได้	สัดส่วนของประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนระดับชาติ	สัดส่วนของประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่า 1 ดอลลาร์ต่อวัน
	ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้	ความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีส่วนในรายได้ประชาชาติสูงที่สุดกับต่ำที่สุด	
	สุขอนามัย	สัดส่วนของประชากรที่ใช้สุขภัณฑ์ที่มีการปรับปรุงแล้ว	
	น้ำดื่ม	สัดส่วนของประชากรที่ใช้น้ำที่มีการปรับปรุงคุณภาพ	

หัวข้อ	หัวข้อย่อย	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดประกอบ
	การเข้าถึงพลังงาน	จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีไฟฟ้าหรือพลังงานสมัยใหม่ใช้	ร้อยละของประชากรที่ใช้น้ำมันในการปรุงอาหาร
	สภาพความเป็นอยู่	สัดส่วนของประชากรในเมืองที่อาศัยในชุมชนแออัด	
การจัดการปกครอง	คอร์รัปชัน	ร้อยละของประชากรที่มีการจ่ายสินบน	
	อาชญากรรม	จำนวนการฆาตกรรมที่มีการจงใจต่อประชากร 100,000 คน	
สุขภาพ	อัตราการตาย	อัตราการตายของประชากรที่อายุต่ำกว่า 5 ปี	
		อายุเฉลี่ยคาดหมายเมื่อแรกเกิด	การคาดหมายชีวิตที่มีสุขภาพดีตั้งแต่แรกเกิด
	การบริการสุขภาพ	ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐาน	อัตราความชุกของการคุมกำเนิด
		การฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อในวัยเด็ก	
	ภาวะโภชนาการ	ภาวะโภชนาการของเด็ก	
ภาวะสุขภาพและความเสี่ยง	โรคฉวยโอกาสของโรคหลักๆ เช่น HIV/AIDS มาลาเรีย วัณโรค	อัตราของการใช้ยาสูบ อัตราการฆ่าตัวตาย	
การศึกษา	ระดับการศึกษา	อัตราการเข้าเรียนประถมศึกษาปีสุดท้าย	การเรียนรู้ตลอดชีวิต
		อัตราเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาทั้งหมด	
		การจบการศึกษาของผู้ใหญ่ (มัธยม)	
	อัตราการรู้หนังสือ	อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่	
ลักษณะทางประชากร	ประชากร	อัตราการเพิ่มของประชากร	อัตราการเกิดโดยรวม
		อัตราการพึ่งพิง	
	นักท่องเที่ยว		สัดส่วนของประชากรท้องถิ่นต่อนักท่องเที่ยวในภูมิภาคที่เป้าหมายหลักในการท่องเที่ยว
ภัยพิบัติทางธรรมชาติ	ความเปราะบางต่อภัยพิบัติตามธรรมชาติ	ร้อยละของประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีแนวโน้มเกิดภัยพิบัติ	
	การเตรียมพร้อมและการตอบสนองต่อภัยพิบัติ		การสูญเสียทรัพยากรมนุษย์และเศรษฐกิจเนื่องจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ
บรรยากาศ	การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ	การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	การปล่อยก๊าซเรือนกระจก

หัวข้อ	หัวข้อย่อย	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดประกอบ
	การสูญเสียชั้นบรรยากาศโอโซน	การบริโภคสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน	
	คุณภาพอากาศ	ความเข้มข้นของมลพิษทางอากาศในเมือง	
ที่ดิน	สถานะและการใช้ที่ดิน		การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน
			ความเสื่อมสภาพของที่ดิน
	การเปลี่ยนเป็นทะเลทราย		ที่ดินที่ได้รับผลกระทบเนื่องจากการเปลี่ยนสภาพเป็นทะเลทราย
	การเกษตร	พื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่เกษตรถาวร	ประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ย
			การใช้สารกำจัดศัตรูพืช
			พื้นที่เกษตรอินทรีย์
ป่า	สัดส่วนของที่ดินที่มีป่าปกคลุม	ร้อยละของป่าไม้ที่ถูกทำลายเนื่องจากไฟไหม้รุนแรง (ความแห้งแล้ง)	
		พื้นที่ป่าที่อยู่ภายใต้การจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน	
มหาสมุทรทะเลและชายฝั่ง	เขตชายฝั่ง	ร้อยละของประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายฝั่ง	คุณภาพของน้ำอุปโภค (น้ำอาบ)
	การประมง	สัดส่วนของปลาที่อยู่ในขอบเขตที่ปลอดภัยทางชีวภาพ	
	สภาพแวดล้อมทางทะเล	สัดส่วนของพื้นที่คุ้มครองในทะเล	Marine Trophic Index
พื้นที่ของระบบนิเวศแนวปะการังและร้อยละที่มีปะการังสด			
น้ำสะอาด	ปริมาณน้ำ	สัดส่วนการใช้ทรัพยากรน้ำทั้งหมด	
		ความเข้มข้นของการใช้น้ำในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	
	คุณภาพน้ำ	Presence of fecal coliforms in freshwater	ความต้องการออกซิเจนในองค์ประกอบน้ำ
การจัดการน้ำเสีย			
ความหลากหลายทางชีวภาพ	ระบบนิเวศ	สัดส่วนของพื้นที่บนบกที่ได้รับการคุ้มครองทั้งหมด และภายในภูมินิเวศ	การจัดการพื้นที่คุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ
			พื้นที่ของระบบนิเวศสำคัญที่

หัวข้อ	หัวข้อย่อย	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดประกอบ
			เลือกสรร
			การกระจายตัวของที่อยู่อาศัย
	พันธู์สัตว์	การเปลี่ยนแปลงในสถานะของพันธู์สัตว์ที่ถูกคุกคาม	ความอุดมสมบูรณ์ของพันธู์สัตว์สำคัญที่ถูกเลือกสรร
			ความอุดมสมบูรณ์ของพันธู์ต่างถิ่นที่ถูกรุกราน
การพัฒนาศรษฐกิจ	สมรรถนะเศรษฐกิจมหภาค	ผลผลิตมวลรวมประชาชาติต่อหัวประชากร	อัตราการออมโดยรวม
		สัดส่วนการลงทุนใน GDP	อัตราการออมสุทธิและปรับเป็นสัดส่วนของรายได้ประชาชาติ
			อัตราเงินเฟ้อ
	การคลังสาธารณะที่ยั่งยืน	สัดส่วนหนี้ต่อรายได้ประชาชาติ	
	การจ้างงาน	อัตราการมีงานทำของประชากร	การทำงานที่เปราะบาง
		ผลิตภาพแรงงานและต้นทุนแรงงานต่อหัว	
		สัดส่วนของผู้หญิงในการจ้างงานที่มีรายได้ในภาคนอกเกษตรกรรม	
	ข้อมูลและเทคโนโลยีการสื่อสาร	อัตราผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 100 คน	การมีโทรศัพท์ประจำบ้านต่อประชากร 100 คน
			การลงทะเบียนโทรศัพท์มือถือต่อประชากร 100 คน
	การวิจัยและพัฒนา		ร้อยละของรายจ่ายประชาชาติด้านการวิจัยต่อ GDP
การท่องเที่ยว	รายได้จากการท่องเที่ยวต่อ GDP		
การเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในระดับโลก	การค้า	ร้อยละของการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP	สัดส่วนของการนำเข้าสินค้าจากประเทศกำลังพัฒนาและจากประเทศด้อยพัฒนา
			ค่าเฉลี่ยกำแพงภาษีต่อสินค้าส่งออกจากประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนา
	การคลังภายนอก (External financing)	การให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาอย่างเป็นทางการที่ให้หรือได้รับ (คิดเป็นร้อยละต่อ	การลงทุนต่างประเทศโดยตรงทั้งขาออก-ขาเข้า (คิดเป็นร้อยละต่อ GDP)

หัวข้อ	หัวข้อย่อย	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดประกอบ
		รายได้ประชาชาติ)	
			การส่งเงินกลับประเทศ (คิดเป็นร้อยละต่อรายได้ประชาชาติ)
แบบแผนการ บริโภคและการ ผลิต	การบริโภควัสดุ	ความเข้มข้นของวัสดุในระบบเศรษฐกิจ	การบริโภควัสดุภายในประเทศ
	การใช้พลังงาน	การบริโภคพลังงานรายปี ทั้งที่เป็นภาพรวมและแยกประเภทผู้ใช้หลักๆ	
		ความเข้มข้นของการใช้พลังงาน ทั้งภาพรวมและรายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	
	การผลิตและการจัดการขยะ	แหล่งกำเนิดขยะอันตราย	แหล่งกำเนิดขยะ
		การจัดการและกำจัดขยะ	การจัดการขยะกัมมันตรังสี
	การขนส่ง	รูปแบบการกระจายการขนส่งผู้โดยสาร	รูปแบบการกระจายการขนส่งสินค้า
		ความเข้มข้นของพลังงานในการขนส่ง	

การกำหนดตัวชี้วัดข้างต้น มีความสำคัญกับความเชื่อมโยงของตัวชี้วัดระหว่างมิติ สหประชาชาติ ได้เผยแพร่แนวทางและระเบียบวิธีการทำตัวชี้วัดชุดนี้ในปี 2007 ทั้งนี้ น่าสนใจว่า ในปัจจุบันมีความพยายามพัฒนาตัวชี้วัดวาระการพัฒนาล้าง 2030 ซึ่งได้บูรณาการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในตัวชี้วัดดังกล่าวด้วย (Department of Economic and Social Affairs, 2016) และความน่าสนใจอีกประการของตัวชี้วัดฉบับนี้ คือ ความต่อเนื่องเชื่อมโยงของตัวชี้วัดหลายหัวข้อซึ่งไปปรากฏในฐานะเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วย

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) เมื่อครบกำหนดเวลาของ MDGs ในระดับโลก มีการจัดทำวาระการพัฒนาล้างปี 2015 เพื่อกำหนดทิศทาง การพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกใน 15 ปีข้างหน้าโดยสหประชาชาติได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน และจัดให้มีกระบวนการเจรจาระหว่างรัฐบาลเพื่อจัดทำวาระการพัฒนาล้างปี 2015 และมีการประชุมสุดยอดเพื่อรับรองวาระการพัฒนาล้างปีในเดือนกันยายน ในเอกสาร **Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development** มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งขจัด ความยากจนในทุกมิติและในทุกรูปแบบ สานต่อภารกิจที่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จภายใต้ MDGs, SDGs กำหนดเป้าหมายไว้ 17 ข้อและเป้าประสงค์ 169 ข้อ ครอบคลุม 3 เสาหลักด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ตารางที่ 2.4 : เปรียบเทียบ MDGs และ SDGs

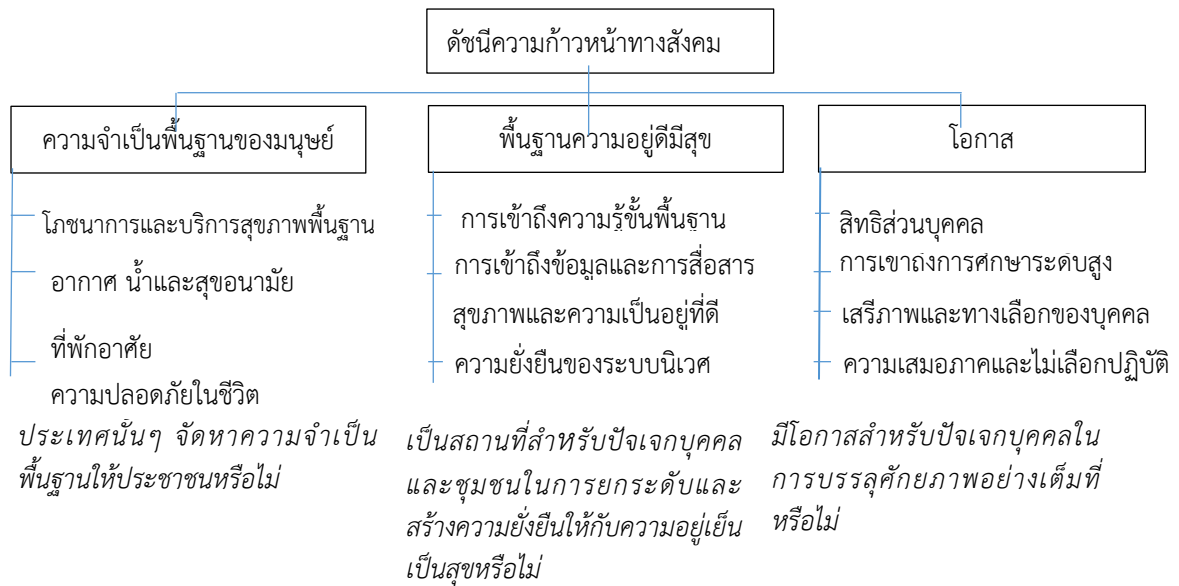
MDGs	SDGs
(1) ขจัดความยากจนและหิวโหย	(1) ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ (2) ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการและส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน (8) ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลคุณภาพ และการมีงานที่สมควร
(2) ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา	(4) สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
(3) ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและบทบาทสตรี	(5) บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน
(4) ลดอัตราการตายของเด็ก	(3) สร้างหลักประกันว่าคนที่มีชีวิตมีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย
(5) พัฒนาสุขภาพสตรีมีครรภ์	
(6) ต่อสู้กับโรคเอดส์ มาเลเรียและโรคสำคัญอื่นๆ	
(7) รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	(6) สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (7) สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้และยั่งยืน (9) สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและส่งเสริมนวัตกรรม (11) ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย มีภูมิคุ้มกันและยั่งยืน (12) สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน (13) ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น (14) อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทะเลอย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (15) ปกป้อง ปันฟูและสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียดังกล่าวหลายทางชีวภาพ
(8) ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในประชาคมโลก	(17) เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน
	(10) ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
	(16) ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการ

MDGs	SDGs
	พัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

การเปรียบเทียบ MDGs และ SDGs ในตารางที่ 2.4 แสดงให้เห็นว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ความสำคัญกับประเด็นการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนอย่างมาก ผสมผสานกับแง่มุมทางการเมือง โดยเฉพาะเรื่อง การลดความไม่เสมอภาคและการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม

สำหรับในประเทศไทย รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาที่ยั่งยืน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2558 โดยมีหน้าที่ในการเสนอ นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ประสานกับหน่วยงานต่างๆ และติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนดำเนินงาน กพย.ได้กำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามบทบาทหน้าที่ของกระทรวงหลักที่มีมาแต่เดิม

ตัวชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคม (Social Progress Index) ความก้าวหน้าทางสังคมคือ สมรรถนะของสังคมในการบรรลุความต้องการพื้นฐานของพลเมืองในสังคมนั้นๆ การสร้างปัจจัยที่สนับสนุนให้พลเมืองและชุมชนสามารถยกระดับและสร้างความยั่งยืนให้คุณภาพชีวิตและสร้างเงื่อนไขสำหรับปัจเจกบุคคลทุกคนในการบรรลุศักยภาพอย่างเต็มที่ ในขณะที่แนวคิดการพัฒนากล่าวถึงข้างต้นเกิดขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากองค์กรระดับโลก โดยเฉพาะสหประชาชาติ ตัวชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคมเกิดจาก Social Progress Imperatives ซึ่งได้รับการพัฒนาจาก ศาสตราจารย์ Michael E.Porter แห่ง Harvard Business School ในปี 2011 ซึ่งมีการเผยแพร่ฉบับทดลองครั้งแรกในปี 2013 การพัฒนา ดัชนีอยู่บนพื้นฐานการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับผลผลิตมวลรวมประชาชาติ แต่ละเลยสมรรถนะของสังคม ดัชนีความก้าวหน้าของสังคมได้รับอิทธิพลจากแนวคิดการพัฒนาสังคมของ Amartya Sen การออกแบบดัชนีความก้าวหน้าทางสังคมมีหลักการสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ใช้เฉพาะตัวชี้วัดทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเท่านั้น วัดที่ผลลัพธ์มิใช่ปัจจัยนำเข้าเป็นองค์รวมและเกี่ยวข้องกับทุกประเทศ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ โครงสร้างของดัชนีความก้าวหน้าทางสังคมแสดงในภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 : โครงสร้างของดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม

ในรายงานปี 2015 มีการรายงานตัวชี้วัดความก้าวหน้าของสังคมจาก 133 ประเทศ ครอบคลุมประชากรโลกถึงร้อยละ 94 ทั้งยังมีข้อมูลบางส่วนจากอีก 28 ประเทศอีกด้วย (Porter, Stern, & Green, 2015) ดังนั้นแม้ว่าจะได้ไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรระดับโลก แต่จากการที่มีการใช้อย่างกว้างขวาง ทำให้ดัชนีความก้าวหน้าทางสังคมจึงมีความน่าสนใจในฐานะตัวชี้วัดการพัฒนาทางสังคมที่เป็นทางเลือกที่ไปไกลกว่าผลผลิตมวลรวมประชาชาติ

ความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness-GNH) ท่ามกลางความเคลื่อนไหวในการพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาเศรษฐกิจ แนวคิดที่ว่าด้วยความสุขมวลรวมประชาชาติของประเทศถูกมองว่าเป็นแนวคิดที่มีชื่อเสียงอย่างมาก แนวคิดนี้มีนัยว่าการพัฒนาอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องใช้แนวทางแบบองค์รวมในการวัดความก้าวหน้า และให้ความสำคัญกับมิติของความอยู่ดีมีสุขในมุมมองที่ไม่ใช่มุมมองทางเศรษฐกิจ องค์ประกอบสำคัญของ GNH มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ธรรมาภิบาล การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมอย่างยั่งยืน การอนุรักษ์วัฒนธรรมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเพื่อให้เกิดความเข้าใจและทำให้ GNH ให้สามารถสะท้อนคุณค่าองค์รวมได้มากขึ้น จึงมีการจัดแบ่ง 4 องค์ประกอบเป็น 9 เรื่อง ได้แก่ ความอยู่เย็นเป็นสุขทางจิตวิทยา สุขภาพ การศึกษา การใช้เวลา ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ธรรมาภิบาล ความสามารถในการอยู่รอดของชุมชน ความหลากหลายและการปรับเปลี่ยนทางนิเวศ และมาตรฐานการดำรงชีวิต และจาก 9 เรื่องนี้ ได้มีการพัฒนาตัวชี้วัดในรายละเอียดอีก 33 ตัว ประเทศภูฏานได้เผยแพร่รายงานความสุขมวลรวมประชาชาติ ฉบับแรกในปี 2012 และรายงานปีล่าสุดในปี 2015 (GNH Index, 2016)

ภาพที่ 2.4 : BHUTAN GNH INDEX

หลังจากเผยแพร่แนวคิดครั้งแรก ที่ประชุมสหประชาชาติดูเหมือนจะยอมรับแนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติในแง่ที่เป็นแนวคิดการพัฒนาแบบองค์รวม และประกาศให้วันที่ 20 มีนาคมเป็นวันความสุขนานาชาติ (International Happiness Day) แต่หลังจากผ่านไป 6 ปี มีการตั้งข้อสังเกตและวิจารณ์แนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติในหลายประเด็น ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากปัจจัยภายในการพัฒนาของประเทศภูฏาน ได้แก่ จำนวนเยาวชนตกงานที่เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 9 และวิกฤติหนี้สินที่สูงถึง 170% ของรายได้ประชาชาติ (Gyelm, 2016)

ถ้าพิจารณาในแง่ของระยะเวลา จะเห็นพัฒนาการและแนวคิดสำคัญของแนวคิดการพัฒนาระดับโลกได้ดังนี้

ตารางที่ 2.5 : พัฒนาการของแนวคิดที่สำคัญในระดับโลก

Period	Actor	Concept
1990	UNDP	Human Development Index Health, Education and Living Standards
1994	UNDP	Human Security (7 dimensions) Economic Security; Food Security; Health Security; Environmental Security; Personal Security; Personal Security; Community Security; Political Security
1997	EU Commission	Social Quality (4 dimensions) Socio-Economic Security; Social Inclusion; Social Cohesion; Social Empowerment
2000	UN	MDGs (8 goals)
2013	Harvard Business School and its network	Social Progress Index Basic Human Needs; Foundation of Well-being; Opportunity
2015	UN	Post-2015 Development Agenda Sustainable Development Goals (SDG)
	Bhuthan	GNH (4 Pillars, 9 Domains) political, economic, cultural, and environmental

จากพัฒนาการของแนวคิดการชี้วัดการพัฒนาในระดับโลกในตารางที่ 2.5 จะเห็นได้ว่า เป้าหมายที่สำคัญของการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและวิธีการวัดความก้าวหน้าในระดับโลก เป็นการพยายามในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ลดความสำคัญของการพัฒนามิติทางเศรษฐกิจแต่เพียงด้านเดียว แต่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาในมุมมองที่เป็นองค์รวมมากขึ้น มีความพยายามในการใช้แนวคิดอื่นๆ มาถ่วงดุลกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในมิติทางสังคม ให้ความสำคัญกับประชาชนที่เป็นหน่วยเล็กที่สุดของการพัฒนา ในขณะที่เดียวกันให้ความสำคัญกับมิติที่เป็นความสัมพันธ์ ความแตกต่างของประชาชนกับประชาชนมากขึ้น มีประเด็นทางการเมืองมากขึ้น เช่น ความเสมอภาคและความเป็นธรรม การไม่กีดกัน การไม่เลือกปฏิบัติ ในขณะเดียวกัน เนื่องจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้ความยั่งยืนถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นสำคัญ และภายใต้วาระว่าด้วยความยั่งยืนนี้เอง ทำให้การกำหนดวาระการพัฒนาให้ความสำคัญกับทิศทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในฐานะแนวทางที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ความพยายามแสวงหาทางเลือกในการวัดความก้าวหน้าในการพัฒนาก็ยังไม่สิ้นสุด Social Progress Index และความสุขมวลรวมประชาชาติ ถือเป็นตัวอย่างสำคัญในการหาทางเลือกในการประเมินการพัฒนาเพื่อถ่วงดุลกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ในวาระที่การพัฒนาระดับโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวทางเหล่านี้เป็นตัวอย่างที่สำคัญในการพัฒนาตัวชี้วัดและวาระการพัฒนาในอนาคต

ส่วนที่สาม การศึกษาทบทวนแนวคิดการพัฒนา และการกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนา

ความพยายามในการกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนามิใช่เรื่องใหม่ แม้แต่ในประเทศไทย มีความพยายามในการจัดทำรายงานตัวชี้วัดทางสังคมฉบับแรก โดยฝ่ายข้อมูลและการศึกษาการพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจัดทำอย่างต่อเนื่องทุกปี ตั้งแต่ปี 2518 เป็นต้นมา (Leelakulthanit, 1992) ในขณะเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ก็มีบทบาทสำคัญในการจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นรายงานการพัฒนามนุษย์ (ประเทศไทย) รายงานการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ และแม้แต่นโยบายตามดัชนีความก้าวหน้าของมนุษย์ (Human Achievement Index) ที่เพิ่งมีการจัดทำในปี 2014 เป็นต้น นอกจากนี้ สศช. แล้ว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ก็มีบทบาทในการจัดทำตัวชี้วัดและมาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

ในส่วนของสถาบันทางวิชาการ มีความพยายามในการพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาทางสังคมหลายด้าน ที่สำคัญได้แก่

ความพยายามในการพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย ริเริ่มโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในปี 2539 และต่อมาได้รับการพัฒนาต่อเนื่องจากสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเริ่มดำเนินการในปี 2541 และตีพิมพ์เผยแพร่คู่มือวิทยากรในปี 2547 (สถาบันวิจัยสังคม, 2547) การจัดทำตัวชี้วัดของสถาบันวิจัยสังคม ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดตัวชี้วัดของตนเอง โดยดำเนินการในชุมชนที่มีสภาพนิเวศและความเป็นมาที่แตกต่างกันเป็นกรณีศึกษา 8 พื้นที่ (พื้นที่ลุ่มน้ำและต้นน้ำ พื้นที่ชนบทเกษตรอุตสาหกรรม พื้นที่ชายฝั่งทะเล พื้นที่เกษตรที่ราบลุ่ม พื้นที่เกษตรที่ราบสูง พื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่เมืองชายแดนและเมืองท่องเที่ยว และพื้นที่ชุมชนแออัด) ด้วยมีความเชื่อว่าตัวชี้วัดชุมชนจะเหมือนกันสำหรับทุกชุมชนไม่ได้ ตัวชี้วัดที่จะเลือกต้องพัฒนาจากการวิเคราะห์สภาพชุมชนของสมาชิกในชุมชนนั้นๆ จึงจะได้ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับสภาพชุมชน ดังนั้น ผลผลิตที่สำคัญของการพัฒนาตัวชี้วัดคือ ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและการพัฒนาสังคมในระดับจุลภาค และการพัฒนากระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดแบบมีส่วนร่วม เพื่อผลักดันให้ชุมชนสามารถสร้างตัวชี้วัดที่เกิดจากการมีส่วนร่วม อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

สำหรับขั้นตอนการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและการพัฒนาสังคมมี 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนที่ศึกษา (2) การประมวลและสังเคราะห์นิยาม “คุณภาพชีวิต” “ชุมชน” และ “การพัฒนา” (3) การนำแนวคิดคุณภาพชีวิตมากำหนดเป็นประเด็นตัวชี้วัด (4) นำประเด็นตัวชี้วัดไปปรึกษาและปรับในชุมชน (5) การสำรวจข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูล (6) การจัดทำตัวชี้วัดตามเป้าหมายการพัฒนา และ (7) การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาตัวชี้วัด เนื้อหาตัวชี้วัด ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 8 ด้านคือ เศรษฐกิจ การศึกษา สุขภาพอนามัย โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและจิตใจ สื่อและข้อมูลข่าวสาร ประชาสังคม และครอบครัว และอาจมีองค์ประกอบเพิ่มเติมตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่ เช่น ด้านสวัสดิการสังคมและความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน (พื้นที่เกษตรที่ราบลุ่ม, พื้นที่อุตสาหกรรม) การแพร่ระบาดของโรคเอดส์และยาเสพติด (พื้นที่เมืองชายแดนและเมืองท่องเที่ยว) เป็นต้น

ในเวลาเดียวกัน ยังพบว่ามีความพยายามพัฒนาตัวชี้วัดความสุข โดยยงยุทธ ขจรธรรมและคณะ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ยงยุทธ และ คณะ, 2543) สำหรับตัวชี้วัดความสุขนี้ ในปี 2553 มีการพัฒนาของสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (พระมหาสุทิตย์ และ เขมณัฏฐ์, 2553) อีกด้วย นอกเหนือจากความพยายามดังกล่าว ยังพบว่ามีการพัฒนาตัวชี้วัด

ความอยู่ดีมีสุข โดยกลุ่มวิจัยความอยู่ดีมีสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (WeSD) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งมีความพยายามในการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขตั้งแต่ปี 2549 และต่อมามีการพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2550-2552) และมีโครงการสำรวจคุณค่าเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (2553-2555) ด้วย อย่างไรก็ตาม ความพยายามของ WeSD เกิดขึ้นในขอบเขตพื้นที่จำกัด กล่าวคือในบางจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ทำให้เผยแพร่อยู่ในขอบเขตไม่กว้างขวางนัก ในส่วนขององค์กรภาคประชาสังคม พบว่ามีความพยายามในการพัฒนาตัวชี้วัดเฉพาะด้าน อย่างเช่น ความมั่นคงทางอาหาร (ศจินทร์, 2555) และตัวชี้วัดความมั่นคงทางอาหารในระดับชุมชนด้วย (สุภา, 2555)

เมื่อพิจารณาในเชิงญาณวิทยาของการพัฒนาตัวชี้วัด อุปสรรคสำคัญของความพยายามในการพัฒนาตัวชี้วัดที่ผ่านมาคือปัญหาความขัดแย้งระหว่างความเป็นอัตวิสัย (subjective) กับวัตถุวิสัย (objective) ของตัวชี้วัดการพัฒนา กล่าวคือ ในขณะที่การพัฒนาตัวชี้วัดโดยทั่วไปมุ่งแสวงหาความเป็นวัตถุวิสัยของตัวชี้วัด เพื่อให้สามารถใช้ได้เป็นการทั่วไป (generalization) แต่จากสภาพความเป็นจริงที่สภาพของสังคม/ชุมชน มีความแตกต่าง/หลากหลาย เมื่อพยายามสร้างตัวชี้วัดที่ไว้วัดในภาพรวม จึงติดกับอยู่กับการใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่วัดได้แต่เพียงลักษณะหายๆ แต่ละเลยคุณค่าหรือคุณภาพในรายละเอียด และตัวชี้วัดที่มุ่งเน้นรายละเอียดก็ไม่สามารถใช้เป็นการทั่วไปได้

นอกจากนี้ ในเชิงเนื้อหาพบว่า ในภาพรวมการพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาในมิติทางเศรษฐกิจกับมิติอื่นๆ แต่ประเด็นเรื่องความยั่งยืนและความเป็นธรรมอันเป็นวาระระดับโลก ตลอดจนความก้าวหน้าของสังคมในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เพิ่งจะมีการพัฒนามาไม่นานมานี้ ยังขาดการพัฒนา ดังนั้น หากจะมีการพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาในยุคปัจจุบัน ประเด็นจำเป็นต้องให้ความสำคัญ ควรมีดังนี้

- (1) การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ประกอบด้วย การแก้ปัญหาความยากจน ความมั่นคงทางอาหาร การมีหลักประกันเรื่องการผลิต/การบริโภคที่ยั่งยืน
- (2) ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องและยั่งยืน
- (3) การพัฒนาทางการศึกษา การมีการศึกษาที่ครอบคลุม เท่าเทียม ตลอดจนการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- (4) ความเสมอภาคทางเพศ
- (5) ความมั่นคงทางสุขภาพ การดำรงชีวิตอยู่อย่างมีสุขภาวะ และมีสวัสดิการ
- (6) ความมั่นคงด้านพลังงาน
- (7) การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย มีความต้านทานและยั่งยืน
- (8) การเตรียมการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- (9) การอนุรักษ์ทรัพยากรทั้งบนบกและในน้ำ
- (10) การลดความเหลื่อมล้ำ
- (11) สังคมที่สงบสุข ส่งเสริมธรรมาภิบาลและกระบวนการยุติธรรม
- (12) การเข้าถึงและรู้เท่าทันสื่อ
- (13) การมีส่วนร่วม/เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในระดับโลก

2.2 กรณีศึกษาตัวชี้วัดดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา (Canadian Index of Wellbeing: CIW)

นำเสนอกรณีศึกษาตัวชี้วัด ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา (Canadian Index of Wellbeing: CIW) ซึ่งมีความน่าสนใจถึงที่มาที่ไป และมีแนวคิด แนวทางในการพัฒนาดัชนีที่น่าสนใจในการนำไปพัฒนาดัชนีของประเทศไทย

ที่มาของ CIW

CIW เป็นการวัดความอยู่เย็นเป็นสุข ที่เป็นการวัดที่กว้างกว่าแค่เรื่องเศรษฐกิจแบบของ GDP โดยทำให้เห็นถึงระดับคุณภาพชีวิตของชาวแคนาดา และระดับที่เจาะลึกไปในแต่ละพื้นที่ ตั้งแต่เรื่องมาตรฐานความเป็นอยู่ สุขภาพ สิ่งแวดล้อม การศึกษา เวลาที่ใช้ พลังของชุมชน การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย การพักผ่อน และการเข้าร่วมวัฒนธรรม หากอธิบายให้เข้าใจ CIW นั้นคือ ดัชนีชี้วัดตัวหนึ่งระดับชาติที่วัดความอยู่เย็นเป็นสุขของชาวแคนาดา มีการวัดข้ามประเด็นหมวดหมู่ที่มีความสัมพันธ์กัน โดย CIW ไม่ได้เป็นรูปแบบที่เป็นการประเมินที่เป็นแบบเอกเทศ (Silo) โดยจะเป็นการฉายให้เห็นจำนวนจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของแต่ละหมวดหมู่ เช่น การเปลี่ยนแปลงของรายได้และการศึกษา มีการเชื่อมกับประเด็นหมวด การเปลี่ยนแปลงในสุขภาพ ซึ่ง CIW เป็นเครื่องมือที่เข้มแข็ง เหมาะนำไปใช้กับผู้กำหนดนโยบาย ผู้มีอำนาจตัดสินใจ สื่อ องค์กรชุมชน และบุคคลทั่วไปที่อยากทำความเข้าใจ

สำหรับ CIW เป็นการศึกษาวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของชาวแคนาดา โดยเริ่มตั้งแต่ปี 2009 เป็นงานวิจัยที่พิจารณา ความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน 8 กลุ่ม(Domain) ที่เชื่อมกัน ได้แก่ สุขภาพ มาตรฐานความเป็นอยู่ พลังของชุมชน สิ่งแวดล้อม การพักผ่อนและการเข้าร่วมวัฒนธรรม การศึกษา การใช้เวลา และการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย รวมทั้งสิ้น 64 ตัวชี้วัด ที่มาจากแหล่งข้อมูล 130 แหล่งในการติดตามข้อมูลของแต่ละกลุ่มดัชนี⁶

CIW มีการทำงานแบบเครือข่าย โดยเครือข่าย CIW เป็นการเริ่มต้นจากหน่วยงานระดับประเทศที่เป็นหน่วยงานองค์กรอิสระ (ที่ไม่ใช่กลุ่มองค์กรทางการเมืองระดับชาติหรือผู้นำระหว่างประเทศ) ซึ่งจะเป็นนักวิจัย และคนทั่วไป พลเมืองรากหญ้า ที่ช่วยกันพัฒนาดัชนีนี้ให้เกิดขึ้น ซึ่งเครือข่าย CIW จะมีสำนักงานตั้งอยู่ที่ มหาวิทยาลัยวอเตอร์ลู ในคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพประยุกต์ เป็นการทำงานพัฒนาแบบองค์รวม และบูรณาการให้เกิดการวัดผลใกล้เคียงกับเป้าหมายความอยู่เย็นเป็นสุข สำหรับเครือข่าย CIW จะเผยแพร่ข้อมูลผลลัพธ์ ที่จะสร้างแรงจูงใจที่จะ สามารถพัฒนาให้ความอยู่เย็นเป็นสุขเกิดขึ้นผ่านนโยบายที่ก้าวหน้า ที่ตอบสนองความต้องการ และสร้างคุณค่าให้กับชาวแคนาดา⁷

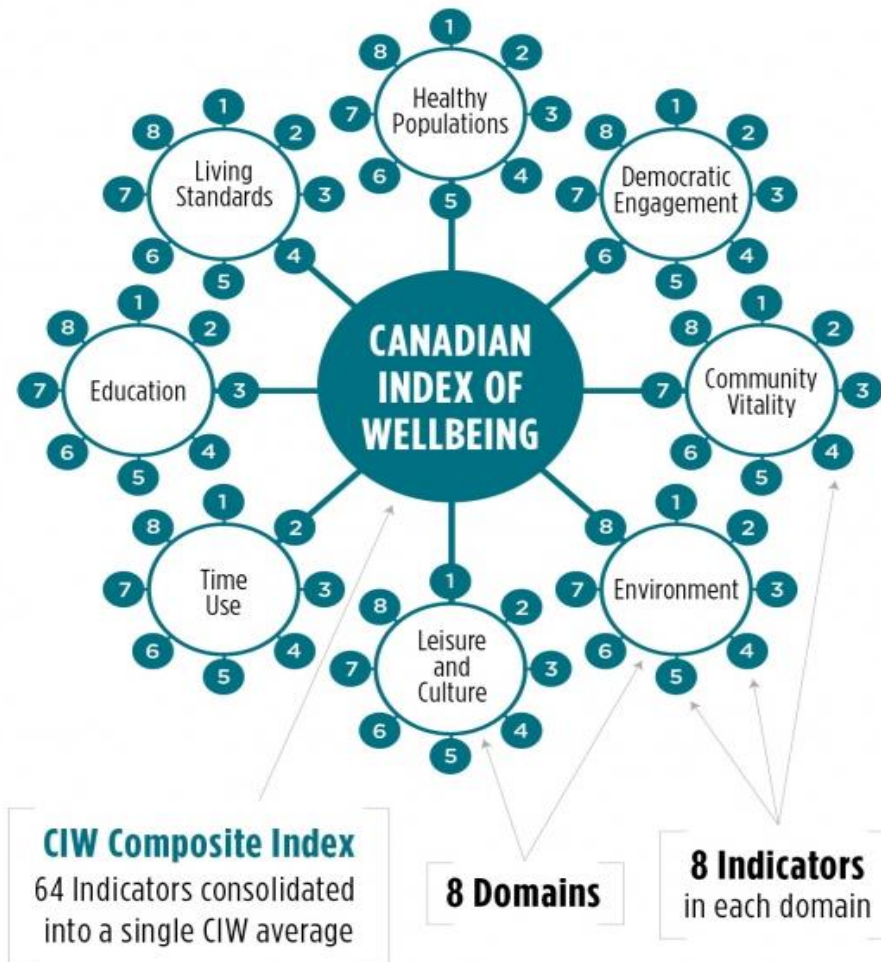
แนวคิดของการพัฒนาตัวชี้วัด

CIW นั้นเป็นแนวคิดที่เปลี่ยนจากแนวคิดแค่เรื่องเศรษฐกิจที่จะหมายรวมไปถึงความวิฤติในพื้นที่ต่อประชากรที่อยู่อาศัย ที่จะเป็ข้อมูลที่จะช่วยยกระดับความอยู่เย็นเป็นสุข โดยกรอบแนวคิดการทำงานของ CIW ทำให้เข้าใจระบบที่คาดหว้ง และมีการระบุตัวแปรสำคัญที่จะเป็นจุดคานงัด ทำให้เกิดผลกระทบเชิงบวกในการไปถึงความอยู่เย็นเป็นสุข⁸

⁶ Canadian Index of Wellbeing. [Online]. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม, 2560, จาก <http://www.otf.ca/what-we-fund/canadian-index-wellbeing?redirected=1>.

⁷ Canadian Index of Wellbeing. [Online]. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม, 2560, จาก <http://wikiprogress.org/articles/initiatives/canadian-index-of-wellbeing/>.

⁸ Canadian Index of Wellbeing: Framework. [Online]. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม, 2560, จาก <https://uwaterloo.ca/canadian-index-wellbeing/what-we-do/framework>.

ภาพที่ 2.5 : แสดงจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม (Domain)

ที่มา : The 2016 CIW National Report

กรอบการทำงานของ CIW เป็นการผสมผสานตัวชี้วัดทั้ง 64 ตัว ที่จะช่วยผลักดันให้เห็นภาพรวมของคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการนำไปใช้นั้น ส่วนที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานสำหรับ CIW คือ CIW Composite index ด้วยเป็นแนวทางที่จะติดตามความก้าวหน้าในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขของชาวแคนาดา

CIW จะเป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนตั้งคำถาม ที่ใช้ในการตัดสินใจ และทางเลือกในการพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับชาวแคนาดาเอง การใช้กรอบแนวคิด มีผลทำให้เกิดศักยภาพการเปลี่ยนแปลงของมุมมองความคิดของชาวแคนาดา และการดำเนินชีวิตที่จะนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข

นิยามที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการนิยามเรื่อง ความอยู่เย็นเป็นสุขนั้น ทางผู้จัดทำดัชนีมีการให้ความหมายว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุข คืออะไร” โดยอธิบายว่า คือ “การอยู่อาศัยในที่ที่มีคุณภาพชีวิตสูงสุดที่จะเป็นไปได้ อย่างน้อยที่สุดควรประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้ ได้แก่ มาตรฐานความอยู่เย็นเป็นสุข สุขภาพที่แข็งแรง สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน พลังของชุมชน การศึกษาของประชาชนพลเมือง ความสมดุลของการใช้เวลา การมีส่วนร่วมของประชาธิปไตยในระดับสูง และการเข้าถึงและการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพักผ่อนหย่อนใจ และการเข้าร่วมวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ”

The presence of the highest possible quality of life in its full breadth of expression focused on but not necessarily exclusive to: good living standards, robust health, a sustainable environment, vital communities, an educated populace, balanced time use, high levels of democratic participation, and access to and participation in leisure and culture.⁹

แนวทางการพัฒนาตัวชี้วัด

สำหรับ CIW นั้นจะมีการเลือก หัวเรื่องของดัชนี (Headline Indicators) แต่ละกลุ่ม เพื่อทำการวัดผลให้เห็นภาพรวมของแต่ละกลุ่ม ผ่านแนวคิดที่ว่า ต้นไม้ต้นเดียวก็สามารถทำให้เห็นความงามของป่าในแคนาดาได้ทั้งหมด โดยที่เมื่อได้เห็นต้นไม้แล้วก็จะทำให้เราอาจจะรู้สึกชื่นชม หรือเห็นความท้าทายที่จะพัฒนาต่อไปให้ดีขึ้นก็ได้ โดยหลักการของดัชนีชี้วัด CIW นี้ คือ เป็นการวัดผลผ่านตัวเลขๆเดียวที่เป็นตัวแทนของมิติที่หลากหลายได้ โดยทางสมาชิกที่ร่วมจัดทำ มีการละเอียดปรัชญาและระเบียบแบบแผนวิธีการในการถกเถียงกันไปบ้าง เพื่อนำไปสู่การขั้นตอนสุดท้ายของสมมติฐานต่างๆ และหลักการได้เกิดขึ้นได้จริง โดยที่ยังคาดหวังว่าจะนำไปสู่การถกเถียงให้เกิดความสมบูรณ์ขึ้นได้ในอนาคต

สิ่งที่แสดงความเป็น CIW ได้อย่างน่าจดจำนั้นคือ “Measuring what matter หรือ เป็นการวัดอะไรที่เป็นเรื่องสำคัญ”

โดยแนวทางการวิธีการพัฒนาตัวชี้วัด มี 3 แบบ โดยมีแนวทางดังนี้ 1) แบบ Top-Down เป็นการใช้ทฤษฎีในการกำหนด โดยเริ่มต้นจากหนึ่งหัวข้อที่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความสุข โดยทำการสร้างกรอบความคิดและหาคำประกอบ และปัจจัยต่างๆ ให้ครอบคลุม 2) แบบ Bottom-Up โดยเริ่มจากเรื่องเดียวกันเช่นกัน แล้วทำการค้นหาจากข้อมูลที่มีพร้อมเพื่อคัดเลือกเรื่องที่เกี่ยวข้อง และ 3) Bi-Directional เริ่มจากเรื่องหนึ่ง แล้วใช้ทั้งสองแบบแรกมาผสมกัน ไปพร้อมๆกัน

เกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัด

สำหรับการเลือกตัวชี้วัด มีเกณฑ์หลักๆ อยู่ 2 แบบ คือ

1) แบบ **Acceptability** เป็นเกณฑ์ที่จะมีเงื่อนไขทั้งสิ้น 12 ข้อ เพื่อใช้ในการคำนึงถึงในการเลือกตัวชี้วัด ดังนี้

1. เลือกมีความใกล้เคียงกับความสนใจของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการรับฟัง
2. เลือกตัวชี้วัดที่ง่ายต่อการเข้าใจ
3. ความน่าเชื่อถือ มีเหตุผลรองรับ และไวต่อการเปลี่ยนแปลง
4. ไม่มีความเอนเอียงทางการเมือง
5. เหมาะสมกับเวลา ง่ายต่อการได้มาซึ่งข้อมูล และทันต่อเวลาที่กำหนดไว้
6. สามารถเปรียบเทียบ ข้ามขอบเขตที่กำหนดไว้ และข้ามกลุ่ม
7. อยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริง (Objective) หรืออยู่บนพื้นฐานข้อคิดเห็น (Subjective)
8. เป็นตัวชี้วัดที่ให้ผลเชิงบวกหรือเชิงลบพอๆกัน
9. เป็นแค่ตัวชี้วัดระดับองค์ประกอบเสริมก็ได้ หรือเป็นตัวชี้วัดที่ใช้ส่งผลลัพธ์ของการอยู่เย็นเป็นสุขก็ได้ หรือทั้งสองอย่าง
10. เป็นหัวข้อที่เกี่ยวข้องในระดับบุคคล หรือระดับกลุ่ม ทั้งของสิ่งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต
11. ระบุให้เห็นถึงความโปร่งใส และมีกระบวนการที่เป็นประชาธิปไตย

⁹ Canadian Index of Wellbeing. [Online]. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม, 2560, จาก <https://uwaterloo.ca/canadian-index-wellbeing/what-wellbeing>

12. สามารถผลักดันไปอย่างมีความเชื่อมโยง และมุมมองที่ครอบคลุมของความอยู่เย็นเป็นสุข
ของชาวแคนาดา

สำหรับเกณฑ์แบบ Acceptability นั้นจะไม่สามารถใช้ระบุได้ละเอียดมากนัก แต่จะใช้สำหรับ
เป็นแนวทางในการเปิดประเด็นถกเถียงกันต่อให้เกิดการปรับปรุงต่อไป

แบบ 2) Critical Issues เป็นเกณฑ์ที่ใช้เลือกตัวชี้วัดเข้ามาเพื่อทำการตรวจสอบที่เฉพาะเจาะจง
ในขั้นสุดท้าย ให้เกิดความครบถ้วนในการพิจารณา โดยมีเกณฑ์ดังนี้

1. ปัจเจกบุคคล หรือเป็นกลุ่ม หรือทั้งสองอย่าง เช่น รายได้ต่อหัว เป็นการแสดงถึงผล ปัจเจกบุคคล ส่วน อัตราการว่างงาน เป็นการแสดงถึงผล ระดับกลุ่ม
2. ความเชื่อมโยงระดับพื้นที่ (Spatial Coordinates) เช่น ขนาดของกลุ่มในพื้นที่ที่มีความเข้าใจเรื่องมลพิษทางอากาศ อาจมีความแตกต่างจากขนาดของกลุ่มในพื้นที่ที่มีความเข้าใจเรื่องอาชญากรรม
3. เชื่อมกันชั่วคราว (Temporal Coordinates) เช่น เป็นช่วงเวลาที่เหมาะที่สุด ที่จะเข้าใจถึงเรื่องๆหนึ่งมากกว่า
4. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชากร (Population Composition) เช่น การวิเคราะห์จาก ภาษา เพศ อายุ การศึกษา โรคติดต่อ รายได้ และอื่นๆ ที่อาจจะเปิดเผยหรือปกปิดเป็นความลับ
5. ลักษณะของกลุ่ม (Domains of life composition) เช่น ความแตกต่างของกลุ่มที่เหมือนจะเป็นเรื่องสุขภาพ อาชีพ ลักษณะครอบครัว ครัวเรือน และอื่นๆ จะให้มุมที่แตกต่างกัน
6. ตัวชี้วัดแบบ Objective หรือ Subjective โดยการสัมภาษณ์ครัวเรือนโดยเจ้าของบ้านเอง กับผู้ที่เชี่ยวชาญในชุมชน อาจมีความแตกต่างกัน
7. ตัวชี้วัดแบบเชิงบวก หรือเชิงลบ
8. ตัวชี้วัดแบบ Input หรือ Output
9. มีลักษณะเป็นผลประโยชน์และต้นทุน (Benefits and Costs) เช่น Market Value ของสถานรับเลี้ยงเด็ก สำหรับบุคคลเองอาจต่ำกว่า แต่สำหรับสังคมอาจได้ประโยชน์มากกว่า
10. ประชากรที่เป็นผู้รับ (Recipient Populations) ที่ต้องระบุว่าใครจะเป็นได้รับในส่วนของประโยชน์ หรือเป็นต้นทุน
11. สเกลการวัด (Measurement Scales) เป็นความแตกต่างในระดับการวัดผล เช่น การวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน และการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขในรูปแบบอื่นๆ
12. เจ้าหน้าที่ทำการวิจัย (Research Personnel) โดยอาจเป็นความแตกต่างมุมมองเกี่ยวกับความสำคัญในการกำกับติดตาม และการประเมินว่าอะไรที่จะต้องติดตาม
13. Report Reader คนที่ทำหน้าที่ทบทวน และเขียนรายงาน ที่ทำให้ผู้ที่รับฟัง มีความเข้าใจรับรู้ที่แตกต่างกันไป
14. Aggregation Function การรวมกลุ่มฟังก์ชัน หรือการรวม Indicators เป็นการผสมผสานบูรณาการ หรือรวมเข้าเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยง หรือมุมมอง
15. การกระจาย (Distribution) เป็นแบบไหน เพราะการวัด ความโน้มเอียง ที่แตกต่างกันสามารถปกปิดความผิดปกติของข้อมูล ต้องทำให้เหมาะสมกับตัวชี้วัด
16. ผลกระทบจากระยะทาง (Distance Impacts) เช่น ประชาชนที่อาศัยในที่หนึ่ง อาจเข้าถึงสิทธิต่างๆ ได้แต่ในที่ๆ อื่นอาจแตกต่างกันไป

17. ที่มาของความสัมพันธ์ (Casual Relations) คือจำเป็นต้องรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุของอะไร และอะไรจะเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์กับอะไร เพื่อลดการนับซ้ำ และมีความซ้ำซ้อนของตัวชี้วัด
18. อัตราลด (Discount Rates) เท่าไรที่ควรจะเป็นส่วนลดของต้นทุนและประโยชน์บอกให้ทราบถึงผลในอนาคตเปรียบเทียบกับปัจจุบัน
19. ระดับความน่าเชื่อถือ (Confidence Levels) ระดับไหนที่จะสามารถยอมรับได้
20. ผู้ที่ทำการตรวจสอบ (Validators or Auditors) ว่าใครจะสามารถตัดสินใจว่าเพียงพอหรือเหมาะสม
21. เกณฑ์ของการตรวจสอบ (Validating or Auditing Criteria) อะไรจะเป็นเกณฑ์บ้างที่จะทำให้อสรุปได้ว่าเหมาะสมเพียงพอ

ภาพรวมกลุ่ม(Domain)ตัวชี้วัด¹⁰

CIW มีการระบุตัวชี้วัดเป็นการติดตามการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิต 8 กลุ่มตัวชี้วัด โดยกระบวนการที่ใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดของทั้ง 8 กลุ่มนี้ จะเริ่มจากฟังเสียงของชาวแคนาดาเกี่ยวกับว่าอะไรคือความสำคัญของคุณภาพที่เขาอาศัยอยู่บ้าง จากนั้นนักวิจัยนำไปพัฒนาเป็น 8 กลุ่มตัวชี้วัด และกลุ่มเกณฑ์สำหรับการเลือกตัวชี้วัด สำหรับ 3 ประเด็นจาก 2 กลุ่มตัวชี้วัดนั้น กลุ่มการพักผ่อนหย่อนใจและการเข้าถึงประเพณีการเข้าร่วมวัฒนธรรม และกลุ่มมาตรฐานความเป็นอยู่ จะไม่มีเกณฑ์ในการเลือกตัวชี้วัด ซึ่งยังเป็นช่องว่างของข้อมูลอยู่ที่ต้องพัฒนาต่อไป โดยเป้าหมายของ CIW ประชาสัมพันธ์ว่าการเก็บข้อมูลนั้นจะสะท้อนความจริงของชีวิตความเป็นอยู่ให้กับชาวแคนาดาได้ สำหรับรายละเอียดกลุ่มตัวชี้วัดทั้ง 8 กลุ่มของ CIW มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.พลังของชุมชน (Community Vitality) วัดผลในเรื่องความเข้มแข็ง ผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยทำการวัดผลภาพรวมของความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้อยู่อาศัย ภาคเอกชน ภาครัฐ องค์กรภาคประชาสังคม โดยวัดผลระดับปัจเจก หรือระดับกลุ่ม บรรทัดฐาน และคุณค่าในสังคม ซึ่งมีมิติคือวัด ทศนคติ

สำหรับแนวคิดของกลุ่มตัวชี้วัดพลังของชุมชน ประกอบด้วย 4 มิติ ใน 2 กลุ่มย่อย กลุ่มย่อยแรกคือ กลุ่มความสัมพันธ์ในสังคม มี 3 มิติประกอบด้วย การเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม การให้การสนับสนุนสังคม และความปลอดภัยในชุมชน ในส่วนของกลุ่มย่อยที่สอง ประกอบด้วย ทศนคติในชุมชนและ ในเรื่องอื่นๆ สำหรับข้อมูลตัวชี้วัดมีรายละเอียดตามตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ 2.6 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องพลังชุมชน

กลุ่ม	มิติ	ตัวชี้วัด
1.ความสัมพันธ์ในชุมชน (Social Relationships)	1.การเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม (Social engagement)	1. สัดส่วนของประชากรที่รายงานอย่างเต็มที่ หรือบ่อยครั้งที่แสดงให้เห็นถึงสำนึกความเป็นเจ้าของชุมชน(Percentage of population that reports very or somewhat strong sense of belonging to community) 2.สัดส่วนของประชากรที่รายงานว่าไม่ได้รับค่าจ้าง

¹⁰ Canadian Index of Wellbeing. [Online]. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม, 2560, จาก <https://uwaterloo.ca/canadian-index-wellbeing/what-we-do/domains-and-indicators>

กลุ่ม	มิติ	ตัวชี้วัด
		<p>สำหรับการเป็นอาสาสมัครในระดับกลุ่มหรือองค์กร</p> <p>Percentage of population reporting unpaid, formal volunteering for groups or organizations</p>
	<p>2.การสนับสนุนในสังคม (Social support)</p>	<p>1.สัดส่วนของประชากร ที่มีเพื่อนสนิทอย่างน้อย 5 คน หรือมากกว่า (Percentage of population with 5 or more close friends)</p> <p>2.สัดส่วนของประชากร ที่อุทิศตนช่วยเหลือ โดยไม่ได้รับค่าจ้าง Percentage of population that provides unpaid help to others on their own</p>
	<p>3.ความปลอดภัยในชุมชน (Community safety)</p>	<p>1.สัดส่วนของประชากรที่รู้สึกปลอดภัย เมื่อเดินคนเดียวเวลากลางคืน (Percentage of population that feels safe walking alone after dark)</p> <p>2.ข้อมูลจากดัชนีความรุนแรงของอาชญากรรม (Crime Severity Index)</p>
<p>2.บรรทัดฐาน และ คุณค่าในสังคม Social Norms and Values</p>	<p>1.ทัศนคติในชุมชนและ ในเรื่องอื่น ๆ (Attitudes towards others and community)</p>	<p>1.สัดส่วนของการมีเหตุการณ์การเลือกปฏิบัติ ในช่วง 5 ปีให้หลัง ที่เกิดจากเรื่องเชื้อชาติ (Percentage experiencing discrimination in past 5 years based on ethno-cultural characteristics)</p> <p>2.สัดส่วนของประชากร ที่มีความเชื่อมั่นในการไว้วางใจผู้คนในสังคม (Percentage of population that believe that most or many people can be trusted)</p>

2.การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย (Democratic Engagement) เป็นการวัดการมีส่วนร่วมของพลเมือง ในระดับสังคมที่อยู่ และในระดับภาพรวมการปกครอง คือวัดการดำเนินงานของรัฐบาล แคนาดา และบทบาทของชาวแคนาดา กับบทบาทของสถาบันของเขา ในฐานะพลเมืองของโลก

ตารางที่ 2.7 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย

มิติ	ตัวชี้วัด
1.การมีส่วนร่วม (Participation)	1.สัดส่วนของการออกเสียงลงคะแนนในการเลือกตั้งต่างๆของประเทศ (Percentage of voter turnout at federal elections) 2.อัตราส่วนของการลงทะเบียน ของผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง (Ratio of registered to eligible voters) 3.สัดส่วนของประชากร ที่เป็นอาสาสมัคร สำหรับเรื่องกฎหมาย การผลักดันกฎหมายหรือนโยบาย หรือกลุ่มการเมือง (Percentage of population that volunteers for a law, advocacy or political group) 4.สัดส่วนช่องว่างระหว่างการมาลงเสียงเลือกตั้งต่างๆ ระหว่างคนแก่และคนหนุ่มสาว (Gap in percentage turnout between older and younger voters)
2. การสื่อสาร (Communication)	(สัดส่วนสมาชิกของรัฐสภา มีความศรัทธา ส่งข้อมูลสื่อสารไปยังประชาชนคนอื่นๆ) Percentage of Members of Parliament's office budget devoted to sending communications to constituents
3.ความ เป็น ผู้นำ (Leadership)	1.สัดส่วนของผู้หญิงในเข้าไปมีตำแหน่งในรัฐสภา (Percentage of women in Federal Parliament) 2.สัดส่วนของประชากรโดยส่วนมากหรือพอสมควรถึงพอใจกับการดำเนินงานบนวิถีทางประชาธิปไตยของแคนาดา (Percentage of population that is very or fairly satisfied with way democracy works in Canada) 3.สัดส่วนของประชากร ในจำนวนที่มาก ที่ค่อนข้างจะมีความมั่นใจในการดำเนินงานของรัฐสภา(Percentage of population with a great deal or quite a lot of confidence in Federal Parliament)

3.การศึกษา เป็นการวัด การอ่านออกเขียนได้ และระดับทักษะของประชากร ที่หมายรวมถึง ความสามารถของเด็กและผู้ใหญ่ ในการดำเนินชีวิตภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลง และการวางแผนสำหรับ ตั้งรับกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

ตารางที่ 2.8 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องการศึกษา

มิติ	ตัวชี้วัด
1.สังคม และความสามารถทางอารมณ์(Social and emotional competencies)	จำนวนของเวลาที่ใช้ไปในกิจกรรมที่พูดคุยเป็นหลัก ในเด็ก ช่วงอายุ 0-14 ปี (Amount of time spent in talk-based activities with children aged 0 to 14 years)
2.ความรู้และทักษะจากการเรียนขั้นพื้นฐาน (Basic educational knowledge and skills)	1.สัดส่วนของเด็กปฐมวัย อายุ 0-5 ปี อยู่ในการดูแล ของ ศูนย์เลี้ยงเด็ก Percentage of children aged 0 to 5 years for whom there is a regulated centre-based child care space 2.อัตราส่วนของนักเรียน ต่ออัตรการศึกษาในโรงเรียนของรัฐ (Ratio of students to educators in public schools)
3. ภาพรวมความสำเร็จการศึกษา การบรรลุผล สำเร็จ และการมีส่วนร่วม (Overall academic achievement, attainment, and participation)	1.ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ต่อจำนวนนักเรียนในโรงเรียนรัฐ (Average expenditure per public school student (\$2013)) 2.สัดส่วนของประชากร อายุ 25 ปี และที่แก่กว่า มีส่วนร่วม กิจกรรมของสถานศึกษาPercentage of population aged 25 and older participating in education-related activities 3.ค่าธรรมเนียมค่าเล่าเรียนรายปีของนักศึกษาชั้นปริญญาตรีของแคนาดา (Average annual Canadian undergraduate tuition fees (\$2015)) 4.สัดส่วนของชาวแคนาดา อายุ 20-24 ปี ที่เรียนจบมัธยมศึกษา แล้วเข้าไปเป็นแรงงานในระบบ(Percentage of Canadians 20 to 24 years of age in labor force completing high school) 5.สัดส่วนของคนอายุ 25-64 ปี ที่เรียนจบในชั้นมหาวิทยาลัย (Percentage of 25 to 64 year olds in population with a university degree)

4. **สิ่งแวดล้อม** เป็นการวัดถึงสถานการณ์ และแนวโน้มที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมของแคนาดา โดยมองผ่านจำนวนที่มีอยู่และการเพิ่มขึ้นลดลง ของสินค้าและบริการด้านสิ่งแวดล้อมในแคนาดา

ตารางที่ 2.9 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องสิ่งแวดล้อม

มิติ	ตัวชี้วัด
1. อากาศ (Air)	1. โอโซนที่ระดับพื้นดิน (Ground level ozone (population weighted in parts per billion)) 2. การปล่อยก๊าซที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก (Absolute greenhouse gas emissions (megatonnes of CO ₂ per year))
2. พลังงาน (Energy)	1. พลังงานที่ใช้ในการผลิตขั้นปฐมภูมิ (Primary energy production (terajoules)) 2. พลังงานที่ใช้ในที่อยู่อาศัย (Residential energy use (petajoules per 1,000 households))
3. น้ำจืด (Freshwater)	1. ปริมาณการผลิตน้ำรายปี ในแคนาดาตอนใต้ (Annual water yield in Southern Canada (km ³))
4. วัสดุที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Non-Renewable materials)	ดัชนีการนำเหล็กกลับมาใช้ใหม่ (Viable Metal Reserves Index)
5. ทรัพยากรทางชีวภาพ (Biotic Resources)	1. จำนวนพื้นที่ทำฟาร์ม (Total farm land (hectares)) 2. รอยเท้านิเวศ (Ecological footprint) คือ ขนาดของพื้นที่บนโลกที่ต้องใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการทั้งหมดนับตั้งแต่เรื่องอาหาร ไปจนถึงไม้ หรือแร่ธาตุ รวมทั้งกระบวนการจัดการกับของเสียทั้งหมด เพื่อให้มีพื้นที่เพียงพอสำหรับจุลินทรีย์ พืช และสัตว์อื่น ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโลก หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการวิเคราะห์หาสัดส่วนความสัมพันธ์ระหว่างอุปสงค์/อุปทานข้างต้นของมนุษย์

5.สุขภาพของประชากร เป็นการวัดทางกายภาพ ทางจิตใจ และสังคมความเป็นอยู่ ของประชากรในแคนาดา โดยมองที่ ลักษณะความแตกต่างของสถานะสุขภาพ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพอนามัย

ตารางที่ 2.10 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องสุขภาพของประชากร

มิติ	ตัวชี้วัด
1.ความอยู่เย็นเป็นสุขส่วนตัว (Personal Wellbeing)	สัดส่วนของประชากร ที่มีอัตราภาพรวมสุขภาพพื้นฐานดีมากหรือยอดเยี่ยม (Percentage of population that rates their overall health as very good or excellent)
2.เงื่อนไขสุขภาพทางกาย(Physical Health Conditions)	สัดส่วนของประชากร ที่มีรายงานเป็นโรคเบาหวาน (Percentage of population with self-reported diabetes)
3. อายุโดยเฉลี่ย และอัตราการตาย Life Expectancy/Mortality	อายุโดยเฉลี่ยในแต่ละปี (Life expectancy at birth in years)
4.สุขภาพทางจิต (Mental Health)	สัดส่วนของประชากร ที่มีอัตราสุขภาพจิตดีมาก หรือยอดเยี่ยม (Percentage of population that rates their mental health as very good or excellent)
5.สุขภาพขั้นพื้นฐาน (Functional Health)	สัดส่วนของประชากร ขาดงานจากปัญหาสุขภาพ หรือข้อจำกัดในการทำกิจกรรมต่างๆ (Percentage of population with an absence of health or activity-based limitations)
5.รูปแบบการดำเนินชีวิต และพฤติกรรม (Lifestyle and Behavior)	สัดส่วน ระดับรายวันหรือโอกาสจะทำให้เกิดนักสูบบุหรี่อายุ 12-19 ปี (Percentage of daily or occasional smokers among teens aged 12 to 19 years)
6.การสาธารณสุข (Public Health)	สัดส่วนของประชากร ที่ได้รับวัคซีนภูมิคุ้มกันไข้หวัดใหญ่ในปีที่ผ่านมา (Percentage of population getting influenza immunization in past year)
7.สถานบริการสุขภาพ (Health Care)	สัดส่วนของชาวแคนาดาเข้าไปรับการรักษาจากหมอ (Percentage of Canadians with a regular medical doctor)

6.การพักผ่อนหย่อนใจ และการเข้าถึงประเพณีการเข้าร่วมวัฒนธรรม เป็นการวัดกิจกรรมในพื้นที่ที่เป็นการเข้าร่วมวัฒนธรรม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ การแสดงออกของประชาชนในพื้นที่ โดยสนใจศิลปะในระดับพื้นที่ และกิจกรรมนันทนาการของประชาชน

ตารางที่ 2.11 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องการพักผ่อนหย่อนใจ

มิติ	ตัวชี้วัด
1.การมีส่วนร่วม (Participation)	1.สัดส่วนเฉลี่ย ของการใช้เวลา ในวันก่อน ไปกับกิจกรรมผ่อนคลายทางสังคม (Average percentage of time spent on the previous day in social leisure activities) เช่นการนั่งดื่มกาแฟกับเพื่อนๆ หรือการไปพบใครสักคนในละแวกบ้านของตน 2.สัดส่วนเฉลี่ยของเวลาที่ใช้ในวันก่อนไปกับเรื่อง ศิลปะ และกิจกรรมทางวัฒนธรรม (Average percentage of time spent on the previous day in arts and culture activities) 3.ความถี่เฉลี่ยเป็นรายเดือนของการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางกายภาพ (Average monthly frequency of participation in physical activity lasting over 15 minutes) เช่นการขี่จักรยาน การออกกำลังกาย และกีฬาต่างๆ 4.ค่าเฉลี่ยการเข้าร่วมในปีที่ผ่านมาของศิลปะการแสดง (Average attendance per performance in past year at all performing arts performances) 5.จำนวนเฉลี่ยของชั่วโมงในการเป็นอาสาสมัครสำหรับเรื่องวัฒนธรรม หรือกิจกรรมนันทนาการ (Average number of hours volunteering for culture and/or recreation organizations) 6.จำนวนเฉลี่ยของคืน ที่ได้ไปพักร้อนไกลจากบ้านอย่างน้อย 80กิโล (Average number of nights away on vacation trips to destinations at least 80km from home) 7.ค่าใช้จ่ายในเรื่องวัฒนธรรม และกิจกรรมนันทนาการ เทียบกับสัดส่วนของค่าใช้จ่ายในบ้าน (Expenditures on all culture and recreation as a percentage of total household expenditures)
2.การรับรู้ (Perceptions)	Data gap
3.ประสบการณ์ (Experiences)	Data gap
4.โอกาส (Opportunities)	ค่าเฉลี่ยการไปเยือน ต่อจำนวนทั้งหมดของพื้นที่อุทยาน หรือพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ (Average visitation per site to all National Parks and National Historic Sites)

7.มาตรฐานความเป็นอยู่ เป็นการวัดระดับรายได้ และความมั่งคั่ง และการกระจายรายได้และความมั่งคั่ง โดยหมายรวมไปแนวโน้มความยากจน ความไม่แน่นอนของรายได้ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงในอาชีพ อาหาร ที่อยู่อาศัย และความปลอดภัยในสังคมในภาพรวม

ตารางที่ 2.12 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องมาตรฐานความเป็นอยู่

มิติ	ตัวชี้วัด
1.ค่าเฉลี่ยของรายได้ และความมั่งคั่ง (Average and median income and wealth)	รายได้เฉลี่ยหลังจ่ายภาษีของครอบครัวAfter-tax median income of economic families (\$2013)
การกระจายรายได้และความมั่งคั่ง (Income and wealth distribution)	Gini coefficient (income gap)
ความผันผวนของรายได้ (Income volatility)	Data gap
8. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic security)	<ol style="list-style-type: none"> 1.สัดส่วนของคนที่มียาได้น้อย และอยู่ภายใต้เส้นแบ่งคนที่มียาได้น้อย (Percentage of persons in low income based on low income cut-off (LICO)) 2.สัดส่วนของครัวเรือน ที่มีรายได้ปานกลาง หรือคนที่ได้รับอาหารที่ไม่ปลอดภัยPercentage of households that are moderately or severely food insecure 3.สัดส่วนของแรงงานที่มีงานทำ (Percentage of labor force employed) 4.สัดส่วนของกำลังแรงงาน ที่มีการว่างงานในระยะยาว(Percentage of labor force in long-term unemployment) 5.ใช้ข้อมูลดัชนี (CIBCCIBC index of employment quality (1994 QI=100)) 6. อัตราครัวเรือนที่สามารถซื้อของบน Shelter เพื่อการบริโภคได้ Housing affordability based on Shelter Consumption Affordability Ratio (SCAR)

8.เวลาที่ใช้ เป็นการวัด การใช้เวลา ประชาชนมีการใช้เวลาอย่างไร อะไรเป็นตัวควบคุมในการใช้เวลา และผลกระทบต่อความความเป็นอยู่จะเป็นอย่างไร

ตารางที่ 2.13 : แสดงข้อมูลตัวชี้วัดเรื่องเวลาที่ใช้

มิติ	ตัวชี้วัด
1.เวลา (Time)	<p>1.สัดส่วนของประชากรอายุ 25-64 ที่ทำงานมากกว่า 50 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (Percentage of Canadians 25 to 64 years of age working over 50 hours per week at main job)</p> <p>2.ค่าเฉลี่ยเป็นจำนวนวัน ของการใช้เวลาอยู่กับเพื่อน (Average daily amount of time with friends (minutes per day))</p> <p>3.สัดส่วนของกำลังแรงงาน อายุ 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ไม่ได้เลือกเอง) Percentage of labor force working under 30 hours per week, not by choice</p> <p>4.ค่าเฉลี่ยเวลาในการเดินทางไปทำงานต่อวัน (Mean workday commute time for individuals working for pay)</p>
2.การใช้เวลา (Timing)	<p>1.สัดส่วนของการทำงานรายบุคคล ที่ได้รับค่าจ้างที่ยืดหยุ่นเป็นรายชั่วโมง (Percentage of individuals working for pay with flexible work hours)</p> <p>2.สัดส่วนของกำลังแรงงานทั่วไป ได้รับค่าจ้างรายชั่วโมงต่อสัปดาห์ Percentage of labor force with regular, weekday work hours</p>
3.จ ั น ्ह ะ เ ว ล า (Tempo)	<p>สัดส่วนของประชากรอายุ 15-64 ปี แจ้งว่าถูกกดดันมาก เป็นจำนวนเวลา Percentage of 15 to 64 years old reporting high levels of time pressure</p>
4.ลักษณะชั่วคราว (Temporality)	<p>สัดส่วนของชาวแคนาดาที่มีรายงานว่าได้นอนหลับ 7-9 ชั่วโมงที่เป็นการนอนที่มีคุณภาพ (Percentage of Canadians who report 7 to 9 hours of good quality essential sleep)</p>

วิธีการเก็บข้อมูล

ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขของแคนาดา มีการใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 1994 โดยกำหนดให้เป็นปีฐาน ที่ใช้เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง โดยข้อมูลจะมีตั้งแต่ปี 1994-2014 โดยเริ่มแรกเมื่อปี 1994 จะเป็นการอ้างอิงถึงเพียงข้อมูลสถิติเรื่องสุขภาพเท่านั้น

การพิจารณาจะใช้ชุดข้อมูลข้ามทั้ง 8 หมวดหมู่ โดยการสร้างการเปรียบเทียบค่าของดัชนี จะมาจากค่าของข้อมูลดิบเอง โดยค่าเป้าหมายของดัชนีทั้ง 64 ตัว จะถูกตั้งไว้ที่ 100 หากเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นค่าบวก ของแต่ละดัชนีชีวิต จะทำให้เห็นการพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุข เช่นเดียวกันก็เห็นถึงความเสื่อมถอยของคุณภาพชีวิตเช่นกันหากเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นค่าลบ

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณผล

- สำนักงานสถิติของประเทศแคนาดา โดยทำ National surveys conducted over time from โดยจะรวมข้อมูลเรื่องสุขภาพของชาวแคนาดา เรื่องกำลังแรงงาน และข้อมูลทางสังคมต่างๆ เช่น ข้อมูลการใช้เวลา Social Networks อัตลักษณ์ของคนในสังคม และการตกเป็นเหยื่อในความรุนแรงรูปแบบต่างๆ
- ข้อมูลการท่องเที่ยวในแคนาดา
- ข้อมูล Survey of Labor and Income Dynamics.
- ข้อมูล Environment Canada, the Board of Internal Economy, Elections Canada และ Parks Canada.
- นอกจากนั้นเป็นข้อมูลที่มาของ OECD, the Global Footprint Network, CIBC, Canadian Centre for Economic Analysis, และ the Childcare Resource and Research Unit.

การทำให้สมเหตุสมผลของข้อมูล (Validation the CIW)

มีขั้นตอนหลัก 8 แนวทาง ได้แก่

1. การทบทวนโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อยหนึ่งคนทำการทบทวนในผลของแต่ละเรื่อง และหาสิ่งที่ประเด็นสำคัญ สถานการณ์ในการกำหนด หัวเรื่องของตัวชี้วัด แต่ละตัว
2. การจัดการทีม โดยมีผู้ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ อย่างน้อย 5 คนหรือมากกว่า เพื่อให้ความเห็น และแนวทางที่หลากหลาย
3. การทบทวนวรรณกรรม และการวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อม ในขณะนั้น เพื่อใช้ในการในการพัฒนาให้เกิดผลที่ตรงกับความต้องการของสังคม
4. คณะทำงานระดับชาติในการประเมิน เพื่อความเหมาะสมในการถกเถียงให้ข้อคิดเห็น และโหวตให้คะแนน หัวเรื่องของตัวชี้วัด (Headline Indicator) อาจใช้คะแนน 5 ถึง 1 จากสำคัญที่สุด ถึงไม่สำคัญเลย
5. การเลือกหัวเรื่องของตัวชี้วัดในขั้นสุดท้าย คณะทำงานจะทำการสรุปหัวข้อในทั้ง 8 กลุ่มตัวชี้วัด
6. กลุ่มดัชนี และการสร้าง CIW หลังจากเลือกหัวเรื่องของตัวชี้วัดแล้ว ในแต่ละกลุ่มตัวชี้วัด ก็ส่งต่อไปให้นักคำนวณผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นออกมาเป็น CIW
7. การสนทนากลุ่มนักวิจัย เมื่อได้ข้อมูลเอกสารผลลัพธ์แล้วจะนำข้อมูลมาเปรียบเทียบ ข้ามประเด็น และข้ามรัฐ และจะเพิ่มเนื้อหา ในการวัดผลที่ทำให้ข้อมูลสะท้อนความเป็นจริงในแต่ละเรื่อง

8. กระบวนการตรวจสอบที่ต่อเนื่อง เพื่อให้มีความสมเหตุสมผลในการอธิบายของผลลัพธ์จากแต่ละดัชนี และตัวชี้วัด โดยจะต้องสามารถทำให้เห็นผลที่จะเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่องจากการนำเสนอ

การแปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนของผลจากการเปลี่ยนแปลงในแต่ละตัวชี้วัดนั้น จะนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเมื่อปี 1994 เพื่อให้เห็นเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยสุดท้ายจะนำค่าที่ได้ทั้งหมดทุกตัวมาหารเฉลี่ย เป็นผลลัพธ์เพียงค่าเดียว เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าของ GDP ในปีนั้นๆ เพื่อนำเสนอนโยบายที่ควรพัฒนาต่อไป โดยรูปแบบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นนั้น นำเสนอในตารางภาพด้านล่างนี้

ตารางที่ 2.14 : แสดงผลการคำนวณแต่ละตัวชี้วัดเป็นเปอร์เซ็นต์ และรวมเป็นผลลัพธ์เดียว

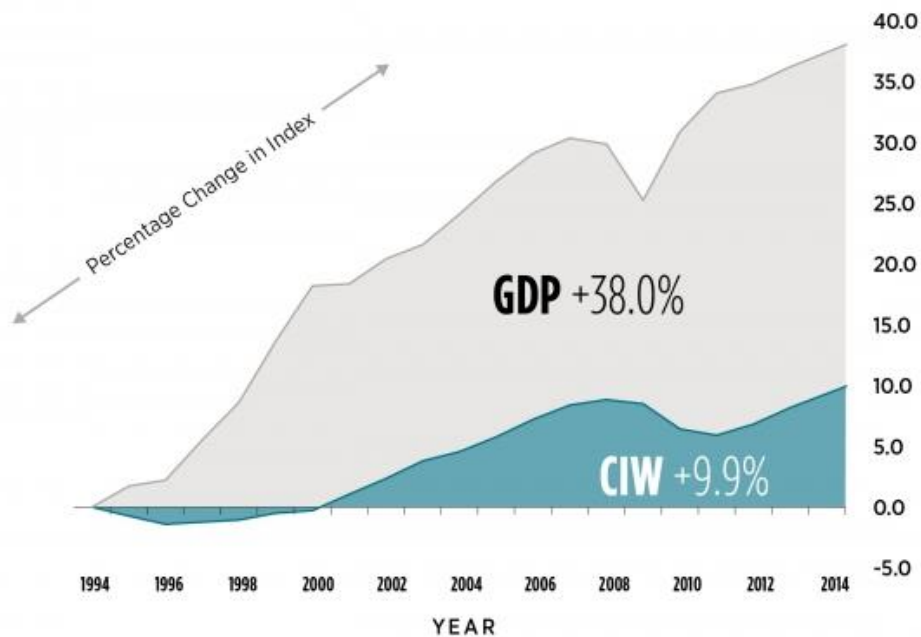
CIW List of Indicators for All Domains, with Percentage Gains and Losses (1994 to 2008)

Domain Indicator	Pct. change ^a
Community Vitality	
Percentage reporting participation in organized activities	27.3
Percentage with 6 or more close friends	10.1
Property crime rate per 100,000 population	34.0
Violent crime rate per 100,000 population	1.1
Percentage who feel safe walking alone after dark	10.3
Percentage disagreeing that they worry less about the needs of others	55.6
Percentage who provide unpaid help to others on their own	15.1
Percentage reporting very or somewhat strong sense of belonging to community	12.3
Domain Average	20.7
Democratic Engagement	
Percentage of voter turnout at federal elections	-11.8
Percentage that are not interested in politics at all	36.6
Percentage strongly agree it is every citizen's duty to vote in federal Elections	14.7
Pct. reporting they are very/fairly satisfied with the way democracy works in Canada	3.1
Pct. reporting that policies of the federal government have made them better off	106.6
Ratio of registered to eligible voters	6.7
Percentage of women in Parliament	24.4
Net official development aid as a percentage of gross national income	-25.6
Domain Average	19.3

Domain	Pct. change^a
Indicator	
Environment	
Ground level ozone (population weighted in parts per billion)	-3.5
Absolute GHG emissions (megatons of CO ₂ per year)	-15.0
Primary energy production (petajoules)	17.7
Water yield in Southern Canada (km ³)	3.9
Viable Non-Renewable Energy Reserves Index	60.7
Viable Metal Reserves Index	-37.3
Canadian Living Planet Index	-23.8
Marine Trophic Index	-5.3
Domain Average	-0.3
Healthy Populations	
Percentage self-rated health as excellent or very good	-6.7
Percentage with self-reported diabetes	-49.2
Life expectancy at birth, years	3.3
Percentage of daily or occasional smokers among teens aged 12 to 19 years	83.3
Percentage with probable depression	-11.7
Percentage rating patient health services as excellent or good	2.8
Percentage aged 65 years or more getting influenza immunization	34.2
Avg. number of remaining years expected to be lived in good health (avg. HALE 15+)	-3.9
Domain Average	6.6
Leisure and Culture	
Average percentage of time spent on the previous day in social leisure activities	-18.5
Average percentage of time spent on the previous day in arts and culture activities	-5.4
Average number of hours in the past year volunteering for culture and recreation organisations	-19.5
Avg. monthly frequency of participation in physical activity lasting over 15 minutes	24.5
Average attendance per performance in past year at all performing arts performances	0.5
Average visitation per site in past year to all National Parks and National Historic Sites	-21.4
Average number of nights away per trip in the past year on vacation trips to destinations over 80 km from home	11.3
Expenditures in past year on all aspects of culture and recreation as a percentage of total household expenditures	4.2
Domain Average	-3.0
Education	
Ratio of childcare spaces to children aged 0 to 5 years of age	66.7
Percentage of children doing well on five developmental domains	3.6
Ratio of students to educators in public schools	8.2
Average of 5 social and emotional competence scores for 12 to 13 year olds	-3.7
Basic knowledge and skills index for 13 to 15 year olds	-0.2
Percentage of PISA scores explained by socio-economic background	22.2
Percentage of 20 to 24 year olds in population completing high school	5.8
Percentage of 25 to 64 year olds in population with a university degree	47.4
Domain Average	18.7
Living Standards	
Ratio of top to bottom quintile of economic families, after tax	-13.9
After tax median income of economic families (2008\$)	24.0
Percentage of persons in low income	48.9
Scaled value of CSLS economic security	-8.7
Percentage labour force with long-term unemployment	160.4
Percentage of labour force employed	8.8
CIBC index of employment quality (1994 QI=100)	-0.8
RBC housing affordability index	-7.7
Domain Average	26.4
Time Use	
Percentage of 20 to 64 year olds working over 50 hours per week	21.5
Percentage of 20 to 64 year olds reporting high levels of time pressure	-16.3
Percentage of 20 to 64 years old giving unpaid care to seniors	-10.8
Percentage of 65 years and older reporting daily active leisure activities	-4.5
Percentage of 65 years and older reporting annual formal volunteering activities	9.2
Pct. of 12 to 17 year olds spending two hours or more per day on TV or video games	-14.2
Percentage of 6 to 9 year olds having weekly or more structured activities	9.0
Percentage of 3 to 5 year olds read to daily by parents	1.5
Domain Average	-0.6
Composite Canadian Index of Wellbeing	11.0

พื้มา : Technical Paper : Canadian Index of Wellbeing 1.0

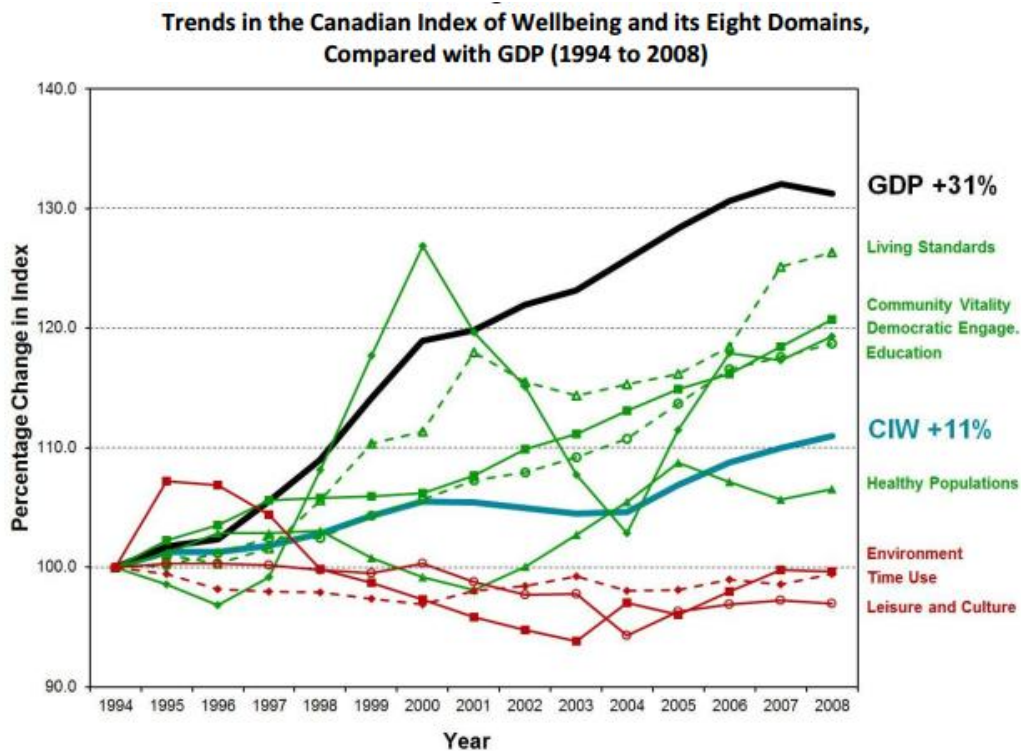
CIW Composite Index นั้นจะถูกนำเสนอผ่านเลขจำนวนเดียว โดยจะเป็นค่าที่ขึ้นหรือลง คล้าย ข้อมูลหุ้น โดยจะใช้ภาษาต่างๆ ไป เป็นการนำเสนอที่น่าสนใจ และทำให้ง่ายในการสร้างการรับรู้เข้าใจ ให้กับสาธารณชน ต่อเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุข โดยจากภาพ ข้อมูล 3 ปีล่าสุดของ Composite Index ตั้งแต่ปี 2014 พบว่าคุณภาพชีวิตของชาวแคนาดา ไม่ได้มีการพัฒนาให้ใกล้เคียงกับการเจริญเติบโตของ เศรษฐกิจที่วัดโดยใช้ GDP โดยตั้งแต่ปี 1994 ความอยู่เย็นเป็นสุขของชาวแคนาดาถูกพัฒนามากขึ้น 9.9% เมื่อเทียบกับการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นถึง 38% โดยเทียบ ณ ที่เวลาเดียวกัน

ภาพที่ 2.6 : แสดงกราฟเส้น เปรียบเทียบค่า CIW กับ GDP รายปี ตั้งแต่ปี 1994-2014

ที่มา : <https://uwaterloo.ca/canadian-index-wellbeing/about-canadian-index-wellbeing/our-mission-and-vision>

นอกจากการนำเสนอผลภาพรวมที่เป็นค่าเลขตัวเดียวแล้ว ยังสามารถนำไปเปรียบเทียบแต่ละกลุ่มของตัวชี้วัด ทั้ง 8 กลุ่มด้วย เพื่อให้เห็นภาพความอยู่เย็นเป็นสุขในแต่ละประเด็นมากขึ้น ตามแผนภาพ 2.7

ภาพที่ 2.7 : แสดงกราฟเส้น ผลของแต่ละกลุ่ม Domain เทียบเป็นรายปีตั้งแต่ 1994-2008
ที่มา : Technical Paper : Canadian Index of Wellbeing 1.0

การรายงานผล

ในการรายงานผลแต่ละปีนั้น ความแม่นยำของข้อมูลนั้นเกิดขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของผู้กำหนดนโยบาย ผู้สนับสนุนและนักลงทุน องค์กรไม่แสวงหากำไรและองค์กรการกุศล และทางรัฐบาล สามารถใช้ในการทำความเข้าใจร่วมกัน ที่สะท้อนข้อมูลคุณภาพชีวิตของชาวแคนาดาในช่วงที่ผ่านมาที่รายงานได้ แสดงผลการศึกษาไว้

ข้อคิดเห็นที่ได้จากการศึกษาดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา

ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา มีการจัดทำดัชนีรวม (Composite Index) เช่นเดียวกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ซึ่งสามารถวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของการจัดทำดัชนีรวมได้ดังนี้

ข้อดี ข้อเสียของดัชนีรวม (Composite Index)

อ้างอิงคำพูดเกี่ยวกับความสำคัญของการมองภาพรวม และสิ่งที่น่าสนใจมากกว่าความแม่นยำของนักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบลได้กล่าวไว้ The Stiglitz Commission (2009, pp. 16-17) claimed that “when driving a car, a meter that added up in one single number the current speed of the vehicle and the remaining level of gasoline would not be any help to the driver. Both pieces of information are critical and need to be displayed in distinct, clearly visible areas of the dashboard”

เปรียบเทียบได้กับในการมองหาโมเดลของเครื่องจักร ด้วยการแยกชิ้นส่วนอะไหล่ สิ่งนี้นักวิจัยเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขควรจะมองหาคือศิลปะของการทำอาหาร การทอผ้า การวาดภาพ ดนตรี และวรรณกรรม เมื่อความคิดแบบองค์รวม และการประพันธ์ดนตรีเป็นสิ่งที่ทุกคนรู้ว่านำไปสู่การผลิตที่มีคุณภาพ จึงไม่ใช้การแสดงให้เห็นความแม่นยำในการผลิตแต่ละชิ้นส่วน

ในส่วนของคุณสมบัติ ในการคำนวณหาผลลัพธ์แบบ Composite Index ได้แก่

1. การแสดงผลออกมาเป็นผลลัพธ์เลขตัวเดียว มีประสิทธิภาพในการสื่อสาร ให้เกิดการรับรู้ และสร้างการจดจำ
2. ทำให้เป็นจุดน่าสนใจ ด้วยความที่เป็นเรื่องทั่วไป
3. ความเรียบง่ายของ ดัชนีรวม ที่ทำให้ง่ายและมีประโยชน์ในการทำ
4. ช่วยลดต้นทุนในการเจรจาต่อรอง ด้วยความง่าย สามารถนำไปพัฒนาเป็นนโยบายได้ไม่ยาก
5. ช่วยลดความซับซ้อน และการเชื่อมโยงในหลายมิติ
6. ทำให้เห็นแนวโน้มประเด็นของแต่ละกลุ่ม แต่ละพื้นที่ และประชากรในแต่ละพื้นที่
7. เพิ่มความสบายในการวัดผล และเห็นแนวโน้มเพิ่มขึ้น และความสามารถในการคาดการณ์และจัดการแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
8. เป็นวิธีของการเปรียบเทียบปรากฏการณ์ในหลายเรื่อง และการประเมินความสัมพันธ์ สถานะหรือมาตรฐานของวิธีการวัดแบบเดียวกัน ที่ทำให้เห็นการเปรียบเทียบข้ามเวลา และข้ามพื้นที่
9. ช่วยเพิ่มความสามารถในการเปรียบเทียบ ปรากฏการณ์ ที่จะนำไปสู่การเพิ่มความสามารถในการประเมินภาพรวม และรักษาสมดุลที่ใช้ในการตัดสินใจ
10. ช่วยเพิ่มความสามารถที่จะสร้างแนวทางการประเมินภาพรวม และวิธีการพิจารณา ที่จะลดโอกาสของที่จะเกิดของนโยบายสาธารณะที่ไม่เหมาะสม โดยให้ความสนใจในประเด็นนั้นน้อยลง
11. เป็นความต้องการที่จะสร้างมาตรฐานการยอมรับข้อตกลง โดยขึ้นกับประชาชนที่ได้รับผล และผู้ออกแนวทางนโยบายก็สามารถพิจารณาถึงความยืดหยุ่น สำหรับการให้ความสำคัญในสิ่งที่จำเป็นหรือไม่จำเป็นก็ตามให้เกิดความเหมาะสม
12. การตั้งเป้าที่จะสร้างดัชนีที่ครอบคลุมความหลากหลาย นักวิจัยจะโน้มน้าวจากผลการคำนวณจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นั้นให้เกิดความร่วมมือ จากการชี้แจงผ่านข้อมูลได้

สำหรับข้อเสีย ในการคำนวณแบบ Composite Index ได้แก่

1. ดัชนีเพียงหนึ่งตัว ไม่ได้ให้ข้อมูลครอบคลุมความจริงทั้งหมด จากประเด็นที่ซับซ้อนมาก
2. ดัชนีเพียงหนึ่งตัว ต้องรวมทุกประเด็น ที่สามารถเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญ
3. ข้อมูลที่ไม่ได้ครอบคลุมจะทำให้เกิดทิศทางนโยบายที่ผิดพลาด
4. จะเป็นการเลือกสิ่งนั้นโดยเฉพาะของกลุ่ม (Domain) ตัวแปร น้ำหนัก และบทบาทภาพรวม
5. จะเป็นการวัดที่ไม่ครอบคลุม จะกระตุ้นให้รู้สึกถึงความไม่ยุติธรรมในการเปรียบเทียบ ในระดับชุมชน ระดับเขต รัฐ ระดับชาติ และเชื้อชาติได้
6. การเลือกเฉพาะสิ่งนั้นโดยเฉพาะจะเพิ่มอิทธิพลของ นักสถิติ และประชาชนที่สนใจเทคนิค ถึงค่าใช้จ่ายของการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปในระบอบปกครอง
7. จะกลายเป็นแรงจูงใจทางการเมือง จากการเลือกให้ข้อมูลที่อคติ
8. ตัวแปรที่ซ้ำซ้อนกัน และมีการนับผลซ้ำกันอาจเกิดขึ้น

9. ประเด็นที่มีความละเอียดอ่อน จะเป็นการทำให้วิธี Composite ถูกมองว่าไม่ดี การเปลี่ยนแปลงในตัวแปรประกอบ อาจเป็นนัยสำคัญที่จะมีผลเพิ่มขึ้น หรือลดลงของผลลัพธ์ของ Composite Index ในครั้งถัดไปได้
10. ความแตกต่าง และความเหลื่อมล้ำ จะไม่ได้รับการยอมรับ
11. GDP ต่อหัวสามารถบรรจุข้อมูลที่มากกว่า และเป็นทางเลือกที่น่าสนใจกว่า
12. หากพบว่าทางเลือกของผลลัพธ์ที่น่าสนใจกว่า ก็จะนำไปสู่การมองเฉพาะแบบ GDP เดิมๆ
13. ค่าของดัชนี จะไม่สามารถให้ความหมายได้ชัดเจน
14. ค่าผลลัพธ์ในแต่ละกลุ่ม ตัวแปร และดัชนี อาจแปรปรวนเกินเวลาที่
15. เป้าหมายและแนวทางอาจจะถูกสรุปปนกัน ก็จะได้ผลลัพธ์ไม่ถูกต้องนัก
16. ตัวเลขของ Composite Index นั้นจะไม่สะท้อนค่าที่ปฏิบัติได้จริง
17. ในทางที่เลวร้าย การพยายามหาวิธีการวัดผล composite Index อาจนำไปสู่การเป็นอัมพาตในทางการเมือง

บทเรียนที่ได้จากกรณีศึกษาดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศแคนาดา (CIW)

1. มุมมองของผู้จัดทำ CIW นั้นน่าสนใจ เอาความต้องการของประชาชนเป็นพื้นฐาน คือการมีส่วนร่วมของประชาชน คนทั่วไปที่สนใจ และเชี่ยวชาญเข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทาง
2. CIW ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียของนักการเมือง หรือผู้มีอิทธิพลในการใช้เป็นข้อมูลบิดเบือนความจริงใดๆ
3. CIW มีความน่าสนใจด้วยการนำเอาประเด็นที่เป็นที่สนใจของประชาชนนำมาสร้างกระแสการรับรู้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลต่อผู้ออกนโยบาย
4. CIW ไม่มีความซับซ้อนมากนัก และแนวทางการพัฒนาเกณฑ์ในการเลือกตัวชี้วัด ที่เลือกเอามาเฉพาะเจาะจง ก็ทำให้เห็นภาพในการนำเสนอ และน่าสนใจ
5. ขั้นตอนการคำนวณ CIW ไม่ยากนัก
6. CIW มีมิติมุมมองที่แตกต่างจากตัวชี้วัดจากนักวิชาการรุ่นเก่าพอสมควร เช่น เน้นไปที่กิจกรรมนันทนาการ การใช้เวลาของประชาชน การมีส่วนร่วมในสังคม จำนวนเพื่อนสนิทที่มี และอื่นๆ ซึ่งทำให้เห็นความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนได้ชัดเจนมากกว่าใน ตัวชี้วัดทางวิชาการที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่าย

บทที่ 3
การศึกษาทบทวนประเด็นการพัฒนา
ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12
และแนวคิดการพัฒนาที่สำคัญ

การศึกษาในบทนี้ เป็นการทบทวนประเด็นการพัฒนาภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (แผนพัฒนา ฉบับที่ 12) ซึ่งจะใช้เป็นกรอบในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข รวมทั้งการศึกษาทบทวนแนวคิดการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะได้นำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงเพื่อใช้ในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขให้มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การวัดผลที่ชัดเจน ครอบคลุมกับการพัฒนาการของสังคมไทยในปัจจุบันได้อย่างครบถ้วนรอบด้าน

3.1 การศึกษาทบทวนประเด็นการพัฒนาภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ในแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ซึ่งยึดกรอบวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ในแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศจำนวน 10 ยุทธศาสตร์ และประเด็นการพัฒนา 20 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฉบับที่ 12

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีทั้งหมด 10 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญประกอบด้วย (1) ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (2) พัฒนาศักยภาพ คนให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า (3) ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (4) ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ (5) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบสุขภาพ ภาครัฐและปรับระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ (6) พัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับ สังคมสูงวัย (7) ผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง

2) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม แนวทางการพัฒนาสำคัญประกอบด้วย (1) การเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเปราะบางประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐและมีอาชีพ (2) การกระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมและทั่วถึง (3) เสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการทุนที่ดินและทรัพยากรภายในชุมชน

3) ยุทธศาสตร์การสร้างการแข่งขันทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) การบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวม ทั้งในด้านการคลัง การตรวจสอบ กระบวนการงบประมาณ และด้านการเงิน (2) การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นการสร้างเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการค้าการลงทุน เพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ต่อยอดความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ ปัจจุบันเพื่อยกระดับไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง วางอนาคตรากฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันในเชิงธุรกิจของภาคบริการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบ เพื่อส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรมและอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน

4) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) การรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม (2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิดความมั่นคง สมดุล และยั่งยืน (3) การแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม (4) ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (5) สนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (6) การบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ (7) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (8) การพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

5) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) การรักษาความมั่นคงภายใน เพื่อให้เกิดความสงบในสังคม และธำรงไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ (2) การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามทั้งการทหารและภัยคุกคามอื่นๆ (3) การส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศด้านความมั่นคง เพื่อบูรณาการความร่วมมือกับมิตรประเทศเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันภัยคุกคามข้ามชาติ (4) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยและสิทธิอธิปไตยในเขตทะเล และ (5) การบริหารจัดการความมั่นคงเพื่อการพัฒนา เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างแผนงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงการพัฒนาภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพตมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย สำหรับแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน บทบาทภารกิจ และคุณภาพบุคลากรภาครัฐ ให้มีความโปร่งใส ทันสมัย คล่องตัว มีขนาดที่เหมาะสม เกิดความคุ้มค่า (2) ปรับปรุงกระบวนการงบประมาณ และสร้างกลไกในการติดตามตรวจสอบการเงินการคลังภาครัฐ เพื่อให้การจัดสรรและการใช้จ่ายมีประสิทธิภาพ (3) เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการให้บริการสาธารณะให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้ประชาชนและภาคธุรกิจได้รับบริการที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และอำนวยความสะดวก ตรงตามความต้องการ (4) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง (5) ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพตมิชอบ เพื่อให้สังคมไทยมีวินัย โปร่งใส และยุติธรรม และ (6) ปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่ง (2) การสนับสนุนการพัฒนาาระบบขนส่ง (3) พัฒนาระบบโลจิสติกส์ (4) พัฒนาด้านพลังงาน (5) พัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล และ (6) พัฒนาระบบน้ำประปาให้ครอบคลุมและทั่วถึง และการบริหารจัดการการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างนวัตกรรม

8) ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) เร่งส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม (2) พัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี และ (3) พัฒนาสภาวะแวดล้อมของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ด้านบุคลากรวิจัย

9) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) การพัฒนาภาคเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กระจายตัวอย่างทั่วถึง พัฒนาภาคเหนือให้เป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรคมูลค่าสูง พัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้หลุดพ้นจากความยากจนสู่เป้าหมายการพึ่งตนเอง พัฒนาภาคกลางเป็นฐานเศรษฐกิจชั้นนำ พัฒนาภาคใต้เป็นฐานการสร้างรายได้ที่หลากหลาย (2) การพัฒนาเมือง อาทิ พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองศูนย์กลางของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่ ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างมีบูรณาการภายใต้การมีส่วนร่วมของส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง และ (3) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ อาทิ พัฒนาพื้นที่พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมหลักของประเทศที่ขยายตัวอย่างมีสมดุล มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืนและเกิดผลที่เป็นรูปธรรม

10) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศของไทย แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (1) ขยายความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนกับมิตรประเทศ และแสวงหาตลาดใหม่สำหรับสินค้าและบริการของไทย (2) พัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์ และโทรคมนาคมในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค (3) พัฒนาและส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานของการประกอบธุรกิจ การบริการ และการลงทุนที่โดดเด่นในภูมิภาค (4) ส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย (5) เปิดประตูการค้าและพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในลักษณะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ทั้งในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาคที่มีความเสมอภาคกัน (6) สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาประเทศในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติ (7) เข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศโดยมีบทบาทที่สร้างสรรค์ (8) ส่งเสริมความร่วมมือกับภูมิภาคและนานาชาติ ในการสร้างความมั่นคงในทุกด้านที่เกี่ยวกับเรื่องความอยู่ดีมีสุขของประชาชน (9) บูรณาการภารกิจด้านความร่วมมือระหว่างประเทศและด้านการต่างประเทศ และ (10) ส่งเสริมให้เกิดการปรับตัวภายในประเทศที่สำคัญ

3.1.2 ประเด็นการพัฒนา 20 ประเด็น

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้มีการกำหนดประเด็นการพัฒนา 20 ประเด็นเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ ความสามารถของคน เพื่อให้สามารถแข่งขัน รองรับความเสี่ยงตามแรงกดดันกระแสโลกาภิวัตน์เข้มข้นมากขึ้น ที่มีปัจจัยจากการสื่อสารไร้พรมแดน เทคโนโลยี ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง

ประชากรสู่สังคมสูงวัย รวมถึงความเสี่ยงจากปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ซึ่งจะเป็นแรงกดดันให้ประเทศไทยต้องปรับตัวและมีการบริหารความเสี่ยง โดยสาระสำคัญของประเด็นการพัฒนาต่างๆ ดังนี้

1) การพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติเพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศ โดยจะมุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรม ทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ โดยการกำหนดวาระการวิจัยแห่งชาติ (National Research Agenda) ให้มีจุดเน้นที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจง และสอดคล้องกับสาขาเป้าหมายการพัฒนาประเทศ และใช้กลยุทธ์ด้านนวัตกรรมบูรณาการวิจัยและพัฒนากับการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และการพัฒนานวัตกรรม

2) การส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยสนับสนุนการวิจัยพัฒนา การดัดแปลงและต่อยอดการพัฒนาเทคโนโลยีไปสู่ความเป็นอัจฉริยะโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและการผสมผสานเทคโนโลยี การพัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี (Technopreneur) รวมทั้งการเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตที่เป็นกลุ่มใหญ่ของประเทศ ได้แก่ เกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับสถาบันวิจัย และสถาบันการศึกษา รวมทั้งพัฒนาและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ให้ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด โดยเฉพาะเร่งสร้างและพัฒนาบุคลากรวิจัยในสาขา STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) และสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นเครือข่ายระหว่างสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน/ชุมชน รวมทั้งการปรับกลไกระบบวิจัยและพัฒนาของประเทศทั้งระบบ

3) การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากร ในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ติดต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัย ตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดีที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ

4) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำให้มีความสำคัญกับการจัดการของรัฐที่มีคุณภาพทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข ให้กับผู้ที่ด้อยโอกาสและผู้ที่ยากไร้ในพื้นที่ห่างไกล การจัดสรรที่ดินทำกิน สนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้ และสนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพ ผู้ด้อยโอกาส สตรี และผู้สูงอายุ รวมทั้งกระจายการจัดการบริการภาครัฐให้มีความครอบคลุมและทั่วถึงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนสร้างชุมชนเข้มแข็งให้เป็นพลังร่วมทางสังคมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและพร้อมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนจัดสวัสดิการและบริการในชุมชน และผลักดันกลไกการกระจายที่ดินทำกินและการบริหารจัดการที่ดินของชุมชน โดยมุ่งบรรลุเป้าหมายสำคัญในการยกระดับรายได้ประชากรกลุ่มร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด

5) การปรับโครงสร้างการผลิตและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในแต่ละช่วงของห่วงโซ่มูลค่า เน้นสร้างความเข้มแข็งให้กับปัจจัยพื้นฐาน ทูทางเศรษฐกิจให้สนับสนุนการเพิ่มศักยภาพของฐานการผลิตและฐานรายได้เดิม และยกระดับห่วงโซ่มูลค่าด้วยการใช้เทคโนโลยีวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรม

การผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมทั้งสร้างสังคมผู้ประกอบการให้มีทักษะการทำธุรกิจที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ตลอดจนพัฒนาพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพและพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและขับเคลื่อนเศรษฐกิจเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในอนาคต

6) การปรับระบบการผลิตการเกษตรให้สอดคล้องกับพันธกรณีในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่ เน้นการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการเกษตรวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรชีวภาพ (Bio Based) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตรมีความปลอดภัย ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมของประเทศ การพัฒนาระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืนและการขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรรวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรจากกิจการเจ้าของคนเดียว เป็นการประกอบกิจการในลักษณะสหกรณ์ ห้างหุ้นส่วน และบริษัท เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด

7) การเพิ่มศักยภาพฐานการผลิตและบริการเดิมและการต่อยอดไปสู่ฐานการผลิตและบริการใหม่ โดยใช้เทคโนโลยีที่เข้มข้นและนวัตกรรม เน้นการวางรากฐานเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสำหรับอนาคต ทั้งในด้านการเตรียมคนและโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนสร้างกลไกและเครือข่ายในลักษณะคลัสเตอร์ (Cluster)

8) การส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจกระแสใหม่ อาทิ เศรษฐกิจดิจิทัล เศรษฐกิจฐานชีวภาพ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และการพัฒนาวิสาหกิจตั้งใหม่ (Start Up) และวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมถึงการสร้างสังคมผู้ประกอบการเพื่อต่อยอดฐานการผลิตและบริการ

9) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้เติบโตและสนับสนุนภาคการผลิต เน้นการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ และศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรมกีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติและครบวงจรทั้งการผลิตและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

10) การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจขยายฐานเศรษฐกิจให้กว้างขึ้น และต่อยอดห่วงโซ่การผลิตให้เข้มแข็งขึ้น โดยการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและนำผลการวิจัยและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการสร้างผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์และโทรคมนาคม ในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคภายใต้แผนงานของกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง กรอบความร่วมมือลุ่มแม่น้ำอิระวดีเจ้าพระยา-แม่โขง กรอบความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย กรอบความร่วมมือความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอล สำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ กรอบความร่วมมือเพื่อพัฒนาชายแดนไทย-มาเลเซีย และภูมิภาคอาเซียนเพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์

11) การพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อย ขนาดเล็กและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อขยายฐานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความครอบคลุมมากขึ้น เป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับกลุ่มต่างๆ ในสังคม โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาและส่งเสริมสังคมผู้ประกอบการเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการที่ผลิตได้และขายเป็น

12) การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม เน้นการรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ สนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน เร่งแก้ไขปัญหาวิกฤติสิ่งแวดล้อม เพื่อลด

มลพิษที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค พัฒนาระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสเป็นธรรม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เร่งเตรียมความพร้อมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ

13) การฟื้นฟูพื้นฐานด้านความมั่นคงที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติของผู้มีความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์บนพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและการเตรียมการรับมือกับอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 20 ปีข้างหน้า

14) การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรมทั้งด้านระบบการบริหารงานและบุคลากร มีการบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม และประชาชนมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจ และแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสมระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น

15) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศเพื่อขยายขีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจหลัก และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกกลุ่มในสังคม เน้นให้เกิดความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและในอาเซียนอย่างเป็นระบบ โดยมีโครงข่ายเชื่อมโยงภายในประเทศที่สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารจัดการและการกำกับดูแลให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการพื้นฐาน และการคุ้มครองผู้บริโภค นอกจากนี้พัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ และการพัฒนาผู้ประกอบการในสาขาโลจิสติกส์และหน่วยงานที่มีศักยภาพไปทำธุรกิจในต่างประเทศ

16) การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ เร่งดำเนินการในประเด็นท้าทาย ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิม และขยายฐานการผลิตและบริการใหม่ที่สามารถสร้างรายได้สำหรับประชาชนในแต่ละภาค การพัฒนาเมืองให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้รองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคตอย่างมีสมดุล และการบริหารจัดการพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เจริญเติบโตและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคและเมืองให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

17) การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้เข้มข้นและส่งผลต่อการพัฒนาอย่างเต็มที่มุ่งเน้นผลักดันให้ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบและในเชิงสถาบันให้มีความคืบหน้าและชัดเจนในระดับปฏิบัติการและในแต่ละจุดพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศ ผลักดันการลดการใช้มาตรการที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ต้องเชื่อมโยงเครือข่ายภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งส่งเสริมบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในกรอบความร่วมมือต่างๆ ในเวทีโลก และสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

18) การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ประกอบการ ให้สามารถพัฒนาธุรกิจร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม พัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และการสนับสนุนการดำเนินงานของสภาธุรกิจภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ รวมทั้งสนับสนุนแหล่งเงินทุนและแหล่งข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับฐานการผลิตในต่างประเทศ

19) การปรับปรุงภาคการเงินของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและให้สามารถแข่งขันได้เร่งปรับปรุงกฎระเบียบในการกำกับดูแลภาคการเงินเพื่อสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันและการให้บริการต่อผู้บริโภคและภาคธุรกิจเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการกำกับดูแลที่สามารถป้องกันความเสี่ยงจากความเชื่อมโยงทางการเงินและกระแสการเคลื่อนย้ายของเงินทุนที่จะมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป และมีปริมาณธุรกรรมที่มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันสนับสนุนการนำเทคโนโลยีทางการเงินมาใช้อย่างเข้มข้น พัฒนาเครื่องมือทางการเงินเพื่อระดมทุนมาใช้สนับสนุนการลงทุนโครงการขนาดใหญ่ ตลอดจนขยายการเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างทั่วถึงในต้นทุนที่เหมาะสม

20) การปฏิรูปด้านการคลังและงบประมาณ ประกอบด้วย การขยายฐานภาษี การปรับระบบการจัดทำราคาของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำงบประมาณบูรณาการทั้งเชิงประเด็นพัฒนาและเชิงพื้นที่ การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ และกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม และลดความซ้ำซ้อนของสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคม รวมทั้งสร้างความยั่งยืนทางการคลังของระบบการคุ้มครองทางสังคม ได้แก่ การปรับปรุงระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ และการปรับปรุงระบบประกันสุขภาพ เพื่อลดภาระการพึ่งพารายได้จากรัฐบาล

จากยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย 10 ยุทธศาสตร์ และประเด็นการพัฒนา 20 ประเด็นที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จะเห็นได้ว่า เนื้อหายุทธศาสตร์และประเด็นการพัฒนาในหลายด้านมีเนื้อหาเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงไปจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เพื่อให้สอดคล้องกับกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และความเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม ทั้งภายนอกและภายในประเทศ ภาพอนาคตและความเปลี่ยนแปลงสำคัญบางประการที่เป็นผลมาจากการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับประเด็นการปรับปรุงสาระสำคัญของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ตัวอย่างเช่น

- การพัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมผู้สูงวัยที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ เพื่อรองรับกับสังคมผู้สูงวัยของประเทศไทย

- ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมซึ่งเป็นประเด็นปฏิรูปที่สังคมไทยเรียกร้องและคาดหวังที่จะเห็นความเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้าขึ้น

- การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นเป้าหมายหนึ่งภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs เป้าหมายที่ 12)

- การปรับระบบการผลิตการเกษตรให้สอดคล้องกับพันธกรณีในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่ จากข้อกำหนดให้ความตกลงปารีสที่กำหนดให้ทุกประเทศทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา ต้องมีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและต้องกำหนดเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยครอบคลุมกิจกรรมการผลิตในทุกสาขา

- การส่งเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจกระแสใหม่ เช่น เศรษฐกิจดิจิทัล เศรษฐกิจฐานชีวภาพ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และการพัฒนาวิสาหกิจตั้งใหม่ (Start Up) และวิสาหกิจเพื่อสังคม

ตัวอย่างเนื้อหายุทธศาสตร์และประเด็นการพัฒนาข้างต้นนี้ เป็นความเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อ การศึกษาและปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ทั้งในระดับองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัด ซึ่งคณะที่ปรึกษาได้ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์และเสนอแนะการปรับปรุง ดัชนีฯ ซึ่งได้นำเสนอผลการศึกษาไว้ในบทที่ 5 ของรายงานการศึกษาฉบับนี้ โดยแยกนำเสนอผลวิเคราะห์ ความเชื่อมโยงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กับองค์ประกอบหลักภายใต้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันใน สังคมไทยแต่ละองค์ประกอบ (โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 5)

นอกจากนี้ คณะที่ปรึกษายังได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์และ ประเด็นการพัฒนารายได้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งได้นำเสนอ ผลการศึกษาไว้ในหัวข้อ 3.2.2 ของรายงานฉบับนี้

3.2 แนวคิดการพัฒนากับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

การศึกษานี้ได้ทำการทบทวนแนวคิดการพัฒนาคำสำคัญ ได้แก่ แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำมาวิเคราะห์กับภาพรวมของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในสังคมไทย และแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 12 (ในประเด็นความสอดคล้อง ได้แก่ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) กับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

3.2.1.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็น เป้าหมายการพัฒนานานาชาติที่ประเทศไทยได้ลงนามและมีคำมั่นร่วมกันในการประชุมสมัชชา ใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 เป้าหมายดังกล่าวเป็นการสานต่อเป้าหมาย การพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ที่หมดอายุลงในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2557) ในขณะเดียวกันก็เป็นการรับวาระด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนมาจากการประชุม Earth Summit ที่กรุง ริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ในปี ค.ศ. 2012 (พ.ศ. 2555) เข้ามาประกอบด้วย นอกจาก สหประชาชาติยังจัดให้มีการรับความคิดเห็นจากผู้คนกลุ่มต่างๆ จากทั่วโลกผ่านช่องทางออนไลน์ และผ่าน ความร่วมมือขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาควิชาการในประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่ง “อนาคตที่พวก เราต้องการ” (Future We Want) เพื่อมาเป็นข้อมูลในการร่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จึงถือได้ว่าเป็นวาระการพัฒนาในระดับโลกที่สำคัญที่สุดวาระหนึ่ง และจะเริ่มดำเนินการตั้งแต่นั้นปี ค.ศ. 2016 (พ.ศ. 2558) ไปจนถึงปี ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมีทั้งหมด 17 เป้าหมาย ซึ่งครอบคลุม 5 มิติที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วยมิติที่เกี่ยวข้องผู้คนและสังคม (People) เศรษฐกิจ (Prosperity) และ สิ่งแวดล้อม (Planet) ซึ่งเป็นมิติพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน อีก 2 มิติที่เพิ่มเติมขึ้นมาก็คือ มิติด้าน สันติภาพ สถาบันที่เข้มแข็งและความยุติธรรม (Peace) และมิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ซึ่ง ทั้งสองมิตินี้ถือเป็นมิติที่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้การพัฒนาที่ยั่งยืนเกิดขึ้นได้ทั้ง ภายในประเทศและในระดับโลก กลุ่มเป้าหมายที่อยู่ภายใต้แต่ละมิติข้างต้นแสดงอยู่ในภาพที่ 3.1 ด้านล่าง อนึ่งหากพิจารณาเพียงตัวเป้าหมาย (Goals) ของ SDGs จะพบว่าแต่ละเป้าหมาย (Goals) นั้นมีขอบเขตที่ กว้างขวางมาก ฉะนั้นการพิจารณา SDGs จึงจำเป็นจะต้องพิจารณาให้ลึกลงไปในระดับของเป้าประสงค์

(Targets) เพื่อให้เข้าใจขอบเขตของแต่ละเป้าหมาย เป้าประสงค์ของ SDGs มีทั้งหมด 169 เป้าประสงค์ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก 1) ซึ่งเป้าประสงค์เหล่านี้ทำหน้าที่บอกเล่าภาพของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในอนาคต หากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนบรรลุได้จริงในปี ค.ศ. 2030

นอกจากนี้เพื่อประเมินว่าประเทศต่าง ๆ ในโลกมีความคืบหน้าในการดำเนินการเพียงใด บรรลุเป้าหมายหรือไม่ ทางสหประชาชาติได้พัฒนาตัวชี้วัดสำหรับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเอาไว้ ประเมินเป้าประสงค์แต่ละเป้าประสงค์ด้วย รวมแล้วเป็นจำนวนทั้งหมด 241 เป้าประสงค์ ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้ยังอยู่ระหว่างการพัฒนารายละเอียดของตัวชี้วัด (Metadata) ให้สมบูรณ์อยู่ ฉะนั้นในปัจจุบัน ตัวชี้วัดเหล่านี้จึงถูกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม (Tiers) คือ กลุ่มที่ 1 (Tier 1) เป็นกลุ่มที่มีนิยาม กรอบความคิด และวิธีการเก็บข้อมูลและคำนวณตัวชี้วัดที่ชัดเจนและสมบูรณ์แล้ว และทุกประเทศมีการเก็บข้อมูลเป็นประจำสม่ำเสมอ กลุ่มที่ 2 (Tier 2) เป็นกลุ่มที่มีการพัฒนารายละเอียดสมบูรณ์แบบกลุ่มที่ 1 แต่ว่าข้อมูลเหล่านี้อาจมีการเก็บข้อมูลในบางประเทศเท่านั้น หรือมีการเก็บแต่ไม่สม่ำเสมอ และกลุ่มที่ 3 (Tier 3) เป็นกลุ่มที่สหประชาชาติยังไม่มีการกำหนดรายละเอียด Metadata ไว้¹

นอกจากนี้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไม่สามารถพิจารณาแต่ละเป้าหมายแบบแยกขาดจากการได้ เพราะเป้าหมายทั้ง 17 เป้าหมายเป็นเพียงหมวดหมู่ของเป้าประสงค์ที่สามารถจัดเข้าพวกกันได้เท่านั้น แต่หากเราจะพิจารณารายประเด็นก็จำเป็นต้องพิจารณาในระดับเป้าประสงค์แบบเชื่อมโยงข้ามกันระหว่างเป้าหมาย ยกตัวอย่างเช่น เป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (9.4) มีความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ด้านมลพิษทางน้ำ (6.3) การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน (7.3) การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร (8.4 และ 12.2) มลพิษทางอากาศ (11.6) การกำจัดของเสียที่เป็นพิษอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (12.4) และอาจจะเกี่ยวข้องกับการลดการทุจริตคอร์รัปชันของภาครัฐ (16.5) และความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (17.14) อีกด้วย เป็นต้น

---

¹เอกสารอรรถของสหประชาชาติรายงานว่า ตัวชี้วัดในกลุ่มที่ 1 มีจำนวนเท่ากับ 83 ตัวชี้วัด กลุ่มที่ 2 มีจำนวนเท่ากับ 59 ตัวชี้วัด กลุ่มที่ 3 มีจำนวนเท่ากับ 89 ตัวชี้วัด และมีอีก 5 ตัวชี้วัดที่องค์ประกอบของมันถูกจัดอยู่ในกลุ่มมากกว่า 1 กลุ่ม โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก 2 https://unstats.un.org/sdgs/files/meetings/iaeg-sdgs-meeting-04/Tier%20Classification%20of%20SDG%20Indicators_21%20Dec%20for%20website.pdf

มิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา:

เป้าหมายที่ ๑๗: เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน

มิติด้านสังคม

เป้าหมายที่ ๑: จัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่
เป้าหมายที่ ๒: ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน
เป้าหมายที่ ๓: สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย
เป้าหมายที่ ๔: สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
เป้าหมายที่ ๕: บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และส่งเสริมสร้างพลังแก่สตรีและเด็กหญิง

มิติด้านเศรษฐกิจ

เป้าหมายที่ ๗: สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ที่ยั่งยืนในราคาที่ย่อมเยา
เป้าหมายที่ ๘: ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ มีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน
เป้าหมายที่ ๙: สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม
เป้าหมายที่ ๑๐: ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ
เป้าหมายที่ ๑๑: ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุมปลอดภัยมีภูมิคุ้มกันและยั่งยืน

มิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายที่ ๖: สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและการบริหารจัดการที่ยั่งยืน
เป้าหมายที่ ๑๒: สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
เป้าหมายที่ ๑๓: เร่งต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น
เป้าหมายที่ ๑๔: อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
เป้าหมายที่ ๑๕: ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู่การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

มิติด้านสันติภาพ สถาบันที่เข้มแข็ง และความยุติธรรม:

เป้าหมายที่ ๑๖: ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพลึกลับรับผิดชอบและครอบคลุมในทุกระดับ

ภาพที่ 3.1 : มิตีและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2.1.2 บทเรียนจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ต่อภาพรวมของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีความคล้ายคลึงกันอยู่พอสมควร โดยเฉพาะความครอบคลุมในมิติสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตามหากพิจารณาเปรียบเทียบโดยละเอียดแล้ว พบว่า มีบทเรียนหลายประการที่ควรนำมาเป็นข้อคิดเห็นในการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ในกรณีนี้หมายถึงดัชนีชี้วัดชุดก่อนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 บทเรียนดังกล่าวนี้ไม่ได้จำเพาะเจาะจงอยู่ในรายละเอียดของตัวชี้วัดเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงโครงสร้างของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้วย

ในส่วนนี้จะขอแยกบทเรียนเพื่อปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเป็น 2 ระดับ ระดับที่ 1 คือ บทเรียนในระดับโครงสร้างและองค์ประกอบของตัวชี้วัด และระดับที่ 2 คือ บทเรียนในระดับรายละเอียดของตัวชี้วัดแต่ละกลุ่ม โดยในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงบทเรียนจาก SDGs ต่อภาพรวมของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย พร้อมทั้งสรุปข้อเสนอการปรับองค์ประกอบของดัชนีในตอนท้ายของหัวข้อนี้ จากนั้นจึงนำเสนอบทเรียนในระดับรายละเอียดของตัวชี้วัดแต่ละองค์ประกอบ

1) บทเรียนในระดับโครงสร้างองค์ประกอบของตัวชี้วัด

ในเชิงโครงสร้างนั้นเพื่อให้เปรียบเทียบกันได้ ตัวชี้วัดทั้ง 2 ชุดแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ระดับที่ 1 คือด้านขององค์ประกอบ ของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจัดได้ว่าเป็นระดับเดียวกันกับเป้าหมาย (Goals) ของ SDGs ระดับที่ 2 คือ องค์ประกอบย่อยและประเด็นชี้วัดนั้น จัดได้ว่าเป็นระดับเดียวกันกับเป้าประสงค์ (Targets) ของ SDGs และระดับที่ 3 คือ ตัวชี้วัด จัดได้ว่าเป็นระดับเดียวกันกับตัวชี้วัด (Indicators) ของ SDGs ในที่นี้จะขอพิจารณาระดับที่ 1 คือด้านขององค์ประกอบเป็นหลัก ส่วนระดับที่ 3 นั้นจะนำเสนอในหัวข้อถัดไป

ข้อแตกต่างที่สำคัญของด้านขององค์ประกอบตัวชี้วัดทั้ง 2 ชุด คือ มิติที่สะท้อนอยู่ในองค์ประกอบหลักของตัวชี้วัด ด้านขององค์ประกอบของ SDGs นั้นเป็นด้านที่สะท้อนมิติเชิงประเด็นผลลัพธ์ (Issue-based aspects) ทั้งสิ้น ในขณะที่ด้านขององค์ประกอบของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเป็นส่วนผสมระหว่างองค์ประกอบที่สะท้อนมิติเชิงประเด็นผลลัพธ์ (Issue-based aspects) และองค์ประกอบที่สะท้อนมิติเชิงผู้เล่น (Actor-based aspect) **องค์ประกอบสะท้อนมิติประเด็นผลลัพธ์** คือ องค์ประกอบที่แบ่งโดยประเด็น (Issue) ของผลลัพธ์ (Outcome) ที่ต้องการบรรลุ ตัวอย่างขององค์ประกอบเชิงประเด็นผลลัพธ์ คือ เป้าหมายทั้ง 17 เป้าหมายของ SDGs และองค์ประกอบด้านการมีสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม ด้านสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล และด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล **องค์ประกอบสะท้อนมิติเชิงผู้เล่น** คือ องค์ประกอบที่แบ่งโดยผู้เล่น (Actor) กลไก (Mechanism) หรือระบบการจัดการ (Governance) ที่ถูกกำหนดให้มีลักษณะและความสามารถในการทำหน้าที่ที่เหมาะสมเพื่อบรรลุผลลัพธ์ (Outcome) หนึ่ง ๆ นอกจากนี้องค์ประกอบเชิงผู้เล่นยังอาจมีนัยยะในเชิงของระดับ (Level) การประเมินด้วย เช่น ระดับครอบครัว ชุมชน จังหวัด ประเทศ เป็นต้น ตัวอย่างขององค์ประกอบเชิงผู้เล่น ได้แก่ องค์ประกอบด้านครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง

องค์ประกอบเชิงประเด็นผลลัพธ์และองค์ประกอบเชิงผู้เล่น เป็นองค์ประกอบคนละมิติกัน หากมองในเชิงระบบ องค์ประกอบเชิงผลลัพธ์ คือ ผลลัพธ์ (Outcome) ในขณะที่องค์ประกอบเชิงผู้เล่นเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ (Process) การบรรลุผลลัพธ์ นอกจากนี้ผู้เล่นหรือกลไกแต่ละประเภทยังสามารถมีส่วนในการบรรลุผลลัพธ์แต่ละประเด็นได้อีกด้วย ฉะนั้นในการพิจารณาตัวชี้วัดที่มีองค์ประกอบทั้งเชิงประเด็นผลลัพธ์และเชิงผู้เล่นนั้น ไม่สามารถพิจารณาในมิติเดียวได้ หากจะพิจารณาให้เป็นระบบจะต้องพิจารณา 2 มิติเป็นเมทริกซ์ (ตารางที่ 3.1) ใช้องค์ประกอบของตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยเป็นตัวอย่าง ซึ่งหากจะมีการจัดทำตัวชี้วัดให้เป็นระบบภายใต้ 2 มิติขององค์ประกอบนี้ ตัวชี้วัดนี้ควรจะมีตัวชี้วัดอย่างน้อย 12 ชุด เพื่อชี้วัดทั้ง 4 ประเด็น ใน 2 ระดับ/ผู้เล่น แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า องค์ประกอบด้านครอบครัวและชุมชนนั้นครอบคลุมเพียงประเด็นสุขภาพและเศรษฐกิจ ในขณะที่ประเด็นด้านสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล และประเด็นด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลมีตัวชี้วัดเสริมบางตัวเท่านั้นที่ชี้วัดระดับชุมชน นอกจากนี้การมีองค์ประกอบเชิงประเด็นผลลัพธ์และเชิงผู้เล่นซึ่งสะท้อนระดับของการชี้วัดด้วยแล้วอาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนหรือทับซ้ำในการประมวลผลตัวชี้วัดด้วย

ตารางที่ 3.1 : องค์ประกอบของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยหากจะมีการจัดทำตัวชี้วัดให้เป็นระบบภายใต้ 2 มิติขององค์ประกอบ

	สุขภาพ	เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม	สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล	ด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล
ครอบครัว	X	X		
ชุมชน	X +	X	+	+

X คือองค์ประกอบที่สะท้อนมิติด้านผู้เล่นมีตัวชี้วัดในเชิงประเด็นผลลัพธ์ระบุไว้

+ คือองค์ประกอบที่สะท้อนมิติเชิงประเด็นผลลัพธ์มีตัวชี้วัดในเชิงผู้เล่นระบุไว้

นอกจากนี้ เมื่อเจาะลึกลงไปในระดับขององค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัดแล้ว พบว่า ตัวชี้วัดองค์ประกอบด้านครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง แท้จริงแล้วเป็นตัวชี้วัดของประเด็นสุขภาพ คือ ประเด็นด้านสุขภาพของคนทุกช่วงวัย สุขภาวะของสังคม และการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต อีกประเด็นหนึ่งที่แฝงอยู่ในองค์ประกอบด้านครอบครัวและชุมชนดังกล่าวคือ ประเด็นด้านเศรษฐกิจและการเข้าถึงบริการสังคมของประชาชน ข้อค้นพบนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความต่างมิติกันขององค์ประกอบด้านครอบครัวและชุมชนและองค์ประกอบอื่นๆ ของตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย

การผูกประเด็นเหล่านี้ไว้กับผู้เล่นเหล่านี้สะท้อนว่าผู้ออกแบบตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยมีผลอย่างสำคัญในการชี้นำมุมมองของผู้ใช้ชุดตัวชี้วัดนี้ให้เชื่อไปก่อนแล้วว่า ครอบครัวและชุมชน มีหน้าที่ในการบรรลุประเด็นผลลัพธ์เหล่านี้โดยอัตโนมัติ หากประเด็นผลลัพธ์เหล่านี้ไม่ได้ถูกผูกไว้กับชุมชนและครอบครัว จะช่วยเปิดมุมมองให้กับผู้ใช้ตัวชี้วัดชุดนี้มากขึ้นในด้านการเกี่ยวข้องกับผู้เล่นหรือกลไกที่จะมีบทบาทในการบรรลุผลลัพธ์เหล่านั้น เช่น สุขภาวะของผู้สูงอายุอาจต้องเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน หรือการลดอัตราคดีเด็กและเยาวชนต่อเด็กและเยาวชน พันคน อาจมีบทบาทของครอบครัวอย่างเดียว แต่ภาครัฐและเอกชนอาจมีส่วนสำคัญในการช่วยสร้างพื้นที่สร้างสรรค์หรือช่วยหนุนเสริมให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งเพื่อลดปัญหาเด็กและเยาวชนก็ได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ เนื่องจากสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ชุมชนไม่ได้มีลักษณะเป็นชุมชนชนบทดั้งเดิมอีกต่อไป ไม่ได้ถูกจำกัดด้วยขอบเขตทางภูมิศาสตร์ แต่สามารถขยายตัวผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารและ Social Network แบบข้ามพื้นที่ได้ นอกจากนี้ชุมชนไม่ได้เป็นที่รวมตัวของคนเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันเท่านั้น แต่อาจทำหน้าที่ (function) อื่นด้วย เช่นเป็นช่องทางในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสทางเศรษฐกิจและสวัสดิการสังคมของคนยากไร้ เป็นช่องทางในการมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือแม้แต่เป็นพื้นที่รวมตัวของคนที่สนใจเรื่องเดียวกันได้ด้วย ฉะนั้นชุมชนเข้มแข็งดังที่ปรากฏอยู่ในตัวชี้วัดนั้นไม่ได้สะท้อนภาพชุมชนที่วิวัฒนาการไปแต่อย่างใด นอกจากนี้การคาดหวังและผลักดันให้ชุมชนจะต้องเข้มแข็งและจะต้องเป็นกลไกหลักในการแก้ปัญหา เป็นยาสารพัดนึกสำหรับปัญหาเศรษฐกิจสังคมยังเป็นวิสัยทัศน์ที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นจริงได้ยาก เพราะเงื่อนไขด้านเศรษฐกิจ สังคม ภูมิศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมของแต่ละชุมชนแตกต่างกันมาก (Ostrom, Janssen, & Anderies, 2007) การออกแบบกลไกการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทและที่ภาคส่วนต่าง ๆ สามารถเข้ามามีบทบาทได้น่าจะเป็นทิศทางสำหรับอนาคตมากกว่า ฉะนั้นการที่ชุมชนเข้มแข็งหรือไม่อาจไม่ได้เป็นและไม่ควรจะเป็นตัวชี้วัดการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสทางเศรษฐกิจและสวัสดิการสังคมของคนในชนบท ตัวชี้วัดควรประเมินสิ่งเหล่านั้นโดยตรงเลยมากกว่า

ประเด็นด้านครอบครัวอบอุ่นก็เช่นกัน พลวัตของครอบครัวในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมไทยในอดีตอย่างมาก ครอบครัวขยายมีอัตราส่วนที่น้อยลง ครอบครัวขนาดเล็ก (รุ่นพ่อแม่ และรุ่นลูก) และครอบครัวโบลีงเดี่ยว (มีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว) ครอบครัวแห่งกลางในชนบท มีแนวโน้มจะมีเพิ่มขึ้น อัตราการเพิ่มของประชากรที่ลดลงก็มีแนวโน้มผลักดันสังคมไปสู่สังคมผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่จะต้องอยู่คนเดียวและไม่มีลูกหลานดูแลจะมีมากขึ้นแน่นอน แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ควรจะเป็นปัจจัยที่ทำให้สุขภาพของคนทุกช่วงวัย หรือการเข้าถึงบริการทางสังคมด้านต่าง ๆ ลดลง ครอบครัวไม่ควรเป็นเพียงผู้เล่นหรือกลไกเดียวที่รับผิดชอบ ภาคส่วนอื่น ทั้งภาครัฐ ชุมชน ภาคเอกชน ควรจะต้องมีบทบาทสำคัญในการช่วงส่งเสริมสุขภาพของคนทุกช่วงวัยและการเข้าถึงโอกาสทางสังคมโดยเฉพาะคนในช่วงวัยพึ่งพา (เด็ก/เยาวชนและวัยชรา) ในช่วงเวลาที่กลไกพื้นฐานเช่น ครอบครัวอาจไม่มีความพร้อม

ฉะนั้นครอบครัวจะอบอุ่นหรือไม่อาจไม่ได้เป็นและไม่ควรเป็นตัวชี้วัดสุขภาพและการเข้าถึงโอกาสทางสังคมของคนทุกช่วงวัย ตัวชี้วัดควรจะเป็นประเด็นเหล่านี้โดยตรงเลยมากกว่า

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มีเป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่จำเพาะเจาะจงการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสทางเศรษฐกิจและสวัสดิการสังคมของคนกลุ่มที่เปราะบางและชายขอบโดยตรง เช่น เป้าประสงค์ที่ 1.3 ที่ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมคนทุกกลุ่ม เป้าประสงค์ที่ 1.4 ที่ว่าด้วยเรื่องการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ เป้าประสงค์ที่ 2.3 ที่ว่าด้วยการเพิ่มผลผลิตและรายได้ของเกษตรกรรายเล็ก เป้าประสงค์ที่ 8.3 ที่ว่ามีส่วนที่ว่าด้วยเรื่องส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก เป้าประสงค์ที่ 8.5 ที่ว่าด้วยเรื่องการเมืองที่เหมาะสมกับคนทุกกลุ่มและทุกช่วงวัย เป้าประสงค์ที่ 14.b ที่ว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรและตลาดของชาวประมงพื้นบ้านรายเล็ก เป็นต้น ส่วนประเด็นด้านสุขภาพและการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและโอกาสทางสังคมของคนทุกกลุ่มและทุกช่วงวัยก็มีการระบุไว้ในเป้าหมายที่ 2 ที่ว่าด้วยเรื่องความมั่นคงทางอาหาร มีเป้าประสงค์ที่ว่าด้วยเรื่องโภชนาการของเด็ก ผู้หญิงและคนทุกวัย และการเข้าถึงอาหารปลอดภัย เป้าหมายที่ 3 ด้านสุขภาพที่มีเป้าประสงค์ที่ว่าด้วยเรื่องสุขภาพที่ดีและการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและระบบประกันสุขภาพที่ทั่วถึง เป้าหมายที่ 6 ที่ว่าด้วยเรื่องน้ำสะอาดและสุขาภิบาล เป้าหมายที่ 11 ที่มีเป้าประสงค์ด้านการเข้าถึงที่อยู่อาศัยและการคมนาคมขนส่งที่เหมาะสมสำหรับคนทุกกลุ่ม

ฉะนั้นโดยสรุป บทเรียนที่สำคัญประการแรกจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) คือ องค์ประกอบของตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยควรปรับให้มีเพียงมิติเดียวคือ มิติเชิงประเด็นผลลัพธ์ เพื่อให้ตัวชี้วัดเป็นเครื่องมือในการประเมินผลลัพธ์ (Outcome) ของการพัฒนาโดยตรง โดยไม่ต้องผ่านการประเมินผู้เล่น/กลไกอย่างชุมชนหรือครอบครัว ซึ่งความเข้มแข็งหรืออบอุ่นของกลไกเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพของคนกลุ่มต่างๆ ในสังคม

2) บทเรียนในเชิงหลักการพื้นฐานเบื้องหลังเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยชุดเดิมออกแบบบนหลักการพื้นฐานที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการคือ หลักการจากแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการที่มาจากแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนคือการทำให้องค์ประกอบสำคัญของตัวชี้วัดมีครบ 3 มิติสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวช่วยเติมเต็มมิติเศรษฐกิจให้มีความเชื่อมโยงกับด้านสิ่งแวดล้อมชัดเจนยิ่งขึ้น และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นหลักการเบื้องหลังองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้/การเรียนรู้ คุณธรรม ความมีภูมิคุ้มกันโดยเฉพาะในทางเศรษฐกิจ ความมีเหตุผลและความพอประมาณ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แม้จะอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเศรษฐกิจสีเขียวเช่นกัน สิ่งที่เป็นหลักการที่แตกต่างกันระหว่าง SDGs กับตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขฯ คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขฯ แต่ไม่มีใน SDGs และหลักการพัฒนาที่ครอบคลุม (Inclusive Development) ที่ปรากฏอย่างชัดเจนใน SDGs แต่ไม่ปรากฏชัดในตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขฯ

การพัฒนาที่ครอบคลุม (Inclusive Development) เป็นแนวคิดการพัฒนาที่มุ่งเข้าไปที่กลุ่มคนที่เปราะบางที่สุด เสียเปรียบ และได้ประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วงก่อนหน้านี้ น้อยที่สุด โดยมุ่งหมายให้การพัฒนานั้นมีความครอบคลุมให้กลุ่มคนเหล่านี้สามารถเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเสมอภาค

และเท่าเทียมกับคนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม ลดช่องว่างทางรายได้และทางโอกาสด้านต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มคนเหล่านี้กับกลุ่มคนที่ได้ประโยชน์มาก่อน

ความครอบคลุมนี้อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ ความครอบคลุมทางสังคม (Social Inclusiveness) ความครอบคลุมทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Inclusiveness) และ ความครอบคลุมเชิงสัมพันธ์ (Relational Inclusiveness) (Gupta & Vegelin, 2016)

ความครอบคลุมทางสังคม มุ่งที่จะเพิ่มพลังให้กับคนที่จนที่สุดผ่านการลงทุนในทุนมนุษย์และเพิ่มโอกาสการมีส่วนร่วมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โอกาสการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจและบริการทางสังคม และลดการเปิดรับความเสี่ยงจากภัยพิบัติทั้งทางธรรมชาติและทางสังคมการเมืองและเศรษฐกิจที่จะทำให้ชีวิตของเขาเปราะบางยิ่งขึ้นไปอีก หากพิจารณาในระดับชาติ ความครอบคลุมทางสังคมควรพิจารณาปัญหาของกลุ่มคนชายขอบในทุกมิติเป็นพิเศษ ในระดับท้องถิ่น การพัฒนาควรพิจารณาจำเพาะเจาะจงไปที่กลุ่มคนบางกลุ่มที่ด้อยโอกาสมากกว่าคนกลุ่มอื่น

ความครอบคลุมทางสิ่งแวดล้อม มีฐานคิดที่เกี่ยวข้อง 3 ประการ ประการแรกคือ ฐานคิดเรื่องวิถีชีวิต (Livelihood argument) กล่าวคือ คนในชนบทหรือคนชายขอบมักพึ่งพาระบบนิเวศท้องถิ่นเพื่อความอยู่รอด ประการที่สอง คือฐานคิดเรื่องความเปราะบาง (Vulnerability argument) กล่าวคือกลุ่มคนที่จนที่สุดมักเปราะบางที่สุดและได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากที่สุด จึงเป็นกลุ่มที่ต้องการการเพิ่มความสามารถในการตั้งรับปรับตัว ประการที่สามคือ ฐานคิดเรื่องความมีจำกัดของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (Anthropocene argument) กล่าวคือทรัพยากรที่มีจำกัดขึ้นเรื่อยๆ จะนำมาซึ่งการแย่งใช้ทรัพยากรธรรมชาติและบริการเชิงนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะถูกถ่ายโอนจากท้องถิ่นไปยังรัฐบาล บริษัทขนาดใหญ่และภาคเอกชน ด้วยการเปลี่ยนแปลงเชิงภูมิศาสตร์ ซึ่งจะ使人จนเปราะบางยิ่งขึ้นไปอีก ความครอบคลุมทางสิ่งแวดล้อมจะให้ความสำคัญกับการจัดสรรสิทธิการใช้ทรัพยากรที่เท่าเทียม ความรับผิดชอบทางด้านสิ่งแวดล้อม (มีการตรวจตราและบังคับใช้กติกากฎ) และให้การชดเชยกับคนจนในกรณีที่เกิดความเสี่ยงที่เกิดจากการปิดเบี่ยงการใช้สิทธิ

ความครอบคลุมเชิงสัมพันธ์ ตั้งอยู่บนฐานคิดที่ว่า ความยากจนและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาตินั้นมักมีสาเหตุจากการกระทำของบุคคลหรือตัวละครตัวอื่นเนื่องมาจากความเหลื่อมล้ำในสังคมที่เพิ่มขึ้นและปัจจัยทางการเมืองที่ไม่เท่าเทียมกัน ความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นก็เป็นผลมาจากการกระทำของคนที่รวยกว่ามีทรัพยากรมากกว่าที่เร่งสะสมความมั่งคั่งจนเกิดความไม่เท่าเทียมสุดโต่งขึ้นในปัจจุบันและเมื่อคนกลุ่มนี้ประสบปัญหารัฐบาลก็ใช้เงินภาษีมาอุดหนุนกลุ่มนี้ ความเหลื่อมล้ำด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็เช่นกัน คนรวยลงทุนในสิทธิในที่ดิน สิทธิการใช้น้ำ สิทธิในการทำสัมปทานเหมืองแร่ สิทธิในการใช้ประโยชน์จากคลื่นวิทยุโทรทัศน์ หรือกระทั่งสิทธิในการปล่อยของเสีย ดังนั้นความครอบคลุมเชิงสัมพันธ์จึงเรียกร้องให้มโนนโยบายการพัฒนาที่มากกว่าการเพิ่มพลังให้คนจน แต่จะต้องรวมถึงนโยบายที่กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของคนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มที่รวยกว่าในการพัฒนา และเรียกร้องให้มีการตั้งคำถามกับอุดมการณ์เบื้องหลังนโยบายการพัฒนาต่าง ๆ ที่จะให้ความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้นด้วย เช่นแนวคิดที่คนกลุ่มหนึ่งต้องเสียสละวิถีชีวิตของตนเพื่อความมั่นคงหรือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชาติ เป็นต้น

Gupta และ Vegelin (2016) ใช้แนวคิดดังกล่าวในการตรวจสอบ SDGs แล้วพบว่า SDGs ให้ความสำคัญกับประเด็น**ความครอบคลุมทางสังคม**มาก มีเป้าหมายและเป้าประสงค์หลายข้อที่จำเพาะเจาะจงไปที่กลุ่มคนเปราะบาง เช่น เกษตรกรรายย่อย (เป้าประสงค์ 2.3) กลุ่มผู้หญิงและเด็กหญิง

(เป้าหมายที่ 5) กลุ่มชาวประมงรายเล็ก (เป้าประสงค์ 14.b) โดยตรง เป้าหมายแทบทุกเป้าจะมีเป้าประสงค์ที่จำเพาะเจาะจงไปที่คนชายขอบและคนกลุ่มต่าง ๆ ที่ด้อยโอกาส ทั้งเรื่องการเข้าถึงอาหารปลอดภัย บริการสาธารณสุข บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม **ความครอบคลุมทางสิ่งแวดล้อม**ก็ปรากฏอยู่ใน SDGs พอสมควรเป้าประสงค์ภายใต้เป้าหมายหลายเป้าหมายกล่าวถึงการสร้างความเท่าเทียมและมีมีส่วนร่วมของชุมชนและคนทุกกลุ่มในการเข้าถึงและจัดการที่ดิน ความหลากหลายทางพันธุกรรม น้ำ ป่า และทรัพยากรธรรมชาติบนบก และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง **ความครอบคลุมเชิงสัมพันธ์** มีปรากฏอยู่บ้างในเป้าประสงค์ที่ว่าด้วยเรื่องบทบาทของประเทศพัฒนาแล้วในการช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา แต่เป้าหมายและเป้าประสงค์ของ SDGs ไม่ได้กล่าวถึงบทบาทของคนกลุ่มที่รวยกว่าในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับชาติหรือท้องถิ่น แต่อย่างใด

หากเราใช้หลักการเดียวกันในการประเมินตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยจะพบว่า มีประเด็นตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ครอบคลุม และมีความจำเพาะเจาะจงกับกลุ่มคนเปราะบางหรือกลุ่มคนชายขอบอยู่ ราว 3 ประเด็น คือ **ประเด็นที่หนึ่ง**คือ ความเข้มแข็งขององค์กรในชุมชน (องค์ประกอบชุมชนเข้มแข็ง องค์กรประกอบย่อยชุมชนพึ่งตนเองได้) ซึ่งมีตัวชี้วัดคือสัดส่วนความมีเสถียรภาพทางการเงินหรือความมั่นคงขององค์กรในชุมชน และสัดส่วนวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพการดำเนินงานในระดับดี **ประเด็นที่สอง**คือ การมีสวัสดิการในชุมชน (องค์ประกอบชุมชนเข้มแข็ง องค์กรประกอบย่อยชุมชนเกื้อกูลกัน) มีตัวชี้วัดคือสัดส่วนครัวเรือนที่มีคนในครัวเรือนเป็นสมาชิกองค์กรชุมชนที่มีการจัดสวัสดิการต่อพันครัวเรือน และ**ประเด็นที่สาม**คือ การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม (องค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม องค์กรประกอบย่อยความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ) ซึ่งมีตัวชี้วัดคือสัดส่วนคนยากจน และสัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุดต่อประชากรร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด

การมีประเด็นตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ครอบคลุมและจำเพาะเจาะจงกับกลุ่มคนเปราะบางเพียง 3 ประเด็นนั้นถือว่าน้อยมากโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และแสดงให้เห็นว่าตัวชี้วัดนี้อาจไม่ชี้ให้เห็นถึงความอยู่เย็นเป็นสุขของกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสและเปราะบางในสังคม การชี้วัดความอยู่เย็นของคนที่ด้อยโอกาสและเปราะบางในสังคมมีความสำคัญ คนกลุ่มนี้ควรจะเป็นเป้าหมายของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของรัฐ เพราะพวกเขาเป็นกลุ่มคนที่มักประสบความไม่อยู่เย็นเป็นสุขที่สุด หากคนกลุ่มนี้มีความอยู่เย็นเป็นสุขมากขึ้น นั่นน่าจะเป็นภาพสะท้อนที่สำคัญว่าสังคมไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขขึ้นจริงอย่างมีนัยยะสำคัญ

3) ข้อเสนอการปรับปรุงภาพรวมของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ข้อเสนอประการที่หนึ่ง คือ เสนอให้ปรับองค์ประกอบของตัวชี้วัดให้เป็นเชิงประเด็นผลลัพธ์เท่านั้น นั่นคือเสนอให้มีการยุบองค์ประกอบด้านครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง

ข้อเสนอประการที่สอง คือ ขอปรับให้องค์ประกอบหลักของตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้ที่แสดงในตารางที่ 2 ฉะนั้นภายใต้ข้อเสนอชุดใหม่นี้ องค์ประกอบหลักจะประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน คือ (1) สุขภาวะ (2) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม (3) สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล (4) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล และ (5) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งด้านที่ 5 นี้คือองค์ประกอบหลักที่เสนอขึ้นมาใหม่

ข้อเสนอประการที่สาม ให้ย้ายประเด็นชี้วัดและตัวชี้วัดของครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็งไปไว้ในกลุ่มอื่นแทน โดยขยายองค์ประกอบ “สุขภาวะ” ให้ครอบคลุมการเข้าถึงปัจจัย 4

สุขภาพของคนทุกช่วงวัย และสุขภาพและความปลอดภัยทางสังคมแทน ส่วนประเด็นเรื่องการเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสวัสดิการของชาวบ้านในชนบทให้ย้ายอยู่ในองค์ประกอบใหม่ คือ องค์ประกอบด้านความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในสังคม องค์ประกอบด้านความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในสังคมนั้นจะมุ่งที่จะชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขของกลุ่มคนเปราะบาง ชายขอบและด้อยโอกาสในสังคมเป็นหลักในด้านที่เกี่ยวข้องกับด้านทั้ง 4 ส่วนองค์ประกอบหลักอีก 4 ด้านจะให้ความสำคัญกับการชี้วัดในภาพรวมหรือประเด็นมหภาค

ตารางที่ 3.2 : การเปรียบเทียบองค์ประกอบหลักชุดเดิมและชุดใหม่ของตัวชี้วัด

องค์ประกอบหลักของตัวชี้วัดเดิม	องค์ประกอบหลักของตัวชี้วัดใหม่
ด้านสุขภาพ	ด้านการมีสุขภาพ
ด้านครอบครัวอบอุ่น	ด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม
ด้านชุมชนเข้มแข็ง	ด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล
ด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	ด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล
ด้านสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	ด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ
ด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	ทางสังคม

ข้อเสนอข้างต้นจะช่วยให้ตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เน้นเรื่องการพัฒนาที่ “ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง” อย่างชัดเจนมากขึ้น และจะช่วยให้ตัวชี้วัดมีความเป็นระบบมากขึ้น ให้ความสำคัญกับประเด็นชี้วัดที่เป็นประเด็นเชิงประเด็นผลลัพธ์เท่านั้น

3.2.1.3 บทเรียนจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ต่อองค์ประกอบแต่ละด้านของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

หัวข้อนี้นำเสนอเป้าประสงค์และตัวชี้วัดของ SDGs ที่สอดคล้องและน่าจะนำมาใช้ประกอบในการปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยได้ โดยการนำเสนอนั้นจะอยู่บนพื้นฐานขององค์ประกอบหลักทั้งชุดเดิมที่ยังมีองค์ประกอบหลักด้าน “ครอบครัวอบอุ่น” และ “ชุมชนเข้มแข็ง” และเพิ่มเติมองค์ประกอบหลักด้าน “ความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม” เข้าไปด้วย อนึ่งเนื่องจากเป้าประสงค์ของ SDGs อาจไม่ตรงกับประเด็นชี้วัดหรือตัวชี้วัดเดิมเสียทีเดียว ในตารางที่ 3.3 จะนำเสนอเป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่น่าจะสอดคล้องกับองค์ประกอบย่อยของแต่ละองค์ประกอบหลักเท่านั้น

อย่างไรก็ดี สิ่งหนึ่งที่พึงพิจารณาคือ ตัวชี้วัดของ SDGs นั้นออกแบบมาเพื่อพิจารณาและประเมินความก้าวหน้าของประเด็นของเป้าประสงค์นั้น ๆ หากใช้เพื่อนำทั้งหมดมารวมเป็นตัวชี้วัดเดียวกันนั้นเมื่อเป้าประสงค์ของ SDGs มีเป็นจำนวนมาก ตัวชี้วัดของ SDGs ก็มีจำนวนมากตามไปด้วย วัตถุประสงค์ของ SDGs อาจจะไม่ตรงกับตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขมากนักหากการออกแบบตัวชี้วัดนี้อยู่บนฐานที่ต้องการรวมตัวชี้วัดเหล่านี้เป็นตัวชี้วัดเดียวเพื่อบ่งชี้ความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย นอกจากนี้บางตัวชี้วัดอาจไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก จึงอาจจะไม่ใช่ตัวชี้วัดที่จะบ่งชี้ถึงการเปลี่ยนแปลงระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทยได้ดี จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเลือกตัวชี้วัดของ SDGs บางตัวไปใช้ต่อ หัวข้อนี้จะนำเสนอเป้าประสงค์ทั้งหมดที่น่าจะเกี่ยวข้อง ส่วนการเลือกไปประกอบกับองค์ประกอบหลักต่างๆ จะอยู่ในหัวข้อที่ว่าด้วยเรื่ององค์ประกอบหลักโดยตรง

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
1. การมีสุขภาพ		
<p>1.1 สุขภาพกายดีและจิตดี (เพิ่มเติม: ของคนทุกช่วงวัย)</p>	<p>2.1 ยุติความหิวโหยและสร้างหลักประกันให้ทุกคน โดยเฉพาะที่ยากจนและอยู่ในภาวะเปราะบางอันรวมถึงทารกได้เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการและเพียงพอตลอดทั้งปี ภายในปี 2573</p> <p>2.2 ยุติภาวะทุพโภชนาการทุกรูปแบบและแก้ไขปัญหาความต้องการสารอาหารของหญิงวัยรุ่นหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตรและผู้สูงอายุภายในปี 2573 รวมถึงบรรลุเป้าหมายที่ตกลงร่วมกันระหว่างประเทศว่าด้วยภาวะแคระแกร็นและผอมแห้งในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ภายในปี 2568</p>	<p>2.1.1 ความชุกของภาวะทุพโภชนาการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความชุกของภาวะเตี้ยในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี 2. ความชุกของภาวะผอมในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี 3. ความชุกของภาวะเตี้ยในเด็กอายุต่ำกว่า 6-14 ปี 4. ความชุกของภาวะผอมในเด็กอายุต่ำกว่า 6-14 ปี 5. ความชุกของภาวะผอมในหญิงวัยเจริญพันธุ์ (15-59 ปี) <p>2.1.2 ความชุกของความไม่มั่นคงทางอาหารของประชากรในระดับปานกลางหรือรุนแรงโดยใช้ Food Insecurity Experience Scale (FIES) เป็นหลัก</p> <p>2.2.1 ความชุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็น (ประเมินส่วนสูงตามเกณฑ์อายุตามมาตรฐานการเจริญเติบโตในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ขององค์การอนามัยโลก (WHO) ซึ่งใช้ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานที่เบี่ยงเบนไปจากค่ามัธยฐาน โดยเป็นเด็กที่มีความสูงเทียบเท่ากับอายุต่ำกว่าค่ามัธยฐานของความสูงตามเกณฑ์อายุ น้อยกว่า -2 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (-2 SD)</p> <p>2.2.2 ความชุกของภาวะทุพโภชนาการ (ประเมินน้ำหนัก ตามเกณฑ์ส่วนสูงตามมาตรฐานการเจริญเติบโตในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ขององค์การอนามัยโลก (WHO) ซึ่งใช้ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานที่เบี่ยงเบนไปจากค่ามัธยฐาน โดย1) ภาวะน้ำหนักเกิน</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>3.1 ลดอัตราการตายของมารดาทั่วโลกให้ต่ำกว่า 70 ต่อการเกิดมีชีพ 1 แสนคน ภายในปี 2573</p> <p>3.2 ยุติการตายที่ป้องกันได้ของทารกแรกเกิดและเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี โดยทุกประเทศมุ่งลดอัตราการตายในทารกลงให้ต่ำถึง 12 คน ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน และลดอัตราการตายในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีลงให้ต่ำถึง 25 คน ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน ภายในปี 2573</p> <p>3.3 ยุติการแพร่กระจายของเอดส์ วัณโรค มาลาเรียและโรคเขตร้อนที่ถูกกลบเกล็น และต่อสู้กับโรคตับอักเสบ โรคติดต่อทางน้ำ และโรคติดต่ออื่นๆภายในปี 2573</p>	<p>(Overweight) น้ำหนักตัวของเด็กสูงกว่าค่ามัธยฐานของน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูงของเด็กเกิน 2 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (+2 SD)2) ภาวะผอม (Wasting) น้ำหนักตัว ของเด็กต่ำกว่าค่ามัธยฐานของน้ำหนักตามเกณฑ์ ส่วนสูงของเด็ก น้อยกว่า -2 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (-2 SD)</p> <p>3.1.1 อัตราการตายของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน</p> <p>3.1.2 สัดส่วนของการคลอดบุตรที่ดูแลโดยบุคลากรด้านสาธารณสุขที่มีความชำนาญ</p> <p>3.2.1 อัตราการตายของทารกอายุต่ำกว่า 5 ปี (การตายต่อการเกิด 1,000 คน)</p> <p>3.2.2 อัตราตายของทารกแรกเกิด (การตายต่อการเกิด 1,000 คน)</p> <p>3.3.1 จำนวนผู้ได้รับเชื้อ HIV รายใหม่ต่อประชากรที่ไม่มีการติดเชื้อ 1,000 คน (จำแนกตาม เพศ อายุ และประชากรหลัก) สห.ขอปรับเป็นจำนวนผู้ติดเชื้อ HIV รายใหม่ (จำแนกตามเพศ อายุ และประชากรหลัก)</p> <p>3.3.2 อัตราการเกิดของโรคเอดส์ต่อประชากร 1,000 คน สห.ขอปรับเป็น อัตราการเกิดโรคเอดส์ต่อประชากร 100,000 คน</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>3.4 ลดการตายก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อให้ลดลงหนึ่งในสามผ่านทางการป้องกันและการรักษาโรคและสนับสนุนสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดีภายในปี 2573</p>	<p>3.3.3 อัตราเกิดโรคมลาเรียต่อ ประชากร 1,000 คน ต่อ ปี</p> <p>3.3.4 จำนวนของผู้ติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบีต่อ ประชากร 100,000 คน ในปีสำรวจ สธ. ขอปรับเป็น ตัวชี้วัดโรคตับอักเสบบีจากไวรัสที่สำคัญประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - อัตราความชุกโรคตับอักเสบบีเรื้อรังจากไวรัสตับอักเสบบี - อัตราความชุกโรคตับอักเสบบีเรื้อรังจากไวรัสตับอักเสบบี C - จำนวนผู้ป่วยโรคตับอักเสบบีเรื้อรังจากไวรัสตับอักเสบบี C ที่ได้รับการรักษา <p>3.3.5 จำนวนผู้ที่ร้องขอความช่วยเหลือต่อการป้องกันโรคเขตร้อนที่ถูกละเลย (Neglected tropical diseases)</p> <p>3.4.1 อัตราการตายจากโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็งคนตามช่วงวัย (แม่และเด็ก เด็กวัยเรียน วัยรุ่น วัยทำงานวัย ผู้สูงอายุและผู้พิการ) โรคเบาหวานและโรคระบบทางเดินหายใจเรื้อรังใน ประชากรไทยอายุ 30 - 70 ปี (premature mortality rate) ลดลง 1/3 ภายในปี 2573 จาก ข้อมูลพื้นฐานปี 2553</p> <p>3.4.2 อัตราการฆ่าตัวตาย</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>3.5 เสริมสร้างการป้องกันและการรักษาการใช้สารในทางที่ผิดซึ่งรวมถึงการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดและการใช้แอลกอฮอล์ในทางอันตราย</p> <p>3.7 สร้างหลักประกันว่ามีการเข้าถึงบริการข้อมูลการให้การศึกษาเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์โดยถ้วนหน้า รวมถึงการวางแผนครอบครัวและการผสมพันธุ์ในยุทธศาสตร์และแผนงานระดับชาติภายในปี 2573</p>	<p>3.5.1 ความครอบคลุมของการรักษา (การรักษาโดยใช้ยาทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ และบริการการติดตามผลการรักษา) สำหรับผู้ใช้สารเสพติด</p> <p>3.5.2 การใช้แอลกอฮอล์ในทางอันตรายนิยามตามบริบทของประเทศคิดเป็นปริมาณแอลกอฮอล์ต่อผู้บริโภค (อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป) ในจำนวนลิตรของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ภายในปีปฏิทิน สธ.ขอปรับเป็นเสนอให้เปลี่ยนเป็นการดื่มแอลกอฮอล์ในระดับอันตราย</p> <p>3.7.1 ร้อยละของหญิงวัยเจริญพันธุ์อายุ (15-49 ปี) ที่พึงพอใจกับการวางแผนครอบครัวด้วยวิธีสมัยใหม่</p>
<p>1.2 การมีคุณธรรม และสติปัญญา ใฝ่รู้</p>	<p>4.1 สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมและไม่มีค่าใช้จ่ายนำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผลภายในปี 2573</p> <p>4.2 สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนเข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพภายในปี 2573 เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา</p>	<p>4.1.1 ร้อยละของเด็ก/เยาวชน: (a) ในเกรด2/3 (b) ชั้นปีสุดท้ายของการศึกษาระดับประถมศึกษา และ (c) ชั้นปีสุดท้ายของการศึกษาระดับต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์ ชั้นต่ำเป็นอย่างน้อยใน (i) ด้านการอ่าน และ (ii) ด้านคณิตศาสตร์ จำแนกตาม เพศ สถานที่ ความมั่งคั่ง (และรูปแบบอื่นๆ ที่ข้อมูลมีความพร้อม)</p> <p>4.2.1 ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่อยู่ระหว่างการติดตามการพัฒนาทางด้านสุขภาพการเรียนรู้และจิตวิทยาสังคมที่ดีจำแนกตาม เพศ สถานที่ที่ตั้ง สถานะทางเศรษฐกิจ (และข้อมูลอื่นที่มี)</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>4.3 ให้ชายและหญิงทุกคนเข้าถึงการศึกษาวิชาเทคนิค อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัยที่มีราคาที่สามารถจ่ายได้และมีคุณภาพภายในปี 2573</p> <p>4.6 สร้างหลักประกันว่าเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ในสัดส่วนสูง ทั้งชายและหญิง สามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้ภายในปี 2573</p>	<p>4.2.2 อัตราการตัดสินใจเข้าเรียน (หนึ่งปีก่อนวัยเรียน)</p> <p>4.3.1 อัตราการมีส่วนร่วมทางการศึกษา (Participation rate) ของผู้ใหญ่ในระบบและนอกระบบการศึกษาและการอบรมในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา</p> <p>4.6.1 ร้อยละของประชากรในกลุ่มอายุมีความรู้สำหรับการทำงานในระดับพื้นฐาน (a.) อ่านออกเขียนได้ (b.) ทักษะในการคำนวณจำแนกเป็น เพศ สถานที่ สถานะทางเศรษฐกิจ (และข้อมูลอื่นที่มี)</p>
<p>1.3 (เพิ่มเติม: การเข้าถึงปัจจัย 4 และ บริการทางสังคม)</p>	<p>6.1 บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้ภายในปี 2573</p> <p>6.2 บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงสุขอนามัยที่พอเพียงและเป็นธรรม และ ยุติการขับถ่ายในที่โล่ง โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อความต้องการของผู้หญิง เด็กหญิง และกลุ่มที่อยู่ใต้สถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี 2573</p> <p>7.1 สร้างหลักประกันว่ามีการเข้าถึงการบริการพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ และเชื่อถือได้ ภายในปี 2573</p> <p>9.c เพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยีด้านข้อมูลและการสื่อสารและจัดให้มีการเข้าถึง อินเทอร์เน็ตโดยถ้วนหน้าในราคาที่สามารถจ่ายได้สำหรับประเทศพัฒนาน้อย ที่สุด ภายในปี 2563</p>	<p>6.1.1 ร้อยละของประชากรที่ใช้บริการน้ำดื่มที่ได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย</p> <p>6.2.1 ร้อยละของประชากรที่ใช้บริการสุขอนามัยได้รับการจัดการอย่างปลอดภัยรวมถึงการอำนวยความสะดวกในการล้างมือด้วยสบู่และน้ำ</p> <p>7.1.1 ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงไฟฟ้า</p> <p>9.c.1 ร้อยละของประชากรที่อยู่ในพื้นที่ที่มีสัญญาณ โทรศัพท์เคลื่อนที่จำแนกตามเทคโนโลยี</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>11.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงที่อยู่อาศัยและการบริการพื้นฐานที่พอเพียง ปลอดภัย และในราคาที่สามารถจ่ายได้ และยกระดับชุมชนแออัดภายในปี 2573</p> <p>11.2 จัดให้มีการเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน เข้าถึงได้ ปลอดภัย ในราคาที่สามารถจ่ายได้ สำหรับทุกคน พัฒนาความปลอดภัยทางถนน โดยการขยายการขนส่งสาธารณะ และคำนึงเป็นพิเศษถึงกลุ่มคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ผู้หญิง เด็ก ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย และผู้สูงอายุ ภายในปี 2573</p>	<p>11.1.1 สัดส่วนของประชากรในเขตเมืองที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดที่อยู่อาศัยนอกระบบหรือไม่เหมาะสม</p> <p>11.2.1 สัดส่วนของประชากรที่เข้าถึงการขนส่งสาธารณะได้อย่างสะดวกจำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย</p>
1.4 (เพิ่มเติม: สุขภาวะทางสังคมที่ดี)	<p>3.6 ลดจำนวนการตายและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนทั่วโลกลงครึ่งหนึ่งภายในปี 2563</p> <p>16.4 ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตามและการส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี 2573</p>	<p>3.6.1 จำนวนผู้เสียชีวิตจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนภายในช่วงระยะเวลา 30 วัน ต่อประชากร 100,000 คน (อายุมาตรฐาน)</p> <p>16.4.1 มูลค่ารวมทั้งหมดของกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมาย (หน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐ)</p> <p>16.4.2 ร้อยละของอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่มีการบันทึกและติดตาม ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ</p>
2. ครอบครัวอบอุ่น (เสนอให้ตัดออก)		
2.1 บทบาทหน้าที่ของครอบครัว	ไม่มี	ไม่มี
2.2 สัมพันธภาพในครอบครัว	5.4 ยอมรับและให้คุณค่าต่อการดูแลและการทำงาน บ้านแบบไม่ได้รับค่าจ้าง โดยจัดเตรียมบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐานและนโยบายการคุ้มครองทางสังคมให้ และสนับสนุนความรับผิดชอบร่วมกันภายในครัวเรือนและครอบครัวตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ	5.4.1 ร้อยละของเวลาที่ใช้ไปในการทำงานบ้านและดูแลคนในครัวเรือนที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนจำแนกตามเพศ อายุ และ สถานที่อยู่
2.3 การพึ่งพิงตนเองของครอบครัว	ไม่มี	ไม่มี

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
3. ชุมชนเข้มแข็ง (เสนอให้ตัดออก)		
3.1 ชุมชนพึ่งตนเองได้	6.b สนับสนุนและเพิ่มความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดการน้ำและสุขอนามัย	6.b.1 ร้อยละของหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งและวางนโยบายปฏิบัติการและกระบวนการปฏิบัติดำเนินงานเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในด้านการจัดการน้ำและสุขอนามัย ขอเพิ่มตัวชี้วัดสำหรับการดำเนินงานภายในประเทศ : 6.b.2 ร้อยละของหน่วยงานส่วนกลางในการวางนโยบายและวิธีปฏิบัติองค์การจัดการน้ำและสุขอนามัยโดยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานส่วนท้องถิ่นและชุมชนในท้องถิ่น
3.2 ชุมชนเกื้อกูลกัน	ไม่มี	ไม่มี
3.3 ชุมชนรักษาไว้ซึ่งคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น	11.4 เสริมความพยายามที่จะปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของโลก	11.4.1 ส่วนแบ่งงบประมาณของประเทศ (หรือเทศบาล) ที่มีการใช้เพื่อการรักษาป้องกันและอนุรักษ์มรดกธรรมชาติทางวัฒนธรรมของชาติรวมทั้งสถานที่ที่เป็นมรดกโลก
4. เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม		
4.1 การมีสัมมาชีพ	4.4 เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่จำเป็นรวมถึงทักษะทางเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดีและการเป็นผู้ประกอบการภายในปี 2573 8.5 บรรลุการจ้างงานเต็มที่มีผลผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับหญิงและชายทุกคน รวมถึงเยาวชนและผู้มีภาวะทุพพลภาพ และให้มีการจ่ายที่เท่าเทียมสำหรับงานที่มีคุณค่าเท่าเทียมกัน ภายในปี 2573	4.4.1 ร้อยละของเยาวชน/ ผู้ใหญ่ที่มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจำแนกตามประเภททักษะ 8.5.1 อัตราชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยจำแนกตามเพศ อาชีพ อายุ และความพิการ 8.5.2 อัตราการว่างงานจำแนกตามเพศ อายุ และความพิการ

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>8.6 ลดสัดส่วนของเยาวชนที่ไม่มีงานทำ ที่ไม่มีการศึกษา และที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ภายในปี 2563</p> <p>8.7 ดำเนินมาตรการโดยทันทีและมีประสิทธิภาพเพื่อขจัดแรงงานบังคับ ยุติความเป็นทาสสมัยใหม่และการค้ามนุษย์ และยับยั้งและกำจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด ซึ่งรวมถึงการเกณฑ์และการใช้ทหารเด็ก และยุติการใช้แรงงานเด็กในทุกรูปแบบในปี 2568</p> <p>8.8 ปกป้องสิทธิแรงงานและส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและมั่นคงสำหรับผู้ทำงานทุกคน รวมถึงผู้ทำงานต่างด้าว โดยเฉพาะหญิงต่างด้าว และผู้ทำงานเสี่ยงอันตราย</p>	<p>8.6.1 สัดส่วนของเยาวชน (อายุ 15-24 ปี) ที่ไม่ได้อยู่ในภาคการศึกษาการทำงานหรือการฝึกอบรม</p> <p>8.7.1 สัดส่วนและจำนวนเด็กอายุ 5-17 ปี ที่เป็นแรงงานเด็กจำแนกตามเพศและอายุ</p> <p>8.8.1 อัตราความถี่ของการบาดเจ็บร้ายแรงและไม่ร้ายแรงจากการทำงานจำแนกตามเพศและสถานะแรงงานต่างด้าว</p> <p>8.8.2 (Increase in national compliance of labor rights (freedom of association and collective bargaining) based on International Labor Organization: ILO textual sources and national legislation, by sex and migrant status) ปรับตัวชี้วัดใหม่**</p>
4.2 เศรษฐกิจเข้มแข็ง	<p>8.1 ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจต่อหัวประชากรมีความยั่งยืนตามบริบทของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของประเทศพัฒนาน้อยที่สุดมีการขยายตัวอย่างน้อยร้อยละ 7 ต่อปี</p> <p>8.2 บรรลุการมีผลผลิตทางเศรษฐกิจในระดับที่สูงขึ้นผ่านการทำให้หลากหลายการยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการมุ่งเน้นในภาคส่วนที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและใช้แรงงานเข้มข้น</p>	<p>8.1.1 อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของรายได้ที่แท้จริงต่อหัวประชากร</p> <p>8.2.1 อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของรายได้ที่แท้จริงต่อประชากรผู้มีงานทำ</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>8.3 ส่งเสริมนโยบายที่มุ่งการพัฒนาที่สนับสนุนกิจกรรมที่มีผลดีภาพ การสร้างงานที่สมควร ความเป็นผู้ประกอบการ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม และส่งเสริมการเกิดและการเติบโตของวิสาหกิจรายย่อย ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ซึ่งรวมถึงผ่านทาง การเข้าถึงบริการทางการเงิน</p> <p>8.9 ออกแบบและใช้นโยบายที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่จะสร้างงาน และส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ภายในปี 2573</p> <p>8.10 เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันทางการเงินภายในประเทศเพื่อส่งเสริม และขยายการเข้าถึงการธนาคาร การประกันภัย และบริการทางการเงินแก่ทุกคน</p> <p>9.3 เพิ่มการเข้าถึงบริการทางการเงินโดยรวมถึงเครดิตในราคาที่สามารจ่ายได้ ให้แก่อุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดเล็ก โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา และให้เพิ่มการผนวกกลุ่มเหล่านี้เข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าและตลาด</p>	<p>8.3.1 สัดส่วนการจ้างงานนอกระบบนอกภาค การเกษตรแยกตามเพศ</p> <p>8.9.1 ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศทางตรงจากการท่องเที่ยว (คิดเป็นร้อยละของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศทั้งหมดและในอัตราการเติบโต) และจำนวนงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (คิดเป็นร้อยละของงานทั้งหมดและอัตราการเติบโตของงาน จำแนกตามเพศ)</p> <p>8.9.2 จำนวนงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นสัดส่วนต่องานทั้งหมดและอัตราการเจริญเติบโตของงาน จำแนกตามเพศ ตัวชี้วัดเพิ่มใหม่**</p> <p>8.10.1 จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์และเครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ (ATM) ต่อผู้ใหญ่ 100,000 คน</p> <p>8.10.2 ร้อยละของผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 15 ขึ้นไป) ที่มีบัญชีกับธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่นๆหรือกับผู้ให้บริการทางการเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่</p> <p>9.3.1 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และขนาดกลางคิดเป็นร้อยละต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>9.5 เพิ่มพูนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยีของภาคอุตสาหกรรมในทุกประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา และให้ภายในปี 2573 มีการส่งเสริมนวัตกรรมและให้เพิ่มจำนวนผู้ทำงานวิจัยและพัฒนาต่อประชากร 1 ล้านคนและการใช้จ่ายในภาคสาธารณะและเอกชนในการวิจัยและพัฒนาให้เพิ่มมากขึ้น</p>	<p>9.3.2 ร้อยละของอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่มีการกู้ยืมหรือมีวงเงินที่ธนาคารให้กู้ยืมได้สูงสุด</p> <p>9.5.1 ร้อยละของค่าใช้จ่ายการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP</p> <p>9.5.2 สัดส่วนนักวิจัย(เทียบเท่ากับการทำงานเต็มเวลา) ต่อประชากร 1,000,000 คน</p>
<p>4.3 ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ</p>	<p>10.1 ให้บรรลุอย่างต่อเนื่องและคงการเติบโตของรายได้ในกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่ยากจนที่สุดในอัตราที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ภายในปี 2573</p> <p>11.a สนับสนุนการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในทางบวกระหว่างพื้นที่เมือง รอบเมือง และชนบท โดยการเสริมความแข็งแกร่งของการวางแผนการพัฒนาในระดับชาติและระดับภูมิภาค</p>	<p>10.1.1 อัตราการเจริญเติบโตของรายจ่ายหรือรายรับของครัวเรือนต่อหัวประชากรของประชากรกลุ่มที่รายได้ต่ำที่สุดร้อยละ 40 กับอัตราของประชากรโดยรวม</p> <p>11.a.1 เมืองที่มีผู้อยู่อาศัยมากกว่า 100,000 คน ที่นี้มีแผนการพัฒนาเมืองและภูมิภาคไปบูรณาการกับการคาดประมาณประชากรและความต้องการทรัพยากร</p>
<p>5. สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล</p>		
<p>5.1 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน</p>	<p>1.5 ภายในปี 2573 สร้างภูมิต้านทานและลดการเปิดรับและความเปราะบางต่อเหตุรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศและภัยพิบัติทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ในสภาวะเปราะบาง</p>	<p>1.5.1 จำนวนประชากรที่เสียชีวิตสูญหายได้รับบาดเจ็บต้องโยกย้ายหรืออพยพเนื่องมาจากผลของภัยพิบัติต่อประชากร 100,000 คน</p> <p>1.5.2 ความสูญเสียจากภัยพิบัติทางเศรษฐกิจโดยตรงโดยเปรียบเทียบกับผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP)</p> <p>1.5.3 จำนวนประเทศที่มียุทธศาสตร์ในการลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติในระดับชาติและท้องถิ่น</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>11.5 ลดจำนวนการตายและจำนวนคนที่ได้รับผลกระทบ และลดการสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี 2573</p> <p>13.1 เสริมภูมิคุ้มกันและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ</p> <p>13.2 บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบายยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ</p>	<p>11.5.1 จำนวนผู้เสียชีวิต สูญหาย บาดเจ็บ ย้ายถิ่นฐาน หรืออพยพเนื่องจากเกิดภัยพิบัติต่อประชากร 100,000 คน</p> <p>11.5.2 ความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจโดยเปรียบเทียบกับ GDP ของโลก รวมถึงความเสียหายจากภัยพิบัติต่อโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญและการหยุดชะงักของบริการขั้นพื้นฐาน</p> <p>13.1.1 จำนวนประเทศที่มียุทธศาสตร์การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในระดับชาติและท้องถิ่น</p> <p>13.1.2 จำนวนผู้เสียชีวิต สูญหาย บาดเจ็บ ย้ายถิ่นฐาน หรือย้ายไปอยู่ในที่ที่ปลอดภัยกว่าเนื่องจากภัยพิบัติต่อประชากร 100,000 คน</p> <p>13.2.1 จำนวนประเทศที่มีการเผยแพร่ยุทธศาสตร์บูรณาการ การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยไม่ส่งผลกระทบต่อการผลิตอาหาร (NAP, INDC, NC, BUR) (ยังไม่มี Metadata)</p>
<p>5.2 สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี</p>	<p>3.9 ลดจำนวนการตายและการป่วยจากสารเคมีอันตรายและจากการปนเปื้อนและมลพิษทางอากาศ น้ำ และดิน ให้ลดลงอย่างมากภายในปี 2573</p>	<p>3.9.1 อัตราการตายในครัวเรือนและมลพิษทางอากาศ สธ.ขอปรับเป็นอัตราป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจจากมลพิษหมอกควันภาคเหนือไม่เกิน 1,200 ต่อแสนประชากร (ฐานข้อมูลปี 2557 = 1,208 ต่อแสนประชากร)</p> <p>3.9.2 อัตราการตายเนื่องจากสารเคมีอันตราย</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>6.3 ยกกระดับคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ ขจัดการทิ้งขยะและลดการปล่อยสารเคมี และวัสดุอันตราย ลดสัดส่วนน้ำเสียที่ไม่ผ่านกระบวนการลงครั้งหนึ่งและเพิ่มการนำกลับมาใช้ใหม่ทั่วโลก ภายในปี 2573</p> <p>11.6 ลดผลกระทบทางลบของเมืองต่อสิ่งแวดล้อมต่อหัวประชากร โดยรวมถึงการให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อคุณภาพอากาศและการจัดการของเสียของเทศบาลและอื่นๆ ภายในปี 2573</p>	<p>มลภาวะในน้ำและในดินและการปนเปื้อน สธ.ขอปรับเป็น</p> <p>1. อัตราป่วยด้วยโรคพิษสารกำจัดศัตรูพืชไม่เกิน 12.10 ต่อแสนประชากร (ฐานข้อมูล ปี 2557 = 12.21 ต่อแสน ประชากร)</p> <p>2. อัตราป่วยด้วยโรคพิษตะกั่วไม่เกิน 0.10 ต่อแสนประชากร (ฐานข้อมูลปี 2557 = 0.11 ต่อแสน ประชากร)</p> <p>3.9.3 อัตราการตายจากการรับสารพิษโดยไม่ตั้งใจ</p> <p>6.3.1 ร้อยละของน้ำเสียได้รับการบำบัดอย่างปลอดภัย</p> <p>6.3.2 ร้อยละของแหล่งน้ำ (เช่น มหาสมุทร, ทะเล, ทะเลสาบแม่น้ำ, ธารน้ำ, คลอง หรือ สระน้ำ) ที่มีคุณภาพน้ำโดยรอบที่ดีขอเพิ่มตัวชี้วัดสำหรับการดำเนินงานภายในประเทศ</p> <p>6.3.3 ร้อยละของการนำน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดกลับมาใช้ใหม่</p> <p>11.6.1 ร้อยละของขยะในเขตเมืองที่มีการจัดเก็บเป็นประจำและเพียงพอที่จะปล่อยของเสียขั้นสุดท้ายซึ่งเกิดจากของเสียทั้งหมดที่เกิดจากเมืองนั้น</p> <p>11.6.2 ระดับค่ากลางของฝุ่นละอองที่อยู่ในระดับดี (เช่น PM2.5 และ PM10) ในเมือง (ถ่วงน้ำหนักประชากร)</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>11.7 จัดให้มีการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียว ที่ปลอดภัยครอบคลุมและเข้าถึงได้ โดยถ้วนหน้า โดยเฉพาะผู้หญิง เด็ก คนชรา และผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย ภายในปี 2573</p> <p>12.3 ลดขยะเศษอาหารของโลกครึ่งหนึ่งในระดับค้าปลีกและผู้บริโภค และลดการสูญเสียอาหารจากระบบการผลิตและห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว ภายในปี 2573</p> <p>12.4 บรรลุการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดในวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตลอดทั้งวงจรชีวิตของสิ่งเหล่านั้น ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่ตกลงกันแล้ว และลดการปลดปล่อยสิ่งเหล่านั้นออกสู่อากาศ น้ำ และดินอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อที่จะลดผลกระทบทางลบที่จะมีต่อสุขภาพของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด ภายในปี 2563</p> <p>12.5 ลดการผลิตของเสียโดยการป้องกัน การลด การแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำมาใช้ซ้ำ ภายในปี 2573</p>	<p>11.7.1 ส่วนแบ่งเฉลี่ยของพื้นที่เมืองที่ถูกสร้างขึ้นให้เป็นสถานที่ ที่ใช้ประโยชน์สาธารณะสำหรับทุกคน จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย</p> <p>11.7.2 สัดส่วนของผู้หญิงที่ได้รับการคุกคามทางร่างกาย และเพศ จำแนกตามการกระทำผิดและสถานที่เกิดเหตุ (ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา)</p> <p>12.3.1 ดัชนีการสูญเสียอาหารทั่วโลก สถานะตัวชี้วัด: สีเขียว</p> <p>12.4.1 จำนวนภาคีสมาชิกข้อตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมด้านสารเคมีที่เป็นอันตรายและสารเคมีอื่นๆ และของเสียที่บรรลุวัตถุประสงค์ของพันธกรณี และข้อผูกพันในการถ่ายทอดข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง สถานะตัวชี้วัด: สีเขียว</p> <p>12.4.2 การบำบัดของเสียการเกิดของเสียอันตรายการจัดการของเสียอันตราย จำแนกตามวิธีการบำบัด สถานะตัวชี้วัด: สีเทา</p> <p>12.5.1 อัตราการรีไซเคิลของประเทศ (จำนวนตันของวัสดุที่ถูกรีไซเคิล)</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	14.1 ป้องกันและลดมลพิษทางทะเลทุกประเภท โดยเฉพาะจากกิจกรรมบนแผ่นดิน รวมถึงซากปรักหักพังทางทะเลและมลพิษของสารอาหาร (nutrient pollution) ภายในปี 2568	14.1.1. ดัชนีของปรากฏการณ์ยูโทรฟิเคชันและความหนาแน่นของขยะพลาสติก/ตร.กม.ประเทศไทย 14.1.1 (1) ดัชนีของปรากฏการณ์ ยูโทรฟิเคชัน 14.1.1 (2) ความหนาแน่นของขยะพลาสติก/ตร.กม.
5.3 ระบบนิเวศที่สมดุล	<p>6.6 ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำรวมถึงภูเขาป่าไม้พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำ และทะเลสาบภายในปี 2563</p> <p>6.b สนับสนุนและเพิ่มความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดการน้ำและสุขอนามัย</p> <p>14.2 บริหารจัดการและปกป้องระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบทางลบที่มีนัยสำคัญ รวมถึงโดยการเสริมภูมิต้านทานและปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟู เพื่อบรรลุการมีมหาสมุทรที่มีสุขภาพดีและมีผลิตภาพ ภายในปี 2563</p> <p>14.3 ลดและแก้ปัญหามลพิษของการเป็นกรดในมหาสมุทร โดยรวมถึงผ่านทาง การเพิ่มพูนความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ในทุกระดับ</p>	<p>6.6.1 ร้อยละการเปลี่ยนแปลงในบริบทของระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำทุกระยะเวลา</p> <p>6.b.1 ร้อยละของหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งและวางนโยบายปฏิบัติการและกระบวนการปฏิบัติดำเนินงานเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในด้าน การจัดการน้ำและสุขอนามัย (ขอเพิ่มตัวชี้วัดสำหรับการดำเนินงานภายในประเทศ: 6.b.2 ร้อยละของหน่วยงานส่วนกลางในการวางนโยบายและวิธีปฏิบัติ องค์การจัดการน้ำและสุขอนามัยโดยการมีส่วนร่วม จากหน่วยงานส่วนท้องถิ่นและชุมชนในท้องถิ่น)</p> <p>14.2.1 สัดส่วนพื้นที่เขตเศรษฐกิจจำเพาะระดับชาติที่ บริหารจัดการโดยใช้แนวทางเชิงระบบนิเวศประเทศไทย</p> <p>14.2.1 สัดส่วนของพื้นที่อนุรักษ์ทางทะเลและชายฝั่งที่ บริหารจัดการโดยใช้แนวทางเชิงระบบนิเวศ</p> <p>14.3.1 ภาวะความเป็นกรดในทะเลเฉลี่ย (pH) โดยวัด จากสถานีสุ่มตัวอย่าง (ยังไม่มี Metadata)</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>14.4 ภายในปี 2563 ให้กำกับอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องการเก็บเกี่ยวและยุติการประมงเกินขีดจำกัด การประมงที่ผิดกฎหมาย ที่ไม่มีการรายงาน และที่ไม่มีการควบคุม และแนวปฏิบัติด้านการประมงที่เป็นไปในทางทำลาย และดำเนินการให้เป็นผลตามแผนการบริหารจัดการที่อยู่บนฐานวิทยาศาสตร์ เพื่อจะฟื้นฟูมวลปลา (fish stock) ในเวลาที่สั้นที่สุดที่จะเป็นไปได้ อย่างน้อยที่สุดในระดับที่สามารถไปถึงจุดสูงสุดที่ให้ผลตอบแทนแบบยั่งยืน (maximum sustainable yield) ตามคุณลักษณะทางชีววิทยาของสัตว์น้ำเหล่านั้น</p> <p>14.5 ภายในปี 2563 อนุรักษ์พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งอย่างน้อยร้อยละ 10 ให้เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศและภายในประเทศ และอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุดที่มีอยู่</p> <p>15.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกและในน้ำจืดในแผ่นดินรวมทั้งบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เฉพาะอย่างยิ่ง ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขาและเขตแห้งแล้ง โดยเป็นไปตามข้อบังคับภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ ภายในปี 2563</p> <p>15.2 ส่งเสริมการดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า ฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม และเพิ่มการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าทั่วโลก ภายในปี 2563</p> <p>15.3 ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย ฟื้นฟูแผ่นดินและดินที่เสื่อมโทรม รวมถึงแผ่นดินที่ได้รับผลกระทบจากการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ความแห้งแล้ง และอุทกภัย และพยายามที่จะบรรลุถึงโลกที่ไร้ความเสื่อมโทรมของที่ดิน</p>	<p>14.4.1 สัดส่วนของมวลสัตว์น้ำ (fish stocks) ที่อยู่ในระดับความยั่งยืนทางชีวภาพ(MSY)</p> <p>14.5.1 ขอบเขตพื้นที่คุ้มครองที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทางทะเล</p> <p>15.1.1 ร้อยละของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด</p> <p>15.1.2 สัดส่วนของพื้นที่สำคัญสำหรับความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งทางบกและในน้ำจืด ซึ่งถูกปกคลุมไปด้วยพื้นที่คุ้มครอง จำแนกตามประเทศระบบนิเวศ</p> <p>15.2.1 ความก้าวหน้าของการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน</p> <p>15.3.1 ร้อยละของพื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นที่ทั้งหมด</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>ภายในปี 2573</p> <p>15.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ระบบนิเวศภูเขาและความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศเหล่านั้น เพื่อจะเพิ่มพูนขีดความสามารถของระบบนิเวศเหล่านั้นที่จะให้ผลประโยชน์อันสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573</p> <p>15.5 ปฏิบัติการที่จำเป็นและเร่งด่วนเพื่อลดการเสื่อมโทรมของถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติ หยุดยั้งการสูญเสียด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และภายในปี 2563 จะปกป้องและป้องกันการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม</p> <p>15.7 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อจะยุติการค้าและการขนย้ายชนิดพันธุ์พืชและสัตว์คุ้มครอง และแก้ปัญหาทั้งอุปสงค์และอุปทานต่อผลิตภัณฑ์สัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย</p> <p>15.8 นำมาตรการมาใช้เพื่อป้องกันการนำเข้าและลดผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศบกและน้ำและควบคุมหรือขจัด priority species ภายในปี 2563</p>	<p>15.4.1 ขอบเขตของพื้นที่คุ้มครองที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพบนภูเขา</p> <p>15.4.2 ดัชนีพื้นที่ภูเขาสีเขียว</p> <p>15.5.1 ดัชนีบัญชีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่เสี่ยงต่อการถูกคุกคาม (Red List Index)</p> <p>15.7.1 สัดส่วนการค้าสัตว์ป่าโดยการหลอกลวงหรือผิดกฎหมาย</p> <p>15.8.1 สัดส่วนประเทศที่ได้ใช้กฎหมายระดับชาติที่เกี่ยวข้อง และปกป้องทรัพยากรอย่างเพียงพอ หรือควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน</p>
5.4 เศรษฐกิจสีเขียว	2.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลผลิตและการผลิตซึ่งจะช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัยและภัยพิบัติอื่นๆและจะช่วยให้พัฒนาที่ดินและคุณภาพดินอย่างต่อเนื่องภายในปี 2573	<p>2.4.1 ร้อยละของพื้นที่เกษตรที่มีการทำการเกษตรแบบยั่งยืน</p> <p>2.4.2 ร้อยละของครัวเรือนเกษตรที่ใช้ระบบชลประทานเทียบกับครัวเรือนทั้งหมด</p> <p>2.4.3 ร้อยละของครัวเรือนเกษตรใช้ปุ๋ยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเทียบกับครัวเรือนเกษตรทั้งหมดที่ใช้ปุ๋ย</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>6.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนและสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำ และจัดหาน้ำที่ยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและลดจำนวนประชาชนที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำภายในปี 2573</p> <p>7.2 เพิ่มสัดส่วนของพลังงานทดแทนในการผสมผสานการใช้พลังงานของโลกภายในปี 2573</p> <p>7.3 เพิ่มอัตราการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานของโลกให้เพิ่มขึ้น 2 เท่าภายในปี 2573</p> <p>8.4 พัฒนาความมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของโลกในการบริโภคและการผลิต และพยายามที่จะตัดความเชื่อมโยงระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ซึ่งเป็นไปตามกรอบการดำเนินงาน 10 ปีของแผนการทำงานเพื่อการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โดยมีประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำในการดำเนินการไปจนถึงปี 2573</p> <p>9.2 ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และภายในปี 2573 ให้เพิ่มส่วนแบ่งของอุตสาหกรรมในการจ้างงานและผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ โดยให้เป็นไปตามสภาวะแวดล้อมของประเทศ และให้เพิ่มส่วนแบ่งขึ้นเป็น 2 เท่าในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด</p> <p>9.4 ยกกระดับโครงสร้างพื้นฐานและปรับปรุงอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและการใช้เทคโนโลยีและกระบวนการทาง</p>	<p>6.4.1 การเปลี่ยนแปลงของการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพในช่วงเวลาที่ผ่านมา</p> <p>6.4.2 ระดับความตึงเครียดด้านน้ำ: สัดส่วนการใช้น้ำจืดต่อปริมาณน้ำจืดทั้งหมด</p> <p>7.2.1 สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย</p> <p>7.3.1 ความเข้มของการใช้พลังงาน ที่สัมพันธ์กับพลังงานขั้นต้นและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)</p> <p>8.4.1 ร่องรอยการใช้วัตถุดิบและการใช้วัตถุดิบต่อหัว และต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)</p> <p>8.4.2 การบริโภควัตถุดิบในประเทศและการบริโภควัตถุดิบในประเทศต่อหัว และต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)</p> <p>9.2.1 มูลค่าเพิ่มของภาคอุตสาหกรรมคิดเป็นร้อยละของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อหัว</p> <p>9.2.2 การจ้างงานในอุตสาหกรรมคิดเป็นร้อยละของการจ้างงานรวมทั้งหมด</p> <p>9.4.1 ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อหน่วยมูลค่าเพิ่ม</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>อุตสาหกรรมที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยทุกประเทศดำเนินการตามขีดความสามารถของแต่ละประเทศ ภายในปี 2573</p> <p>12.2 บรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในปี 2573</p> <p>12.6 สนับสนุนให้บริษัทโดยเฉพาะบริษัทข้ามชาติและบริษัทขนาดใหญ่รับแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนไปใช้ และผนวกข้อมูลด้านความยั่งยืนลงในวงจรการรายงานของบริษัทเหล่านั้น</p> <p>12.7 ส่งเสริมแนวปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาคสาธารณะที่ยั่งยืน ตามนโยบายและการให้ลำดับความสำคัญของประเทศ</p> <p>14.6 ภายในปี 2563 ยับยั้งรูปแบบการอุดหนุนการประมงบางอย่างที่มีส่วนทำให้เกิดการประมงเกินขีดจำกัด ขจัดการอุดหนุนที่มีส่วนทำให้เกิดการประมงที่ผิดกฎหมาย ที่ไม่มีการรายงาน และที่ไม่มีการควบคุม และระงับการริเริ่มการอุดหนุนในลักษณะดังกล่าว ตระหนักว่าการปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่างที่เหมาะสมและมีประสิทธิผลสำหรับประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุดควรเป็นส่วนควบในการเจรจาการอุดหนุนการประมงขององค์การการค้าโลก</p>	<p>12.2.1 ตัวชี้วัดการบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (MF) และ ตัวชี้วัดการบริโภคพื้นฐานต่อตัวและต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ</p> <p>12.2.2 การบริโภควัตถุดิบในประเทศและการบริโภควัตถุดิบในประเทศต่อหัว และต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)</p> <p>12.6.1 จำนวนบริษัทที่ตีพิมพ์รายงานความยั่งยืน</p> <p>12.7.1 จำนวนประเทศที่มีการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐอย่างยั่งยืน</p> <p>14.6.1 ความก้าวหน้าของประเทศต่าง ๆ ในระดับการใช้เครื่องมือ/กลไกระหว่างประเทศ เพื่อต่อสู้กับการประมงที่ผิดกฎหมาย ที่ไม่มีการรายงาน และที่ไม่มีการควบคุม</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	15.9 บูรณาการมูลค่าของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพเข้าไปสู่การวางแผน กระบวนการพัฒนา ยุทธศาสตร์การลดความยากจน และบัญชีที่ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ภายในปี 2563	15.9.1 ความก้าวหน้าของการสร้างเป้าประสงค์ระดับชาติตามที่ระบุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ.2011-2020 (Strategic Plan for Biodiversity 2011-2020) เป้าประสงค์ที่ 2 ของ Aichi Biodiversity
6. สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล		
6.1 การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย		
6.2 สังคมที่มีธรรมาภิบาล	<p>16.3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน</p> <p>16.6 พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในระดับ</p> <p>16.7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ</p>	<p>16.3.1 ร้อยละของเหยื่อความรุนแรงใน 12 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งได้ถูกรายงานการกระทำอันรุนแรงนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในการแก้ปัญหาเหล่านี้</p> <p>16.3.2 ร้อยละของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด</p> <p>16.6.1 การใช้จ่ายภาครัฐขั้นพื้นฐานคิดเป็นร้อยละของงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติแล้ว จำแนกเป็นภาค (หรือจำแนกตามรหัสงบประมาณ หรือที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน)</p> <p>16.6.2 สัดส่วนประชากรที่พึงพอใจกับบริการสาธารณะครั้งล่าสุดที่ตนได้ใช้บริการ</p> <p>16.7.1 สัดส่วนตำแหน่ง (จำแนกตาม อายุ เพศ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และกลุ่มประชากร) ใน</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>16.10 สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ</p>	<p>สถาบันของรัฐ (สภานิติบัญญัติระดับประเทศ และท้องถิ่น บริการสาธารณะ และคณะตุลาการ) เทียบกับการกระจายตัวในระดับชาติ</p> <p>16.7.2 สัดส่วนของประชากรที่มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงเพศ อายุ ความบกพร่อง และกลุ่มประชากร</p> <p>16.10.1 จำนวนคดีฆาตกรรม ลักพาตัว การถูกพราก การกักขังหน่วงเหนี่ยว การทรมานผู้สื่อข่าว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ สหภาพทางการค้า และผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นความจริง ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา</p> <p>16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ</p>
<p>6.3 ความสมานฉันท์ทางสังคม</p>	<p>16.1 ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ</p>	<p>16.1.1 จำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์ที่ได้รับการช่วยเหลือ และที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตามเพศ และอายุ</p> <p>16.1.2 การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตาม อายุ เพศ และคดี</p> <p>16.1.3 ร้อยละของประชากรที่ได้รับความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา</p> <p>16.1.4 สัดส่วนประชากรที่รู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพัง</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
7. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม (เสนอเพิ่มเติม)		
	<p>1.1 ภายในปี 2573 ขจัดความยากจนรุนแรงทั้งหมด ซึ่งในปัจจุบันวัดจากคนที่มียอดค่าใช้จ่ายดำรงชีพรายวันต่ำกว่า \$1.25 ต่อวัน</p> <p>1.3 ดำเนินการให้เป็นผลตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมของแต่ละ ประเทศ และให้ครอบคลุมถึงกลุ่มที่ยากจนและเปราะบาง ภายในปี 2573</p> <p>1.4 ภายในปี 2573 สร้างหลักประกันว่าชายและหญิงทุกคน โดยเฉพาะคนยากจนและกลุ่มผู้เปราะบาง มีสิทธิเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการเข้าถึงการบริการ ขั้นพื้นฐานการถือกรรมสิทธิ์ และใช้ประโยชน์เหนือที่ดินและทรัพย์สิน</p> <p>2.3 เพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็กโดยเฉพาะ ผู้หญิง คนพื้นเมือง เกษตรกรแบบครอบครัว คนเลี้ยงปศุสัตว์ ชาวประมง ให้เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าโดยรวมถึงการเข้าถึงที่ดินและทรัพยากรและปัจจัยนำเข้าในการผลิตความรู้บริการทางการเงิน ตลาด และโอกาสสำหรับการเพิ่มมูลค่าและการจ้างงานนอกฟาร์มอย่างปลอดภัยและเท่าเทียม ภายในปี 2573</p>	<p>1.1.1 สัดส่วนของประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนสากล จำแนกตาม เพศ อายุ สถานะการจ้างงาน และ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (ชุมชนเมือง/ชนบท)</p> <p>1.3.1 ร้อยละของประชากรที่ได้รับความคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคม จำแนกตาม เพศ และแบ่งเป็น เด็ก ผู้ว่างงาน ผู้สูงอายุ ผู้มีความพิการร่างกาย หญิงตั้งครรภ์/แม่ลูกอ่อน เหยื่อที่ได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน ผู้ยากจนและอยู่ในสถานะเปราะบาง</p> <p>1.4.1 สัดส่วนของประชากรอาศัยในครัวเรือนที่เข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน</p> <p>1.4.2 สัดส่วนของประชากรผู้ใหญ่ที่มีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมายรับรองการถือครองที่ดิน และประชากรเหล่านี้ทราบถึงสิทธิของตนเหนือที่ดินที่ตนถือครอง จำแนกตามเพศ และประเภทการถือครอง</p> <p>2.3.1 มูลค่าการผลิตต่อหน่วยแรงงาน จำแนกตามขนาดกิจการของการทำฟาร์ม/เลี้ยงสัตว์/การป่าไม้</p> <p>2.3.2 รายได้เฉลี่ยของผู้ผลิตอาหารขนาดเล็ก จำแนกตามเพศ และสถานะพื้นเมือง (เพื่อแยกชนพื้นเมืองหรือ ชนเผ่า)</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>3.8 บรรลุการมีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ารวมถึงการป้องกันความเสี่ยงทางการเงิน การเข้าถึงการบริการสาธารณสุขจำเป็นที่มีคุณภาพและเข้าถึงยาและวัคซีนจำเป็นที่ปลอดภัยมีประสิทธิภาพมีคุณภาพและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้</p> <p>4.5 ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษาและสร้างหลักประกันว่ากลุ่มที่เปราะบางซึ่งรวมถึงผู้พิการ คนพื้นเมือง และเด็กเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม ภายในปี 2573</p> <p>5.1 ยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงในทุกที่</p> <p>5.2 ขจัดความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงทั้งในที่สาธารณะและที่รโหฐาน รวมถึงการค้ามนุษย์ การกระทำทางเพศ และการแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่น</p>	<p>3.8.1 ความครอบคลุมของบริการด้านสุขภาพที่จำเป็น (นิยามความครอบคลุมของบริการที่จำเป็นเฉลี่ยโดยยึดการติดตามการรักษา ซึ่งประกอบด้วย การเจริญพันธุ์ มารดา เด็กเกิดใหม่และสุขภาพเด็ก โรคติดต่อ โรคไม่ติดต่อ และความสามารถในการเข้าถึงบริการระหว่างคนทั่วไปและผู้ด้อยโอกาส</p> <p>3.8.2 จำนวนประชากรที่ได้รับการคุ้มครองจาก 2 ประกันภัยหรือระบบสาธารณสุขต่อประชากร 1,000 คน</p> <p>4.5.1 ดัชนีความเท่าเทียมกัน (ผู้หญิง/ผู้ชาย/ในเขต/นอกเขต/ ความมั่งคั่งสูง-ต่ำ) และอื่นๆ เช่น สถานะความพิการ คนพื้นเมือง และความขัดแย้งที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลที่ใช้ได้)</p> <p>5.1.1 มี กรอบกฎหมายจะต้องใช้เพื่อสนับสนุน บังคับติดตามตรวจสอบความเท่าเทียม และการไม่แบ่งแยกในหลักพื้นฐานทางด้านเพศ</p> <p>5.2.1 สัดส่วนของผู้หญิงและเด็กหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไปที่เคยอยู่ร่วมกับคู่ของตนได้รับความรุนแรงทางร่างกายทางเพศ หรือทางจิตใจโดยคู่ของตนในปัจจุบัน หรือคู่ของตนก่อนหน้า ในช่วงเวลาอย่างน้อย 12 เดือนที่ผ่านมา จำแนกตามรูปแบบความรุนแรงและอายุ</p> <p>5.2.2 สัดส่วนของผู้หญิง และเด็กหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>5.5 สร้างหลักประกันว่าผู้หญิงจะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพและมีโอกาสที่เท่าเทียมในการเป็นผู้นำในทุกระดับของการตัดสินใจในทางการเมือง เศรษฐกิจ และภาคสาธารณะ</p> <p>6.b สนับสนุนและเพิ่มความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดการน้ำและสุขอนามัย</p> <p>10.2 ให้อำนาจและส่งเสริมความครอบคลุมด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองสำหรับทุกคน โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ ความบกพร่องทางร่างกาย เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ แหล่งกำเนิด ศาสนา หรือสถานะทางเศรษฐกิจหรืออื่นๆ ภายในปี 2573</p> <p>10.3 สร้างหลักประกันว่าจะมีโอกาสที่เท่าเทียมและลดความไม่เสมอภาคของผลลัพธ์ รวมถึงโดยการขจัดกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติ และส่งเสริมการออกกฎหมาย นโยบาย และการกระทำที่เหมาะสมในเรื่องนี้</p> <p>14.b จัดให้มีการเข้าถึงทรัพยากรทางทะเลและตลาดสำหรับชาวประมงพื้นบ้านรายเล็ก</p>	<p>ที่ไม่ได้รับความรุนแรงทางเพศจากบุคคลอื่น ที่ไม่ใช่คู่อุปการะ ในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา จำแนกตามอายุ และสถานที่เกิดเหตุ</p> <p>5.5.1 สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในรัฐสภา และการปกครองท้องถิ่น</p> <p>5.5.2 สัดส่วนของผู้หญิงในตำแหน่งบริหาร</p> <p>6.b.1 ร้อยละของหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งและวางนโยบายปฏิบัติการ และกระบวนการปฏิบัติดำเนินงานเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในเรื่องการจัดการน้ำและสุขอนามัย</p> <p>10.2.1 สัดส่วนประชากรที่มีรายได้มีฐานต่ำกว่าร้อยละ 50 จำแนกตาม กลุ่มอายุ เพศ และคนพิการ</p> <p>10.3.1 สัดส่วนของประชากรที่รายงานว่ารู้สึกถูกแบ่งแยกเชื้อชาติ หรือถูกข่มขู่ใน 12 เดือนที่ผ่านมา ตามข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้ามเลือกปฏิบัติในการแบ่งแยกเชื้อชาติภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ</p> <p>14.b.1 ความก้าวหน้าของแต่ละประเทศที่มีการใช้และดำเนินการด้านข้อกฎหมาย/ข้อบังคับ/นโยบาย/</p>

ตารางที่ 3.3 : เป้าประสงค์ SDGs และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

องค์ประกอบตัวชี้วัด	เป้าประสงค์ SDGs	ตัวชี้วัด SDGs
	<p>15.6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม และส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้นอย่างเหมาะสม</p> <p>16.2 ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก</p> <p>16.9 จัดให้มีเอกลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีสูติบัตรภายในปี 2573</p> <p>16.b ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p>	<p>กรอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่ตระหนักและปกป้องสิทธิของการทำประมงขนาดเล็ก</p> <p>15.6.1 จำนวนประเทศที่มีการยอมรับกรอบกฎหมาย การบริหารจัดการ และกรอบนโยบายเพื่อสร้างความมั่นใจในความเป็นธรรม และความเท่าเทียมในการแบ่งปันผลประโยชน์</p> <p>16.2.1 ร้อยละของเด็กอายุ 1-17 ปี ที่เคยถูกทำร้ายทางร่างกาย และ/หรือข่มเหงทางจิตใจโดยผู้ดูแลในเดือนที่ผ่านมา</p> <p>16.2.2 จำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตามเพศ อายุ และรูปแบบการแสวงหาประโยชน์</p> <p>16.2.3 ร้อยละของผู้หญิงและผู้ชายวัยรุ่นอายุ 18-24 ปีที่เคยถูกกระทำความรุนแรงทางเพศตั้งแต่อายุ 18 ปี</p> <p>16.9.1 ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงานของรัฐ จำแนกตามอายุ</p> <p>16.b.1 ร้อยละของประชากรที่รายงานว่ามีความรู้สึกถูกแบ่งแยกเชื้อชาติ หรือถูกข่มขู่ใน 12 เดือนที่ผ่านมา ตามข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้ามเลือกปฏิบัติในการแบ่งแยกเชื้อชาติภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ</p>

3.2.2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้ถูกนำเสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ดังแสดงไว้ในภาพที่ 3.2 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ยุทธศาสตร์กับเป้าหมาย (Goals) ของ SDGs อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าสังเกตของ SDGs ที่แท้จริงคือ เป้าประสงค์ (Targets) ของ SDGs ฉะนั้นเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่าง SDGs กับแผนฯ 12 เราควรพิจารณาในรายละเอียดที่ลึกลงไปกว่าเป้าหมายและชื่อยุทธศาสตร์ หัวข้อนี้จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายละเอียดของยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนฯ 12 กับเป้าหมายของ SDGs รายละเอียดของยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ที่นำมาใช้พิจารณาความสอดคล้อง คือ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา จากเอกสารรายละเอียดแผนฯ 12 ขนาด A3 พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่าประเด็นใดบ้างเป็นเป้าประสงค์ใดบ้างที่ไม่สอดคล้องกับแผนฯ 12

ภาพที่ 3.2 : ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ในแผนฯ 12 และ SDGs 17 เป้าหมายโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อนึ่ง การที่แผนฯ 12 ไม่ได้ระบุบางประเด็นไว้นั้นไม่ได้มีความหมายจำเพาะเจาะจงไปในทางบวก หรือทางลบเป็นการเฉพาะ ความไม่สอดคล้องอาจเกิดจากการที่ประเด็นนั้น ๆ ไม่มีความสำคัญในประเทศไทยแล้วเนื่องจากประเด็นเหล่านี้ถูกจัดการและไม่เป็นปัญหาแล้ว อย่างไรก็ตามความเป็นไปได้อีกประการหนึ่งคือประเด็นเหล่านี้อาจถูกกลบเกลายจากภาครัฐจริง ๆ ก็เป็นไปได้ การค้นคว้าว่าประเด็นใดไม่เป็นปัญหาแล้ว หรือถูกกลบเกลายจากภาครัฐไม่อยู่ในขอบเขตของการศึกษานี้

ภาพที่ 3.3 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ในแผนฯ 12 และ SDGs 17 เป้าหมายเมื่อพิจารณาในระดับของเป้าประสงค์ของ SDGs แล้ว พบว่าแต่ละยุทธศาสตร์มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายของ SDGs มากกว่าเมื่อพิจารณาเฉพาะระดับเป้าหมายเท่านั้น จากการศึกษาพบว่า มีเป้าประสงค์ของ SDGs ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ตัวชี้วัดและแผนการพัฒนายุทธศาสตร์ทั้ง 10 ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12 ทั้งหมด 108 เป้าประสงค์ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 3.4 คิดเป็นร้อยละ 63.9 ของเป้าประสงค์ทั้งหมด เป้าหมายที่สอดคล้องกับแผนฯ 12 ทุกเป้าประสงค์คือ เป้าหมายที่ 13 ที่ว่าด้วยเรื่องการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายที่สอดคล้องกับแผนฯ 12 แทบทั้งหมด (มีเพียง 1 เป้าประสงค์ที่ไม่สอดคล้อง) คือ เป้าหมายที่ 2 ว่าด้วยยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ยุกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 9 ว่าด้วยการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและส่งเสริมนวัตกรรม เป้าหมายที่ 11 ว่าด้วยการทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทัวถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน และเป้าหมายที่ 16 ว่าด้วยการส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบัน เป็นภาพสะท้อนว่าแผนฯ 12 ให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวค่อนข้างมาก

SDGs มีเป้าประสงค์ที่ไม่สอดคล้องกับแผนฯ 12 จำนวน 61 เป้าประสงค์ ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 3.5 ด้านล่าง เป้าประสงค์ที่ไม่สอดคล้องกับแผนฯ 12 กระจายอยู่ในหลายเป้าหมาย เป้าหมายที่มีความไม่สอดคล้องค่อนข้างมาก (เกินร้อยละ 50 ของจำนวนเป้าประสงค์ทั้งหมด) คือ เป้าหมายที่ 5 ว่าด้วยความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ มีเป้าประสงค์ที่ไม่สอดคล้อง 7 เป้าประสงค์จาก 9 เป้าประสงค์ เป้าหมายที่ 12 ว่าด้วยเรื่องการผลิตและบริโภคที่รับผิดชอบ มีเป้าประสงค์ที่ไม่สอดคล้อง 7 เป้าประสงค์ จาก 11 เป้าประสงค์ เป้าหมายที่ 14 ว่าด้วยเรื่องอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีเป้าประสงค์ที่ไม่สอดคล้อง 6 เป้าประสงค์จาก 10 เป้าประสงค์ และเป้าประสงค์ที่ 17 ว่าด้วยหุ้นส่วนการพัฒนา มีเป้าประสงค์ที่ไม่สอดคล้อง 10 เป้าประสงค์จาก 19 เป้าประสงค์ เป็นภาพสะท้อนว่าแผนฯ 12 ให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวค่อนข้างน้อย

ในภาพรวมอาจกล่าวได้ว่า แผนฯ 12 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างมากและให้ความสำคัญกับการลดความยากจน การช่วยเหลือเกษตรกร ความมั่นคงในประเทศ และการรักษาระบบนิเวศบางระบบโดยเฉพาะทรัพยากรน้ำ ป่าไม้และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่ให้ความสำคัญค่อนข้างน้อยโดยเปรียบเทียบในเรื่องความเท่าเทียมกันระหว่างคนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้หญิงและเยาวชน ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การมีนโยบายกำกับเรื่องการบริโภคและผลิตอย่างยั่งยืนที่ครอบคลุมทั้งระบบของการกำเนิดและกำจัดขยะ (ปัจจุบันในแผนเน้นเพียงการแยกขยะ) การค้ามนุษย์ และประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม เช่น ประเด็นการค้าพืชสัตว์คุ้มครอง ประเด็นการแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางพันธุกรรมอย่างเป็นธรรม การจัดการกบฏนโยบายที่ให้การอุดหนุนทางเศรษฐกิจต่อการทำประมงผิดกฎหมายและทำลายล้าง เป็นต้น

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
1 เสริมสร้างและพัฒนา ศักยภาพทุนมนุษย์		*	*	*	X			X	X	X	X							X
2 สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	*		X	X	*	X		X		*	X			X	X	*		
3 สร้างความเข้มแข็งทาง เศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่าง ยั่งยืน		*				X	-	*	*	X	-					X	X	
4 เด็บโตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืน	X	X	X			*	X	X	X		X	*	*	*	*		X	
5 สร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อ การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง และยั่งยืน			X										X			*	X	
6 บริหารจัดการภาครัฐ ป้องกัน การทุจริต ประพฤติมิชอบและ ธรรมาภิบาลในสังคมไทย																*	*	
7 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์						*	*		*		*							
8 พัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และ นวัตกรรม			X	X			X	X	*		X							
9 พัฒนาภาค เมือง และพื้นที่ เศรษฐกิจ						X		X	X		*		X		X			
10 ความร่วมมือระหว่าง ประเทศ เพื่อการพัฒนา	X							X	X	X						X	*	

ช่องที่มีเครื่องหมาย “X” คือเป้าหมายที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่เพิ่มเติมขึ้นมา

ช่องที่มีเครื่องหมาย “-” คือเป้าหมายที่พบว่าไม่สอดคล้องเมื่อพิจารณาในระดับเป้าประสงค์

ภาพที่ 3.3 : ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ในแผนฯ 12 และ SDGs 17 เป้าหมายเมื่อพิจารณาเป้าประสงค์ ของ SDGs เทียบกับเป้าหมาย ตัวชี้วัด และแผนการพัฒนาของแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12

ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	เป้าประสงค์ของ SDGs
<p>1. การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์</p>	<p>2.2 ยุติภาวะทุพโภชนาการทุกรูปแบบและแก้ไขปัญหาค่าความต้องการสารอาหารของหญิงวัยรุ่นหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตรและผู้สูงอายุภายในปี 2573 รวมถึงบรรลุเป้าหมายที่ตกลงร่วมกันระหว่างประเทศว่าด้วยภาวะแคระแกร็นและผอมแห้งในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ภายในปี 2568</p> <p>3.4 ลดการตายก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อให้ลดลงหนึ่งในสามผ่านทาง การป้องกันและการรักษาโรคและสนับสนุนสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดีภายในปี 2573</p> <p>3.6 ลดจำนวนการตายและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนทั่วโลกครึ่งหนึ่งภายในปี 2563</p> <p>3.7 สร้างหลักประกันว่ามีการเข้าถึงบริการข้อมูลการให้การศึกษาเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์โดยถ้วนหน้า รวมถึงการวางแผนครอบครัวและการผานอนามัยเจริญพันธุ์ในยุทธศาสตร์และแผนงานระดับชาติภายในปี 2573</p> <p>3.8 บรรลุการมีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ารวมถึงการป้องกันความเสี่ยงทางการเงิน การเข้าถึงการบริการสาธารณสุขจำเป็นที่มีคุณภาพและเข้าถึงยาและวัคซีนจำเป็นที่ปลอดภัยมีประสิทธิภาพและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้</p> <p>4.1 สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมและไม่มีค่าใช้จ่ายนำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผลภายในปี 2573</p> <p>4.2 สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนเข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ ภายในปี 2573 เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา</p> <p>4.3 ให้ชายและหญิงทุกคนเข้าถึงการศึกษาระดับอาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัยที่มีราคาที่สามารถจ่ายได้และมีคุณภาพภายในปี 2573</p> <p>4.4 เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่จำเป็นรวมถึงทักษะทางเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดีและการเป็นผู้ประกอบการภายในปี 2573</p> <p>4.6 สร้างหลักประกันว่าเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ในสัดส่วนสูง ทั้งชายและหญิงสามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้ภายในปี 2573</p> <p>4.a สร้างและยกระดับอุปกรณ์และเครื่องมือทางการศึกษาที่อ่อนไหวต่อเด็ก ผู้พิการและเพศภาวะ และให้มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ปราศจากความรุนแรงครอบคลุมและ มีประสิทธิผลสำหรับทุกคน</p> <p>4.c เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพรวมถึงการดำเนินการผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศในการฝึกอบรมครูในประเทศกำลังพัฒนาเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ภายในปี 2573</p> <p>5.4 ยอมรับและให้คุณค่าต่อการดูแลและการทำงาน บ้านแบบไม่ได้รับค่าจ้างโดยจัดเตรียมบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐานและนโยบายการคุ้มครองทางสังคมให้ และสนับสนุนความรับผิดชอบร่วมกันภายในครัวเรือนและครอบครัวตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ</p>

ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	เป้าประสงค์ของ SDGs
	<p>5.6 สร้างหลักประกันว่า จะมีการเข้าถึงสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์และสิทธิการเจริญพันธุ์โดยถ้วนหน้า ตามที่ตกลงในแผนปฏิบัติการของการประชุมนานาชาติว่าด้วยประชากรและการพัฒนาและแผนปฏิบัติการปกป้องและเอกสาร ผลลัพธ์ของการประชุมทบทวนเหล่านั้น</p> <p>8.5 บรรลุการจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับหญิงและชายทุกคน รวมถึงเยาวชนและผู้มีภาวะทุพพลภาพ และให้มีการจ่ายที่เท่าเทียมสำหรับงานที่มีคุณค่าเท่าเทียมกัน ภายในปี 2573</p> <p>8.8 ปกป้องสิทธิแรงงานและส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและมั่นคงสำหรับผู้ทำงานทุกคน รวมถึงผู้ทำงานต่างด้าว โดยเฉพาะหญิงต่างด้าว และผู้ทำงานเสี่ยงอันตราย</p> <p>9.c เพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยีด้านข้อมูลและการสื่อสารและจัดให้มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตโดยถ้วนหน้าในราคาที่สามารถจ่ายได้สำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ภายในปี 2563</p> <p>10.4 เลือกใช้นโยบาย โดยเฉพาะนโยบายการคลัง ค่าจ้าง และการคุ้มครองทางสังคม และให้บรรลุความเสมอภาคยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง</p> <p>11.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงที่อยู่อาศัยและการบริการพื้นฐานที่พอเพียง ปลอดภัย และในราคาที่สามารถจ่ายได้ และยกระดับชุมชนแออัด ภายในปี 2573</p> <p>11.2 จัดให้มีการเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน เข้าถึงได้ ปลอดภัย ในราคาที่สามารถจ่ายได้ สำหรับทุกคน พัฒนาคมนาคมปลอดภัยทางถนน โดยการขยายการขนส่งสาธารณะ และคำนึงเป็นพิเศษถึงกลุ่มคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ผู้หญิง เด็ก ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย และผู้สูงอายุ ภายในปี 2573</p> <p>11.7 จัดให้มีการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียว ที่ปลอดภัยครอบคลุมและเข้าถึงได้ โดยถ้วนหน้า โดยเฉพาะผู้หญิง เด็ก คนชรา และผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย ภายในปี 2573</p> <p>17.17 สนับสนุนและส่งเสริมหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ-ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยสร้างบนประสบการณ์และกลยุทธ์ด้านทรัพยากรของหุ้นส่วน</p>
<p>2. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม</p>	<p>1.1 ภายในปี 2573 ขจัดความยากจนรุนแรงทั้งหมด ซึ่งในปัจจุบันวัดจากคนที่มีความใช้จ่ายดำรงชีพรายวันต่ำกว่า \$1.25 ต่อวัน</p> <p>1.3 ดำเนินการให้เป็นผลตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมของแต่ละ ประเทศ และให้ครอบคลุมถึงกลุ่มที่ยากจนและเปราะบาง ภายในปี 2573</p> <p>1.4 ภายในปี 2573 สร้างหลักประกันว่าชายและหญิงทุกคน โดยเฉพาะคนยากจนและกลุ่มผู้เปราะบาง มีสิทธิเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการเข้าถึงการบริการ ขั้นพื้นฐานการถือกรรมสิทธิ์ และใช้ประโยชน์เหนือที่ดินและทรัพย์สิน</p> <p>3.8 บรรลุการมีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ารวมถึงการป้องกันความเสี่ยงทางการเงิน การเข้าถึงการบริการสาธารณสุขจำเป็นที่มีคุณภาพและ</p>

ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	เป้าประสงค์ของ SDGs
	<p>เข้าถึงยาและวัคซีนจำเป็นที่ปลอดภัยมีประสิทธิภาพและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้</p> <p>3.c เพิ่มการใช้เงินที่เกี่ยวกับสุขภาพและการสรรหาการพัฒนาการฝึกฝนและการเก็บรักษากำลังคนด้านสุขภาพในประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก</p> <p>4.1 สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมและไม่มีค่าใช้จ่ายนำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผลภายในปี 2573</p> <p>4.5 ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษาและสร้างหลักประกันว่ากลุ่มที่เปราะบางซึ่งรวมถึงผู้พิการ ชนพื้นเมือง และเด็กเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม ภายในปี 2573</p> <p>6.b สนับสนุนและเพิ่มความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดการน้ำและสุขอนามัย</p> <p>8.3 ส่งเสริมนโยบายที่มุ่งการพัฒนาที่สนับสนุนกิจกรรมที่มีผลิตภาพ การสร้างงานที่สมควร ความเป็นผู้ประกอบการ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม และส่งเสริมการเกิดและการเติบโตของวิสาหกิจรายย่อย ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ซึ่งรวมถึงผ่านทางการเข้าถึงบริการทางการเงิน</p> <p>8.9 ออกแบบและใช้นโยบายที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่จะสร้างงาน และส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ภายในปี 2573</p> <p>8.10 เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันทางการเงินภายในประเทศเพื่อส่งเสริมและขยายการเข้าถึงการธนาคาร การประกันภัย และบริการทางการเงินแก่ทุกคน</p> <p>10.1 ให้บรรลุอย่างต่อเนื่องและคงการเติบโตของรายได้ในกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่ยากจนที่สุด ในอัตราที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ภายในปี 2573</p> <p>10.3 สร้างหลักประกันว่าจะมีโอกาสที่เท่าเทียมและลดความไม่เสมอภาคของผลลัพธ์ รวมถึงโดยการขจัดกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติ และส่งเสริมการออกกฎหมาย นโยบาย และการกระทำที่เหมาะสมในเรื่องนี้</p> <p>10.4 เลือกใช้นโยบาย โดยเฉพาะนโยบายการคลัง ค่าจ้าง และการคุ้มครองทางสังคม และให้บรรลุความเสมอภาคยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง</p> <p>11.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงที่อยู่อาศัยและบริการพื้นฐานที่พอเพียง ปลอดภัย และในราคาที่สามารถจ่ายได้ และยกระดับชุมชนแออัด ภายในปี 2573</p> <p>11.a สนับสนุนการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในทางบวกระหว่างพื้นที่เมือง รอบเมือง และชนบท โดยการเสริมความแข็งแกร่งของการวางแผนการพัฒนาในระดับชาติและระดับภูมิภาค</p> <p>14.b จัดให้มีการเข้าถึงทรัพยากรทางทะเลและตลาดสำหรับชาวประมงพื้นบ้านรายเล็ก</p> <p>15.c เพิ่มพูนการสนับสนุนในระดับโลกสำหรับความพยายามที่จะต่อสู้การล่าและการเคลื่อนย้ายชนิดพันธุ์คุ้มครอง รวมถึงโดยการเพิ่มขีด</p>

ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	เป้าประสงค์ของ SDGs
	<p>ความสามารถของชุมชนท้องถิ่น</p> <p>16.3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน</p> <p>16.b ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p>
<p>3. การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน</p>	<p>2.3 เพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็กโดยเฉพาะผู้หญิง คนพื้นเมือง เกษตรกรแบบครอบครัว คนเลี้ยงปศุสัตว์ ชาวประมง ให้เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าโดยรวมถึงการเข้าถึงที่ดินและทรัพยากรและปัจจัยนำเข้าในการผลิตความรู้บริการทางการเงิน ตลาด และโอกาสสำหรับการเพิ่มมูลค่าและการจ้างงานนอกฟาร์มอย่างปลอดภัยและเท่าเทียม ภายในปี 2573</p> <p>2.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรมีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลิตภาพและการผลิตซึ่งจะช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัยและภัยพิบัติอื่นๆและจะช่วยพัฒนาที่ดินและคุณภาพดินอย่างต่อเนื่องภายในปี 2573</p> <p>2.5 คงความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์ พืชที่ใช้เพาะปลูกสัตว์ในไร่และที่เลี้ยงตามบ้านเรือน และชนิดพันธุ์ตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับพืชและสัตว์เหล่านั้น รวมถึงให้มีธนาคารเมล็ดพันธุ์และพืชที่มีการจัดการที่ดีและมี ความหลากหลายทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติและสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรทางพันธุกรรมและองค์ความรู้ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องอย่างธรรมและเท่าเทียมตามที่ตกลงกันระหว่างประเทศ ภายในปี2573</p> <p>2.a เพิ่มการลงทุนตลอดจนการยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานในชนบทการวิจัยเกษตรและการขยายการบริการการพัฒนาเทคโนโลยี และการทำธนาคารยีนของพืชและสัตว์ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด</p> <p>2.c เลือกใช้มาตรการที่สร้างหลักประกันได้ว่าตลาดโภคภัณฑ์อาหารและตลาดอนุพันธ์สามารถทำงานได้อย่างเหมาะสมและอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของตลาดและข้อมูลสำรองอาหารได้อย่างทันการณเพื่อจำกัดความผันผวนของราคาอาหารอย่างรุนแรง</p> <p>6.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนและสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำ และจัดหาน้ำที่ยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและลดจำนวนประชาชนที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำภายในปี 2573</p> <p>8.1 ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจต่อหัวประชากรมีความยั่งยืนตามบริบทของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของประเทศพัฒนาน้อยที่สุดมีการขยายตัวอย่างน้อยร้อยละ 7 ต่อปี</p> <p>8.2 บรรลุการมีผลิตภาพทางเศรษฐกิจในระดับที่สูงขึ้นผ่านการทำให้หลากหลาย การยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการมุ่งเน้นในภาคส่วนที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและใช้แรงงานเข้มข้น</p>

ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	เป้าประสงค์ของ SDGs
	<p>8.3 ส่งเสริมนโยบายที่มุ่งการพัฒนาที่สนับสนุนกิจกรรมที่มีผลผลิต การสร้างงานที่สมควร ความเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นผู้ประกอบการ และส่งเสริมการเกิดและการเติบโตของวิสาหกิจรายย่อย ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ซึ่งรวมถึงผ่านทาง การเข้าถึงบริการทางการเงิน</p> <p>8.9 ออกแบบและใช้นโยบายที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่จะสร้างงาน และส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ภายในปี 2573</p> <p>8.10 เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันทางการเงินภายในประเทศเพื่อส่งเสริมและขยายการเข้าถึงการธนาคาร การประกันภัย และบริการทางการเงินแก่ทุกคน</p> <p>9.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ ยั่งยืนและมีความทนทาน ซึ่งรวมถึงโครงสร้างพื้นฐานของภูมิภาคและที่ข้ามเขตแดน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ โดยมุ่งเป้าที่การเข้าถึงได้ในราคาที่จ่ายได้และเท่าเทียมสำหรับทุกคน</p> <p>9.2 ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และภายในปี 2573 ให้เพิ่มส่วนแบ่งของอุตสาหกรรมในการจ้างงานและผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ โดยให้เป็นไปตามสถานะแวดล้อมของประเทศ และให้เพิ่มส่วนแบ่งขึ้นเป็น 2 เท่าในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด</p> <p>9.3 เพิ่มการเข้าถึงบริการทางการเงินโดยรวมถึงเครดิตในราคาที่จ่ายได้ให้แก่อุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดเล็ก โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา และให้เพิ่มการผนวกกลุ่มเหล่านี้เข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าและตลาด</p> <p>10.7 อำนวยความสะดวกในการอพยพและเคลื่อนย้ายคนให้เป็นไปด้วยความสงบ ปลอดภัย และเป็นไปตามระเบียบ และมีควมรับผิดชอบ รวมถึงผ่านการดำเนินงานตามนโยบายด้านการอพยพที่มีการวางแผนและจัดการที่ดี</p> <p>16.7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ</p> <p>17.1 เสริมความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรภายในประเทศ โดยรวมถึงผ่านทาง การสนับสนุนระหว่างประเทศไปยังประเทศกำลังพัฒนา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถภายในประเทศในการเก็บภาษีและรายได้ของอื่นๆ ของรัฐ</p>
<p>4. การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p>	<p>1.4 ภายในปี 2573 สร้างหลักประกันว่าชายและหญิงทุกคน โดยเฉพาะคนยากจนและกลุ่มผู้เปราะบาง มีสิทธิเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการเข้าถึงบริการ ขั้นพื้นฐานการถือกรรมสิทธิ์ และใช้ประโยชน์เหนือที่ดินและทรัพย์สิน</p> <p>1.5 ภายในปี 2573 สร้างภูมิต้านทานและลดการเปิดรับและความเปราะบางต่อเหตุรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศและภัยพิบัติทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ในสถานะเปราะบาง</p> <p>2.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรมีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลผลิตและการผลิต ซึ่งจะช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัยและภัยพิบัติอื่นๆ และจะช่วยพัฒนาที่ดินและคุณภาพดินอย่างต่อเนื่องภายในปี 2573</p> <p>3.9 ลดจำนวนการตายและการป่วยจากสารเคมีอันตรายและการปนเปื้อนและมลพิษทางอากาศ น้ำ และดิน ให้ลดลงอย่างมากภายในปี 2573</p>

ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	เป้าประสงค์ของ SDGs
	<p>3.d เสริมขีดความสามารถสำหรับทุกประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนาในเรื่องการแจ้งเตือนล่วงหน้า การลดความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสุขภาพในระดับประเทศและระดับโลก</p> <p>6.1 บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้ภายในปี 2573</p> <p>6.3 ยกกระดับคุณภาพน้ำโดยลดมลพิษ ขจัดกาทิ้งขยะและลดการปล่อยสารเคมีและวัสดุอันตราย ลดสัดส่วนน้ำเสียที่ไม่ผ่านกระบวนการลงเครื่องหนึ่งและเพิ่มการนำกลับมาใช้ใหม่ทั่วโลก ภายในปี 2573</p> <p>6.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนและสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำ และจัดหาน้ำที่ยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและลดจำนวนประชาชนที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำภายในปี 2573</p> <p>6.5 ดำเนินการบริหารจัดการน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับรวมถึงผ่านทางความร่วมมือระหว่างเขตแดนตามความเหมาะสมภายในปี 2573</p> <p>6.6 ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำรวมถึงภูเขาป่าไม้พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำ และทะเลสาบภายในปี 2563</p> <p>7.2 เพิ่มสัดส่วนของพลังงานทดแทนในการผสมผสานการใช้พลังงานของโลก ภายในปี 2573</p> <p>8.9 ออกแบบและใช้นโยบายที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่จะสร้างงาน และส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ภายในปี 2573</p> <p>9.2 ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และภายในปี 2573 ให้เพิ่มส่วนแบ่งของอุตสาหกรรมในการจ้างงานและผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ โดยให้เป็นไปตามสถานะแวดล้อมของประเทศ และให้เพิ่มส่วนแบ่งขึ้นเป็น 2 เท่าในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด</p> <p>9.4 ยกกระดับโครงสร้างพื้นฐานและปรับปรุงอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและการใช้เทคโนโลยีและกระบวนการทางอุตสาหกรรมที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยทุกประเทศดำเนินการตามขีดความสามารถของแต่ละประเทศภายในปี 2573</p> <p>11.3 ยกกระดับการพัฒนาเมืองและขีดความสามารถให้ครอบคลุมและยั่งยืน เพื่อการวางแผนและการบริหารจัดการการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์อย่างมีส่วนร่วม บูรณาการและยั่งยืนในทุกประเทศ ภายในปี 2573</p> <p>11.5 ลดจำนวนการตายและจำนวนคนที่ได้รับผลกระทบ และลดการสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี 2573</p> <p>11.6 ลดผลกระทบทางลบของเมืองต่อสิ่งแวดล้อมต่อหัวประชากร โดยรวมถึงการให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อคุณภาพอากาศและการจัดการของเสียของเทศบาลและอื่นๆ ภายในปี 2573</p> <p>11.b ภายในปี 2563 เพิ่มจำนวนเมืองและกระบวนการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่เลือกใช้และดำเนินการตามนโยบาย และแผนที่บูรณาการเพื่อนำไปสู่ความครอบคลุม ความมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรการลดผลกระทบและปรับตัวต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีภูมิทัศน์ทางต่อ</p>

ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	เป้าประสงค์ของ SDGs
	<p>ภัยพิบัติ และให้พัฒนาและดำเนินการตามการ บริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกกระดับ ให้เป็นไปตามกรอบการดำเนินงานเช่นใด เพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ.2558-2573</p> <p>12.1 ดำเนินการให้เป็นผลตามกรอบการดำเนินงานระยะ 10 ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนทุกประเทศนำไปปฏิบัติโดยประเทศพัฒนา แล้วเป็นผู้นำโดยคำนึงถึงการพัฒนาและขีดความสามารถของประเทศกำลังพัฒนา</p> <p>12.4 บรรลุการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดในวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตลอดทั้งวงจรชีวิตของสิ่งเหล่านั้น ตามกรอบความร่วมมือระหว่าง ประเทศที่ตกลงกันแล้ว และลดการปลดปล่อยสิ่งเหล่านั้นออกสู่อากาศ น้ำ และดินอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อที่จะลดผลกระทบทางลบที่จะมีต่อสุขภาพ ของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด ภายในปี 2563</p> <p>12.6 สนับสนุนให้บริษัท โดยเฉพาะบริษัทข้ามชาติและบริษัทขนาดใหญ่ รับแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนไปใช้ และผนวกข้อมูลด้านความยั่งยืนลงในวงจร การรายงานของบริษัทเหล่านั้น</p> <p>12.7 ส่งเสริมแนวปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาคสาธารณะที่ยั่งยืน ตามนโยบายและการให้ลำดับความสำคัญของประเทศ</p> <p>13.1 เสริมภูมิคุ้มกันและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ</p> <p>13.2 บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ</p> <p>13.3 พัฒนาการศึกษ การสร้างความตระหนักรู้ และขีดความสามารถของมนุษย์และของสถาบันในเรื่องการลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ การปรับตัว การลดผลกระทบ และการเตือนภัยล่วงหน้า</p> <p>13.a ดำเนินการให้เกิดผลตามพันธกรณีที่ผูกมัดต่อประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ ที่มีเป้าหมายร่วมกันระดมทุนจากทุกแหล่งให้ได้จำนวน 1 แสนล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ภายในปี 2563 เพื่อจะแก้ปัญหาความจำเป็นของ ประเทศกำลังพัฒนาในบริบทของการดำเนินการด้านการลดก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญและมีความโปร่งใสในการดำเนินงาน และทำให้กองทุน Green Climate Fund ดำเนินงานอย่างเต็มที่โดยเร็วที่สุดผ่านการให้ทุน (capitalization)</p> <p>13.b ส่งเสริมกลไกที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการวางแผนและการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมี ประสิทธิภาพในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และให้ความสำคัญต่อผู้หญิง เยาวชน และชุมชนท้องถิ่นและชายขอบ</p> <p>14.2 บริหารจัดการและปกป้องระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบทางลบที่มีนัยสำคัญ รวมถึงโดยการเสริมภูมิคุ้มกันและ ปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟู เพื่อบรรลุการมีมหาสมุทรที่มีสุขภาพดีและมีผลิตภาพ ภายในปี 2563</p> <p>15.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกและในน้ำจัดในแผ่นดินรวมทั้งบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เฉพาะอย่างยิ่ง ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขาและเขตแห้งแล้ง โดยเป็นไปตามข้อบังคับภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ ภายในปี 2563</p>

ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	เป้าประสงค์ของ SDGs
	<p>15.2 ส่งเสริมการดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า ฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม และเพิ่ม การปลูกป่าและฟื้นฟูป่าทั่วโลก ภายในปี 2563</p> <p>15.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ระบบนิเวศภูเขาและความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศเหล่านั้น เพื่อจะเพิ่มพูนขีดความสามารถของระบบนิเวศเหล่านั้นที่จะให้ผลประโยชน์อันสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573</p> <p>15.7 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อจะยุติการค้าและการขนย้ายชนิดพันธุ์พืชและสัตว์คุ้มครอง และแก้ปัญหาทั้งอุปสงค์และอุปทานต่อผลิตภัณฑ์สัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย</p> <p>17.10 ส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีที่เป็นสากล มีกติกา เปิดกว้าง ไม่เลือกปฏิบัติ และเสมอภาค ภายใต้องค์การการค้าโลก โดยรวมถึงผ่านการสิ้นสุดการเจรจาภายใต้วาระการพัฒนารอบโดฮา</p> <p>17.14 ยกกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p> <p>17.16 ยกกระดับหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยร่วมเติมเต็มโดยหุ้นส่วนความร่วมมือจากภาคส่วนที่หลากหลายซึ่งจะระดมและแบ่งปันความรู้ ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยี และทรัพยากรเงิน เพื่อจะสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา</p> <p>17.17 สนับสนุนและส่งเสริมหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาครัฐ-ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยสร้างบนประสบการณ์และกลยุทธ์ด้านทรัพยากรของหุ้นส่วน</p>
<p>5. การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน</p>	<p>3.d เสริมขีดความสามารถสำหรับทุกประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนาในเรื่องการแจ้งเตือนล่วงหน้า การลดความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสุขภาพในระดับประเทศและระดับโลก</p> <p>14.4 ภายในปี 2563 ให้กำกับอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องการเก็บเกี่ยวและยุติการประมงเกินขีดจำกัด การประมงที่ผิดกฎหมาย ที่ไม่มีการรายงาน และที่ไม่มีการควบคุม และแนวปฏิบัติด้านการประมงที่เป็นไปในทางทำลาย และดำเนินการให้เป็นผลตามแผนการบริหารจัดการที่อยู่บนฐานวิทยาศาสตร์ เพื่อจะฟื้นฟูมวลปลา (fish stock) ในเวลาที่สั้นที่สุดที่จะเป็นไปได้ อย่างน้อยที่สุดในระดับที่สามารถไปถึงจุดสูงสุดที่ให้ผลตอบแทนแบบยั่งยืน (maximum sustainable yield) ตามคุณลักษณะทางชีววิทยาของสัตว์น้ำเหล่านั้น</p> <p>14.7 ภายในปี 2573 เพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็กและประเทศพัฒนาน้อยที่สุดจากการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน รวมถึงผ่านทางการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในเรื่องการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการท่องเที่ยว</p> <p>16.1 ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ</p> <p>16.2 ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก</p>

ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	เป้าประสงค์ของ SDGs
	<p>16.4 ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตามและการส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี 2573</p> <p>16.a เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงกระทำผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในทุกกระดับ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อจะป้องกันความรุนแรงและต่อสู้กับการก่อการร้ายและอาชญากรรม</p> <p>17.14 ยกกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p> <p>17.16 ยกกระดับหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยร่วมเติมเต็มโดยหุ้นส่วนความร่วมมือจากภาคส่วนที่หลากหลายซึ่งจะระดมและแบ่งปันความรู้ ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยี และทรัพยากรเงิน เพื่อจะสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา</p> <p>17.17 สนับสนุนและส่งเสริมหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาครัฐ-ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยสร้างบนประสบการณ์และกลยุทธ์ด้านทรัพยากรของหุ้นส่วน</p>
<p>6. การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และ ธรรมาภิบาลในสังคมไทย</p>	<p>16.3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน</p> <p>16.5 ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ</p> <p>16.6 พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ</p> <p>16.7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ</p> <p>16.10 สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ</p> <p>17.17 สนับสนุนและส่งเสริมหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาครัฐ-ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยสร้างบนประสบการณ์และกลยุทธ์ด้านทรัพยากรของหุ้นส่วน</p>
<p>7. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์</p>	<p>6.1 บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้ภายในปี 2573</p> <p>7.2 เพิ่มสัดส่วนของพลังงานทดแทนในการผสมผสานการใช้พลังงานของโลก ภายในปี 2573</p> <p>7.3 เพิ่มอัตราการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานของโลกให้เพิ่มขึ้น 2 เท่า ภายในปี 2573</p> <p>9.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ ยั่งยืนและมีความทนทาน ซึ่งรวมถึงโครงสร้างพื้นฐานของภูมิภาคและที่ข้ามเขตแดน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ โดยมุ่งเป้าที่การเข้าถึงได้ในราคาที่สามารถจ่ายได้และเท่าเทียมสำหรับทุกคน</p> <p>9.4 ยกกระดับโครงสร้างพื้นฐานและปรับปรุงอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและการใช้เทคโนโลยีและ</p>

ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	เป้าประสงค์ของ SDGs
	<p>กระบวนการทางอุตสาหกรรมที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยทุกประเทศดำเนินการตามขีดความสามารถของแต่ละประเทศ ภายในปี 2573</p> <p>9.c เพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยีด้านข้อมูลและการสื่อสารและจัดให้มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตโดยถ้วนหน้าในราคาที่สามารถจ่ายได้สำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ภายในปี 2563</p> <p>11.2 จัดให้มีการเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน เข้าถึงได้ ปลอดภัย ในราคาที่สามารถจ่ายได้ สำหรับทุกคน พัฒนาความปลอดภัยทางถนน โดยการขยายการขนส่งสาธารณะ และคำนึงเป็นพิเศษถึงกลุ่มคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ผู้หญิง เด็ก ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย และผู้สูงอายุ ภายในปี 2573</p>
<p>8. การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม</p>	<p>2.a เพิ่มการลงทุนตลอดจนการยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานในชนบทการวิจัยเกษตรและการขยายบริการการพัฒนาเทคโนโลยี และการทำธนาคารยีนของพืชและสัตว์ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด</p> <p>3.b สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาวัคซีนและยาสำหรับโรคติดต่อและไม่ติดต่อที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประเทศกำลังพัฒนาให้มีการเข้าถึงยาและวัคซีนจำเป็นในราคาที่สามารถซื้อหาได้ตามปฏิญญาโดฮาความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการสาธารณสุข ซึ่งเน้นย้ำสิทธิสำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่จะใช้บทบัญญัติในความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้าอย่างเต็มที่ในเรื่องการผ่อนปรนเพื่อจะปกป้องสุขภาพสาธารณะและโดยเฉพาะการเข้าถึงยาโดยถ้วนหน้า</p> <p>4.a สร้างและยกระดับอุปกรณ์และเครื่องมือทางการศึกษาที่อ่อนไหวต่อเด็ก ผู้พิการและเพศภาวะ และให้มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ปราศจากความรุนแรงครอบคลุมและมีประสิทธิผลสำหรับทุกคน</p> <p>7.a ยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศในการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงการวิจัยและเทคโนโลยีพลังงานที่สะอาด โดยรวมถึงพลังงานทดแทน ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และเทคโนโลยีเชื้อเพลิงฟอสซิลขั้นสูงและสะอาด และสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานและเทคโนโลยีพลังงานที่สะอาด ภายในปี 2573</p> <p>8.2 บรรลุการมีผลิตภาพทางเศรษฐกิจในระดับที่สูงขึ้นผ่านการทำให้หลากหลาย การยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการมุ่งเน้นในภาคส่วนที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและใช้แรงงานเข้มข้น</p> <p>9.5 เพิ่มพูนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยีของภาคอุตสาหกรรมในทุกประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา และให้ภายในปี 2573 มีการส่งเสริมนวัตกรรมและให้เพิ่มจำนวนผู้ทำงานวิจัยและพัฒนาต่อประชากร 1 ล้านคนและการใช้จ่ายในภาคสาธารณสุขและเอกชนในการวิจัยและพัฒนาให้เพิ่มมากขึ้น</p>

ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	เป้าประสงค์ของ SDGs
	<p>9.b สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีการวิจัยและนวัตกรรมภายในประเทศกำลังพัฒนารวมถึงการให้มีสภาพแวดล้อมทางนโยบายที่นำไปสู่ความหลากหลายของอุตสาหกรรมและการเพิ่มมูลค่าของสินค้าโภคภัณฑ์สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีการวิจัยและนวัตกรรมภายในประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงการให้มีสภาพแวดล้อมทางนโยบายที่นำไปสู่ความหลากหลายของอุตสาหกรรมและการเพิ่มมูลค่าของสินค้าโภคภัณฑ์</p> <p>12.a สนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการเสริมความแข็งแกร่งของขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะขับเคลื่อนไปสู่รูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น</p>
<p>9. การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ</p>	<p>2.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรมีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลผลิตและการผลิตซึ่งจะช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัยและภัยพิบัติอื่นๆและจะช่วยพัฒนาที่ดินและคุณภาพดินอย่างต่อเนื่องภายในปี 2573</p> <p>6.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนและสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำ และจัดหาน้ำที่ยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและลดจำนวนประชากรที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำภายในปี 2573</p> <p>6.5 ดำเนินการบริหารจัดการน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับรวมถึงผ่านทางความร่วมมือระหว่างเขตแดนตามความเหมาะสมภายในปี 2573</p> <p>6.6 ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำรวมถึงภูเขาป่าไม้พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำ และทะเลสาบภายในปี 2563</p> <p>8.2 บรรลุการมีผลผลิตทางเศรษฐกิจในระดับที่สูงขึ้นผ่านการทำให้หลากหลาย การยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการมุ่งเน้นในภาคส่วนที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและใช้แรงงานเข้มข้น</p> <p>8.9 ออกแบบและใช้นโยบายที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่จะสร้างงาน และส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ภายในปี 2573</p> <p>8.a เพิ่มเติมความช่วยเหลือเพื่อการค้า (Aid for Trade) สำหรับประเทศกำลังพัฒนา เฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รวมถึงผ่านช่องทางของกรอบการทำงานแบบบูรณาการสำหรับความช่วยเหลือทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการค้าแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด</p> <p>9.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ เชื้อถือได้ ยั่งยืนและมีความทนทาน ซึ่งรวมถึงโครงสร้างพื้นฐานของภูมิภาคและที่ข้ามเขตแดน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ โดยมุ่งเป้าไปที่การเข้าถึงได้ในราคาที่สามารถจ่ายได้และเท่าเทียมสำหรับทุกคน</p> <p>9.2 ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และภายในปี 2573 ให้เพิ่มส่วนแบ่งของอุตสาหกรรมในการจ้างงานและผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ โดยให้เป็นไปตามสถานะแวดล้อมของประเทศ และให้เพิ่มส่วนแบ่งขึ้นเป็น 2 เท่าในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด</p> <p>11.2 จัดให้มีการเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน เข้าถึงได้ ปลอดภัย ในราคาที่สามารถจ่ายได้ สำหรับทุกคน พัฒนาความปลอดภัยทางถนน โดยการขยายการขนส่งสาธารณะ และคำนึงเป็นพิเศษถึงกลุ่มคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ผู้หญิง เด็ก ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย และผู้สูงอายุ ภายในปี 2573</p>

ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	เป้าประสงค์ของ SDGs
	<p>11.3 ยกระดับการพัฒนาเมืองและขีดความสามารถให้ครอบคลุมและยั่งยืน เพื่อการวางแผนและการบริหารจัดการการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์อย่างมีส่วนร่วมบูรณาการและยั่งยืนในทุกประเทศ ภายในปี 2573</p> <p>11.4 เสริมความพยายามที่จะปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของโลก</p> <p>11.6 ลดผลกระทบทางลบของเมืองต่อสิ่งแวดล้อมต่อหัวประชากร โดยรวมถึงการให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อคุณภาพอากาศและการจัดการของเสียของเทศบาลและอื่นๆ ภายในปี 2573</p> <p>11.7 จัดให้มีการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียว ที่ปลอดภัยครอบคลุมและเข้าถึงได้ โดยถ้วนหน้า โดยเฉพาะผู้หญิง เด็ก คนชรา และผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย ภายในปี 2573</p> <p>11.a สนับสนุนการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในทางบวกระหว่างพื้นที่เมือง รอบเมือง และชนบท โดยการเสริมความแข็งแกร่งของการวางแผนการพัฒนาในระดับชาติและระดับภูมิภาค</p> <p>13.1 เสริมภูมิต้านทานและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ</p> <p>15.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกและในน้ำจัดในแผ่นดินรวมทั้งบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เฉพาะอย่างยิ่ง ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขาและเขตแห้งแล้ง โดยเป็นไปตามข้อบังคับภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ ภายในปี 2563</p> <p>15.2 ส่งเสริมการดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า ฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม และเพิ่ม การปลูกป่าและฟื้นฟูป่าทั่วโลก ภายในปี 2563</p> <p>15.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ระบบนิเวศภูเขาและความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศเหล่านั้น เพื่อจะเพิ่มพูนขีดความสามารถของระบบนิเวศเหล่านั้นที่จะให้ผลประโยชน์อันสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573</p> <p>15.5 ปฏิบัติการที่จำเป็นและเร่งด่วนเพื่อลดการเสื่อมโทรมของดินที่อยู่ตามธรรมชาติ หยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และภายในปี 2563 จะปกป้องและป้องกันการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม</p>
<p>10. ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา</p>	<p>2.1 ยุติความหิวโหยและสร้างหลักประกันให้ทุกคน โดยเฉพาะที่ยากจนและอยู่ในภาวะเปราะบางอันรวมถึงทารกได้เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการและเพียงพอตลอดทั้งปี ภายในปี 2573</p> <p>8.3 ส่งเสริมนโยบายที่มุ่งการพัฒนาที่สนับสนุนกิจกรรมที่มีผลผลิตภาพ การสร้างงานที่สมควร ความเป็นผู้ประกอบการ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม และส่งเสริมการเกิดและการเติบโตของวิสาหกิจรายย่อย ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ซึ่งรวมถึงผ่านทางการเข้าถึงบริการทางการเงิน</p> <p>9.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ ยั่งยืนและมีความทนทาน ซึ่งรวมถึงโครงสร้างพื้นฐานของภูมิภาคและที่ข้ามเขตแดน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ โดยมุ่งเป้าที่การเข้าถึงได้ในราคาที่จ่ายได้และเท่าเทียมสำหรับทุกคน</p>

ตารางที่ 3.4 : ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์ของ SDGs และยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12	เป้าประสงค์ของ SDGs
	<p>10.6 สร้างหลักประกันว่าจะมีตัวแทนและเสียงสำหรับประเทศกำลังพัฒนาในการตัดสินใจของสถาบันทางเศรษฐกิจและการเงินระหว่างประเทศ เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สถาบันมีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้ มีความรับผิดชอบ และชอบธรรมมากขึ้น</p> <p>10.a ดำเนินการตามหลักการการปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่างสำหรับประเทศกำลังพัฒนา เฉพาะอย่างยิ่งประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยเป็นไปตามความตกลงองค์การการค้าโลก</p> <p>16.8 ขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในสถาบันโลกาภิบาล</p> <p>17.2 ประเทศพัฒนาแล้วจะดำเนินการให้เป็นผลตามพันธกรณีเรื่องการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการโดยเต็มที่ โดยรวมถึงพันธกรณีที่ให้ไว้โดยประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายการมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อย 0.7 สำหรับให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา และมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.15 ถึง 0.20 สำหรับให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยสนับสนุนให้ผู้ให้ ODA พิจารณาตั้งเป้าหมายที่จะให้มีสัดส่วน ODA/GNI ถึงอย่างน้อยร้อยละ 0.20 สำหรับให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด</p> <p>17.3 ระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลายไปยังประเทศกำลังพัฒนา</p> <p>17.9 เพิ่มพูนการสนับสนุนระหว่างประเทศสำหรับการดำเนินการด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถที่มีประสิทธิภาพและมีการตั้งเป้าในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อสนับสนุนแผนระดับชาติที่จะดำเนินงานในทุกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงผ่านทางความร่วมมือแบบเหนือ-ใต้ ใต้-ใต้ และไตรภาคี</p> <p>17.10 ส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีที่เป็นสากล มืดกัวง ไม่เลือกปฏิบัติ และเสมอภาค ภายใต้องค์การการค้าโลก โดยรวมถึงผ่านการสิ้นสุดการเจรจาภายใต้วาระการพัฒนารอบโดฮา</p> <p>17.11 เพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาในการส่งออกทั่วโลกให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเพิ่มส่วนแบ่งของประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สูงขึ้น 2 เท่าในปี 2563</p> <p>17.16 ยกกระดับหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยร่วมเติมเต็มโดยหุ้นส่วนความร่วมมือจากภาคส่วนที่หลากหลายซึ่งจะระดมและแบ่งปันความรู้ ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยี และทรัพยากรเงิน เพื่อจะสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา</p>

ตารางที่ 3.5 : เป้าประสงค์ SDGs ที่ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12

เป้าประสงค์ SDGs ที่ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12
เป้าหมายที่ 1: ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่
1) 1.a สร้างหลักประกันว่าจะมีการระดมทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญจากแหล่งที่หลากหลาย รวมไปถึงการยกระดับความร่วมมือเพื่อการพัฒนา เพื่อที่จะจัดให้มีแนวทางที่เพียงพอและคาดเดาได้แก่ประเทศกำลังพัฒนา เฉพาะอย่างยิ่งประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ในการดำเนินงานตามแผนงานและนโยบายเพื่อยุติความยากจนในทุกมิติ
2) 1.b สร้างกรอบทางนโยบายที่มีเหตุผลในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ที่มีพื้นฐานอยู่บนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มุ่งช่วยเหลือคนจนและความอ่อนไหวทางเพศสภาพ และสนับสนุนการลงทุนอย่างเร่งด่วนในโครงการที่กำจัดความยากจน
เป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรที่ยั่งยืน
3) 2.b แก้ไขและป้องกันการกีดกันและการบิดเบือนทางการค้าในตลาดเกษตรโลก รวมถึงทางการจัดการอุดหนุนสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกทุกรูปแบบและ มาตรการเพื่อการส่งออกทุกแบบ ที่ให้ผลในลักษณะเดียวกัน โดยให้เป็นไปตามอาณัติของกรอบการพัฒนาโดยอา
เป้าหมายที่ 3: สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย
4) 3.1 ลดอัตราการตายของมารดาทั่วโลกให้ต่ำกว่า 70 ต่อการเกิดมีชีพ 1 แสนคนภายในปี 2573
5) 3.2 ยุติการตายที่ป้องกันได้ของทารกแรกเกิดและเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี โดยทุกประเทศมุ่งลดอัตราการตายในทารกลงให้ต่ำถึง 12 คน ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน และลดอัตราการตายในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีลงให้ต่ำถึง 25 คน ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน ภายในปี 2573
6) 3.3 ยุติการแพร่กระจายของเอชไอวี โรค มาลาเรียและโรคเขตร้อนที่ถูกละเลยและต่อสู้กับโรคตับอักเสบ โรคติดต่อทางน้ำ และโรคติดต่ออื่นๆภายในปี 2573
7) 3.5 เสริมสร้างการป้องกันและการรักษาการใช้สารในทางที่ผิดซึ่งรวมถึงการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดและการใช้แอลกอฮอล์ในทางอันตราย
8) 3.a เสริมการดำเนินงานของกรอบอนุสัญญาขององค์การอนามัยโลกว่าด้วยการควบคุมยาสูบในทุกประเทศตามความเหมาะสม
เป้าหมายที่ 4: สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
9) 4.7 สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมถึงการศึกษาสำหรับ การพัฒนาอย่างยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุขและไม่ใช้ความรุนแรงการเป็นพลเมืองของโลกและความนิยมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและในมีส่วนร่วมของวัฒนธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนภายในปี2573
10) 4.b ขยายจำนวนทุนการศึกษาในทั่วโลกที่ให้ สำหรับประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็กและประเทศในแอฟริกาในการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รวมถึงการฝึกอาชีพและโปรแกรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านเทคนิค วิศวกรรมและวิทยาศาสตร์ ในประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆภายในปี 2563
เป้าหมายที่ 5: บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน
11) 5.1 ยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงในทุกที่
12) 5.2 ขจัดความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงทั้งในที่สาธารณะและที่รโหฐาน รวมถึงการค้ามนุษย์ การกระทำทางเพศ และการแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่น
13) 5.3 ขจัดแนวปฏิบัติที่เป็นภัย ทุกรูปแบบ อาทิ การแต่งงานในเด็กก่อนวันอันควรโดยการบังคับและการ

เป้าประสงค์ SDGs ที่ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12
ทำลายอวัยวะเพศหญิง
14) 5.5 สร้างหลักประกันว่าผู้หญิงจะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพและมีโอกาสที่เท่าเทียมในการเป็นผู้นำในทุกระดับของการตัดสินใจในทางการเมือง เศรษฐกิจ และภาคสาธารณะ
15) 5.a ดำเนินการปฏิรูปเพื่อให้ ผู้หญิงมีสิทธิที่เท่าเทียมในทรัพยากรทางเศรษฐกิจรวมทั้งการเข้าเป็นเจ้าของที่ดิน การควบคุมที่ดินและทรัพย์สินในรูปแบบอื่นการบริการทางการเงิน การรับมรดก และทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายของประเทศ
16) 5.b เพิ่มพูนการใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการให้อำนาจแก่ผู้หญิง
17) 5.c เลือกใช้และเสริมความเข้มแข็งแก่นโยบายที่ดีและกฎระเบียบที่บังคับใช้ได้เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และการให้อำนาจแก่ผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคนในทุกระดับ
เป้าหมายที่ 6: สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน
18) 6.2 บรรลุเป้าหมายการให้ทุก คนเข้าถึงสุขอนามัยที่พอเพียงและเป็นธรรม และยุติการขับถ่ายในที่โล่ง โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อความต้องการของผู้หญิง เด็กหญิง และกลุ่มที่อยู่ใต้สถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี 2573
19) 6.a ขยายความร่วมมือระหว่างประเทศและการสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาในกิจกรรมและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับน้ำและสุขอนามัย ซึ่งรวมถึงด้านการเก็บน้ำ การขจัดเกลือ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการน้ำเสีย เทคโนโลยีการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่
เป้าหมายที่ 7: สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน
20) 7.1 สร้างหลักประกันว่ามีการเข้าถึงการบริการพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ซื้อหาได้ และเชื่อถือได้ภายในปี 2573
21) 7.b ขยายโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับการจัดส่งบริการพลังงานที่เป็นสมัยใหม่และยั่งยืนให้โดยถ้วนหน้าในประเทศกำลังพัฒนา เฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ภายในปี 2573
เป้าหมายที่ 8: ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับทุกคน
22) 8.4 พัฒนาความมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของโลกในการบริโภคและการผลิต และพยายามที่จะตัดความเชื่อมโยงระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ซึ่งเป็นไปตามกรอบการดำเนินงาน 10 ปีของแผนการทำงานเพื่อการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โดยมีประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำในการดำเนินการ ไปจนถึงปี 2573
23) 8.6 ลดสัดส่วนของเยาวชนที่ไม่มีงานทำ ที่ไม่มีการศึกษา และที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ภายในปี 2563
24) 8.7 ดำเนินมาตรการโดยทันทีและมีประสิทธิภาพเพื่อขจัดแรงงานบังคับ ยุติความเป็นทาสสมัยใหม่และการค้ามนุษย์ และยับยั้งและกำจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด ซึ่งรวมถึงการเกณฑ์และการใช้ทหารเด็ก และยุติการใช้แรงงานเด็กในทุกรูปแบบในปี 2568
25) 8.b พัฒนาและทำให้เกิดการดำเนินงานของยุทธศาสตร์โลกสำหรับการจ้างงานในเยาวชนและดำเนินงานตามข้อตกลงเรื่องงานของโลกขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ภายในปี 2563
เป้าหมายที่ 9: สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าประสงค์ SDGs ที่ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12
26) 9.a อำนวยความสะดวกการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืนและทนทานในประเทศกำลังพัฒนาผ่านทาง การยกระดับการสนับสนุนทางการเงินเทคโนโลยีและด้านวิชาการให้แก่ประเทศในแอฟริกา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก
เป้าหมายที่ 10: ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
27) 10.2 ให้อำนาจและส่งเสริมความครอบคลุมด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองสำหรับทุกคน โดยไม่คำนึงถึง อายุ เพศ ความบกพร่องทางร่างกาย เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ แหล่งกำเนิด ศาสนา หรือสถานะทางเศรษฐกิจหรืออื่นๆ ภายในปี 2573
28) 10.5 พัฒนากฎระเบียบและการติดตามตรวจสอบตลาดเงินและสถาบันการเงินของโลก และเสริมความ แข็งแกร่งในการดำเนินการกฎระเบียบดังกล่าว
29) 10.b สนับสนุนการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการและการไหลของเงิน ซึ่งรวมถึงการ ลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ไปยังรัฐที่มีความจำเป็นมากที่สุด เฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ประเทศในแอฟริกา รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก และประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล โดยให้ เป็นไปตามแผนและแผนงานของประเทศเหล่านั้น
30) 10.c ลดค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมของการส่งเงินกลับประเทศของผู้อพยพ (migrant remittances) ให้ต่ำ กว่าร้อยละ 3 และขจัดการชำระเงินระหว่างประเทศ (remittance corridors) ที่มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าร้อยละ 5 ภายในปี 2573
เป้าหมายที่ 11: ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทัวถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน
31) 11.c สนับสนุนประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รวมถึงผ่านทางความช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการ ในการสร้าง อาคารที่ยั่งยืนและทนทานโดยใช้วัสดุท้องถิ่น
เป้าหมายที่ 12: ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทัวถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน
32) 12.2 บรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในปี 2573
33) 12.3 ลดขยะเศษอาหารของโลกลงครึ่งหนึ่งในระดับค้าปลีกและผู้บริโภค และลดการสูญเสียอาหารจาก กระบวนการผลิตและห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว ภายในปี 2573
34) 12.5 ลดการผลิตของเสียโดยการป้องกัน การลด การแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำมาใช้ซ้ำ ภายในปี 2573
35) 12.6 สนับสนุนให้บริษัท โดยเฉพาะบริษัทข้ามชาติและบริษัทขนาดใหญ่ รับแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนไปใช้ และ ผนวกข้อมูลด้านความยั่งยืนลงในวงจรการรายงานของบริษัทเหล่านั้น
36) 12.8 สร้างหลักประกันว่าประชาชนในทุกแห่งมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและความตระหนักถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนและ วิธีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ภายในปี 2573
37) 12.b พัฒนาและดำเนินการใช้เครื่องมือเพื่อจะติดตามตรวจสอบผลกระทบของการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับ การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่สร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
38) 12.c ทำให้การอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลที่ไร้ประสิทธิภาพและนำไปสู่การบริโภคที่สิ้นเปลืองมีความ สมเหตุสมผล โดยกำจัดการบิดเบือนทางการตลาดโดยให้สอดคล้องสถานะแวดล้อมของประเทศ รวมถึงการปรับ โครงสร้างภาษีและเลิกการอุดหนุนที่เป็นภัยเหล่านั้นในที่ยังมีการใช้อยู่ เพื่อให้สะท้อนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงอย่างเต็มที่ถึงความจำเป็นและเงื่อนไขที่เจาะจงของประเทศกำลังพัฒนาและลดผลกระทบทางลบที่อาจ เกิดขึ้นที่จะมีต่อการพัฒนาของประเทศเหล่านั้นในลักษณะที่เป็นการคุ้มครองคนจนและชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

เป้าประสงค์ SDGs ที่ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12
เป้าหมายที่ 14: อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
39) 14.1 ป้องกันและลดมลพิษทางทะเลทุกประเภท โดยเฉพาะจากกิจกรรมบนแผ่นดิน รวมถึงซากปรักหักพังทางทะเลและมลพิษของสารอาหาร (nutrient pollution) ภายในปี 2568
40) 14.3 ลดและแก้ปัญหาลดผลกระทบของการเป็นกรดในมหาสมุทร โดยรวมถึงผ่านทาง การเพิ่มพูนความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ในทุกระดับ
41) 14.5 ภายในปี 2563 อนุรักษ์พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งอย่างน้อยร้อยละ 10 ให้เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศและภายในประเทศ และอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุดที่มีอยู่
42) 14.6 ภายในปี 2563 ยับยั้งรูปแบบการอุดหนุนการประมงบางอย่างที่มีส่วนทำให้เกิดการประมงเกินขีดจำกัด ขจัดการอุดหนุนที่มีส่วนทำให้เกิดการประมงที่ผิดกฎหมาย ที่ไม่มีการรายงาน และที่ไม่มีการควบคุม และระงับการริเริ่มการอุดหนุนในลักษณะดังกล่าว ตระหนักว่าการปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่างที่เหมาะสมและมีประสิทธิผลสำหรับประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุดควรเป็นส่วนควบในการเจรจาการอุดหนุนการประมงขององค์การการค้าโลก
43) 14.a เพิ่มความรู้ทางวิทยาศาสตร์ พัฒนาขีดความสามารถในการวิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเล โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเลของคณะกรรมการสมุทรศาสตร์ระหว่างรัฐบาล เพื่อจะพัฒนาคุณภาพของมหาสมุทรและเพิ่มพูนให้ความหลากหลายทางชีวภาพในทะเลมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนามากขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งในรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็กและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด
44) 14.c เพิ่มพูนการอนุรักษ์และการใช้มหาสมุทรและทรัพยากรเหล่านั้นอย่างยั่งยืน โดยการดำเนินการให้เกิดผลตามกฎหมายระหว่างประเทศตามที่สะท้อนใน UNCLOS ซึ่งเป็นกรอบทางกฎหมายสำหรับการอนุรักษ์และการใช้มหาสมุทรและทรัพยากรเหล่านั้นอย่างยั่งยืน ตามที่ระบุในย่อหน้าที่ 158 ของเอกสาร The Future We Want
เป้าหมายที่ 15: ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ
45) 15.3 ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย ฟื้นฟูแผ่นดินและดินที่เสื่อมโทรม รวมถึงแผ่นดินที่ได้รับผลกระทบจากการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ความแห้งแล้ง และอุทกภัย และพยายามที่จะบรรลุถึงโลกที่ไร้ความเสื่อมโทรมของที่ดิน ภายในปี 2573
46) 15.6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม และส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้นอย่างเหมาะสม
47) 15.8 นำมาตรการมาใช้เพื่อป้องกันการนำเข้าและลดผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศบกและน้ำและควบคุมหรือขจัด priority species ภายในปี 2563
48) 15.9 บูรณาการมูลค่าของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพเข้าไปสู่การวางแผนกระบวนการพัฒนา ยุทธศาสตร์การลดความยากจน และบัญชีทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ภายในปี 2563
49) 15.a ระดมและเพิ่มทรัพยากรทางการเงินจากทุกแหล่งเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
50) 15.b ระดมทรัพยากรจากทุกแหล่งและทุกระดับเพื่อสนับสนุนเงินแก่การบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และจัดหาแรงจูงใจที่เหมาะสมสำหรับประเทศกำลังพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์และการปลูกป่า

เป้าประสงค์ SDGs ที่ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนฯ 12
เป้าหมายที่ 16: ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบัน
51) 16.9 จัดให้มีเอกลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีผู้ตีบท ภายในปี 2573
เป้าหมายที่ 17: เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่งlobal การดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน
52) 17.4 ช่วยประเทศกำลังพัฒนาในการบรรลุความยั่งยืนของหนี้ระยะยาว โดยใช้นโยบายที่ประสานงานกันที่มุ่งส่งเสริมการจัดการเงินทุนโดยการก่อหนี้ การบรรเทาหนี้และการปรับโครงสร้างหนี้ตามความเหมาะสม และแก้ปัญหาหนี้ต่างประเทศของประเทศที่ยากจนและมีหนี้สินในระดับสูงเพื่อลดการประสพปัญหาหนี้
53) 17.5 ใช้และดำเนินการให้เกิดผลตามระบอบการส่งเสริมการลงทุนสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด
54) 17.6 เพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างประเทศและในภูมิภาคแบบเหนือ-ใต้ ใต้-ใต้ และไตรภาคี และการเข้าถึงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และยกระดับการแบ่งปันความรู้ตามเงื่อนไขที่ตกลงร่วมกัน โดยรวมถึงผ่านการพัฒนาการประสานงานระหว่างโลกที่มีอยู่เดิมเฉพาะอย่างยิ่งในระดับของสหประชาชาติ และผ่านทางกลไกอำนวยความสะดวกด้านเทคโนโลยีของโลก
55) 17.7 ส่งเสริมการพัฒนา การถ่ายทอด และการเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศกำลังพัฒนาภายใต้เงื่อนไขที่อำนวยความสะดวกแก่ประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งตามเงื่อนไขสิทธิพิเศษตามที่ตกลงร่วมกัน
56) 17.8 ให้ธนาคารเทคโนโลยีและกลไกการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ทำงานได้อย่างเต็มที่ ภายในปี 2560 และเพิ่มพูนการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนที่สำคัญ (enabling technology) เฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
57) 17.12 ทำให้เกิดการดำเนินการในเวลาที่เหมาะสมในเรื่องการเข้าถึงตลาดปลอดภาษีและปลอดการจำกัดปริมาณในระยะยาวสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยให้สอดคล้องกับการตัดสินใจขององค์การการค้าโลก โดยรวมถึงการสร้างหลักประกันว่ากว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่มีการให้สิทธิพิเศษทางการค้าที่ใช้กับประเทศพัฒนาน้อยที่สุดจะมีความโปร่งใสและเรียบง่าย และมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตลาด
58) 17.13 เพิ่มพูนเสถียรภาพเศรษฐกิจมหภาคของโลก โดยรวมถึงผ่านทางการประสานงานนโยบายและความสอดคล้องเชิงนโยบาย
59) 17.15 เคารพพื้นที่ทางนโยบายและความเป็นผู้นำของแต่ละประเทศที่จะสร้างและดำเนินงานตามนโยบายเพื่อการขจัดความยากจนและการพัฒนาที่ยั่งยืน
60) 17.18 ยกกระดับการสนับสนุนด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ให้เพิ่มการมีอยู่ของข้อมูลที่มีคุณภาพ ทันเวลาและเชื่อถือได้ ที่จำแนกในเรื่องราวได้ เพศ อายุ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สถานะการอพยพ ความบกพร่องทางร่างกาย ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามบริบทของประเทศ ภายในปี 2563
61) 17.19 ต่อยอดจากข้อริเริ่มที่มีอยู่แล้วในการพัฒนาการตรวจวัดความก้าวหน้าของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และสนับสนุนการสร้างขีดความสามารถด้านสถิติในประเทศกำลังพัฒนา ภายในปี 2573

3.2.3 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

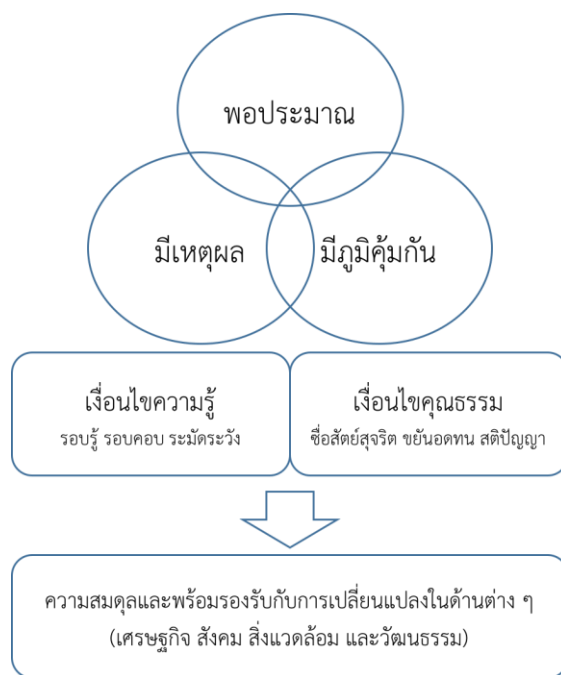
3.2.3.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย แม้พระองค์จะพระราชทานแนวคิดที่เกี่ยวข้องเศรษฐกิจพอเพียงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 (อภิชัย พันธเสนและคณะ 2555) พระราชดำรัสที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงและอธิบายความหมายอย่างชัดเจนคือพระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานในปี พ.ศ. 2542 ดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ **ความพอเพียง** หมายถึง **ความพอประมาณ ความมีเหตุผล** รวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง**มีระบบภูมิคุ้มกันในตัว**ที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัย**ความรู้ ความรอบคอบ และระมัดระวัง**อย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกใน**คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต** และ**มีความรอบรู้**ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความ**อดทน ความเพียรมีสติปัญญา และความรอบคอบ** เพื่อให้**สมดุลพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกว้างขวาง ทั้งทางด้าน**วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม**จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี” (อภิชัย พันธเสนและคณะ อ้างแล้ว)**

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถูกนำไปประยุกต์ใช้ในหลายภาคเศรษฐกิจ ภาคเศรษฐกิจที่เป็นที่รู้จักมากที่สุดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงคือภาคเกษตรกรรม เกษตรทฤษฎีใหม่ (New Theory of Agriculture) เป็นตัวอย่างการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมเกษตร ถึงกระนั้นภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ โดยเฉพาะบริษัทในภาคอุตสาหกรรมและบริการหลายบริษัทที่รอดพ้นวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 มาได้นั้นก็พบว่ามีความปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ความเข้าใจของสังคมเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังคงมีความหลากหลาย

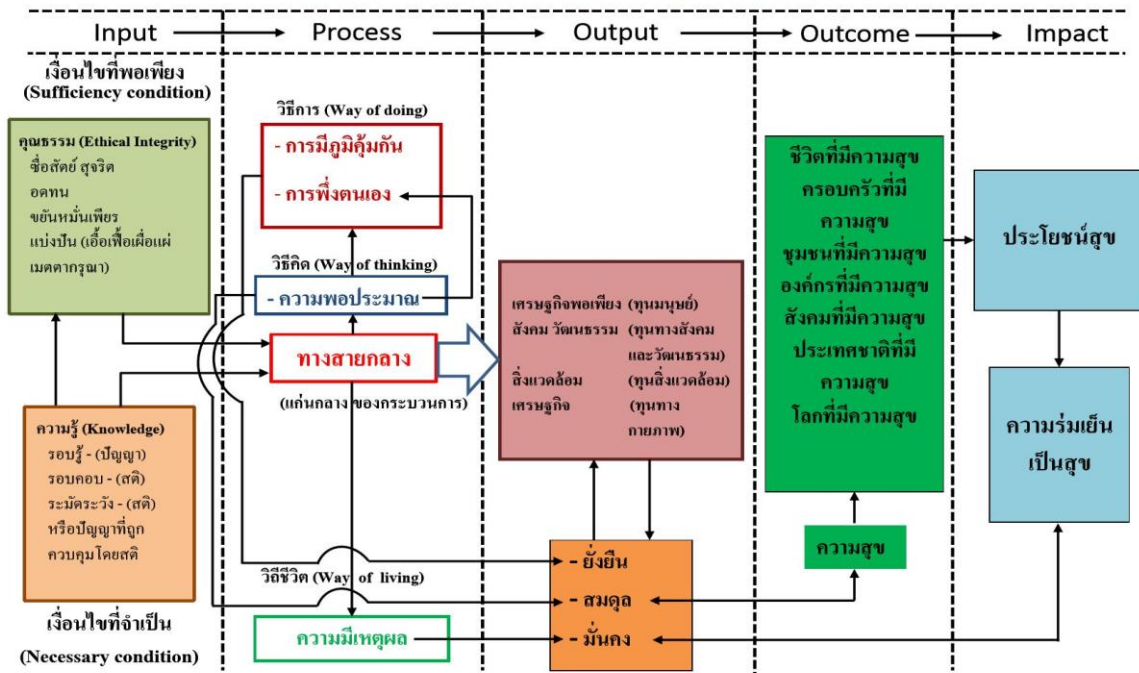
ในทางวิชาการ กรอบแนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 กรอบแนวคิดคือ 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในฐานะที่เป็นหลักคิดในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และ 2) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ ในฐานะที่เป็นกระบวนการในการบรรลุความอยู่ดีมีสุขของประชาชน กรอบแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็นหลักคิดในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจคือกรอบแนวคิดที่เป็นที่รู้จักในชื่อ “สามห่วง สองเงื่อนไข” (แสดงในภาพที่ 3.4) สามห่วง หมายถึง ความมีเหตุมีผล ความพอประมาณ และความมีภูมิคุ้มกัน สองเงื่อนไข หมายถึง เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ซึ่ง ปัจจัยทั้งห้าข้างต้นจะนำไปสู่ความสมดุลและความพร้อมรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ จากภายนอกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

ภาพที่ 3.4 : กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็นหลักคิดในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

กรอบแนวคิดที่สองคือ กรอบการวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ เป็นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็นกระบวนการในการบรรลุความอยู่ดีมีสุขของประชาชนและสรรพสัตว์ทั้งปวง กรอบความคิดดังกล่าวพัฒนาโดย อภิชาติ พันธ์เสน และคณะ (อ้างแล้ว) แสดงในภาพที่ 3.5 กรอบความคิดดังกล่าวมองผ่านกรอบแนวคิดด้านกระบวนการผลิต คือ พิจารณาปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการผลิต (Process) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ในด้านปัจจัยนำเข้านั้นประกอบด้วยคุณธรรม (Ethical Integrity) และความรู้ (Knowledge) คุณธรรมประกอบด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน ขยัน แบ่งปัน ถือเป็นเงื่อนไขที่พอเพียง (Sufficient Conditions) หมายถึง เป็นเงื่อนไขชุดหนึ่งที่หากมีแล้วจะทำให้เกิดความพอเพียงและความสงบสุข ความรู้คือ ปัญหาที่ถูกรับรู้ด้วยสติ ถือเป็นเงื่อนไขที่จำเป็น (Necessary Conditions) หมายถึงเป็นเงื่อนไขชุดที่จำเป็นต้องมีเพื่อบรรลุความพอเพียง กระบวนการมี “ทางสายกลาง” เป็นแกนกลางของกระบวนการ มีความมีเหตุผล (Reasonableness) เป็นวิถีชีวิต มีความพอประมาณเป็นวิถีคิด และมีวิธีการที่เน้นการมีภูมิคุ้มกัน (Immunization) คือ มุ่งการพึ่งตนเอง (Self-reliance) และสร้างความสามารถในการปรับตัวเมื่อเกิดวิกฤติ (Resilience) ผลผลิต (Output) ของกระบวนการนี้ คือ ผลผลิตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีความยั่งยืน (Sustainable) สมดุล (Balance) และมั่นคง (Stable) นอกจากนี้ผลผลิตยังควรที่จะรักษาระดับหรือเพิ่มระดับของทุน (Capital) ประเภทต่าง ๆ ด้วย ทุนเหล่านี้ประกอบด้วย ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทุนทางกายภาพ ผลลัพธ์ (Outcome) ของกระบวนการนี้ คือ ความสุขของชีวิต ครอบครัว องค์กร สังคม ประเทศชาติ และโลก และมีผลกระทบ (Impact) ไปสู่สิ่งมีชีวิตทั้งหมดด้วย ในทางหนึ่งอาจกล่าวได้ว่ากรอบแนวคิดที่สองเป็นการนำกรอบแนวคิดแรกมาคลี่ให้เห็นชัดเจนขึ้นในเชิงกระบวนการและเพิ่มความสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกในส่วนของผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ

การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ (A Systems Analysis of Sufficiency Economy)

ภาพที่ 3.5 : การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ (อภิชัย พันธเสน 2558)

อนึ่ง การตีความเศรษฐกิจพอเพียงและองค์ประกอบหรือปัจจัยแต่ละข้อนั้นอาจแตกต่างกันโดยนักวิชาการแต่ละกลุ่ม เช่น อภิชัย พันธเสนและคณะ (อ้างแล้ว) อาจตีความปัจจัยเหล่านี้อิงกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาและตีความขยายความไปถึงแนวคิดที่สอดคล้องกับพุทธธรรมและพุทธเศรษฐศาสตร์ ในขณะที่นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มอื่นๆ อาจตีความเศรษฐกิจพอเพียงไปในเรื่องของความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security) ดุลยภาพแบบพลวัต (Dynamic Equilibrium) การจัดการความเสี่ยง (Risk management) และการมุ่งสู่สถานการณ์ที่ดีที่สุด (Optimality) (คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเศรษฐศาสตร์ ม.ป.ป.) ได้ การถกเถียงในประเด็นเหล่านี้มีความจำเป็นเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการและการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้และปรับปรุงดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขต่อไป

กรอบแนวคิดที่ผสานแนวคิด 3 ท่วง 2 เงื่อนไข แนวคิดเชิงระบบ และภาพในระดับจุลภาคและมหภาคของเศรษฐกิจพอเพียงได้ค่อนข้างสมบูรณ์ และน่าจะเป็นกรอบแนวคิดที่ก้าวหน้าที่สุดที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือกรอบแนวคิดที่นำเสนอโดย Harald Bergsteiner และ Priyanut Dharmapiya (Piboolsravut) (2016) ในหนังสือชื่อ Sufficiency Thinking: Thailand's Gift to an Unsustainable World ที่มี Gayle C. Avery และ Harald Bergsteiner (2016) เป็นบรรณาธิการ แนวคิดนี้แบ่งเศรษฐกิจพอเพียงออกเป็น 3 ส่วนที่เชื่อมโยงกันคือ 1) Sufficiency Mindset หรือวิถีคิดแบบพอเพียง 2) Sufficiency State หรือสภาวะที่พอเพียง และ 3) Sufficiency Economy หรือเศรษฐกิจพอเพียง

Sufficiency Mindset หรือวิถีคิดแบบพอเพียงถูกนิยามเอาไว้ว่า “เป็นกรอบวิถีคิดที่ทำให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างชาญฉลาดและมีปัญญา มีลักษณะสำคัญ 3 อย่างก็คือ มีความพอประมาณ (Moderation) มีเหตุมีผล (Reasonableness) และมีความรอบคอบหรือมีภูมิคุ้มกัน (prudence)”

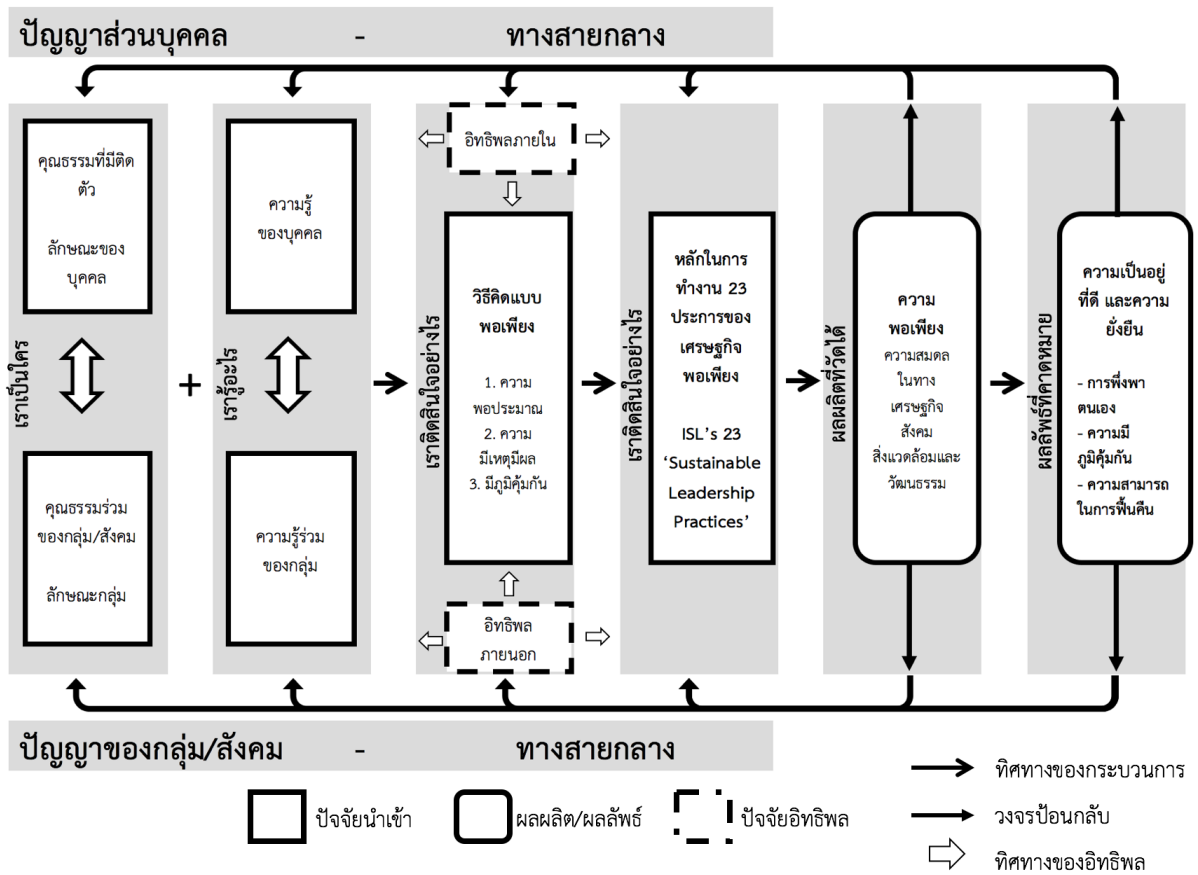
(Bergsteinger และ Dharmapiya 2016: หน้า 35) ก็คือ กรอบความคิด 3 ห่วง 2 เงื่อนไขนั่นเอง กรอบแนวคิดนี้เป็นสิ่งที่ควรมีอยู่ในวิถีคิดและวิถีตัดสินใจของบุคคลและองค์กรในระบบเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลและองค์กรเหล่านั้นสามารถบรรลุถึงสภาวะที่พอเพียง (Sufficiency State) ได้

Sufficiency State หรือสภาวะที่พอเพียง ถูกนิยามไว้ว่า “เป็นสภาวะที่ในเบื้องต้นที่สุดจะทำให้ปัจเจกชน ครอบครัว องค์กร และประเทศชาติ สามารถมีความสุขสบายกับสภาวะที่เป็นอยู่ และหากมีเงื่อนไขพร้อมก็อาจมีความพุ่มเฟือยในระดับที่มีเหตุมีผล ที่ทำให้เงื่อนไขด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมมีความสมดุล” (อ่างแล้ว: หน้า 36) อาจเรียกได้ว่า สภาวะที่พอเพียงเป็นสภาวะทางวัตถุ (material state) ที่เป็นผลผลิต (output) มาจากสภาวะทางจิตที่พอประมาณ (the mental state of moderation) เป็นการแสดงออกถึงความพอประมาณในทางปฏิบัตินั่นเอง ผลผลิตดังกล่าวนี้จะแสดงออกมาในรูปของผลทางรูปธรรมที่เกิดขึ้นในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม หากทุกหน่วยเศรษฐกิจเข้าถึงสภาวะที่พอเพียง ก็จะส่งผลให้เศรษฐกิจมีความพอเพียงด้วย

The Sufficiency Economy หรือ เศรษฐกิจพอเพียงนั้น ถูกนิยามไว้ว่า “เป็นชุดของคุณค่า หลักการ ระบบ และสถาบันในระดับชาติที่ให้กรอบการทำงานและเงื่อนไขด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ที่จะทำให้แน่ใจว่าทุกคนสามารถเข้าถึงสภาวะพอเพียงนั้นได้ เศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะสำคัญคือ การพึ่งพาตนเองหรือการไม่พึ่งพาคนอื่นมากเกินไป (Self-reliance) ความสามารถในการฟื้นคืนหลังวิกฤติ (Resilience) และความมีภูมิคุ้มกัน (Immunity)” (อ่างแล้ว: หน้า 41) ซึ่งค่านิยามเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนี้สอดคล้องกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานไว้เมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2544 (คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเศรษฐศาสตร์, ม.ป.ป.) ว่า

“...ฉันพูดเศรษฐกิจพอเพียง ความหมายคือ ทำอะไรให้เหมาะสมกับฐานะตัวเอง คือทำจากรายได้ 200- 300 บาท ขึ้นไป เป็น 2 หมิ่น ถึง 3 หมิ่นบาท คนชอบเอาคำพูดของฉัน เศรษฐกิจพอเพียง ไปพูดกันเลอะเทอะ เศรษฐกิจพอเพียง คือ ทำเป็น Self-Sufficiency มันไม่ได้ความหมาย ไม่ใช่แบบที่ฉันคิด ที่ฉันคิด คือ เป็น Self-Sufficiency of Economy เช่น ถ้าเขาต้องการดู TV ก็ควรให้เขามีดู ไม่ใช่ไปจำกัดเขาไม่ให้ซื้อ TV ดู เขาต้องการดูเพื่อสนุกสนาน ในหมู่บ้านไกลๆที่ฉันไป เขามี TV ดูแต่ใช้แบตเตอรี่ เขาไม่มีไฟฟ้า แต่ถ้า Sufficiency นั้นมี TV เขาพุ่มเฟือยเปรียบเสมือนคนไม่มีสตางค์ไปตัด Suit และยี่ห้อ Necktie Versace อันนี้ก็เกินไป...”

องค์ประกอบต่าง ๆ ข้างต้นถูกนำมาประกอบกันเป็นแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (the Sufficiency Economy Philosophy Model) ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงระบบในหลายด้าน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในบุคคล/องค์กรและปัจจัยภายนอก และความสัมพันธ์เชิงระบบตั้งแต่ลักษณะเฉพาะและความรู้ของบุคคล/องค์กรและบริบทภายนอก กับการตัดสินใจ การกระทำ ผลผลิต และผลลัพธ์จากการกระทำนั้น ซึ่งผลดังกล่าวจะย้อนกลับมาส่งผลกระทบต่อความเป็นเรา ความรู้ของเรา การตัดสินใจและพฤติกรรมของเรา

ภาพที่ 3.6 : แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.3.2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นับตั้งแต่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ได้ถูกประกาศและรับรองโดยผู้นำจาก 194 ประเทศ รวมถึงประเทศไทย รัฐบาลไทยมักกล่าวเสมอว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งที่มีความมาก่อน SDGs แล้ว เป็นไปเพื่อความยั่งยืนเหมือนกัน และเป็นกระบวนการไปสู่ความยั่งยืน แต่ SDGs และเศรษฐกิจพอเพียงคือสิ่งเดียวกันจริงหรือ หัวข้อนี้ต้องการนำเสนอว่า SDGs และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีจุดร่วมกันหลายประการแต่ในขณะเดียวกันก็มีความแตกต่างกันหลายประการเช่นเดียวกัน ฉะนั้นเราไม่อาจบอกได้ว่าทั้ง SDGs และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือสิ่งเดียวกัน แต่เราอาจบอกได้ว่า SDGs และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอาจทำงานแบบเสริมกันได้

จุดร่วมกันระหว่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือเป้าหมายที่มุ่งทำให้สังคมมนุษย์บรรลุถึงความยั่งยืน กล่าวคือ ทั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉพาะจากการวิเคราะห์เชิงระบบ ต่างมุ่งดำรงทุนประเภทต่าง ๆ ให้คงเดิมและเพิ่มขึ้น ๆ ขึ้นไปอีก ทั้งทุนมนุษย์ ทุนทางกายภาพ ทุนทางการเงิน ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทุนทางสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ทั้งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ SDGs ยังให้ความสำคัญกับความ “พอเพียง” ของคนเปราะบาง คนยากจน คนชายขอบ หมายถึง การเข้าถึงปัจจัย 4 ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และบริการทางสังคมของคนเหล่านี้เพื่อให้พวกเขาพึ่งตนเองได้และมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง

อย่างไรก็ดี SDGs และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความแตกต่างที่สำคัญหลายประการ **ประการแรก** SDGs เป็นเป้าหมาย (Goal) ของการพัฒนา หากเปรียบเทียบกับแบบจำลองของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็เรียกว่าเทียบเท่ากับผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ของเศรษฐกิจพอเพียง ในขณะที่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่อธิบายทั้งกระบวนการตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและการกระทำ ไปจนถึงผลผลิตและผลลัพธ์ นอกจากนี้เศรษฐกิจพอเพียงกำหนดแนวทางลึกลงไปถึงระดับวิถีคิดและแนวการปฏิบัติ ในขณะที่ SDGs เพียงกำหนดเป้าหมายร่วมเท่านั้น ในทางหนึ่งก็ทำให้ SDGs ถูกยอมรับได้ง่ายเพราะมันเปิดพื้นที่ให้แต่ละประเทศทำงานตามวิถีของตนได้ ซึ่งในแง่นี้เศรษฐกิจพอเพียงอาจมีความยืดหยุ่นน้อยกว่าโดยเปรียบเทียบ แต่ในทางกลับกันการดำเนินตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงก็อาจทำให้ทั้งกระบวนการและผลลัพธ์มีความพอเพียงและยั่งยืนมากกว่าก็เป็นได้

ประการที่สอง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นไปที่ความสามารถในการฟื้นคืนหลังเผชิญวิกฤติทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Resilience) ในทุกระดับตั้งแต่ระดับปัจเจกจนถึงระดับชาติ ในขณะที่ SDGs อาจกล่าวถึงความสามารถในการฟื้นคืนหลังเผชิญวิกฤติอยู่บ้างแต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะเน้นในด้านที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากกว่า (Climate Change Resilience) สองส่วนนี้ถือเป็นจุดเด่นของทั้ง 2 แนวคิดที่ควรถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทั้งคู่

ประการที่สาม SDGs เน้นหนักเรื่องของการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาคทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้กล่าวถึงเรื่องนี้และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะไม่นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำเหล่านี้เลยแม้ว่าหากทุกคนปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วจะมีชีวิตที่พออยู่พอกินก็ตาม คำอธิบายในเรื่องนี้ก็คือ ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างกติกาและการเปลี่ยนแปลงของการกระจายของทรัพยากรทางเศรษฐกิจและทุนประเภทต่าง ๆ ให้เท่าเทียมกันมากขึ้น เศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้คนพออยู่พอกินและมีรายได้เพิ่มขึ้นตามอัตรา ตามทุนที่แต่ละคนมี อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์ของประเทศไทยหรือหลายประเทศในโลก สิ้นทรัพย์ ทุน และทรัพยากรทางเศรษฐกิจมีคนรวยเพียงหยิบมือเดียวเป็นเจ้าของ ทรัพยากรทางเศรษฐกิจเป็นแหล่งที่มาของรายได้ แปลว่ายังมีทรัพยากรเหล่านี้น้อยมาก รายได้ยิ่งเพิ่มขึ้นมา ฉะนั้นหากไม่มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างและความเท่าเทียมในการถือครองทรัพยากรทางเศรษฐกิจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้คนมีอยู่มีกินแต่จะไม่มีผลใด ๆ ต่อความเหลื่อมล้ำเพราะคนรวยก็ยังคงมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นเร็วกว่าคนจนและยังทำให้ช่องว่างทางรายได้ห่างมากขึ้นเรื่อย ๆ ในทางกลับกัน SDGs มีเป้าหมายที่จำเพาะเจาะจงเรื่องความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ซึ่งเป้าประสงค์ของเป้าหมายเหล่านี้มีการกล่าวถึงการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน การกระจายการถือครองที่ดิน และการขจัดกฎหมายและนโยบายที่เลือกปฏิบัติหรือสร้างความไม่เท่าเทียมกันอีกด้วย

ประการที่สี่ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายในการสร้างผลลัพธ์ คือ “ประโยชน์สุข” แก่ประชาชนและสรรพสิ่งทั้งปวง (อภิชัย พันธเสน 2555) ซึ่งเป็นส่วนผสมของความพออยู่พอกินในทางวัตถุ ซึ่งกินความรวมเป้าหมายหลายเป้าหมายของ SDGs และความสุขซึ่งเป็นมิติทางจิตใจอยู่ด้วย ในขณะที่ SDGs มุ่งเน้นผลลัพธ์ทางรูปธรรมเท่านั้น เช่น การเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างสถาบัน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การเข้าถึงโอกาสและบริการทางสังคมและเศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นต้น ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้ความเห็นว่านี่เป็นลักษณะเด่นของแนวคิดการพัฒนาของตะวันออก

3.2.3.3 ความเชื่อมโยงระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย อยู่พอสมควร เพราะว่าตัวชี้วัดชุดนี้เป็นตัวชี้วัดที่ล้าไปกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ซึ่งถูกร่างบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัวชี้วัดชุดนี้สะท้อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านหลายองค์ประกอบ โดยเฉพาะองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม องค์ประกอบย่อยด้านเศรษฐกิจเข้มแข็ง มีประเด็นตัวชี้วัดด้านการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ โดยใช้สัดส่วนอุปสงค์ในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สัดส่วนช่องว่างการออมการลงทุน และสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP เป็นตัวชี้วัดการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของประเทศ และองค์ประกอบหลักด้านครอบครัวอบอุ่น องค์ประกอบย่อยด้านการพึ่งพิงตนเองของครอบครัว และ **ประเด็นตัวชี้วัดเรื่องครอบครัวมีรายได้พอเพียง** โดยใช้ตัวชี้วัดเรื่องอัตราหนี้สินต่อรายได้ของครัวเรือนเป็นตัวชี้วัดหลักในการบ่งชี้ความพอเพียงในระดับครัวเรือน

นอกจากนี้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอาจมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลักด้าน “สุขภาวะ” ด้วย โดยเฉพาะองค์ประกอบย่อยด้าน “การมีคุณธรรม และสติปัญญา ใฝ่รู้” **ประเด็นตัวชี้วัดด้านยึดมั่นในศีลธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนมีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ และประเด็นตัวชี้วัดด้านความสามารถในการเรียนรู้ และการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ** ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับเงื่อนไขด้านความรู้และคุณธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าในแบบจำลองของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หากเราขยายขอบเขตของความเชื่อมโยงให้กว้างออกไปอีก องค์ประกอบย่อยด้านชุมชนเข้มแข็ง องค์ประกอบย่อยด้านชุมชนพึ่งตนเองได้ และ **ประเด็นตัวชี้วัดความเข้มแข็งขององค์กรในชุมชน และการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน** ก็อาจจะเป็นความพยายามในการชี้วัดภาพสะท้อนของระดับที่ 2 ของเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ว่าด้วยเรื่องความร่วมมือระหว่างครัวเรือนและการพึ่งตนเองในชุมชน

อย่างไรก็ดีเพื่อให้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยชุดที่กำลังปรับปรุงอยู่นี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และสะท้อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น ตัวชี้วัดชุดนี้อาจใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัดที่จัดทำขึ้นก่อนหน้านี้ได้ อาทิ อภิชัย พันธเสนและคณะ ได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ในปี พ.ศ. 2550 และมีตัวชี้วัดหลายตัวที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุง ในที่นี้ขอยกชุดของตัวชี้วัดจากโครงการมาแสดงไว้ในตารางที่ 3.6 ซึ่งได้นำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัด

ตารางที่ 3.6 : ตัวชี้วัดจาก โครงการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย อภิชัย พันธเสนและคณะ 2550 (อ้างอิง อภิชัย พันธเสนและคณะ 2555)

เป้าหมายของตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด
การเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในมิติสังคม จริยธรรม	<p>จำนวนการเกิดคดีความ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย (คดีต่อประชากรแสนคน) ● จำนวนคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ (คดีต่อประชากรแสนคน) ● จำนวนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน
	<p>ความเดือดร้อน ความรุนแรงจากการคุกคามและละเมิดสิทธิเสรีภาพในสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนคดีที่ถูกร้องเรียนจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน (คดีต่อประชากรแสนคน)
	<p>ความเดือดร้อนอันเกิดจากปัญหาครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนเด็กที่ถูกทอดทิ้ง (คนต่อประชากรเด็กแสนคน) ● จำนวนผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง (คนต่อผู้สูงอายุแสนคน) ● จำนวนผู้พิการที่ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ (คนต่อผู้พิการแสนคน)
	<p>การมีภูมิคุ้มกันทางกาย อารมณ์และจิตใจ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนการหย่าร้าง (คู่ต่อคู่สมรสพันคู่) ● จำนวนผู้ป่วยทางจิต (คดีต่อประชากรแสนคน) ● สัดส่วนของสมาชิกในครอบครัวที่ไม่ติดสุรา (ร้อยละ)
	<p>การเข้าถึงบริการและสวัสดิการทางสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนคนไร้ที่พึ่ง เร่ร่อน คนขอทาน (คนต่อประชากรแสนคน)
	<p>การแบ่งปันช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนเครือข่ายในชุมชน (เครือข่ายต่อประชากรแสนคน) ● จำนวนอาสาสมัครเพื่อสังคม (คนต่อประชากรแสนคน)
การเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในมิติการบริหารจัดการภาครัฐ ส่วนท้องถิ่น และภาคธุรกิจ	<p>ความโปร่งใสของภาครัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● คะแนนภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย (ค่าคะแนน 1-10)
	<p>การใช้จ่ายของหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ● จำนวนงบประมาณของหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นที่ใช้เพื่อการส่งเสริมงานศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น (บาทต่อประชากรหนึ่งคน)
	<p>ความรับผิดชอบทางสังคมของภาคธุรกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การดำเนินงานอย่างมีจริยธรรม (ค่าคะแนน 1-10) ● บทบาทความรับผิดชอบต่อสังคม (ค่าคะแนน 1-10)

เป้าหมายของตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด
การเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในมิติการเรียนรู้ การศึกษา	<p>ความเสมอภาคในการเข้าถึงความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● อัตราการออกกลางคันของนักเรียนระดับประถมศึกษา (ร้อยละ) ● อัตราการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ) ● จำนวนเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา (คนต่อเด็กวัยเรียนแสนคน ร้อยละ)
	<p>การศึกษาเพื่อการพึ่งตนเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ร้อยละของหมู่บ้านที่มีการเรียนรู้โดยผ่านศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน (ร้อยละ)
การเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในมิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	<p>ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ดัชนีคุณภาพแหล่งน้ำ ● ดัชนีคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง ● ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนต่อประชากร (กิโลกรัมต่อคน) ● ปริมาณของเสียอันตราย (กิโลกรัมต่อคน) ● ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อ GDP (กรัมต่อบาทราคาปี 2531) ● โรคของระบบทางเดินหายใจ
การเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในมิติเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ การใช้พลังงานและเทคโนโลยี	<p>เศรษฐกิจภาพรวม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● สัดส่วน GDP สาขาเกษตรต่อ GDP รวม (ร้อยละ) ● อัตราการเปิดประเทศ (มูลค่าการส่งออกบวกนำเข้าต่อ GDP) (ร้อยละ)
	<p>ภาคการบริโภค</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การใช้จ่ายเพื่อการบริโภค/รายได้ที่ใช้จ่ายได้จริงต่อครัวเรือน (ร้อยละ) ● สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้สิน (ร้อยละ) ● สัดส่วนการใช้พลังงานต่อ GDP (ร้อยละ)
	<p>การกระจายรายได้และความยั่งยืนของภาคเกษตร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ดัชนีการกระจายรายได้ ● สัดส่วน GDP สาขาเกษตรต่อประชากรในสาขาเกษตรเทียบกับ GDP นอกสาขาเกษตรต่อประชากรนอกสาขาเกษตร (ร้อยละ) ● มูลค่าปุ๋ยเคมีนำเข้าต่อ GDP สาขาเกษตร (ร้อยละ)
	<p>ทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาเทคโนโลยี</p> <ul style="list-style-type: none"> ● สัดส่วนของผู้สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับอาชีวศึกษาขึ้นไปทางสาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีต่อประชากรวัยแรงงาน (ร้อยละ) ● สัดส่วนของค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP (ร้อยละ)

3.3 สรุปความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กับ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

จากการศึกษาทบทวนเนื้อหาสำคัญ และวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์และเชื่อมโยงที่ชัดเจนระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (ตามที่ได้นำเสนอผลการศึกษาในหัวข้อ 3.1 – 3.2) เพื่อเป็นฐานแนวคิดและนำไปสู่การปรับปรุงเนื้อหาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย สามารถสรุปความสัมพันธ์และเชื่อมโยงในเชิงแนวคิดและเนื้อหาสาระได้ดังนี้

3.3.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มี 2 รูปแบบ

(หนึ่ง) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน โดย SDGs เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนในช่วง 15 ปีข้างหน้า ตั้งแต่ปี ค.ศ.2016 – 2030 ได้แก่ เป้าหมาย 17 ด้าน เป้าประสงค์ 169 เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดรวม 241 ตัวชี้วัด แต่ไม่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ และวิธีดำเนินการไว้ ในขณะที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เป็นแผนการพัฒนาประเทศในช่วงระยะ 5 ปีแรกที่รองรับและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาประเทศเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ

(สอง) จากการศึกษาคณะที่ปรึกษา พบว่า มีเป้าประสงค์ (Targets) ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ตัวชี้วัด และแผนการพัฒนายุทธศาสตร์ทั้ง 10 ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 รวมทั้งหมด 108 เป้าประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 63.9 ของเป้าประสงค์ทั้งหมด (รายละเอียดนำเสนออยู่ในตารางที่ 3.4)

3.3.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

จุดร่วมกันระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เป้าหมายที่มุ่งให้สังคมมนุษย์บรรลุถึงความยั่งยืน กล่าวคือ ทั้งการพัฒนาที่ยั่งยืนและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉพาะจากการวิเคราะห์เชิงระบบ ได้มีเป้าหมายที่มุ่งดำรงทุนประเภทต่างๆ ให้คงเดิมและเพิ่มขึ้นๆ ขึ้นไปอีก ทั้งทุนมนุษย์ ทุนทางกายภาพ ทุนทางการเงิน ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทุนทางสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ ทั้งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ SDGs ยังให้ความสำคัญกับ “ความพอเพียง” ของกลุ่มคนเปราะบาง คนยากจน คนชายขอบ ซึ่งหมายถึง การเข้าถึงปัจจัย 4 ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และบริการทางสังคมของคนกลุ่มนี้เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้และมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง

3.3.3 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้สะท้อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่าน (หนึ่ง) องค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ซึ่งมีตัวชี้วัดด้านการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ และตัวชี้วัดเรื่องครอบครัวมีรายได้พอเพียง และ (สอง) องค์ประกอบหลักด้านสุขภาวะ โดยเฉพาะองค์ประกอบย่อยด้าน “การมีคุณธรรม และสติปัญญาใฝ่รู้” ซึ่งมีประเด็นตัวชี้วัดด้านยึดมั่นใน

ศีลธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ รวมทั้งประเด็นตัวชี้วัดด้านความสามารถในการเรียนรู้และการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับเงื่อนไขด้านความรู้และคุณธรรมซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าไปในแบบจำลองของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.4 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

หากพิจารณาในเชิงการเปรียบเทียบ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีความคล้ายคลึงกันอยู่พอสมควร โดยเฉพาะความครอบคลุมในมิติสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน และหากพิจารณาเนื้อหา SDGs ตามการจัดกลุ่ม 5P กับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข จะเห็นถึงความเชื่อมโยงสอดคล้องกัน ดังนี้

<u>5P</u>	<u>องค์ประกอบหลักของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข</u>
Planet	-----> สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล
People	-----> การมีสุขภาวะ, การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม
Prosperity	-----> เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม
Peace	-----> สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล
Partnership	-----> มีอยู่ในทุกองค์ประกอบหลัก

นอกจากนี้ ยังสามารถวิเคราะห์ความเชื่อมโยงในเชิงโครงสร้างระหว่างเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ตัวชี้วัดทั้ง 2 ชุดแบ่งออกเป็น 3 ระดับ

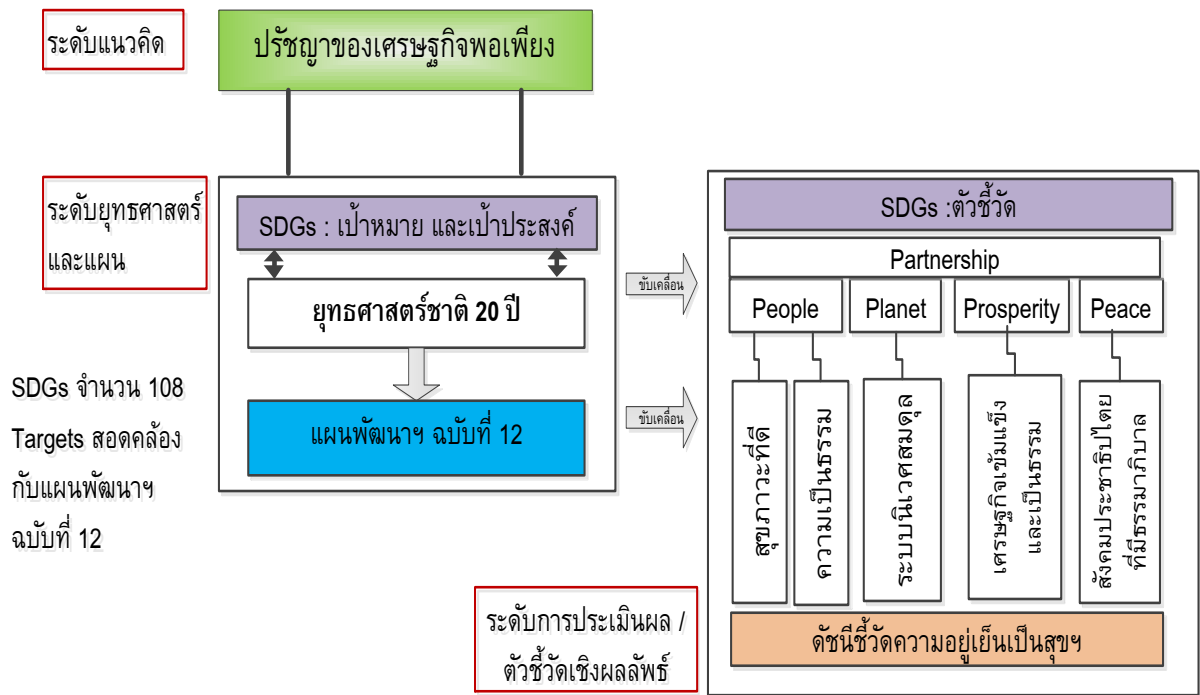
ระดับที่ 1 คือ องค์ประกอบหลักของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย จัดได้ว่าเป็นระดับเดียวกันกับเป้าหมาย (Goals) ของ SDGs

ระดับที่ 2 คือ องค์ประกอบย่อยและประเด็นชี้วัดนั้น จัดได้ว่าเป็นระดับเดียวกันกับเป้าประสงค์ (Targets) ของ SDGs

ระดับที่ 3 คือ ตัวชี้วัด จัดได้ว่าเป็นระดับเดียวกันกับตัวชี้วัด (Indicators) ของ SDGs

3.3.5 สรุปความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กับ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

จากข้อวิเคราะห์ความสัมพันธ์และเชื่อมโยงในมิติต่างๆ ระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยตามที่เสนอในหัวข้อ (1) ถึง (4) ข้างต้น สามารถสรุปความสัมพันธ์และเชื่อมโยงแสดงได้ตามไดอะแกรมที่แสดงข้างล่าง

ภาพที่ 3.7: สรุปความสัมพันธ์และเชื่อมโยงในมิติต่างๆ ระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

บทที่ 4

สรุปภาพรวมข้อเสนอการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

เนื้อหาในบทนี้เป็นการสรุปให้เห็นภาพรวมของการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของข้อเสนอในการปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำดัชนีในเชิงภาพรวม ทั้งในส่วนแนวคิดเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุข องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย การปรับปรุงตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบย่อย การปรับปรุงในเรื่องค่าเกณฑ์มาตรฐาน วิธีการคำนวณ และข้อเสนอเรื่องตัวชี้วัดเสริม สำหรับรายละเอียดของข้อเสนอแนะในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในแต่ละองค์ประกอบหลักทั้ง 5 ด้าน นำเสนออยู่ในรายงานบทที่ 5

4.1 สรุปภาพรวมข้อเสนอการปรับปรุงองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวชี้วัด

จากการศึกษาทบทวนแนวคิดด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การศึกษาทบทวนรายละเอียดเนื้อหาของตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขฯ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผลการจัดประชุมกลุ่มเฉพาะ คณะที่ปรึกษามีข้อเสนอต่อการปรับปรุงนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย จากนิยามเดิม คือ

สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างต้องตึง นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

นิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ที่ปรับปรุงใหม่

สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งในด้านจิต กาย ปัญญา เป็นผลที่เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในครอบครัว ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม โดยมีความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืน

เหตุผลในการปรับปรุง

- ตัดเรื่องความตึงาม ซึ่งเป็นนามธรรม ยากต่อการประเมินและกำหนดตัวชี้วัด
- เพิ่มเติมให้เห็นความชัดเจนถึงความสัมพันธ์ของระบบที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม
- เพิ่มเติมหลักนิติธรรม (ซึ่งไม่ได้เป็นแง่มุมของการบังคับใช้กฎหมายเท่านั้น แต่ครอบคลุมเรื่องการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม) และหลักธรรมาภิบาล
- เพิ่มเติมหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน

อนึ่งการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่ควรกล่าวถึงเหตุผลของการปรับปรุงอีกครั้งหนึ่งคือการเสนอให้มีการตัดองค์ประกอบหลักด้าน “ครอบครัวอบอุ่น” และด้าน “ชุมชนเข้มแข็ง” ออก และเพิ่มองค์ประกอบหลักด้าน “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม” เข้ามาแทนมีเหตุผลโดยสังเขปดังนี้ (การอธิบายขยายความโดยละเอียดอยู่ในบทที่ 3 หัวข้อ 3.2.1)

ประการแรก คณะที่ปรึกษาพิจารณาแล้วว่า องค์ประกอบย่อยเดิมนั้นเป็นการผสมกันระหว่างมิติเชิงประเด็น และมิติเชิงตัวแสดง (actor) หรืออาจมองได้ด้วยว่าผสมผสานระหว่างระดับการวิเคราะห์ ในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน กับประเด็นความอยู่เย็นเป็นสุขในมิติต่างๆ ซึ่งการผสมมิติทั้งสองเอาไว้ในดัชนี ชีวทัศน์นั้น หากจะให้ความสมบูรณ์จริง ๆ ควรจะต้องมีตัวชี้วัดของทุกประเด็นในทุกระดับ แต่ก็จะทำให้ตัวชี้วัดมีจำนวนมากและมีความซับซ้อนในการคำนวณ คณะที่ปรึกษาจึงเห็นว่า ควรจะปรับให้องค์ประกอบหลักนั้นมีแต่มิติเชิงประเด็นที่ระดับการวิเคราะห์ในระดับประเทศเท่านั้น

ประการที่สอง คณะที่ปรึกษาพิจารณาว่าการใช้องค์ประกอบหลักเป็นเรื่อง “ครอบครัวอบอุ่น” และ “ชุมชนเข้มแข็ง” ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ในด้านครอบครัวอบอุ่นนั้น สังคมปัจจุบันกำลังพัฒนาไปสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น ครอบครัวเองก็มีความผสมผสานกันทั้งครอบครัวที่สมบูรณ์และครอบครัวที่ไม่อบอุ่น แต่ถึงกระนั้นคนทุกคนที่อาจจะเกิดมาในครอบครัวไม่อบอุ่น หรือเป็นคนชราที่ไม่มีลูกหลานก็ควรจะสามารถมีชีวิตที่อยู่เย็นเป็นสุขได้เช่นกัน ฉะนั้นตัวชี้วัดควรจะก้าวข้ามกลไกครอบครัวไปสู่การชีวิตประเด็นด้าน “สุขภาวะ” ของคนทุกช่วงวัยแทน ซึ่งการบรรลุซึ่งสุขภาวะที่ดีของคนเหล่านี้ อาจจะต้องอาศัยกลไกของรัฐหรือบริการที่ได้จากภาคเอกชนหรือชุมชนก็ได้ ตัวชี้วัดภายใต้องค์ประกอบนี้จึงถูกโอนไปอยู่ภายใต้องค์ประกอบด้านการมีสุขภาวะที่ดีแทน

องค์ประกอบหลักด้านชุมชนเข้มแข็งก็เช่นกัน คณะที่ปรึกษาพิจารณาว่า แนวคิด “ชุมชนเข้มแข็ง” ที่เป็นองค์ประกอบหลักเดิมนั้น เป็นแนวคิดที่อยู่บนฐานของชุมชนแบบดั้งเดิม ในขณะที่ในปัจจุบัน คำว่า “ชุมชน” มีความหลากหลายค่อนข้างมาก อาจหมายถึงชุมชนในเชิงพื้นที่ เชิงวัฒนธรรม เชิงความสนใจ เชิงจุดมุ่งหมาย ฯลฯ ก็ได้ และอาจเชื่อมโยงกันผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารและสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันได้ (Delanty, 2003) นอกจากนี้ตัวชี้วัดเดิมที่อยู่ภายใต้องค์ประกอบนี้ จริง ๆ แล้วสื่อถึงการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ (ทั้งในด้านเงินทุนและโอกาสในการประกอบธุรกิจ) และการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมของกลุ่มคนที่อาจจะไม่สามารถเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจและบริการทางเศรษฐกิจและสังคมที่รัฐจัดให้ คณะที่ปรึกษาจึงเห็นว่าควรยุบองค์ประกอบหลักด้านชุมชนเข้มแข็งและย้ายตัวชี้วัดบางตัวไปอยู่ภายใต้องค์ประกอบหลักที่ตั้งขึ้นมาใหม่ คือ องค์ประกอบหลักด้าน “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม”

ประการที่สาม คณะที่ปรึกษาเสนอองค์ประกอบหลักด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพิ่มขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาอย่างครอบคลุม (Inclusive Development) ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่เป็นการพัฒนาที่ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง (Leave No One Behind) นอกจากนี้ คณะที่ปรึกษายังพิจารณาแล้วว่า ความอยู่เย็นเป็นสุขของกลุ่มคนเปราะบาง คนยากจน และคนชายขอบที่มักจะไม่ได้ประโยชน์จากการพัฒนา น่าจะเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดที่สำคัญที่สะท้อนว่า สังคมไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างแท้จริงหรือไม่อีกด้วย

ที่ปรึกษาได้จัดทำ นิยามขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย รวมทั้งประเด็นการวัดของแต่ละองค์ประกอบให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พร้อมได้จัดทำตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ สรุปดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1: สรุปภาพรวมข้อเสนอการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

นิยามดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (เดิม)	นิยามดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (เสนอใหม่)
<p>สถานะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างดี ถูกต้องดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>สถานะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งในด้านจิต กาย ปัญญา เป็นผลที่เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในครอบครัว ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม โดยมีความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืน</p>

1. องค์ประกอบหลักด้าน “การมีสุขภาวะ” ปรับใหม่โดยรวมองค์ประกอบการมีสุขภาวะ ครอบคลุมอบอุ่น และชุมชนเข้มแข็ง

<p>นิยามเดิม : ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีอายุยืนยาว มีจิตใจดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ และใฝ่รู้ สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” มีเหตุมีผล อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข</p>
<p>นิยามที่เสนอใหม่ : ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีอายุยืนยาว มีจิตใจที่ดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ และใฝ่รู้ สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” มีเหตุมีผล อยู่ในสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกการสร้างสุขภาวะที่ดี และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข คำจำกัดความข้างต้นอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเรื่องสุขภาวะองค์รวมซึ่งเน้นว่า สุขภาวะไม่ได้มีความหมายจำกัดเฉพาะสุขภาพทางกายเท่านั้น แต่หมายความถึงทั้งสุขภาพกาย จิตและสังคม ซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยสังคมที่กำหนดสุขภาวะด้วย</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม (เดิม)
<p>1.สุขภาพกายดีและจิตดี หมายถึง การมีร่างกายที่แข็งแรง มีภาวะโภชนาการที่ดี มีพฤติกรรมดำรงชีวิตที่เหมาะสม ไม่มีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง ส่งผลให้ห่างไกลจากโรคภัยไข้เจ็บและมีอายุยืนยาวอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งมีสุขภาพจิตดี ความสามารถของบุคคลที่จะใช้กลไกในการปรับตัวที่ถูกต้องสามารถปรับอารมณ์ความรู้สึกสู่สภาวะสมดุลได้ด้วยตนเอง โดยที่ตนเองและสภาวะแวดล้อมไม่เดือดร้อน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น</p>	<p>(คงเดิม)</p>	<p>1.ร่างกายแข็งแรง</p>	<p>(คงเดิม)</p>	<p>1.ร้อยละประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด</p>	<p>1.ร้อยละประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: ร้อยละประชากรที่มีสุขภาพดี (ไม่ป่วยเป็นโรค 298 โรค) ต่อประชากรทั้งหมดร้อยละ 100 เป็นค่าเกณฑ์มาตรฐาน (ปรับเกณฑ์มาตรฐาน)</p>	<p><u>ตัวชี้วัดเสริม (เดิม)</u></p> <p>-อัตราการออกกำลังกายเป็นประจำ คงเดิม</p> <p>-อัตราการเข้าถึงสวัสดิการด้านสุขภาพ คงเดิม</p> <p>-ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ (ย้ายเป็นตัวชี้วัดหลักใน</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
						องค์ประกอบ ย่อยสุขภาพ ทางสังคมที่ดี)
		1.2 อายุยืนยาว	(คงเดิม)	2.อายุขัยเฉลี่ยเมื่อ แรกเกิด (Life Expectancy at birth)	2.อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรก เกิด เกณฑ์มาตรฐาน: ไม่น้อย กว่า 80 ปี ตาม เป้าประสงค์ใน ยุทธศาสตร์กระทรวง สาธารณสุขปี 2559 (ปรับเกณฑ์มาตรฐาน)	<u>ตัวชี้วัดเสริม</u> (เสนอใหม่) 1.อายุคาดเฉลี่ย ของการมีสุขภาพ ดี
		1.3 จิตใจดี	1.3 สุขภาพจิตดี (ปรับเปลี่ยน ประเด็นชี้วัด)	3 . อັ ต ร า ผู้ ป่ ว ย สุ ข ภ า พ จิต ต่ อ ประชากรแสนคน	3.อัตราการฆ่าตัวตาย สำเร็จ เกณฑ์มาตรฐาน: ไม่เกิน 5 คนต่อ ประชากรพันคน อัตราการฆ่าตัวตาย สำเร็จในช่วงสิ้นสุดแผน 10 (ข้อมูลสิ้นสุดปี 2558) คือ 6.47 (ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด)	<u>ตัวชี้วัดเสริม</u> (เดิม) -สัดส่วนคนใน ครัวเรือนทำ กิจกรรม สาธารณะของ หมู่บ้าน <u>ตัวชี้วัดเสริม</u> (เสนอใหม่) 2.อัตราผู้ป่วย สุขภาพจิตต่อ ประชากรแสน คน

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
	<p>2. สุขภาวะทางสังคมที่ดี หมายถึง การอยู่ในสภาพสังคมที่เอื้ออำนวยต่อการมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สำหรับทุกช่วงวัย</p> <p>(เสนอเพิ่ม)</p>		<p>2.1 การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อำนวยต่อสุขภาวะ</p> <p>(เสนอเพิ่ม)</p>		<p>4.ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ไม่เกินร้อยละ 5 อย่างไรก็ตาม สำหรับการคำนวณค่าดัชนีในช่วงปี 2550-2559 ให้ใช้ค่าไม่เกินร้อยละ 4 เป็นค่าเกณฑ์มาตรฐานเพื่อสะท้อนสถานการณ์ที่แตกต่างกันของช่วงเวลา</p> <p>(ย้ายมาจากตัวชี้วัดเสริม)</p>	

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					<p>5.ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมด</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: เท่ากับ 5.0 (ในช่วงสิ้นสุดแผน 11 เท่ากับ 10.4)</p> <p>(ย้ายมาจาก องค์ประกอบหลักด้านครอบครัวอบอุ่น และปรับเกณฑ์มาตรฐาน)</p> <p>6. อัตราาคดีเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ต่อเด็กและเยาวชนพันคน</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: เท่ากับ 2.0 (ค่าเฉลี่ยอัตราคดีต่อจำนวนเด็กและเยาวชน 17 ปี ช่วงแผนพัฒนาฯ ที่ 11 ข้อมูลปี 2558 เท่ากับ 2.34)</p> <p>(ย้ายมาจาก องค์ประกอบหลักด้านครอบครัวอบอุ่น และปรับเกณฑ์มาตรฐาน)</p>	

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					<p>7. จำนวน คดี ความรุนแรงในครอบครัว</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: น้อยกว่า 200 คดี (ค่าต่ำที่สุดในช่วงแผน 11 เท่ากับ 244 ครั้ง) (เสนอเพิ่ม)</p> <p>8. ร้อยละของการมีบ้านเป็นของตนเอง</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: เท่ากับ ร้อยละ 100 (ข้อมูลการมีบ้านเป็นของตนเองสูงสุดในปี พ.ศ.2554 เท่ากับ 77.3) (เสนอเพิ่ม)</p> <p>9. ร้อยละของหมู่บ้านที่มีการจัดสวัสดิการในชุมชน (เสนอเพิ่มเป็นตัวชี้วัดหลัก แต่ไม่มีข้อมูลเพียงพอในการคำนวณ)</p>	
			2.2 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน		10. อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกต่อประชากรพันคน	

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
			(ย้ายมาจาก องค์ประกอบ ด้านสภาพแวด- ล้อมและระบบ นิเวศสมดุล)		เกณฑ์มาตรฐาน: เท่ากับ 10 คนต่อประชากรพัน คน (ข้อมูลในช่วงแผนฯ 10-11 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 13.98 คนต่อประชากร พันคน) 11.จำนวนคดีเกี่ยวกับ ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินต่อ ประชากรพันคน เกณฑ์มาตรฐาน: เท่ากับ 1.2 คดีต่อประชากรพันคน	
			2.3 ระบบ สุขภาพที่เข้าถึง ได้ (เสนอเพิ่ม)		12.สัดส่วนของผู้ป่วย ฉุกเฉินวิกฤตที่ได้รับ ปฏิบัติการฉุกเฉิน ภายใน 8 นาที (ระยะเวลาการ ตอบสนองของบริการ แพทย์ฉุกเฉิน) เกณฑ์มาตรฐาน: เท่ากับ 60 (ค่าเฉลี่ยของสถาบัน การแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ เท่ากับร้อยละ 47) (เสนอเพิ่ม)	<u>ตัวชี้วัดเสริม</u> (เสนอใหม่) 3.อัตรา การแพทย์ต่อ ประชากร

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					13. สัดส่วนของ ครัวเรือนที่ประสบภาวะ ล้มละลายจากค่าใช้จ่าย ในการรักษาพยาบาล เกณฑ์มาตรฐาน: เท่ากับ 2(ค่าต่ำที่สุดในช่วง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10- 11 เท่ากับ 2.5) (เสนอเพิ่ม)	
3. การมีคุณธรรม และสติปัญญา ใฝ่รู้ หมายถึง การมีคุณธรรม และสติปัญญา ใฝ่รู้ รู้เท่าทันและปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมได้ และสามารถใช้ประสบการณ์ คักยภาพ และทักษะความสามารถของตนเองให้ เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ตลอดจนการ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ มีจิตสำนึกความ เป็นไทย	(คงเดิม)	3.1 ยึดมั่นใน ศีลธรรม มีความ ซื่อสัตย์ สุจริต ตลอดจนมีความ เมตตาต่อเพื่อน มนุษย์	3.1 มีความ ซื่อสัตย์ สุจริต และมีจิตสำนึก สาธารณะ (ปรับเปลี่ยน ประเด็นตัวชี้วัด)	4. สัดส่วนคดีอาญา ต่อประชากรพันคน	14. สัดส่วนคดีอาญาต่อ ประชากรพันคน เกณฑ์มาตรฐาน: ค่าเฉลี่ย ปี 2550-2554 เท่ากับ 5.8 คดีต่อ ประชากรพันคน (ปรับเกณฑ์มาตรฐาน) 15. ร้อยละของ ประชากร อายุ 13 ปี ขึ้นไปจำแนกตามการ- เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อชุมชน/ หมู่บ้าน เกณฑ์มาตรฐาน: เท่ากับ ร้อยละ 70	<u>ตัวชี้วัดเสริม</u> (เดิม) -คนอายุ 6 ปีขึ้นไป ที่ ปฏิบัติ กิจกรรมทาง ศาสนาอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง <u>ตัวชี้วัดเสริม</u> (เสนอใหม่) 4.ดัชนีสุขภาพ ทางปัญญา

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					(ค่าเฉลี่ยในแผน 11 เท่ากับ 50.6) (เสนอเพิ่ม)	
		3.2 มี ความสามารถใน การเรียนรู้	(คงเดิม)	6.อัตราการเรียนรู้ (Functional Literacy Rate) 9 ปีขึ้นไป	16.อัตราการเรียนรู้ (Functional Literacy Rate) 9 ปีขึ้นไป เกณฑ์มาตรฐาน: เท่ากับ 60 (คงเดิม) 17.สัดส่วนประชากร อายุ 6 ปี ขึ้นไปที่ใช้ อินเทอร์เน็ตต่อ ประชากรทั้งหมด (อัตราการรู้ด้าน อินเทอร์เน็ต - Internet literacy) เกณฑ์มาตรฐาน: ไม่น้อยกว่า 50 ค่าสูงสุดในแผน 11 เท่ากับร้อยละ 39.3 (เสนอเพิ่ม)	<u>ตัวชี้วัดเสริม</u> (เดิม) -อัตราการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารที่ เป็นประโยชน์ อย่างน้อย 5 ครั้ง <u>ตัวชี้วัดเสริม</u> (เสนอใหม่) 5.ดัชนีนวัตกรรม โลก (Global Innovation Index)
		3.3 มีการเรียนรู้ที่ มีคุณภาพ	(คงเดิม)	7.ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน (คะแนนเฉลี่ยของ 4	18.ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน (คะแนนเฉลี่ยของ 4 วิชาหลักของนักเรียน	<u>ตัวชี้วัดเสริม</u> (เสนอใหม่) 6.สัดส่วนการใช้

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
				วิชาหลักของนักเรียนระดับ ป. 6 ม. 3 และ ม.6)	ระดับ ป. 6 ม. 3 และ ม.6) เกณฑ์มาตรฐาน: เท่ากับ 50 คะแนนตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (คงเดิม) 19.สัดส่วนของนักเรียน/นักศึกษาที่จบการศึกษาและสามารถหางานทำได้ (เสนอเป็นตัวชี้วัดหลักแต่ไม่มีข้อมูลเพียงพอในการคำนวณ)	เวลาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม 7. ผลคะแนนโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA)
			3.4 การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ (เสนอเพิ่ม)		20.ร้อยละของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับกลางคันระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย เกณฑ์มาตรฐาน: ค่าต่ำสุดในช่วงแผน 11 คือ 0.13 เป็นค่าเกณฑ์มาตรฐาน (เสนอเพิ่ม)	<u>ตัวชี้วัดเสริม (เสนอใหม่)</u> 8. อัตรานักเรียนต่อห้องเรียน 9. อัตรานักเรียนต่อครู

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					<p>21. ค่าใช้จ่ายด้าน การศึกษาของประเทศ ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ประเทศ</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: เท่ากับ 5 ค่าเฉลี่ยในช่วงแผน 11 คิดเป็นร้อยละ 4 (เสนอเพิ่ม)</p>	

2. องค์ประกอบหลักด้าน “เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม”

นิยามเดิม : เศรษฐกิจที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคลที่มีสัมมาชีพที่มั่นคง ก่อให้เกิดรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน อยู่ภายใต้เศรษฐกิจที่มีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ เสถียรภาพ และมีการกระจายรายได้และกระจายผลประโยชน์การพัฒนาในกลุ่มต่างๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของรายได้และหลุดพ้นจากปัญหาความยากจน

นิยามที่ปรับปรุงใหม่ : เศรษฐกิจที่ปัจเจกบุคคลมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี ทั้งในด้านรายได้ โอกาสและความปลอดภัยในการทำงาน อยู่ภายใต้เศรษฐกิจที่มีการเติบโตก้าวหน้าอย่างมีคุณภาพ จากการยกระดับนวัตกรรมและประสิทธิภาพจากการใช้ทรัพยากร มีเสถียรภาพจากการมีภูมิคุ้มกันและสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลก มีการกระจายผลประโยชน์การพัฒนาและลดความเหลื่อมล้ำทั้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคม และในเชิงพื้นที่อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
1.การมีสัมมาชีพ หมายถึง การทำงานที่สุจริต ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทำงานอย่างเต็มความสามารถ โดยมีหลักประกันความมั่นคงและความปลอดภัยในการทำงาน	1.การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี (Decent Work) หมายถึง “การที่ประชากรกลุ่มต่างๆ ได้รับโอกาสในการทำงานอย่างเหมาะสมกับความสามารถ โดยมีหลักประกันที่มีความมั่นคง และ	(1.1) การมีงานทำที่สุจริตมั่นคงเต็มศักยภาพ สะท้อนจากการที่คนมีงานทำเพิ่มมากขึ้น ทำงานเต็มกำลังความสามารถอย่างมีความสุข และการว่างงานลดลง	(1.1) โอกาสการมีงานทำที่เหมาะสม หมายถึง การที่ประชากรกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมมีงานทำที่สุจริตมั่นคง ได้รับโอกาสการทำงานอย่างเหมาะสมกับศักยภาพ	1.อัตราการว่างงาน	1.อัตราการจ้างงานต่ำกว่าระดับ เกณฑ์มาตรฐาน : ใช้ค่าเฉลี่ยอัตราการจ้างงานต่ำกว่าระดับในระยะยาวที่ร้อยละ 2 (ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด)	<u>ตัวชี้วัดเสริม (เดิม)</u> -การว่างงานต่ำกว่าระดับ -จำนวนชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ -มูลค่าผลิตภัณฑ์จากวิสาหกิจชุมชน <u>ตัวชี้วัดเสริม (เสนอใหม่)</u>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
	ความปลอดภัยในการทำงาน”				2.ดัชนีความต่างของค่าจ้างระหว่างเพศ (Gender wage gap) เกณฑ์มาตรฐาน : ความแตกต่างเท่ากับ 0 (เสนอเพิ่ม)	-ไม่มี
		(1.2) การมีหลัก-ประกันและความปลอดภัยในการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง ตลอดจนทำงานในสภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย และมีอาชีวอนามัย	(คงเดิม)	2.สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการต่อกำลังแรงงานทั้งประเทศ เกณฑ์มาตรฐาน: สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการต่อกำลังแรงงาน เท่ากับร้อยละ 50 3.สถิติอัตราการประสบนันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน	(คงเดิม) 4.อัตราการประสบนันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน เกณฑ์มาตรฐาน: อัตราการเกิดอุบัติเหตุ	<u>ตัวชี้วัดเสริม (เดิม)</u> -สัดส่วนผู้ที่ไม่ใช้สิทธิด้านสวัสดิการสังคมจากปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ <u>ตัวชี้วัดเสริม (เสนอใหม่)</u> -ไม่มี

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					ต่อลูกจ้างลดลงร้อยละ 20 จาก ค่าเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 หรือค่าเกณฑ์เท่ากับ 9.83 (ปรับเกณฑ์มาตรฐาน)	
<p>2.เศรษฐกิจเข้มแข็ง หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ ยั่งยืน บนรากฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงจากความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ มีประสิทธิภาพการผลิตและสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลก</p>	<p>2. เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ หมายถึง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ ยั่งยืน บนรากฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงจากความสามารถในการพึ่งพาตนเองในการพึ่งพาตนเอง มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ มีประสิทธิภาพจากการใช้ทรัพยากรและการยกระดับ</p>	<p>(2.1) พึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ การที่ระบบเศรษฐกิจสามารถพึ่งพาตนเองในภาคการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยปัจจัยการผลิตทั้งเงินทุน เทคโนโลยี และวัตถุดิบในประเทศอย่างเหมาะสม</p>	<p>(2 . 1) การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ หมายถึง การที่ระบบเศรษฐกิจสามารถพึ่งพาตนเองในภาคการผลิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีภูมิคุ้มกัน ต่อผลกระทบจากปัจจัยภายในและ</p>	<p>4.สัดส่วนอุปสงค์ในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ</p> <p>5.สัดส่วนช่องว่างการออมการลงทุนต่อ GDP</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: ช่องว่างการออมและการลงทุน หรือดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP สูงสุด =5% และต่ำสุด = -5% (Mann,1999 ; Holman,2001)</p>	<p>(ตัดออก)</p> <p>(คงเดิม)</p>	<p><u>ตัวชี้วัดเสริม (เดิม)</u> -การขยายตัวของมูลค่าการค้าชายแดนกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน -การขยายตัวของการลงทุนโดยตรงของไทยในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p><u>ตัวชี้วัดเสริม (เสนอใหม่)</u> -ไม่มี</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
	เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลก		ภายนอก เพื่อเป็นฐานของการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในภาคเศรษฐกิจต่างๆ และพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและประชากร		6. สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP เกณฑ์มาตรฐาน: ไม่เกิน 80% (Lombardi et al. (2017)) (เสนอเพิ่ม) 7. สัดส่วนการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP เกณฑ์มาตรฐาน: ค่าเฉลี่ยของ กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก และแปซิฟิก (ไม่รวมประเทศรายได้สูง) = 1.96% (เสนอเพิ่ม)	
		(2.2) เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพ	(2.2) เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่	6. อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	8. อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของรายได้ที่แท้จริงต่อประชากร (GDP per capita growth) เกณฑ์มาตรฐาน: ไม่ต่ำ	<u>ตัวชี้วัดเสริม</u> (เดิม) -สัดส่วนการจ้างงานในอุตสาหกรรมและบริการที่ใช้

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
			เจริญเติบโตอย่าง เข้มแข็งในระยะ ยาว พร้อมกับ การบริโภคและ การผลิตในระบบ เศรษฐกิจที่ใช้ ทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพ มี ความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยี สร้างสรรค์ และนวัตกรรม รวมทั้ง ประสิทธิภาพ จากการแข่งขันที่ เป็นธรรม	7.ประสิทธิภาพการ ผลิตรวม (TFP)	กว่าร้อยละ 5 ตาม เป้าหมายของแผนฯ 12 เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การเป็นประเทศรายได้ สูงภายในปี 2579 (ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด) (ตัดออก) 9.ความเข้มข้นของการ ใช้พลังงาน ค่าเกณฑ์มาตรฐาน: ใช้ค่าเกณฑ์มาตรฐานตาม เป้าหมายยุทธศาสตร์การ พัฒนาประเทศในแผนฯ ฉบับที่ 12 หรือเท่ากับ 7.70 พันตันเทียบเท่า น้ำมันดิบ/พันล้านบาท (เสนอเพิ่ม)	ความรู้เพิ่มขึ้น -การใช้พลังงาน ในสาขาขนส่งต่อ การใช้พลังงาน ทั้งหมด -สัดส่วนการ ลงทุนในการวิจัย และพัฒนาต่อ GDP -ต้นทุนโลจิสติกส์ ตัวชี้วัดเสริม (เสนอใหม่) -ไม่มี

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					<p>10.ตัวชี้วัดการทำธุรกิจ ของธนาคารโลก (World Bank Doing Business Indicator) ค่าเกณฑ์มาตรฐาน: ค่าระหว่าง 0-100 และ ใช้เป็นดัชนีชี้วัดได้เลย โดยค่าดัชนีสะท้อนมาก น้อยเป็นคะแนนที่ สะท้อนอยู่แล้ว ค่าดัชนี ยิ่งสูงยิ่งมีประสิทธิภาพ (เสนอเพิ่ม)</p> <p>11.สัดส่วนมูลค่าเพิ่ม ของอุตสาหกรรม เทคโนโลยีระดับสูงและ ระดับกลาง ต่อ มูลค่าเพิ่มทั้งหมด เกณฑ์มาตรฐาน: ค่าเกณฑ์มาตรฐาน กำหนดให้ สัดส่วน เท่ากับ 0.5 (ค่าเฉลี่ยช่วง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11</p>	

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					คือ 0.44 ดังนั้นเกณฑ์ มาตรฐานกำหนดให้ สูงขึ้นกว่าเดิมประมาณ ร้อยละ 10) (เสนอเพิ่ม)	
		(2.3) เศรษฐกิจมี เสถียรภาพ หมายถึง เศรษฐกิจ ที่มีความมั่นคงและ สามารถดำเนินอยู่ ได้โดยอาศัยกลไก กระบวนการทาง เศรษฐกิจที่มีความ สอดคล้อง สมดุล และมีเสถียรภาพ ทั้งภายใน และ ภายนอกประเทศ	คงเดิม	8 . สั ด ส่วน ห นี้ สาธารณะต่อ GDP 9. อัตราเงินเพื่อ ทั่วไป 10 . สั ด ส่วน ห นี้ ต่างประเทศระยะ สั้นต่อ GDP	12.สัดส่วนหนี้ สาธารณะต่อ GDP เกณฑ์มาตรฐาน: ไม่เกิน ร้อยละ 55 ของ GDP ตาม แผนพัฒนาฉบับที่ 12 (ปรับเกณฑ์มาตรฐาน) 13.อัตราเงินเพื่อทั่วไป เกณฑ์มาตรฐาน: ใช้ช่วงกรอบเป้าหมาย อัตราเงินเพื่อทั่วไปของ ธนาคารแห่งประเทศไทย ร้อยละ 1-4 (ปรับเกณฑ์มาตรฐาน) (ตัดออก)	

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
<p>3. ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่เปิดโอกาสการเข้าถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจและปัจจัยการผลิต ที่จะนำไปสู่การลดความยากจน ลดช่องว่างของการกระจายรายได้ และ มีการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง</p>	<p>3. ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ หมายถึง การเปิดโอกาสการเข้าถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และ ปัจจัยการผลิตที่จะนำไปสู่การลดความยากจน ลดช่องว่างทางเศรษฐกิจทั้งในมิติของการกระจายรายได้ มิติของการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง และมิติของการกระจายความเจริญเชิงพื้นที่</p>	<p>(3.1) การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำของช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน นำไปสู่การลดปัญหาความยากจน</p>	<p>(3 . 1) การกระจายรายได้และความมั่งคั่งที่เป็นธรรม หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีกลไกที่สามารถกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างคนกลุ่มต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ และการกระจุกตัวของความมั่งคั่ง</p>	<p>11. สัดส่วนคนยากจน (ด้านรายจ่าย)</p> <p>12. สัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อประชากรร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด</p>	<p>14. สัดส่วนคนยากจน (ด้านรายจ่าย)</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: ปรับเป้าหมายให้ต่ำกว่าเดิมโดยกำหนดเกณฑ์ สัดส่วนคนจนอยู่ที่ร้อยละ 4 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฉบับที่ 12 (ปรับเกณฑ์มาตรฐาน)</p> <p>15. สัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ ประชากรร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: ปรับเป้าหมายให้ต่ำกว่าเดิม กำหนดสัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุดต่อ</p>	<p><u>ตัวชี้วัดเสริม (เดิม)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -ผลิตภัณฑ์ด้านบริการของ SMEs ต่อ GDP -สัดส่วนมูลค่าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม การเกษตร ต่อ GDP -ความเสี่ยงที่จะจน (at-risk-of-poverty-rate) แบ่งตามระดับการศึกษาสูงสุด -การเป็นเจ้าของที่ทำกิน ที่อยู่อาศัยแยกตามรายได้ <p><u>ตัวชี้วัดเสริม (เสนอใหม่)</u></p> <p>1. สัดส่วนการถือ</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					ประชากรร้อยละ 20 แรกจนที่สุดเท่ากับ 9 เท่าเป็นเกณฑ์มาตรฐาน (ปรับเกณฑ์มาตรฐาน)	ครองที่ดินของ ประชากรร้อยละ 20 ที่มีที่ดินสูงสุด ต่อประชากรร้อย ละ 20 แรกที่มี ที่ดินน้อยที่สุด
			(3.2) การลด ความเหลื่อมล้ำ เชิงพื้นที่ การ กระจายความ เจริญ ทรัพยากร โอ ก า ส และ ผลประโยชน์ของ การพัฒนา ไปสู่ พื น ที่ แ ล ะ ประ ชาชนใน พื้นที่ต่างๆ ของ ประเทศ เพื่อให้ เกิดการสมดุล ของการเจริญ- เติบโต		16.สัดส่วนผลผลิตมวล รวมภายในจังหวัดต่อ ประชากร(GPP per capita) ของจังหวัด ร้อยละ 20 สุดท้ายที่ รวยที่สุดต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อย ละ 20 แรกที่จนที่สุด เกณฑ์มาตรฐาน: กำหนดให้ช่องว่างลดลง ร้อยละ 20 จากค่าเฉลี่ย ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 หรือเท่ากับ 2.48 เท่า (เสนอเพิ่ม)	

3. องค์ประกอบหลักด้าน “สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” เปลี่ยนชื่อหัวข้อองค์ประกอบเป็น “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” เนื่องจากมีการปรับย้ายเนื้อหาองค์ประกอบย่อย

<p>นิยามเดิม : การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ และมีระบบนิเวศที่สมดุลเกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและยั่งยืน</p>
<p>นิยามที่ปรับใหม่ : การดำรงชีวิตในระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงต่อการสร้างผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และการทำลายความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ เพื่อสร้างความเจริญเติบโตอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมที่มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการผลิตและพฤติกรรมกรรมการบริโภคมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
<p>1.ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิตตลอดจนการประกอบอาชีพ ไม่มีปัญหาความรุนแรงในสังคม</p>	<p>(ย้ายไปอยู่ องค์ประกอบหลัก ด้านการมีสุขภาพ)</p>	<p>การลดลงของคดีความรุนแรงจะสะท้อนถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้ด้วย</p>	-	<p>1.จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่อประชากรพันคน</p> <p>2. อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกต่อประชากรพันคน</p>	-	<p>1. อัตราจำนวนคดีอาชญากรรมต่อประชากรพันคน</p>
<p>2.สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี หมายถึง การที่มลภาวะต่างๆ ได้รับการดูแล ควบคุม และแก้ไขให้ฟื้นคืนสู่สภาพที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจและความสุขของบุคคลและสังคม</p>	<p>(คงเดิม)</p>	<p>มลภาวะต่างๆ ได้รับการป้องกัน และดูแลแก้ไข</p>	<p>มลภาวะต่างๆ (คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ ขยะ) ได้รับการป้องกัน และดูแลแก้ไข การลดผลกระทบ</p>	<p>3.ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อหัวประชากร</p>	<p>(ตัดออก)</p>	<p>ตัวชี้วัดเสริม (เดิม)</p> <p>-ปริมาณและมูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
			และการปรับตัว จาก การ - เปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ	4. ร้อยละของแหล่ง น้ำที่มีคุณภาพอย่าง ต่ำ อยู่ในเกณฑ์ พอใช้ต่อแหล่งน้ำ ทั่วประเทศ	1.ร้อยละของแหล่งน้ำที่ มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ใน เกณฑ์ดี เกณฑ์มาตรฐาน: ร้อยละของแหล่งน้ำที่มี คุณภาพอย่างต่ำอยู่ใน เกณฑ์ดีไม่น้อยกว่าร้อย ละ 80 ต่อแหล่งน้ำทั้ง ประเทศตามแผนจัด- การคุณภาพสิ่งแวดล้อม ลุ่มพ.ศ.2560 – 2564 (ปรับถ้อยคำและเกณฑ์ มาตรฐาน)	-ปริมาณขยะ ชุมชน -สัดส่วนปริมาณ ขยะอันตรายต่อ ขยะชุมชน -ปริมาณของเสีย และอัตราการนำ ขยะกลับมาใช้ ใหม่ -จำนวนเรื่อง ร้องเรียนด้าน มลพิษ (ย้ายไป องค์ประกอบ หลักการสร้าง ความเป็นธรรม และลดความ เหลื่อมล้ำทาง สังคม) <u>ตัวชี้วัดเสริม</u> (เสนอใหม่) 1.ปริมาณขยะ อันตรายจาก ชุมชน
				5. ร้อยละของการ จัดการขยะมูลฝอย ชุมชนอย่างถูกหลัก วิชาการต่อปริมาณ ขยะมูลฝอยทั่ว ประเทศ	2. ร้อยละของขยะมูล ฝอยที่กำจัดอย่าง ถูกต้องหรือนำไปใช้ ประโยชน์ เกณฑ์มาตรฐาน: ร้อยละของปริมาณขยะ มูลฝอยที่ได้รับการ จัดการอย่างถูกหลัก วิชาการหรือนำไปใช้ ประโยชน์ ต่อปริมาณ ขยะมูลฝอยทั่วประเทศ	

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
				<p>6. ร้อยละของจำนวนวันที่ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM10) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน</p>	<p>และถ่วงน้ำหนักด้วยอัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนต่อวัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564</p> <p>(ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด)</p> <p>3. ร้อยละของจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน : กำหนดให้สัดส่วนจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง) เป็นร้อยละ 100 ของจำนวนทั้งหมดที่มีการตรวจวัด (รวมทุกสถานี)</p> <p>(ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด)</p>	

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					4.มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อจำนวนประชากร เกณฑ์มาตรฐาน: 0 (ค่าใกล้กับศูนย์มากเท่าใดก็จะแสดงถึงมูลค่าความเสียหายที่ยิ่งต่ำยิ่งดี) (เสนอเพิ่ม)	
3.ระบบนิเวศที่สมดุล หมายถึง ระบบที่สรรพสิ่งต่างๆ พึ่งพิงและพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างได้ดุลทางธรรมชาติ การดำเนินชีวิตที่พอเหมาะพอควร สอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศเสื่อมโทรมลง ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ	(คงเดิม)	ความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของระบบนิเวศต่างๆ	(คงเดิม)	7.ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาหน้าดิน) ที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง 8.ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ	5. ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาหน้าดิน) ที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง เกณฑ์มาตรฐาน: ใช้ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาหน้าดิน) ที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง เท่ากับ 10 กิโลกรัมต่อชั่วโมง (คงเดิม) 6.ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ เกณฑ์มาตรฐาน : เป้าหมายพื้นที่ป่า	ตัวชี้วัดเสริม (เดิม) - สัดส่วนพื้นที่ป่าต่อพื้นที่ประเทศ - สัดส่วนพื้นที่ป่าชายเลนต่อพื้นที่ประเทศ - จำนวนชนิดพันธุ์ต่างๆ ที่ถูกคุกคามจนใกล้สูญพันธุ์ - คดีการกระทำผิดด้านสัตว์ป่า

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					อนุรักษ์ที่ระบุใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับ ที่ 12 อยู่ที่ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 25 ของพื้นที่ ประเทศ (คงเดิม)	<u>ตัวชี้วัดเสริม (เสนอใหม่)</u> 2. ร้อยละของ พื้นที่ป่าต่อพื้นที่ ประเทศ 3. พื้นที่ป่าชาย เลน และ แนว ชายฝั่งทะเลที่ถูก กัดเซาะ 4. จำนวนชนิด พันธุ์ต่างๆ ที่ถูก คุกคามจนใกล้ สูญพันธุ์
4.เศรษฐกิจสีเขียว หมายถึง จะมุ่งเน้นตัวชี้วัดที่เป็น แนว ทางการพัฒนา (means) ที่นำไปสู่ เศรษฐกิจสีเขียวและสังคมคาร์บอนต่ำ โดยการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ และการลงทุนเพื่อการผลิตและการ บริโภคที่ยั่งยืน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการใช้ทุนธรรมชาติ (น้ำ พลังงาน วัสดุ) ในการผลิตภาคอุตสาหกรรมและ ลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมถึงการลงทุนและสร้างนวัตกรรมใน	4.เศรษฐกิจสีเขียว หมายถึง การ พัฒนาที่มุ่งไปสู่การ เจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจ และ สังคมอย่างยั่งยืน เป็น มิ ต ร ต่ อ สิ่งแวดล้อม โดยที่ กิจกรรมภายใต้ แนวทางการพัฒนา ดังกล่าวมีการใช้	การผลิตและการ บริโภคที่ยั่งยืน	ระบบการผลิต และพฤติกรรม การบริโภคที่ ยั่งยืนมีความ รับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อม	9.สัดส่วนการใช้ พลังงานทดแทน และ พ ลั ง ง า น ทางเลือกต่อปริมาณ การใช้พลังงานขั้น สุดท้าย	7.ร้อยละของการใช้ พลังงานทดแทนและ พลังงานทางเลือกต่อ การใช้พลังงานขั้น สุดท้าย เกณฑ์มาตรฐาน: ใช้ค่า เป้าหมายที่กำหนดใน ยุทธศาสตร์การปรับ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ภายใต้แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม	<u>ตัวชี้วัดเสริม (เดิม)</u> -ความเข้มการ ใช้พลังงานหรือ การใช้พลังงาน ขั้นสุดท้ายต่อ GDP (ย้ายไปอยู่ใน องค์ประกอบ หลัก ต่ า น เศ ร ช ฐ กิ จ

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมและในภาคการผลิตและบริการด้านสิ่งแวดล้อม	ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกในปริมาณที่ไม่ส่งผลกระทบต่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และสูญเสียความสมดุลในการที่จะคำนวณการดำรงชีพและสนับสนุนวิถีการดำเนินชีวิตของประชากรในทุกสาขาการผลิต			10.สัดส่วนพื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน (พื้นที่เกษตรอินทรีย์) ต่อพื้นที่การเกษตรทั้งหมด	8. อัตราการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน (พื้นที่เกษตรอินทรีย์) เกณฑ์มาตรฐาน: ใช้ค่าเป้าหมายสัดส่วนพื้นที่	เข้มแข็งและเป็นธรรม) - จำนวนสถานประกอบการที่ได้การรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว -ปริมาณการผลิตและการนำเข้าสารเคมีและสัดส่วนเกษตรกรที่มีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัยจากสารเคมี -สถิติอุบัติเหตุจากสารเคมี (ย้ายเป็นตัวชี้วัดหลัก) -สัดส่วนมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อ

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					<p>เกษตรอินทรีย์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 0.23 ของพื้นที่ การเกษตรทั้งหมด ระหว่างปี 2550-2554 และ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 0.36 ของพื้นที่ การเกษตรทั้งหมด ระหว่างปี 2555-2559 ซึ่งเป็นค่าที่แปลงจาก เป้าหมาย “พื้นที่การผลิตในรูปแบบเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปี” ที่ระบุไว้ใน ร่างแผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาเกษตรอินทรีย์ แห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564 (โดยใช้พื้นที่ เกษตรอินทรีย์ในปี สิ้นสุดท้ายของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับก่อนหน้า เป็นปีฐานในการคำนวณ เกณฑ์มาตรฐาน (คงเดิมแต่ปรับถ้อยคำ</p>	<p>สิ่งแวดล้อมใน หน่วยงานภาครัฐ ต้องบประมาณ แต่ละปี</p> <p>ตัวชี้วัดเสริม (เสนอใหม่)</p> <p>5.จำนวนสถาน ประกอบการที่ ได้รับการรับรอง อุตสาหกรรมสีเขียว</p> <p>6.การจัดซื้อจัด จ้างสินค้าและ บริการที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดหลัก (เดิม)	ตัวชี้วัดหลัก (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
				11. สัดส่วนปริมาณ การนำเข้าสารกำจัด ศัตรูพืช ต่อ พื้นที่ การเกษตรทั้งหมด	และเกณฑ์มาตรฐาน) 9. สัดส่วนปริมาณการ นำเข้าวัตถุอันตรายทาง การเกษตรต่อพื้นที่ การเกษตรทั้งหมด เกณฑ์มาตรฐาน: ใช้ ค่าเฉลี่ยสัดส่วนปริมาณ การนำเข้าสารกำจัด ศัตรูพืช ต่อ พื้นที่ การเกษตรในช่วง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) อยู่ ที่ 0.47 กิโลกรัมต่อไร่ (คงเดิมแต่ปรับถ้อยคำ) 10.สถิติอุบัติเหตุฉุกเฉิน จากสารเคมี เกณฑ์ มาตรฐาน: 0 (ค่าใกล้กับ ศูนย์มากเท่าใดก็จะ แสดงถึงจำนวนครั้งของ การเกิดอุบัติเหตุฉุกเฉิน จากสารเคมีที่ยิ่งต่ำยิ่งดี) (ย้ายจากตัวชี้วัดเสริม)	

4. องค์ประกอบหลักด้าน“สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล” มีข้อเสนอปรับเปลี่ยนอย่างมากทั้งในส่วนองค์ประกอบย่อย ประเด็นชีวิต ตัวชีวิตหลัก และตัวชีวิตเสริม

นิยามเดิม : คนมีศักดิ์ศรี มีสิทธิเสรีภาพ มีความสัมพันธ์ต่อกันบนพื้นฐานของความยุติธรรม ยอมรับ เคารพและปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกัน และร่วมบริหารจัดการประเทศกับภาครัฐ เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลที่มีความโปร่งใส คุ่มค่า และเป็นธรรม นำไปสู่สังคมสมานฉันท์ มีสันติสุขอย่างยั่งยืน สามารถอยู่ร่วมกันนานาอารยะประเทศได้อย่างเป็นมิตร

นิยามที่เสนอใหม่ : สภาวะทางสังคมที่เอื้อให้สมาชิกในสังคมเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อยู่ร่วมกันได้ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายทางความคิดและอัตลักษณ์โดยยึดหลักความยุติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักสันติวิธี ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐและเอกชน นำไปสู่ระบบการเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อประชาชน ยึดในหลักนิติธรรม มีธรรมาภิบาลที่ทำให้การบริหารจัดการประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเสถียรภาพ

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชีวิต (เดิม)	ประเด็นตัวชีวิต (เสนอใหม่)	ตัวชีวิต (เดิม)	ตัวชีวิต (เสนอใหม่)	ตัวชีวิตเสริม
1.การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย หมายถึง ประชาชนมีความตื่นตัว รู้จัก รักษาสีทิตี หน้าที่ และเสรีภาพในส่วนของ ตนเองและประพฤติปฏิบัติตามสีทิตีหน้าที่ ของตนเอง และเคารพสีทิตี หน้าที่ของ บุคคลอื่น ตลอดจนมีความกระตือรือร้น เข้าร่วมบริหารและพัฒนาประเทศ	1.ประชาธิปไตยที่ มีคุณภาพ หมายถึง กระบวนการทาง ก า ร เ มี อ ง ที่ ประชาชนใช้สีทิตี พลเมืองในการมี ส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ ทาง การเมืองได้อย่างมี ความหมายและ ต่อเนื่อง รวมถึง การใช้สีทิตีทางตรง ในการเลือกตั้งที่มี ความโปร่งใส เป็น	ความตื่นตัวในการ รักษาสีทิตี หน้าที่ ของตนเองตาม กรอบกฎหมาย การรู้จักเคารพสีทิตี หน้าที่ของบุคคล อื่น และ ความ กระตือรือร้นเข้า ร่วมในการบริหาร และพัฒนาประเทศ		1.ดัชนี ประชาธิปไตย		<u>ตัวชี วิ ต เสริม</u> <u>(เดิม)</u> -จำนวนเรื่องที ประชาชนเสนอ ต่อ ปร ะ ธ า น วุฒิสภาให้มีมติ ถอดถอนบุคคลที่ ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง -จำนวนเรื่องที ประชาชนเข้าชื่อ เสนอกฎหมาย ตาม ข้อ บัญญัติ ของรัฐธรรมนูญ ต่อสภา-

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
	<p>ธรรม ที่ทำให้ได้มา ซึ่งรัฐบาลและฝ่าย นิติบัญญัติ ที่มี ตัวแทนของภาค ส่วนต่างๆในระบบ ที่สะท้อนการ เคารพเสียงข้าง มาก ขณะเดียวกัน ก็ปกป้องคุ้มครอง เสี่ยงข้างน้อย</p> <p>(ปรับเปลี่ยน องค์ประกอบย่อย)</p>		(ปรับเปลี่ยน ประเด็นตัวชี้วัด)		(ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด)	<p>ผู้แทนราษฎร -ดัชนีเสรีภาพ (Freedom House Index)</p> <p>(ปรับเปลี่ยน ตัวชี้วัดเสริม)</p>
			1) สถานการณ์ ด้านสิทธิพลเมือง		<p>1.จำนวนเรื่องร้องเรียน ต่อกรรมการสิทธิ มนุษยชนที่เกี่ยวกับการ ละเมิดสิทธิมนุษยชน ด้านสิทธิพลเมือง</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: ตั้งค่ามาตรฐานให้ลดลง เหลือ 24.2 เรื่อง ภายใน 5 ปี ซึ่งเป็นร้อยละ 50 ของค่าเฉลี่ยของ จำนวนเรื่องร้องเรียน ในช่วง 5 ปี ย้อนหลัง</p>	<p><u>ตัวชี้วัดเสริม (เสนอใหม่)</u></p> <p>1.คะแนนจาก การสำรวจเรื่อง สิทธิและเสรีภาพ ของพลเมือง (Civil Liberties) ใน Democracy Index</p> <p>2.การร่างและ ออกกฎหมายอนุ วัติการตามพันธะ</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 – 2557 ซึ่งคือ 48.4 เรื่อง	สัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้น
			2) ความตื่นตัวในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติ		2.จำนวนร้อยละของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเมื่อเทียบกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เกณฑ์มาตรฐาน: ร้อยละ 75.03 อ้างอิงร้อยละของจำนวนผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่อจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2554 ซึ่งถือว่ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกผู้แทนตามวิถีทางประชาธิปไตยมากที่สุด	3.คะแนนจากการสำรวจเรื่องกระบวนการเลือกตั้งและการได้มาซึ่งตัวแทนประชาชนที่มีความหลากหลายในสถาบันทางการเมือง (Electoral Process & Pluralism) ใน Democracy Index
			3) ความเข้มแข็งของภาคพลเมืองและความอิสระ		3.จำนวนร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่ง	4. ร้อยละของจำนวนร่างพระราชบัญญัติที่

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
			ของสื่อสาร- มวลชน		<p>หมิ่นคนร่วมกันเข้าชื่อ เสนอกฎหมาย เกณฑ์มาตรฐาน: 20 ฉบับในปี 2555 เคย มีการเสนอร่างกฎหมาย โดยประชาชน 20 ฉบับ ซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุด ในระหว่าง พ.ศ. 2551 - 2556 จึงเสนอเป็นเกณฑ์ มาตรฐาน โดยใน ระยะเวลาดังกล่าว มีร่าง กฎหมายที่เสนอโดย ประชาชนทั้งหมด 51 ฉบับ และ ที่ ผ่าน กระบวนการนิติบัญญัติ และประกาศใช้แล้ว ทั้งหมด 8 ฉบับ</p> <p>4. คะแนนความเป็น อิสระของสื่อสาร- มวลชนในดัชนีเสรีภาพ สื่อ (World Press Freedom) เกณฑ์มาตรฐาน: 30 คะแนน เสนอเป็น</p>	<p>ประชาชนเข้าไป มีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 เกิน 100 ความเห็น เมื่อเทียบกับ จำนวนร่าง พระราชบัญญัติที่ มีการเสนอให้ พิจารณาใน รัฐสภา รายปี 5. จำนวนการยื่น ใช้สิทธิการชุมนุม สาธารณะ 6. คะแนนจาก การสำรวจด้าน การมีส่วนร่วม ทางการเมือง (Political Participation) ใน Democracy Index</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					เกณฑ์ที่ท้าทาย เพื่อ ยกระดับความเป็นอิสระ และประสิทธิภาพของ สื่อสารมวลชนในการ ตรวจสอบการใช้อำนาจ รัฐ เนื่องจากใน พ.ศ. 2551 ประเทศไทยเคย ได้คะแนน 34	
			4) ความเป็น ตัวแทนของภาค ส่วนต่างๆ ใน สถาบันทาง การเมือง		5. จำนวนร้อยละของ สมาชิกรัฐสภาที่เป็น ผู้หญิง เกณฑ์มาตรฐาน: เสนอกำหนดร้อยละ 30 ตามข้อเรียกร้องของ เครือข่ายองค์กรที่ทำงาน ด้านความเสมอภาค ระหว่างหญิงชาย ได้มี การจัดทำข้อเสนอเกณฑ์ การกำหนดสัดส่วนชาย และหญิงในสถาบันหลัก ทางการเมืองว่าควรให้มี องค์ประกอบสมาชิกเพศ ใดเพศหนึ่งไม่น้อยกว่า 1 ใน 3	7. สัดส่วนของ สมาชิกรัฐสภาที่ จำแนกตามอาชีพ

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
<p>2.สังคมที่มีธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่ดี มีระบบ โครงสร้าง กฎเกณฑ์ กระบวนการและ กลไกการดำเนินงาน และการตรวจสอบ ที่มีคุณธรรม นิติธรรม ความโปร่งใส ให้ ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วม และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร</p>	<p>2.นิติธรรมและธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารภาครัฐ และกระบวนการ ยุติธรรมที่มีกลไก กฎเกณฑ์และการ ดำเนินงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบต่อ ประชาชน เคารพ หลักสิทธิมนุษยชน และไม่เลือกปฏิบัติ มีระบบที่เอื้อให้ ประชาชนสามารถ เข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรม ที่มี ประสิทธิภาพและ ความคุ้มค่า ซึ่งอีก นัยหนึ่ง เป็น หลักประกันในการ สร้างความเชื่อมั่นที่ ประชาชนที่มีต่อ ภาครัฐด้วย</p>	<p>ความโปร่งใส ความสามารถในการ ตรวจสอบได้ การเปิดให้ ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการ บริหารราชการ</p>	<p>1) การป้องกัน และปราบปราม การทุจริต คอรัปชั่นที่มี ประสิทธิภาพ</p> <p>(ปรับเปลี่ยน ประเด็นตัวชี้วัด)</p>	<p>2.ดัชนีชี้วัดภาพ-ลักษณะการคอรัปชั่น ของประเทศไทย</p>	<p>6.คะแนนจากการสำรวจ ของดัชนีวัดภาพลักษณ์ การคอรัปชั่น (Corruption Perception Index - CPI) เกณฑ์มาตรฐาน: 50 คะแนน เนื่องจากในระยะ 10 ปี (ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 – 2559) ประเทศไทยเคย ได้คะแนนสูงสุดคือ 38 ต่อเนื่องมา 2 ปี จึงควร ทำได้ดีขึ้น (ปรับถ้อยคำและเกณฑ์ มาตรฐาน) 7. จำนวนเรื่อง ที่ คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการ ทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ดำเนินการไต่สวน ข้อเท็จจริงรายปี เกณฑ์มาตรฐาน: 80 เรื่อง เนื่องจากใน</p>	<p>ตัวชี้วัดเสริม (เดิม) -ดัชนีวัดความ โปร่งใส ของ ภาครัฐ -ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหาร ราชการ -อัตราส่วนของ จำนวนข้อร้อง-เรียนเกี่ยวกับการ ทุจริตคอรัปชั่นที่ เป็นลายลักษณ์ อักษรต่อจำนวน ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ -สัดส่วนรายได้ที่ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (อปท.) จัดเก็บ หรือจัดหาเองต่อ รายได้รวมของ อปท.</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
	(ปรับเปลี่ยน องค์ประกอบย่อย)				พ.ศ. 2559 มีจำนวน เรื่องน้อยที่สุดในรอบ 10 ปี คือ 95 จึงควรทำได้ดี ขึ้น (เสนอเพิ่ม)	-สัดส่วนการถ่าย โอนภารกิจสู่ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น <u>ตัวชี้วัดเสริม</u> <u>(เสนอใหม่)</u> 8.จำนวนร้อยละ จากการสำรวจ ความรุนแรงของ ปัญหาการทุจริต คอร์รัปชันเมื่อ เทียบกับปีก่อน หน้า ในดัชนี สถานการณ์ คอร์รัปชันไทย 9.จำนวนร้อยละ จากการสำรวจ เรื่องการปลอด คอร์รัปชัน (Absence of Corruption) ใน Rule of Law Index

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
						10.จำนวนร้อยละผลการสำรวจการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐของ Global Open Data Index 11.จำนวนร้อยละของเรื่องร้องเรียนการทุจริตในภาครัฐ ค ึ่ง ค ้าง ที่ ส ำ น ั ก ำ น ค ณะกรรมกรการ ป ้อง กั น แล ะ ป ราบปรามการ ทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) จัดทำ ส ำ น วนการไต่ ส วนข้อเท็จจริง แล ้ว เสร ็ จ แล ะ เสนอ ค ณะกรรมกรการ ป.ป.ท. พิจารณา ได้ ราย ปี

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
						12. จำนวนโครงการก่อสร้างที่เข้าโครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (COST) สัดส่วนต่อจำนวนโครงการที่ไม่ได้เข้าโครงการต่อปี
			2) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ (เสนอเพิ่ม)		8. ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการเยียวยาและชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในกรณีถูกจับและได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มี การฟ้องคดี เมื่อเทียบกับจำนวนเรื่อง que เข้าสู่การพิจารณาโดยคณะกรรมการการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย	ตัวชี้วัดเสริม (เสนอใหม่) 13. คะแนนร้อยละจากการสำรวจเรื่องประสิทธิภาพและความเป็นอิสระของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) ใน Rule of Law Index

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					<p>แก่จำเลยในคดีอาญา เกณฑ์มาตรฐาน: ร้อยละ 56.46 ใน พ.ศ. 2550 การพิจารณาให้ การเยียวยาเคยมี ประสิทธิภาพถึงร้อยละ 56.46 จึงกำหนดค่านี้ เป็นค่ามาตรฐาน โดย คำนวณจากจำนวน จำเลยที่ได้รับการ เยียวยาต่อจำนวนเรื่อง คณะกรรมการการ พิจารณา 9. ร้อยละของจำนวน คดีที่ศาลชั้นต้น พิจารณาเสร็จเมื่อเทียบ กับจำนวนคดีที่ขึ้นสู่การ พิจารณาในแต่ละปี เกณฑ์มาตรฐาน: ร้อยละ 90 เป็นเกณฑ์ที่ ท้าทาย เมื่อเทียบกับ ค่าเฉลี่ยร้อยละของ จำนวนคดีที่ศาลชั้นต้น พิจารณาเสร็จ เมื่อเทียบ</p>	<p>14.งบประมาณ ของรัฐที่เป็น ค่าใช้จ่ายโดย เฉลี่ยในการ ดำเนินคดีในแต่ ละคดี 15.ค่าใช้จ่ายของ ผู้ต้องคดี/จำเลย ในการต่อสู้คดี (เสนอเพิ่ม)</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					กับจำนวนคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาในแต่ละปีซึ่งคือ 87.2 และใน พ.ศ. 2556 เคยทำได้ร้อยละ 89.23	
	<p>3. การกระจายอำนาจ หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจ (Devolution) การตัดสินใจด้านต่างๆ ไปยังองค์กรตัวแทนของพื้นที่ชุมชน หรือท้องถิ่น อย่างกว้างขวาง และองค์กรที่รับการโอนอำนาจนั้นมีตัวแทนที่ประชาชนภายในพื้นที่เลือกเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ตัดสินใจและกำหนดนโยบายได้ด้วยตนเอง (เสนอเพิ่ม)</p>		<p>1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายในการถ่ายโอนอำนาจสู่ท้องถิ่น</p>		<p>10. จำนวนข้อบัญญัติและเทศบัญญัติท้องถิ่นที่ออกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกณฑ์มาตรฐาน: 9,000 ฉบับ เป็นเกณฑ์ที่ทำหาย ด้วยจากข้อมูลสถิติที่มีการจัดเก็บใน พ.ศ. 2557 มีการออกข้อบัญญัติและเทศบัญญัติท้องถิ่นและเทศบัญญัติท้องถิ่นจำนวนมากที่สุด คือ 8,497ฉบับ จึงตั้งเกณฑ์เพิ่มขึ้นเป็น 9,000 ฉบับ</p>	<p>16. การใช้สิทธิของประชาชนเข้าชื่อเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น</p> <p>17. จำนวนร้อยละของการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาในพื้นที่ เมื่อเทียบกับจำนวนโครงการ</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
			2) การกระจายอำนาจทางการคลังและศักยภาพในการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		11. ร้อยละของจำนวนเงินที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บได้เองต่อรายได้รวมของอปท. เกณฑ์มาตรฐาน: ร้อยละ 12 เสนอเกณฑ์ที่ทำทนาย เพื่อกระตุ้นให้มีการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของ อปท. นอกเหนือการพึ่งพารายได้จากที่รัฐจัดสรรให้และจากเงินอุดหนุน	
			3) สัดส่วนของผู้หญิงในตำแหน่งบริหารองค์กรบริหารส่วนจังหวัดและตำบล		12. ร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิง เกณฑ์มาตรฐาน: ร้อยละ 30 เป็นการเสนอเกณฑ์ที่ทำทนายจากค่าเฉลี่ยของสถิติในรอบ 10 ปี ซึ่งคือร้อยละ 9.21	

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					เพื่อกระตุ้นให้มีการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากขึ้น และสร้างคุณค่าด้านความเสมอภาคของบทบาทชายและหญิง	
<p>4.ความสมานฉันท์ทางสังคม หมายถึง สังคมที่อยู่ร่วมกันฉันท์กัลยาณมิตร มีความพอใจร่วมกัน มีความเห็นพ้องกัน พร้อมยอมรับความแตกต่าง หลากหลายด้านเชื้อชาติ ความเชื่อ วัฒนธรรม และศาสนาของกลุ่มคนในสังคม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม</p>	<p>4.การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง หมายถึง การป้องกันและลดเงื่อนไขความรุนแรงที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมือง ที่เป็นประเด็นสาธารณะ มีสาเหตุจากความแตกต่างทางความคิด และอุดมการณ์ทางการเมือง และอคติ</p>	<p>การอาศัยอยู่ร่วมกันด้วยความกลมกลืนปรองดอง สามัคคีกัน ได้แก่ การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (ปรับเปลี่ยนประเด็นตัวชี้วัด)</p>		<p>4.ดัชนีสันติภาพโลก 5. ดัชนีความขัดแย้งในดัชนีรัฐล้มเหลว (ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด)</p>		<p>ตัวชี้วัดเสริม (เดิม) -จำนวนเครือข่ายยุติธรรมชุมชน -ร้อยละของเรื่อง que เข้าสู่กระบวนการสันติวิธีและยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดเสริม)</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
	ทางเชื้อชาติ ศาสนา ด้วยการใช้ สันติวิธี การสร้าง การยอมรับใน ความแตกต่าง หลากหลายของ กลุ่มคนในสังคม และความไว้เนื้อ เชื่อใจทางสังคมที่ เพียงพอ (ปรับเปลี่ยน องค์ประกอบย่อย)					
			1) สถานการณ์ รุนแรงจากความ ชัดแย้งทาง การเมือง		13.จำนวนผู้เสียชีวิต ภายใต้การควบคุม สถานการณ์ของรัฐ ใน เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง กับความขัดแย้งทาง การเมือง เกณฑ์มาตรฐาน: 0 ราย เสนอเกณฑ์ที่ทำ ทาย เพื่อกระตุ้นให้เกิด การเฝ้าระวังไม่ให้เกิด การเผชิญหน้ารุนแรง และหามาตรการใหม่ๆ	<u>ตัวชี้วัดเสริม (เสนอใหม่)</u> 18. อันดับของ ประเทศไทยใน ตัวชี้วัดความ ชัดแย้งภายใน และที่มี ส่วน ขยายไปยังระดับ ระหว่างประเทศ (Ongoing Domestic and International

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					<p>ในการลดเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงจัดการปัญหา</p> <p>14. จำนวนผู้ต้องคดีที่มีเหตุมาจากชุมนุมทางการเมือง และความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: 25 คน เสนอเกณฑ์ที่ทำนาย เนื่องจากค่าเฉลี่ยจากข้อมูลสถิติในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา คือ 47.11 คน เพื่อให้เห็นผลกระทบต่อความขัดแย้งที่มีช่องทางในการคลี่คลายปัญหาไม่เพียงพอจนเกิดเป็นข้อพิพาททางกฎหมาย และเป็นคดีความในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในทางอาญา</p>	<p>Conflict Domain) ในดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) ลดลง/ขยับขึ้นมา</p> <p>19. คะแนนจากการสำรวจเรื่องความเปราะบาง/ความเสี่ยงด้านความแตกแยกของชนชั้นนำ (Factionalized Elites) ใน Fragile State Index</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					<p>15. จำนวนกรณีที่มีรายงานว่ามีการทำให้บุคคลสูญหายโดยการใช้อำลึง (หรือการอุ้มหาย)</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: 0 ราย เสนอเกณฑ์ที่ทำให้ตายเพื่อให้เกิดการกระตุ้นให้เห็นถึงความรุนแรงในสังคมที่เกิดจากการทำให้บุคคลสูญหายโดยการใช้อำลึง</p>	
			2) สถานการณ์รุนแรงจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้		<p>16. จำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้</p> <p>เกณฑ์มาตรฐาน: 0 ราย เสนอเกณฑ์ที่ทำให้ตายเพื่อสะท้อนให้เกิดการกระตุ้นให้เห็นถึงความรุนแรงที่ยืดเยื้อมานาน ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียที่ไม่สามารถประเมินค่าได้ จำเป็นที่</p>	<p>20. จำนวนผู้บาดเจ็บจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้</p> <p>21. จำนวนงบประมาณที่ใช้ในการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ</p> <p>22. จำนวน</p>

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					จะต้องหามาตรการใหม่ๆ ในการลดเงื่อนไขที่ทำให้เกิดเหตุรุนแรงลงอย่างเป็นกระบวนการ	ประชาชนผู้ถูกควบคุมตัวในฐานะผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ก่อเหตุความไม่สงบในจขต. ที่ได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มี ความผิด หรือ เจ้าพนักงาน ปล่อยตัว หรือ พนักงานสอบสวนสั่งไม่ฟ้อง หรือ พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง หรือ ศาลยกฟ้อง
			3) การเคารพในความแตกต่าง และใช้สันติวิธี		17. ร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นว่าการใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่นเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ในการสำรวจค่านิยมของโลก (World Values Survey) เกณฑ์มาตรฐาน:	23. สัดส่วนของอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ถูกยึดได้ซึ่งมีการบันทึกและติดตามตามที่ระบุไว้ในกฎหมายและ

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					ร้อยละ 80 เสนอเกณฑ์ที่ ทำลาย เพื่อสะท้อนให้ เห็นค่านิยมเกี่ยวกับการ ใช้ความรุนแรงในการ แก้ไขปัญหา จากค่า 70.4 ซึ่งเป็นจำนวนร้อย ละของผู้ตอบแบบสำรวจ เมื่อ พ.ศ. 2556 18. ร้อยละของจำนวน ผู้ให้ความเห็นที่ให้ ความสำคัญกับการ ยอมรับความคิดเห็น ของผู้อื่นและเคารพ ผู้อื่นในการสำรวจ ค่านิยมของ โลก (World Values Survey) เกณฑ์มาตรฐาน: ร้อยละ 75 เสนอเกณฑ์ที่ ทำลาย เพื่อสะท้อนให้ เห็นค่านิยมเกี่ยวกับ ความเคารพผู้อื่น อดทน ต่อความแตกต่างทาง กายภาพและความคิด	มา ต ร ร ฐ า น ระหว่างประเทศ (SDG 16.4.2) 24 . จ ำ น ว น งานวิจัยด้านการ พั ฒ น า อ ง ค์ คว าม ร ู้ ร ะ อ ง คว าม เคารพใน คว าม แตกต่าง การ ใช้ สันติวิธีใน การ คลี่คลาย คว าม ขัดแย้ง และสิทธิพลเมือง 25 . จ ำ น ว น หลักสูตรการ เรียนการสอน เรื่องความเคารพ ในความแตกต่าง การ ใช้ สันติวิธีใน การ คลี่คลาย คว าม ขัดแย้งและ สิทธิพลเมืองใน สถาบันการศึกษา

องค์ประกอบย่อย (เดิม)	องค์ประกอบย่อย (เสนอใหม่)	ประเด็นตัวชี้วัด (เดิม)	ประเด็นตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัด (เดิม)	ตัวชี้วัด (เสนอใหม่)	ตัวชี้วัดเสริม
					จากค่าเฉลี่ย 61.05 ที่ เป็นจำนวนร้อยละของ ผู้ตอบแบบสำรวจ ใน พ.ศ. 2550 และ 2556	

5. องค์ประกอบหลักด้าน “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม” เสนอใหม่

นิยาม : ภาวะที่คนในสังคมมีความเสมอภาค ได้รับการเคารพในคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มี การเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ และเป็นภาวะที่การจัดสรรและกระจายทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตพื้นฐานอย่างเป็นธรรม

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
1.การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ			
หมายถึง การที่คนทุกศาสนา ทุกเพศ ทุกชาติพันธุ์ ทุกสถานะทางสังคม ได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียม	1.1 การเลือกปฏิบัติ	1.ดัชนีการพัฒนามนุษย์ที่ไม่เท่าเทียม(IHDI) เกณฑ์มาตรฐาน : ต่ำกว่า 0.55 ตามค่าเกณฑ์ของ UNDP 2.จำนวนข้อร้องเรียนว่าด้วยการถูกเลือกปฏิบัติว่าด้วยเหตุแห่งเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ รวมถึงเหตุแห่งสุขภาพ เกณฑ์มาตรฐาน : ไม่มากกว่า 40 เรื่อง (ค่าต่ำที่สุดระหว่างปี 2553 – 2557 คือ 48 เรื่อง)	
	1.2 การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม	3.ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมที่ได้รับการอนุมัติเมื่อเทียบกับจำนวนเรื่องที่ผ่านมา เกณฑ์ให้ความช่วยเหลือรายปีเพิ่มขึ้น เกณฑ์มาตรฐาน: เท่ากับ 50 4.จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหา ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (คดี) เกณฑ์มาตรฐาน: เท่ากับ 3,000 คดี (ข้อมูลในปี 2554 มีผู้ได้รับความช่วยเหลือ 2,734 ราย)	1. จำนวนเรื่อง (ที่สำเร็จ) ของผู้ได้รับความช่วยเหลือของสภากาชาดความจำแนกตามประเภทการให้ความช่วยเหลือ (ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ดำเนินคดี และช่วยเหลือประกันตัว) (คดีเข้าสู่การไกล่เกลี่ย) 2.ร้อยละของจำนวนกรณีพิพาทที่สามารถหาข้อยุติได้โดยเครือข่ายยุติธรรมชุมชน

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
2.การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ			
หมายถึง คนชายขอบ คนด้อยโอกาส และคนเปราะบางเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมที่รัฐ หรือชุมชนจัดให้ และสามารถเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจได้ และสามารถขยายโอกาสทางเศรษฐกิจของตนได้ และมีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น	2.1 การคุ้มครองและปกป้องสิทธิของคนชายขอบ	5.ร้อยละผู้รับสวัสดิการผู้พิการต่อประชากรทั้งหมด เกณฑ์มาตรฐาน: ไม่น้อยกว่า 3.0 (ค่าเฉลี่ยเมื่อสิ้นแผนฯ 11 เท่ากับ ร้อยละ 2.14) 6.ร้อยละผู้รับสวัสดิการผู้ติดเชื้อเอชไอวีต่อจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั้งหมด เกณฑ์มาตรฐาน:เท่ากับ 25 (ค่าเฉลี่ยเมื่อสิ้นแผนฯ 11 เท่ากับ 17.16)	3.จำนวนประชากรไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร (ผู้ไร้สัญชาติ รอพิสูจน์สัญชาติ) 4.สัดส่วนครัวเรือนที่มีคนในครัวเรือนเป็นสมาชิกองค์กรชุมชนที่มีการจัดสวัสดิการต่อพันครัวเรือน 5.การเพิ่มขึ้นของจำนวนกลุ่มคนผู้ไร้สถานะทางทะเบียนราษฎรที่มีสิทธิในกองทุนบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ
	2.2 การเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	7. เนื้อที่การถือครองที่ดินทางการเกษตรที่ไม่ใช่ของตนเองต่อเนื้อที่ทั้งหมด (ไร่) เกณฑ์มาตรฐาน:น้อยกว่า 0.25 (ข้อมูลปี 2550 เท่ากับ 0.40 ไร่)	7.ร้อยละของครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยและผู้มีปัญหาที่อยู่อาศัย
	2.3 สถานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นของคนด้อยโอกาส คนเปราะบางและคนในชนบท	8.รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรรายย่อย เกณฑ์มาตรฐาน:ไม่น้อยกว่า 3000 (ค่าสูงที่สุดในช่วงแผน 10-11 เท่ากับ 2,475 บาท) 9.สัดส่วนการจ้างงานนอกระบบนอกภาคเกษตรต่อการจ้างงานทั้งหมด เกณฑ์มาตรฐาน:ต่ำกว่า 50 (ค่าต่ำที่สุดในช่วงแผน 11 เท่ากับร้อยละ 54.19) 10.สัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่ม 20% (จนที่สุด) เทียบกับประชากรทั้งหมด เกณฑ์มาตรฐาน:ไม่น้อยกว่า 6 (ค่าสูงที่สุดในช่วงแผน 11 เท่ากับ 4.92)	8.อัตราชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยจำแนกตามเพศ อาชีพ อายุ และความพิการ 9.อัตราการว่างงานจำแนกตามความพิการ

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
3.ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ			
หมายถึง คนเปราะบาง คนชายขอบ คนยากจน และคนในชนบท มีสิทธิใช้ประโยชน์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณใกล้เคียง ชุมชนได้อย่างยั่งยืน ได้รับการคุ้มครองหรือได้รับการชดเชยอย่างเป็นธรรมจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอันเกิดขึ้นจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการพัฒนาของภาครัฐและเอกชน	3.1 ชุมชนมีสิทธิในการใช้ประโยชน์และเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ	11.จำนวนป่าชุมชน(โครงการ)ที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่ เกณฑ์มาตรฐาน:เท่ากับ 500 (ในปี 2551 มีจำนวนป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติ 510 โครงการ จากนั้นพบว่าจำนวนลดน้อยตลอดจึงเสนอ 500 โครงการ เพื่อให้เป็นเกณฑ์ที่การอนุมัติโครงการควรทำได้ให้ใกล้เคียงกับปี 2551)	10.ร้อยละขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีการวางแผนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อจำนวนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 11.จำนวนกลุ่มจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ได้รับการจดทะเบียน
	3.2 ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร-ธรรมชาติ	12.จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ เกณฑ์มาตรฐาน:เท่ากับ 5,000 เรื่อง ข้อมูลสถิติ ปีที่น้อยที่สุดคือ ปี2556 เท่ากับ 5,577 เรื่อง	12.จำนวนกรณีที่ชุมชนได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะด้านมลพิษ และผลกระทบจากการพัฒนาของรัฐและเอกชน 13.จำนวนคดีด้านสิ่งแวดล้อมที่คดีสิ้นสุด และชุมชนได้รับการชดเชยต่อคดีด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหมด

4.2 ความสอดคล้องระหว่างดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

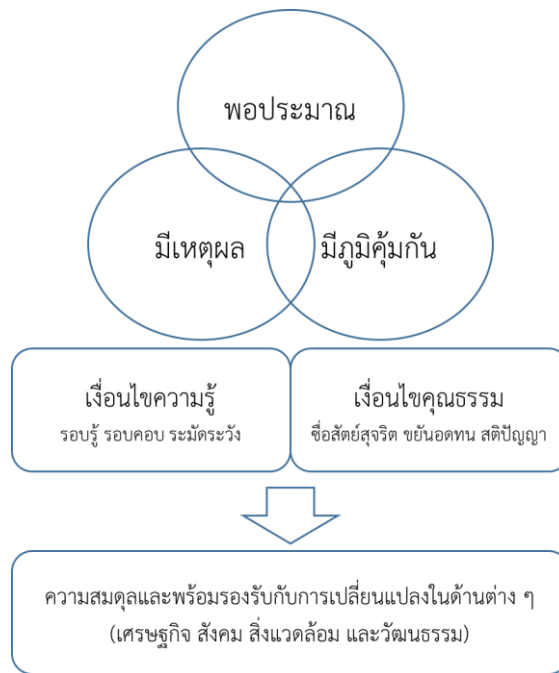
ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเริ่มมีการพัฒนาและปรับใช้เพื่อประเมินผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเริ่มใช้มาตั้งแต่แผนฯ ฉบับที่ 10 สำหรับแผนฯ ฉบับที่ 12 นี้ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้มอบหมายให้คณะที่ปรึกษาทำการศึกษาและพัฒนาดัชนีดังกล่าวให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาอื่นๆ ในโลกโดยเฉพาะ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติที่ 194 ประเทศทั่วโลกพร้อมลงนามกันในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) และจะดำเนินการไปจนถึงปี ค.ศ. 2030 ในขณะเดียวกันก็ควรที่จะยังคงลักษณะที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระราชทานโดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นฐานคิดที่ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่แผนที่ 10 เป็นต้นมา

บทนี้จะทำการเปรียบเทียบดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยชุดที่ได้พัฒนาขึ้นในรายงานนี้ กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างดัชนีกับ SEP และ SDGs การวิเคราะห์นี้จะใช้วิธีการที่แตกต่างกันเพราะ SEP โดยเฉพาะในคำอธิบายของ สศช. นั้นมีฐานะเป็นหลักการและเงื่อนไขในการตัดสินใจในขณะที่ SDGs มีลักษณะเป็น เป็นผลลัพธ์ (Outcome) ของการพัฒนา ซึ่งอยู่บนฐานคิดด้านการพัฒนาที่หลากหลาย ฉะนั้นในการเปรียบเทียบดัชนีชุดใหม่กับ SEP และ SDGs จึงต้องมีความแตกต่างกันเพราะกำลังเปรียบเทียบกับอีกสองสิ่งที่มีความแตกต่างกัน

หัวข้อย่อยที่ 4.2.1 จะทำการเปรียบเทียบและแสดงผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างดัชนีชุดใหม่ กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หัวข้อย่อยที่ 4.2.2 จะทำการเปรียบเทียบและแสดงผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างดัชนีชุดใหม่กับ SDGs ซึ่งจะทำการเปรียบเทียบทั้งในระดับหลักการและในระดับเป้าหมาย หัวข้อย่อยที่ 4.2.3-4.2.5 จะอภิปรายและสรุปผลการเปรียบเทียบความสอดคล้อง

4.2.1 ความสอดคล้องระหว่างดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยชุดใหม่ กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) เป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 พระราชทานไว้ แม้ว่าพระองค์จะเริ่มมีพระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับ SEP ในปี พ.ศ. 2517 แต่ SEP ถูกนำมาจัดระบบให้เป็นหลักการที่ชัดเจนขึ้นหลักวิฤทธิการณทางการเงิน ปี พ.ศ. 2540 ในบทก่อนหน้า (บทที่ 3 หัวข้อ 3.2.3) คณะที่ปรึกษาได้อธิบายไว้ว่า SEP นั้นอาจแบ่งวิธีการอธิบายออกได้เป็น 2 แบบคือ (1) SEP เชิงหลักการ หมายถึง SEP ที่มีลักษณะเป็นหลักการในการตัดสินใจสำหรับประชาชนทุกกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หลักการของ SEP ที่ว่านี่คือ หลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

ภาพที่ 4.1 : SEP เชิงหลักการ - กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็นหลักคิดในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

กล่าวคือ ในการตัดสินใจทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือกิจกรรมใด ผู้ตัดสินใจไม่ว่าจะระดับใดก็ตาม ควรเป็นหลักในการตัดสินใจคือ ต้องมีเหตุมีผล (reasonableness) พอประมาณ (moderation) และมีภูมิคุ้มกัน (immunization/resilience) การตัดสินใจดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการมีความรู้ (knowledge) ทั้งในทางโลกและในทางธรรม และการมีคุณธรรม จริยธรรม (morality and ethics) (2) SEP เชิงระบบ หมายถึง กรอบความคิดที่นำ SEP เชิงหลักการมามองเชื่อมโยงในเชิงระบบ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้าไปจนถึงผลลัพธ์และผลกระทบ SEP เชิงระบบนั้นถูกพัฒนาโดย ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน (2558) ต่อมา Harald Bergsteiner และ Priyanut Dharmapiya (Piboolsravut) (2016) นำมาพัฒนาต่อกลายเป็นแบบจำลองเชิงระบบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

SEP ที่ใช้ในบพนี้จะใช้ SEP เชิงหลักการที่ สศช.ได้พัฒนาขึ้นตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เนื่องจาก หลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เป็นหลักของ SEP ที่พื้นฐานที่สุดและถูกเผยแพร่จนเป็นความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของภาครัฐและสังคมไปแล้ว ในขณะที่ SEP เชิงระบบนั้นยังคงเป็นที่ถกเถียงและเป็นที่ยังงักในวงวิชาการเท่านั้น นอกจากนี้ SEP เชิงระบบยังค่อนข้างมีความซับซ้อนและได้นำแนวคิดอื่นที่สอดคล้องเข้ามารวมด้วย ทำให้เส้นแบ่งระหว่าง SEP กับแนวคิดอื่นมีความเลือนลางยิ่งขึ้นไปอีก บพนี้จึงเลือก SEP เชิงหลักการมาใช้ในการวิเคราะห์แทน

ความสอดคล้องระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับ ดัชนีชุดใหม่สามารถแสดงได้ในตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ 4.2 : ความสอดคล้องระหว่างดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	องค์ประกอบ-องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัดหลัก-ตัวชี้วัดเสริม
พอประมาณ (Moderation)	เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม - เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ	- การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ	- สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP
มีเหตุมีผล (Reasonableness)			
มีภูมิคุ้มกัน (Immunization / Resilience)	เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม - เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล - สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี สุขภาพทางสังคมที่ดี - สุขภาพทางสังคมที่ดี การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม - การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม - การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทางทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	- การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ - มลภาวะต่าง ๆ ได้รับการป้องกันและดูแลแก้ไข การลดผลกระทบและการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - ระบบสุขภาพที่เข้าถึงได้ - การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม - การคุ้มครองและปกป้องสิทธิคนชายขอบ	- สัดส่วนช่องว่างการออมการลงทุนต่อ GDP - มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อจำนวนประชากร สัดส่วนของครัวเรือนที่ประสบภาวะ - ล้มละลายจากค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล - ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมเมื่อเทียบกับจำนวนเรื่องที่ผ่านมาที่ให้ความช่วยเหลือรายปีเพิ่มขึ้น - จำนวนเรื่อง (ที่สำเร็จ) ของผู้ได้รับความช่วยเหลือของสภานายความจำแนกตามประเภทการให้ความช่วยเหลือ (ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือดำเนินคดี และช่วยเหลือประกันตัว) (คดีเข้าสู่การไกล่เกลี่ย) (ราย) - จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาฯ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (คดี) สัดส่วนผู้รับสวัสดิการสำหรับคนด้อย - โอกาสที่ได้รับการสนับสนุนภายใต้ระบบสวัสดิการของรัฐ เช่น เบี้ยยังชีพผู้พิการ เบี้ยเด็ก ผู้ติดเชื่อเอชไอวีต่อผู้ด้อยโอกาสทั้งหมด
เงื่อนไขความรู้	สุขภาพทางสังคมที่ดี - การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้	- มีความสามารถในการเรียนรู้ - มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	- อัตราการเรียนรู้ (Functional Literacy) 9 ปีขึ้นไป - อัตราการเรียนรู้ด้านอินเทอร์เน็ต (Internet Literacy) - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเฉลี่ยของ 4 วิชาหลักของนักเรียน

หลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	องค์ประกอบ-องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัดหลัก-ตัวชี้วัดเสริม
	เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม – เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ	- การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ - การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ	ระดับ ป.6 ม.3 และ ม.6) - ผลคะแนนโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) - สัดส่วนของนักเรียนนักศึกษาที่จบการศึกษาและสามารถหางานทำได้ - สัดส่วนการใช้เวลาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม (เสริม) - ร้อยละของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับกลางคันระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย - ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ - อัตรานักเรียนต่อห้องเรียน (เสริม) - อัตรานักเรียนต่อครู (เสริม) - ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP
เงื่อนไขคุณธรรม	สุขภาพทางสังคมที่ดี – สุขภาพทางสังคมที่ดี สุขภาพทางสังคมที่ดี – การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้	- การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อำนวยต่อสุขภาพ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตสำนึกสาธารณะ	- อัตราคดีเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ต่อเด็กและเยาวชนพันคน - จำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัว - จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่อประชากรพันคน - สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรพันคน - สัดส่วนคนในครัวเรือนทำกิจกรรมสาธารณะ - ดัชนีสุขภาพทางปัญญา (เสริม)

ตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องระหว่าง ดัชนีชุดใหม่กับ SEP ดังนี้

สำหรับด้านความพอประมาณ (Moderation) นั้น ส่วนประกอบใน ดัชนีชุดใหม่ที่สอดคล้องกับ SEP ข้อนี้อีกคือ องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม องค์ประกอบย่อยด้าน “เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ” ประเด็นการวัดคือ “การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ” ตัวชี้วัดที่บ่งชี้เรื่องความพอประมาณคือ “สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP” ความมีหนี้สินไม่ใช่สิ่งที่ไม่ดีหรือสะท้อนความไม่พอประมาณในตัวเอง ทั้งนี้เพราะบางคนมีหนี้ก็จริงแต่มีศักยภาพมากพอที่จะจ่ายคืนได้ แต่สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ที่มากเกินไปต่างหากที่สะท้อนความไม่พอประมาณเกณฑ์ที่ ดัชนีชุดใหม่กำหนดขึ้นสำหรับตัวชี้วัดนี้สะท้อนความไม่พอประมาณดังกล่าว

ด้านความมีเหตุมีผล (Reasonableness) ไม่ปรากฏว่ามีความสอดคล้องกับ ดัชนีชุดใหม่ ซึ่งมีเหตุผลดังนี้ ประการแรก ตัวชี้วัดมุ่งเน้นการประเมินผลลัพธ์ (outcome) ของการพัฒนา และกลไกทางสังคมที่ช่วยให้คนมีความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคม มิได้ต้องการประเมินคุณลักษณะในการตัดสินใจของคน

ฉะนั้นความมีเหตุมีผลในบริบทของ SEP ซึ่งเป็นหลักในการคิดตัดสินใจจึงไม่ได้ถูกประเมินและไม่ปรากฏว่าสอดคล้องกับดัชนีชุดใหม่ ประการที่สอง ความมีเหตุมีผลนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในกระบวนการการตัดสินใจซึ่งอาจจะเป็นระดับบุคคล (ในความคิด) หรือระดับองค์กร (ในกระบวนการประชุม) ก็ได้ การประเมินหรือเก็บข้อมูลในภาพรวมเป็นไปได้ยาก

ด้านความมีภูมิคุ้มกัน (Immunization/Resilience) นั้นมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของ ดัชนีชุดใหม่ค่อนข้างมาก ความมีภูมิคุ้มกันในที่นี้ได้ตีความและประเมินคุณลักษณะของการตัดสินใจของผู้เล่นทางเศรษฐกิจแต่ต้องการประเมินโครงสร้างทางสังคมที่จะช่วยให้คนในสังคมมีภูมิคุ้มกันจากการเปลี่ยนแปลงกะทันหันในด้านต่าง ๆ มากกว่า ทั้งนี้เพราะการมีภูมิคุ้มกันมีความสำคัญต่อการดำรงความอยู่เย็นเป็นสุขของคนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มคนเปราะบางที่ไม่มีทรัพยากรมากพอที่จะสร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเอง ฉะนั้นสังคมจะอยู่เย็นเป็นสุขได้เมื่อภาครัฐมีกลไกที่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชนรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่คาดฝัน องค์ประกอบของดัชนีที่เกี่ยวข้องกับภูมิคุ้มกันนั้นครอบคลุมหลายด้าน ดังนี้ (1) ด้าน “เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม” สอดคล้องในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภูมิคุ้มกันของเศรษฐกิจมหภาค คือ ตัวชี้วัด “สัดส่วนช่องว่างการออมการลงทุนต่อ GDP” (2) ด้าน “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล” สอดคล้องในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ “มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อจำนวนประชากร” (3) “ด้านสุขภาพทางสังคมที่ดี” สอดคล้องในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภูมิคุ้มกันจากภาวะล้มละลายจากค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล คือ ตัวชี้วัด “สัดส่วนของครัวเรือนที่ประสบภาวะล้มละลายจากค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล” (4) “ด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม” สอดคล้องในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภูมิคุ้มกันจากการรับภาระต้นทุนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม คือ ตัวชี้วัด “ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมเมื่อเทียบกับจำนวนเรื่องที่ผ่านมากรณีที่ให้ความช่วยเหลือรายปีเพิ่มขึ้น” และ “จำนวนเรื่อง (ที่สำเร็จ) ของผู้ได้รับความช่วยเหลือของสภาพนายความ” และ “จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาฯ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ นอกจากนี้องค์ประกอบนี้ยังชี้วัดเรื่องการคุ้มครองและปกป้องสิทธิของคนชายขอบด้วย คือ ทำให้มั่นใจว่าคนชายขอบได้รับสวัสดิการที่ควรได้จาก รัฐ ตัวชี้วัดที่บ่งชี้คือ “สัดส่วนผู้รับสวัสดิการสำหรับคนด้อยโอกาสที่ได้รับการสนับสนุนภายใต้ระบบสวัสดิการของรัฐต่อผู้ด้อยโอกาสทั้งหมด”

สำหรับด้านเงื่อนไขความรู้นั้น แม้ว่าองค์ประกอบนี้ใน SEP จะสื่อถึงความรู้ของผู้ที่ตัดสินใจโดยใช้หลักการของ SEP แต่ใน ดัชนีชุดใหม่นี้จะทำการชี้วัดว่าผู้เล่นต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจมีความรู้อันเป็นเงื่อนไขของการตัดสินใจแบบพอเพียงหรือไม่อย่างไร องค์ประกอบของ ดัชนีชุดใหม่ที่ชี้วัดประเด็นเงื่อนไขความรู้ในระดับปัจเจกชนนั้นอยู่ในองค์ประกอบ “สุขภาพทางสังคมที่ดี” องค์ประกอบย่อย “การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้” ในประเด็นการวัดที่เกี่ยวกับ “มีความสามารถในการเรียนรู้” “มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ” และ “การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ” องค์ประกอบของ ดัชนีชุดใหม่ที่ชี้วัดประเด็นเงื่อนไขความรู้ของบริษัทเอกชนหรือนโยบายของรัฐนั้นอยู่ในองค์ประกอบ “เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม” องค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจเข้มแข็งที่มีประสิทธิภาพ” ประเด็นการวัดเรื่อง “การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ” ตัวชี้วัดที่เน้นเรื่องความรู้ในส่วนนี้ก็คือ “ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP”

สำหรับด้านเงื่อนไขคุณธรรมนั้น จะครอบคลุมอยู่ในองค์ประกอบ “สุขภาพทางสังคมที่ดี” ในองค์ประกอบย่อยทั้ง “สุขภาพทางสังคมที่ดี” (ประเด็นการวัด “การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกเหมาะสม”) และ “การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้” (ประเด็นการวัด “มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตสำนึก

สาธารณะ”) ดัชนีชุดใหม่จะพยายามชี้วัดสองส่วน ส่วนที่หนึ่ง ชีวัดประเด็นด้านคุณธรรมผ่านพฤติกรรมทางลบของผู้คนที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นภาพสะท้อนด้านกลับของคุณธรรมของคนในสังคม ตัวชี้วัดที่ใช้ชี้วัดประเด็นเหล่านี้ได้แก่ “อัตราคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ต่อเด็กและเยาวชนพันคน” “จำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัว” “จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่อประชากรพันคน” และ “สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรพันคน” ส่วนที่สอง ชีวัดประเด็นคุณธรรมผ่านกิจกรรมด้านบวกของคนในสังคม ผ่านตัวชี้วัด “สัดส่วนคนในครัวเรือนทำกิจกรรมสาธารณะ” และ “ดัชนีสุขภาวะทางปัญญา” เป็นดัชนีเสริม

ดังนั้นจากการนำเสนอข้างต้น จะเห็นได้ว่า ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยชุดใหม่นี้ ยังคงมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่แม้ว่าองค์ประกอบด้านครอบครัว และชุมชนเข้มแข็งจะถูกจัดการใหม่ให้ไปอยู่ในกลุ่มของสุขภาพทางสังคมและประเด็นอื่น ๆ ก็ตาม อาจจะมีก็เพียงแต่องค์ประกอบด้านความมีเหตุมีผลเท่านั้นที่ไม่ได้สะท้อนอยู่ใน ดัชนีชุดใหม่นี้ นอกจากนี้ดัชนีชุดนี้ ยังพยายามชี้วัดเงื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะบริการของรัฐ ที่จะช่วยให้ผู้คนในสังคมไทยมีความพอเพียง มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้ มีคุณธรรมเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งแปลว่า ดัชนีชุดนี้อาจสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการยกระดับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย ให้ก้าวไกลไปกว่าการผลักดันความพอเพียงให้แก่ปัจเจกชน ไปสู่การที่ภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามามีบทบาททำให้คนในสังคมมีความพอเพียงมากขึ้นได้

4.2.2 ความสอดคล้องระหว่างดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยชุดใหม่ กับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals)

ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นเป้าหมายการพัฒนาที่องค์การสหประชาชาติเสนอขึ้นมาจากระบวนการมีส่วนร่วมทุกระดับ และประเทศต่าง ๆ ยอมรับ ลงนามรับรอง และตกลงกันว่าจะร่วมกันบรรลุ SDGs ภายในปี ค.ศ. 2030 ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกก็ลงนามรับรองและกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมด้วยประชาคมโลกในการบรรลุ SDGs ฉะนั้น SDGs จึงถูกนำมาปรับประยุกต์ใช้กับการพัฒนาประเทศไทยด้วย หลายองค์ประกอบในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ก็ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับ SDGs ไม่น้อย (ดูบทที่ 3) ฉะนั้น ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยชุดใหม่นี้ ก็ควรจะมีความสอดคล้องกับ SDGs ด้วย

การเปรียบเทียบดัชนีชุดใหม่กับ SDGs นั้นจะทำได้โดยการวิเคราะห์ 2 ระดับคือ หนึ่งระดับหลักการ และ สอง ระดับเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด

ในระดับหลักการนั้น หัวข้อนี้ตั้งใจจะชี้ให้เห็นว่าดัชนีชุดใหม่นั้นมีความสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานที่อยู่เบื้องหลัง SDGs หรือไม่เพียงใด ซึ่งหลักการดังกล่าวประกอบด้วย หนึ่ง หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) ที่เน้นว่าในการพัฒนานั้นจะยั่งยืนได้ก็ต่อเมื่อมีการพิจารณาทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน สอง หลักการพัฒนาที่ครอบคลุม (inclusive development) (ดูบทที่ 3) หมายถึงการพัฒนาที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Leave No One Behind) คนทุกกลุ่มโดยเฉพาะคนยากจนและกลุ่มคนเปราะบางทุกกลุ่มควรได้ประโยชน์จากการพัฒนาด้วย สาม หลักการพัฒนาเพื่อคนทั้งมวล (Universal Development) ไม่เฉพาะประเทศยากจนเท่านั้น แต่ประเทศพัฒนาแล้วก็ต้องรับเป้าหมายพัฒนานี้ไปพัฒนาประเทศของตนเช่นกัน ในระดับปัจเจกชนก็เช่นกัน การพัฒนาที่ยั่งยืนมิได้มุ่งเป้าเฉพาะคนจนเท่านั้นแต่รวมถึงทุกคนในสังคม สี่ หลักการพัฒนาแบบบูรณา

การ (Integrated Development) หมายถึง SDGs นั้นไม่สามารถดำเนินการแบบแยกออกจากกันได้ (indivisibility) เพราะประเด็นต่าง ๆ ในเป้าหมายและเป้าประสงค์ของ SDGs นั้นมีความเชื่อมโยงถึงกันทั้งสิ้น ถ้า หลักการพัฒนาที่เน้นที่ท้องถิ่น (Locally-focused Development) หมายถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องเริ่มที่ระดับท้องถิ่น ทั้งในเมืองและชนบท เพราะว่าการดำเนินการระดับท้องถิ่นจะเป็นการดำเนินการที่ให้ประโยชน์กับผู้คนได้โดยตรงและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ หก หลักการพัฒนาที่ใช้เทคโนโลยีในการขับเคลื่อน (Technology-driven Development) หมายถึงการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุ SDGs ต้องอาศัยการพัฒนาเทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และเทคโนโลยีด้านข้อมูลเพื่อติดตามการขับเคลื่อน

ระดับที่สองคือ การวิเคราะห์ระดับเป้าหมายในส่วนนี้จะนำเสนอให้เห็นว่า ดัชนีชุดใหม่นั้นมีความสอดคล้องกับ SDGs มากน้อยเพียงใดในแต่ละระดับ โดยจะพยายามชี้ให้เห็นส่วนของดัชนีชุดใหม่ที่สอดคล้องกับ SDGs ทั้งส่วนที่รับ SDGs มาใช้โดยตรงและส่วนที่ไม่ได้รับมาโดยตรงแต่สอดคล้องหรือเกี่ยวข้องกับ SDG โครงสร้างของ SDGs นั้นระดับที่กว้างขวางที่สุดคือระดับเป้าหมาย (Goals) ประกอบด้วยเป้าหมาย 17 เป้าหมาย (ดูภาพที่ 4.2) ครอบคลุมทั้ง 3 มิติของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ผู้คนและสังคม (People – เป้าหมายที่ 1 ถึง 5) เศรษฐกิจ และความมั่งคั่งรุ่งเรือง (Prosperity – เป้าหมายที่ 7 ถึง 11) และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนผืนพิภพ (Planet – เป้าหมายที่ 6 และเป้าหมายที่ 12 ถึง 15) บวกกับอีกสองมิติที่เป็นประเด็นเชื่อมโยงกับทุกมิติข้างต้น คือ สันติภาพ ยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง (Peace – เป้าหมายที่ 16) และหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา (Partnership – เป้าหมายที่ 17) อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่เป็นชื่อของแต่ละเป้าหมายนั้นกว้างขวางมาก สิ่งที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตของแต่ละเป้าหมายว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องใดบ้างก็คือ ระดับเป้าประสงค์ (Targets) มีทั้งหมด 169 เป้าประสงค์กระจายตัวอยู่ภายใต้ 17 เป้าหมาย และระดับที่เล็กที่สุดก็คือ ระดับตัวชี้วัด (Indicators) ซึ่งล่าสุดมีตัวชี้วัดทั้งหมด 232 ตัวชี้วัด การวิเคราะห์ในส่วนนี้จะพยายามชี้ให้เห็นว่า ในแต่ละระดับ ดัชนีชุดใหม่มีความสอดคล้องกับ SDGs เพียงใด

ภาพที่ 4.2 : เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.2.3 ความสอดคล้องระหว่าง ดัชนีชุดใหม่กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในระดับหลักการ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยชุดใหม่กับ SDGs ทำโดยพิจารณาว่า องค์ประกอบหลักและย่อย ประเด็นการวัด และตัวชี้วัดของดัชนีชุดใหม่นั้น สะท้อนถึงความสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของ SDGs มากน้อยเพียงใด โดยระดับของความสอดคล้องนั้น แบ่งเป็น 3 ระดับคือ มาก น้อย และไม่สอดคล้อง ความสอดคล้องในระดับที่มากนั้น หมายถึง ความสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของ SDGs สะท้อนอยู่ในระดับขององค์ประกอบหลักของ ดัชนี ความสอดคล้องในระดับน้อย หมายถึง ความสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของ SDGs สะท้อนอยู่ในระดับองค์ประกอบย่อยบางตัว ประเด็นการวัดบางประเด็น หรือ ตัวชี้วัดบางตัวเท่านั้น ความไม่สอดคล้อง หมายถึง ดัชนีไม่มีองค์ประกอบใดเลยที่สะท้อนหลักการพื้นฐานของ SDGs

ตารางที่ 4.3 : ความสอดคล้องในระดับหลักการระหว่างดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย กับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

หลักการพื้นฐานของ SDGs	ระดับความสอดคล้อง	เหตุผล
การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)	มาก	องค์ประกอบหลักของ ดัชนีครอบคลุมมิติที่เป็นเสาหลัก สำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ มิติสังคม เศรษฐกิจ และ สิ่งแวดล้อม
การพัฒนาที่ครอบคลุม (Inclusive Development)	มาก	มีการเพิ่มองค์ประกอบหลักเรื่อง การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งเน้นการชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขของคนยากจนและคนเปราะบางกลุ่มต่าง ๆ
การพัฒนาเพื่อคนทั้งมวล (Universal Development)	มาก	จุดมุ่งหมายของ ดัชนีต้องการชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขของคนทุกกลุ่มในสังคมไทยอยู่แล้ว
การพัฒนาแบบบูรณาการ (Integrated Development)	ไม่สอดคล้อง	ไม่มีตัวชี้วัดที่มุ่งชี้วัดความเชื่อมโยงกันขององค์ประกอบ หรือประเด็นการวัดต่าง ๆ
การพัฒนาที่เน้นที่ท้องถิ่น (Locally-focused Development)	น้อย	การชี้วัดการพัฒนาระดับท้องถิ่นนั้นมีการกระจายอยู่ในระดับ ตัวชี้วัด ประเด็นชี้วัด และองค์ประกอบย่อย ของบาง องค์ประกอบหลักเท่านั้น - ด้านสุขภาพทางสังคมที่ดี (ระดับตัวชี้วัด) - ตัวชี้วัด ร้อยละของหมู่บ้านที่มีการจัดกลุ่มสวัสดิการ ในชุมชน - ด้านการเพิ่มความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ - ตัวชี้วัด - จำนวนสมาชิกองค์กรการเงินฐานราก - ประเด็นชี้วัด - ชุมชนที่มีสิทธิในการใช้ประโยชน์และ เข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ - องค์ประกอบย่อย - ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม
การพัฒนาที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ (Technology-Driven Development)	น้อย	การชี้วัดการพัฒนาระดับที่ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเป็น เครื่องมือสะท้อนอยู่ในองค์ประกอบ-ด้านเศรษฐกิจที่ เข้มแข็งและเป็นธรรม ตัวชี้วัด - สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูง และระดับกลาง ต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด - ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP

ตารางที่ 4.3 เป็นตารางสรุปที่แสดงให้เห็นถึงระดับความสอดคล้องและเหตุผลของความสอดคล้องระหว่าง ดัชนีชุดใหม่กับ SDGs จะเห็นได้ว่า ดัชนีมีความสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของ SDGs พอสมควร โดยมีความสอดคล้องในระดับมากกับ หลักการพื้นฐานด้าน การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) การพัฒนาที่ครอบคลุม (Inclusive Development) และการพัฒนาเพื่อคนทั้งมวล (Universal Development) ดัชนีชุดใหม่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เพราะ องค์ประกอบหลักของ ดัชนีครอบคลุมมิติที่เป็นเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ องค์ประกอบหลักสุขภาพทางสังคมที่ดี เศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบเรื่องสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลประกอบด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายที่ 16 ของ SDGs สำหรับหลักการการพัฒนาที่ครอบคลุม (Inclusive Development) นั้น ดัชนีชุดใหม่ก็มีความสอดคล้องมากขึ้นกว่าดัชนีชุดเดิมมาก เนื่องจากการเพิ่มองค์ประกอบหลักเรื่องการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งเน้นการชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมของคนยากจน คนในชนบทและคนเปราะบางกลุ่มต่าง ๆ ที่มักถูกทิ้งไว้เบื้องหลังและไม่ได้ประโยชน์จากการพัฒนามากนัก ส่วนหลักการพัฒนาเพื่อคนทั้งมวล (Universal Development) นี้ถือว่าสอดคล้องกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยอยู่แล้วเพราะดัชนีชุดนี้มุ่งชีวิตผลการพัฒนาในภาพรวมอยู่แล้ว

ดัชนีชุดใหม่มีความสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่เน้นที่ท้องถิ่น (Locally-focused Development) และหลักการพัฒนาที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ (Technology-driven Development) อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เพราะมีเพียงบางองค์ประกอบย่อย บางประเด็นชีวิต หรือบางตัวชี้วัดเท่านั้น ความสอดคล้องระหว่าง ดัชนีชุดใหม่กับหลักการพัฒนาที่เน้นท้องถิ่น (Locally-focused Development) ในระดับน้อยเนื่องจากดัชนีชุดใหม่นั้นมีองค์ประกอบที่สะท้อนหลักการพัฒนาที่เน้นท้องถิ่นในองค์ประกอบย่อย ประเด็นการวัด และตัวชี้วัดบางตัว ขององค์ประกอบหลักด้านสุขภาพทางสังคมที่ดี และด้านการเพิ่มความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำเท่านั้น มีเพียงประเด็นการจัดกลุ่มสวัสดิการในชุมชน การเป็นสมาชิกองค์กรการเงินฐานราก และชุมชนที่มีสิทธิในการใช้ประโยชน์และเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ ความสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ (Technology-driven Development) อยู่ในระดับน้อยเช่นกันเพราะมีเพียงตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมเท่านั้นที่สะท้อนหลักการพัฒนานี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวมี 2 ตัวชี้วัด คือ สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงและระดับกลางต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด และ ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP

ดัชนีชุดใหม่ไม่มีความสอดคล้องกับหลักการพัฒนาแบบบูรณาการ (Integrated Development) เนื่องจาก ไม่มีองค์ประกอบใดที่ชีวิตความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่าง ๆ ทั้งด้านที่เสริมกันและด้านที่ขัดกัน แม้ว่าความเข้าใจทั่วไปของคำว่า การพัฒนาแบบบูรณาการ คือการที่ต้องพิจารณาทุกประเด็นพร้อม ๆ กัน ซึ่งพิจารณาในแง่มุมนี้ ดัชนีชุดใหม่นี้ก็จะถือว่ามีความบูรณาการ แต่ว่า ในบริบทของ SDGs นั้นความบูรณาการนั้นมีรายละเอียดแค่มากกว่าการพิจารณาหลาย ๆ เรื่องพร้อม ๆ กัน แต่ต้องเห็นถึงความเชื่อมโยง (interlinkages) การเสริมกัน (Synergies) และการขัดกัน (trade-offs) ระหว่างเป้าหมายต่าง ๆ ด้วย เนื่องจาก ดัชนีชุดใหม่ไม่ได้สะท้อนในประเด็นเหล่านี้ จึงถือว่า ไม่มีความสอดคล้องกันกับหลักการข้อนี้ของ SDGs อย่างไรก็ตาม ความไม่สอดคล้องในมิตินี้ไม่ถือว่าเป็นปัญหามากนัก เพราะ ความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นการพัฒนานั้นเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงอย่างยิ่งในกระบวนการพัฒนา แต่อาจจะไม่มากนักหากประเมินผลลัพธ์ของการพัฒนา ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของ ดัชนีชุดนี้

ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีความสอดคล้องกับ SDGs ในระดับหลักการมากพอสมควร โดยเฉพาะหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) การพัฒนาที่ครอบคลุม (Inclusive Development) และ การพัฒนาเพื่อคนทั้งมวล (Universal Development) ซึ่งถือเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของ SDGs

4.2.4 ความสอดคล้องระหว่าง ดัชนีชุดใหม่กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในระดับเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด

ตารางที่ 4.4 : ความสอดคล้องระหว่างดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยกับ SDGs

	สุขภาพทางสังคมที่ดี	เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล	สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
SDG1 - ขจัดความยากจน	X	X			XX
SDG2 - ขจัดความหิวโหย			XX		XXX
SDG3 - การมีสุขภาพดีและความเป็นอยู่ที่ดี	XXXXXX				
SDG4 - การมีการศึกษาที่มีคุณภาพ	XXXXXXX				
SDG5 - ความเท่าเทียมทางเพศ	X	X		XX	
SDG6 - น้ำสะอาดและสุขาภิบาล			X		
SDG7 - พลังงานสะอาดและจ่ายได้		X	X		
SDG8 - งานที่มีคุณค่า เศรษฐกิจที่เติบโต	X	XXXXXXXXXX			XXXX
SDG9 - อุตสาหกรรมนวัตกรรมโครงสร้างพื้นฐาน		XX			
SDG10 - ลดความเหลื่อมล้ำ		XX			XXXXX
SDG11 - เมืองและชุมชนยั่งยืน	X	X	XXX		XX
SDG12 - การผลิตและบริโภคที่รับผิดชอบ			X		
SDG13 - การรับมือกับ Climate Change					
SDG14 - ระบบนิเวศทางทะเลและมหาสมุทร			X		X

	สุขภาพทางสังคมที่ดี	เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล	สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
SDG15 – ระบบนิเวศบนบก			X		X
SDG16 – สันติภาพ ความยุติธรรมและสถาบันที่เข้มแข็ง	XXX			XXXXXXXXXXXX	XXXXXX
SDG 17 – หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา				X	

การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่าง ดัชนีชุดใหม่กับ SDGs ในระดับเป้าหมาย เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด ทำโดยการพิจารณา ดัชนีชุดใหม่ในระดับตัวชี้วัด ว่ามีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในหัวข้อใดบ้าง โดยพิจารณาเฉพาะตัวชี้วัดหลักเท่านั้น โดยจะทำการกากบาทใน SDGs ที่สอดคล้องเพื่อให้เห็นความถี่ของความสอดคล้อง การพิจารณาว่าสอดคล้องหรือไม่นั้นจะพิจารณาว่าตัวชี้วัดของ ดัชนีชุดใหม่นั้น มีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ (targets) ของ SDGs หรือไม่ เหตุที่พิจารณาความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ แทนที่จะเป็นเป้าหมายหรือตัวชี้วัด เพราะว่าเป้าประสงค์นั้นถือเป็นเนื้อหาของ SDGs เป็นขอบเขตของเป้าหมายที่ช่วยระบุว่าเป้าหมายนี้เกี่ยวข้องกับประเด็นใดบ้าง อีกเหตุผลหนึ่งคือ ตัวชี้วัดของ SDGs นั้นอาจไม่ได้มีความจำเพาะเจาะจงมากเท่า ดัชนีชุดใหม่ เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดที่เอาไว้ใช้ประเมินในระดับโลก ซึ่งหมายถึงว่าทุกประเทศควรมีข้อมูลหรือเก็บข้อมูลได้ และต้องไม่มีมากเกินไป นอกจากนี้จุดประสงค์ของการประเมินอาจแตกต่างกันด้วย ทำให้ตัวชี้วัดแตกต่างกันเป็นธรรมดา ฉะนั้นการประเมินว่า ดัชนีชุดใหม่สอดคล้องกับ SDGs หรือไม่จึงควรประเมินความสอดคล้องโดยดูที่ระดับของเป้าประสงค์เป็นหลัก

ตารางที่ 4.4 เป็นตารางที่แสดงความสอดคล้องระหว่าง ดัชนีชุดใหม่กับ SDGs จากการวิเคราะห์พบว่า ดัชนีชุดใหม่กับ SDGs มีความสอดคล้องกันอย่างยิ่ง ตัวชี้วัดหลักของ ดัชนีชุดใหม่มีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของ SDGs แทบทุกตัว และมีการกระจายตัวดังที่แสดงในตาราง ดัชนีชุดใหม่มีตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 16 สันติภาพ ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง มากที่สุด มีจำนวนทั้งหมด 21 ตัวชี้วัดหลัก จากทั้งหมด 88 ตัวชี้วัดหลัก คิดเป็นร้อยละ 23.9 ของตัวชี้วัดหลักทั้งหมด ลำดับรองลงมามีคือเป้าหมายที่ 8 งานที่ดีและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ มีตัวชี้วัดของ ดัชนีชุดใหม่ที่สอดคล้องทั้งหมดจำนวน 14 ตัว คิดเป็นร้อยละ 15.9 ของตัวชี้วัดหลักทั้งหมด ลำดับที่สามคือ เป้าหมายที่ 10 การลดความเหลื่อมล้ำ มีตัวชี้วัดของ ดัชนีชุดใหม่สอดคล้องทั้งหมดเป็นจำนวน 9 ตัว คิดเป็นร้อยละ 10.2 ของตัวชี้วัดหลักทั้งหมด

เป้าหมายที่ ดัชนีชุดใหม่ไม่มีความสอดคล้องเลยคือ เป้าหมายที่ 13 การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) เหตุผลหลักคือ เป้าหมายที่ 13 มีเป้าประสงค์ว่าด้วยเรื่องการเพิ่มความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การผนวกการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าไปในระดับนโยบาย และการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศผ่านระบบการศึกษา ซึ่งเป้าประสงค์นี้ไม่ได้มีผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขโดยตรง เรื่องการรับมือกับภัยพิบัตินั้นโดยชี้วัดผ่านมูลค่าความเสียหายจะไปตรงกับเป้าหมายที่ 11 เมืองและชุมชนยั่งยืน อีก 3 เป้าหมายที่มีตัวชี้วัดของ ดัชนีชุดใหม่สอดคล้องเพียง 1 ตัวชี้วัดต่อเป้าหมายนั้นประกอบด้วย เป้าหมายที่ 6 เรื่องน้ำและสุขาภิบาล เป็นตัวชี้วัด “ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีต่อแหล่งน้ำทั้ง

ประเทศ” สอดคล้องกับเป้าประสงค์เรื่องการยกระดับคุณภาพน้ำด้วยการลดมลพิษทางน้ำ เป้าหมายที่ 12 การผลิตและบริโภคที่รับผิดชอบ เป็นตัวชี้วัด “สถิติอุบัติเหตุฉุกเฉินจากสารเคมี” ซึ่งสอดคล้องกับเป้าประสงค์ว่าด้วยเรื่องการบรรลุการจัดการสารเคมีด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเป้าหมาย 17 หุ้นส่วนการพัฒนา ซึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับเป้าประสงค์ด้านการระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สองประเด็นแรกนั้นเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบหลักสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล อยู่ในองค์ประกอบย่อยสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี และเศรษฐกิจสีเขียว ตามลำดับ

สิ่งที่การวิเคราะห์ความสอดคล้องนี้ชี้ให้เห็นก็คือ แม้ว่าดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจะมีความสอดคล้องกับแทบทุกเป้าหมายของ SDGs การกระจายตัวของตัวชี้วัด รวมถึงเนื้อหาของตัวชี้วัดสะท้อนให้เห็นความแตกต่างที่สำคัญระหว่าง ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขกับ SDGs กล่าวคือ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสังคมและเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยให้ความสำคัญมากในประเด็นที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย คือ ปัญหาด้านสันติภาพ ความยุติธรรม ประชาธิปไตย และธรรมาภิบาล และปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคมเรื่องศึกษา ความยากจน เกษตรกรรม สุขภาพ ความเท่าเทียมทางเพศ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ ในขณะที่เดียวกัน ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคม “โดยตรง” เท่านั้น ซึ่งส่วนนี้ต่างจาก SDGs ตรงที่ว่า SDGs นั้นมีเพียงมุ่งหมายจะชี้วัดและพัฒนาประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทำให้คนอยู่เย็นเป็นสุขเท่านั้น แต่มุ่งที่จะดูแล “ผืนพิภพ” (Planet) ในฐานะที่เป็นระบบสนับสนุนชีวิตของคนทั้งมวลด้วย ฉะนั้นในเป้าประสงค์จะมีประเด็นการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เกี่ยวกับความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมโดยตรงด้วย เช่นการดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำ ระบบนิเวศภูเขา ป้องกันการกลายเป็นทะเลทราย การดูแลและฟื้นฟูการกลายเป็นกรดของมหาสมุทร อีกประเด็นที่แตกต่างก็คือ SDGs จะมีตัวชี้วัดที่ว่าด้วยเรื่องกลไกเชิงนโยบายหรือสถาบันภายในประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อแก้ปัญหาและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วย ในขณะที่ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจะมุ่งไปที่การชี้วัดผลลัพธ์ (Outcome) ของการพัฒนา

4.2.5 สรุป

บทนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์และประเมินความสอดคล้องระหว่างดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยชุดใหม่ กับ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จากการวิเคราะห์พบว่า แม้ว่าจุดมุ่งหมายของ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขจะไม่ตรงกับ SEP และ SDGs เสียทีเดียว มีทั้งส่วนที่ซ้อนทับและไม่ซ้อนทับ ดัชนีชุดใหม่ก็ยังคงมีความสอดคล้องกับแทบทุกองค์ประกอบของ SEP มีเพียงความมีเหตุมีผล (reasonableness) ซึ่งเป็นกระบวนการตัดสินใจของผู้เล่นทางเศรษฐกิจซึ่งเก็บข้อมูลและประเมินได้ยาก สำหรับ SDGs นั้น ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขชุดใหม่ก็มีความสอดคล้องค่อนข้างมาก ทั้งในระดับหลักการ โดยเฉพาะกับหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาที่ครอบคลุม และการพัฒนาเพื่อคนทั้งมวล ส่วนระดับเป้าหมายของ SDGs นั้น ดัชนีชุดใหม่มีความสอดคล้องแทบทุกเป้าหมาย เว้นแต่เป้าหมายที่ 13 ที่โดยเป้าประสงค์แล้วกล่าวถึงการเพิ่มความสามารถในการตั้งรับปรับตัวกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การรวมเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าไปในนโยบายระดับชาติ และเรื่องการให้ความรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งประเด็นเหล่านี้อาจไม่เกี่ยวกับความอยู่เย็นเป็นสุขโดยตรง จึงไม่มีปรากฏใน ดัชนีชุดใหม่นี้ ประเด็นที่สอดคล้องมากที่สุดคือประเด็นด้านสันติภาพ ความยุติธรรม และประชาธิปไตย รองลงมาคือประเด็นด้าน

เศรษฐกิจ ตามมาด้วยประเด็นต่าง ๆ ด้านสังคม เช่น เรื่องความยากจน เกษตรกรรม สุขภาพ และการศึกษา ประเด็นที่สอดคล้องน้อยที่สุดจะเป็นประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยดัชนีชุดใหม่จะมุ่งเน้นการประเมินประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกับความอยู่เย็นเป็นสุข ในขณะที่ SDGs มุ่งที่จะดูแลรักษาผืนพิภพ (Planet) ในฐานะที่เป็นระบบสนับสนุนการใช้ชีวิตของมนุษย์

ฉะนั้นโดยรวมอาจกล่าวได้ว่า ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยชุดใหม่ยังคงรักษาความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเอาไว้ได้ และในขณะเดียวกันก็มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับหลักการและในระดับเป้าหมาย

บทที่ 5

การศึกษาทบทวนและข้อเสนอแนะต่อ การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

5.1 องค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะ

5.1.1 ทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบคิด นิยามขององค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ที่มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ให้คำจำกัดความ “สุขภาวะ” ว่าหมายถึง ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีอายุยืนยาว มีจิตใจที่ดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ และใฝ่รู้ สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” มีเหตุมีผล อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข คำจำกัดความข้างต้นอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเรื่องสุขภาวะองค์รวมซึ่งเน้นว่า สุขภาวะไม่ได้มีความหมายจำกัดเฉพาะสุขภาพทางกายเท่านั้น แต่หมายความถึงทั้งสุขภาพกาย จิตและสังคม นิยามข้างต้น สอดคล้องกับคำจำกัดความของ “สุขภาพ” ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 ที่หมายถึง “ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญาและสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล” ทั้งนี้องค์ประกอบย่อยของการมีสุขภาวะ ประกอบด้วย

1) **สุขภาพกายดีและจิตดี** หมายถึง การมีร่างกายที่แข็งแรง มีภาวะโภชนาการที่ดี มีพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่เหมาะสมไม่มีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง ส่งผลให้ห่างไกลจากโรคภัยไข้เจ็บ และมีอายุยืนยาวอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งมีสุขภาพจิตดี ความสามารถของบุคคลที่จะใช้กลไกในการปรับตัว ที่ถูกต้อง สามารถปรับอารมณ์ความรู้สึกสู่สภาวะสมดุลได้ด้วยตนเองโดยที่ตนเองและสภาวะแวดล้อมไม่เดือดร้อน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น

2) **การมีคุณธรรม และสติปัญญา ใฝ่รู้** หมายถึง รู้เท่าทันและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมได้ และสามารถใช้ประสบการณ์ ศักยภาพและทักษะความสามารถของตนเองให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ตลอดจนการมีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ มีจิตสำนึกความเป็นไทย

องค์ประกอบย่อยข้างต้นชี้ให้เห็นมิติที่สำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ระดับปัจเจก ใน 2 ด้านหลัก คือด้านสุขภาวะและด้านการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับทุกช่วงวัย รวมไปถึงการศึกษาตลอดชีวิต

สำหรับองค์ประกอบด้าน**ครอบครัวอบอุ่น** นิยามคำว่า “ครอบครัวอบอุ่น” ว่าหมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์และจิตใจ ในการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีจุดหมายในบรรยากาศที่สงบสุข ด้วยการทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างเหมาะสมและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคง โดยครอบครัวอบอุ่นประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

(1) **บทบาทหน้าที่ของครอบครัว** หมายถึง การทำหน้าที่ของครอบครัวที่จะดูแลความต้องการ และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกในครอบครัว โดยสมาชิกต้องรู้จักทำมาหากิน มีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ต่อตนเองและต่อสมาชิกในครอบครัว

(2) **สัมพันธภาพในครอบครัว** หมายถึง การอยู่ร่วมกันของสมาชิกหลายช่วงวัยที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความผูกพัน เคารพกันและกัน และเอื้ออาทรต่อกัน

(3) การพึ่งพิงตนเองของครอบครัว หมายถึง ครอบครัวมีรายได้พอเพียงเพื่อที่จะสามารถจัดการให้สมาชิกในครอบครัวดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมั่นคง มีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยอย่างสุขสบาย และสามารถเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต

สำหรับองค์ประกอบในระดับที่เหนือกว่าระดับครอบครัว คือองค์ประกอบด้านชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งหมายถึง “ชุมชนที่มีการรวมตัวกันเป็นปึกแผ่นมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและการเรียนรู้ในระดับสูงมีองค์กรในชุมชนกลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาคีเครือข่ายการพัฒนาที่เข้มแข็งของชุมชนรวมทั้งมีความสามัคคีเอื้ออาทรอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและธำรงไว้ซึ่งคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน/ท้องถิ่นหรือเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้อย่างต่อเนื่อง”

จากคำจำกัดความดังกล่าว ชุดดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (ในส่วนของเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง) ซึ่งได้พัฒนาขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้จำแนกองค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งออกเป็น 2 มิติ (องค์ประกอบย่อย)

1. ชุมชนพึ่งตนเองได้ซึ่งมีการกำหนดนิยามว่า เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวอย่างมั่นคง เป็นปึกแผ่น สามารถพึ่งพิงตนเองทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของชุมชนได้เป็นหลัก มีกลุ่มผู้นำองค์กรในชุมชน และกระบวนการการเรียนรู้ของชุมชน หรือภาคีเครือข่ายการพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. ชุมชนเกื้อกูลกันมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ เป็นชุมชนที่มีความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี และมีจิตสำนึกหวงแหนความเป็นชุมชนของตนร่วมกัน

จะเห็นได้ว่า ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ด้านสังคมตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีข้อจำกัดที่สำคัญดังนี้

1. แยกแยะองค์ประกอบความอยู่เย็นเป็นสุขในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัวและชุมชนออกจากกัน ทำให้ไม่เห็นความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ ต่อความอยู่เย็นเป็นสุขในภาพรวม
2. มีมุมมองการพัฒนาที่จำกัดอยู่ที่ชุมชนแบบดั้งเดิม อันมีขอบเขตจำกัดอยู่ที่ชุมชนเชิงพื้นที่ แต่มิได้ครอบคลุมถึงชุมชนสมัยใหม่ ที่มีความลื่นไหล ไม่จำกัดกับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นการรวมตัวด้วยสำนึกร่วมบางอย่าง ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้แม้แต่ในชุมชนเสมือนอย่างชุมชนไซเบอร์
3. องค์กรประกอบตัวชีวิตเดิม จำกัดการมองการพัฒนาไว้ที่ระดับ “ชุมชน” ในระดับจุลภาค แต่มิได้มองความอยู่เย็นเป็นสุขในระดับ “สังคม” ที่อยู่เหนือกว่าชุมชน

ขณะที่ปรึกษาได้ทบทวนกรอบแนวคิดและองค์ประกอบย่อยดังกล่าว และเห็นว่ากรอบแนวคิดขององค์ประกอบหลักในมิติการมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง มีข้อจำกัดในการสะท้อนให้เห็นถึงความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทยตามข้อสังเกตข้างต้น คณะที่ปรึกษาได้เสนอให้มีการพัฒนาปรับปรุงในระดับองค์ประกอบ ตัวชี้วัด เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์และประเด็นการพัฒนาของแผนพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และสอดคล้องกับแนวคิด/องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะที่ได้ทบทวนต่อไป

5.1.1.1 การทบทวนแนวคิดใหม่ที่มีต่อการปรับปรุงดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข

Global Reference List of 100 Core Health Indicator เป็นชุดตัวชี้วัดหลักที่ได้รับ การจัดลำดับความสำคัญโดยประชาคมโลก เพื่อให้ข้อมูลสถานการณ์และแนวโน้มด้านสุขภาพ ตลอดจน การตอบสนองทั้งในระดับชาติและระดับโลกที่แม่นยำ ชุดตัวชี้วัดนี้ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องทั้งใน ระดับประเทศ ภูมิภาคและระดับโลก ซึ่งจะรายงานตามลำดับความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการ พัฒนาสุขภาพหลังปี 2015 ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยแบ่งตัวชี้วัดด้านสุขภาพออกเป็น 4 กลุ่มคือ **ตัวชี้วัดสถานะสุขภาพ** (health status indicator) เช่น อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด อัตราการตายของ ประชากรแต่ละช่วงอายุ อัตราการตายด้วยโรคติดต่อ (วัณโรค เอชไอวี มาเลเรีย) โรคเรื้อรัง (โรคหัวใจและ หลอดเลือด เบาหวาน มะเร็ง) อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุ การฆ่าตัวตาย เป็นต้น **ตัวชี้วัดปัจจัยเสี่ยง** (risk factors indicators) เช่น พิจารณาจากร้อยละของทารกอายุ 0-5 เดือนที่ได้รับนมแม่อย่างเดียวย ร้อยละ ของทารกเกิดใหม่ที่น้ำหนักต่ำกว่ามาตรฐาน รวมไปถึงพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ อัตราการใช้ถุงยาง อนามัย การบริโภคบุหรี่ สุรา การจัดการน้ำดื่ม สุขอนามัย การใช้ความรุนแรงระหว่างคู่สมรส เป็นต้น **ตัวชี้วัดความครอบคลุมของการบริการ** (service coverage indicators) เช่น การให้บริการคุมกำเนิด วางแผนครอบครัว การให้การดูแลก่อน-หลังการคลอดบุตร การให้วัคซีน การดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีและโรค เฉพาะอื่นๆ เช่น มาเลเรีย มะเร็งและความผิดปกติทางจิตเวช เป็นต้น **ตัวชี้วัดระบบสุขภาพ** (health system indicators) เช่น (WHO 2015) (World Health Organization (WHO), 2015) Global Reference List ซึ่งให้เห็นว่า สุขภาพหรืออีกนัยหนึ่งสุขภาพะของปัจเจกในสังคมหนึ่งๆ มิได้เป็นเรื่อง เฉพาะบุคคล แต่กลับเป็นเรื่องที่ได้รับอิทธิพลทั้งจากสภาพแวดล้อม การบริการและแม้แต่ธรรมชาติของการจัดการภาครัฐ

จะเห็นได้ว่า การกำหนด Global Reference Lists มีความเชื่อมโยงกับแนวคิด**ปัจจัยสังคม กำหนดสุขภาพ** (social determinant of health- SDH) ตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก ซึ่งให้ ความสำคัญกับเงื่อนไขที่คนๆ หนึ่งเกิดขึ้นมา เติบโต ดำรงชีวิตและทำงาน ซึ่งเงื่อนไขเหล่านี้เกิดจากการ กระจายทรัพยากรจากโครงสร้างในทุกกระดับ และปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพนี้เองที่เป็นสาเหตุของความ ไม่เป็นธรรมด้านสุขภาพ ทั้งนี้ น่าสนใจว่าประเด็นความเป็นธรรมด้านสุขภาพและปัจจัยสังคมกำหนด สุขภาพ ได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของวาระการพัฒนายั่งยืนหลังปี 2015 (World Health Organization) แนวคิดเรื่อง SDH ซึ่งให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกับสุขภาพะกับสภาพแวดล้อมที่คนๆ หนึ่งอาศัยอยู่ในทุกมิติ การนำแนวคิดนี้มาใช้ในกับการปรับปรุงองค์ประกอบด้านสุขภาพจะทำให้สามารถ ออกแบบตัวชี้วัดที่มีความครอบคลุมและเชื่อมโยงกับองค์ประกอบอื่นๆ ได้มากขึ้น

ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security Index) **ความมั่นคงของมนุษย์** (Human Security) ซึ่งผลักดันครั้งแรกโดยองค์กรพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในรายงาน Human Development Report 1994 (2537) แนวคิดดังกล่าวได้รับการยอมรับจากสหประชาชาติ มีการแต่งตั้ง คณะกรรมาธิการระดับโลกว่าด้วยความมั่นคงของมนุษย์ แนวคิดเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ เป็นการเสนอ ความคิดที่ท้าทายแนวคิดความมั่นคงกระแสหลักซึ่งแต่เดิมเน้นแต่ความมั่นคงของรัฐ และบ่อยครั้งที่ความ มั่นคงของรัฐไปคุกคามความมั่นคงของประชาชนนั้นเสียเอง ดังนั้น ภายใต้แนวคิดนี้ ประชาชนถือเป็น ศูนย์กลาง ความหมายเบื้องต้นของความมั่นคงของมนุษย์คือ ภาวะเป็นอิสระจากความต้องการและความ หวาดกลัว (Freedom from Want, Freedom from Fear) แนวคิดนี้เน้นว่าประชาชนทุกคนควรจะ สามารถดูแลตนเองได้ และมีโอกาสที่จะได้รับปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต จุดเน้นที่สำคัญของแนวคิด เรื่องความมั่นคงของมนุษย์คือการให้ความสำคัญของหน่วยวิเคราะห์ที่ระดับบุคคล และการให้ความสำคัญ

กับประเด็นที่เป็นความเสี่ยงและภัยคุกคามต่อความมั่นคงของมนุษย์ ต่อมามีความพยายามในการพัฒนาดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคม โดยในด้านสังคม พิจารณาจาก 6 ด้านคือ สุขภาวะ การศึกษาและการเสริมศักยภาพด้านข้อมูล การป้องกันและได้รับผลประโยชน์จากความหลากหลาย (Protection of, and benefits from, diversity) ความสันติสุข ธรรมชาติและความมั่นคงทางอาหาร (Hastings, 2009) ครั้งล่าสุดมีการปรับปรุงในปี 2010 และมีการนำเสนอผลการสำรวจระดับโลกในเว็บไซต์ www.humansecurityindex.org นอกจากนี้ในประเทศไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้พัฒนาดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ และมีการจัดทำรายงานเป็นรายปี โดยฉบับที่เผยแพร่ล่าสุดเป็นความมั่นคงของมนุษย์ของประเทศไทย ปี 2556 ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ประกอบด้วยองค์ประกอบ 12 มิติได้แก่ มิติที่อยู่อาศัย สุขภาพ อาหาร การศึกษา การมีงานทำและรายได้ ครอบครัว ชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิทธิและความเป็นธรรม การเมือง สิ่งแวดล้อมและพลังงาน อย่างไรก็ตามเนื่องจากองค์ประกอบบางด้านอาจจะไปซ้อนทับกับองค์ประกอบอื่นๆ ในการศึกษาครั้งนี้จะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านสุขภาวะ เท่านั้น

สำหรับตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านการมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย ตัวชี้วัดในมิติสุขภาพ การศึกษา ครอบครัว ชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม และมิติศาสนา โดยรายงานความมั่นคงของมนุษย์ปี 2556 ได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1: ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านการมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งใน รายงานความมั่นคงของมนุษย์

มิติ	ตัวชี้วัด
มิติสุขภาพ :	อัตราเตียงต่อประชากร 100,000 คน บุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากร 100,000 คน อัตราผู้ป่วยทางสุขภาพจิตต่อประชากร 100,000 คน อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคสำคัญ 5 โรค ต่อ ประชากร 100,000 คน อัตราการเข้าถึงบริการของผู้ป่วยต่อประชากร 100,000 คน
มิติอาหาร	ร้อยละของผู้ป่วยอาหารเป็นพิษต่อประชากร 100,000 คน
มิติการศึกษา	อัตรานักเรียนต่อห้องเรียน อัตรานักเรียนต่อครู อัตราการมีคอมพิวเตอร์ต่อครัวเรือน
มิติครอบครัว	อัตราการจดทะเบียนหย่า 1,000 ครัวเรือน ร้อยละความเข้มแข็งของครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัวต่อประชากร 100,000 คน
มิติ ชุม ช น แ ล ะ ก า ร ส น บั น สุน ท าม ทาง ส ัง ค ม	อัตราผู้ทำประกันชีวิตต่อประชากร 100,000 คน อัตราผู้ทำประกันสังคมต่อกำลังแรงงานรวม จำนวนสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ต่อประชากร 100,000 คน จำนวน อพม. ต่อประชากร 100,000 คน อัตราการฆ่าตัวตายและทำร้ายตนเองต่อประชากร 100,000 คน อัตราผู้ถือกรรมธรรม์ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคลต่อประชากร
มิติศาสนาและวัฒนธรรม	จำนวนศาสนสถานทุกประเภทต่อประชากร 100,000 คน

(สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558)

ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (2017) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ การศึกษาและสุขอนามัย ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน เน้นธรรมชาติพหุมิติของการพัฒนาที่ยั่งยืน และสะท้อนความสำคัญในการบูรณาการระหว่างมิติ (United Nations, 2007) ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน มี 14 หัวข้อ ได้แก่ ความยากจน การบริหารปกครอง (governance) สุขภาพ การศึกษา ลักษณะทางประชากร ภัยพิบัติทางธรรมชาติ บรรยากาศ ที่ดิน มหาสมุทรและชายฝั่ง น้ำสะอาด ความหลากหลายทางชีวภาพ การพัฒนาเศรษฐกิจ การเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในระดับโลก และแบบแผนการบริโภคและการผลิต

สำหรับในด้านสุขภาวะ โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีการกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญดังนี้ (ตารางที่ 5.2)

ตารางที่ 5.2: ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติในมิติที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะ

หัวข้อ	หัวข้อย่อย	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดประกอบ
สุขภาพ	อัตราการตาย	อัตราการตายของประชากรที่อายุต่ำกว่า 5 ปี	การคาดหมายชีวิตที่มีสุขภาพดีตั้งแต่แรกเกิด
		อายุเฉลี่ยคาดหมายเมื่อแรกเกิด	
	การบริการสุขภาพ	ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐาน	อัตราความชุกของการคุมกำเนิด
		การฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อในวัยเด็ก	
	ภาวะโภชนาการ	ภาวะโภชนาการของเด็ก	
ภาวะสุขภาพและความเสี่ยง	โรคฉวยโอกาสของโรคหลักๆ เช่น HIV/AIDS, มาลาเรีย, วัณโรค	อัตราของการใช้ยาสูบ อัตราการฆ่าตัวตาย	
การศึกษา	ระดับการศึกษา	อัตราการเข้าเรียนประถมศึกษาปีที่ห้า	การเรียนรู้ตลอดชีวิต
		อัตราเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาทั้งหมด	
		การจบการศึกษาของผู้ใหญ่ (มัธยม)	
	อัตราการรู้หนังสือ	อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่	
การพัฒนาเศรษฐกิจ	ข้อมูลและเทคโนโลยีการสื่อสาร	อัตราผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 100 คน	การมีโทรศัพท์ประจำบ้านต่อประชากร 100 คน
			การลงทะเบียนโทรศัพท์มือถือต่อประชากร 100 คน
	การวิจัยและพัฒนา		ร้อยละของรายจ่ายประชาชาติด้านการวิจัยต่อ GDP

เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน จะเห็นได้ว่า ตัวชี้วัดให้ระดับโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนาระดับปัจเจกบุคคล (ในมุมมองด้านสุขภาพและการศึกษา) และระดับสังคมในภาพรวม แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับหน่วยย่อยในระดับครอบครัวและชุมชนเหมือนกรณีดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขตามแผน 11 และดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ของกระทรวงการพัฒนาสังคม

ตัวชี้วัดคุณภาพสังคม (Social Quality Indicators) พัฒนาโดยคณะกรรมการยุโรป (European Commission) คุณภาพสังคมหมายถึงระดับที่พลเมืองสามารถที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมของพวกเขา ภายใต้เงื่อนไขที่จะพัฒนาความเป็นอยู่และศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยคุณภาพทางสังคมขึ้นอยู่กับคุณลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม 4 ประการ ได้แก่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ-สังคม (socio-economic security) การยอมรับเป็นสมาชิกในสังคม (social inclusion) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม (social cohesion) และความเป็นอิสระและการเสริมพลัง (autonomy or empowerment) ทั้งนี้ มิติที่เกี่ยวข้องกับการมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น และชุมชนเข้มแข็ง แสดงได้ดังตาราง 5.3

ตารางที่ 5.3: ตัวชี้วัดคุณภาพสังคม

องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	ตัวชี้วัด
ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ-สังคม		
สุขภาพและการดูแล (Health and Care)	ความมั่นคงของบริการด้านสุขภาพ (security of health provisions)	- สัดส่วนของประชากรที่อยู่ภายใต้ระบบประกันสุขภาพภาคบังคับ/ภาคสมัครใจ
	บริการด้านสุขภาพ (health services)	- จำนวนแพทย์ต่อประชากร 1000 คน - ระยะเวลาการเดินทางจากที่พักไปโรงพยาบาล (โดยเฉลี่ย คิดเป็นนาที) - ระยะเวลาการตอบสนองของบริการแพทย์ฉุกเฉิน
	บริการด้านการดูแลรักษา (care services)	- ความแตกต่างของระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการดูแลรักษาของการดูแลรักษาที่ต้องชำระเงินและไม่ชำระเงิน
การศึกษา	ความมั่นคงของการศึกษา	- สัดส่วนของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับกลางคืน - สัดส่วนของค่าธรรมเนียมด้านการศึกษาต่อค่าจ้างเฉลี่ยสุทธิระดับประเทศ
	คุณภาพการศึกษา	- สัดส่วนของนักเรียน/นักศึกษาที่จบการศึกษา และสามารถหางานทำได้
ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม		
ค่านิยม	การเสียสละเพื่อบุคคลอื่น	กิจกรรมอาสาสมัครได้แก่ จำนวนชั่วโมงที่ดำเนินกิจกรรมอาสาสมัครต่อสัปดาห์ และการบริจาคโลหิต

องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	ตัวชี้วัด
	การยอมรับความแตกต่าง	ทัศนคติต่อคนต่างด้าวเข้าเมือง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม การยอมรับในอัตลักษณ์ ความเชื่อ พฤติกรรม หรือวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลอื่นที่มีความแตกต่าง
เครือข่ายทางสังคม	เครือข่าย	การเป็นสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง องค์การการกุศล สपोर्टคลับ การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อนฝูง และเพื่อนบ้าน ความถี่ในการติดต่อเพื่อนฝูง และเพื่อนร่วมงาน
อัตลักษณ์	อัตลักษณ์ของชาติ / ภูมิภาค/ชุมชน/กลุ่ม	ความภาคภูมิใจในชาติ การแสดงสิ่งบ่งชี้ที่สะท้อนสัญลักษณ์ของชาติ ความรู้สึกในอัตลักษณ์ของชุมชน ภูมิภาค หรือท้องถิ่น ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และเครือญาติ
<u>การยอมรับเป็นสมาชิกในสังคม</u>		
การบริการ	สาธารณสุข	สัดส่วนผู้ได้รับสิทธิและผู้ใช้สิทธิบริการสาธารณสุข (ฟรี) ของรัฐ
	ที่อยู่อาศัย	สัดส่วนผู้ไร้ที่อยู่อาศัย ระยะเวลาเฉลี่ยในการรอที่จะได้รับที่อยู่จัดให้โดยรัฐ
	การศึกษา	สัดส่วนการเข้าศึกษาในโรงเรียนและการศึกษาระดับวิทยาลัย
	บริการทางสังคม	สัดส่วนของประชากรที่ต้องการบริการทางสังคม ระยะเวลาในการรอรับบริการทางสังคม
	บริการทางการเงิน	สัดส่วนประชากรที่ถูกปฏิเสธการให้สินเชื่อจำแนกตามกลุ่มรายได้ การเข้าถึงความช่วยเหลือทางการเงินหรือการให้คำปรึกษา
	การขนส่งมวลชน	สัดส่วนของประชากรที่เข้าถึงระบบขนส่งมวลชน ความหนาแน่นในระบบขนส่งมวลชนและถนน
	บริการทางวัฒนธรรม	จำนวนสนามกีฬาต่อประชากร 10,000 คน จำนวนสถานบันเทิงทางวัฒนธรรม (โรงภาพยนตร์ โรงละคร) ต่อประชากร 10,000 คน
เครือข่ายทางสังคม	เพื่อนบ้าน	สัดส่วนการติดต่อกับเพื่อนบ้าน
	เพื่อนฝูง	สัดส่วนการติดต่อกับเพื่อนฝูง

องค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	ตัวชี้วัด
	ชีวิตครอบครัว	ความรู้สึกลึกซึ้ง ระยะเวลาการติดต่อกับเครือญาติ การได้รับความช่วยเหลือแบบไม่เป็นทางการจากครอบครัว
การเสริมพลังทางสังคม		
สังคมองค์ความรู้ (knowledge base)	การใช้องค์ความรู้	- ระดับของการเคลื่อนย้ายทางสังคมที่เกิดจากฐานความรู้
	การมีอยู่ของข้อมูล	- ร้อยละของประชากรที่อ่านออกเขียนได้ - การเข้าถึงสื่อสารมวลชนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย - การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต
	ความสะดวกในการใช้ข้อมูล	- การจัดหาข้อมูลบริการทางสังคมในหลายภาษา - การมีอยู่ของหน่วยให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ที่มา : (van der Maesen & Walker, 2005)

ดัชนีสังคมยั่งยืน (Sustainable Society Index- SSI) พัฒนาขึ้นโดยมูลนิธิสังคมยั่งยืน (Sustainable Society Foundation) ประเทศเนเธอร์แลนด์ SSI เป็นดัชนีที่บูรณาการระหว่างความอยู่เย็นเป็นสุขด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมกับมนุษย์เข้าด้วยกัน ในที่นี้ความอยู่เย็นเป็นสุขด้านเศรษฐกิจไม่ใช่เป้าหมายในตัวเอง แต่เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นในการบรรลุความอยู่เย็นเป็นสุขด้านอื่นๆ

โดยดัชนีสังคมยั่งยืนมีทั้งหมด 21 ตัวชี้วัด แบ่งเป็น 7 กลุ่ม 3 มิติ ดังนี้ (ตารางที่ 5.4-5.5)

ตารางที่ 5.4: ดัชนีสังคมยั่งยืน

มิติ	กลุ่ม	ตัวชี้วัด
ความอยู่เย็นเป็นสุขของมนุษย์ (Human Wellbeing Index)	ความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs)	1. อาหารที่เพียงพอ (Sufficient food) 2. น้ำดื่มที่เพียงพอ (Sufficient to drink) 3. สุขอนามัยที่ปลอดภัย (Safe sanitation)
	สุขภาพ (Health)*	4. การศึกษา (Education)* 5. สุขภาวะ (Healthy life)* 6. ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender equality)*
	การพัฒนาระดับบุคคลและสังคม (Personal and Social Development)	7. การกระจายรายได้ (Income distribution) 8. ภาวะความเจริญเติบโตของประชากร (Population growth) 9. ธรรมภิบาล (Good governance)
ความอยู่เย็นเป็นสุขด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental)	ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural resource)	10. ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) 11. ทรัพยากรน้ำที่นำมาใช้ใหม่ได้ (Renewable water resources) 12. การบริโภค (Consumption)

มิติ	กลุ่ม	ตัวชี้วัด
Wellbeing)	บรรยากาศและพลังงาน (Climate & Energy)	13. การใช้พลังงาน (Energy uses) 14. การประหยัดพลังงาน (Energy savings) 15. การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse gases) 16. พลังงานทดแทน (Renewable energy)
ความอยู่เย็นเป็น สุขด้านเศรษฐกิจ (Economic Wellbeing)	การเปลี่ยนแปลง (Transition)	17. เกษตรอินทรีย์ (Organic farming) 18. การออมที่แท้จริง (Genuine savings)
	เศรษฐกิจ (Economy)	19. ผลิตภัณฑ์ข้ามพินันท์ (Cross domestic product) 20. การจ้างงาน (Employment) 21. หนี้สาธารณะ (Public debt)

หมายเหตุ: * ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะ (เน้นโดยที่ปรึกษา)

ที่มา : (van de Kerk & Manuel, 2014)

ตารางที่ 5.5: ตัวชี้วัดตามดัชนีสังคมยั่งยืน (เฉพาะด้านการมีสุขภาวะ ครอบคลุมบ่อน ชุมชนเข้มแข็ง)

ตัวชี้วัด	รายละเอียด
1. มีอาหารเพียงพอ	ร้อยละของประชากรที่มีภาวะทุพโภชนาการต่อประชากรทั้งหมด
2. มีน้ำดื่มเพียงพอ	ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงแหล่งน้ำที่มีการปรับปรุงคุณภาพอย่างยั่งยืนต่อประชากรทั้งหมด
3. สุขอนามัยปลอดภัย	ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงระบบสุขอนามัยที่ดีต่อประชากรทั้งหมด
4. การศึกษา	อัตราการเข้าเรียนในระดับประถม มัธยมและอุดมศึกษา (รวม)
5. สุขภาพ	อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดในจำนวนปีที่มีสุขภาพดี
6. ความเสมอภาคทางเพศ	ดัชนีช่องว่างระหว่างเพศ (Gender Gap Index)

ที่มา : (Sustainable Society Foundation, 2016)

5.1.1.2 สรุปผลการทบทวนแนวคิดใหม่ที่มีต่อการปรับปรุงดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขด้านการมี

สุขภาวะ

เมื่อพิจารณาแนวคิดที่เกี่ยวข้องข้างต้น มีประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาปรับปรุงดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขในองค์ประกอบด้านการมีสุขภาวะ ครอบคลุมรอบอุ้น ชุมชนเข้มแข็ง ดังนี้

1. การมีสุขภาวะ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับสุขภาวะของมนุษย์ในทุกช่วงวัย ในขณะเดียวกัน เรื่องสุขภาวะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งกับปัจเจกบุคคล ครอบครัวและชุมชน ตลอดจนนโยบายและการลงทุนภาครัฐ ดังนั้น ดัชนีชี้วัดด้านสุขภาวะ ต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ และแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงในทุกระดับ

2. การกำหนดดัชนีชี้วัดมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับการจัดหาทรัพยากร (Input) การเข้าถึงบริการ (accessibility) และดัชนีชี้วัดระดับผลลัพธ์ (outcome) สำหรับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งเป็นผลลัพธ์สุดท้ายของการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จะให้ความสำคัญกับการจัดหาทรัพยากรและผลลัพธ์ด้านสุขภาวะเป็นหลัก ส่วนด้านการเข้าถึงบริการจะนำไปไว้ในองค์ประกอบอื่น (การลดความเหลื่อมล้ำและความเป็นธรรม)

3. การกำหนดองค์ประกอบตัวชี้วัดด้านสังคมที่จำกัดขอบเขตไว้ในระดับจุลภาค (ระดับชุมชน) ไม่เพียงพอที่จะแสดงให้เห็นความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมในภาพรวม ดังนั้น จำเป็นต้องกำหนดองค์ประกอบตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงระดับสังคมด้วย

5.1.2 ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบด้านการมีสุขภาวะ

หลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านการมีสุขภาวะคือ

“การยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนามุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ตีรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคอนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม”

ทั้งนี้ มีจุดเน้นและประเด็นพัฒนาที่เกี่ยวข้องดังนี้

การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงไปสู่โครงสร้างประชากรสังคมสูงวัยสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จุดเน้นการพัฒนาคนที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีดังนี้

- 1) การพัฒนากลุ่มเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ
- 2) การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม คนไทยในทุกช่วงวัยเป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม
- 3) การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของคน มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยเพื่อวางรากฐานให้เป็นคนมีคุณภาพในอนาคต การพัฒนาทักษะสอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม เช่น เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นพัฒนาทักษะการวิเคราะห์อย่างเป็น

ระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการพัฒนาให้มีความพร้อมในการต่อยอดพัฒนาทักษะในทุกด้าน มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน วิทยากรงานเน้นการสร้างความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับตลาดงานทั้งทักษะขั้นพื้นฐาน ทักษะเฉพาะในวิชาชีพ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ ทักษะการประกอบอาชีพอิสระ วิทยากรเน้นพัฒนาทักษะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์

- 4) การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคตอย่างสำคัญ
- 5) การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในทุกระดับและยกระดับการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปรับระบบการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 6) การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดี เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ในการดูแลสุขภาพ การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายและโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การใช้มาตรการทางกฎหมายและภาษีในการควบคุมและส่งเสริมอาหารและผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ การสร้างกลไกในการจัดทำนโยบายสาธารณะที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพที่จะนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

ขณะที่ปรึกษาได้ทบทวนประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ 20 ประเด็นที่ระบุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยศึกษาประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบหลักด้านการมีสุขภาพ ครอบคลุมรอบอ่อน ชุมชนเข้มแข็ง พร้อมทั้งพิจารณาการเพิ่มเติมประเด็นการวัดหรือตัวชี้วัดในองค์ประกอบดังกล่าว ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5.6: ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบการมีสุขภาพ ครอบคลุมรอบอ่อน ชุมชนเข้มแข็ง

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ ในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับ ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด
(3) การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง	ประเด็นนี้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสุขภาพและศักยภาพของคนในทุกช่วงวัย	ประเด็นการพัฒนาที่ 3 นี้เชื่อมโยงกับการออกแบบดัชนีชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่จำเป็นสำหรับคนในแต่ละช่วงวัย ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญทั้งของสถาบันทางสังคมในทุกระดับ

5.1.3 การปรับปรุงตัวชี้วัดองค์ประกอบการมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง (ลด/เพิ่ม/ย้าย)

จากการทบทวนดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ร่วมกับการทบทวนแนวคิดใหม่ที่มีต่อการปรับปรุงดัชนี และประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนพัฒนาฉบับที่ 12 คณะที่ปรึกษามีข้อคิดเห็นต่อการปรับปรุงตัวชี้วัดในองค์ประกอบการมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง ให้อยู่ในองค์ประกอบการมีสุขภาวะ ดังนี้ (ตารางที่ 5.7)

5.1.3.1 การปรับปรุงตัวชี้วัด (ลด เพิ่ม ย้าย)

ตารางที่ 5.7: ข้อเสนอในการปรับปรุงองค์ประกอบการมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ประเด็นตัวชี้วัด	ข้อเสนอในการปรับปรุงองค์ประกอบ
การมีสุขภาวะ	สุขภาพกายดีและจิตดี	1.ร่างกายแข็งแรง 2.อายุยืนยาว 3.จิตใจดี	1. คงองค์ประกอบหลักด้านสุขภาวะไว้ และขยายความให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของสุขภาวะของคนแต่ละช่วงวัยกับสภาพแวดล้อม และปรับให้เห็นความเชื่อมโยงกับบทบาทสถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องทุกระดับ 2. ประเด็นการเข้าถึงโอกาสและการบริการจัดรวมไว้ในองค์ประกอบการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมเพื่อแสดงให้เห็นเป้าหมายตามแผน 12
	การมีคุณธรรม และสติปัญญา ใฝ่รู้	4.ยึดมั่นในศีลธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนมีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ 5.มีความสามารถในการเรียนรู้ 6.มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	
ครอบครัวอบอุ่น	บทบาทหน้าที่ของครอบครัว	1. เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม 2. ผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากคนในครอบครัว 3. ผู้อยู่ในวัยแรงงานสามารถทำงานหาเลี้ยงครอบครัว	3. ปรับยุบองค์ประกอบด้านครอบครัวและนำไปแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของครอบครัวกับผลลัพธ์ที่แสดงสุขภาวะของคนในแต่ละช่วงวัย
	สัมพันธ์ภาพในครอบครัว	4. สมาชิกอยู่ร่วมกันแก้ปัญหาครอบครัว 5. การดูแลซึ่งกันและกันในครอบครัว	
	การพึ่งพิงตนเองของครอบครัว	6. ครอบครัวมีรายได้เพียงพอ 7. ครอบครัวมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย 8. การมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต	

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ประเด็นตัวชี้วัด	ข้อเสนอในการปรับปรุงองค์ประกอบ
ชุมชนเข้มแข็ง	ชุมชนพึ่งตนเองได้	1. ความเข้มแข็งขององค์กรในชุมชน 2. มีการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างต่อเนื่อง	4. ยุบ-แยกองค์ประกอบชุมชนเข้มแข็งไปไว้ในองค์ประกอบสุขภาวะ (ชุมชน) และ องค์ ประกอบ ด้าน สัง คม ประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล
	ชุมชนเกื้อกูลกัน	3.การมีสวัสดิการในชุมชน 4. การรักษากฎมีปัญญาท้องถิ่น	

5.1.3.2 ข้อเสนอองค์ประกอบใหม่ของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

จากข้อเสนอการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย คณะที่ปรึกษาจึงเสนอองค์ประกอบใหม่ของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 การมีสุขภาวะ หมายถึง ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีอายุยืนยาว มีจิตใจที่ดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ และใฝ่รู้ สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” มีเหตุมีผล อยู่ในสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกสร้างสุขภาวะที่ดี และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข คำจำกัดความข้างต้นอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเรื่องสุขภาวะองค์รวมซึ่งเน้นว่า สุขภาวะไม่ได้มีความหมายจำกัดเฉพาะสุขภาพทางกายเท่านั้น แต่หมายความถึงทั้งสุขภาพกาย จิตและสังคม ซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยสังคมที่กำหนดสุขภาวะด้วย

5.1.3.3 การปรับปรุงตัวชี้วัด ประเด็นการวัด ค่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้น้ำหนัก และวิธีการคำนวณ

1) องค์ประกอบหลัก: การมีสุขภาวะ

ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบย่อย 1.สุขภาพกายและจิตดี

องค์ประกอบย่อย 2.สุขภาวะทางสังคมที่ดี

องค์ประกอบย่อย 3.การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้

1.1) องค์ประกอบย่อยสุขภาพกายและจิตดี ประกอบด้วย 3 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ ร่างกายแข็งแรง อายุยืนยาว และสุขภาพจิตดี

ตารางที่ 5.8: องค์ประกอบย่อยสุขภาพกายและจิตดี

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
ร่างกายแข็งแรง				
1. ร้อยละของประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด	เน้นให้เห็นความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ในทุกช่วงวัย	ร้อยละประชากรที่สุขภาพดี (ไม่ป่วยเป็นโรค 298 โรค) ต่อประชากรทั้งหมดร้อยละ 100 เป็นค่าเกณฑ์มาตรฐาน (ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ข้อมูลสิ้นสุดปี 2558 คือ 70.90)	ร้อยละของประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด ทหารค่าเกณฑ์มาตรฐาน X100	สถิติสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข และระบบฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อย่างไรก็ดี ข้อมูลในสถิติสาธารณสุขมีเฉพาะข้อมูลอัตราของผู้ป่วยในที่อยู่ในระบบ (หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการและครอบครัว)
อายุยืนยาว				
2. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด		ไม่น้อยกว่า 80 ปี ตามเป้าประสงค์ในยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุขปี 2559	อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด ทหารค่าเกณฑ์มาตรฐาน X100	สถิติสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข ข้อมูลปี 2552 คณะทำงานศึกษาภาระโรค สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ ปี 2553-2557 และ 2559-2560 การคำนวณของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหิดล ปี 2558 ข้อสมมติ ภาวะการตาย การคาดประมาณ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
				ประชากรของประเทศไทย 2553-2583 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3.อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริมเนื่องจากข้อมูลมีเพียงบางปี	ไม่เสนอเกณฑ์มาตรฐานเนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		สถิติสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข
สุขภาพจิตดี				
4.อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	เปลี่ยนแปลงเพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์จริง โดยมีข้อมูลสถิติที่สามารถสืบค้นได้	เกณฑ์มาตรฐานไม่เกิน 5 คนต่อประชากรพันคน อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จในช่วงสิ้นสุดแผนฯ 10 (ข้อมูลสิ้นสุดปี 2558) คือ 6.47	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หารอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ X100	รายงานอัตราการฆ่าตัวตายนกรมสุขภาพจิต
5.อัตราผู้ป่วยสุขภาพจิตต่อประชากรแสนคน	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริมเนื่องจากเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นสถานการณ์ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล อย่างไรก็ตาม ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นถึงการเข้าถึงบริการของผู้ป่วยเท่านั้น แต่ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ทั้งหมด	ไม่เสนอเกณฑ์มาตรฐานเนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		จำนวนและอัตราของผู้ป่วยใน (หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการและครอบครัว) ต่อประชากร 100,000 คน รวมทั้งการวินิจฉัยโรค จำแนกเพศและโรค กลุ่มโรค 298 กลุ่มโรค (ตามบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ ฉบับแก้ไขครั้งที่ 10 (ตารางที่ 2.4.2) เลือเฉพาะโรคทางจิตเวช คือ รายการที่ 115, 116, 117 และ 119

ตารางที่ 5.9: สรุปตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
1.1 สุขภาพกายและจิตดี	ร่างกายแข็งแรง	1. ร้อยละประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด	
	อายุยืนยาว	2. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	1. อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี
	สุขภาพจิตดี	3. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	2. อัตราผู้ป่วยสุขภาพจิตต่อประชากรแสนคน

ตารางที่ 5.10: ค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านสุขภาพกายและจิตดี

องค์ประกอบย่อย	ปีที่เก็บ									
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1. ร้อยละของประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด*	85.86	85.02	83.77	82.43	81.15	80.69	72.77	72.36	70.90	N/A
2. อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด ช. ญ.	71.0	70.4	69.5	69.6	71.1	71.3	71.6	71.8	71.0	70.4
	77.5	77.5	76.3	76.9	78.1	78.2	78.4	78.6	77.5	77.5
3. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	6	6	5.7	5.9	5.8	6.2	6.08	6.07	6.47	N/A

หมายเหตุ: * เนื่องจากการเก็บข้อมูลประชากรที่ไม่ป่วยเป็นโรค 75 โรคเปลี่ยนแปลงเป็น 298 โรคในปี 2556 ทำให้ร้อยละของประชากรที่มีสุขภาพดีต่ำกว่าข้อมูลในช่วง 2550-2555

1.2) องค์ประกอบย่อย สุขภาวะทางสังคมที่ดี ประกอบด้วย 3 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวก สุขภาวะ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ระบบสุขภาพที่เข้าถึงได้

ตารางที่ 5.11: องค์ประกอบย่อยสุขภาวะทางสังคมที่ดี

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวก				
1. ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ	ย้ายมาจากตัวชี้วัดเสริมเพิ่มเติมตามแนวคิดปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ	ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์การพัฒนาระเทศยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ไม่เกินร้อยละ 5 อย่างไรก็ตาม สำหรับการคำนวณค่าดัชนีในช่วงปี 2550-2559 ให้ใช้ค่าไม่เกินร้อยละ 4 เป็นค่าเกณฑ์มาตรฐานแทน เพื่อสะท้อนสถานการณ์ที่แตกต่างกันของช่วงเวลา	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หากรคำนวณค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ x 100	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมด	แสดงให้เห็นสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสุขภาวะของผู้สูงอายุและบทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ	ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมดในช่วงสิ้นสุดแผน 11 เท่ากับ 10.4 เสนอค่าเกณฑ์	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หากรร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมด x 100	การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สำรวจทุก 3 ปี)

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
	การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย ทำทุก 3 ปี แต่เนื่องจากประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลบ่อยครั้งจึงเสนอให้จัดเก็บข้อมูลทุกปีในอนาคต	มาตรฐานที่ทำหายเท่ากับ 5		
3. อัตราคดีเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ต่อเด็กและเยาวชนพันคน	แสดงให้เห็นและบทบาทของสถาบันทางสังคมในการดูแลเด็กและเยาวชน	ค่าเฉลี่ยอัตราคดีต่อจำนวนเด็กและเยาวชน 17 ปี ช่วงแผนพัฒนาฯ ที่ 11 (พ.ศ.2555-พ.ศ.2559) (ข้อมูลปี 2558) เท่ากับ 2.34 เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ทำหายเท่ากับ 2.0	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หารอัตราคดีเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดี x 100	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และระบบฐานข้อมูลด้านสังคมและคุณภาพชีวิต สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
4. จำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัว	ชี้ให้เห็นถึงสถานะของสถาบันครอบครัวอันมีผลต่อสุขภาวะของคนในครอบครัว ดัชนีชี้วัดชุดเดิมใช้ “จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว” แต่เนื่องจากการเก็บข้อมูลดังกล่าวมีในหลายหน่วยงานซึ่งกำหนดหน่วยนับแตกต่างกัน จึงเสนอให้ใช้ข้อมูล “จำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัว” ซึ่งสำนักงาน	ค่าต่ำที่สุดในช่วงแผน 11 เท่ากับ 244 ครั้ง เสนอเกณฑ์มาตรฐานที่ทำหาย คือ น้อยกว่า 200 คดี	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หารจำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัว x 100	รายงานข้อมูลด้านสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ตารางที่ 22 แสดงจำนวนคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ที่จัดเก็บโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
	ตำรวจแห่งชาติ รายงานใน “การรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550”			
5.ร้อยละของการมีบ้านเป็นของตนเอง	เสนอใหม่ เนื่องจากพิจารณาในมิติความมั่นคงของที่อยู่อาศัย โดยให้ความสำคัญกับสถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัยเป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน	ค่าเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับเท่ากับร้อยละ 100 เนื่องจากข้อมูลการมีบ้านเป็นของตนเองสูงสุดในปี พ.ศ.2554 เท่ากับ 77.3	ร้อยละการมีบ้านเป็นของตนเอง $\text{หารค่าเกณฑ์มาตรฐาน} \times 100$	สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลสถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัยเป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน สํารวจทุก 2 ปี
6.ร้อยละของหมู่บ้านที่มีการจัดสวัสดิการในชุมชน (เสนอเป็นตัวชี้หลัก แต่ยังไม่นำมาใช้ในการคำนวณค่าดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ เนื่องจากมีข้อมูลเพียงปีเดียว)	เพื่อชี้ให้เห็นถึงบทบาทชุมชนในการสนับสนุนสุขภาวะ โดยเปลี่ยนหน่วยเป็นจำนวนหมู่บ้านแทนจำนวนชุมชนที่ไม่มีฐานข้อมูลที่ชัดเจน และเพื่อมิให้เกิดการนับซ้ำ ในกรณีที่มีหมู่บ้านมีมากกว่า 1 กลุ่ม อนึ่งเนื่องจากในปัจจุบัน การเก็บข้อมูลขาดความต่อเนื่อง จึงเสนอให้มีการเก็บข้อมูลทุกปี	การสำรวจในปี 2558 พบว่ามีหมู่บ้านที่มีการจัดสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 78.6 เสนอเกณฑ์มาตรฐานที่ทำหายเท่ากับร้อยละ 80	ร้อยละของหมู่บ้านที่มีการจัดสวัสดิการในชุมชน $\text{หารค่าเกณฑ์มาตรฐาน} \times 100$	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน				
7.อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกต่อประชากรพันคน	เพื่อแสดงให้เห็นสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวก ย้ายมาจากองค์ประกอบหลักด้าน	ข้อมูลเป้าหมายของทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. 2554 –2563 กำหนด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หารอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกต่อ	ข้อมูลทะเบียนราษฎร (ทะเบียนตาย) กระทรวงมหาดไทย สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
	สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	ไว้ว่าจะลดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนต่ำกว่า 10 คนต่อประชากรแสนคนภายในปี 2563 (เท่ากับ 0.1 คนต่อประชากรพันคน) อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลในช่วงแผน 10-11 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 13.98 คนต่อประชากรพันคน จึงเสนอเกณฑ์ทำลายเท่ากับ 10 คนต่อประชากรพันคน	ประชากรพันคน x 100	
8.จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่อประชากรพันคน ¹	เพื่อแสดงให้เห็นสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกสู่ภาวะย้ายมาจากองค์ประกอบหลักด้านสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	ค่าเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 1.2 คดีต่อประชากรพันคน	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หารจำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่อประชากรพันคน X 100	สถิติคดีอาญา รายปี โดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ระบบสุขภาพที่เข้าถึงได้				
9.สัดส่วนของผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตที่ได้รับปฏิบัติการฉุกเฉินภายใน 8 นาที (ระยะเวลาการตอบสนองของบริการแพทย์ฉุกเฉิน)	เพื่อสะท้อนให้เห็นการเข้าถึงระบบสุขภาพในสถานการณ์สำคัญ (เพิ่มเติมจากตัวชี้วัดคุณภาพสังคม) และทั้งนี้เป็นการปรับตามตัวชี้วัดตามฐานข้อมูลที่มีอยู่	ค่าเฉลี่ยของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติเท่ากับร้อยละ 47 เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐานทำลายเท่ากับ 60	สัดส่วนของผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตที่ได้รับปฏิบัติการฉุกเฉินภายใน 8 นาที หารค่าเกณฑ์มาตรฐาน X 100	สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) (รายงานประจำปี)

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
10.สัดส่วนของครัวเรือนที่ประสบภาวะล้มละลายจากค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล	สะท้อนให้เห็นความเหลื่อมล้ำในการรักษาพยาบาล	ค่าต่ำที่สุดในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10-11 เท่ากับ 2.5 เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ทำหายเท่ากับ 2	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หากรสสัดส่วนของครัวเรือนที่ประสบภาวะล้มละลายจากค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล X 100	รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ
11.อัตราของแพทย์ต่อประชากร	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u> เพื่อสะท้อนให้เห็นความพอเพียงของบุคลากรทางการแพทย์	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

¹คิดจากสถิติคดีอาญา 5 กลุ่มทั่วประเทศ โดยนับคดีที่รับแจ้ง คดีกลุ่มที่ 1 เฉพาะคดีลักพาเรียกค่าไถ่และคดีวางเพลิง คดีกลุ่มที่ 2 และคดีกลุ่มที่ 3 ทั้งกลุ่มและคดีกลุ่มที่ 4 เฉพาะคดียกยอกทรัพย์ และฉ้อโกงทรัพย์

ตารางที่ 5.12: สรุปตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบสุขภาพทางสังคมที่ดี

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
1.2 สุขภาวะทางสังคมที่ดี	การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวก	1.ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ	
		2.ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมด	
		3.อัตราการตีเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ต่อเด็กและเยาวชนพันคน	
		4.จำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัว	
		5.ร้อยละครัวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านมีสภาพคงทนถาวร	
		6.ร้อยละของหมู่บ้านที่มีการจัดกลุ่มสวัสดิการในชุมชน*	
	ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	7.อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกต่อประชากรพันคน	
		8.จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่อประชากรพันคน	
	ระบบสุขภาพที่เข้าถึงได้	9.สัดส่วนของผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตที่ได้รับปฏิบัติการฉุกเฉินภายใน 8 นาที (ระยะเวลาการตอบสนองของบริการแพทย์ฉุกเฉิน)	1.อัตราของแพทย์ต่อประชากร
		10.สัดส่วนของครัวเรือนที่ประสบภาวะล้มละลายจากค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล	

*เสนอเป็นตัวชี้วัดหลักแต่ยังไม่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเนื่องจากมีข้อมูลเพียงปีเดียว

ตาราง 5.13: ค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านสุขภาพทางสังคมที่ดี

องค์ประกอบย่อย	ปีที่เก็บ									
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกสุขภาวะ										
1.ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ	4.7	4.5	4.4	4.6	5	4.8	4.9	5	5.1	5.2
2.ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมด	7.7	N/A	N/A	N/A	8.6	N/A	N/A	N/A	10.4	N/A
3.อัตราการดีเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ต่อเด็กและเยาวชนพันคน	4.27	3.95	3.92	3.75	3.36	2.97	2.51	2.54	2.34	N/A
4.จำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัว	303		17*	315	426	542	244	254	256	N/A
5.ร้อยละการมีบ้านเป็นของตนเอง	76.2		77.2		77.3		76.9		72.5	
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน										
6.อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกต่อประชากรพันคน	15.87	15.32	14.97	21.59	21.91	22.9	N/A	13.98	N/A	N/A
7.จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่อประชากรพันคน	1.8	1.9	1.8	1.7	1.5	1.5	1.5	N/A	N/A	N/A
ระบบสุขภาพที่เข้าถึงได้										
8.สัดส่วนของผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตที่ได้รับปฏิบัติการฉุกเฉินภายใน 8 นาที	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	47.41	47.36	47.25	47.19
9.สัดส่วนของครัวเรือนที่ประสบภาวะล้มละลายจากค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล	3.24	3.13	3.29	2.9	2.5	2.6	2.3	<u>2.58</u>	<u>2.58</u>	<u>2.58</u> ²

²ข้อมูลปี 2557-2559 ใช้ตัวเลขเฉลี่ยจากข้อมูลปี 2553-2556

1.3) องค์ประกอบการมีคุณธรรมและสติปัญญา ใฝ่รู้ ประกอบด้วย 4 ประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตสำนึกสาธารณะ มีความสามารถในการเรียนรู้ มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

ตารางที่ 5.14: องค์ประกอบย่อยด้าน การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตสำนึกสาธารณะ				
1.สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากร พันคน ³		ค่าเฉลี่ย ปี 2550-2554 เท่ากับ 5.8 คดีต่อ ประชากรพันคน	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หาดด้วย สัดส่วนคดีอาญาต่อ ประชากรพันคน X 100	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ
2.ร้อยละของประชากร อายุ 13 ปีขึ้นไปจำแนกตามการเข้าร่วม กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ ชุมชน/หมู่บ้าน	เน้นให้เห็นประเด็นจิตสำนึก สาธารณะอันเป็นเป้าหมาย สำคัญของแผน 12	ค่าเฉลี่ยในแผนฯ 11 เท่ากับ 50.6 เสนอค่า เกณฑ์มาตรฐานท้าทายที่ ร้อยละ 70	ร้อยละของประชากร อายุ 13 ปีขึ้นไป จำแนกตามการเข้า ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อชุมชน/หมู่บ้าน หาค่า เกณฑ์มาตรฐาน X 100	การสำรวจสถานะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ไม่ได้เก็บทุกปี)
3.ดัชนีสุขภาวะทางปัญญา	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม เนื่องจากไม่มีการพัฒนา ข้อมูลที่เป็นระบบ แต่สะท้อนให้เห็นความ มั่นคงทางจิตใจ ความรู้และ ความเข้าใจในการ เปลี่ยนแปลงของชีวิตและ โลก การใช้ความคิด ไตร่ตรองตามเหตุผล	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		เว็บสารสนเทศสุขภาพไทย (www.healthinfo.in.th)

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
มีความสามารถในการเรียนรู้				
4.อัตราการเรียนรู้ (Funtional literacy rate) 9 ปีขึ้นไป		ค่าเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 60	อัตราการเรียนรู้ 9 ปีขึ้นไป หารค่าเกณฑ์มาตรฐาน X 100	ฐานข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร รอบ 3 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยใช้การคำนวณสัดส่วนของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีการศึกษาอย่างน้อย 9 ปีขึ้นไปต่อประชากรทั้งประเทศ
5.สัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรทั้งหมด (อัตราการรู้ตัวด้านอินเทอร์เน็ต - Internet literacy)	เพิ่มเติมประเด็นการเรียนรู้สังคมอินเทอร์เน็ตให้สอดคล้องกับการพัฒนาสังคมสมัยใหม่เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีการสำรวจข้อมูลอัตราการรู้ตัวด้านอินเทอร์เน็ต (Internet literacy) จึงใช้ตัวชี้วัดนี้แทน ทั้งนี้เพื่อสร้างตัวชี้วัดอัตราการรู้ตัวด้านอินเทอร์เน็ต เสนอให้มีการเก็บข้อมูลร้อยละของประชากรที่มีความรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตทั้งหมด	ค่าเกณฑ์มาตรฐานไม่น้อยกว่า 50 ค่าสูงสุดในแผน 11 เท่ากับร้อยละ 39.3	สัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรทั้งหมด หารค่าเกณฑ์มาตรฐาน X 100	ข้อมูลจากการสำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statsseries22.html

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
6.ดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index)	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม สะท้อนให้เห็นการสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ นวัตกรรมในสังคมไทย	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม	คำนวณจากสภาพแวดล้อมที่ ก่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรม รวมถึงนวัตกรรมที่เกิดขึ้น	http://www.globalinnovationindex.org
มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ				
7.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเฉลี่ยของ 4 วิชาหลัก ของนักเรียนระดับ ป. 6 ม. 3 และ ม.6)		ค่าเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 50 คะแนนตามเป้าหมาย ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเฉลี่ยของ 4 วิชา หลักของนักเรียนระดับ ป. 6 ม. 3 และ ม.6) หาค่า เกณฑ์มาตรฐาน X 100	ผลทดสอบทางการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ปี การศึกษา 2546-2559 สำนักงานเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ
8.ผลคะแนนโครงการ ประเมินผลนักเรียนร่วมกับ นานาชาติ (PISA)	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม สะท้อนให้เห็นความสามารถ ในการปรับใช้ความรู้ของ นักเรียน	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		สถาบันการส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ รายงานข้อมูล 3 ปี/ครั้ง
9.สัดส่วนของนักเรียน/ นักศึกษาที่จบการศึกษาและ สามารถหางานทำได้ (เสนอเป็นตัวชี้วัดหลัก แต่ยังไม่ นำมาใช้ในการคำนวณดัชนี ความอยู่เย็นเป็นสุข เนื่องจาก ยังมีข้อมูลไม่เพียงพอ)	เพิ่มเติมตามแนวคิดคุณภาพ สังคมโดยมุ่งเน้นให้เห็น ผลลัพธ์ของคุณภาพ การศึกษา	ยังไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะ นำมากำหนดค่ามาตรฐาน ได้	สัดส่วนของนักเรียน/ นักศึกษาที่จบการศึกษาและ สามารถหางานทำได้ หาค่า เกณฑ์มาตรฐาน X 100	มีเฉพาะข้อมูลสถานะของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาที่ติดตามได้ ปีการศึกษา 2549-2558 และประมาณการผู้สำเร็จ การศึกษาและเข้าสู่ตลาดแรงงาน จำแนกตามระดับ การศึกษา ปี 2553-2561 สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
10.สัดส่วนการใช้เวลาเพื่อหา ความรู้เพิ่มเติม	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม เพิ่มเติมให้เห็นการเรียนรู้ใน	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
	ทุกช่วงวัย			
การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ				
11.ร้อยละของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับ กลางคืนระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย		ค่าต่ำสุดในช่วงแผน 11 คือ 0.13 เป็นค่าเกณฑ์มาตรฐาน	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หาร้อยละของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับ กลางคืน X 100	เอกสารข้อมูลทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลด้านสังคมและคุณภาพชีวิต สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=1199&template=2R1C&yeartyype=M&subcatid=19
12.ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ	ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาถือเป็นองค์ประกอบขั้นพื้นฐานสำหรับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ	ค่าเฉลี่ยในช่วงแผน 11 คิดเป็นร้อยละ 4 เสนอเกณฑ์มาตรฐานท้าทายเท่ากับ 5	ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ หาค่าเกณฑ์มาตรฐาน X 100	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ http://www.onec.go.th/index.php/book/BookGroup/19
13.อัตรานักเรียนต่อ 1ห้องเรียน	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		
14.อัตรานักเรียนต่อครู 1 คนเป็นตัวชี้วัดเสริม	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		

³จำนวนคดีอาญาซึ่งมีผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน” โดยในทึ้นนั้นบคดีที่รับแจ้งเพียง 4 กลุ่มคดี ได้แก่ **คดีกลุ่มที่ 1** คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ (ปล้นทรัพย์/ชิงทรัพย์/ลักพาเรียกค่าไถ่/วางเพลิง แต่ไม่รวมฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา) **คดีกลุ่มที่ 2** คดีชีวิต และร่างกาย (ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา/ไม่เจตนา/ทำให้ตายโดยประมาท/พยายามฆ่า/ ทำร้ายร่างกาย/ข่มขืนกระทำชำเรา) **คดีกลุ่มที่ 3** คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ วิ่งเอาทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ รับของโจร ทำให้เสียทรัพย์ แต่ไม่รวมชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์) **คดีกลุ่มที่ 4** คดีที่น่าสนใจ (โจรกรรมรถจักรยานยนต์ โจรกรรมรถยนต์ โจรกรรมเครื่องมือเกษตร ฉ้อโกง และยกยอกทรัพย์ แต่ไม่รวมปล้นชิงรถโดยสาร ปล้นชิงรถแท็กซี่ ข่มขืนและฆ่า และการลักพาเรียกค่าไถ่) **คดีกลุ่มที่ 5** คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย (พ.ร.บ. อาวุธปืน พ.ร.บ. การพนัน พ.ร.บ. ยาเสพติด พ.ร.บ. ปราบปรามการค้าประเวณี การมีและเผยแพร่วัตถุลามก)

ตาราง 5.15: สรุปข้อเสนอตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบย่อยด้านการมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
1.3 การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้	มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตสำนึกสาธารณะ	1.สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรพันคน	1.ดัชนีสุภาพะทางปัญญา
		2.ร้อยละของประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน/หมู่บ้าน/สังคม	
	มีความสามารถในการเรียนรู้	3.อัตราการเรียนรู้ (Functional Literacy Rate) 9 ปีขึ้นไป	2.ดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index)
		4.สัดส่วนประชากรอายุ 6 ปี ขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรทั้งหมด (อัตราการรู้ด้านอินเทอร์เน็ต (Internet Literacy))	
	มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	5.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเฉลี่ยของ 4 วิชาหลักของนักเรียนระดับ ป. 6 ม. 3 และ ม.6)	3.ผลคะแนนโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA)
		6.สัดส่วนของนักเรียน/นักศึกษาที่จบการศึกษาและสามารถหางานทำได้*	4.สัดส่วนการใช้เวลาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม
	การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ	7.ร้อยละของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับกลางคันระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย	5.อัตรานักเรียนต่อห้องเรียน
		8.ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ	6.อัตรานักเรียนต่อครู

*เสนอเป็นตัวชี้วัดหลัก แต่ยังไม่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข เนื่องจากยังมีข้อมูลไม่เพียงพอ

ตาราง 5.16: ค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านการมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้

องค์ประกอบย่อย	ปีที่เก็บ									
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีจิตสำนึกสาธารณะ										
1. สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรพันคน	5.1	2.5	6.1	6.6	8.7	9.3	10.5	N/A	N/A	N/A
2. ร้อยละของประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน/หมู่บ้าน	N/A	N/A	N/A	N/A	60.9	N/A	N/A	50.6	N/A	N/A
มีความสามารถในการเรียนรู้										
3. อัตราการเรียนรู้ (Functional literacy rate) 9 ปีขึ้นไป	42.54	43.37	44.37	45.94	46.52	46.52	48.7	49.6	50.4	51
4. สัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรทั้งหมด (อัตราการรู้ด้านอินเทอร์เน็ต - Internet Literacy)	N/A	N/A	N/A	N/A	23.7	26.5	28.9	34.9	39.3	47.5
มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ										
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเฉลี่ยของ 4 วิชาหลักของนักเรียนระดับ ป. 6 ม. 3 และ ม.6)	38.98	39.13	33.23	29.06	36.57	35.55	35.14	35.04	37.77	39.3
การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ										
6. ร้อยละของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับกลางคันระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย	1.68	1.57	0.67	0.62	0.50	0.38	0.45	0.17	0.13	N/A
7. ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ	4.17	4.02	4.64	3.75	3.9	3.78	4.02	4.17	4.02	4.14

5.1.3.4 สรุปผลการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในองค์ประกอบ “การมีสุขภาวะ”

ตารางที่ 5.17: ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในองค์ประกอบ “การมีสุขภาวะ”

ดัชนีด้านการมีสุขภาวะ	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
สุขภาพกายและจิตดี										
1.ร้อยละของประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด	85.86	85.02	83.77	82.43	81.15	80.69	72.77	72.36	70.90	N/A
2.อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเฉลี่ย	92.87	92.50	91.19	91.63	93.32	93.51	93.82	94.07	92.88	92.52
3.อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	83.33	83.33	87.72	84.75	86.21	80.65	82.24	82.37	77.28	N/A
สุขภาพทางสังคมที่ดี										
4.ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ	85.11	88.89	90.91	86.96	80.00	83.33	81.63	80.00	78.43	76.92
5.ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมด	64.94	N/A	N/A	N/A	58.14	N/A	N/A	N/A	48.08	N/A
6.อัตราการดีเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ต่อเด็กและเยาวชนพันคน	46.84	50.63	51.02	53.33	59.52	67.34	79.68	78.74	85.47	N/A
7.จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว	66.01	66.01	100.00	63.49	46.95	36.90	81.97	78.74	78.13	N/A
8.ร้อยละการมีบ้านเป็นของตนเอง	76.2	N/A	77.2	N/A	77.3	N/A	76.9	N/A	72.5	N/A
9.อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกต่อประชากรพันคน	63.01	65.27	66.80	46.32	45.64	43.67	N/A	71.53	N/A	N/A
10.จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	66.67	63.16	66.67	70.59	80.00	80.00	80.00	N/A	N/A	N/A
11.สัดส่วนของผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตที่ได้รับปฏิบัติการฉุกเฉินภายใน 8 นาที	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	79.02	78.93	78.75	78.65
12.สัดส่วนของครัวเรือนที่ประสบภาวะล้มละลายจากค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล	61.73	63.90	60.79	68.97	80.00	76.92	86.96	77.52	77.52	77.52
การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้										
13.สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรพันคน	100.00	100.00	95.08	87.88	66.67	62.37	55.24	N/A	N/A	N/A
14.ร้อยละของประชากร อายุ 13 ปีขึ้นไป จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน/หมู่บ้าน	N/A	N/A	N/A	N/A	87.00	N/A	N/A	72.29	N/A	N/A

ดัชนีด้านการมีสุขภาพ	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
15.อัตราการเรียนรู้ (Functional literacy rate) 9 ปีขึ้นไป	70.90	72.28	73.95	76.57	77.53	77.53	81.17	82.67	84.00	85.00
16.สัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากรทั้งหมด	N/A	N/A	N/A	N/A	47.40	53.00	57.80	69.80	78.60	95.00
17.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเฉลี่ยของ 4 วิชาหลักของนักเรียนระดับ ป. 6 ม. 3 และ ม.6)	77.96	78.26	66.46	58.12	73.14	71.10	70.28	70.08	75.54	78.60
18.ร้อยละของนักเรียนที่ออกจากการศึกษาภาคบังคับกลางคืนระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย	7.74	8.28	19.40	20.97	26.00	34.21	28.89	76.47	100.00	N/A
19.ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ	83.40	80.40	92.80	75.00	78.00	75.60	80.40	83.40	80.40	82.80
ค่าดัชนีรวมวิธีคำนวณ (Arithmetic mean + Geometric mean)	73.30	73.52	76.07	71.49	70.62	70.23	73.88	77.05	78.02	78.97
ค่าดัชนีรวมวิธีคำนวณ (Geometric mean + Geometric mean)	66.44	66.96	72.27	68.57	68.48	68.48	72.29	76.55	77.14	77.99
ค่าดัชนีรวมวิธีคำนวณ (Critical index + Geometric mean)	78.11	78.12	77.77	75.21	76.92	75.67	75.42	74.59	74.72	75.30

5.1.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักสุขภาพะ เป็นตัวชี้วัดที่รวบรวมตัวชี้วัดในองค์ประกอบด้านครอบครัว อ่อน และองค์ประกอบชุมชนเข้มแข็งไว้ด้วยกัน โดยแผนพัฒนาฉบับที่ 12 ได้ระบุถึงการเตรียมพร้อม ด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย ให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญได้แก่ การเปลี่ยนแปลงไปสู่โครงสร้างประชากรสังคมสูงวัยสมบูรณ์ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฉบับที่ 12 ทั้งนี้จากการวิเคราะห์และสืบค้นข้อมูลเพื่อจัดทำตัวชี้วัด นั้น พบว่า ตัวชี้วัดหลักสำคัญ ยังไม่มีการจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลเพียงพอ จึงมีข้อเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ สศช. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำตัวชี้วัด ดังนี้

1. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวต่อผู้สูงอายุทั้งหมด เนื่องจากประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่โครงสร้างประชากรสูงวัยที่สมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฉบับที่ 12 เพื่อให้สะท้อนสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น จึงควรเพิ่มความถี่ในการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยเพิ่มขึ้น อย่างน้อย 1-2 ปี/1 ครั้ง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อใช้ประกอบการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขและเป็นข้อมูลเพื่อบ่งชี้ผลการพัฒนา

2. ประเด็นการเรียนรู้สังคมอินเทอร์เน็ต ปัจจุบันยังไม่มีมีการสำรวจข้อมูลอัตราการเรียนรู้ด้าน อินเทอร์เน็ต (Internet literacy) เสนอให้มีการเก็บข้อมูลร้อยละของประชากรที่มีความรู้ในการใช้ อินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตทั้งหมด

3. ร้อยละของประชากร อายุ 13 ปีขึ้นไป จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ ชุมชน/หมู่บ้าน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงถึงสุขภาพจิตที่ดีของประชากร ที่มีคุณธรรมจริยธรรมและมี จิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนร่วม

4. นิยามของครัวเรือนที่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านมีสภาพคงทนถาวร พิจารณาจากชนิด ของวัสดุก่อสร้างที่อยู่อาศัย (ตึก ไม้ ครึ่งตึกครึ่งไม้และวัสดุอื่นๆ) แต่ไม่ได้พิจารณาในมิติความมั่นคงของที่ อยู่อาศัย เสนอให้มีการทบทวนนิยามการเก็บข้อมูลในอนาคต โดยให้ความสำคัญที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน ในชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม พร้อมระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการที่จำเป็น ตามข้อกำหนด ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี (2558-2568)

5. ข้อมูลร้อยละของหมู่บ้านที่มีการจัดสวัสดิการในชุมชน ในปัจจุบันฐานข้อมูลชุมชนไม่มี ฐานข้อมูลที่ชัดเจน ประกอบกับแต่ละหน่วยหมู่บ้านมีมากกว่า 1 กองทุน จึงเสนอให้มีการจัดเก็บข้อมูลบน ฐานข้อมูลพื้นที่หมู่บ้าน และจัดเก็บอย่างต่อเนื่อง โดยไม่นับซ้ำ

5.2 ข้อเสนอการปรับปรุงองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

5.2.1 ทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลัก

5.2.1.1 กำหนดกรอบแนวคิด

องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 - 11 หมายถึง เศรษฐกิจที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคลที่มีสัมมาชีพที่มั่นคง ก่อให้เกิดรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน อยู่ภายใต้เศรษฐกิจที่มีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ เสถียรภาพ และมีการกระจายรายได้และกระจายผลประโยชน์การพัฒนาในกลุ่มต่างๆในสังคมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำของรายได้และหลุดพ้นจากปัญหาความยากจน

ด้วยเหตุนี้ การประเมินผลกระทบสุดท้ายของการพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรมของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10-11 จึงสะท้อนถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงจากเศรษฐกิจระดับปัจเจกบุคคล คริวเรือน และ เศรษฐกิจในภาพรวม โดยมีองค์ประกอบย่อย 3 รายการ คือ การมีสัมมาชีพ เศรษฐกิจเข้มแข็ง และ ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

สำหรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นี้ยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” รวมทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ และทุกระดับ ตลอดจนยึด “วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” มาเป็นกรอบวิสัยทัศน์ของประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ ยึด “เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579” ที่เป็นเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดในด้านต่างๆ มีความสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายที่ยั่งยืน (SDGs) รวมทั้ง ยึด “หลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม”

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยต้องปรับตัว โดยต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย แต่ประเทศไทยก็ยังประสบอุปสรรคด้านคุณภาพคนไทยที่ต่ำ อีกทั้งโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ คือ มีจำนวนผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศในปี 2564 หรืออีก 4 ปีข้างหน้า⁴ ส่งผลให้ขาดแคลนประชากรวัยแรงงาน ซึ่งมีแนวโน้มที่ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพและการพึ่งพิงจะสูงขึ้น แต่รายได้ที่จะเกื้อหนุนคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมิอย่างจำกัด ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพิงรายได้จากบุตร อย่างไรก็ตามมีแนวโน้มที่จะพึ่งตนเองจากการทำงานมากขึ้น (ผู้สูงอายุที่รายได้หลักจากเงินออม ดอกเบี้ย และค่าเช่ามีน้อยกว่าร้อยละ 3 ของประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด)⁵ ทั้งนี้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ร่อยหรอเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นทั้งต้นทุนในเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบร้ายแรงต่อคุณภาพชีวิตประชาชน

⁴“รายงานสถานการณ์ประชากรไทย พ.ศ.2558 โฉมหน้าครอบครัวไทย ยุคเกิดน้อย อายุยืน” จัดทำโดย กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

⁵วรเวศม์ สุวรรณระดา (2557) “การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม” เอกสารการสัมมนาเรื่องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรกับอนาคตการพัฒนาประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับ กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้ความสำคัญความเชื่อมโยงเชิงกายภาพสู่การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและชุมชนตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการกระจายความเจริญในการพัฒนาชุมชน จังหวัดและเมืองตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงอินภายในประเทศ และการสนับสนุนการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำในอนุภูมิภาคและในภูมิภาค การขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการนำกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติและมาตรฐานสากลทั้งในด้านคุณภาพสินค้าและบริการ สิทธิแรงงาน ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ความมั่นคง ความโปร่งใส และอื่นๆ มาเป็นแนวปฏิบัติและบังคับใช้สำหรับประเทศไทย

ความท้าทายด้านเศรษฐกิจอีกประการซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขในระยะยาวของเศรษฐกิจไทย คือ ปัญหาภัยดักกรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ซึ่งแม้ว่าประเทศไทยจะได้รับการเลื่อนสถานะจากประเทศรายได้ปานกลาง เป็นประเทศรายได้ปานกลางสูง (upper-middle income country) โดยธนาคารโลกในปี พ.ศ.2556 แต่ยังคงมีความกังวลว่าประเทศไทยกำลังติดกับดักกรายได้ปานกลาง ซึ่งจะส่งผลให้การหลุดพ้นไปสู่สถานะประเทศรายได้สูงจะเป็นไปได้อย่างยากหรืออาจจะต้องใช้เวลายาวนาน ซึ่งสัญญาณบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นว่าไทยติดอยู่ในประเทศกับดักกรายได้ปานกลางมานานพอสมควร เช่น อัตราการเติบโตเฉลี่ยในระยะปานกลางถึงระยะยาวที่ลดลงกว่าร้อยละ 2 ในช่วงหลังวิกฤตต้มยำกุ้ง ในขณะที่เดียวกับที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยในช่วงหลัง ซึ่งหมายถึงสัดส่วนมูลค่าเพิ่มจากการผลิตในภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ กลับพบโครงสร้างที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ มากนัก

การหลุดพ้นจากกับดักกรายได้ปานกลาง เป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ถนัดนัก ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการก้าวพ้นกับดักกรายได้ปานกลางในเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีและไต้หวัน มีความพยายามในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ พัฒนาเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์ และสามารถแก้ไขปัญหาของประเทศที่มีมาเป็นเวลานานได้ จึงทำให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและบริการที่ใช้เทคโนโลยีในระดับที่สูงขึ้น นอกจากการพัฒนาเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์แล้ว งานศึกษาจำนวนมากชี้ให้เห็นว่า ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงทรัพยากรยังเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เนื่องจากทรัพยากรไม่สามารถถูกจัดสรรและกระจายไปสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจจึงส่งผลต่อการเจริญเติบโตในระยะยาว

จากปัญหาและความท้าทายใหม่ๆ ที่เศรษฐกิจไทยกำลังเผชิญ องค์กรประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงนิยาม ประเด็นการวัดและตัวชี้วัด ให้สอดคล้องและตรงกับประเด็นความท้าทายต่างๆ เหล่านี้ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในระยะยาว และสภาพความอยู่ดีมีสุขของประชาชนไทย

ด้วยเหตุนี้ คณะที่ปรึกษา จึงได้พิจารณาปรับปรุงองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม โดยมีรายละเอียดดังในหัวข้อ 5.2.1.2

5.2.1.2 นิยามขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย

องค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม มีนิยามดังนี้

“เศรษฐกิจที่ปัจเจกบุคคลมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี ทั้งในด้านรายได้ โอกาสและความปลอดภัยในการทำงาน อยู่ภายใต้เศรษฐกิจที่มีการเติบโตก้าวหน้าอย่างมีคุณภาพ จากการยกระดับนวัตกรรมและประสิทธิภาพจากการใช้ทรัพยากร มีเสถียรภาพจากการมีภูมิคุ้มกันและ

สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลก มีการกระจายผลประโยชน์การพัฒนาและลดความเหลื่อมล้ำทั้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม และในเชิงพื้นที่อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม”

องค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมนี้ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

(1) องค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี (Decent Work) มีนิยามดังนี้

“การที่ประชากรกลุ่มต่าง ๆ ได้รับโอกาสในการทำงานอย่างเหมาะสมกับความสามารถ โดยมีหลักประกันที่มีความมั่นคง และความปลอดภัยในการทำงาน”

นิยามขององค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดีนี้ปรับปรุงจากนิยาม “การมีสัมมาชีพ” โดยได้ระบุถึงโอกาสในการทำงานของประชากรกลุ่มต่างๆ และได้เพิ่มมิติเรื่องคุณภาพงานและการมีหลักประกันคุณภาพชีวิต เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงส่วนประกอบของการมีคุณภาพชีวิตและงานที่ดีของแรงงาน นอกเหนือจากเพียงแค่การมีงานทำ

องค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดีนี้มีประเด็นการวัดความอยู่เย็นเป็นสุข 2 ประการ คือ

(1.1) โอกาสการมีงานทำที่เหมาะสม หมายถึง การที่ประชากรกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม มีงานทำที่สุจริตมั่นคง ได้รับโอกาสการทำงานอย่างเหมาะสมกับศักยภาพ

การวัดประเด็นการวัดเรื่อง “การมีงานทำ” ที่เคยใช้ออก ด้วยเหตุผล 4 ประการ ได้แก่ (ก) เนื่องจากในนิยามของ “การว่างงาน” ก็ยังไม่สะท้อนการมีงานทำที่แท้จริงของประชาชน เพราะคำจำกัดความของการว่างงานที่ใช้โดยสำนักงานสถิติแห่งชาตินั้นจะพบว่า “แรงงานผู้มีงานทำ” นั้นได้แก่แรงงานที่ในรอบ 1 สัปดาห์หลังการสำรวจทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ซึ่งจะพบว่าคำจำกัดความดังกล่าวทำให้แรงงานที่ถูกจำแนกเป็นผู้ไม่มีงานทำนั้นมีจำนวนน้อยมาก (ข) ตัวชี้วัดการมีงานทำดังกล่าวไม่เหมาะสมสำหรับกรณีแรงงานที่การทำงานต่ำกว่าระดับ (underemployment) วัดแรงงานที่ทำงานต่ำกว่าสัปดาห์ละ 35 ชั่วโมง (ค) ตัวชี้วัดการว่างงานดังกล่าวอาจจะไม่เหมาะสมกับประเทศที่มีสัดส่วนแรงงานนอกระบบในระดับที่สูง อย่างประเทศไทย และ (ง) ปัจจุบันอัตราการว่างงาน ตามนิยามที่ใช้ยังมีระดับที่ค่อนข้างต่ำ

(1.2) การมีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง การทำงานอย่างมีความสุข ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง ตลอดจนทำงานในสภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย และมีอาชีพอนามัย

ประเด็นการวัดฯ นี้ จะพิจารณา 2 กรณี คือ (ก) การได้รับสวัสดิการด้านต่างๆ เช่น การเป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคม ของพนักงานของภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ ของกลุ่มแรงงานนอกระบบ และของผู้ประกอบการรายย่อย ที่อยู่ภายใต้การคุ้มครองการประกันสังคมโดยภาคสมัครใจภายใต้มาตรา 40 ของ พระราชบัญญัติประกันสังคม เป็นต้น และ (ข) การได้รับความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งแรงงานในระบบและนอกระบบซึ่งมีลักษณะงานที่มีระดับความอันตรายแตกต่างกัน และได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายไม่เท่ากันน่าจะมึระดับความปลอดภัยในการทำงานที่แตกต่างกันด้วย

(2) องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ มีนิยามดังนี้

“การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ ยั่งยืน บนรากฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคง จากความสามารถในการพึ่งพาตนเอง มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ มีประสิทธิภาพจากการใช้ทรัพยากร และการยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลก”

องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมีประเด็นการวัดความอยู่เย็นเป็นสุข 3 ประการ คือ

(2.1) การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ หมายถึง การที่ระบบเศรษฐกิจสามารถพึ่งพาตนเองในภาคการผลิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากปัจจัยภายในและภายนอก เพื่อเป็นฐานของการเจริญเติบโตอย่างความยั่งยืน ในภาคเศรษฐกิจต่างๆ และพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและประชากร

การตัดประเด็นการวัดเรื่องการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจผ่านตัวชี้วัด “สัดส่วน Domestic Demand ต่อ International Demand” ที่เคยใช้ออก มีเหตุผลอย่าง 3 ประการ คือ ตัวชี้วัดนี้ไม่เหมาะสมที่จะวัดการเปลี่ยนแปลง มิได้สะท้อนยุทธศาสตร์ความเชื่อมโยงกับต่างประเทศทั้งในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาค ทั้งด้านการค้าต่างประเทศและความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ

ประเด็นการวัดเรื่องการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจผ่านตัวชี้วัด “สัดส่วนช่องว่างการออม และการลงทุนต่อมูลค่า GDP (Saving-Investment Gap/GDP)” กล่าวคือ ถ้าสัดส่วนดังกล่าวยิ่งมาก อาจจะหมายความว่า ประเทศไทยมีศักยภาพในการพึ่งตนเองได้มาก

(2.2) เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตอย่างเข้มแข็งในระยะยาว พร้อมกับการบริโภคและการผลิตในระบบเศรษฐกิจที่ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม รวมทั้งประสิทธิภาพจากการแข่งขันที่เป็นธรรม

ประเด็นการวัดเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP growth) ซึ่งเป็นการเติบโตของผลผลิต ซึ่งไม่สามารถสะท้อนว่าเป็นการเติบโตอย่างมีคุณภาพ เพราะ GDP growth ในปัจจุบันมิได้คำนึงถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

การตัดประเด็นเรื่องเศรษฐกิจเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพผ่านตัวชี้วัดผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity: TFP) ที่เคยใช้ออก ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ (ก) TFP ไม่ได้สะท้อนถึงประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร พลังงาน การแข่งขัน หรือโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยในการกำหนดคุณภาพของการเจริญเติบโต (ข) ตัวชี้วัดนี้ยังละเลยเรื่องต่าง ๆ เช่น ประสิทธิภาพจากการใช้พลังงาน สภาวะการแข่งขัน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมภายในประเทศ ความเข้มแข็งของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตลอดจนการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรม และ (ค) การส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในสังคมให้ดีขึ้น ที่สามารถสะท้อนการเข้าสู่สังคมคาร์บอนต่ำ (Carbon Society) หรือ เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) อาจจะต้องพิจารณาตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

(2.3) เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ หมายถึง เศรษฐกิจที่มีความมั่นคงและสามารถดำเนินอยู่ได้ โดยอาศัยกลไกกระบวนการทางเศรษฐกิจที่มีความสอดคล้อง สมดุล และมีเสถียรภาพ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

(3) องค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ มีนิยามดังนี้

“การเปิดโอกาสการเข้าถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และปัจจัยการผลิตที่จะนำไปสู่การลดความยากจน ลดช่องว่างทางเศรษฐกิจทั้งในมิติของการกระจายรายได้ มิติของการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง และมีมิติของการกระจายความเจริญเชิงพื้นที่”

ประเด็นการวัดความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ พิจารณาจากปัญหาความยากจน และปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ โดยจะพิจารณาทั้งในด้านของการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำของช่องว่างด้านรายได้และการถือครองปัจจัยการผลิตระหว่างคนจนและคนรวย รวมทั้งช่องว่างความเหลื่อมล้ำในมิติเชิงพื้นที่เช่นระหว่างเมืองและชนบท โดยองค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจมีประเด็นการวัดความอยู่เย็นเป็นสุข 2 ประการ คือ

(3.1) การกระจายรายได้และความมั่งคั่งที่เป็นธรรม หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีกลไกที่สามารถกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างคนกลุ่มต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ และการกระจุกตัวของความมั่งคั่ง

(3.2) การลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ หมายถึง การกระจายความเจริญ ทรัพยากร โอกาส และผลประโยชน์ของการพัฒนา ไปสู่พื้นที่และประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อให้เกิดการสมดุลของการเจริญเติบโต

5.2.1.3 สรุปผลการทบทวนแนวคิดใหม่ที่มีต่อการปรับปรุงดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

จากการทบทวนแนวคิดที่มีผลต่อการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยสามารถจำแนกองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ออกเป็น 3 องค์ประกอบย่อยซึ่งมีรายละเอียดและประเด็นดังต่อไปนี้

- (1) องค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี โดยมีประเด็นชี้วัดได้แก่
  - (1.1) โอกาสการมีงานทำที่เหมาะสม
  - (1.2) การมีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน
- (2) องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ โดยมีประเด็นชี้วัดได้แก่
  - (2.1) การพึ่งตนเองและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ
  - (2.2) เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
  - (2.3) เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ
- (3) องค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ โดยมีประเด็นชี้วัดได้แก่
  - (3.1) การกระจายรายได้และความมั่งคั่งที่เป็นธรรม
  - (3.2) การลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่

5.2.2 ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

คณะที่ปรึกษาได้ทบทวนประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ 20 ประเด็นที่ระบุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยศึกษาประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม พร้อมทั้งพิจารณาการเพิ่มเติมประเด็นการวัดหรือตัวชี้วัดในองค์ประกอบดังกล่าว (ตารางที่ 5.18)

ตารางที่ 5.18 : ความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นพัฒนากับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม
1. การพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้เป็นปัจจัยขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติเพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศในทุกด้าน	ประเด็นการพัฒนานี้นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ความก้าวหน้าทางนวัตกรรม ทั้งในมิติด้านคุณภาพทรัพยากรมนุษย์และปัจจัยทุน (capital stocks) อีกทั้งอาจจะช่วยลดต้นทุนการผลิตจนนำไปสู่การยกระดับรายได้ทั้งปัจเจกบุคคลและธุรกิจ ผลักดันประเทศให้หลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลาง ตลอดจนอาจจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้นได้	ประเด็นการพัฒนาที่ 1 และ 2 เชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็ง – เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตัวชี้วัดที่ควรเพิ่มจากเดิม ควรเป็นตัวชี้วัดด้านนวัตกรรม รวมทั้ง ตัวชี้วัดอาจจะต้องเชื่อมโยงกับเกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. การเตรียมความพร้อมของประเทศในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนวัตกรรม	ประเด็นการพัฒนานี้มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี (Technopreneur) โดยเฉพาะกลุ่ม เกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	
3. การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย	ประเด็นนี้มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของคน มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่เหมาะสม ในแต่ละช่วงวัย ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการทำงานให้แก่กำลังคน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ (ในอนาคต) ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีศักยภาพในการแสวงหารายได้เพื่อดำรงชีพและเพื่อรักษาคุณภาพชีวิตของปัจเจกชนให้อยู่ในระดับดี สามารถพึ่งพิงตนเองได้ตามสมควร อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคม	ประเด็นการพัฒนาที่ 3 นี้ มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อย การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี (Decent Work) ที่มีประเด็นการชี้วัดเรื่องโอกาสในการทำงานของกลุ่มคนต่างๆ
4. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ	ประเด็นการพัฒนานี้มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพบริการทางสังคมให้ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาและ	ประเด็นการพัฒนาที่ 4 นี้สอดคล้องกับองค์ประกอบย่อย การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี (Decent

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขขององค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม
	<p>สาธารณสุข การสร้างอาชีพ รวมทั้งการปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมอื่นๆ โดยเน้นกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่อยู่ห่างไกลเมือง และกลุ่มที่มีรายได้ต่ำประเด็นการพัฒนานี้ นอกจากจะช่วยให้ประชาชนมีหลักประกันและความปลอดภัยเพิ่มขึ้นแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างสภาพเศรษฐกิจของกลุ่มคนเหล่านี้ให้มั่นคง และสร้างความเป็นธรรมในสังคมมากขึ้น (ผ่านมาตรการต่าง ๆ อาทิเช่น การจัดสรรที่ดินทำกินอย่างมีเงื่อนไขเพื่อป้องกันการเปลี่ยนมือ การประกันพืชผล การจัดตั้งธนาคารที่ดิน การพัฒนาองค์กรการเงินฐานราก การสร้างปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ และ การปรับกฎหมาย กฎระเบียบให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม)</p>	<p>Work) ที่มีประเด็นการวัดเรื่องการมีหลักประกันในชีวิตและความปลอดภัยในการทำงาน</p> <p>นอกจากนี้ ยัง สอด คล้อง กับ องค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมที่มีประเด็นการวัดการถือครองทรัพย์สิน เช่น ที่ดินทำกิน ฯลฯ</p>
<p>5. การปรับโครงสร้างการผลิตและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในแต่ละช่วงของห่วงโซ่มูลค่า</p>	<p>ประเด็นการพัฒนานี้เป็นการเพิ่มศักยภาพของฐานการผลิตและฐานรายได้เดิม และสร้างฐานการผลิตและรายได้ใหม่ให้กับระบบเศรษฐกิจ (เช่น การพัฒนาพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เศรษฐกิจแห่งใหม่) และยกระดับห่วงโซ่มูลค่าด้วยการใช้เทคโนโลยีวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น</p>	<p>ประเด็นการพัฒนาที่ 5, 6 และ 7 นี้ เป็นการสร้างโอกาสและเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น ผลลัพธ์ของการพัฒนาที่นำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขจะประเมินผ่านองค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งในประเด็นชีวิตเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ</p> <p>ในประเด็นเรื่องการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนั้น (ทั้งสินค้าและบริการ</p>
<p>6. การปรับระบบการผลิต การเกษตรให้สอดคล้องกับพันธกรณีในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่</p>	<p>ประเด็นการพัฒนานี้เน้นการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการและนวัตกรรมแบบมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรชีวภาพ (Bio Based) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร ที่มีความปลอดภัย ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพัฒนาที่ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น การผลิตเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น</p>	<p>ใน ภาคอุตสาหกรรม และ ภาคเกษตรกรรม) ในขณะนี้มีข้อจำกัดเรื่องข้อมูลในระดับประเทศ ดังนั้น จึงเห็นว่าควรที่จะเตรียมการในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวเพื่อใช้ประโยชน์ในการประเมินการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ ต่อในอนาคต</p>
<p>7. การเพิ่มศักยภาพฐานการผลิตและบริการเดิม</p>	<p>ประเด็นการพัฒนานี้ เป็นการวาง-รากฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งในด้านการ</p>	

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม
และการต่อยอดไปสู่ฐานการผลิตและบริการให้โดยใช้เทคโนโลยีที่เข้มข้นและนวัตกรรม	เตรียมคนและโครงสร้างพื้นฐาน สร้างระบบกลไกและเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงความร่วมมือของภาคธุรกิจในลักษณะ คลัสเตอร์อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว	
8. การส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจกระแสใหม่	ประเด็นการพัฒนานี้ เน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ โดยเพิ่มสัดส่วนเศรษฐกิจดิจิทัล เศรษฐกิจฐานชีวภาพ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และการพัฒนาวิสาหกิจตั้งใหม่ (Start Up) และ วิสาหกิจเพื่อสังคม รวมถึงการสร้างสังคมผู้ประกอบการ เพื่อต่อยอดฐานการผลิตและบริการและฐานเดิมและสร้างฐานใหม่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้	ประเด็นการพัฒนานี้ 8, 9, 10 และ 11 นี้เป็นการสร้างโอกาสและเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม การขยายตัวของระบบโลจิสติกส์ (logistic) การคมนาคมขนส่งและความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านหรือความร่วมมือระหว่างประเทศ ดังนั้น ผลลัพธ์ของการพัฒนาที่นำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขจะประเมินผ่านองค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งในประเด็นชีวิตเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และประเด็นชีวิตการพึ่งพาตนเอง ในประเด็น เรื่อง ข้อมูล เช่น (ก) เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (สินค้าและบริการ) และ (ข) การศึกษาด้านขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่หรือแต่ละระบบนิเวศ ในขณะนี้ มีข้อจำกัดเรื่องข้อมูลในระดับประเทศ ดังนั้น จึงเห็นว่าควรที่จะเตรียมการในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวเพื่อใช้ประโยชน์ในการประเมินการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ต่อในอนาคต
9. การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ให้เติบโตและสนับสนุนภาคการผลิต เน้นการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นการพัฒนานี้มีเป้าประสงค์เพื่อให้เกิดความสมดุล และยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ และ ศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรมกีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติและครบวงจรทั้งการผลิตและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
10. การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิต	ประเด็นการพัฒนานี้เน้นเรื่องการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์ และโทรคมนาคมในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ทำให้ภาคธุรกิจมีรายได้เพิ่มขึ้น หรือ ต้นทุนการขนส่งต่ำลง และระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้	
11. การพัฒนาวิสาหกิจ	ประเด็นการพัฒนานี้มีเป้าหมายเพื่อขยาย	

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม
ขนาดย่อย ขนาดเล็กและขนาดกลางวิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม	ฐานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความรอบคอบมากขึ้น เป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับกลุ่มต่างๆ ในสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ทำให้ภาคธุรกิจมีรายได้เพิ่มขึ้น หรือ ต้นทุนการผลิตต่ำลง และระบบเศรษฐกิจระดับชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้	
12. การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม	ประเด็นพัฒนานี้มีเป้าหมายเพื่อรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และ สนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้ง การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และ เพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้ง การบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทั้งนี้ ความมั่นคงด้านฐานทรัพยากร-ธรรมชาติและคุณภาพของทรัพยากร-ธรรมชาติที่ดี ย่อมส่งผลให้ภาคการผลิตต่างๆ มีวัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิตอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ทำให้ภาคธุรกิจมีรายได้เพิ่มขึ้น หรือ ต้นทุนการผลิตต่ำลง และระบบเศรษฐกิจระดับชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้	ประเด็นการพัฒนาที่ 12 นี้ เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม โดยอ้อม และ ประเด็นพัฒนาที่ 12 นี้ ได้รวมไว้ในองค์ประกอบหลักด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว ในประเด็นเรื่องการผลิตที่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (ทั้งสินค้าและบริการในภาคอุตสาหกรรม และ ภาคเกษตรกรรม) นั้น ในขณะที่มีข้อจำกัดเรื่องข้อมูลในระดับประเทศ ดังนั้น จึงเห็นว่าควรที่จะเตรียมการในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวเพื่อใช้ประโยชน์ในการประเมินการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพ และ ประสิทธิภาพ ต่อในอนาคต
13. การฟื้นฟูพื้นฐานด้านความมั่นคงที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ	ประเด็นพัฒนานี้เน้นเรื่องโดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติของผู้มีความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยอ้อมกับองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	ประเด็นพัฒนานี้ถูกคำนึงถึงอยู่ในองค์ประกอบย่อยด้านความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ และอีกด้านหนึ่งก็มีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลักด้านธรรมาภิบาล
14. การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย	ประเด็นพัฒนานี้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาครัฐอย่างเป็นทางการ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยอ้อมกับองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	ไม่ประเมินในประเด็นพัฒนานี้ เนื่องจากองค์ประกอบหลักด้านธรรมาภิบาลได้คำนึงเรื่องนี้แล้ว
15. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบ	ประเด็นพัฒนานี้สนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและในอาเซียนอย่าง	ประเด็นการพัฒนาที่ 15 นี้ เป็นการสร้างโอกาสและเป็นการปรับเปลี่ยน

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม
โลจิสติกส์ของประเทศ เพื่อขยายขีดความสามารถ และพัฒนาคุณภาพการ ให้ บริการเพื่อรองรับการ ขยายตัวของเมืองและ พื้นที่เศรษฐกิจหลักและ ส่ง เสริม การ พัฒนา คุณภาพชีวิตของทุกกลุ่ม ในสังคม	เป็นระบบโดยมีโครงข่ายเชื่อมโยง ภายในประเทศที่สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ และ การ พัฒนาผู้ประกอบการในสาขาโลจิสติกส์ และหน่วยงานที่มีศักยภาพไปหารธุรกิจ ใน ต่าง ประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับ องค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรม นอกจากนี้ยังมีความ เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบย่อยด้านความ เป็นธรรมทางเศรษฐกิจในประเด็นชีวิตการ ลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่	โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม การ ขยายตัวของระบบโลจิสติกส์ (logistic) การคมนาคมขนส่ง และความเชื่อมโยง กับเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน หรือความร่วมมือระหว่างประเทศ ดังนั้น ผลลัพธ์ของการพัฒนาที่นำไปสู่ ความอยู่เย็นเป็นสุขจะ ประเมินผ่าน องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งใน ประเด็นชีวิต เรื่องการเติบโตทาง เศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพ และ ประสิทธิภาพ ที่วัดผ่านตัวชี้วัดเรื่อง การกระจายความเจริญเชิงพื้นที่ โดย จะประเมินผ่านตัวชี้วัด
16. การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ	ประเด็นการพัฒนานี้ เน้นการสร้าง ความ เข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิม และขยายฐานการผลิตและบริการใหม่ที่ สร้าง เพื่อรายได้ให้แก่ประชาชนและภาค ธุรกิจ ในภาคเมือง และในภูมิภาคบริเวณ พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ที่มีการเติบโต ทางเศรษฐกิจอย่างสมดุล ซึ่งเกี่ยวข้อง โดยตรงกับองค์ประกอบหลักด้าน เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	ประเด็นการพัฒนานี้ 16 เป็นการสร้าง โอกาสและเป็นการปรับเปลี่ยน โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม การ ขยายตัวเมืองและจังหวัดต่างๆ ดังนั้น ผลลัพธ์ของการพัฒนาที่นำไปสู่ความ อยู่เย็นเป็น สุขจะ ประเมินผ่าน องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งใน ประเด็นชีวิต เรื่องการเติบโตทาง เศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพ และ ประสิทธิภาพ ที่วัดผ่านตัวชี้วัดเรื่อง การกระจายความเจริญเชิงพื้นที่
17. การสร้าง ความ ร่วมมือระหว่างประเทศ ให้เข้มแข็งและส่งผลต่อ การพัฒนาอย่างเต็มที่	ประเด็นการพัฒนานี้ มุ่งเน้นการผลักดันให้ ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบและในเชิง สถาบันมีความคืบหน้าและชัดเจนในระดับ ปฏิบัติการและในแต่ละจุดพื้นที่เชื่อมโยง ระหว่างประเทศ และส่งเสริมการค้า การ ลงทุนระหว่างประเทศให้มากขึ้น รวมทั้ง ส่งเสริมการกระจายความเจริญ ในการ พัฒนาชุมชน จังหวัดและเมืองตามแนว ระเบียงเศรษฐกิจ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับ องค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรม	ประเด็นการพัฒนานี้ 17 นี้เป็นการ สร้างโอกาสและเป็นการปรับเปลี่ยน โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม โดยรวมของประเทศ ดังนั้น ผลลัพธ์ ของการพัฒนาที่นำไปสู่ความอยู่เย็น เป็นสุขจะประเมินผ่านองค์ประกอบ ย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งในประเด็นชีวิต เรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมี คุณภาพ และ ประสิทธิภาพ และ ประเด็นชีวิตการพึ่งพาตนเอง
18. การส่งเสริมการ ลงทุนไทยในต่างประเทศ	ประเด็นการพัฒนานี้ เน้นพัฒนา ผู้ประกอบการโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อมให้สามารถพัฒนา	ประเด็นการพัฒนานี้ 18 นี้เป็นการ สร้างโอกาสความเชื่อมโยงกับ เศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านและ

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม
	ธุรกิจร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ และสนับสนุนแหล่งเงินทุนและ แหล่งข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับฐานการผลิตในต่างประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ในประเด็นการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ กล่าวคือ หากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีการเติบโตในต่างประเทศ ก็ย่อมส่งผลทางอ้อมให้เศรษฐกิจไทยเติบโตได้เช่นกัน	การขยายตัวทางเศรษฐกิจของธุรกิจไทยในต่างประเทศ ดังนั้น ผลลัพธ์ของการพัฒนาที่นำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขจะประเมินผ่านองค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งในประเด็นชีวิตเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และ ประเด็นชีวิตการพึ่งพาตนเอง
19. การปรับปรุงภาคการเงินของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและให้สามารถแข่งขันได้	ประเด็นการพัฒนานี้ประสงค์ปรับปรุงกฎระเบียบในการกำกับดูแลภาคการเงิน เพื่อสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันและการให้บริการต่อผู้บริโภคและภาคธุรกิจเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	ประเด็นการพัฒนานี้ 19 นี้เป็นการสร้างโอกาสให้แก่ภาคธุรกิจ ดังนั้น ผลลัพธ์ของการพัฒนาที่นำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขจะ ประเมินผ่าน องค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งในประเด็นชีวิตเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และ ประเด็นชีวิตการพึ่งพาตนเอง กับประเด็นชีวิตเรื่องเศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ
20. การปฏิรูปด้านการคลังและงบประมาณ	ประเด็นการพัฒนานี้เป็นการปฏิรูปการคลังโดยการขยายฐานภาษี และปรับระบบงบประมาณ ทั้งเชิงประเด็นพัฒนาและเชิงพื้นที่ รวมทั้งสร้างความยั่งยืนทางการคลังของระบบการคุ้มครองทางสังคม ได้แก่ การปรับปรุงระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ การปรับปรุงระบบประกันสุขภาพเพื่อลดภาระการพึ่งพารายได้จากรัฐบาล ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม หากรัฐบาลไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในการจัดเก็บภาษีได้ รัฐบาลอาจจะต้องดำเนินการสร้างหนี้สาธารณะเพื่อนำมาใช้จ่ายในรายการงบประมาณที่จำเป็น	ประเด็นการพัฒนานี้ 20 นี้เป็นการปรับปรุงระบบการคลังทั้งในด้านรายได้และรายจ่าย ตลอดจนการก่อหนี้สาธารณะ ดังนั้น ผลลัพธ์ของการพัฒนาที่นำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขจะ ประเมินผ่านองค์ประกอบย่อยเศรษฐกิจเข้มแข็งในประเด็นชีวิตเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ

คณะที่ปรึกษาได้ทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศทั้ง 10 ยุทธศาสตร์ ที่ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยศึกษาประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม พร้อมทั้งพิจารณาการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบดังกล่าว มีข้อสังเกตว่า แนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์มีขอบเขตค่อนข้างกว้าง และครอบคลุมหลายประเด็น ทำให้องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม เกี่ยวข้องกับหลายยุทธศาสตร์ ดังจะชี้ให้เห็นรายละเอียดในตารางที่

ตารางที่ 5.19 : ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์การพัฒนากับดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขและข้อคิดเห็นเบื้องต้นต่อการเปลี่ยนแปลงตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและ เป็นธรรม	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดใน องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรม
2. การสร้างความเป็น ธรรมลดและความเหลื่อม ล้ำในสังคม	เป้าหมายของยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ เศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็ง ประชาชนทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึง ทรัพยากร การประกอบอาชีพ และบริการ ทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็น ธรรม กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ มี รายได้เพิ่มขึ้น ยุทธศาสตร์นี้เชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็น เป็นสุข ในองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจ เข้มแข็งและเป็นธรรม อย่างน้อย 3 ประการ คือ (ก) องค์ประกอบย่อย การมีหลักประกัน คุณภาพชีวิตและงานที่ดี (Decent Work) โดยมีประเด็นชี้วัด 2 เรื่อง คือ การเพิ่ม โอกาสในการทำงานของกลุ่มคนต่างๆ และ การมีหลักประกันและความปลอดภัย (ค) องค์ประกอบย่อย ความเป็นธรรม โดยมีประเด็นชี้วัดเรื่อง การกระจายรายได้	(ก) ประเด็นชี้วัดการมีหลักประกัน คุณภาพชีวิตและงานที่ดี (Decent Work) เพิ่มตัวชี้วัดเกี่ยวกับสัดส่วนการทำงาน หรือ การว่างงานของกลุ่มผู้ด้อยโอกาส (เช่นผู้พิการ) หรือ ความเท่าเทียมของ กลุ่มหญิงชาย คงตัวชี้วัด สัดส่วนแรงงานที่ได้รับ สวัสดิการ และ สถิติประสบอันตราย จากการทำงาน (ข) ประเด็นชี้วัดเรื่องความเป็นธรรม คงตัวชี้วัด สัดส่วนกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด ร้อยละ 20 ต่อกลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดร้อย ละ 20
3. การสร้าง ความ เข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่างยั่งยืน	เป้าหมายของยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ ผู้ประกอบการเข้มแข็งสามารถใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ คุณค่าสินค้าและบริการ และมีการลงทุนในการผลิตและบริการ ฐานความรู้ขั้นสูงใหม่ๆ ที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งกระจายฐาน การผลิตและการให้บริการสู่ ภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดย เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพ และมีปัจจัย	(ก) ประเด็นชี้วัดการพึ่งตนเอง คือ คงตัวชี้วัด Saving-Investment Gap to GDP (ข) ประเด็นชี้วัดการเติบโตอย่างมี คุณภาพและประสิทธิภาพ คือ เปลี่ยนตัวชี้วัด GDP Growth เป็น GDP per Capita Growth เพิ่มตัวชี้วัด Energy Intensity ซึ่ง หมายถึง ปริมาณการใช้พลังงาน ต่อ มูลค่าเศรษฐกิจ GDP

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและ เป็นธรรม	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดใน องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรม
	สนับสนุนอาทิ ระบบโลจิสติกส์ พลังงาน และการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่เอื้อต่อการขยายตัวของภาคการผลิตและบริการ ยุทธศาสตร์นี้เชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ในองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม คือ องค์ประกอบย่อย เศรษฐกิจเข้มแข็ง โดยมีประเด็นชี้วัด 3 เรื่อง คือ (ก) การพึ่งพาตนเอง (ข) การเติบโตอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และ (ค) เสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค	(ค) ประเด็นชี้วัดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค คือ <u>เพิ่มตัวชี้วัด</u> Public Debt/GDP กล่าวคือ ยิ่งรัฐต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยประมาณการรายได้ไม่เพียงพอ รัฐจำเป็นต้องก่อหนี้สาธารณะ
4. การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน	แม้ว่าเป้าหมายของยุทธศาสตร์นี้ จะเน้นที่การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคพลังงานและขนส่ง และการจัดการขยะมูลฝอย รวมทั้งการรักษาคุณภาพน้ำ ยุทธศาสตร์นี้เชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ในองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม คือ องค์ประกอบย่อย เศรษฐกิจเข้มแข็ง โดยมีประเด็นชี้วัดเรื่อง การเติบโตอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ	ประเด็นชี้วัดเรื่องการเติบโตอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ <u>เปลี่ยนตัวชี้วัด</u> GDP Growth เป็น GDP per Capita Growth <u>เพิ่มตัวชี้วัด</u> Energy Intensity ซึ่งหมายถึง ปริมาณการใช้พลังงาน ต่อมูลค่าเศรษฐกิจ GDP <u>ข้อเสนอแนะ</u> สำหรับเก็บข้อมูลในอนาคต คือ มูลค่าสินค้าและบริการที่ได้รับการรับรองการผลิตหรือการให้บริการที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม
7. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์	เป้าหมายของยุทธศาสตร์คือความเชื่อมโยงการขนส่งโลจิสติกส์ ห่วงโซ่มูลค่าเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก และอัตราการเติบโตของมูลค่าการลงทุนและการส่งออกของไทยในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และอาเซียนสูงขึ้น ยุทธศาสตร์นี้เชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ในองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม อย่างน้อย 2 ประการ คือ (ก) องค์ประกอบย่อย เศรษฐกิจเข้มแข็ง โดยมีประเด็นชี้วัด 2 เรื่อง การเติบโตอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (ข) องค์ประกอบย่อย ความเป็นธรรม โดยมีประเด็นชี้วัดเรื่อง การกระจายความ	(ก) ประเด็นชี้วัดเรื่องการเติบโตอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ <u>เปลี่ยนตัวชี้วัด</u> GDP Growth เป็น GDP per Capita Growth <u>เพิ่มตัวชี้วัด</u> Energy Intensity ซึ่งหมายถึง ปริมาณการใช้พลังงาน ต่อมูลค่าเศรษฐกิจ GDP – หากระบบโลจิสติกส์ดี การใช้พลังงานในด้านการขนส่งย่อมมีน้อยลงหรือประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคการขนส่งดีขึ้น <u>เพิ่มตัวชี้วัด</u> Public Debt/GDP กล่าวคือ ยิ่งรัฐต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ประปา ไฟฟ้า ระบบขนส่งทางน้ำ-อากาศ-บก)โดยประมาณการรายได้ไม่เพียงพอ รัฐจำเป็นต้องก่อหนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและ เป็นธรรม	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดใน องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรม
	เจริญเชิงพื้นที่	สาธารณะ (ข) ประเด็นชี้วัดเรื่องการกระจาย ความเจริญเชิงพื้นที่
9. การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ	ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายเพื่อลดช่องว่าง รายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ เป็นธรรมมากขึ้น การเพิ่มจำนวนเมือง ศูนย์กลางของจังหวัดและให้เป็นเมืองนำ อยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม และการ ลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณ ชายแดน ยุทธศาสตร์นี้เชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็น เป็นสุขฯ ในองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจ เข้มแข็งและเป็นธรรม อย่างน้อย 2 ประการ คือ (ก) องค์ประกอบย่อย เศรษฐกิจเข้มแข็ง โดยมีประเด็นชี้วัด 2 เรื่อง การเติบโตอย่าง มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (ข) องค์ประกอบย่อย ความเป็นธรรม โดย มีประเด็นชี้วัดเรื่อง การกระจายความ เจริญเชิงพื้นที่	(ก) ประเด็นชี้วัดการเติบโตอย่างมี คุณภาพและประสิทธิภาพ <u>เปลี่ยนตัวชี้วัด</u> GDP Growth เป็น GDP per Capita Growth <u>เพิ่มตัวชี้วัด</u> Energy Intensity ซึ่งหมายถึง ปริมาณการใช้พลังงานต่อ มูลค่าเศรษฐกิจ GDP – หากระบบ โลจิสติกส์ดี การใช้พลังงานในด้านการ ขนส่งย่อมน้อยลงหรือประสิทธิภาพ การใช้พลังงานในภาคการขนส่งดีขึ้น <u>เพิ่มตัวชี้วัด</u> Public Debt/GDP กล่าวคือ รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ประปา ไฟฟ้า ระบบขนส่งทางน้ำ- อากาศ-บก) โดยประมาณการรายได้ไม่ เพียงพอ รัฐบาลจำเป็นต้องก่อหนี้สาธารณะ (ข) ประเด็นชี้วัดเรื่องการกระจาย ความเจริญเชิงพื้นที่ <u>คงตัวชี้วัด</u> สัดส่วนกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด ร้อยละ 20 ต่อกลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดร้อย ละ 20 <u>ข้อเสนอแนะ</u> สำหรับเก็บข้อมูลใน อนาคต คือ มูลค่าสินค้าและบริการที่ ได้รับการรับรองการผลิตหรือการ ให้บริการที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม ที่เป็น ข้อมูลจำเพาะระดับจังหวัดหรือระดับ ภูมิภาค เช่น เกษตรอินทรีย์ การ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่แตกต่างกันไปใน แต่ละภูมิภาค
10. ความร่วมมือระหว่าง ประเทศเพื่อการพัฒนา	ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายเพื่อขยาย เครือข่ายการเชื่อมโยงตามแนวระเบียง เศรษฐกิจ ระบบห่วงโซ่มูลค่า เป็นหุ้นส่วน การพัฒนาในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก และอัตราการเติบโตของมูลค่าการลงทุน และการส่งออกของไทยในอนุภูมิภาค	(ก) ประเด็นชี้วัดการเติบโตอย่างมี คุณภาพและประสิทธิภาพ <u>เปลี่ยนตัวชี้วัด</u> GDP Growth เป็น GDP per Capita Growth <u>เพิ่มตัวชี้วัด</u> Energy Intensity ซึ่งหมายถึง ปริมาณการใช้พลังงานต่อ

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและ เป็นธรรม	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดใน องค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรม
	<p>ภูมิภาค และอาเซียนสูงขึ้น</p> <p>ยุทธศาสตร์นี้เชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ในองค์ประกอบหลักเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม อย่างน้อย 2 ประการ คือ</p> <p>(ก) องค์ประกอบย่อย เศรษฐกิจเข้มแข็ง โดยมีประเด็นชี้วัด 2 เรื่อง การเติบโตอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ</p> <p>(ข) องค์ประกอบย่อย ความเป็นธรรม โดยมีประเด็นชี้วัดเรื่อง การกระจายความเจริญเชิงพื้นที่</p>	<p>มูลค่าเศรษฐกิจ GDP – หากระบบโลจิสติกส์ดี การใช้พลังงานในด้านการขนส่งย่อมน้อยลงหรือประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคการขนส่งดีขึ้น</p> <p>เพิ่มตัวชี้วัด Public Debt/GDP</p> <p>กล่าวคือ ยิ่งรัฐต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ประปา ไฟฟ้า ระบบขนส่งทางน้ำ-อากาศ-บก)โดยประมาณการรายได้ไม่เพียงพอ รัฐจำเป็นต้องก่อหนี้สาธารณะ</p> <p>(ข) ประเด็นชี้วัดเรื่องการกระจายความเจริญเชิงพื้นที่</p> <p>คงตัวชี้วัด สัดส่วนกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด ร้อยละ 20 ต่อกลุ่มผู้มีรายได้สูงสุด ร้อยละ 20</p>

5.2.3 การปรับปรุงตัวชี้วัด ประเด็นการวัด ค่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้น้ำหนัก และวิธีการคำนวณ

5.2.3.1 การปรับปรุงตัวชี้วัด

1) องค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันชีวิตและงานที่ดี

ประกอบด้วย 2 ประเด็นชี้วัดได้แก่

1. โอกาสการมีงานทำที่เหมาะสม หมายถึง การที่ประชากรกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม มีงานทำที่สุจริตมั่นคง ได้รับโอกาสการทำงานอย่างเหมาะสมกับศักยภาพ
2. การมีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง การทำงานอย่างมีความสุข ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง ตลอดจนทำงานในสภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย และมีอาชีวนามัย

ตารางที่ 5.20: องค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันชีวิตและงานที่ดี (องค์ประกอบย่อย 1) ประเด็นการวัด:โอกาสการมีงานทำที่เหมาะสม

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา การจัดเก็บข้อมูล /
1. อัตราการจ้างงานต่ำกว่าระดับ	แทนอัตราการว่างงาน เนื่องจากแรงงานไทยส่วนใหญ่มีการปรับตัวเมื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้วยการลดชั่วโมงการทำงานลง ตัวชี้วัดนี้น่าจะเหมาะสมกว่าอัตราการว่างงาน	ใช้ค่าเฉลี่ยอัตราการจ้างงานต่ำกว่าระดับในระยะยาวที่ ร้อยละ 2 เป็นเกณฑ์มาตรฐาน ⁶	$B/X * 100$	การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ
2. ดัชนีความต่างของค่าจ้างระหว่างเพศ (Gender wage gap)	นำเสนอเป็นตัวชี้วัดเพิ่มเติม เพื่อสะท้อนถึงความเท่าเทียมกันของโอกาสในการทำงานระหว่างเพศ คำนวณโดยใช้ ร้อยละของความต่างระหว่างค่าจ้างแรงงานชายกับแรงงานหญิง เทียบกับค่าจ้างแรงงานชาย	ความแตกต่างเท่ากับศูนย์เป็นเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งสะท้อนความเท่าเทียมกันของโอกาสการทำงาน และค่าตอบแทนจากการทำงาน โดยความแตกต่างของเพศไม่ควรจะมีผลต่อความแตกต่างของค่าจ้าง	$100 - X$	การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

⁶ ค่าเฉลี่ยอัตราการจ้างงานต่ำกว่าระดับระหว่างปี 2550-2559 อยู่ที่ร้อยละ 2.08 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ที่อัตราร้อยละ 2 เมื่อรวมการว่างงานและการทำงานต่ำกว่าระดับ ทำให้เกณฑ์มาตรฐานเป็นเกณฑ์ที่ทำหายขึ้นกว่าเดิม ร้อยละ 4

ตารางที่ 5.21: องค์ประกอบย่อย: การมีหลักประกันชีวิตและงานที่ดี (องค์ประกอบย่อย 1) ประเด็นการวัด: การมีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา การจัดเก็บข้อมูล /
1. สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการต่อกำลังแรงงานทั้งประเทศ	คงเดิม สะท้อนความครอบคลุมของระบบสวัสดิการซึ่งเป็นหลักประกันการทำงานของแรงงาน	เนื่องจากค่าเฉลี่ยของสัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการในช่วงแผนพัฒนาฉบับ 11 คือร้อยละ 40.19 เพื่อให้เป้าหมายมีความท้าทายขึ้นกำหนดให้สัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 หรือกำหนดให้เกณฑ์มาตรฐาน สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการต่อกำลังแรงงานเท่ากับร้อยละ 50	X/B*100	สำนักงานประกันสังคม และการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ
2. อัตราการประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1000 คน	คงเดิม	อัตราการเกิดอุบัติเหตุต่อลูกจ้างลดลงร้อยละ 20 จาก ค่าเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 หรือค่าเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 9.83	B/X*100	สำนักความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2) องค์ประกอบย่อย เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

ประกอบด้วย 3 ประเด็นชี้วัดได้แก่

1. **การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ** หมายถึง การที่ระบบเศรษฐกิจสามารถพึ่งพาตนเองในภาคการผลิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากปัจจัยภายในและภายนอก เพื่อเป็นฐานของการเจริญเติบโตอย่างความยั่งยืนในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ และพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและประชากร
2. **เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ** หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตอย่างเข้มแข็งในระยะยาว พร้อมกับการบริโภคและการผลิตในระบบเศรษฐกิจที่ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม รวมทั้งประสิทธิภาพจากการแข่งขันที่เป็นธรรม
3. **เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ** หมายถึง เศรษฐกิจที่มีความมั่นคงและสามารถดำเนินอยู่ได้ โดยอาศัยกลไกกระบวนการทางเศรษฐกิจที่มีความสอดคล้องสมดุล และมีเสถียรภาพ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ตารางที่ 5.22: องค์ประกอบย่อย: เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ (องค์ประกอบย่อย 2) ประเด็นการวัด: การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสมการมีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา การจัดเก็บข้อมูล /
1. สัดส่วนช่องว่างการออมการลงทุนต่อ GDP	คงเดิม สะท้อนความพอเพียงของการออมในประเทศ เปรียบเทียบกับความต้องการลงทุน	ช่องว่างการออมและการลงทุนหรือดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP สูงสุด = 5% และ ต่ำสุด = -5% เป็นเกณฑ์มาตรฐาน(Mann, 1999 ⁷ ; Holman, 2001 ⁸)	100-(10*(X-5)) ถ้า X>5 100-(10*(5-X)) ถ้า X<-5 และ 100 if -5<X<5	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP	สะท้อนการมีภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจและความรุนแรงจากวิกฤติเศรษฐกิจ ⁹ รวมทั้งส่งผลต่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจในระยะยาว ¹⁰	ค่าเกณฑ์มาตรฐานไม่เกิน 80% ¹¹ (Lombardi et al. (2017) ¹²)	100-(30*(X/B))	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. สัดส่วนการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP	สะท้อนความสามารถในการสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน สะท้อนประเด็นการพัฒนาสังคมเข้าสู่สังคมสร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (ไม่รวมประเทศรายได้สูง) = 1.96% ¹³	X/B*100	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.)

⁷ Mann, Catherine L.(1999). Is the U.S. Trade Deficit Sustainable? Washington: Institute for International Economics.

⁸ Holman, J. A. (2001), Is the Large US Current Account Deficit Sustainable? Federal Reserve Bank of Kansas City Economic Review, 86 (1), pp. 5-23.

⁹ IMF(2012), "Dealing with Household Debt", *World Economic Outlook: Growth Resuming, Dangers Remain*, pp. 89-124.

¹⁰ Lombardi, Marco, Madhusudan Mohanty and Ilhyock Shim (2017), "The real effects of household debt in the short and long run", *BIS Working Paper No. 607*, Bank for International Settlements.

¹¹ งานศึกษาของ Lombardi et al. (2017) ศึกษาข้อมูล 55 ประเทศ ระหว่างปี 1990-2015 พบว่า โดยทุก ๆ 1 เปอร์เซ็นต์ของสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ที่เพิ่มขึ้นจะลดอัตราการเจริญเติบโตระยะยาวลง 0.1% และ ผลเสียต่ออัตราการเจริญเติบโตในระยะยาวจะรุนแรงขึ้นเมื่อสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP มีค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 เป็นต้นไป

¹² อ้างแล้ว

¹³ <http://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS>

ตารางที่ 5.23: องค์ประกอบย่อย: เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ (องค์ประกอบย่อย 2) ประเด็นการวัด: เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา การจัดเก็บข้อมูล /
1. อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของรายได้ที่แท้จริงต่อประชากร (GDP per capita growth)	แทนตัวชี้วัด อัตราการเจริญเติบโตของ GDP เพื่อสะท้อนผลของการเปลี่ยนแปลงของประชากร	<p>ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ตามเป้าหมายของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 12 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศรายได้สูงภายในปี 2579</p> <p>ค่าเกณฑ์มาตรฐานของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องดูตามบริบทของเศรษฐกิจไทย เนื่องจากแต่ละประเทศมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันและอยู่ในขั้นของการพัฒนาที่แตกต่างกันดังที่ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอธิบายไว้ ดังนั้นเกณฑ์ของประเทศหนึ่งจึงไม่สามารถใช้กับอีกประเทศหนึ่งได้ ในส่วนของประเทศไทยภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 ระบบเศรษฐกิจไทยมีการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างไปอย่างมาก การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวของไทย หากวัดค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 11 ปี จะ</p>	$100 * (X+5) / (B+5)$ <p>วิธีนี้ทำให้ค่าดัชนี = 100 ถ้า $X > 5$ และ เท่ากับ 0 ถ้า $X < -5$</p>	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา การจัดเก็บข้อมูล /
		อยู่ที่ประมาณ ร้อยละ 4 (สมชัย จิตสุชน และ นณริฎ พิศลยบุตร, 2556) ¹⁴ ดังนั้น เพื่อให้เกณฑ์มาตรฐานสอดคล้องกับสภาพเชิงโครงสร้างของประเทศ และในขณะเดียวกันก็มีความท้าทาย จึงเห็นว่าควรจะต้องตั้งเป้าเกณฑ์มาตรฐานที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี		
2.ความเข้มข้นของการใช้พลังงาน (Energy Intensity: ktoe/1000 ล้านบาท)	สะท้อนประสิทธิภาพด้านการใช้พลังงานโดยรวมของระบบเศรษฐกิจ	ใช้ค่าเกณฑ์มาตรฐานตามเป้าหมายยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯฉบับที่ 12 หรือเท่ากับ 7.70 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท	B/X*100	สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน
3. ตัวชี้วัดการทำธุรกิจของธนาคารโลก (World Bank Doing Business Indicator) ¹⁵	Doing Business เป็น Composite index วัดคุณภาพการกำกับดูแลธุรกิจ ใน 11 ด้าน ซึ่งสะท้อนคุณภาพของภาครัฐ กลไกเชิงสถาบัน ระบบราชการ ระบบกฎหมาย และประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจในการส่งเสริมการประกอบกิจการธุรกิจ	ค่าดัชนีมีค่าระหว่าง 0-100 และใช้เป็นดัชนีชี้วัดได้เลย โดยค่าดัชนีสะท้อนมากน้อยเป็นคะแนนที่สะท้อนอยู่แล้ว ค่าดัชนียิ่งสูงยิ่งมีประสิทธิภาพ	X	ธนาคารโลก

¹⁴ สมชัย จิตสุชน และ นณริฎ พิศลยบุตร (2556) “โฉมหน้าและแนวทางสู่โมเดลใหม่ในการพัฒนาประเทศ”, งานสัมมนาวิชาการสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย ปี 2556.

http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2013/11/paper_1_YE2013.pdf

¹⁵ <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB17-Chapters/DB17-DTF-and-DBRankings.pdf>

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา การจัดเก็บข้อมูล /
4. สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงและระดับกลางต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด	สะท้อนระดับเทคโนโลยี และความสามารถในการผลิตในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตในระดับสูง	ค่าเกณฑ์มาตรฐานกำหนดให้สัดส่วนเท่ากับ 0.5 ค่าเฉลี่ยช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 คือ 0.44 ดังนั้นเกณฑ์มาตรฐานกำหนดให้สูงขึ้นกว่าเดิมประมาณร้อยละ 10	$X/B*100$	ธนาคารโลก ¹⁶

ตารางที่ 5.24: องค์ประกอบย่อย: เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ (องค์ประกอบย่อย 2) ประเด็นการวัด: เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา การจัดเก็บข้อมูล /
1. สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP	คงตามเดิม เพราะเหมาะสมในการวัดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ	ไม่เกินร้อยละ 55 ของ GDP ตามเกณฑ์แผนพัฒนาฉบับที่ 12	$100-(30*X/B)$ ค่าดัชนี = 70 ถ้า $X=B$	สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง
2. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป	คงตามเดิม	ใช้ช่วงกรอบเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อทั่วไปของธนาคารแห่งประเทศไทย ร้อยละ 2.5 +/- 1.5 หรือ ร้อยละ 1-4 เป็นเกณฑ์มาตรฐาน	$100-(20*(X-4))$ ถ้า $X>4$ $100-(20*(1-X))$ ถ้า $X<1$ และ 100 ถ้า $1<X<4$	สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

¹⁶ http://tcdata360.worldbank.org/indicators/share.tech.mva?country=THA&indicator=3794&viz=line_chart&years=1990,2014

3) องค์ประกอบย่อย ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

ประกอบด้วย 2 ประเด็นชี้วัดได้แก่

1. การกระจายรายได้และความมั่งคั่งที่เป็นธรรม หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีกลไกที่สามารถกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างคนกลุ่มต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ และการกระจุกตัวของความมั่งคั่ง
2. การลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ หมายถึง การกระจายความเจริญ ทรัพยากร โอกาส และผลประโยชน์ของการพัฒนา ไปสู่พื้นที่และประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อให้เกิดการสมดุลของการเจริญเติบโต

ตารางที่ 5.25 : องค์ประกอบย่อย: ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ (องค์ประกอบย่อย 3) ประเด็นการวัด: การกระจายรายได้และความมั่งคั่งที่เป็นธรรม

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา การจัดเก็บข้อมูล /
1. สัดส่วนคนยากจน (ด้านรายจ่าย)	คงตามเดิม	เนื่องจากปัญหาความยากจนได้บรรเทาลงไปมาก จึงปรับเป้าหมายให้ต่ำกว่าเดิมโดยกำหนดเกณฑ์สัดส่วนคนจนอยู่ที่ร้อยละ 4 ¹⁷ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฉบับที่ 12	B/X*100	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คำนวณจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนจัดเก็บโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ
2. สัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ ประชากรร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด	คงตามเดิม	ปรับเป้าหมายให้ทำหายน้อยกว่าเดิม กำหนดสัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุดต่อประชากรร้อยละ 20 แรกจนที่สุดเท่ากับ 9 เท่า เป็นเกณฑ์มาตรฐาน ¹⁸	B/X*100	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คำนวณจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนจัดเก็บโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

¹⁷ เนื่องจากการปรับนิยามเส้นความยากจน เดิมข้อเสนอของสศช. ในแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 10 กำหนดเป้าหมายสัดส่วนคนจนอยู่ที่ร้อยละ 4 แต่เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงเส้นความยากจนใหม่ให้สูงขึ้น (จาก 1,781 บาท/คน/เดือน เป็น 2,422 บาท/คน/เดือน) ทำให้จำนวนคนจนเพิ่มขึ้นจาก 5.5% (3.6 ล้านคน) เป็น 13.2% (8.8 ล้านคน) ซึ่งเป็นเพิ่มจากการเปลี่ยนแปลงนิยามเส้นความยากจน ตามนิยามและเกณฑ์เดิม จำนวนคนจนยังสูงกว่าเป้าหมายอยู่ 1 ล้านคน หรือ ต้องลดลงอีก 27.3% เพื่อรักษาความเท่าเทียมให้คงเดิม จำนวนคนจนต้องลดลง 27.3% กล่าวคือเป้าหมายจำนวนคนจนใหม่ที่รักษาความเท่าเทียมเดิมคือ 6.4 ล้านคน (หรือ 9.6%) ดังนั้นเกณฑ์เป้าหมายสัดส่วนคนจนของดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขจากการปรับปรุงครั้งก่อนจึงเสนอให้ปรับเกณฑ์เป้าหมายสัดส่วนคนจนมาอยู่ที่ 9% (5.9 ล้านคน)

¹⁸ เกณฑ์มาตรฐานเดิมใช้เป้าหมายของแผนพัฒนาฉบับที่ 10 กำหนดสัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุดต่อประชากรร้อยละ 20 แรกจนที่สุดเท่ากับ 10 เท่า เป็นเกณฑ์มาตรฐาน

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา การจัดเก็บข้อมูล /
3.สัดส่วนการถือครองที่ดินของประชากรร้อยละ 20 ที่มีที่ดินสูงสุด ต่อ ประชากรร้อยละ 20 แรกที่มีที่ดินน้อยที่สุด	สะท้อนความเหลื่อมล้ำของการถือครองความมั่งคั่งในสังคม <u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>	ยังไม่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ ข้อมูลการถือครองมีอยู่แล้วที่กรมที่ดิน การคำนวณต้องได้รับการสนับสนุนข้อมูลดังกล่าวจากกรมที่ดิน ซึ่งการคำนวณสามารถทำได้ทันทีเมื่อมีข้อมูล		ข้อมูล กรมที่ดิน

ตารางที่ 5.26 : องค์ประกอบย่อย: ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ (องค์ประกอบย่อย 3) ประเด็นการวัด: การลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา การจัดเก็บข้อมูล /
1.สัดส่วนผลผลิตมวลรวมภายในจังหวัดต่อประชากร (GPP per capita) ของจังหวัดร้อยละ 20 สูงท้ายที่รวยที่สุด ต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด	เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาระหว่างพื้นที่	เนื่องจากยังไม่มีเกณฑ์ที่เป็นสากลสำหรับดัชนีดังกล่าว จึงกำหนดให้ช่องว่างลดลงร้อยละ 20 จากค่าเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 หรือค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ 2.48 เท่า	B/X*100	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

5.2.3.2 สรุปข้อเสนอตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

ตารางที่ 5.27: สรุปตัวชี้วัดหลักและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบ “เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม”

องค์ประกอบ	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี	1.โอกาสการมีงานทำที่เหมาะสม	1. อัตราการจ้างงานต่ำกว่าระดับ 2. ดัชนีความต่างของค่าจ้างระหว่างเพศ (Gender wage gap)	
	2.การมีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน	3. สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการต่อกำลังแรงงานทั้งหมด 4. อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานต่อลูกจ้างพันคน	
เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ	1.การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสมการมีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ	5.สัดส่วนช่องว่างการออมการลงทุน ต่อ GDP 6.สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP 7.สัดส่วนการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP	
	2.เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ	8.อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของรายได้ที่แท้จริงต่อประชากร 9.ความเข้มข้นของการใช้พลังงาน 10.ตัวชี้วัดการทำธุรกิจของธนาคารโลก (World Bank Doing Business Indicator) 11.สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงและระดับกลางต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด	
	3.เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ	12. สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP 13. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป	
ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ	1.การกระจายรายได้และความมั่งคั่งที่เป็นธรรม	14.สัดส่วนคนยากจน 15.สัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุดต่อประชากรร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด	1. สัดส่วนการถือครองที่ดินของประชากรร้อยละ ที่มีที่ดินสูงสุด 20 ต่อประชากรร้อยละ แรกที่มี 20 ที่ดินน้อยที่สุด
	2. การลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่	16.สัดส่วน GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด	

5.2.3.3 สรุปผลการคำนวณดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข ในองค์ประกอบ ”เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม“

ตาราง 5.28: สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมระหว่างปี 2550 – 2559 โดยค่าดัชนีที่คำนวณแล้วจะถูกแสดงอยู่ในตารางที่ 5.29

	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี										
<i>โอกาสการมีงานทำที่เหมาะสม</i>										
- อัตราการจ้างงานต่ำระดับ(ร้อยละ)	3	2.74	3.07	2.39	1.67	1.54	1.57	1.5	1.59	1.71
- ดัชนีความต่างของค่าจ้างระหว่างเพศ	9.11	6.37	4.55	2.94	5.39	4.27	2.5	2.82	2.6	1.45
<i>มีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน</i>										
- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการต่อกำลังแรงงานทั้งหมด (ร้อยละ)	35.72	34.9	35.56	36.65	36.04	36.31	35.49	41.96	43.71	43.49
- สถิติการเกิดอุบัติเหตุ อันตราย และ โรค จากการทำงาน (ต่อลูกจ้าง 1,000 คน)	24.29	21.7	18.82	17.92	15.76	15.37	12.57	10.98	10.25	
เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ										
<i>การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ</i>										
- สัดส่วนช่องว่างการออมการลงทุน ต่อ GDP (ร้อยละ)	6.3	0.8	8.3	3.8	2.6	-0.4	-1.2	3.7	8	11.7
- สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP (ร้อยละ)	51.7	52.4	57.9	59.3	66.2	71.8	76.6	79.9	81.2	79.9
- ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP (ร้อยละ)	0.21	0.22	0.25		0.37		0.47	0.48		
<i>เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ</i>										
- อัตราการเติบโตของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per capita growth) (ร้อยละ)	5.08	1.16	-0.95	6.91	0.52	6.6	2.18	0.29	1.88	2.63
- ความเข้มข้นของการใช้พลังงาน (Energy Intensity: ktoe/ มูลค่า GDP 1000 ล้านบาท)	8.65	8.71	9	8.82	9.01	8.81	8.76	8.99	8.96	8.7
- ตัวชี้วัดการทำธุรกิจของธนาคารโลก (World Bank Doing Business Indicator)				73.03	72.67	74.96	75.2	75.99	72.2	71.65
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงและระดับกลาง ต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด	0.46	0.46	0.44	0.44	0.41	0.41	0.41	0.41		

	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
<i>เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ</i>										
- อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละ)	2.3	5.5	-0.9	3.3	3.8	3	2.2	1.9	-0.9	0.2
- สัดส่วนหนี้สาธารณะ ต่อ GDP (ร้อยละ)	35.16	35.76	41.01	39.62	38.01	40.15	42.18	42.59	43.92	41.22
ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ										
<i>การกระจายรายได้และความมั่งคั่งที่เป็นธรรม</i>										
- สัดส่วนคนยากจน	20.04	20.43	17.88	16.37	13.22	12.64	10.94	10.53	7.21	
- สัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ ประชากร ร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด	13.07	13.07	12.3	12.3	11.81	11.81	12.64	12.64	10.31	10.31
<i>การลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่</i>										
- สัดส่วน GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด	3.71	3.78	3.31	3.44	3.35	3.08	2.82	3.12	3.38	

ตารางที่ 5.29: ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
<i>ภาพรวม</i>										
การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี										
<i>โอกาสการมีงานทำที่เหมาะสม</i>	<i>78.78</i>	<i>83.31</i>	<i>80.30</i>	<i>90.37</i>	<i>97.31</i>	<i>97.87</i>	<i>98.75</i>	<i>98.59</i>	<i>98.70</i>	<i>99.28</i>
- อัตราการจ้างงานต่ำระดับ (ร้อยละ)	66.67	72.99	65.15	83.68	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- ดัชนีความต่างของค่าจ้างระหว่างเพศ	90.89	93.63	95.45	97.06	94.61	95.73	97.5	97.18	97.4	98.55
<i>มีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน</i>	<i>82.37</i>	<i>84.9</i>	<i>85.56</i>	<i>86.65</i>	<i>86.04</i>	<i>86.31</i>	<i>85.49</i>	<i>91.96</i>	<i>93.71</i>	<i>93.49</i>
- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการต่อกำลังแรงงานทั้งหมด (ร้อยละ)	71.44	69.8	71.12	73.3	72.08	72.62	70.98	83.92	87.42	86.98
- สถิติการเกิดอุบัติเหตุ อันตรายเป็น และ โรค จากการทำงาน (ต่อลูกจ้าง 1,000 คน)	93.31	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100 ^ก
เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ										
<i>การพึ่งตนเองอย่างเหมาะสม การมีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ</i>	<i>59.44</i>	<i>63.86</i>	<i>52.68</i>	<i>63.51</i>	<i>64.68</i>	<i>63.99</i>	<i>65.08</i>	<i>64.84</i>	<i>54.68</i>	<i>42.51</i>
- สัดส่วนช่องว่างการออมการลงทุน ต่อ GDP (ร้อยละ)	87.00	100.00	67.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	70.00	33.00
- สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP (ร้อยละ)	80.61	80.35	78.29	77.76	75.18	73.08	71.28	70.04	69.55	70.04
- ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP (ร้อยละ)	10.71	11.22	12.76	12.76 ^ก	18.88	18.88 ^ก	23.98	24.49	24.49 ^ก	24.49 ^ก
<i>เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ</i>	<i>88.51</i>	<i>78.76</i>	<i>71.77</i>	<i>87.08</i>	<i>73.83</i>	<i>86.09</i>	<i>79.22</i>	<i>74.14</i>	<i>77.23</i>	<i>79.61</i>
- อัตราการเติบโตของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per capita growth) (ร้อยละ)	100	61.6	40.5	100	55.2	100	71.8	52.9	68.8	76.3
- ความเข้มข้นของการใช้พลังงาน (Energy Intensity: ktoe/ มูลค่า GDP 1000 ล้านบาท)	89.02	88.40	85.56	87.30	85.46	87.40	87.90	85.65	85.94	88.51
- ตัวชี้วัดการทำธุรกิจของธนาคารโลก (World Bank Doing Business Indicator)	73.03 ^ข	73.03 ^ข	73.03 ^ข	73.03	72.67	74.96	75.2	75.99	72.2	71.65

	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงและระดับกลาง ต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด	92.00	92.00	88.00	88.00	82.00	82.00	82.00	82.00	82.00 ^ก	82.00 ^ก
<i>เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ</i>	<i>90.41</i>	<i>75.25</i>	<i>69.82</i>	<i>89.19</i>	<i>89.63</i>	<i>89.05</i>	<i>88.50</i>	<i>88.38</i>	<i>69.02</i>	<i>80.76</i>
- อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละ)	100	70	62	100	100	100	100	100	62	84
- สัดส่วนหนี้สาธารณะ ต่อ GDP (ร้อยละ)	80.82	80.49	77.63	78.39	79.27	78.10	76.99	76.77	76.04	77.52
ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ										
<i>การกระจายรายได้และความมั่งคั่งที่เป็นธรรม</i>	<i>44.41</i>	<i>44.22</i>	<i>47.77</i>	<i>48.80</i>	<i>53.23</i>	<i>53.93</i>	<i>53.88</i>	<i>54.59</i>	<i>71.39</i>	<i>71.39</i>
- สัดส่วนคนยากจน	19.96	19.58	22.37	24.43	30.26	31.65	36.56	37.99	55.48	55.48 ^ก
- สัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อประชากรร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด	68.86	68.86	73.17	73.17	76.21	76.21	71.20	71.20	87.29	87.29
<i>การลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่</i>	<i>80.65</i>	<i>79.15</i>	<i>90.39</i>	<i>86.98</i>	<i>89.31</i>	<i>92.99</i>	<i>100.00</i>	<i>91.79</i>	<i>84.73</i>	<i>84.73</i>
- สัดส่วน GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด	80.65	79.15	90.39	86.98	89.31	92.99	100.00	91.79	84.73	84.73 ^ก
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	70.65	69.47	69.14	75.58	76.60	79.96	80.45	79.63	80.86	80.73
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	63.70	62.78	62.75	69.23	71.76	74.87	76.13	75.90	78.70	77.86
วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	77.70	69.51	66.20	83.77	80.76	90.11	86.71	84.31	83.71	88.65

หมายเหตุ: ก. ใช้ตัวเลขของปีที่แล้วแทน, ข. ใช้ตัวเลขของปีถัดไปแทน

5.2.4 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาตัวชี้วัดในอนาคต

1. แม้ว่าตัวชี้วัดด้านการกระจายรายได้จะมีการจัดเก็บและรายงานค่อนข้างครบดี แต่ยังไม่มีความชัดเจนที่สะท้อนการกระจายความมั่งคั่งที่เป็นธรรมที่เหมาะสม แม้จะเป็นที่ทราบกันว่าปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำที่สำคัญของสังคมไทยคือปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายความมั่งคั่งและการถือครองทรัพย์สิน และปัจจัยการผลิต และเป็นปัญหาสำคัญที่กระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย การพัฒนาตัวชี้วัดที่สะท้อนการกระจายการถือครองทรัพย์สิน และความมั่งคั่ง เช่นการกระจายการถือครองที่ดิน และทุน จะช่วยสะท้อนปัญหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ข้อมูลที่จำเป็นต่อการสร้างตัวชี้วัดมีการจัดเก็บอยู่แล้วในหน่วยงานของรัฐ แต่ยังไม่ได้มีการแปลงให้อยู่ในรูปแบบที่นำมาใช้งานต่อได้ง่าย

2. สำหรับดัชนีในองค์ประกอบย่อยการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี (decent work) ในประเด็นชี้วัดเรื่องโอกาสการมีงานทำที่เหมาะสม และการมีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน ในอนาคตควรต้องพิจารณาดัชนีชี้วัดมิติที่เป็นเชิงคุณภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป้าหมายด้านปริมาณ เช่นการมีงานทำ ความครอบคลุมของหลักประกัน สำหรับแรงงานเริ่มมีผลลัพธ์ที่บรรลุเป้าหมายแล้ว เป้าหมายเชิงคุณภาพเช่น ความเท่าเทียมกันของโอกาสระหว่างแรงงานในแต่ละช่วงอายุ และการศึกษา ความเหมาะสมของงานกับวุฒิการศึกษาหรือความสามารถ (skill) ของแรงงาน คุณภาพชีวิตของแรงงานและสภาพแวดล้อมของการทำงานโดยรวม เป็นต้น

3. ดัชนีที่ชี้วัดด้านคุณภาพการกำกับดูแล และการอำนวยความสะดวกด้านเศรษฐกิจของภาครัฐที่ใช้ในการปรับปรุงครั้งนี้คือ ดัชนีการทำธุรกิจ (Doing Business) ของธนาคารโลก ซึ่งเป็นดัชนีลักษณะ composite index เพียงดัชนีเดียวขององค์ประกอบด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ในอนาคตควรพิจารณาเก็บข้อมูลหรือพัฒนาดัชนีที่สามารถชี้วัดบทบาททางเศรษฐกิจของภาครัฐโดยตรง เช่น ดัชนีชี้วัดระดับการแข่งขันภายในประเทศ ดัชนีวัดต้นทุนการค้าเงินธุรกิจที่เกิดจากภาครัฐ การบังคับใช้สัญญาและกฎหมาย ซึ่งจะเป็นประเด็นที่สามารถวัดประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจได้ตรงกว่าการใช้ composite index

5.3 องค์ประกอบหลักด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล

5.3.1 ทบทวนองค์ความรู้และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

5.3.1.1 ทบทวนกรอบแนวคิด

1) ทบทวนองค์ความรู้ของแนวคิดที่เกี่ยวข้องในแต่ละองค์ประกอบหลัก

เดิมที องค์ประกอบหลักของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย คือ “สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” ซึ่งได้รวมสภาพแวดล้อมทางสังคมและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติไว้ในองค์ประกอบเดียวกัน โดย สศช. ได้ให้เหตุผลว่า มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศ การดำเนินชีวิตของคนจึงมีผลต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมและระบบนิเวศดังกล่าวก็จะส่งผลกระทบต่อระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคม โดย สศช. (ม.ป.ป.) ได้ให้ความหมายของคำว่า “สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” หมายถึง *การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและมีระบบนิเวศที่สมดุล เกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและยั่งยืน* โดยจากการตีความความหมายดังกล่าว คณะทำงานชุดเดิมในโครงการปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ปี 2556 จึงเสนอแบ่งนิยามขององค์ประกอบย่อยเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1. **ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน** หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต ตลอดจนการประกอบอาชีพ ไม่มีปัญหาความรุนแรงในสังคม
2. **สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี** หมายถึง การที่มลภาวะต่างๆ ได้รับการดูแล ควบคุมและแก้ไขให้ฟื้นคืนสู่สภาพที่ดีซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ความสามารถในการปฏิบัติการกิจและความสุขของบุคคลและสังคม
3. **ระบบนิเวศที่สมดุล** หมายถึง ระบบที่สรรพสิ่งต่างๆ พึ่งพิงและพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างได้ดุลทางธรรมชาติ การดำเนินชีวิตที่พอเหมาะพอควร สอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศเสื่อมโทรมลง ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ
4. **เศรษฐกิจสีเขียว** เพื่อสะท้อนให้เห็นความพยายามของประเทศในการพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจสีเขียวซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่สำคัญภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Growth) พ.ศ. 2556 – 2561

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่คณะทำงานชุดปัจจุบัน ได้ระดมความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ และภาคีการพัฒนา ในการประชุมกลุ่มเฉพาะ “การปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย : มิติสิ่งแวดล้อม” จัดขึ้นในวันอังคารที่ 24 มกราคม 2560 เวลา 13:00 - 16:30 น. ห้องศรีตรัง 3 ชั้น 2 โรงแรมตรัง กรุงเทพฯ และจากการประชุมร่วมของคณะทำงาน ที่ประชุมต่างมีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันว่า ควรจะย้ายองค์ประกอบย่อย “ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน” ไปอยู่ในองค์ประกอบหลักด้านสังคม และเปลี่ยนชื่อองค์ประกอบหลักจาก “**สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล**” เป็น “**สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล**” ทั้งนี้เพื่อให้น้ำหนักด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศมากขึ้น ง่ายต่อการนำตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยนี้ไปใช้งาน และไม่ทำให้เกิดความสับสนในการตีความของผู้รับข่าวสารโดยทั่วไป

สำหรับแนวคิดหลักที่สะท้อนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นี้ ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” รวมทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ และทุก

ระดับ ตลอดจน ยึด “วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” มาเป็นกรอบวิสัยทัศน์ของประเทศไทย ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับนี้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ ยึด “เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579” ที่เป็นเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดในด้านต่างๆ มีความสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายที่ยั่งยืน (SDGs) รวมทั้งการนำกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติและมาตรฐานสากล ทั้งในด้านคุณภาพสินค้าและบริการ สิทธิแรงงาน ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ความมั่นคง ความโปร่งใส และอื่นๆ มาเป็นแนวปฏิบัติและบังคับใช้สำหรับประเทศไทย

จากนั้น คณะทำงานได้ทบทวนกรอบแนวคิดและองค์ประกอบย่อยในส่วนที่เหลือ และเห็นว่า แนวคิดขององค์ประกอบหลัก (สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล) มีความเหมาะสมในการสะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขในมิติสิ่งแวดล้อม แต่ต้องมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบย่อยบางตัว เพื่อให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 มากยิ่งขึ้น

2) ศึกษาแนวคิดใหม่ที่มีผลต่อการปรับปรุงดัชนี

ในส่วนนี้ จะเริ่มจากการทบทวนแนวคิดใหม่ในมิติสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับหลักคิดที่ระบุไว้ในแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 จากนั้นจึงทำการทบทวนประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ที่มีผลต่อการปรับปรุงตัวชี้วัดในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล”

แนวคิดใหม่ในมิติสิ่งแวดล้อมจะเป็นการทบทวนแนวคิดที่สำคัญที่ได้มีการอภิปรายและกล่าวถึงทั้งในเวทีระหว่างประเทศและการดำเนินงานของหน่วยงานในประเทศรวมทั้งมีการพูดถึงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ด้วย ได้แก่ การสร้างสันติสุขและลดข้อขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม (environmental peace building and conflict management) ความยุติธรรมในด้านสิ่งแวดล้อม (environmental justice) นอกจากนี้ ยังได้ทำการทบทวนแนวคิดรอยเท้านิเวศ (ecological footprint) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน และมีการจัดทำชะนีรอยเท้านิเวศและขีดความสามารถทางชีวภาพของประเทศต่างๆ โดยองค์กร Global Footprint Network (GFN)

1. การสร้างสันติสุขและลดข้อขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม (environmental peace building and conflict management)

ข้อสังเกตด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดนี้ คือ

- มองปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมแบบแยกส่วน และมีความไม่ชัดเจนบางประการในดัชนีด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีการรวมประเด็นทางสังคมและกายภาพเข้าด้วยกัน
- ผู้ปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมดำเนินงานแบบแยกส่วนระหว่างสิ่งแวดล้อมกับทรัพยากรธรรมชาติ
- การปรากฏของความขัดแย้งในด้านทรัพยากร เช่น ที่ดิน ป่าไม้ แต่ประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้ไม่ได้ถูกนำมาสะท้อนให้เห็นในงานดัชนีชุดเดิม

ดังนั้น หากพิจารณาเรื่องความอยู่ดีมีสุข ควรระบุโดยจะให้ความสำคัญกับใคร อย่างไร เช่น บุคคลกลุ่มใด ชุมชนชนบท หรือคนในเมือง เนื่องจากการสร้างสันติภาพมีมิติสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติด้วย จึงเป็นประเด็นใหม่ที่อยากเสนอแนะให้มีการพิจารณาร่วมด้วยในการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข โดยในปัจจุบันมีหลายประเทศได้นำไปใช้ในการวิเคราะห์ด้วย เช่น ประเทศลาวที่ขัดแย้งจากการทำเหมืองทอง แร่ ปาล์ม เป็นต้น

2. ความเป็นธรรมในด้านสิ่งแวดล้อม (environmental justice)

มีปรากฏการณ์ความไม่เท่าเทียมระหว่างคนเมือง คนชนบท เช่น ในช่วงหน้าแล้งที่กรมชลประทานปล่อยน้ำ ลดนาปรัง แต่กรุงเทพฯ ใช้น้ำไม่ได้ ทำให้คนจนต้องแบกรับปัญหาวิกฤติเรื่องน้ำเสมอ การสร้างพื้นที่ทิ้งขยะที่มีการนำไปทิ้งแก่ชนบทซึ่งเป็นพื้นที่ของคนกลุ่มน้อย หรือ จังหวัดกาญจนบุรีที่มีโรงงานเข้าไปดำเนินการและชนกลุ่มน้อยก็ได้รับผลกระทบ หรือ ปัญหามลพิษจากถ่านหินที่จังหวัดกระบี่ เพราะฉะนั้นหากในแผนมีการมองอย่างรอบด้าน มองความสัมพันธ์กันมากขึ้น ไม่มองเฉพาะตัวเลขชี้วัดอย่างเดียว ก็อาจนำมาซึ่งการแก้ปัญหาความขัดแย้งไปได้พร้อมกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการเพิ่มดัชนีการเข้าถึงการใช้ทรัพยากร เพราะในประเทศเขตร้อนมีการพึ่งพิงการใช้ทรัพยากรมากกว่าประเทศในทวีปตะวันตกโดยเปรียบเทียบ ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีตัวชี้วัดการเข้าถึงการใช้ทรัพยากรนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการอยู่เย็นเป็นสุข นอกจากนี้ต้องมีการร่วมมือเพื่อวางแผนเรื่องการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นปัญหาใหญ่ในอนาคตอย่างแน่นอน

โดยทั้งสองแนวคิดที่นำเสนอข้างต้น จะนำไปรวมเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบหลักด้าน “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม” เพื่อให้องค์ประกอบด้าน “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” นี้สะท้อนถึงคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศรอบตัวเรา รวมทั้งกิจกรรมการสังคมและเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศได้ชัดเจนมากขึ้น

3. รอยเท้านิเวศ (ecological footprint)

ความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจและการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีนำไปสู่ความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและค่าบริการของระบบนิเวศเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ด้วยความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุดดังกล่าว ส่งผลให้ธรรมชาติและระบบนิเวศเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ ความร่อยหรอของทรัพยากรประมงและการสะสมของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศจนทำให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จนทำให้เกิดความกังวลว่า ความต้องการใช้และบริโภคทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ของมนุษย์จะอยู่ในระดับที่เกินขีดความสามารถของโลกและระบบนิเวศที่จะผลิตและตอบสนอง รวมทั้งดูดซับของเสียที่เกิดจากการผลิตและการบริโภคของมนุษย์ได้ โดยหากประเทศต่างๆ ยังปล่อยให้เกิดการใช้ทรัพยากรและปล่อยของเสียสู่สิ่งแวดล้อมต่อไปเรื่อยๆ ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศก็จะส่งผลกระทบย้อนกลับมายังการดำรงชีวิตของมนุษย์ได้ ด้วยเหตุนี้ จึงมีผู้เสนอให้มีการการวัดปริมาณการใช้ทรัพยากรที่เรียกว่า “รอยเท้านิเวศ” (ecological footprint: EF) ขึ้น

แนวคิดนี้ได้รับการริเริ่มและถูกนำมาใช้ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2539 โดยนักวางแผนชุมชน 2 คน ชื่อ Mathis Wackernagel และ William Rees โดยทั้งคู่ได้นำเสนอความจริงพื้นฐานที่ว่า สิ่งมีชีวิตทุกชนิดล้วนต้องอาศัยทรัพยากรจากระบบนิเวศเพื่อดำรงชีวิตซึ่งอาจสะท้อนได้จากขนาดพื้นที่บนโลกที่ต้องใช้เพื่อผลิตสรรหาทรัพยากรดังกล่าวมาตอบสนองความต้องการของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตบนโลกในแต่ละปี การใช้ทรัพยากรจึงเปรียบเสมือนการประทับรอยของการใช้ชีวิตไว้บนระบบนิเวศ โดยรอยเท้าใหญ่หมายถึงการบริโภคทรัพยากรที่มากกว่ารอยเท้าเล็ก

ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ชื่อ Global Footprint Network (GFN) ได้พัฒนาและต่อยอดแนวคิดดังกล่าว โดยให้คำจำกัดความของ “รอยเท้านิเวศ” ว่าเป็นตัวชี้วัดความต้องการของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติโดยวัดจากปริมาณของพื้นที่ดินและน้ำที่ประชากรใช้ในการผลิตทรัพยากรและดูดซับของเสียโดยเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบัน GFN ได้ริเริ่มการคำนวณหารอยเท้านิเวศของประเทศต่างๆ ภายใต้โครงการ National Footprint Accounts (NFA) โดยผลการคำนวณล่าสุดได้

นำเสนออยู่ในรายงาน Living Planet Report 2012 (World Wild Fund for Nature, 2012) โดย NFA เสนอกรอบการวิเคราะห์ที่พยายามประเมินอุปสงค์และอุปทานต่อปีที่ประเทศต่างๆ มีต่อระบบนิเวศโดยใช้วิธีการวัดสองส่วน ได้แก่

- 1) รอยเท้านิเวศ (ecological footprint) คือ การวัดระดับของอุปสงค์หรือความต้องการของมนุษย์ที่มีต่อทรัพยากรของโลกในปีหนึ่งๆ โดยประเมินจากระดับเทคโนโลยีที่ใช้และการจัดการทรัพยากรในปีนั้นๆ และ
- 2) ขีดความสามารถทางชีวภาพ (bio-capacity) คือ การวัดปริมาณพื้นที่บนบกและพื้นที่ทางทะเลที่สามารถจัดหาบริการระบบนิเวศให้กับมนุษย์ได้ (อุปทาน)

กลุ่มนักวิชาการ GFN จะประเมินรอยเท้านิเวศและขีดความสามารถทางชีวภาพในรูปของขนาดพื้นที่โลก โดยมีหน่วยเป็นค่าเฉลี่ยพื้นที่ในการรองรับของโลกที่เรียกว่า เฮกเตอร์โลก (global hectare, gha) และจะแสดงผลเป็นขนาดพื้นที่ต่อจำนวนประชาชนในแต่ละพื้นที่ (gha per capita) เพื่อให้ง่ายต่อการสื่อสารถึงขนาดพื้นที่บนโลกที่เหลืออยู่ต่อคนที่จะสามารถรองรับการบริโภคหรือการปลดปล่อยของเสียของแต่ละคนได้

องค์ประกอบหรือประเภทการใช้ที่ดินที่ใช้ในการคำนวณขนาดรอยเท้านิเวศ ประกอบด้วย

- 1) พื้นที่เพาะปลูก (cropland) โดยดูทั้งพื้นที่เพาะปลูกพืชที่เป็นอาหารของมนุษย์และเป็นอาหารสัตว์ ตลอดจนพื้นที่ปลูกพืชน้ำมันและยางพารา
- 2) พื้นที่ปศุสัตว์ (grazing land) ใช้เลี้ยงสัตว์เพื่อนำเนื้อและนมมาเป็นอาหารและนำหนังและขนสัตว์มาใช้ประโยชน์อื่นๆ
- 3) พื้นที่ประมง (fishing grounds) โดยดูจากข้อมูลการจับสัตว์น้ำจืดและสัตว์ทะเล
- 4) พื้นที่ป่า (forest land) ที่เป็นแหล่งผลิตไม้ซุง ไม้เชื้อเพลิง เนื้อไม้สำหรับมนุษย์
- 5) พื้นที่รองรับของเสีย (uptake land) ปัจจุบัน คำนวณเฉพาะพื้นที่ป่าไม้ที่สามารถดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ที่เกิดจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงฟอสซิล
- 6) พื้นที่ซึ่งมีสิ่งปลูกสร้างต่างๆ (built-up areas) เป็นพื้นที่ที่มนุษย์สร้างที่พักอาศัยและโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น เส้นทางคมนาคม โครงสร้างทางอุตสาหกรรมและอ่างเก็บน้ำสำหรับผลิตไฟฟ้า

ส่วนการคำนวณขีดความสามารถทางชีวภาพ (bio-capacity) ของโลกจะคำนวณเฉพาะขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ 4 ประเภท (cropland bio-capacity, grazing bio-capacity, marine/inland water bio-capacity, forest capacity) เนื่องจากความต้องการในสองกลุ่ม คือ ผลิตภัณฑ์จากป่าและการดูดซับคาร์บอนจะใช้อุปทานเดียวกัน คือ พื้นที่ป่า

วิธีการคำนวณ ecological footprint และ bio-capacity สรุปได้ดังนี้

1. แบ่งพื้นที่ที่ศึกษาออกเป็นประเภทต่างๆ
2. กำหนดค่า yield factors ให้แก่พื้นที่ต่างๆ (yield factors คืออัตราส่วนของอัตราการให้ผลผลิตของพื้นที่ที่ศึกษาต่ออัตราการให้ผลผลิตของพื้นที่ทั่วไป (โดยเฉลี่ยของโลก))
3. เปลี่ยนพื้นที่ประเภทต่างๆ ให้อยู่ในหน่วยเดียวกันคือ global hectare (gha) โดยคูณด้วย equivalent factor โดย equivalent factor มาจากผลการคำนวณค่าเฉลี่ยดัชนีความเหมาะสมของโลกสำหรับการใช้ที่ดินแต่ละประเภทหารด้วยดัชนีความเหมาะสมเฉลี่ยสำหรับการใช้ที่ดินทุกประเภท (world average suitability index for a given land use type/average suitability index for all land use types) โดยการใช้ที่ดินแต่ละประเภท

จะมีค่าดัชนีที่แตกต่างกันหรือในบางประเภทจะกำหนดให้ค่าดัชนีเท่ากัน เช่น built-up land จะเท่ากับ cropland ยกเว้นกรณีที่มีหลักฐานชัดเจนว่า built-up land นั้นมีได้มาจาก cropland ส่วน carbon uptake land จะมีค่าดัชนีเท่ากับ forest land¹⁹

จากการทบทวนข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณรอยเท้านิเวศและขีดความสามารถทางชีวภาพ พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลการผลิตและการบริโภคผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จากภาคเกษตร ประมงและป่าไม้ ข้อมูลการส่งออกและนำเข้าสินค้าที่ไม่ใช่สินค้าเกษตร และข้อมูลการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากสาขาต่างๆ รวมไปถึงการคำนวณพื้นที่ดูดซับคาร์บอนซึ่งใช้ข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ของแต่ละประเทศและพื้นที่ที่สิ่งปลูกสร้างซึ่งใช้ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินจากหลายแหล่ง แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณส่วนใหญ่มาจากฐานข้อมูลขององค์กรในสังกัดสหประชาชาติและหน่วยงานระหว่างประเทศ อื่นๆ อาทิ Food and Agriculture Organization (FAOSTAT, 2011), UN Statistics Division (UN Comtrade, 2011), International Energy Agency (IEA, 2011) รวมทั้งบทความตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

ผลการคำนวณในปีล่าสุดจากฐานข้อมูลปี ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) พบว่า ขีดความสามารถทางชีวภาพของโลก หรือขีดความสามารถของระบบนิเวศในการผลิตทรัพยากรธรรมชาติและดูดซับของเสียที่มนุษย์สร้างขึ้น อยู่ที่ 12 ล้าน gha หรือ 1.8 gha ต่อคน ในขณะที่รอยเท้านิเวศรวมของมนุษย์ทั้งโลกอยู่ที่ 18.2 ล้าน gha หรือ 2.7 gha ต่อคน ส่วนต่างของค่าทั้งสองหมายความว่า โลกจะต้องใช้เวลาอีก 1.5 ปี เพื่อสร้างทรัพยากรธรรมชาติมาทดแทนสิ่งที่มนุษย์ได้ใช้หมดไปและที่ได้มีการปล่อยของเสีย (ในรูปการปลดปล่อยคาร์บอน) ออกมาในเวลา 1 ปี

จากการเปรียบเทียบผลการคำนวณในอดีตกับปัจจุบัน (ข้อมูลปี ค.ศ. 2008) พบว่า ความสามารถทางชีวภาพต่อคนได้ลดจากระดับ 3.2 gha ในปี ค.ศ.1961 เหลือ 1.8 gha ในปี ค.ศ. 2008 และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา รอยเท้านิเวศ (ecological footprint) ของมนุษย์อยู่ในระดับที่สูงกว่าความสามารถของธรรมชาติในการดูดซับของเสียและสร้างทรัพยากรมาทดแทนของเก่าที่ถูกใช้ไป (bio-capacity) โดยส่วนต่างของค่าทั้งสองนี้เพิ่มจากร้อยละ 30 ในปี ค.ศ. 2005 เป็นร้อยละ 50 ในปี ค.ศ. 2008 (GFN เรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “ecological overshoot”) ทั้งนี้ GFN ได้อธิบายถึงสาเหตุหลักที่ทำให้ขีดความสามารถของธรรมชาติต่อหัวประชากรลดลงอันเนื่องมาจากประชากรที่เพิ่มขึ้นของโลกซึ่งธรรมชาติไม่สามารถสร้างทรัพยากรมาทดแทนในอัตราเดียวกับการเพิ่มขึ้นของประชากร นอกจากแรงกดดันจากการเพิ่มขึ้นของประชากรแล้ว ยังมีแรงกดดันจากระดับการบริโภคสินค้าและบริการต่อประชากรและความเข้มข้นของรอยเท้าในแง่ประสิทธิภาพในการแปลงทรัพยากรธรรมชาติมาเป็นสินค้าและบริการรวมทั้งปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นจากระบวนการผลิตซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ

โดยเฉลี่ยแล้วพบว่า ประเทศร่ำรวยจะใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าประเทศยากจนประมาณ 5 เท่าตัว ซึ่งดูได้จากประเทศที่มีรอยเท้านิเวศ (ecological footprint) ต่อคนสูงที่สุด 10 อันดับแรกของโลก เป็นประเทศตะวันออกกลางรายน้ำมัน 3 ประเทศ (กาตาร์ คูเวต สหรัฐอาหรับเอมิเรต) ประเทศยุโรป 4 ประเทศ (เดนมาร์ก เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ไอร์แลนด์) สหรัฐอเมริกา แคนาดา และออสเตรเลีย

¹⁹รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการคำนวณและแหล่งข้อมูลดูใน Borucke, M. et al. (2013). “Accounting for demand and supply of the biosphere’s regenerative capacity: The National Footprint Accounts’ underlying methodology and framework.” *Ecological Indicators*, 24, 518 – 533.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.ecolind.2012.08.005>

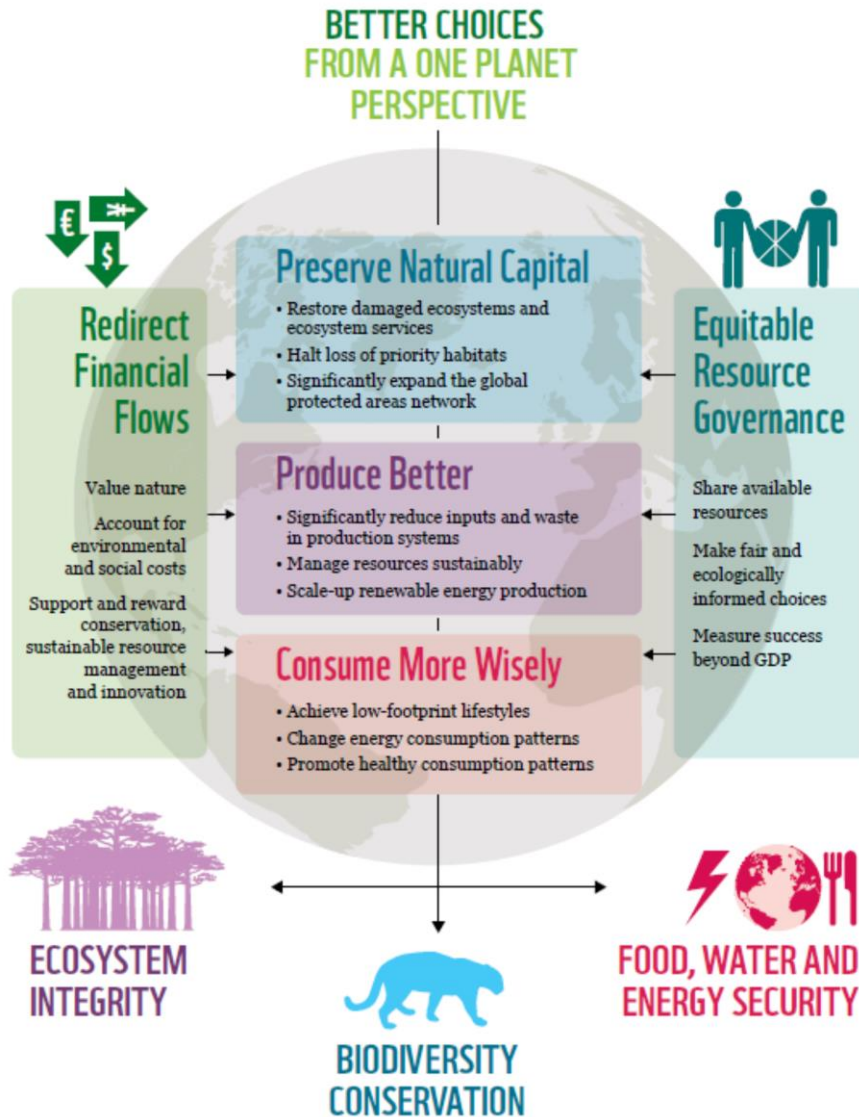
หากดูในส่วนประเทศที่มีขีดความสามารถทางชีวภาพ (bio-capacity) สูงที่สุดในโลก พบว่า ในปี ค.ศ. 2008 ประเทศที่มีความสามารถทางชีวภาพสูงที่สุดในโลก 10 อันดับแรกรวมกันมีสัดส่วนมากกว่า ร้อยละ 60 ของความสามารถทางชีวภาพทั่วโลก ได้แก่ บราซิล (ร้อยละ 15.4) จีน (ร้อยละ 9.9) สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 9.8) รัสเซีย (ร้อยละ 7.9) อินเดีย (ร้อยละ 4.8) แคนาดา (ร้อยละ 4.2) ออสเตรเลีย (ร้อยละ 2.6) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 2.6) อาร์เจนตินา (ร้อยละ 2.4) และคองโก (ร้อยละ 1.6) แต่ด้วยแนวโน้มการบริโภคต่อคนที่เพิ่มขึ้นในประเทศร่ำรวยและประเทศตลาดเกิดใหม่อย่างกลุ่ม BRIICS ได้แก่ บราซิล รัสเซีย อินเดีย อินโดนีเซีย จีน และแอฟริกาใต้ ผนวกกับจำนวนประชากรโลกที่เพิ่มขึ้น ก็เป็นสัญญาณเตือนว่า รอยเท้านิเวศ (ecological footprint) ในอนาคตจะเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน

มีข้อสังเกตว่า ในบางประเทศ พบว่า มีรอยเท้านิเวศต่ำกว่าขีดความสามารถทางชีวภาพ เช่น ประเทศโบลิเวียมีรอยเท้านิเวศ 2.6 gha ต่อประชากรแต่มีขีดความสามารถทางชีวภาพถึง 18 gha ต่อประชากร อย่างไรก็ตาม ชีดความสามารถทางชีวภาพดังกล่าวอาจถูกส่งออกและใช้โดยประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ กรณีประเทศสหรัฐอเมริกาและจีนนั้น แม้จะขีดความสามารถทางชีวภาพที่คิดเป็นพื้นที่รวมในระดับสูง แต่เมื่อคิดเป็นต่อหัวประชากรแล้ว รอยเท้านิเวศกลับสูงกว่าขีดความสามารถทางชีวภาพ โดยสหรัฐอเมริกามีรอยเท้านิเวศอยู่ที่ 7.19 gha ต่อคน ในขณะที่มีขีดความสามารถทางชีวภาพอยู่ที่ 3.86 ต่อคน ส่วนจีนมีรอยเท้านิเวศอยู่ที่ 2.13 gha ต่อคน ในขณะที่มีขีดความสามารถทางชีวภาพอยู่ที่ 0.87 ต่อคน สำหรับประเทศไทย ในปี ค.ศ. 2008 มีรอยเท้านิเวศอยู่ที่ 2.41 gha ต่อคน ในขณะที่มีขีดความสามารถทางชีวภาพอยู่ที่ 1.1 gha ต่อคน แสดงให้เห็นว่า **ประเทศไทยมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการปลดปล่อยคาร์บอนมากกว่าขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศในประเทศ**

แม้ว่าขนาดรอยเท้านิเวศส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับระดับการพัฒนา ระดับความมั่งคั่งและพฤติกรรมการบริโภคและการใช้ชีวิตของประชาชน แต่การตัดสินใจของภาครัฐและภาคธุรกิจก็มีอิทธิพลอย่างมาก ต่อขนาดรอยเท้านิเวศ โดยเฉพาะในส่วนรอยเท้าของพื้นที่ปลูกสร้างที่รัฐบาลมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ รวมทั้งการสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้า ตลอดจนนโยบายที่มีผลต่อการขยายการผลิตภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ดังนั้น ภาครัฐและภาคธุรกิจจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการลดรอยเท้านิเวศของประชาชน

World Wide Fund for Nature (WWF) ได้จัดทำข้อเสนอในการลดขนาดรอยเท้านิเวศให้อยู่ภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ โดยเน้นย้ำให้ทุกประเทศและทุกภาคส่วนตระหนักถึงข้อเท็จจริงพื้นฐานที่ว่า “ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติของโลกนั้นมีจำกัด” และเรามีโลกเพียงใบเดียว “one planet perspective” ด้วยเหตุนี้ ประเทศต่างๆ จะต้องร่วมกันจัดการและแบ่งปันฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในโลกใบนี้ ไม่เพียงแต่การปกป้องและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ ประเทศต่างๆ จำเป็นต้องปรับกระบวนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนมากขึ้นบนฐานของการปรับเปลี่ยนทิศทางของกระแสการเงินและการลงทุน รวมทั้งการเพิ่มความเป็นธรรมในการจัดสรรและใช้ทรัพยากรมากขึ้น (สรุปภาพรวมข้อเสนอในภาพที่ 5.1)

ตัวอย่างข้อเสนอการปรับปรุงระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่

ภาพที่ 5.1 : ข้อเสนอของ WWF ในการลดขนาดรอยเท้านิเวศ

ที่มา : Living Planet Report 2012 (WWF, 2012)

- ลดการใช้ทรัพยากรและการเกิดของเสียในระบบการผลิต โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรอาหารตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน น้ำและวัสดุ รวมทั้งการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- จัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน เช่น การจัดการทำประมงเกินขนาด (overfishing) และการใช้ทรัพยากรน้ำที่มากเกินไป
- เพิ่มการผลิตพลังงานหมุนเวียน โดยเพิ่มสัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อพลังงานทั้งหมดของโลกให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 40 ภายในปี ค.ศ.2030 และร้อยละ 100 ภายในปี ค.ศ.2050 ตัวอย่างข้อเสนอการปรับเปลี่ยนการบริโภคให้เกิดความยั่งยืนมากขึ้น ได้แก่
- ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริโภคพลังงานโดยลดอุปสงค์ด้านพลังงานลงให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 15 ภายในปี ค.ศ.2050 เทียบกับระดับอุปสงค์ในปี ค.ศ.2005

- ส่งเสริมการบริโภคที่ดีต่อสุขภาพมากขึ้น โดยการส่งเสริมให้ประชาชนบริโภคโปรตีนอย่างสมดุลตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก (WHO) และการลดการเกิดขยะเศษอาหารในร้านค้าปลีกและครัวเรือนของประเทศที่มีระดับรายได้ปานกลางและรายได้สูง
- ผลักดันให้เกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ลดรอยเท้านิเวศ โดยเฉพาะในกลุ่มประชาชนที่มีฐานะร่ำรวยต้องลดการบริโภคทรัพยากรและลดการเกิดของเสียให้เหลือน้อยที่สุด ส่งเสริมตลาดสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และปรับเปลี่ยนเมืองไปสู่ “smart cities” ที่มีการประยุกต์เทคโนโลยีที่ลดขนาดรอยเท้านิเวศในกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ

สำหรับข้อเสนอการปรับเปลี่ยนกระแสการเงินและการลงทุนเพื่อนำไปสู่การคุ้มครองและการจัดการระบบนิเวศอย่างยั่งยืนมาจากความตระหนักถึงปัญหาการใช้ทรัพยากรที่มากเกินไปซึ่งเกิดจากการที่ผู้มีส่วนได้เสียในสังคมมักจะมองเพียงผลประโยชน์ในระยะสั้น ในขณะที่ผลกระทบในระยะยาวของการคุ้มครองและการลงทุนในฐานทรัพยากรมันจะมีได้มีการประเมินออกมาเป็นตัวเงินเพื่อให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจได้พิจารณาเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ระยะสั้น ด้วยเหตุนี้ จึงมีข้อเสนอให้มีการประเมินมูลค่าทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้การตัดสินใจในการผลิตและการบริโภคได้คำนึงถึงผลประโยชน์ในระยะยาวที่จะเกิดในรุ่นลูกหลานด้วย ตัวอย่างข้อเสนอในประเด็นนี้ ได้แก่

- ให้มีการประเมินมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ทั่วโลกให้การยอมรับและให้มีการผนวกข้อมูลการประเมินมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจโครงการพัฒนาต่างๆ
- คำนึงถึงต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผนวกการคิดต้นทุนดังกล่าวเข้าไปในระบบบัญชีและการรายงานของภาคธุรกิจและภาครัฐ รวมทั้งการปรับให้ราคาสินค้าและบริการทุกประเภท ตลอดจนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาต่างๆ ต้องสะท้อนต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย
- สนับสนุนกิจกรรมอนุรักษ์และนวัตกรรมเพื่อการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยจะต้องขจัดการอุดหนุนกิจกรรมที่ทำลายการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน เช่น เงินอุดหนุนพลังงานเชื้อเพลิงฟอสซิลและการทำเกษตรกรรม ป่าไม้และประมงที่ยั่งยืน พัฒนากลไกทางการเงินรูปแบบใหม่ที่สามารถปรับทิศทางการลงทุนของภาครัฐและเอกชนไปสู่กิจกรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่สร้างความยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อม

นอกจากการปรับเปลี่ยนทิศทางการลงทุนแล้ว WWF ยังได้เสนอให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเป็นธรรมมากขึ้นซึ่งต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนค่านิยมของคำว่า “อยู่ดีมีสุข” และ การวัดระดับ “ความสำเร็จ” ของการพัฒนาประเทศที่มากกว่า GDP กล่าวคือ รัฐบาลจะต้องรวมตัวชี้วัดทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในการประเมินความสำเร็จของประเทศด้วย ตลอดจนการสร้างประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีผ่านการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขและการส่งเสริมความเท่าเทียมของหญิงชายผ่านการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและการจ้างงาน

จากการทบทวนแนวคิดและวิธีการคำนวณรอยเท้านิเวศ จะเห็นได้ว่า แนวคิดนี้ได้ช่วยให้เห็นการขนาดการใช้ทรัพยากรและความยั่งยืน (หรือไม่ยั่งยืน) ของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศต่างๆ และเป็นเครื่องมือที่เตือนว่า เรากำลังใช้ทรัพยากรเกินความสามารถของธรรมชาติที่จะสร้างทรัพยากรมาทดแทนหรือไม่ และเราได้ปล่อยของเสียจนเกิดมลพิษจนเกินความสามารถของธรรมชาติในการดูดซับหรือไม่ อย่างไรก็ดี หากจะนำแนวคิดนี้ปรับใช้กับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ นั้นอาจเป็นไปได้ยาก

เนื่องจากแนวคิดรอยเท้านิเวศเป็นการคำนวณดัชนีจึงไม่เหมาะสมที่จะนำผลการคำนวณโดยรวมมาใช้เป็นตัวชี้วัดในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ นอกจากนี้ ข้อมูลบางส่วนที่ใช้ในการคำนวณรอยเท้านิเวศ GFN ได้มีการคำนวณจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งประกอบกัน มีการใช้สมมติฐานค่อนข้างมาก เนื่องจากข้อมูลหลายส่วนไม่มีฐานข้อมูลระหว่างประเทศที่ครบถ้วนสมบูรณ์ซึ่งส่งผลต่อความแม่นยำของข้อมูล รวมทั้งมีการคำนวณที่ค่อนข้างซับซ้อนซึ่งทำให้ยากต่อการนำข้อมูลมาใช้ เช่น การคำนวณข้อมูล grazing land, fishing grounds และ built-up land²⁰

ประเด็นที่น่าสนใจนอกเหนือจากตัวชี้วัดที่ใช้คำนวณ คือ ข้อเสนอของ WWF เพื่อลดรอยเท้านิเวศที่นำเสนอข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า WWF มีได้คำนึงแต่เฉพาะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่าอันเป็นพันธกิจหลักขององค์กร หากแต่ได้เสนอกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมทั้งการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนและการปรับเปลี่ยนแนวคิดและทิศทางการลงทุนให้สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้น รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรที่เป็นธรรมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวและการพัฒนาสังคมคาร์บอนต่ำ

3) สรุปผลการทบทวนแนวคิดใหม่ที่มีต่อการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ

จากการทบทวนแนวคิดใหม่ในมิติสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปประเด็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในส่วนองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” ได้ดังนี้

1. แนวคิดหรือข้อเสนอที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในปัจจุบันจะไม่จำกัดเฉพาะการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในตัวเอง หากแต่มองปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม นั่นคือ รูปแบบการผลิตและการบริโภคภายใต้ระบบเศรษฐกิจปัจจุบันที่จะต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ ความอยู่เย็นเป็นสุขในมิติสิ่งแวดล้อมจึงจำเป็นต้องมองพื้นที่คาบเกี่ยวระหว่างมิติสิ่งแวดล้อมกับมิติเศรษฐกิจมากขึ้น (เช่นเดียวกับที่มุมมองในมิติเศรษฐกิจจำเป็นต้องคำนึงถึงมิติสิ่งแวดล้อมมากขึ้น)
2. นอกจากความเชื่อมโยงกับมิติเศรษฐกิจที่มากขึ้นแล้ว แนวคิด “เศรษฐกิจสีเขียว” ยังได้เน้นย้ำให้นโยบายเศรษฐกิจสีเขียว (เช่น การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม) ที่จะส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมด้วย เช่น การจ้างงาน การเพิ่มขึ้นของรายได้ และการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง การลงทุนในอุตสาหกรรมสีเขียวและโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องจะต้องก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมในมิติทางสังคมด้วย
3. จำเป็นต้องเพิ่มเติมองค์ประกอบย่อยเพื่อชี้วัดความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาตัวชี้วัดใน 2 ประเด็น คือ การสร้างสันติสุขและลดความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Peace Building and Conflict Management) และ ความเป็นธรรมในด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice) ทั้งนี้เพื่อสะท้อนความเป็นธรรมในการเข้าถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และความเป็นสมดุลของ “ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม” และการแบกรับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ระหว่างชุมชนเมืองและชุมชน

²⁰ อีกทั้งตัวชี้วัดหรือข้อมูลที่น่ามาคำนวณรอยเท้านิเวศบางส่วน เช่น พื้นที่ป่าและระดับการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เป็นตัวชี้วัดในดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขฯ อยู่แล้ว

ชนบท ทั้งนี้จะนำไปรวมเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบหลักด้าน “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม” เพื่อให้องค์ประกอบด้าน “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” นี้สะท้อนถึงคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศรอบตัวเรา รวมทั้งกิจกรรมการสังคมและเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศได้ชัดเจนมากขึ้น

4. องค์ประกอบย่อย “ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม” ที่เสนอขึ้นใหม่นี้ จะมุ่งเน้นการวัดความสามารถในการเข้าถึงการใช้ทรัพยากร การลดความขัดแย้งด้านทรัพยากร เช่น ที่ดิน ป่าไม้ ทรัพยากรด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐ (Environmental governance) โดยมีตัวอย่างตัวชี้วัด เช่น จำนวนและพื้นที่ป่าชุมชนที่เพิ่มขึ้น สัดส่วนของเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน จำนวนคดีที่มีการฟ้องร้องในด้านสิ่งแวดล้อม จำนวนคดีที่ศาลปกครองตัดสินว่าคำสั่งปกครองที่ออกโดยรัฐเป็นคำสั่งที่มีชอบ เป็นต้น
5. ในส่วนตัวชี้วัดที่ประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น แนวคิดใหม่ได้เสนอให้ใช้ตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงกับผลกระทบที่เกิดต่อสุขภาพของมนุษย์อันเป็นผลสุดท้ายของการพัฒนา (ends) มากกว่าที่จะประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยตัวมันเอง เช่น แทนที่จะดูระดับความเข้มข้นของมลพิษทางอากาศว่าเกินมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ ตัวชี้วัดที่เสนอในเศรษฐกิจสีเขียว และการเติบโตสีเขียว จะดูจำนวนประชากรที่สัมผัสกับมลพิษทางอากาศ เช่น จำนวนผู้เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลอันเนื่องมาจากการสัมผัสมลพิษทางอากาศ จำนวนปีของการมีสุขภาพสมบูรณ์ที่สูญเสียไปอันเนื่องจากคุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง เป็นต้น
6. ช่วงก่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มองปัญหาสภาพแวดล้อมในระดับที่คนเป็นผู้ทำลายและลดความอุดมสมบูรณ์จึงต้องฟื้นฟูและรักษาให้กลับมา ในนิยามจึงให้น้ำหนักที่ “การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” แต่การทำลายทรัพยากรฯ และสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ร่วมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศ อาทิ พื้นที่ป่าที่ลดลง การสูญพันธุ์ของพืชและสัตว์ ประกอบกับวงจรวัฏจักรการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติอย่างเอลนีโญ-ลานีญา ต่างก็เป็นตัวเร่งให้สมดุลของการอยู่ร่วมกันแบบเดิม (ที่มีการพึ่งพากัน) อาจทำได้ยาก การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่เราจะเผชิญหน้าในอนาคต น่าจะเป็นปัญหาจากภัยพิบัติ โรคอุบัติซ้ำ การแกว่งตัวของปรากฏการณ์ธรรมชาติที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต/ระบบการผลิต การตั้งถิ่นฐานมนุษย์ ดังนั้นความอยู่เย็นเป็นสุขของคนจึงควรให้น้ำหนักในประเด็นที่เกี่ยวข้องนี้มากขึ้น ควรเพิ่มน้ำหนักในเรื่องความสามารถรับมือกับภัยพิบัติ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการลงทุนเพื่อเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น
7. คณะทำงาน เสนอให้ใช้ตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงกับนโยบายที่สะท้อนถึงความพยายามในการปรับเปลี่ยน (inputs) และวิธีการปรับตัว (means) ซึ่งสามารถนำมาใช้อธิบายเสริมในการวิเคราะห์ผลการประเมินให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5.3.1.2 นิยามขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย

จากข้อตกลงในหลักการเกี่ยวกับการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ที่จะให้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ เป็นเครื่องมือวัดผลกระทบสุดท้ายของการพัฒนา (ends) ที่เกิดขึ้นกับคน นอกเหนือจากการวัดวิธีการ (means) และนโยบายที่สะท้อนถึงความพยายามในการปรับเปลี่ยน (inputs) ซึ่งสามารถนำมาใช้อธิบายเสริมในการวิเคราะห์ผลการประเมินให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้น ตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลัก “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” จึงสะท้อนให้เห็นสถานะปัจจุบันและแนวโน้มของ 1) คุณภาพสิ่งแวดล้อม 2) ความสมดุลของระบบนิเวศ และ 3) เศรษฐกิจสีเขียว โดยเน้นการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน (sustainable consumption and production) ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่เป็นแนวทางการพัฒนาหรือวิธีการ (means) ที่จะนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ที่มีความคาบเกี่ยวกับมิติอื่น ๆ ทั้งมิติเศรษฐกิจและมิติสังคม อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดเศรษฐกิจสีเขียว และการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนหลายตัวชี้วัดยังมีข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือเพิ่งเริ่มมีการจัดเก็บข้อมูล จึงอาจใช้เป็นตัวชี้วัดเสริมสำหรับการวิเคราะห์ในเบื้องต้น ถึงผลกระทบจากการพัฒนาที่ส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในขณะที่ “ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม” จะนำไปรวมเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบหลักด้าน “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม”

องค์ประกอบหลักด้าน “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” มีนิยามดังนี้

“การดำรงชีวิตในระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงต่อการสร้างผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และการทำลายความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ เพื่อสร้างความเจริญเติบโตอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมที่มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการผลิตและพฤติกรรมบริโภคมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม”

จากการทบทวนข้อมูลตามรายตัวชี้วัดและรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถแบ่งองค์ประกอบหลักด้าน “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” ออกเป็น 3 องค์ประกอบย่อย²¹ ดังนี้

(1) องค์ประกอบย่อย “สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี”

หมายถึง “การที่มลภาวะต่างๆ ได้รับการดูแล ควบคุมและแก้ไขให้ฟื้นคืนสู่สภาพที่ดีซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ความสามารถในการปฏิบัติการกิจและความสุขของบุคคลและสังคม” โดยประเด็นการประเมินจะพิจารณาจากมลภาวะต่างๆ (คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ ขยะ) ได้รับการป้องกันและดูแลแก้ไข การลดผลกระทบและการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อสะท้อนระดับที่คนเป็นผู้ทำลายและลดความอุดมสมบูรณ์จึงต้องฟื้นฟูและรักษาให้กลับมา นอกจากนี้ยังมุ่งประเมินความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติ โรคอุบัติซ้ำ การแกว่งตัวของปรากฏการณ์ธรรมชาติที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต/ระบบการผลิต การตั้งถิ่นฐานมนุษย์อีกด้วย เพื่อสะท้อนผลกระทบที่คนและสังคมได้รับจากปัญหาสภาพแวดล้อม

²¹ องค์ประกอบย่อย “ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน” ถูกย้ายไปอยู่ในองค์ประกอบหลักมิติสังคม ตามที่ได้อธิบายแล้วในตอนต้น ประเด็นการวัด คือ การลดลงของคดีความรุนแรงและจำนวนอุบัติเหตุสามารถสะท้อนถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและสังคมโดยรวม ประกอบด้วยตัวชี้วัดหลัก คือ (1) จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่อประชากรพันคน (2) อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกต่อประชากรพันคน และตัวชี้วัดเสริม คือ จำนวนคดียาเสพติดต่อประชากรพันคน

(2) องค์ประกอบย่อย “ระบบนิเวศที่สมดุล”

หมายถึง “ระบบที่สรรพสิ่งต่างๆ พึ่งพิงและพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างได้ดุลทางธรรมชาติ การดำเนินชีวิตที่พอเหมาะพอควร สอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศเสื่อมโทรมลง ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ” การประเมินความสมดุลของระบบนิเวศพิจารณาจากความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของระบบนิเวศต่างๆ เพื่อสะท้อนผลกระทบจากกิจกรรมการพัฒนาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อระบบนิเวศ

(3) องค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจสีเขียว”

หมายถึง “การพัฒนาที่มุ่งไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยที่กิจกรรมภายใต้แนวทางการพัฒนาดังกล่าวมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกในปริมาณที่ไม่ส่งผลกระทบทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และสูญเสียความสมดุลในการที่จะคำนวณการดำรงชีพและสนับสนุนวิถีการดำเนินชีวิตของประชากรในทุกสาขาการผลิต” โดยประเด็นการวัดเศรษฐกิจสีเขียว พิจารณาจากระบบการผลิตและพฤติกรรมการบริโภคที่ยั่งยืน มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ตัวชี้วัดเศรษฐกิจสีเขียว (ที่นอกเหนือจากประเด็นคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร) เป็นตัวชี้วัด means และมีความคาบเกี่ยวกับหลายมิติ อย่างไรก็ดี หากพิจารณาตัวชี้วัดเศรษฐกิจสีเขียวที่แม้จะเป็น means แต่สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขได้และควรมีการพัฒนาขึ้น เนื่องจากเป็นชุดตัวชี้วัดที่สะท้อนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตและพฤติกรรมการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

5.3.2 ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบหลักด้าน “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”

5.3.2.1 ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ 20 ประเด็นในแผนพัฒนา ฉบับที่ 12

คณะที่ปรึกษาได้ทบทวนประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ 20 ประเด็นที่ระบุอยู่ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยศึกษาประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” พร้อมทั้งพิจารณาการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบดังกล่าว ดังแสดงในตารางที่ 5.30

ตารางที่ 5.30: ประเด็นพัฒนาและข้อคิดเห็นต่อการปรับปรุง/เพิ่มเติมตัวชี้วัดองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”
1. การพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้ เป็นปัจจัยขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศไทยในทุกด้าน	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยจะต้องคำนึงถึงการใช้นวัตกรรมในการตอบโจทย์การพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนชุมชนในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ และการสร้างสังคมคุณภาพ	เชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจสีเขียว” พิจารณาเพิ่มเติมตัวชี้วัดที่สะท้อนตัวเลข/ปริมาณการลงทุนในนวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”
2. การเตรียมความพร้อมของประเทศในด้าน การ พัฒนา วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี และ นวัตกรรม	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสาขาการผลิตและบริการเดิมและต่อยอดไปสู่ความเป็นอัจฉริยะโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและการผสมผสานเทคโนโลยี อาทิ กลุ่มอาหารเกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประเทศในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	เชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจสีเขียว” พิจารณาเพิ่ม/ปรับตัวชี้วัดที่สะท้อนการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (green industry) โดยการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว 5 ระดับ ควรพิจารณานับจำนวนรวม หรืออาจให้คะแนนแต่ละระดับ และประเมินการเปลี่ยนแปลงของคะแนนรวม ทั้งนี้คณะทำงานจะปรับวิธีการคำนวณอีกครั้ง
3. การเตรียมพร้อมด้านกำลังคน และการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยหากมีการสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดี เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ มีการสร้างกลไกในการจัดทำนโยบายสาธารณะที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพที่จะนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี คนในสังคมก็จะมีจิตสำนึกที่ดีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศรอบตัวในทางอ้อมด้วย	เชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจสีเขียว” (การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน) พิจารณาเพิ่มตัวชี้วัดที่สะท้อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เช่น การจัดซื้อจัดจ้างผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร หรือการคำนวณรอยเท้านิเวศต่อหัวประชากร เป็นต้น
4. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยการผลักดันกลไกการกระจายที่ดินทำกินและการบริหารจัดการที่ดินของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาการไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย รวมถึงการมีสิทธิในการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับรัฐ ตามแนวคิดการสร้างสันติสุขและลดข้อขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental peace Building & conflict management)	เชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อย “ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม” ที่เสนอขึ้นใหม่ ในองค์ประกอบหลักด้าน “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม” โดยพิจารณาเพิ่มตัวชี้วัดที่สะท้อน การเข้าถึงการใช้ทรัพยากร การลดความขัดแย้งด้านทรัพยากร เช่น ที่ดิน ป่าไม้ ธรรมาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐ (Environmental governance) โดยมีตัวอย่างตัวชี้วัด เช่น จำนวน

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”
		และพื้นที่ป่าชุมชนที่เพิ่มขึ้น สัดส่วนของเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน จำนวนคดีที่มีการฟ้องร้องในด้านสิ่งแวดล้อม จำนวนคดีที่ศาลปกครองตัดสินว่าคำสั่งปกครองที่ออกโดยรัฐเป็นคำสั่งที่มีชอบ เป็นต้น
5. การปรับโครงสร้างการผลิตและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในแต่ละช่วงของห่วงโซ่มูลค่า	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ เนื่องจากการยกระดับห่วงโซ่มูลค่าด้วยการใช้เทคโนโลยีวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างนวัตกรรมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมทั้งยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ จะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการปล่อยมลพิษอื่นๆ สู่สิ่งแวดล้อม	เชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อย “สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี” โดยตัวชี้วัดหลัก (คุณภาพน้ำ อากาศและขยะ การใช้ทรัพยากรน้ำและพลังงาน) สามารถสะท้อนผลกระทบสุดท้ายของการพัฒนาซึ่งส่วนหนึ่งมาจากปรับโครงสร้างการผลิตอยู่แล้ว (ไม่ปรับเปลี่ยน)
6. การปรับระบบการผลิต การเกษตรให้สอดคล้องกับพันธกรณีในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการเกษตร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรชีวภาพ (Bio Based) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร มีความปลอดภัยไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมของประเทศ	เชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจสีเขียว” เนื่องจากเกษตรกรรมยั่งยืนมีความหลากหลายมากกว่าเกษตรอินทรีย์ เช่น วนเกษตร เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น ดังนั้นจึงไม่ควรวัดแค่พื้นที่เกษตรอินทรีย์ เสนอให้ปรับดัชนี “สัดส่วนพื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน (พื้นที่เกษตรอินทรีย์) “เป็น” อัตราการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนพื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน”
7. การเพิ่มศักยภาพฐานการผลิตและบริการเดิมและการต่อยอดไปสู่ฐานการผลิตและบริการให้โดยใช้เทคโนโลยีที่เข้มข้นและนวัตกรรม	ไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศโดยตรง แต่ควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ เช่น กระบวนการผลิตที่ใช้พลังงานสะอาด มีความเข้มของการใช้พลังงานต่อหน่วยการผลิตต่ำ เป็นต้น	เชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจสีเขียว” เสนอปรับวิธีการคำนวณดัชนี “สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย” นิยามพลังงานทางเลือก อาจไม่ต้องกำหนดชนิดของพลังงานที่ใช้ใน

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”
		การคำนวณ เพื่อให้เป็นการเปิดกว้าง เนื่องจากเป็นเรื่องของนวัตกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้
8. การส่งเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของ เศรษฐกิจกระแสใหม่	ไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศโดยตรง แต่ควรส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจตั้งใหม่ (Start Up) และวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีศักยภาพในการผลิตหรือดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	
9. การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้เติบโตและสนับสนุนภาคการผลิตเน้นการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ การขยายตัวด้านการค้าการลงทุน การผลิต การเคลื่อนย้ายแรงงานและจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การใช้ทรัพยากรน้ำและพลังงานเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของขยะ น้ำเสียและมลพิษทางอากาศ นอกจากนี้การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ และศักยภาพของพื้นที่อีกด้วย	เชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อย “สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี” โดยตัวชี้วัดหลัก (คุณภาพน้ำ อากาศและขยะ การใช้ทรัพยากรน้ำและพลังงาน) สามารถสะท้อนผลกระทบสุดท้ายของการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวอยู่แล้ว (ไม่ปรับเปลี่ยน)
10. การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ขยายฐานเศรษฐกิจให้กว้างขึ้นและต่อยอดห่วงโซ่การผลิตให้เข้มแข็งขึ้น	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ การพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์ และโทรคมนาคมในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ จะมีส่วนช่วยในการประหยัดพลังงานในภาคขนส่งและโลจิสติกส์ นอกจากนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่ชายแดน เขตเศรษฐกิจชายแดน ตลอดจนเชื่อมโยงระบบการผลิตกับพื้นที่ตอนในของประเทศ อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ จากการเพิ่มขึ้นของสินค้าที่มีคุณภาพต่ำจากประเทศเพื่อนบ้าน และจากการที่ภาครัฐอาจสุ่มตรวจสินค้าน้อยลงเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้ามากขึ้น	เชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจสีเขียว” โดยเสนอให้ปรับตัวชี้วัดเสริม “ความเข้มการใช้พลังงานหรือการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อ GDP” โดยใช้ รายได้ประชาชาติของประเทศไทยแบบปริมาณลูกโซ่ (National Income based on chain linked volumes) แทนค่า GDP at 1998 price

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”
11. การพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อย ขนาดเล็ก และ ขนาด กลาง วิสาหกิจชุมชน และ วิสาหกิจเพื่อสังคม	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในด้านการส่งเสริมบทบาทเอกชนในการดำเนินธุรกิจที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนคืนสู่สังคมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	เสนอ เพิ่ม ตัวชี้วัดที่ควรพัฒนาในอนาคต คือ “ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม” เพื่อสะท้อนปริมาณวิสาหกิจที่มีการตอบแทนคืนสู่สังคมและมีการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
12. การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากร-ธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยการพัฒนา ปรับปรุง พื้นฟู แหล่งน้ำเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจะช่วยเพิ่มความ สามารถในการรองรับของระบบนิเวศ รวมถึงการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีผลโดยตรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม (คุณภาพดินและน้ำ) และระบบนิเวศ (ทรัพยากรดินและป่าไม้) และหากประเทศไทยมีการวางแผนรองรับและจัดการปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัว และการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและระบบนิเวศ	เชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อย “สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี” เสนอ เพิ่ม ตัวชี้วัดเสริม เพื่อวัด ความสามารถรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ และสะท้อนการยกระดับขีดความสามารถในการปรับตัว ซึ่งจะรวมถึงการมีองค์ความรู้/ความเข้าใจที่จะรับมือ เพื่อให้ปรับตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการ เพื่อลดความเสี่ยง การมีระบบเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ เช่น งบประมาณภาครัฐเพื่อรับมือต่อภัยพิบัติทางธรรมชาติ หรือการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมตัวรับมือต่อภัยพิบัติ เป็นต้น
13. การฟื้นฟูพื้นฐานด้านความมั่นคงที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ เนื่องจากการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติของผู้มีความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์บนพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จะช่วยแก้ปัญหาข้อขัดแย้งของการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	สำหรับ ประเด็นการพัฒนาที่ 13, 14 เสนอ เพิ่ม องค์ประกอบย่อยใหม่ คือ “ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม” ในองค์ประกอบหลักด้าน “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม” โดยมีประเด็นชี้วัด คือ ธรรมาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”
14. การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ หากภาครัฐ (ทั้งส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น) บริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในนโยบาย/ แผนงาน/โครงการต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันหรือลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดจากการดำเนินนโยบาย/แผนงาน/โครงการนั้นๆ ได้	government) โดยใช้ตัวชี้วัด เช่น จำนวนคดีที่มีการฟ้องร้องในด้านสิ่งแวดล้อม จำนวนคดีที่ศาลปกครองตัดสินว่าคำสั่งปกครองที่ออกโดยรัฐเป็นคำสั่งที่มิชอบ เป็นต้น
15.การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศ เพื่อขยายขีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจหลักและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกกลุ่มในสังคม	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ หากมีการบริหารจัดการโลจิสติกส์ การพัฒนาระบบขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบและการพัฒนาระบบราง เพื่อสร้างความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและในอาเซียนอย่างเป็นระบบโดยมีโครงข่ายเชื่อมโยงภายในประเทศที่สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ จะมีส่วนช่วยในการประหยัดพลังงานและลดต้นทุนในภาคขนส่งและโลจิสติกส์	เช่นเดียวกับ ประเด็นการพัฒนาที่ 10
16. การพัฒนาภาคเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยเฉพาะการพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard) ให้รองรับการขยายตัวของภาค อุตสาหกรรมแห่งอนาคตอย่างมีสมดุล ส่งเสริมอุตสาหกรรมสีเขียวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อชุมชนโดยรอบ และการบริหารจัดการพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เจริญเติบโตและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน	เช่นเดียวกับประเด็นการพัฒนาที่ 2
17. การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้เข้มข้นและส่งผลต่อการพัฒนาอย่างเต็มที่	มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ จากความพยายามเพื่อเพิ่มบทบาทของไทยในเวทีโลกด้วยการส่งเสริมบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในกรอบความร่วมมือต่างๆ รวมทั้งการสนับสนุนการ	การกำหนดตัวชี้วัดที่จะประเมินผลกระทบสุดท้ายของการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก อย่างไรก็ตาม การคำนวณรอยเท้า

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”
	ขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	นิเวศของ Global Footprint Network (GFN) ร่วมกับการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจโดยใช้ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตระหว่างประเทศ (Interregional Input-Output Table) สามารถประเมินผลกระทบของการขับเคลื่อนนโยบายภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ ได้ แต่วิธีการคำนวณมีขั้นตอนยุ่งยากและต้องใช้ความรู้เฉพาะทางสูง จึงอาจมีปัญหาในการนำมาใช้งานจริง
18. การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ (Outward Investment)	ไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศโดยตรง แต่ควรส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ก่อให้เกิดรอยเท้านิเวศ (Ecological footprint) ย้อนกลับมายังประเทศไทย ภายใต้กรอบแนวคิดที่ครอบคลุมทั้งการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนและการปรับเปลี่ยนแนวคิดและทิศทางการลงทุนให้สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้น รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรที่เป็นธรรมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวและการพัฒนาสังคมคาร์บอนต่ำ	
19. การปรับปรุงภาคการเงินของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและให้สามารถแข่งขันได้	ไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศโดยตรง แต่ควรสนับสนุนให้เกิดการขยายโอกาสของการเข้าถึงบริการทางการเงิน เพื่อให้ภาคธุรกิจและประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้อย่างทั่วถึงในต้นทุนที่เหมาะสม รวมถึงการพัฒนาองค์กรการเงินฐานราก เพื่อสร้างความเท่าเทียมของโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร ธรรมชาติอย่างเป็นธรรม	

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”
20. การปฏิรูปด้านการคลังและงบประมาณ	ไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศโดยตรง แต่ควรมีระบบ/นโยบาย สนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสะท้อนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืนเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	เชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจสีเขียว” เสนอให้ปรับตัวชี้วัด “สัดส่วนมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในหน่วยงานภาครัฐต่องบประมาณแต่ละปี” ซึ่งตัวชี้วัดนี้เน้นเฉพาะภาครัฐ แต่ยังคงดัชนีด้านการบริโภคของภาคเอกชน เสนอให้นำ Green label ใช้ร่วมกันเพราะเป็นการสะท้อนพฤติกรรมของผู้บริโภค (ถึงแม้จะไม่ครอบคลุมสินค้าทุกประเภท) ในส่วนของแผนจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวของภาครัฐ อาจมองการเพิ่มขึ้นของจำนวนหน่วยงานรัฐ จะครอบคลุมมากกว่า

5.3.2.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

คณะที่ปรึกษาได้ทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศทั้ง 10 ยุทธศาสตร์ที่ระบุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยศึกษาประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” พร้อมทั้งพิจารณาการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบดังกล่าว มีข้อสังเกตว่า แนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์มีขอบเขตค่อนข้างกว้างและครอบคลุมหลายประเด็น ทำให้องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” เกี่ยวข้องกับหลายยุทธศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังแสดงในตารางที่ 5.31

ตารางที่ 5.31: ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และข้อคิดเห็นต่อการปรับปรุง/เพิ่มเติมตัวชี้วัด
องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล”
1. การเสริมสร้างและพัฒนา ศักยภาพทุนมนุษย์	ยุทธศาสตร์นี้ไม่มีความเชื่อมโยงกับ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล” โดยตรง เนื่องจาก องค์ประกอบย่อยด้าน สภาพแวดล้อมทางสังคม เรื่อง “ความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน” ได้ถูกย้ายไปอยู่ใน องค์ประกอบหลักด้านสังคม อย่างไรก็ตาม การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดี และ สร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาท สิทธิ และหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ ดี อาทิ ความรับผิดชอบ ความมี ระเบียบวินัย การเคารพในความ คิดเห็นที่แตกต่าง การตระหนักถึง ความสำคัญของการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและจิตสำนึก ต่อส่วนร่วม เป็นต้น จะส่งผล ทางอ้อมต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศได้ ผ่านการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตและ บริโภคไปสู่การผลิตและการบริโภค อย่างยั่งยืน	มีตัวชี้วัดด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินที่วัดผลกระทบ สุดท้ายของการพัฒนา (ends) อยู่ แล้ว (ในองค์ประกอบหลักด้าน สังคม) ประเด็นความเข้มแข็งของสถาบัน ครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของ องค์ประกอบในดัชนีความอยู่เย็น เป็นสุข ในมิติสังคมเช่นกัน
2. การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำใน สังคม	การสร้างความเป็นธรรมและลด ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย จำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาใน ยุทธศาสตร์อื่นๆ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มาเป็นพลังร่วมและ สนับสนุน การพัฒนา เช่น ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนที่เน้นการบริหารจัดการที่ดิน	พิจารณาเพิ่มเติมตัวชี้วัดเสริม เกี่ยวกับการถือครองที่ดินของ เกษตรกร โดยตรวจสอบข้อมูล เกษตรกรไร้อินทรีย์/ไร้อินทรีย์/การถือ ครองและใช้ประโยชน์ที่ดิน ถ้าหาก ไม่มีข้อมูล อาจเพิ่มตัวชี้วัดเสริมใน ส่วนของการมีทะเบียนข้อมูลที่ดิน และแผนที่แห่งชาติ รวมทั้งธนาคาร ที่ดิน และมีการปรับปรุงกฎหมาย/

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล”
	<p>ให้มีการกระจายการถือครองที่ดิน อย่างเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม มีความเสี่ยงที่ส่งผล ต่อความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และสังคม คือ การเข้าถึงการใช้ ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติทำให้ ชุมชนสูญเสียความสามารถในการ พึ่งตนเองและการพัฒนาศักยภาพ รวมถึงผลกระทบของการพัฒนา อุตสาหกรรมที่รุกล้ำพื้นที่ เกษตรกรรมและแหล่งทำมาหากิน ทำให้เกิดเป็นต้นทุนของชุมชน เพราะก่อให้เกิดมลพิษส่งผล กระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่</p> <p>(3.1.3) สร้างโอกาสในการมีที่ดิน ทำกินของตนเองและยกระดับ รายได้ โดยรัฐเข้าไปสนับสนุนการมี ที่ดินทำกินอย่างยั่งยืนในรูปแบบที่ ครบวงจร ตลอดจนถึงเสริมทักษะ การบริหารเงิน เพื่อให้สามารถ จัดการรายได้ เงินทุน และหนี้สิน อย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุน การจัดตั้งธนาคารที่ดิน เพื่อเป็น กลไกที่ทำให้เกิดการกระจายการ ถือครองที่ดิน ที่จะช่วยให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ผู้ยากจน ได้มีที่ดินทำ กินและมีที่อยู่อาศัย</p> <p>(3.1.4) กำหนดนโยบายการคลัง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมและ เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มคนที่มีรายได้ น้อยให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดย เพิ่มการจัดเก็บภาษีจากฐาน</p>	<p>ออกกฎหมายเพื่อการดังกล่าว หรือไม่ อีกแนวทางหนึ่งคือ การพิจารณา จากจำนวนและพื้นที่ป่าชุมชนที่ เพิ่มขึ้น โดยการตั้งตัวชี้วัดป่าชุมชน เพื่อสะท้อนความสามารถของ ชุมชนในการใช้ประโยชน์จากป่าได้ อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องแนวคิด ความอยู่เย็นเป็นสุข เพราะป่า ชุมชนมีความสัมพันธ์กับชุมชนมาก แม้จะไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นป่า ชุมชน แต่ชุมชนสามารถใช้ ประโยชน์ได้ แต่ในทางปฏิบัติอาจมี ความยืดหยุ่นขึ้นอยู่กับความผ่อน ปรนของเจ้าหน้าที่ ข้อมูลเรื่องป่าชุมชนเบื้องต้น ใน ปัจจุบันมีแผนเพิ่มจำนวนป่าชุมชน ให้ได้ถึง 21,850 หมู่บ้านโดยมีการ จัดตั้งไปแล้วประมาณ 9,000 หมู่บ้าน (แต่ทั้งนี้ไม่สามารถ คำนวณเป็นไรได้เพราะว่าขึ้นอยู่กับ การเรียกร้องของชุมชน) ส่วนใน ของเรื่องความขัดแย้งของกรณีการ ใช้ที่ดิน ทางกรมป่าไม้กำลังแก้ไข ปัญหานี้อยู่ โดยส่วนใหญ่เริ่มแก้ไข จากพื้นที่ต้นน้ำก่อน</p>

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล”
	<p>ทรัพยากร และปรับปรุง ระบบการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนปรับโครงสร้างการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายภาครัฐ โดยให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณเชิงบูรณาการ และเชิงพื้นที่ที่มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อลดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมควบคู่ไปกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจ</p>	
<p>3. การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน</p>	<p>แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ</p> <p>(3.1.1) การพัฒนาด้านการคลัง โดยใช้เครื่องมือทางภาษีเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเพื่อเป็นช่องทางการเพิ่มรายได้ภาครัฐ โดยเร่งรัดให้มีการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่เก็บจากผลิตภัณฑ์หรือวัตถุดิบที่ก่อให้เกิดมลพิษ รวมถึงการเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติ</p> <p>(3.1.2) การพัฒนาภาคการเงิน โดยพัฒนานวัตกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถจัดสรรทรัพยากรของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและสนับสนุนการพัฒนาตลาดทุนของประเทศ โดยการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ทางการ</p>	<p>ตัวชี้วัดที่กำหนดอยู่ในยุทธศาสตร์นี้สามารถนำมาเป็นตัวชี้วัดเสริมในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ได้แก่ สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ความเข้มการใช้พลังงาน</p> <p>ตัวชี้วัดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมสีเขียว พื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืน (เป้าหมายในยุทธศาสตร์ เพิ่มเป็น 5 ล้านไร่ ในปี 2564 หรืออาจพิจารณาการเพิ่มขึ้นของพื้นที่การผลิตเกษตรกรรมยั่งยืนร้อยละ 20 ต่อปี)</p> <p>สัดส่วนเกษตรกรที่มีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัยจากสารเคมีการเกษตร ปริมาณการผลิตและการนำเข้าสารเคมีและสัดส่วนเกษตรกรที่มีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัยจากสารเคมีการเกษตร</p> <p>การประกาศห้ามใช้สารเคมีที่หลายประเทศห้ามใช้แล้ว</p>

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล”
	<p>เงินให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่ม อาทิ กลุ่มเกษตรกร ที่ต้องการเครื่องมือในการประกันความเสียหายพืชผลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น</p> <p>(3.2.1) การพัฒนาภาคการเกษตร โดยเสริมสร้างฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดย (1) ขับเคลื่อนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง โดยการสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ผ่านมาตรการทางการเงินการคลัง การส่งเสริมการผลิต การยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้แตกต่างจากสินค้าเกษตรที่ใช้สารเคมี ตลอดจนมาตรการส่งเสริมการตลาด และแนวทางอื่นๆ เช่น การใช้หลักการคาร์บอนเครดิต เป็นต้น (2) ควบคุมการใช้สารเคมี การเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด ตลอดจนกำหนดมาตรการทางการเงินการคลังในการกำกับดูแลการผลิต การนำเข้า และการใช้สารเคมีการเกษตร</p> <p>(3.2.2) การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมโดย (1) โดยการพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานของการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (2) การยกระดับการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้น</p>	<p>มีข้อสังเกตว่า ประเทศไทยยังไม่มี การพัฒนาตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงความมั่นคงทางด้านอาหาร พลังงานและน้ำ</p> <p>ทั้งนี้ ข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุจุกเงินจากสารเคมี มีการปรับปรุงความสมบูรณ์ของฐานข้อมูล ล่าสุดมีข้อมูลถึงปี 2559 แล้ว (ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ) จึงสามารถนำมาเป็นดัชนีหลักได้ เพราะข้อมูลมีความสมบูรณ์ต่อเนื่องมากขึ้น</p>

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล”
	<p>เพื่อให้สามารถเข้าสู่ตลาดสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เช่น สินค้ากลุ่มที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพ/สิ่งแวดล้อม เป็นต้น (3) ส่งเสริมอุตสาหกรรมพลังงานชีวภาพเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้และสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและวัตถุดิบชีวมวล</p> <p>(3.2.3) การพัฒนาภาคบริการและการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศเพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวสีเขียว การท่องเที่ยวเชิงศิลปะและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงกีฬา เป็นต้น</p> <p>(3.2.4) การพัฒนาภาคการค้าและการลงทุน โดยส่งเสริมการลงทุนที่ยั่งยืนและสร้างความสมดุลของการเจริญเติบโตในทุกมิติโดยให้ความสำคัญกับการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนและสร้างแรงจูงใจให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมฐานปัญญาและความรู้ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและเทคโนโลยีการลดคาร์บอน</p>	
4. การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน	ยุทธศาสตร์นี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับองค์ประกอบหลักนี้ในมิติสิ่งแวดล้อม โดยเป้าหมายและ	มิติสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีความหลากหลายในประเด็น จำเป็นต้องเลือกประเด็นที่

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล”
	<p>ตัวชี้วัดในยุทธศาสตร์นี้ สอดคล้องกับตัวชี้วัดในองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์นี้ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเพิ่มเติมที่ควรนำมาพิจารณาปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ดังนี้</p> <p>(3.1.3) พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดินและแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการที่ดิน จัดทำหลักฐานการถือครองที่ดินของรัฐทุกประเภทให้ครบถ้วนชัดเจน ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการที่ดินให้มีเอกภาพเพื่อทำหน้าที่กำหนดภาพรวมนโยบายด้านที่ดินและกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม</p> <p>(3.1.4) ปกป้องทรัพยากรทางทะเลและป้องกันการกัดเซาะตลิ่งและชายฝั่ง พัฒนาพื้นที่ ชายฝั่งโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนระยะยาว ลดความขัดแย้งเชิงนโยบายระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การท่องเที่ยว การประมง และวิถีชีวิตของชุมชน</p> <p>(3.4.1) ส่งเสริมการผลิตและการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้มาตรการทางการเงินและการคลังเพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานการผลิตมลพิษ และการ</p>	<p>ภาคส่วนเห็นว่าสำคัญเป็นตัวชี้วัดหลัก</p> <p>ตัวชี้วัดที่กำหนดในยุทธศาสตร์นี้ ส่วนใหญ่วัดผลกระทบสุดท้ายของการพัฒนาซึ่งบางตัวชี้วัดอยู่ในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขอยู่แล้ว เช่น พื้นที่ป่าไม้ คุณภาพแหล่งน้ำ การจัดการขยะ ดังนั้น จึงสามารถนำตัวชี้วัดในยุทธศาสตร์มาเพิ่มเติมในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ดังนี้</p> <p>สัดส่วนพื้นที่อนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ</p> <p>สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศ</p> <p>จำนวนชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต (ทั้งพืชและสัตว์) ที่อยู่ในภาวะถูกคุกคามหรือใกล้สูญพันธุ์</p> <p>พื้นที่ชลประทานและปริมาณกักเก็บน้ำต่อจำนวนประชากร</p> <p>คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำหลัก</p> <p>คุณภาพอากาศในเขตเมืองและเขตอุตสาหกรรม</p> <p>อัตราการกำจัดขยะชุมชนถูกหลักสุขาภิบาล และอัตราการนำขยะไปใช้ประโยชน์</p> <p>อัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่</p> <p>ปริมาณและมูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ</p> <p>สัดส่วนของพื้นที่เสี่ยงภัยที่ได้รับการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังภัยธรรมชาติ</p> <p>เครื่องมือและกลไกในการบริหารจัดการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>ฐานข้อมูลและแผนที่แสดงพื้นที่</p>

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล”
	<p>ใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>(3.4.2) สนับสนุนการผลิตภาคการเกษตรไปสู่เกษตรกรรมที่ยั่งยืน โดยสนับสนุนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตจากพืชเชิงเดี่ยวไปสู่เกษตรกรรมยั่งยืน อาทิ เกษตรธรรมชาติ เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ วนเกษตร และเกษตรทฤษฎีใหม่</p> <p>(3.4.4) สร้างแรงจูงใจให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืน โดยเลือกใช้มาตรการจูงใจที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ประยุกต์ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค เช่น อาทิ การคิดราคาสินค้าโดยรวมต้นทุนค่าใช้จ่ายจากการใช้ทรัพยากร-ธรรมชาติรวมทั้งค่ากำจัดซากผลิตภัณฑ์ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว</p> <p>(3.5.4) เพิ่มขีดความสามารถในการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>(3.5.5) สร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม</p>	<p>เสี่ยงภัยจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั่วโลกเฝ้าระวังและระบบเตือนภัยล่วงหน้า</p> <p>นอกจากนี้ ยังพิจารณาเพิ่มดัชนีที่สะท้อนปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เนื่องจากส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ</p> <p>ในส่วนของตัวชี้วัดด้านขยะชุมชน พิจารณาเพิ่มดัชนีที่สะท้อนความพยายามในการลดปริมาณขยะชุมชนลง เพื่อสะท้อนพฤติกรรมบริโภคอย่างยั่งยืน</p> <p>พิจารณาตัดตัวชี้วัด “ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อหัวประชากร” ออก เนื่องจาก (1) ไม่ใช่ตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงความอยู่เย็นเป็นสุขโดยตรง (2) ไม่ได้ตัวบ่งชี้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อมนุษย์ ผลกระทบจากปรากฏการณ์โลกร้อน (global warming) หรือการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศสามารถจัดได้ด้วยตัวชี้วัดอื่นๆ แทนได้ เช่น จำนวนผู้เสียชีวิตและมูลค่าความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ค่าใช้จ่ายในการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงภัย เป็นต้น</p>

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัดในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”
	<p>ของประชาชน และภาคส่วนต่างๆ ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>(3.7) พัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การผลักดันการนำแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ให้มีผลบังคับใช้ตามกฎหมายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ หรือ การทบทวนแก้ไขกฎหมาย โดยเฉพาะร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน เพื่อให้มีสาระคุ้มครองสิทธิชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่อาศัยบนพื้นที่ต้นน้ำ หรือพื้นที่อนุรักษ์ เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน</p>	
5. การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน	<p>ยุทธศาสตร์นี้ไม่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” โดยตรง แต่มีการวางเป้าหมายที่เกี่ยวข้องในมิติสิ่งแวดล้อม คือ แผนงานด้านความมั่นคงมีการบูรณาการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีตัวชี้วัด คือ จำนวนแผนงานด้านความมั่นคงที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและ</p>	<p>เนื่องจากไม่มีความเชื่อมโยงโดยตรงถึงไม่เสนอตัวชี้วัดในมิติสิ่งแวดล้อมในยุทธศาสตร์นี้ แต่อาจพิจารณานำ “จำนวนแผนงานด้านความมั่นคงที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น” มาใช้เป็นตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบ “ระบบนิเวศสมดุล” เพื่อประเมินนโยบายที่สะท้อนถึงความพยายามในการปรับเปลี่ยน (inputs) และสร้างกลไกจัดการเพื่อลดผลกระทบ</p>

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล”
	<p>สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ภายใต้แนวทางการพัฒนา (3.5) การบริหารจัดการความมั่นคงเพื่อการพัฒนา เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างแผนงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงกับแผนงานการพัฒนาอื่นๆ ภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยพัฒนากลไกด้านความมั่นคงและระบบการขับเคลื่อนแผนงานต่างๆ ให้พร้อมรับสถานการณ์ทั้งระดับชาติและระดับพื้นที่ โดยสร้างเครือข่ายการสนับสนุน ทั้งด้านนโยบาย องค์ความรู้และการสร้างกลไกขับเคลื่อนแผนงานด้านเศรษฐกิจ สังคม</p> <p>ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความมั่นคง ควบคู่ไปกับการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน (ประชารัฐ) ในการกำหนดและขับเคลื่อนแผนงานด้านความมั่นคง</p>	<p>จากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศได้</p>
<p>6. การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย</p>	<p>ยุทธศาสตร์นี้ไม่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” โดยตรง อย่างไรก็ตาม การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้แนวทางการพัฒนา (3.4) โดยเพิ่มความคล่องตัวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในเรื่องการกำหนดนโยบาย การบริหารบุคลากร และการบริหารการเงิน การคลัง และงบประมาณ และปรับกระบวนการทำงานขององค์กรปกครองส่วน</p>	<p>เสนอเพิ่มองค์ประกอบย่อยใหม่ คือ “ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม” ในองค์ประกอบหลักด้าน “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม” โดยมีประเด็นชี้วัด คือ ธรรมาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental governance) โดยใช้ตัวชี้วัด เช่น จำนวนคดีที่มีการฟ้องร้องในด้านสิ่งแวดล้อม</p> <p>จำนวนคดีที่ศาลปกครองตัดสินว่าคำสั่งปกครองที่ออกโดยรัฐเป็นคำสั่งที่มีชอบ เป็นต้น</p>

<p>ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศในแผนฯ 12</p>	<p>ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมดุล”</p>	<p>ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล”</p>
	<p>ท้องถิ่นเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับ ภาคอื่นๆ อย่างมีธรรมาภิบาล รวมทั้งพัฒนารูปแบบการกำกับ ดูแลโดยภาคประชาชนและชุมชน จะช่วยการสร้างสรรค์สุขและลดข้อ ขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental peace building & Conflict management) ระหว่างรัฐกับ ชุมชนลงได้</p>	
<p>7.การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานและระบบโลจิสติกส์</p>	<p>ยุทธศาสตร์นี้มีความเชื่อมโยงกับ การเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ ผ่านการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ ระบบโลจิสติกส์ในภาพรวม โดยมี เป้าหมายเพื่อ (1) ลดความเข้มการ ใช้พลังงาน (Energy Intensity: EI) และลดต้นทุนโลจิสติกส์ของ ประเทศ (2) เพิ่มปริมาณการขนส่ง สินค้าทางรางและทางน้ำ ซึ่งมี ต้นทุนโลจิสติกส์และต้นทุนด้าน พลังงานต่ำกว่าการขนส่งทางถนน และเพิ่มปริมาณการเดินทางด้วย ระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง เพื่อลดความแออัดของปริมาณ การจราจรทางถนน ลดความ สิ้นเปลืองจากการเผาผลาญ เชื้อเพลิงและการปล่อยก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂ emission) (3) เพิ่มสัดส่วนการใช้ พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้ พลังงานขั้นสุดท้าย และลดการ พึ่งพาก๊าซธรรมชาติในการผลิต ไฟฟ้า (4) ขยายกำลังการผลิต</p>	<p>เช่นเดียวกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ตัวชี้วัดที่กำหนดในยุทธศาสตร์นี้ ส่วนใหญ่วัดผลกระทบสุดท้ายของ การพัฒนาซึ่งบางตัวชี้วัดอยู่ในดัชนี ความอยู่เย็นเป็นสุขอยู่แล้ว จึง สามารถนำตัวชี้วัดในยุทธศาสตร์มา เพิ่มเติมในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ดังนี้ สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ลดลงจาก 8.22 เป็น 7.70 พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ใน ปี 2564 สัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทาง ราง ต่อปริมาณการขนส่งสินค้า ทั้งหมดภายในประเทศ เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 1.4 เป็นร้อยละ 4 และ สัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทาง น้ำต่อปริมาณการขนส่งสินค้า ทั้งหมดภายในประเทศ เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 12 เป็นร้อยละ 15 ในปี 2564 สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อ ปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย</p>

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล”
	<p>น้ำประปาและกระจายโครงข่าย การให้บริการน้ำประปาให้ ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อให้ ประชาชนได้รับบริการน้ำสะอาด อย่างทั่วถึง</p> <p>แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ</p> <p>(3.1.1) พัฒนาระบบขนส่งทางราง (3.1.2) พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ ในเขตเมือง (3.1.5) พัฒนาระบบขนส่งทางน้ำ (3.4.1) ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ พลังงาน (3.4.2) จัดหาพลังงานให้เพียงพอ และสร้างความมั่นคงในการผลิต พลังงาน (3.4.3) เพิ่มศักยภาพการบริหาร จัดการ การผลิต และการใช้ พลังงานทดแทนและพลังงาน สะอาด (3.6.1) พัฒนาระบบน้ำประปาให้ ครอบคลุมและทั่วถึง</p>	<p>เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12.94 เป็นร้อย ละ 17.34 ในปี 2564</p> <p>สัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการ ผลิตไฟฟ้าลดลงจากร้อยละ 65 เป็นร้อยละ 47 ในปี 2564</p> <p>จำนวนครัวเรือนในเขตนครหลวง ได้รับบริการน้ำประปาร้อยละ 100 ภายในปี 2561 และจำนวนครัวเรือน ในเขตภูมิภาค/เทศบาลได้รับบริการ น้ำประปาครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 80 ในปี 2564</p> <p>จำนวนหมู่บ้านทั่วประเทศได้รับ บริการน้ำสะอาดร้อยละ 100 ในปี 2564</p> <p>เสนอให้ปรับแก้ตัวชี้วัด “ร้อยละ ของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ใน เกณฑ์พอใช้ต่อแหล่งน้ำทั่วประเทศ เกณฑ์มาตรฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ต่อแหล่งน้ำทั่วประเทศ” โดย เปลี่ยนเกณฑ์คุณภาพอย่างต่ำของ แหล่งน้ำ จากเกณฑ์พอใช้เป็น เกณฑ์ดี เพื่อสะท้อนความอยู่ดีมีสุข ของชุมชน โดยใช้เกณฑ์มาตรฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อแหล่งน้ำ ทั่วประเทศ</p>
8. การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และ นวัตกรรม	<p>ยุทธศาสตร์นี้มีความเชื่อมโยงกับ การพัฒนานวัตกรรมที่มุ่งเน้นการ ลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับ คุณภาพชีวิตของประชาชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และเพิ่มคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดย ลงทุน วิจัย และ พัฒนา กลุ่ม เทคโนโลยีที่ประเทศไทยมีศักยภาพ พัฒนาได้เอง อาทิ กลุ่มอาหารและ</p>	<p>เชื่อมโยงกับองค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจสีเขียว” พิจารณาเพิ่มเติมตัวชี้วัดที่สะท้อน ตัวเลข/ปริมาณการลงทุนใน นวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p>

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล”
	<p>เกษตร การแพทย์ สิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมสร้างสรรค์และ วัฒนธรรม และสนับสนุนให้มีการ ทำวิจัยที่สอดคล้องกับศักยภาพ และความต้องการของพื้นที่เพื่อ สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา จังหวัดและกลุ่มจังหวัด ซึ่งจะช่วย เสริมสร้างศักยภาพการวิจัยและ พัฒนาของท้องถิ่น และนำงานวิจัย ไปช่วยสร้างมูลค่าเพิ่ม และ แก้ปัญหาต่างๆ โดยใช้ประโยชน์ จากสถาบันการศึกษา หน่วยงาน ด้านการวิจัยพัฒนาที่กระจายตัวอยู่ ในพื้นที่ และภาคชุมชนและสังคม (แนวทางการพัฒนาที่ 3.3.2 ข้อ 5)</p>	
9. การพัฒนาภาคเมือง และ พื้นที่เศรษฐกิจ	<p>ยุทธศาสตร์นี้มีความเชื่อมโยง โดยตรงกับ องค์ประกอบย่อยด้าน “เศรษฐกิจสีเขียว” โดยกำหนด เป้าหมาย คือ พื้นที่ฐานเศรษฐกิจ หลัก มี ระบบ การ ผลิต ที่มี ประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม โดยในแต่ละภาคจะมี แนวทางการพัฒนาแตกต่างกัน กล่าวคือ ภาคเหนือ: พัฒนาให้เป็น ฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: พัฒนา ให้หลุดพ้นจากความยากจนสู่ เป้าหมายการพึ่งตนเอง ภาคกลาง: พัฒนาเป็นฐาน- เศรษฐกิจชั้นนำ ภาคใต้: พัฒนาเป็นฐานการสร้าง รายได้ที่หลากหลาย นอกจากนี้ การพัฒนาพื้นที่ เศรษฐกิจบริเวณชายฝั่งทะเล</p>	<p>ตัวชี้วัดที่กำหนดในยุทธศาสตร์นี้ สามารถนำมาเพิ่มเติมในดัชนีความ อยู่เย็นเป็นสุข ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสารอินทรีย์ระเหยง่ายใน พื้นที่อุตสาหกรรมหลักบริเวณมาบ ตาพุดไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน ข้อร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับ ผลกระทบจากการประกอบการใน พื้นที่ลดลง อย่างไรก็ตาม การประเมินต้อง พิจารณาแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือว่า ควรใช้แหล่งใด เนื่องจากข้อมูลจาก หน่วยงานภาครัฐต่างๆ มีความ ซ้ำซ้อนกัน เพื่อป้องกันปัญหาการ นับซ้ำ</p>

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล”
	<p>ตะวันออกจะเร่งรัดการแก้ปัญหา มลพิษและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้ เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็น รูปธรรม สนับสนุนอุตสาหกรรมให้ ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตและ ส่งเสริมอุตสาหกรรมอนาคตที่ใช้ เทคโนโลยีทันสมัย เพื่อลด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและ ชุมชน ลดการปล่อยมลพิษจาก แหล่งกำเนิด ลดการรั่วซึมของ สารอินทรีย์ระเหยง่าย และใช้ พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ท้ายที่สุด การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ ใหม่บริเวณชายแดนเป็นประตู เศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศ เพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่าง ยั่งยืนและเกิดผลที่เป็นรูปธรรม โดยสนับสนุนและยกระดับการ พัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้อง กับศักยภาพของพื้นที่ โดยให้ ความสำคัญกับการอนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่าง มีประสิทธิภาพ การแก้ปัญหาขยะ มูลฝอยในพื้นที่</p>	
10. ความร่วมมือระหว่าง ประเทศเพื่อการพัฒนา	<p>แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ การเสริมสร้างความร่วมมือที่ดี ระหว่างประเทศในการสนับสนุน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่าง มีจริยธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตาม กรอบความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม ในระดับอนุภูมิภาค อาทิ แผนงาน</p>	<p>การกำหนดตัวชี้วัดที่จะประเมินผล กระทบสุดท้ายของการเสริมสร้าง ความร่วมมือระหว่างประเทศด้าน สิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เช่น ความร่วมมือเพื่อเสริมสร้าง การผลิตและการบริโภคที่นำไปสู่ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก นั้นยากที่จะวัดว่า ปริมาณการ</p>

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมดุล”	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติมตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศสมดุล”
	<p>ด้านสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ และเสริมสร้างการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการที่นำไปสู่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดมลพิษ ลดการใช้ทรัพยากร-ธรรมชาติอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การขยายอุตสาหกรรมสีเขียว การใช้พลังงานทดแทน การผลิตที่มีคาร์บอนต่ำ การบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ (ข้อสังเกตแนวทางที่เสนอค่อนข้างกว้าง)</p>	<p>ปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ลดลงนั้น เป็นผลจากความร่วมมือระหว่างประเทศหรือจากมาตรการต่างๆ ที่ดำเนินการในแต่ละประเทศ อีกทั้งการวัดวิธีการ (means) เช่น จำนวนโครงการความร่วมมือ ก็อาจจะไม่สะท้อนผลลัพธ์เท่าที่ควร มีข้อห่วงกังวลถึงประเด็นธรรมาภิบาลและผลกระทบข้ามพรมแดน อันเกิดจากการไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน (เช่น การสร้างเขื่อนในลาวเพื่อผลิตไฟฟ้าให้ไทยซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมของประเทศลาวและต่อชุมชนริมฝั่งแม่น้ำโขง) จะเชื่อมโยงกับความอยู่เป็นสุขของคนไทยได้หรือไม่เพียงใด</p>

5.3.3 การปรับปรุงตัวชี้วัด ประเด็นการวัด ค่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้น้ำหนัก และวิธีการคำนวณ

5.3.3.1 การปรับปรุงตัวชี้วัด

1) องค์กรประกอบย่อย “สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี”

นิยาม: “การที่มีสถานะต่างๆ ได้รับการดูแล ควบคุมและแก้ไขให้ฟื้นคืนสู่สภาพที่ดีซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ความสามารถในการปฏิบัติการกิจและความสุขของบุคคลและสังคม”

ประเด็นการวัด: พิจารณาจากมลภาวะต่างๆ (คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ ขยะ) ได้รับการป้องกันและดูแลแก้ไข การลดผลกระทบและการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อสะท้อนระดับที่คนเป็นผู้ทำลายและลดความอุดมสมบูรณ์จึงต้องฟื้นฟูและรักษาให้กลับมา นอกจากนี้ยังมุ่งประเมินความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติ โรคอุบัติซ้ำ การแกว่งตัวของปรากฏการณ์ธรรมชาติที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต/ระบบการผลิต การตั้งถิ่นฐานมนุษย์อีกด้วย เพื่อสะท้อนผลกระทบที่คนและสังคมได้รับจากปัญหาสภาพแวดล้อม

ตารางที่ 5.32: ตัวชี้วัดในองค์กรประกอบย่อย “สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี”

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
1. ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อหัวประชากร	เสนอตัดออก เนื่องจาก (1) ไม่ใช่ตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงความอยู่เย็นเป็นสุขโดยตรง (2) ไม่ได้ตัวบ่งชี้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อมนุษย์ ผลกระทบจากปรากฏการณ์โลกร้อน (global warming) หรือการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศสามารถจัดได้ด้วยตัวชี้วัดอื่นๆ แทนได้ เช่น จำนวนผู้เสียชีวิตและมูลค่าความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ค่าใช้จ่ายในการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงภัย เป็นต้น	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
2. ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์ดี	เสนอให้ปรับแก้ตัวชี้วัดโดยเปลี่ยนเกณฑ์คุณภาพอย่างต่ำของแหล่งน้ำ จากเกณฑ์พอใช้เป็นเกณฑ์ดี เพื่อสะท้อนความอยู่ดีมีสุขของชุมชน	ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์ดีไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ต่อ	X/B*100	- ใช้ข้อมูลผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำแหล่งน้ำสำคัญที่จัดทำและเผยแพร่โดย

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
		<p>แหล่งน้ำทั่วประเทศ ตาม แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 โดยคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี หมายถึง แหล่งน้ำที่สามารถเป็นประโยชน์เพื่อ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การอุปโภคและบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรค 2) การใช้งานตามปกติทั่วไป และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อน 3) การเกษตร 		<p>สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ ในรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยที่จัดทำขึ้นเป็นประจำทุกปี</p> <p>- ปัจจุบัน กรมควบคุมมลพิษได้รายงานผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำแหล่งน้ำสำคัญ 65 แหล่งน้ำ โดยประเมินมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินจาก “ดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index: WQI)” แบ่งเป็นระดับดี พอใช้ เสื่อมโทรม และ เสื่อมโทรมมาก</p>
3. ร้อยละของขยะมูลฝอยที่กำจัดอย่างถูกต้องหรือนำไปใช้ประโยชน์	นำมาใช้แทน “ร้อยละของการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างถูกหลักวิชาการต่อปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ” เพื่อสะท้อนผลกระทบจากปริมาณขยะที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของประชากร และความพยายามในการลดปริมาณขยะชุมชนลงจากการนำไปใช้ประโยชน์ จะสะท้อน	ร้อยละของปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการหรือนำไปใช้ประโยชน์ ต่อปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ และถ่วงน้ำหนักด้วยอัตราการเกิด	X/B*100	- ใช้ข้อมูลสัดส่วนปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดอย่างถูกหลักวิชาการหรือนำไปใช้ประโยชน์ ต่อปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ถ่วงน้ำหนักด้วย

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
	พฤติกรรมกรบรีโภคอย่างยั่งยืน	ขยะมูลฝอยต่อคนต่อวัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564		อัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนต่อวัน ที่จัดทำและเผยแพร่โดยสำนักจัดการกากและของเสียอันตราย กรมควบคุมมลพิษ ในรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยที่จัดทำขึ้นเป็นประจำทุกปี - โดยมีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยดังนี้ (1) การใช้ประโยชน์จากขยะรีไซเคิล การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ซึ่งจะเน้นการคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทาง จะเป็นขยะมูลฝอยที่มีมูลค่าและสามารถทำได้ในทุกครัวเรือน ส่วนมากเป็นประเภทแก้ว กระดาษ พลาสติก เหล็ก อะลูมิเนียม โดยจะถูกนำไปสู่กระบวนการผลิตอีกครั้งหนึ่ง และถูก

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
				นำกลับมาใช้ได้อีกครั้ง (2) การใช้ประโยชน์จากขยะอินทรีย์ ขยะมูลฝอยประเภทนี้มีปริมาณมาก แต่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้เพียงบางส่วน โดยการนำขยะประเภทเศษอาหาร พืช ผัก ผลไม้ต่างๆ ไปทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ ปุ๋ยหมักชีวภาพ การผลิตก๊าซชีวภาพจากขยะอินทรีย์เพื่อทดแทนพลังงานเชื้อเพลิง เป็นอาหารสัตว์ และ (3) การแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน เช่น นำมาผลิตกระแสไฟฟ้า หรือผลิตเป็นแท่งเชื้อเพลิง
4. ร้อยละของจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน	นำมาใช้แทน “ร้อยละของจำนวนวันที่ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM ₁₀) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน” เนื่องจากมีการวัด “ดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index: AQI)” ซึ่งคำนวณโดยใช้สารมลพิษทางอากาศ 5 ชนิด ได้แก่ ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂) ไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂)	กำหนดให้สัดส่วนจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง) เป็นร้อยละ 100 ของจำนวนทั้งหมดที่มีการ	100 – X โดย X คำนวณจากจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศเกินค่ามาตรฐาน ÷ (จำนวน	สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ รายงาน “ดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index: AQI)”

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
	คาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ก๊าซโอโซน (O ₃) และฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM ₁₀) เพื่อบ่งบอกระดับคุณภาพอากาศได้ดีกว่าค่าฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM ₁₀) เพียงอย่างเดียว	ตรวจวัด (รวมทุกสถานี) แม้ว่าแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 จะกำหนดคุณภาพอากาศโดยวัดเฉพาะจำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM ₁₀) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 99 แต่เพื่อสะท้อนมาตรฐานคุณภาพอากาศที่เข้มข้นขึ้น และเพื่อความสะดวกในการคำนวณ จึงเสนอให้ใช้เกณฑ์ร้อยละ 100 เป็นเกณฑ์มาตรฐาน	สถานีตรวจวัด x จำนวนวันในปีที่ศึกษา)	โดยมีการตรวจวัดโดยสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติของกรมควบคุมมลพิษ จำนวน 62 สถานีใน 29 จังหวัดทั่วประเทศ หาก AQI เกิน 100 หมายถึง มลพิษทางอากาศเกินค่ามาตรฐาน และมีผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน
5. มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อจำนวนประชากร	นำมาใช้แทน “ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อหัวประชากร” เนื่องจากอุทกภัยและภัยแล้งได้ทวีความรุนแรงขึ้นอันเป็นผลสืบเนื่องโดยตรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนั้น ภัยธรรมชาติจึงเป็นความเสี่ยงที่จะสร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทย จากข้อตกลงในหลักการเกี่ยวกับการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ที่จะให้ดัชนีนี้ เป็นเครื่องมือวัดผลกระทบสุดท้ายของการพัฒนา (ends) ที่เกิดขึ้นกับคนโดยตรง นอกจากนี้	0 (ค่าใกล้เคียงศูนย์มากเท่าใดก็จะแสดงถึงมูลค่าความเสียหายที่ยิ่งต่ำยิ่งดี)	100 – 20 x ค่า log ของ (มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ÷ จำนวนประชากร) โดยค่า log นี้สูตรคำนวณนี้สะท้อนถึง “ระดับขั้น (degree) ของความรุนแรงของ	- แหล่งข้อมูลหลักที่ใช้ คือ เว็บไซต์ของ สศช. ที่ได้รวบรวมข้อมูลภัยพิบัติจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตั้งแต่ปี 2532 – 2559 - ทั้งนี้ ภัยธรรมชาติมีหลายประเภท อาทิ อุทกภัย ภัยแล้ง วาตภัย

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
	<p>ยังสะท้อนเรื่องความสามารถในการปรับตัว (adaptation) ซึ่งจะรวมถึงการมีองค์ความรู้/ความเข้าใจที่จะรับมือเพื่อให้ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยง การมีระบบเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ เช่น งบประมาณภาครัฐเพื่อรับมือต่อภัยพิบัติทางธรรมชาติ หรือการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมตัวรับมือต่อภัยพิบัติ เป็นต้น</p>		<p>ความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อจำนวนประชากร”</p>	<p>แผ่นดินไหว สึนามิ เป็นต้น แต่ในที่นี้นำเสนอเฉพาะข้อมูลภัยพิบัติจากอุทกภัย ภัยแล้ง และ วาตภัย ซึ่งเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยตรง โดยใช้มูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อจำนวนประชากรเป็นตัวชี้วัด</p>
<p>6. ปริมาณขยะอันตรายจากชุมชน</p>	<p>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</p> <p>ปัจจุบันของเสียอันตรายประเภทซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์กำลังเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากมีการทิ้งปะปนกับขยะมูลฝอยทั่วไป และแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น การรีไซเคิลด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง ผู้รับซื้อขยะจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัย และยังไม่มีการระบุเบียบในการจัดการที่ชัดเจน</p> <p>ทั้งนี้ควรมีระบบจัดการเพื่อให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่อย่างคุ้มค่า หรือให้มีการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ และควรจัดให้มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชน ส่งเสริมการคัดแยกของเสียอันตรายจากชุมชน เก็บรวบรวมในภาชนะรองรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งไป</p>	<p>ไม่เสนอเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>- ใช้ข้อมูลจาก รายงานสถานการณ์ของเสียอันตรายจากชุมชน ปี พ.ศ. 2559 สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ</p> <p>- “ของเสียอันตรายจากชุมชน” หมายถึง ของเสียที่เป้นพิษหรืออันตรายที่มาจากครัวเรือนและแหล่งธุรกิจ เช่น โรงแรม สนามบิน บิมน้ำมัน ร้าน</p>

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
	กำจัดในสถานที่กำจัดอย่างถูกต้อง			<p>ถ่ายรูป และร้านซักรีดแห่ง เป็นต้น โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> -ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipment: WEEE) -ของเสียอันตรายจาก ชุมชนประเภทอื่น ๆ เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ เป็นต้น

2) องค์ประกอบย่อย “ระบบนิเวศที่สมดุล”

นิยาม: “ระบบที่สรรพสิ่งต่างๆ พึ่งพิงและพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างได้ดุลทางธรรมชาติ การดำเนินชีวิตที่พอเหมาะพอควร สอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศเสื่อมโทรมลง ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ”

ประเด็นการวัด: พิจารณาจากความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของระบบนิเวศต่างๆ เพื่อสะท้อนผลกระทบจากกิจกรรมการพัฒนาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อระบบนิเวศ

ตารางที่ 5.33: ตัวชี้วัดในองค์ประกอบย่อย “ระบบนิเวศที่สมดุล”

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
1. ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาน้ำดิน) ที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง	คงเดิม แต่ปรับถ้อยคำและมีข้อสังเกต คือ ตัวชี้วัดนี้เป็น การวัดในเชิงปริมาณเท่านั้น ไม่ได้สะท้อนถึงความหลากหลายของสายพันธุ์ การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของปลาน้ำดินสามารถสะท้อนความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและระบบนิเวศชายฝั่ง หากทรัพยากรทางทะเลยังมีความอุดมสมบูรณ์ก็จะสามารถสะท้อนระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทยส่วนหนึ่ง	ใช้ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาน้ำดิน) ที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง เท่ากับ 10 กิโลกรัมต่อชั่วโมง เป็นเกณฑ์มาตรฐาน (คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ)	X/B*100	- ใช้ข้อมูล “ปริมาณการจับสัตว์น้ำต่อหน่วยการลงแรงประมง (Catch Per Unit Effort: CPUE) ใน 1 ชั่วโมง ในแหล่งประมงทะเล” โดยใช้เฉพาะข้อมูลของปลาน้ำดินที่จับได้ในอ่าวไทย ข้อมูลดังกล่าวมีการเผยแพร่ในรายงานประจำปีของสำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล กรมประมง ทั้งนี้ ได้มีการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวทางเว็บไซต์ของสำนักฯ สำหรับข้อมูลปี

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
				2553 เป็นต้นมา - เป็นการสำรวจโดยการ สุ่มตัวอย่างเครื่องมือ ประมง 8 ชนิด ได้แก่ อวนลากแผ่นตะเฆ่ (5 ระดับความลึก) อวนลาก คู่ (4 ระดับความลึก) อวนลากคานถ่าง อวน ล้อมจับ อวนล้อมจับปลา กะตัก อวนลอยปลา อินทรีย์ อวนติดปลาทุ และอวนรุน
2. ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ต่อพื้นที่ประเทศ	คงเดิม พื้นที่ป่าอนุรักษ์มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการรักษา เสถียรภาพเชิงนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ความ หลากหลายด้านชีววิทยา เป็นสถานที่พิเศษสำหรับการ พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นแหล่งความรู้ทางการศึกษา พื้นที่ป่าอนุรักษ์สะท้อนพื้นที่ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลายทางชีวภาพได้มากกว่าพื้นที่ป่าซึ่ง ตามนิยามได้รวมถึง “ป่าโครงการ” หรือ “พื้นที่ป่าปลูก” ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่ได้รับการปลูกต้นไม้ขึ้นใหม่และมีการ ดูแลรักษาให้คงสภาพเป็นป่าต่อไปต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 2 ปี ดังนั้น พื้นที่ป่าปลูกที่เพิ่งดำเนินการจะไม่สะท้อน	เป้าหมายพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ ระบุในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 อยู่ที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ เป็นค่า เกณฑ์มาตรฐานในการคิด ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ	X/B*100	- ใช้ข้อมูล “พื้นที่เพื่อ การอนุรักษ์ธรรมชาติ และนันทนาการ จำแนก ตามประเภทของพื้นที่” จัดทำโดย สำนักจัดการ ที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ - พื้นที่ป่าอนุรักษ์เป็น พื้นที่รวมของ (1) พื้นที่ อุทยานแห่งชาติ (2) วน อุทยาน (3) เขตรักษา พันธุ์สัตว์ป่า และ (4)

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
	สภาพความเป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์			<p>เขตห้ามล่าสัตว์ป่า แต่ไม่นับรวมพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์และสวนรุกขชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ประเทศ คือ 513,115 ตร.กม. - พื้นที่และจำนวนที่เพิ่มขึ้นของป่าชุมชนเป็นตัวชี้วัดองค์ประกอบย่อย “ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม” ขององค์ประกอบหลักด้าน “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม” - ดัชนีป่าภาพรวมในประเทศ ซึ่งแผนพัฒนาฉบับที่ 12 ตั้งเป้าหมายไว้ว่า Forest cover จะต้องมีย้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ ควรตั้งเป็นอีกหนึ่งดัชนีด้วย (ดัชนีเสริม)

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
3. ร้อยละของพื้นที่ป่าต่อพื้นที่ประเทศ	<p>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</p> <p>- หากภาคส่วนต่างๆ มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ทั้งในมิติของขนาดและความอุดมสมบูรณ์ก็จะช่วยสร้างความสมดุลให้กับระบบนิเวศและช่วยป้องกันและบรรเทาความเสียหายอันเกิดจากภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะอุทกภัยได้จึงมีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย</p> <p>- “พื้นที่ป่า” หมายถึง พื้นที่ที่ปกคลุมของพืชพรรณที่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นไม้ยืนต้นปกคลุมเป็นผืนต่อเนื่องขนาดไม่น้อยกว่า 3.125 ไร่ (0.5 เฮกตาร์) และหมายรวมถึงทุ่งหญ้าและลานหินที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่ปรากฏล้อมรอบด้วยพื้นที่ที่จำแนกได้ว่าเป็นพื้นที่ป่า โดยไม่รวมถึง สวนยูคาลิปตัส หรือพื้นที่ที่มีต้นไม้ แต่ประเมินได้ว่าผลผลิตหลักของการดำเนินการไม่ใช่เนื้อไม้ ได้แก่ พื้นที่วนเกษตร สวนผลไม้ สวนยางพารา และสวนปาล์ม</p>	ไม่เสนอเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม แต่ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ตั้งเป้าหมาย สัดส่วนพื้นที่ป่าเป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ	X/B*100	<p>- ใช้ข้อมูลสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศ จัดทำโดย สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ ซึ่งเป็นข้อมูลชุดเดียวกันที่เผยแพร่ในรายงานสถิติสิ่งแวดล้อมของประเทศ ไทย จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ</p> <p>- พื้นที่ประเทศ คือ 513,115 ตร.กม.</p> <p>- สภาพพื้นที่ป่า ปี พ.ศ. 2558 ได้มาจากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมไทยโชต บันทึกภาพระหว่างปี พ.ศ. 2557 และ 2558 จำนวน 105 ภาพ ครอบคลุมพื้นที่ประเทศไทย 276,423,329.98 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 85.44 ของพื้นที่ประเทศ และ ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 8 บันทึกภาพ</p>

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
				ปี พ.ศ. 2558 ครอบคลุมพื้นที่ประเทศไทย 47,105,369.67 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.56 - ไม่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลทุกปี แต่ข้อมูลสามารถใช้คู่มือโน้มของการพัฒนาได้
4. พื้นที่ป่าชายเลนและแนวชายฝั่งทะเลที่ถูกกัดเซาะ	เสนอเป็น <u>ตัวชี้วัดเสริม</u> - พื้นที่ป่าชายเลนสะท้อนสถานการณ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าชายเลนมีผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าชายเลนซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศอื่นด้วย เช่น ระบบนิเวศแนวปะการัง ระบบนิเวศแหล่งหญ้าทะเล - การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างไม่ระมัดระวัง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเล เกิดการบุกรุกและเปลี่ยนแปลงสภาพชายฝั่ง โดยชายฝั่งทะเลถูกกัดเซาะอย่างรุนแรง คุณภาพน้ำชายฝั่งเสื่อมโทรมลง ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ป่าชายเลน แนวปะการัง และแหล่งหญ้าทะเลเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งเปลี่ยนแปลงไป เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจทั้งภาค	ไม่เสนอเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม	ไม่มี	- ข้อมูลพื้นที่ป่าชายเลน รวบรวมข้อมูลจาก 3 แหล่ง ได้แก่ รายงานสถิติสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย 2555 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 - 2564 (สผ., 2560) รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2559 (สผ., 2560) - ข้อมูลระดับของแนวชายฝั่งทะเลที่ถูกกัดเซาะ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
	ประชาชนและภาพรวมของประเทศ			ในประเทศไทย รวบรวมจาก (ร่าง) แนวทางการพิจารณาแผนงานโครงการ การจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2564 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - ไม่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลทุกปี แต่ข้อมูลสามารถใช้ดูแนวโน้มของการพัฒนาได้
5. จำนวนชนิดพันธุ์ต่างๆ ที่ถูกคุกคามจนใกล้สูญพันธุ์	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม - ข้อมูลจำนวนชนิดพันธุ์ต่างๆ ที่ถูกคุกคามจนใกล้สูญพันธุ์เป็นเครื่องชี้วัดสถานการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ทั้งนี้ หากผลการสำรวจพบว่าชนิดพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่ถูกคุกคามจนใกล้สูญพันธุ์เพิ่มจำนวนมากขึ้นก็จะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงระบบนิเวศที่ขาดสมดุลซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของ	ไม่เสนอเกณฑ์มาตรฐานเนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม	ไม่มี	- ใช้ข้อมูลจำนวนชนิดพันธุ์ต่างๆ ที่ถูกคุกคามจนใกล้สูญพันธุ์ที่ได้มีการสำรวจในปี พ.ศ. 2548 ซึ่งนำเสนอในรายงานสถานการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพ:

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
	สังคมไทย			<p>แผนแม่บทบูรณาการ จัดการความหลากหลาย ทางชีวภาพ พ.ศ. 2558- 2564 สำนักความ หลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและ แผนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (สผ.) - ปัจจุบันประเทศไทยมี สัตว์สูญพันธุ์ไปแล้ว (Extinct) จำนวน 6 ชนิด ได้แก่ สมัน นกพงหญ้า นกช้อนหอยใหญ่ ปลา หางไหม้หรือหางเหี่ยว ปลาเสือตอ และปลา สายยูหรือปลาหิวเกศ สูญพันธุ์ในธรรมชาติแล้ว (Extinct in the wild) จำนวน 7 ชนิด ได้แก่ กูปรี ละองหรือละมั่ง กระชู่ แรด นกกระเรียน นกช้อนหอยดา และ ตะโขง และอยู่ใน</p>

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
				สถานภาพถูกคุกคาม จำนวน 549 ชนิด - ส่วน ชนิดพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม อยู่ในสถานภาพใกล้สูญ พันธุ์อย่างยิ่ง 19 ชนิด ใกล้สูญพันธุ์ 131 ชนิด มี แนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ 367 ชนิด และคาดว่าจะมี ชนิดพันธุ์ที่สูญพันธุ์ไป จากถิ่นที่อยู่ใน ธรรมชาติแล้วคือ โสภระย้า - ข้อมูลไม่สมบูรณ์แต่มี ความจำเป็นต้องจัดทำ (ใช้เป็นตัวชี้วัดเสริม เท่านั้น)

3) องค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจสีเขียว”

นิยาม: “การพัฒนาที่มุ่งไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยที่กิจกรรมภายใต้แนวทางการพัฒนาดังกล่าวมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกในปริมาณที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และสูญเสียความสมดุลในการที่จะคำนวณการดำรงชีพและสนับสนุนวิถีการดำเนินชีวิตของประชากรในทุกสาขาการผลิต”

ประเด็นการวัด: พิจารณาจากระบบการผลิตและพฤติกรรมผู้บริโภคที่ยั่งยืน มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ตัวชี้วัดเศรษฐกิจสีเขียวเป็นตัวชี้วัดวิธีการ (means) และมีความคาบเกี่ยวกับหลายมิติ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาตัวชี้วัดเศรษฐกิจสีเขียวที่แม้จะเป็นวิธีการ (means) แต่สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขได้ เนื่องจากสะท้อนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

ตารางที่ 5.34: ตัวชี้วัดในองค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจสีเขียว”

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
1. ร้อยละของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	คงเดิมแต่ปรับถ้อยคำและเกณฑ์มาตรฐาน การเพิ่มสัดส่วนใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกแทนการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลจะช่วยลดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลในกระบวนการผลิตและการบริโภค จึงมีส่วนช่วยในการชะลอการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งมีผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทย	ใช้ค่าเป้าหมายที่กำหนดในยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจฯ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งกำหนดเป้าหมายที่จะเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก จากร้อยละ 12.94 เป็น ร้อยละ 17.34 ภายในปี 2564 ทั้งนี้ ค่า	X/B*100	- ใช้ข้อมูลการใช้พลังงานทดแทนประเภทต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ความร้อน เชื้อเพลิงชีวภาพ (ไม่รวมก๊าซธรรมชาติสำหรับยานยนต์) ที่จัดทำโดยศูนย์สารสนเทศข้อมูลพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน จาก (1) รายงานพลังงาน

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
		เป้าหมายในอนาคต ควรใช้ค่าเป้าหมายร้อยละ 25 ที่ระบุในแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก 25% ใน 10 ปี (พ.ศ. 2555 – 2564) ของกระทรวงพลังงาน		ทดแทนของประเทศไทย 2558 (2) สถานการณ์พลังงานของประเทศไทย เดือนมกราคม - ธันวาคม 2559 - ในการคำนวณจะไม่กำหนดชนิดของพลังงานที่ใช้ในการคำนวณ เพื่อให้เป็นการเปิดกว้างต่อเทคโนโลยี พลังงานทดแทน พลังงานทางเลือก และนวัตกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้
2. อัตราการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน(พื้นที่เกษตรอินทรีย์)	คงเดิมแต่ปรับถ้อยคำและเกณฑ์มาตรฐาน มีข้อสังเกตว่า ควรพิจารณาปรับแก่นิยาม เนื่องจากเกษตรกรรมยั่งยืนมีความหลากหลายมากกว่าเกษตรอินทรีย์ เช่น วนเกษตร เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น ดังนั้นจึงไม่ควรวัดแค่พื้นที่เกษตรอินทรีย์ อย่างไรก็ตามข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมในปัจจุบันมีเฉพาะพื้นที่เกษตรอินทรีย์เท่านั้น จึงต้องมีการปรับปรุงฐานข้อมูลในอนาคต - สะท้อนการปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรกรรมว่า เป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืนหรือไม่เกษตรกรรมเคมีและการผลิตทางการเกษตรเชิงเดี่ยวเป็นสาเหตุสำคัญในการปล่อยก๊าซ	ใช้ค่าเป้าหมายสัดส่วนพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 0.23 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด ระหว่างปี 2550-2554 และ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 0.36 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด ระหว่างปี 2555-2559 ซึ่งเป็นค่าที่แปลงจากเป้าหมาย “พื้นที่การผลิตในรูปแบบเกษตร	X/B*100	- ใช้ข้อมูลพื้นที่เกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย จากฐานข้อมูลของ Research Institute of Organic Agriculture (FiBL) โดยแปลงหน่วยจากเฮกตาร์เป็นไร่ - อย่างไรก็ตามฐานข้อมูล FiBL มิได้แสดงข้อมูลพื้นที่การเกษตร

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
	<p>เรือนกระจก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยเฉพาะปุ๋ยไนโตรเจนซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการปล่อยก๊าซไนตรัสออกไซด์</p>	<p>อินทรีย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปี” ที่ระบุไว้ในร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564 (โดยใช้พื้นที่เกษตรอินทรีย์ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับก่อนหน้าเป็นปีฐานในการคำนวณเกณฑ์มาตรฐาน เช่น ใช้ปี 2549 เป็นปีฐานสำหรับแผนฯ 10 และใช้ปี 2554 เป็นปีฐานสำหรับแผนฯ 11 เป็นต้น)</p>		<p>ทั้งหมด (รายปี) ของประเทศที่ใช้เป็นฐานคิดสัดส่วน จึงนำข้อมูลพื้นที่การเกษตรที่จัดเก็บและเผยแพร่โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรมาใช้ในการคำนวณสัดส่วนพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ผลการคำนวณ พบว่าสัดส่วนพื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้แตกต่างจากข้อมูลในฐานข้อมูล FiBL - ปัจจุบันหน่วยงานรับผิดชอบอยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน จึงใช้ข้อมูลพื้นที่เกษตรอินทรีย์ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของเกษตรกรรมยั่งยืน</p>
<p>3. สัดส่วนปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบทางด้านการเกษตรต่อพื้นที่การเกษตรทั้งหมด</p>	<p>คงเดิมแต่ปรับถ้อยคำ ข้อมูลปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบทางด้านการเกษตร โดยเฉพาะสารกำจัดศัตรูพืชช่วยให้เห็นสถานการณ์แนวโน้มการใช้สารเคมีในภาคเกษตรกรรม ยังมีการใช้สารกำจัด</p>	<p>เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555 – 2564) มิได้ระบุเป้าหมายใน</p>	<p>B/X*100</p>	<p>- ใช้ข้อมูลสถิติจากสำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตรสำนักงาน</p>

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
	<p>ศัตรูพืชมาก เกษตรกรก็จะยังมีความเสี่ยงต่อสุขภาพ เช่นเดียวกับผู้บริโภคที่จะมีความเสี่ยงจากการได้รับสารตกค้างในพืชผักและผลไม้ รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความเสื่อมโทรมและการปนเปื้อนของสารเคมีของทรัพยากรดินและทรัพยากรน้ำ ผลกระทบเหล่านี้จึงบั่นทอนความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทย</p>	<p>การลดการใช้สารเคมีในภาคเกษตรกรรม หากแต่ระบุเป้าหมายในเรื่องการมีกลไกและระบบบริหารจัดการสารเคมีและทุกภาคส่วนมีศักยภาพในการป้องกันและควบคุมผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากสารเคมี ด้วยเหตุนี้ จึงใช้ค่าเฉลี่ยสัดส่วนปริมาณการนำเข้าสารกำจัดศัตรูพืชต่อพื้นที่การเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) อยู่ที่ 0.47 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจาก "ค่าเฉลี่ย" ถือเป็น "ตัวแทน" ของสถานการณ์ในระหว่างช่วงนั้น การใช้ค่าเฉพาะปีใดปีหนึ่ง อาจเป็นการเลือกปีที่มีสถานการณ์ดีหรือแย่เป็นพิเศษได้</p>		<p>เศรษฐกิจการเกษตร (2558) ได้แก่</p> <p>1) ข้อมูลปริมาณนำเข้า วัตถุดิบทรายทางการเกษตร ได้แก่ สารกำจัดวัชพืช (Herbicide) สารกำจัดแมลง (Insecticide) สารป้องกันและกำจัดโรคพืช (Fungicide) และอื่นๆ (ได้แก่ สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช สารรมควันพืช สารกำจัดหอยและหอยทาก สารกำจัดไร ไล่เดือนฝอย สารกำจัดหนู) โดยแปลงหน่วยจากตันเป็น กิโลกรัม</p> <p>2) ข้อมูลพื้นที่การเกษตรทั้งหมดได้จากข้อมูลเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรรายจังหวัด ปี พ.ศ. 2545 – 2559</p>

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
4. สถิติอุบัติภัยฉุกเฉินจากสารเคมี	<p>- <u>ปรับเป็นดัชนีหลัก</u> เนื่องจากข้อมูลการเกิดอุบัติภัยฉุกเฉินจากสารเคมี มีการปรับปรุงความสมบูรณ์ของฐานข้อมูลล่าสุดมีข้อมูลถึงปี 2559 แล้ว จึงสามารถนำมาเป็นดัชนีหลักได้ เพราะข้อมูลมีความสมบูรณ์ต่อเนื่องมากขึ้น</p> <p>- การที่ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การเกิดอุบัติภัยสารเคมีซึ่งรวมถึงการลักลอบทิ้งกากของเสียควรจะลดน้อยลง ความเสี่ยงและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรมลดน้อยลงก็จะส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย</p>	0 (ค่าใกล้กับศูนย์มากเท่าใดก็จะแสดงถึงจำนวนครั้งของการเกิดอุบัติภัยฉุกเฉินจากสารเคมีที่ยิ่งต่ำยิ่งดี)	100 – 20 x ค่าlog ของ (จำนวนครั้งของการเกิดอุบัติภัยฉุกเฉินจากสารเคมี) โดยค่า log นี้สูตรคำนวณนี้สะท้อนถึง “ระดับชั้น (degree) ของความถี่ในการเกิดอุบัติภัยฉุกเฉินจากสารเคมี”	<p>- กรมควบคุมมลพิษได้มีการจัดเก็บข้อมูลการเกิดอุบัติภัยฉุกเฉินจากสารเคมีเป็นประจำทุกปี และเผยแพร่ในรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย</p> <p>- สถิติอุบัติภัยวัตถุเคมีรวบรวมโดย หน่วยสารสนเทศวัตถุอันตรายและความปลอดภัย ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและเสี่ยอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> <p>- การจำแนกอุบัติภัยวัตถุเคมีตามประเภทวัตถุเคมี (1) วัตถุระเบิด/พลุ/ดอกไม้ไฟ (2) ก๊าซไวไฟ (3) น้ำมันเชื้อเพลิง (4) แอมโมเนีย (5) ไนโตรเจนเหลว/สารทำความเย็น (6) ต่าง (7)</p>

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
				กรด/ก๊าซพิษจากกรด (8) ก๊าซพิษ (9) สี/ทินเนอร์/ ตัวทำละลาย (10) สารเคมีอื่นๆ (11) กาก ของเสีย - การจำแนกอุบัติเหตุวัตถุ เคมีตามประเภทกิจกรรม (1) การผลิต (2) การ ขนส่ง (3) การเก็บ (4) การใช้ (5) การกำจัดกาก ของเสีย (6) จาก ห้องปฏิบัติการ (7) อื่นๆ
5. ความเข้มการใช้พลังงานหรือการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อ GDP	ย้ายไปอยู่ในองค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ” ขององค์ประกอบหลักด้าน “เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม” เนื่องจากสะท้อน “ประสิทธิภาพ” ของระบบการผลิตและเศรษฐกิจโดยรวมมากกว่าคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ	ดูรายละเอียดในองค์ประกอบหลักด้าน “เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม”	ดูรายละเอียดในองค์ประกอบหลักด้าน “เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม”	ดูรายละเอียดในองค์ประกอบหลักด้าน “เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม”
6. จำนวนสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม - สถานประกอบการที่ได้รับการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว เป็นผลผลิตของโครงการ “อุตสาหกรรมสีเขียว” ที่ดำเนินการโดย กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ตั้งแต่ปี 2554 เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดย	ไม่เสนอเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม	ไม่มี	- ใช้ข้อมูลสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียวจาก แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564 (อ้างถึง

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
	<p>การเป็นดำเนินงานเชิงสมัครใจผ่านการให้สิทธิประโยชน์และการให้ใบรับรองโดยแบ่งการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว 5 ระดับ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นเครื่องชี้วัดหนึ่งที่สะท้อนการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นซึ่งจะส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและฐานทรัพยากรธรรมชาติ - ข้อจำกัดของตัวชี้วัดนี้ คือ อาจมิได้สะท้อนผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพโดยตรง 			<p>ข้อมูลจาก สำนักส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียว สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีข้อมูลจำนวนสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียวจำแนกเป็นรายปี แสดงเพียง “จำนวนสะสม” นับตั้งแต่เริ่มโครงการ - อุตสาหกรรมสีเขียว 5 ระดับ ระดับที่ 1 ความมุ่งมั่นสีเขียว (Green Commitment) คือ องค์กรต้องกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การลดผลกระทบต่อ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
				<p>เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการปกป้องและฟื้นฟูธรรมชาติ</p> <p>ระดับที่ 2 ปฏิบัติการสีเขียว (Green Activity) กำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าว และจัดทำแผนงานพร้อมนำไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผล</p> <p>ระดับที่ 3 ระบบสีเขียว (Green System) วางแผนงาน นำไปปฏิบัติ และติดตามประเมินผล การทบทวนและรักษา ระบบ เพื่อให้ประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง</p> <p>ระดับที่ 4 วัฒนธรรมสีเขียว (Green Culture) องค์กรต้องมีระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เป็นไปตามเกณฑ์กำหนด</p> <p>ระดับที่ 3 ทุกข้อ สร้าง</p>

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
				<p>วัฒนธรรมด้านสิ่งแวดล้อมภายในองค์กร</p> <p>รายงานผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมต่อสาธารณะ</p> <p>ระดับที่ 5 เครือข่ายสีเขียว (Green Network)</p> <p>เป็นไปตามข้อกำหนดในระดับที่ 4 สานสัมพันธ์ครอบคลุมทั้งห่วงโซ่อุปทาน จัดทำรายงานและเผยแพร่สานสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม</p>
<p>7. การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p>	<p>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</p> <p>- กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐระดับกรมหรือเทียบเท่าทั้งหมด 170 หน่วยงานได้เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมดังกล่าว สอดคล้องกับตัวชี้วัดในแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 และร่างยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2556 – 2561</p> <p>- สะท้อนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคไปสู่การบริโภค</p>	<p>ไม่เสนอเกณฑ์มาตรฐาน</p> <p>เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>- ใช้ข้อมูลจาก ฝ่ายคุณภาพสิ่งแวดล้อมและห้องปฏิบัติการ กรมควบคุมมลพิษ</p> <p>- พิจารณาวัด 1.สัดส่วนของหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>2.สัดส่วนปริมาณและ</p>

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด/	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา/การจัดเก็บข้อมูล
	ที่ยั่งยืนโดยเริ่มจากหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นผู้บริโภครายใหญ่ และสามารถกระตุ้นให้เกิดตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม			มูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3.จำนวนสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้รับฉลากเขียว ตะกร้าเขียว ใบไม้เขียว หรือ ISO 140013 (ประเภท)

5.3.3.2 สรุปข้อเสนอตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”

ตารางที่ 5.35: สรุปตัวชี้วัดหลักและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”

องค์ประกอบ	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี	มลภาวะต่างๆ (คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ ชยะ) ได้รับการป้องกันและดูแลแก้ไข การลดผลกระทบและการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	<ol style="list-style-type: none"> ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละของขยะมูลฝอยที่กำจัดอย่างถูกต้องหรือนำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละของจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อจำนวนประชากร 	<ol style="list-style-type: none"> ปริมาณขยะอันตรายจากชุมชน
ระบบนิเวศที่สมดุล	ความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของระบบนิเวศต่างๆ เพื่อสะท้อนผลกระทบจากกิจกรรมการพัฒนาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อระบบนิเวศ	<ol style="list-style-type: none"> ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาหน้าดิน) ที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ 	<ol style="list-style-type: none"> ร้อยละของพื้นที่ป่าต่อพื้นที่ประเทศ พื้นที่ป่าชายเลนและแนวชายฝั่งทะเลที่ถูกกัดเซาะ จำนวนชนิดพันธุ์ต่างๆ ที่ถูกคุกคามจนใกล้สูญพันธุ์
เศรษฐกิจสีเขียว	ระบบการผลิตและพฤติกรรมการบริโภคที่ยั่งยืน มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	<ol style="list-style-type: none"> ร้อยละของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย อัตราการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน (พื้นที่เกษตรอินทรีย์) สัดส่วนปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรต่อพื้นที่การเกษตรทั้งหมด สถิติอุบัติเหตุจากสารเคมี 	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

5.3.3.3 สรุปผลการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในองค์ประกอบ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”

ตาราง 5.36: สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้าน “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” ระหว่างปี 2550 – 2559 โดยค่าดัชนีที่คำนวณแล้วจะถูกแสดงอยู่ในตารางที่ 5.37

ดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี										
1. ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์ดี (หน่วย: ร้อยละ)	27.0	37.0	35.0	32.0	35.0	34.0	28.0	29.0	34.0	34.0
2. ร้อยละของขยะมูลฝอยที่กำจัดอย่างถูกต้องหรือนำไปใช้ประโยชน์ (หน่วย: ร้อยละ)	-	36.9	39.2	38.4	35.4	42.7	41.0	44.0	44.2	50.5
3. ร้อยละของจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (หน่วย: ร้อยละ)	-	98.28	97.98	97.76	99.10	97.59	94.66	95.04	-	-
4. มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อจำนวนประชากร (หน่วย: บาทต่อคน)	-	125.2	87.7	281.0	375.8	17.4	74.6	6.0	12.2	-
ระบบนิเวศที่สมดุล										
1. ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาหน้าดิน) ที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง (หน่วย: กิโลกรัมต่อชั่วโมง)	5.80	8.10	5.57	6.35	8.95	5.86	5.93	6.48	7.48	5.70
2. ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ	18.7	19.1	20.0	20.0	20.0	20.0	20.4	20.4	20.4	20.7
เศรษฐกิจสีเขียว										
1. ร้อยละของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย (หน่วย: ร้อยละ)	-	6.31	6.95	7.75	9.21	9.95	10.94	11.91	12.94	13.82
2. อัตราการเพิ่มขึ้นของพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน (พื้นที่เกษตรอินทรีย์) (หน่วย: ร้อยละ)	0.079	0.071	0.128	0.143	0.146	0.136	0.142	0.158	0.191	-
3. สัดส่วนปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรต่อพื้นที่การเกษตรทั้งหมด (หน่วย: กิโลกรัมต่อไร่)	0.772	0.734	0.789	0.788	1.102	0.901	1.158	0.988	1.002	1.078
4. สถิติอุบัติเหตุจากสารเคมี (หน่วย: ครั้ง)	132	53	101	83	92	124	45	38	-	-

ตารางที่ 5.37: ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้าน “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”

ดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
<i>ภาพรวม</i>	<i>55.9</i>	<i>60.6</i>	<i>60.6</i>	<i>61.1</i>	<i>62.7</i>	<i>61.6</i>	<i>59.7</i>	<i>64.9</i>	<i>67.3</i>	<i>65.1</i>
สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี										
1. ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์ดี	33.8	46.3	43.8	40.0	43.8	42.5	35.0	36.3	42.5	42.5
2. ร้อยละของขยะมูลฝอยที่กำจัดอย่างถูกต้องหรือนำไปใช้ประโยชน์	49.2 ^ข	49.2	52.3	51.2	47.3	57.0	54.6	58.7	58.9	67.4
3. ร้อยละของจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน	98.3 ^ข	98.3	98.0	97.8	99.1	97.6	94.7	95.0	95.0 ^ก	95.0 ^ก
4. มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อจำนวนประชากร	N/A	58.1	61.1	51.0	48.5	75.2	62.5	84.4	78.3	N/A
ระบบนิเวศที่สมดุล										
1. ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาหน้าดิน) ที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง	58.0	81.0	55.7	63.5	89.5	58.6	59.3	64.8	74.8	57.0
2. ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ	74.8	76.5	79.9	79.9	80.0	80.0	81.6	81.8	81.8	82.6
เศรษฐกิจสีเขียว										
1. ร้อยละของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย	36.4 ^ข	36.4	40.1	44.7	53.1	57.4	63.1	68.7	74.6	79.7
2. อัตราการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน (พื้นที่เกษตรอินทรีย์)	34.2	30.4	55.2	61.3	62.7	37.6	39.0	43.5	52.6	52.6 ^ก
3. สัดส่วนปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบทรายทางการเกษตรต่อพื้นที่การเกษตรทั้งหมด	60.9	64.1	59.5	59.6	42.6	52.2	40.6	47.6	46.9	43.6
4. สถิติอุบัติเหตุจุกเงินจากสารเคมี	57.6	65.5	59.9	61.6	60.7	58.1	66.9	68.4	N/A	N/A
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	57.45	62.45	61.47	62.53	66.45	62.33	61.08	65.93	67.82	65.40
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	54.80	60.32	59.93	61.00	64.75	60.81	58.98	63.92	66.36	63.21
วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	49.88	53.08	59.94	59.35	61.87	61.44	58.88	64.35	68.30	67.49

หมายเหตุ: ก. ใช้ตัวเลขของปีที่แล้วแทน, ข. ใช้ตัวเลขของปีถัดไปแทน เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของข้อมูล, N/A หมายถึงไม่มีข้อมูลเพื่อใช้ในการคำนวณและไม่นำดัชนีนี้ไปใช้ในการคำนวณดัชนีรวม (Composite index) สำหรับปีนั้นๆ

5.3.4 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาตัวชี้วัดในอนาคต

ตัวชี้วัดในองค์ประกอบย่อย “สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี” ที่คณะที่ปรึกษาเสนอ ส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับตัวชี้วัดเดิมที่ใช้คำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข โดยเน้นการมองถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ เช่น คุณภาพน้ำผิวดิน คุณภาพอากาศ อย่างไรก็ตาม การมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีโดยตัวมันเองมิได้สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคม หากแต่จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างระดับการสัมผัสมลพิษ (เพิ่มขึ้น/ลดลง) กับสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น คุณภาพอากาศที่ดีชี้ขึ้นไปสู่การลดอัตราการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรและอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจ คุณภาพน้ำดื่มที่ดีชี้ขึ้นไปสู่การลดอัตราการเจ็บป่วยของประชาชนด้วยโรคทางเดินทางอาหาร เป็นต้น เมื่อพิจารณาข้อมูลเชิงระบาดวิทยาที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมลพิษกับผลกระทบทางสุขภาพดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย (อาทิ กรมควบคุมโรคร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ) ยังมีได้จัดทำเป็นโครงการประจำของหน่วยงาน มีเพียงการศึกษาวิจัยเชิงวิชาการโดยนักวิชาการเท่านั้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเริ่มจัดให้มีการศึกษา วิเคราะห์และจัดทำเป็นข้อมูลเชิงสถิติ เพื่อที่จะได้นำมาใช้เป็นตัวชี้วัดในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ได้ในอนาคต

ตัวชี้วัดในองค์ประกอบย่อย “ระบบนิเวศที่สมดุล” ในโครงการศึกษานี้ ได้เสนอตัวชี้วัดหลักด้านทรัพยากรธรรมชาติเพียงสองตัวชี้วัด คือ อัตราการจับสัตว์น้ำเศรษฐกิจในอ่าวไทยและสัดส่วนพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการขาดแคลนข้อมูลของประเด็นทรัพยากรอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดินและความหลากหลายทางชีวภาพ ด้วยเหตุนี้ คณะที่ปรึกษาจึงเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการจัดทำข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นข้อมูลเชิงสถิติ (รายปี) เพื่อให้ประเทศมีตัวชี้วัดที่สะท้อนระบบนิเวศที่สมดุลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

- **การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ (Integrated Water Resource Management : IWRM)** เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือการพัฒนาและจัดการทรัพยากรน้ำ ที่ดิน และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้านเศรษฐกิจ และความเท่าเทียมกันด้านสวัสดิการสังคม โดยอยู่บนฐานความยั่งยืนของระบบนิเวศวิทยา และที่สำคัญทรัพยากรน้ำควรได้รับการจัดการภายใต้ขอบเขตความเป็นลุ่มน้ำภายใต้หลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของสาธารณะ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์สำคัญตามหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ ต้องคำนึงถึงสภาพสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ดังนี้
  - ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของการใช้น้ำ เนื่องจากทรัพยากรน้ำและงบประมาณเริ่มขาดแคลน ประกอบกับน้ำยังเป็นทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดและเปราะบาง อีกทั้งมีความต้องการเพิ่มขึ้น ดังนั้น การใช้น้ำจึงต้องใช้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
  - ความเสมอภาคและทัดเทียมกัน ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกคนที่ต้องการได้รับน้ำในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม เพื่อการดำรงชีพที่ดี
- **ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน** หมายถึง การลดลงของศักยภาพของทรัพยากรดินที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทางธรรมชาติหรือกิจกรรมของมนุษย์ ดินที่มีปัญหาและขาดความอุดมสมบูรณ์ในประเทศไทย ได้แก่ ดินอินทรีย์ ดินเค็ม ดินเปรี้ยวจัด ดินค่อนข้างเป็นทราย ดินทรายจัด และดินตื้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินของมนุษย์ให้ลดลงทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ

- **ตัวชี้วัดความหลากหลายทางชีวภาพ** ประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพนับว่าเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งของการมีระบบนิเวศที่สมดุล อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่มีการจัดทำและเผยแพร่ในประเทศยังไม่สามารถนำมาพัฒนาเป็นตัวชี้วัดในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขได้ เนื่องจากไม่มีการจัดทำข้อมูลเชิงสถิติรายปี โดยข้อมูลที่มีการอ้างอิงในรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม คือ จำนวนชนิดพันธุ์ต่างๆ ที่ถูกคุกคามจนใกล้สูญพันธุ์ซึ่งมีการสำรวจและจัดทำทะเบียนรายการชนิดพันธุ์ในปี พ.ศ. 2548 และจะทำการสำรวจอีกครั้งในปีพ.ศ. 2556-2557 (สำรวจทุก 10 ปี) ส่วนข้อมูลอื่นๆ เช่น จำนวนประชากรสัตว์ (เช่น เสือโคร่ง โลมาและปลาวาฬ) มีการรายงานเฉพาะปีที่สำรวจและตามพื้นที่ที่ทำการสำรวจเท่านั้น ทำให้ยากต่อการนำข้อมูลมาจัดทำเป็นตัวชี้วัดในดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขที่คำนวณต่อเนื่องทุกปี

ตัวชี้วัดในองค์ประกอบย่อย “เศรษฐกิจสีเขียว” คณะที่ปรึกษาเห็นว่า ตัวชี้วัดที่ควรมีการพัฒนาเพิ่มเติม ได้แก่

- **การเพิ่มผลิตภาพสีเขียว (Green Productivity)** ในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการและภาคเกษตรกรรม เพื่อติดตามและประเมินประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรและวัตถุดิบต่างๆ ทั้งในแง่พลังงาน ทรัพยากรน้ำ วัสดุและการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และการจัดการของเสีย ปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการเริ่มมีการศึกษาประเด็นดังกล่าวแต่ยังเป็นลักษณะกระจัดกระจายและมิได้มีการทำอย่างต่อเนื่อง จึงเสนอให้ สศช. เป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนและผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดทำแผนงานและโครงการเชิงบูรณาการเพื่อศึกษาและจัดทำเป็นฐานข้อมูลของประเทศเพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินความคืบหน้าของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- **นวัตกรรมและเทคโนโลยีในภาคการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเริ่มมีการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาและจำนวนสิทธิบัตรที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานหมุนเวียน รวมทั้งการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่าเพิ่ม (สัดส่วนต่อ GDP) และการจ้างงาน (สัดส่วนต่อการจ้างงานทั้งหมด) ในภาคการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- **การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (Good Agriculture Practices: GAP)** หมายถึง การปฏิบัติเพื่อป้องกัน หรือลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นระหว่างการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพปลอดภัย และเหมาะสมต่อการบริโภค

นอกจากนี้ ตัวชี้วัดเศรษฐกิจสีเขียวที่ได้มีการเสนอในร่างยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและในแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลที่ครบถ้วน สมบูรณ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ “พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนต่อพื้นที่การเกษตรทั้งหมด” ซึ่งปัจจุบันมีเพียงข้อมูลพื้นที่เกษตรอินทรีย์ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของเกษตรกรรมยั่งยืน “สัดส่วนมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” ซึ่งปัจจุบัน มีเพียงข้อมูลในส่วนของหน่วยงานภาครัฐและยังไม่มีกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับสัดส่วนมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนั้น จึงควรมีการจัดเก็บข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนทุกรูปแบบ รวมทั้งข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน

5.4 องค์ประกอบหลักด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

5.4.1 ทบทวนองค์ความรู้และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

5.4.1.1 ทบทวนกรอบแนวคิดจากตัวชี้วัดชุดเดิม

ในช่วงที่มีการใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10-11 ได้มีการใช้ตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ในองค์ประกอบหลักด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลในการประเมินสถานะของสังคมไทยในมิติด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งในตัวชี้วัดชุดเดิมนั้น ได้ให้คำนิยามของ “สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล” คนมีศักดิ์ศรี มีสิทธิเสรีภาพ มีความสัมพันธ์ต่อกันบนพื้นฐานของความยุติธรรม ยอมรับเคารพและปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกันและร่วมบริหารจัดการประเทศกับภาครัฐ เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล ที่มีความโปร่งใส คุ่มค่า และเป็นธรรม นำไปสู่สังคมสมานฉันท์ มีสันติสุขอย่างยั่งยืน สามารถอยู่ร่วมกับนานาชาติอารยะประเทศได้อย่างเป็นมิตร โดยการประเมินความอยู่เย็นเป็นสุขในองค์ประกอบหลักด้านนี้ พิจารณาจากองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบซึ่งมีขอบเขตการนิยามและกำหนดตัวชี้วัดหลักไว้ ดังนี้

1) **การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย** หมายถึง ประชาชนมีความตื่นตัว รู้จักรักษาสิทธิหน้าที่และเสรีภาพในส่วนของตนเองและประพฤติปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ของตนเอง และเคารพสิทธิหน้าที่ของบุคคลอื่น ตลอดจนมีความกระตือรือร้นเข้าร่วมบริหารและพัฒนาประเทศ

2) **สังคมที่มีธรรมาภิบาล** หมายถึง การบริหารจัดการเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมที่มีระบบโครงสร้าง กฎเกณฑ์ กระบวนการและกลไกการดำเนินงาน และการตรวจสอบที่มีคุณธรรม นิติธรรม ความโปร่งใส ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมและความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร

3) **ความสมานฉันท์ทางสังคม** หมายถึง สังคมที่อยู่ร่วมกันฉันท์กัลยาณมิตร มีความพอใจร่วมกัน มีความเห็นพ้องกัน พร้อมยอมรับความแตกต่าง หลากหลายด้านเชื้อชาติ ความเชื่อ วัฒนธรรม และศาสนาของกลุ่มคนในสังคม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

อนึ่ง ในตัวชี้วัดชุดเดิมนั้น ได้เน้นใช้ตัวชี้วัดในเชิงภาพลักษณ์ที่มาจากการสำรวจความคิดเห็นของสถาบันที่จัดทำดัชนีระดับโลก อาทิ ดัชนีประชาธิปไตย (Democracy Index) โดย The Economist Intelligence Unit ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI) โดย Transparency International ดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) โดย Institute for Economics & Peace (IEP) และดัชนีรัฐล้มเหลว Failed State Index โดย The Fund for Peace โดยใช้ตัวชี้วัดเสริม เช่น จำนวนเรื่องที่ประชาชนเสนอต่อประธานวุฒิสภาให้มิมติดถอดถอนบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จำนวนเรื่องที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามข้อบัญญัติของรัฐธรรมนูญต่อสภาผู้แทนราษฎร และดัชนีเสรีภาพ (Freedom house Index)

ทั้งนี้ ในการประเมินผลกระทบสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10-11 ในด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลนั้น ปรากฏว่าสังคมไทยมีระดับประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง ตัวชี้วัดในองค์ประกอบนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าแม้ประชาชนในสังคมมีความตื่นตัวและตระหนักในสิทธิหน้าที่ รวมทั้งการรวมกลุ่มเป็นประชาสังคมและการปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเองมากขึ้น แต่ยังมีปัญหาเรื่องระบบการเมืองการปกครองที่เอื้อต่อการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อสร้างความได้เปรียบเหนือตลาดของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ มีปัญหาด้านการทุจริตคอร์รัปชัน และข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมของประชาชน แม้ว่าในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 จะมีการเปิดให้ประชาชนในภาคส่วนต่างๆ ใช้สิทธิในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเทศให้เกิดความโปร่งใสก็ตาม และที่สำคัญยังมีสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในระดับชาติระหว่างกลุ่ม

อำนาจทางการเมือง กลุ่มอุดมการณ์และกลุ่มผลประโยชน์ที่มีแนวคิดทางการเมือง ที่ไม่สามารถหาข้อยุติตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยได้อย่างยั่งยืนได้ รวมทั้ง เกิดการเผชิญหน้าที่รุนแรงระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน หรือ ระหว่างกลุ่มประชาชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของรัฐและของเอกชน เกิดเป็นข้อพิพาทระหว่างบุคคลและคดีความในกระบวนการยุติธรรมเป็นจำนวนมาก

ในการจัดทำข้อเสนอในการปรับปรุงตัวชี้วัดในมิติสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลนั้น ได้มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ครั้ง คือ เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์และวันที่ 13 กรกฎาคม 2560 ซึ่งทางคณะที่ปรึกษาได้นำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอในการปรับปรุงตัวชี้วัดในประเด็นหลักๆ ดังนี้

1) ใช้ตัวชี้วัดภายในประเทศที่ใช้ข้อมูลเชิงสถิติควบคุมไปกับดัชนีดัชนีเชิงภาพลักษณ์ขององค์กรต่างประเทศ โดยลดจำนวนการใช้ดัชนีเชิงภาพลักษณ์ ที่ใช้การประเมินจากการสำรวจความคิดเห็นหรือที่จัดทำโดยองค์กรต่างประเทศ โดยเสนอตัวชี้วัดที่ใช้ข้อมูลเชิงสถิติที่มีการจัดเก็บโดยหน่วยงานในประเทศไทยให้มากขึ้น

2) นำดัชนีของต่างประเทศที่สะท้อนประเด็นการพัฒนาที่สังคมไทยให้ความสำคัญ โดยตรวจสอบว่ามีแหล่งข้อมูลในการคำนวณค่าเฉลี่ยซ้ำซ้อนกันหรือไม่

3) เสนอประเด็นชี้วัดและตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงสิทธิของประชาชนในฐานะของพลเมือง โดยเน้นถึงการได้รับความเคารพ ปกป้องและคุ้มครองจากรัฐ ซึ่งบ่งบอกถึงสภาพความสัมพันธ์ ระดับความเชื่อมั่นและความไว้วางใจของประชาชนในระบบและองค์กรภาคการเมือง ความโปร่งใส การกำกับดูแลที่ดี และความคุ้มค่าในการบริหารจัดการงบประมาณภายใต้กรอบวินัยการเงินการคลัง การบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพและการเคารพกติกาตามหลักนิติธรรม การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีคุณภาพ เอื้อให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในชีวิตสาธารณะและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการนโยบายสาธารณะอีกด้วย

5.4.1.2 กรอบแนวคิด นิยามขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย

จากการพิจารณาข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญจากการจัดกลุ่มย่อยเพื่อปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข ในด้านองค์ประกอบหลักด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล เพื่อการวัดผลกระทบจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทางคณะที่ปรึกษาจึงเสนอแนวคิดในการปรับปรุงกรอบแนวคิดนิยามขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในด้านนี้ขึ้นใหม่ ดังนี้

ในด้านกรอบแนวคิดและนิยามขององค์ประกอบหลัก สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล คือ สภาวะทางสังคมที่เอื้อให้สมาชิกในสังคมเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อยู่ร่วมกันได้ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายทางความคิดและอัตลักษณ์โดยยึดหลักความยุติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักสันติวิธี ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐและเอกชน นำไปสู่ระบบการเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อประชาชน ยึดในหลักนิติธรรม มีธรรมาภิบาลที่ทำให้การบริหารจัดการประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเสถียรภาพ

ตามนิยามนี้ สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล เป็นสภาพแวดล้อม (enabling environment) ที่เกิดจากการมีค่านิยม มาตรการและกลไกเชิงระบบที่เปิดให้ตัวแทนของกลุ่มประชาชนที่หลากหลายได้สะท้อนความต้องการของตนอย่างมีความหมาย ปลอดภัยจากการถูกข่มขู่คุกคามอันเนื่องมาจากการแสดงความคิดเห็นและความเชื่อของตน ทั้งนี้ประชาชนก็มีความเคารพใน

สิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ระบบการเมืองมีความรับผิดชอบต่อความต้องการของประชาชน มีการถ่ายโอนอำนาจไปสู่ตัวแทนของประชาชนในระดับท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่ตัดสินใจ จัดเก็บรายได้และกำหนดนโยบายได้ด้วยตนเอง รวมทั้ง มีกลไกและมาตรการลดความรุนแรงที่มีสาเหตุจากความขัดแย้งทางการเมืองอีกด้วย

จากกรอบแนวคิดนี้ ทางคณะที่ปรึกษาจึงกำหนดประเด็นชี้วัดหลัก ที่สามารถมองอย่างเชื่อมโยงกันว่าจะนำไปสู่สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลได้ในภาพรวม และทำให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยได้ ดังนี้

- **การเคารพและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิพลเมือง** มีหลักประกันความเสมอภาคในสังคม การไม่เลือกปฏิบัติ ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง โดยไม่ถูกจำกัดและละเมิดสิทธิ ความเข้มแข็งของการเมืองภาคพลเมืองและการมีกลไกที่เปิดให้ตัวแทนของกลุ่มประชาชนที่หลากหลายได้สะท้อนความต้องการของตนอย่างมีความหมาย
- **ระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพ** สถาบันทางการเมืองที่บริหารราชการแผ่นดินอย่างมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ยึดหลักนิติธรรม มีธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- **การถ่ายโอนอำนาจไปสู่ตัวแทนของประชาชนในระดับท้องถิ่น** เพื่อทำหน้าที่ตัดสินใจ กำหนดและบริหารนโยบายได้ด้วยตนเอง
- **ความสมานฉันท์และมาตรการลดความรุนแรง** ที่มีสาเหตุจากความขัดแย้งทางการเมือง

ทั้งนี้ ในการกำหนดตัวชี้วัดที่นำมาใช้ประเมินผลในด้านนี้ควรเป็นตัวชี้วัดที่สามารถประเมินผลลัพธ์ในเชิงกระบวนการและประสิทธิภาพได้ โดยใช้ตัวชี้วัดที่มีการจัดทำขึ้นภายในประเทศและตัวชี้วัดเชิงนโยบายที่ใช้ข้อมูลเชิงสถิติ ควบคู่ไปกับดัชนีขององค์กรต่างประเทศซึ่งจะนำมาใช้เป็นตัวชี้วัดเสริมด้วย โดยมีจุดประสงค์ที่จะชี้ให้เห็นว่ากลไกในเชิงระบบและโครงสร้างที่มีการกำหนดไว้ (Input) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไร เกิดผลลัพธ์ (Output/Outcome) และผลกระทบ (Impact) อย่างไร เนื่องจากเป็นการวัดในระดับของระบบสังคมการเมือง ซึ่งมีพลวัตสูงและมีผลกระทบต่อการพัฒนาในด้านอื่นๆ จึงจำเป็นต้องอาศัยการเก็บข้อมูลเชิงสถิติที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมือง และประเมินผลที่สามารถชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยง ข้อจำกัด โอกาสและปัจจัยสู่ความสำเร็จในแต่ละด้าน

ในส่วนขององค์ประกอบย่อย คณะที่ปรึกษาเสนอให้มีการปรับปรุงโดยมี 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1) ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ หมายถึง กระบวนการทางการเมืองที่ประชาชนใช้สิทธิพลเมืองในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองได้อย่างมีความหมายและต่อเนื่อง รวมถึง การใช้สิทธิทางตรงในการเลือกตั้งที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม ที่ทำให้ได้มาซึ่งรัฐบาลและฝ่ายนิติบัญญัติที่มีตัวแทนของภาคส่วนต่างๆ ในระบบที่สะท้อนการเคารพเสียงข้างมาก ขณะเดียวกันก็ปกป้อง คุ้มครองเสียงข้างน้อย

ประเด็นชี้วัดสำหรับองค์ประกอบย่อย ด้านประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ มีดังนี้

- 1.1. สถานการณ์ด้านสิทธิพลเมือง
- 1.2 ความเข้มแข็งของภาคพลเมืองและความเป็นอิสระของสื่อสารมวลชน
- 1.3 การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติ
- 1.4 ความเป็นตัวแทนของภาคส่วนต่างๆ ในสถาบันทางการเมือง

เหตุผลที่ทางคณะที่ปรึกษาเสนอให้ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบย่อยเดิม จาก “การมีจิตสำนึก ประชาธิปไตย” เป็น “ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ” นั้น มีจุดประสงค์เพื่อเปลี่ยนจากการวัดระดับของ จิตสำนึก ซึ่งมีนัยยะที่เป็นนามธรรม อันทำให้เกิดข้อถกเถียงเกี่ยวกับวิธีการวัดจิตสำนึกในระดับของปัจเจก หรือ ในระดับสังคม มาเป็นการประเมินสถานะแวดล้อมของสังคมในส่วนโครงสร้างและกลไกในระบบ การเมืองการปกครอง ว่าเอื้อให้เกิดสังคมที่พลเมืองมีหลักประกันในด้านของสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สามารถรวมตัวกันเป็นภาคประชาสังคมที่มีพื้นที่ในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและการ จัดการชีวิตสาธารณะได้มากขึ้น หรือ ลดลงเพียงใด มีหลักประกันว่ามีตัวแทนของประชาชนกลุ่มต่างๆ เช่น สตรีและกลุ่มวิชาชีพต่างๆ เข้าไปมีบทบาทในสถาบันทางการเมืองหลัก

2) นิติธรรมและธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารภาครัฐและกระบวนการยุติธรรมที่มีกลไก กฎเกณฑ์และการดำเนินงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบต่อประชาชน เคารพหลักสิทธิ มนุษยชน และไม่เลือกปฏิบัติ มีระบบที่เอื้อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ที่มี ประสิทธิภาพและความคุ้มค่า ซึ่งอีกนัยหนึ่งเป็นหลักประกันในการสร้างความเชื่อมั่นที่ประชาชนที่มีต่อ ภาครัฐด้วย

ประเด็นชี้วัดสำหรับองค์ประกอบย่อย ด้านนิติธรรมและธรรมาภิบาล มีดังนี้

2.1 การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพ

2.2 การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ทางคณะที่ปรึกษาเสนอให้ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบย่อยเดิม จาก “สังคมที่มีธรรมาภิบาล” เป็น “นิติธรรมและธรรมาภิบาล” นั้น เนื่องจากในบริบทของการกำหนดนโยบายการบริหารงานภาครัฐ ที่ต้อง มีกลไกในการกำกับ และตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายต่างๆ ให้มีความโปร่งใส ทั้งในระดับประเทศและ ระหว่างประเทศ นอกจากนี้จะมีเรื่องของการลดปัญหาจากการคอร์รัปชันแล้ว มีการให้ความสำคัญเป็น อย่างมากกับการนำหลักนิติธรรมเข้ามาเป็นฐานคิดในมิติของการสร้างสรรค์สังคมที่มีสันติสุขและ เสถียรภาพทางการเมืองบนพื้นฐานของความยุติธรรม

ดังจะเห็นในการบรรจุเรื่องหลักนิติธรรมเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป้าหมายที่ 16 ใน “การสนับสนุนสังคมที่สงบสุขและ ครอบคลุมที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มี ประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และทุกคนสามารถเข้าถึงในทุกๆระดับ” ในทางสากลมีการนำตัวชี้วัดหลัก นิติธรรม (Rule of Law Index) มาใช้ และในประเทศไทยก็ได้มีการนำหลักนิติธรรมไปบรรจุไว้ในหลักการ สำคัญของรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 20 มาตรา 3 ที่ระบุว่า “รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และ หน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม” และในมาตรา 26 ที่ระบุว่า “การตรา กฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือ จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล มิได้ รวมทั้งต้องระบุนเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย...”

ทั้งนี้ ในองค์ประกอบย่อยเดิมนั้น ไม่ได้เสนอตัวชี้วัดที่ครอบคลุมมิติของหลักนิติธรรมที่เน้นในเรื่อง ของการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมโดยตรง จึงเป็นที่มาของ การเสนอให้นำหลักนิติธรรมมาบูรณาการร่วมกับหลักธรรมาภิบาลเป็นองค์ประกอบย่อย ในองค์ประกอบ หลักด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลด้วย เพื่อให้มีประเด็นชี้วัดในเรื่องของประสิทธิภาพและการ

เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยให้มีความสอดคล้องกับกรอบในการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับประเทศและนานาชาติด้วย

3) การกระจายอำนาจ หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจ (Devolution) การตัดสินใจด้านต่างๆ ไปยังองค์กรตัวแทนของพื้นที่ ชุมชน หรือท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง และองค์กรที่รับการโอนอำนาจนั้นมีตัวแทนที่ประชาชนภายในพื้นที่เลือกเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ตัดสินใจและกำหนดนโยบายได้ด้วยตนเอง

ประเด็นชี้วัดสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการถ่ายโอนอำนาจ มีดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมของตัวแทนของประชาชนในการกำหนดนโยบายในการถ่ายโอนอำนาจสู่ท้องถิ่น

3.2 การกระจายอำนาจทางการคลังและศักยภาพในการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 สัดส่วนของผู้หญิงในตำแหน่งบริหารองค์กรบริหารส่วนจังหวัดและตำบล

ทางคณะที่ปรึกษาได้เสนอองค์ประกอบย่อยด้านการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นมา จากเดิมที่เรื่องของการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่นนั้นอยู่ในองค์ประกอบย่อยเดิมด้านสังคมที่มีธรรมาภิบาล โดยมีตัวชี้วัดย่อยในเรื่องของสัดส่วนการจัดเก็บรายได้ในระดับท้องถิ่น และการถ่ายโอนภารกิจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยแนวคิดของการถ่ายโอนอำนาจมาสู่ประชาชนในระดับท้องถิ่น (Devolution) ที่ครอบคลุมประเด็นชี้วัดในเรื่องบทบาทและโอกาสของสตรีในการเป็นผู้บริหารในกลไกการบริหารในระดับท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกำหนดทิศทางในการพัฒนาและวางกฎเกณฑ์ต่างๆ รวมทั้ง ร่วมตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรในระดับท้องถิ่นให้เกิดความโปร่งใสในตัวชี้วัดชุดนี้ด้วย

4) การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง หมายถึง การป้องกันและลดเงื่อนไขความรุนแรงที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมือง ที่เป็นประเด็นสาธารณะ มีสาเหตุจากความแตกต่างทางความคิด อุดมการณ์ทางการเมือง และอคติทางเชื้อชาติ ศาสนา ด้วยการใช้สันติวิธี การสร้างการยอมรับในความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มคนในสังคมและความไว้วางใจใจทางสังคมที่เพียงพอ

ประเด็นชี้วัดสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง มีดังนี้

4.1 สถานการณ์รุนแรงจากความขัดแย้งทางการเมือง

4.2 สถานการณ์รุนแรงจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้

4.3 การเคารพในความแตกต่างและใช้สันติวิธี

ทางคณะที่ปรึกษาได้เสนอปรับคำนิยามและขอบเขตของประเด็นชี้วัดขององค์ประกอบย่อยเดิม “ด้านสังคมสมานฉันท์” เป็น “การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง” ด้วยมีจุดประสงค์ที่จะให้องค์ประกอบย่อยนี้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ความขัดแย้งทางสังคมและการเมือง ซึ่งรวมถึงสถานการณ์ความไม่สงบที่ยืดเยื้อมานานในจังหวัดชายแดนใต้ โดยกำหนดตัวชี้วัดในเชิงสถิติของผู้เสียชีวิต ซึ่งเป็นผลกระทบทางกายภาพที่เกิดขึ้นจากความรุนแรงและคดีความอันเกิดจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่มีเงื่อนไขมาจากความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งหมายถึงความขัดแย้งที่เป็นประเด็นสาธารณะ มีสาเหตุจากความแตกต่างทั้งทางทางความคิดและทางกายภาพ อาทิ ความเชื่อและอุดมการณ์ทางการเมือง อคติทางเชื้อชาติ และทางศาสนา ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ชี้วัดชี้วัดชุดนี้ ในการวัดระดับของความขัดแย้งทางสังคมและการเมืองที่มีอยู่ ว่ามีแนวโน้มที่จะขยายขอบเขตไปสู่การเผชิญหน้าที่

รุนแรงได้มาก หรือน้อยเพียงใด รวมทั้ง เพื่อสำรวจเงื่อนไขที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรงในอนาคตได้ อาทิ การเลือกปฏิบัติ อคติทางเชื้อชาติ และอุดมการณ์ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถเตรียมการ พิจารณากำหนด มาตรการในการลดระดับความขัดแย้ง แก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่และป้องกันมิให้การเผชิญหน้าที่รุนแรง เกิดขึ้นซ้ำอีก โดยครอบคลุมไปถึงการเสริมสร้างทักษะในการคลี่คลายความขัดแย้งด้วยสันติวิธีด้วย

อนึ่ง เหตุผลสำคัญที่นำมาสู่การปรับเปลี่ยนองค์ประกอบย่อยนี้ คือ การทำให้ตัวชี้วัดชุดนี้มีความ สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ที่มีความท้าทายมาจากการเผชิญกับ สถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดจากเงื่อนไขทางสังคมและการเมือง ทั้งในระดับชาติและพื้นที่จังหวัด ชายแดนใต้ที่นำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรงและการสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจำนวนมาก รวมทั้งส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ ของคนในพื้นที่ที่มีความ ขัดแย้งรุนแรง อันสะท้อนถึงความไม่อยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยในระยะที่ผ่านมา

5.4.1.3 สรุปผลการทบทวนแนวคิดใหม่ที่มีต่อการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย

การใช้ตัวชี้วัดเดิมในองค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลโดยใช้องค์ประกอบย่อยและดัชนีที่วัดในเชิงภาพลักษณ์ที่ใช้ประเมินผลกระทบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10-11 นั้น อาจไม่เพียงพอต่อการสะท้อนถึงสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลที่เอื้อให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ในช่วงของการใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในระหว่าง พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564 เนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นั้น มีสถานะและบทบาทที่เปลี่ยนไป โดยมีความเชื่อมโยงกับกรอบนโยบายการ พัฒนาทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศในระยะยาว ที่มีความต่อเนื่องเป็นกระบวนการ มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่มุ่งวัดประสิทธิผลที่เข้มข้นมากขึ้น

ทางคณะที่ปรึกษาได้นำแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่มาทบทวนในการวางกรอบแนวคิดในการกำหนดประเด็นชี้วัดและตัวชี้วัด ดังนี้

● **ประชาธิปไตยเชิงเนื้อหา หรือ ประชาธิปไตยที่มีแก่นสาร (Substantive Democracy)**²² อาจนำมาใช้ได้ในการกำหนดหลักเกณฑ์ในด้านนี้ เนื่องจากเป็นรูปแบบที่เน้นเรื่อง ประสิทธิภาพในการตรวจสอบการใช้อำนาจและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของ กระบวนการในระบอบประชาธิปไตยที่มีความต่อเนื่อง ที่ส่งผลให้ประชาชนมีโอกาสในการเข้าถึง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจทั้งในด้านการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจทางการเมืองได้อย่างมีความหมาย อันเป็นคุณค่าที่ซ่อนอยู่ภายใต้กฎระเบียบและกลไกในระบอบประชาธิปไตย โดยมีหลักเกณฑ์เบื้องต้น ซึ่งได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) การรับรองสิทธิพลเมือง เสรีภาพในการแสดงออก และความเสมอภาคในเชิงกฎหมาย
- 2) มีการเลือกตั้งที่โปร่งใส เป็นธรรม เปิดโอกาสให้มีผู้แข่งขันที่มีที่มาและมุมมอง หลากหลายให้ประชาชนได้เลือก
- 3) เคารพความแตกต่างทางความคิดและทางกายภาพ
- 4) เคารพเสียงข้างมาก ขณะเดียวกันก็ปกป้อง คุ่มครองเสียงข้างน้อย

²² สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์และคณะ (พฤศจิกายน 2557). คำและแนวคิดในประชาธิปไตยสมัยใหม่. มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ แห่งประเทศไทย.

- 5) รัฐบาลมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของประชาชน
- 6) มีช่องทางให้พลเมืองแสดงความต้องการ และสื่อสารไปยังระบบการเมือง
- 7) เป็นระบอบการปกครองที่พลเมืองในสังคมมีวัฒนธรรมที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย

● **การประเมินคุณภาพประชาธิปไตย** การศึกษาในครั้งนี้ ยังได้พิจารณาประเด็นชีวิตด้านคุณภาพของประชาธิปไตยจาก “คู่มือปฏิบัติการประเมินคุณภาพประชาธิปไตย”²³ ซึ่งพัฒนาขึ้นมาโดยสถาบันระหว่างประเทศเพื่อความช่วยเหลือด้านประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA) ซึ่งแบ่งเป็นประเด็นในการประเมินไว้ 4 ด้านหลัก ดังนี้

1) **ความเป็นพลเมือง กฎหมายและสิทธิ** ซึ่งครอบคลุมถึงการมีข้อตกลงสาธารณะในเรื่องความเป็นคนชาติเดียวกันและความเป็นพลเมืองร่วมกันนั้นมีการกีดกันหรือไม่ นิติธรรมและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม หรือ การที่รัฐและสังคมอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างสอดคล้องกันหรือไม่ ประชาชนทุกคนได้รับสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมกันหรือไม่ ประชาชนทุกคนได้รับสิทธิทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเท่าเทียมกันหรือไม่

2) **การเป็นรัฐบาลที่เป็นตัวแทนและมีสำนึกรับผิดชอบ** ครอบคลุมถึงการเลือกตั้งที่เป็นอิสระ เทียบธรรม ประชาชนสามารถควบคุมรัฐบาลและนโยบายผ่านการเลือกตั้งได้หรือไม่ ระบบพรรคการเมืองเอื้อต่อการทำงานของประชาธิปไตยหรือไม่ รัฐบาลมีประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะและตอบสนองต่อความห่วงกังวลของประชาชนหรือไม่ ประสิทธิภาพด้านการเป็นประชาธิปไตยของรัฐบาล ตำรวจและทหารอยู่ภายใต้การกำกับของพลเรือนหรือไม่ ความมั่นคงในชีวิตความเป็นอยู่ของสาธารณชนมีหลักประกันหรือไม่

3) **ประชาสังคมและการมีส่วนร่วมของประชาชน** ครอบคลุมถึงบทบาทของสื่อว่าดำเนินการในวิถีทางที่คงไว้ซึ่งค่านิยมประชาธิปไตยหรือไม่ มีการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างสมบูรณ์ในการดำเนินชีวิตสาธารณะหรือไม่ ในด้านการกระจายอำนาจ ใช้การประเมินว่าการตัดสินใจในระดับรัฐบาลเหมาะสมที่สุดสำหรับประชาชนผู้ได้รับผลกระทบหรือไม่

4) **ประชาธิปไตยที่ไปไกลกว่าคำว่า “รัฐ”** เป็นการมองผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัจจัยนอกประเทศ เช่น ผลกระทบจากอิทธิพลภายนอกในการสนับสนุนประชาธิปไตยของประเทศ และผลกระทบทางประชาธิปไตยของประเทศต่อนานาประเทศ

ซึ่งการนำแนวคิดของคุณภาพประชาธิปไตยมาปรับใช้นั้น จะทำให้การกำหนดตัวชี้วัดสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์และบริบทของกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะและระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีการระบุว่าเป็นประเด็นที่ยังเป็นปัญหาหลังการปฏิบัติตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

²³ สถาบันพระปกเกล้า. (2556). คู่มือปฏิบัติการประเมินคุณภาพประชาธิปไตย. สถาบันระหว่างประเทศเพื่อความช่วยเหลือด้านประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA). เดวิด บีแทม, เอ็ดเชีย คาร์วาลโฮ, ทอดด์ แลนด์แมนและสจิวต เวียร์. แปลโดยนักวิจัยสถาบันพระปกเกล้า.

● สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Civil and Political Rights) ในประเด็นชีวิตด้านสิทธิมนุษยชนในมิติของสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองนั้น ได้ศึกษาจากกรอบของพันธกรณีของรัฐว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง²⁴ (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) ที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิทั้งด้านพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งประเทศไทยได้ภาคยานุวัติ (Accession) เข้าเป็นภาคีและมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2540

โดยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองในกรอบนี้ครอบคลุมเรื่องของสิทธิในด้านต่างๆ ดังนี้ สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เสรีภาพจากการถูกทรมาน การห้ามบุคคลมิให้ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาส การห้ามบุคคลมิให้ถูกจับกุมโดยตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้ถูกกีดกันเสรีภาพอย่างมีมนุษยธรรม การห้ามบุคคลถูกจำคุกด้วยเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ตามสัญญาได้ เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน ความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย การห้ามมิให้มีการบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง สิทธิการได้รับรองเป็นบุคคลตามกฎหมาย การห้ามแทรกแซงความเป็นส่วนตัว การคุ้มครองเสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก การห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติ สิทธิที่จะชุมนุมอย่างสันติ การรวมกันเป็นสมาคม สิทธิของชายหญิงที่อยู่ในวัยที่เหมาะสมในการมีครอบครัว การคุ้มครองสิทธิเด็ก และการที่พลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ การรับรองว่าบุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมายและได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน การรับรองสิทธิของชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา และภาษาภายในรัฐ

ด้วยประเทศไทยมีกำหนดส่งรายงานการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้กติกา ICCPR ฉบับที่ 3 ในอีก 4 ปีข้างหน้า หรือ ภายในวันที่ 29 มีนาคม 2564 การนำแนวคิดของสิทธิพลเมืองภายใต้กติกา ICCPR มาพิจารณาประกอบในการกำหนดตัวชี้วัดในมิตินี้ จึงมีความเหมาะสม สำหรับการประเมินผลลัพธ์และผลกระทบจากการปฏิบัติตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ทางสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้พัฒนาแนวทางในการจัดทำตัวชี้วัด²⁵ ที่ตอบสนองหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน ที่สะท้อนพันธะหน้าที่หลักทั้งสามด้านของรัฐ คือ เคารพ ปกป้อง และคุ้มครอง โดยมีประเด็นชีวิต เช่น

- 1) ความเชื่อมโยงของข้อมูลกับตราสารสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
- 2) ความเป็นสากลและความไม่สามารถกีดกันได้ของสิทธิมนุษยชน
- 3) ความไม่สามารถแบ่งแยกได้ การพึ่งพิงซึ่งกันและกัน และความสัมพันธ์กันระหว่างสิทธิในด้านต่างๆ
- 4) การเน้นการมีส่วนร่วมและการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนา
- 5) การไม่เลือกปฏิบัติและมุ่งไปสู่การสร้างเสริมความเท่าเทียม
- 6) ความรับผิดชอบของรัฐบาลและความรับผิดชอบขององค์กรต่างๆ และหลักนิติธรรม
- 7) การเยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชนทางกฎหมายและทางด้านการบริหาร

²⁴ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, กระทรวงยุติธรรม. (2556). สาระสำคัญของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR).

http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_1/International_HR/2557/tran_ICCPR-2.pdf

²⁵ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน. (2556). รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.

ทางคณะที่ปรึกษาได้เลือกประเด็นในชี้วัดในด้านสิทธิมนุษยชนในมิติของสิทธิพลเมือง การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การไม่เลือกปฏิบัติ ความรับผิดชอบของรัฐบาล และการเยียวยาในกรณีที่มีผลกระทบ ต่อประชาชนมาแนวทางในการกำหนดตัวชี้วัดให้สอดคล้องกันด้วย

● **กรอบการพัฒนาในระดับประเทศที่สำคัญ** ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2579) ไว้ในมาตรา 65 เพื่อ “เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล” ซึ่งวางกรอบสำหรับการ กำหนดนโยบายสาธารณะ เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาประเทศให้มีความต่อเนื่องในระยะยาว การ พัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีสถานะเป็นแผนสำหรับ 5 ปีแรก ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่ พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงนำยุทธศาสตร์ ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มาพิจารณาในการกำหนดประเด็นชี้วัดอีกด้วย

ใน 10 ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มี 2 ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องโดยตรงกับ องค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ดังนี้

- 1) ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและ ยั่งยืน
- 2) ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรร มาภิบาลในสังคมไทย

ยุทธศาสตร์ทั้ง 2 ด้านนี้มุ่งเน้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ใน 2 ด้าน คือ

- 1) เป้าหมายที่ 5 การมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้าง ภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ความขัดแย้งทาง อุดมการณ์และความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลง ประเทศไทยมีส่วนร่วมใน การกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศ
- 2) เป้าหมายที่ 6 การมีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบ ได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่ง ภาคเอกชนดำเนินการแทนได้ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระขึ้น

ในขณะเดียวกัน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ก็มีความเชื่อมโยงกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2558 – พ.ศ. 2564) ซึ่งมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ดังนี้

- 1) นโยบายที่ 1 : เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 2) นโยบายที่ 2 : สร้างความเป็นธรรม ความปรองดองและสมานฉันท์ในชาติ
- 3) นโยบายที่ 3 : ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 4) นโยบายที่ 9 : เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริตคอร์รัปชัน

● **กรอบการพัฒนาในระดับระหว่างประเทศที่สำคัญ** เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป็นพันธะสัญญาทางการเมืองที่นานาประเทศให้คำมั่นว่าจะขับเคลื่อนร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายได้ใน พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) ก็มีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับองค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ในเป้าหมายที่ 16 ในการสนับสนุนสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และทุกคนสามารถเข้าถึงในทุกระดับ คณะที่ปรึกษาจึงได้นำเป้าประสงค์และตัวชี้วัดในเป้าหมายที่ 16 มาพิจารณา เช่น

16.1 ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

16.2 ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมาณทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก

16.3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศและสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน

16.5 ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ

16.6 พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิผลมีความรับผิดชอบและโปร่งใสในทุกระดับ

16.7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดีในทุกระดับการตัดสินใจ

16.10 สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐานโดยเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ

16.b ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทั้งนี้ สำหรับการประเมินบทบาทและโอกาสของสตรีในด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจทางการเมือง คณะที่ปรึกษาได้นำตัวชี้วัดจากเป้าหมายที่ 5 ว่าด้วยการบรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง คือ ตัวชี้วัดที่ 5.5.1 สัดส่วนของผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งในสภาแห่งชาติและการปกครองท้องถิ่นมาปรับใช้ด้วย

5.4.2 ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบหลักด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

คณะที่ปรึกษาได้ทบทวนประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ 20 ประเด็นที่ระบุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยศึกษาประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบหลักด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล พร้อมทั้งพิจารณาการเพิ่มเติมประเด็นการวัดหรือตัวชี้วัดในองค์ประกอบดังกล่าว (ตารางที่ 5.38)

ตารางที่ 5.38: ความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นพัฒนากับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล”	ข้อคิดเห็นต่อการปรับปรุงตัวชี้วัดในองค์ประกอบ “สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล”
1. การพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้เป็นปัจจัยขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศในทุกด้าน	การใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีและโครงข่ายดิจิทัลในการสร้างกลไกและพื้นที่มีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะและการสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐ	-พิจารณาเพิ่มเติมตัวชี้วัดด้านความเข้มแข็งของภาคพลเมืองและความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐ
2. การเตรียมความพร้อมของประเทศในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนวัตกรรม	---	---
3. การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย	การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม คนไทยในทุกช่วงวัยเป็นคนดีมีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม	-พิจารณาเพิ่มเติมตัวชี้วัดเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมการเมืองในมิติของค่านิยมในเรื่องการอยู่ร่วมกับเคารพผู้อื่นและไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา
4. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ	การปกป้องและคุ้มครองสิทธิพลเมือง การมีส่วนร่วมของภาคพลเมือง ความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายในการเข้าสู่กลไกทางการเมือง กระบวนการยุติธรรม รวมทั้ง เพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณเชิงพื้นที่และบูรณาการเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในการจัดสรรทรัพยากรให้มีการกระจายตัวอย่างเป็นธรรม	-พิจารณาเพิ่มเติมตัวชี้วัดเกี่ยวกับการสร้างความเสมอภาค กระบวนการยุติธรรม การกระจายอำนาจ (Devolution) โดยเฉพาะในด้านการจัดสรรงบประมาณสำหรับส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น
5. การปรับโครงสร้างการผลิตและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในแต่ละช่วงของห่วงโซ่มูลค่า	---	---
6. การปรับระบบการผลิต การเกษตรให้สอดคล้องกับพันธกรณีในการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่	---	---
7. การเพิ่มศักยภาพฐานการผลิตและบริการเดิมและการ	---	---

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญใน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็น เป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สังคม ประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล”	ข้อคิดเห็นต่อการปรับปรุงตัวชี้วัด ในองค์ประกอบ “สังคม ประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล”
ต่อยอดไปสู่ฐานการผลิต และบริการให้โดยใช้เทคโนโลยี ที่เข้มข้นและนวัตกรรม		
8. การส่งเสริมสร้างความ เข้มแข็งของเศรษฐกิจกระแส ใหม่	---	---
9. การสร้างขีดความสามารถใน การแข่งขันของธุรกิจบริการ และการท่องเที่ยวที่มี ศักยภาพให้เติบโต และ สนับสนุนภาคการผลิต	---	---
10. การสร้างความเชื่อมโยง ระหว่างภาคการผลิต	---	---
11. การพัฒนาวิสาหกิจขนาด ย่อย ขนาดเล็กและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และ วิสาหกิจเพื่อสังคม	---	---
12. การสร้างความมั่นคงของ ฐานทรัพยากรธรรมชาติและ ยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม	---	---
13. การฟื้นฟูพื้นฐานด้านความ มั่นคงที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อ การพัฒนาทางเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศ	การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติของผู้มี ความเห็นต่างทางความคิด และ อุดมการณ์บนพื้นฐานของการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข	-พิจารณาเพิ่มเติมตัวชี้วัดเกี่ยวกับ วัฒนธรรมการเมือง ด้านสิทธิ พลเมืองและการป้องกันความ รุนแรง
14. การบริหารจัดการใน ภาครัฐ การป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบและการสร้าง ธรรมาภิบาลในสังคมไทย	การบริหารจัดการภาครัฐให้โปร่งใส มี ประสิทธิภาพ รับผิดชอบ ตรวจสอบได้ อย่างเป็นธรรม ประชาชนมีส่วนร่วม มี การกระจายอำนาจ และแบ่งภารกิจ รับผิดชอบที่เหมาะสม ระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น	-พิจารณาเพิ่มเติม ตัวชี้วัดเกี่ยวกับความโปร่งใสในการ บริหารจัดการภาครัฐ และ ตัวชี้วัดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ (Devolution)
15. การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ของประเทศ	---	---
16. การพัฒนาภาค เมือง และ พื้นที่เศรษฐกิจ	---	-พิจารณาเพิ่มเติม ตัวชี้วัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ พลเมืองและความโปร่งใสในการ

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12	ความเชื่อมโยงกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ องค์ประกอบ “สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล”	ข้อคิดเห็นต่อการปรับปรุงตัวชี้วัดในองค์ประกอบ “สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล”
		บริหารจัดการภาครัฐ และการกระจายอำนาจ
17. การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้เข้มข้นและส่งผลกระทบต่อพัฒนาอย่างเต็มที่	---	---
18. การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ (Outward Investment)	---	---
19. การปรับปรุงภาคการเงินของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและให้สามารถแข่งขันได้	---	---
20. การปฏิรูปด้านการคลังและงบประมาณ	การจัดทำงบประมาณบูรณาการทั้งเชิงประเด็นพัฒนาและเชิงพื้นที่ การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ และกระจายอำนาจให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม	-พิจารณาเพิ่มเติมตัวชี้วัดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการคลัง

คณะที่ปรึกษาได้ทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศทั้ง 10 ยุทธศาสตร์ ที่ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยศึกษาประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบหลักด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล พร้อมทั้งพิจารณาการเพิ่มเติมตัวชี้วัดเบื้องต้นในองค์ประกอบดังกล่าวตามรายละเอียดในเนื้อหาต่อไปนี้

5.4.3 การปรับปรุงตัวชี้วัด ประเด็นการวัด ค่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้น้ำหนัก และวิธีการคำนวณ

5.4.3.1 การปรับปรุงตัวชี้วัด (ลด เพิ่ม ย้าย)

จากการทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้องและข้อเสนอแนะจากการประชุมกลุ่มย่อยการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ในองค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล มีข้อเสนอในการการปรับปรุงตัวชี้วัด โดยเสนอเพิ่มองค์ประกอบย่อย จาก 3 เป็น 4 องค์ประกอบย่อย ดังที่เห็นในตารางที่ 5.39

ตารางที่ 5.39: การปรับปรุงตัวชี้วัดด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล (ลด เพิ่ม ย้าย)

องค์ประกอบย่อยเดิม	องค์ประกอบย่อยที่เสนอใหม่
1. การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย 2. สังคมที่มีธรรมาภิบาล 3. ความสมานฉันท์ทางสังคม	1. ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ 2. นิติธรรมและธรรมาภิบาล 3. การกระจายอำนาจ 4. การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง

ซึ่งมีรายละเอียดของ 12 ประเด็นชี้วัด และ 18 ตัวชี้วัดทั้งหมด ดังต่อไปนี้

1.1) องค์ประกอบย่อยด้านประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ มี 4 ประเด็นชี้วัด และ 5 ตัวชี้วัดหลัก 8 ตัวชี้วัดเสริม ดังนี้

- 1) สถานการณ์ด้านสิทธิพลเมือง
- 2) ความตื่นตัวในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติ
- 3) ความเข้มแข็งของภาคพลเมืองและความอิสระของสื่อสารมวลชน
- 4) ความเป็นตัวแทนของภาคส่วนต่างๆ ในสถาบันทางการเมือง

ตารางที่ 5.40 : องค์ประกอบย่อย: ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ ประเด็นชีวิต 1) สถานการณ์ด้านสิทธิพลเมือง

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
1.จำนวนเรื่องร้องเรียนต่อกรรมการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิพลเมือง	เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิพลเมืองด้วยข้อมูลเชิงสถิติที่สะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการขาดความตระหนักและความเคารพในสิทธิพลเมือง สิทธิพลเมืองเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของสิทธิมนุษยชนที่รัฐต้องคุ้มครองให้กับประชาชนในฐานะของพลเมืองอย่างเสมอภาคตามกฎหมาย	ตั้งค่ามาตรฐานให้ลดลงเหลือ 24.2 เรื่อง ภายใน 5 ปี ซึ่งเป็นร้อยละ 50 ของค่าเฉลี่ยของจำนวนเรื่องร้องเรียนในช่วง 5 ปี ย้อนหลัง ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 – 2557 ซึ่งคือ 48.4 เรื่อง	$\frac{\text{ค่าเกณฑ์มาตรฐาน} \times 100}{\text{จำนวนเรื่องร้องเรียนต่อปี}}$	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (กสม.) เป็นการรวมจำนวนเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิพลเมือง สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน http://www.nhrc.or.th/NHRCT-Work/Statistical-information/Statistical-information-on-complaints/Yearly-(2548-Now).aspx
2.คะแนนจากการสำรวจเรื่องสิทธิและเสรีภาพของพลเมือง (Civil Liberties) ใน Democracy Index	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม	7.35 คะแนน เป็นค่าที่ทำนาย เนื่องจากประเทศค่าเฉลี่ยจากคะแนนที่ประเทศไทยได้รับการประเมินในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา คือ 6.76 คะแนน และประเทศไทยเคยได้คะแนนในด้านเสรีภาพทางการเมืองในดัชนีประชาธิปไตยมากที่สุด	$\frac{\text{คะแนนจากการสำรวจด้านเสรีภาพทางการเมือง} \times 100}{\text{ค่าเกณฑ์มาตรฐาน}}$	The Economist Intelligence Unit (EIU)

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
		คือ 7.06 ในระยะ 3 ปี ติดต่อกัน ระหว่าง พ.ศ. 2553 – 2555 โดยคะแนน 7.35 เป็น คะแนนของประเทศที่ได้รับ การประเมินว่ามีสถานการณ์ ด้านเสรีภาพทางการเมือง ดีกว่าประเทศไทยไม่เกิน 10 อันดับ		
3.การร่างและออกกฎหมายอนุวัติการ ตามพันธะสัญญาระหว่างประเทศว่า ด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิมนุษยชน	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			กระทรวงการต่างประเทศ

ตารางที่ 5.41: องค์ประกอบย่อย: ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ ประเด็นชี้วัด 2) ความตื่นตัวในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
1. จำนวนร้อยละของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเมื่อเทียบกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อประเมินความตื่นตัวของประชาชนในการใช้อำนาจทางตรงของตนในการออกเสียงเลือกผู้แทนตามวิถีทางประชาธิปไตย	ร้อยละ 75.03 อ้างอิงร้อยละของจำนวนผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่อจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2554 ซึ่งถือว่า มีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกผู้แทนตามวิถีทางประชาธิปไตยมากที่สุด	$\frac{\text{ร้อยละผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่อจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง} \times 100}{\text{ค่าเกณฑ์มาตรฐาน}}$	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)
2. คะแนนจากการสำรวจเรื่องกระบวนการเลือกตั้งและการได้มาซึ่งตัวแทนประชาชนที่มีความหลากหลายในสถาบันทางการเมือง (Electoral Process & Pluralism) ใน Democracy Index	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			ข้อมูลจาก The Economist Intelligence Unit (EIU)

ตารางที่ 5.42: องค์ประกอบย่อย: ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ ประเด็นชีวิต 3) ความเข้มแข็งของภาคพลเมืองและความอิสระของสื่อสารมวลชน

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
1. จำนวนร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย <i>เพิ่มขึ้น</i>	เป็นตัวชี้วัดที่ใช้สถิติของจำนวนร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนร่วมกันเข้าชื่อเสนอ มาใช้เพื่อสะท้อนให้เห็นความเข้มแข็งของการเมืองภาคพลเมืองในการใช้สิทธิที่มีตามรัฐธรรมนูญเพื่อร่วมตรากฎหมายในกระบวนการนิติบัญญัติ (ตามข้อบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในมาตรา 163 และรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ในมาตรา 133)	20 ฉบับ ในปี 2555 เคยมีการเสนอร่างกฎหมายโดยประชาชน 20 ฉบับ ซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุด ในระหว่าง พ.ศ. 2551 -2556 จึงเสนอเป็นเกณฑ์มาตรฐาน โดยในระยะเวลาดังกล่าว มีร่างกฎหมายที่เสนอโดยประชาชนทั้งหมด 51 ฉบับ และที่ผ่านกระบวนการนิติบัญญัติและประกาศใช้แล้วทั้งหมด 8 ฉบับ	ร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนร่วมกันเข้าชื่อเสนอ $\frac{\text{กฎหมาย} \times 100}{\text{ค่าเกณฑ์มาตรฐาน}}$	กลุ่มงานเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สำนักการประชุมสำนักงาน เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร
2. คะแนนความเป็นอิสระของสื่อสารมวลชนในดัชนีเสรีภาพสื่อ (World Press Freedom)	เสนอเพิ่มขึ้นมาในการวัดระดับของเสรีภาพในการแสดงออกรวมทั้งประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมของสื่อสารมวลชนในการ	30 คะแนน เสนอเป็นเกณฑ์ที่ทำหาย เพื่อยกระดับความเป็นอิสระและประสิทธิภาพของสื่อสารมวลชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเนื่องจากใน พ.ศ. 2551	$\frac{\text{ค่าเกณฑ์มาตรฐาน} \times 100}{\text{ระดับความเป็นอิสระของสื่อสารมวลชน}}$	ดัชนีเสรีภาพสื่อ World Press Freedom จัดทำโดยองค์กรผู้สื่อข่าวไร้พรมแดน (Reporters Without Borders) https://rsf.org/

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
	ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ในฐานะที่สื่อเป็นช่องทาง สะท้อนความคิดเห็นที่ แตกต่างกันของคนใน สังคม (เกณฑ์ 0 - 100 ซึ่ง 0 ถือ ว่าดีมาก)	ประเทศไทยเคยได้คะแนน 34		
3.ร้อยละของจำนวนร่าง พระราชบัญญัติที่ประชาชนเข้าไปมี ส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 เกิน 100 ความเห็น เมื่อเทียบกับจำนวนร่าง พระราชบัญญัติที่มีการเสนอให้ พิจารณาในรัฐสภา รายปี	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			รัฐสภาและเว็บไซต์ www.lawamendment.go.th
4.จำนวนการยื่นใช้สิทธิการชุมนุม สาธารณะ	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.)
5.คะแนนจากการสำรวจด้านการมี ส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ใน Democracy Index	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			The Economist Intelligence Unit (EIU)

ตารางที่ 5.43: องค์ประกอบย่อย: ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ ประเด็นชี้วัด 4) ความเป็นตัวแทนของภาคส่วนต่างๆ ในสถาบันทางการเมือง

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
1. จำนวนร้อยละของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง	เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อชี้ให้เห็นถึงจำนวนผู้หญิงที่ได้รับเลือกเข้าไปทำงานด้านการเมืองในรัฐสภา ซึ่งเป็นสถาบันทางการเมืองหลักในด้านนิติบัญญัติ เมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด ซึ่งเป็นประโยชน์ในการประเมินบทบาทและโอกาสของผู้หญิงในการตัดสินใจทางการเมืองอีกด้วย	เสนอกำหนดร้อยละ 30 ตามข้อเรียกร้องของเครือข่ายองค์กรที่ทำงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ได้มีการจัดทำข้อเสนอเกณฑ์การกำหนดสัดส่วนชายและหญิงในสถาบันหลักทางการเมืองว่าควรให้มีองค์ประกอบสมาชิกเพศใดเพศหนึ่งไม่น้อยกว่า 1 ใน 3	ค่าเฉลี่ยของจำนวนร้อยละของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง x 100 ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	UN Human Development Index และสหภาพรัฐสภา(International Parliamentary Union - IPU)
2. สัดส่วนของสมาชิกรัฐสภาที่จำแนกตามอาชีพ	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และรัฐสภา

1.2) องค์ประกอบย่อยด้านนิติธรรมและธรรมาภิบาล มี 2 ประเด็นและ 4 ตัวชี้วัดหลัก 8 ตัวชี้วัดเสริม ดังนี้

1) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพ

2) กระบวนการยุติธรรมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ตารางที่ 5.44: องค์ประกอบย่อย: นิติธรรมและธรรมาภิบาล ประเด็นชี้วัด 1) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
1.คะแนนจากการสำรวจของดัชนีวัด ภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index - CPI)	คงเดิม เนื่องจากเป็นตัวชี้วัด ที่ได้รับการยอมรับในระดับ สากล แต่มีการเพิ่มค่าเกณฑ์ มาตรฐาน	50 คะแนน เนื่องจากในระยะ 10 ปี (ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 – 2559) ประเทศไทยเคยได้คะแนน สูงสุดคือ 38 ต่อเนื่องมา 2 ปี จึงควรทำได้ดีขึ้น	ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ของประเทศไทย $\times 100$ ค่ามาตรฐาน	Corruption Perception Index (CPI)
2. จำนวนเรื่องที่คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง รายปี	เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อประเมิน สถานการณ์และ ประสิทธิภาพของการ ดำเนินการตรวจสอบ คอร์รัปชันในระดับชาติและ ท้องถิ่น โดยผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง และ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือ ข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ผู้อำนวยการกองขึ้นไป	80 เรื่อง เนื่องจากใน พ.ศ. 2559 มีจำนวนเรื่องน้อย ที่สุดในรอบ 10 ปี คือ 95 จึงควรทำได้ดีขึ้น	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน $\times 100$ จำนวนเรื่องที่ ปปช. ไต่สวนต่อปี	คณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) https://www.nacc.go.th/nacc_accuse_preview.php

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
3.จำนวนร้อยละจากการสำรวจความรุนแรงของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ในดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
4. จำนวนร้อยละจากการสำรวจเรื่องการปลอดคอร์รัปชัน (Absence of Corruption) ใน Rule of Law Index	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			World Justice Project
5. จำนวนร้อยละผลการสำรวจการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐของ Global Open Data Index	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			Open Knowledge Network
6. จำนวนร้อยละของเรื่องร้องเรียนการทุจริตในภาครัฐค้างที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วเสร็จ และเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาได้รายปี	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)
7. จำนวนโครงการก่อสร้างที่เข้าโครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (COST) สัดส่วนต่อจำนวนโครงการที่ไม่ได้เข้าโครงการต่อปี	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			กระทรวงการคลัง

ตารางที่ 5.45: องค์ประกอบย่อย: นิติธรรมและธรรมาภิบาล ประเด็นชี้วัด 2) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
<p>1. ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการเยียวยาและชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในกรณีถูกจับและได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มี การฟ้องคดี เมื่อเทียบกับจำนวนเรื่อง ที่เข้าสู่การพิจารณาโดยคณะกรรมการการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ตาม พ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ. 2544)</p>	<p>เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อใช้ ประเมินการตอบสนองที่มี ประสิทธิภาพของรัฐในการ แสดงความรับผิดชอบต่อ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับ ประชาชนที่สูญเสียเสรีภาพ และโอกาสในการดำรงชีวิต เนื่องจากถูกจับ และในที่สุด ได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มี การฟ้องคดี ซึ่งเป็นสิทธิที่ ตาม พ.ร.บ.ค่าตอบแทน ผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน คดีอาญา พ.ศ. 2544 รวมทั้ง สะท้อนให้เห็น ปัญหาด้านคุณภาพและ ประสิทธิภาพของ กระบวนการยุติธรรม ที่ทำ ให้เกิดผลกระทบต่อ ประชาชน ทั้งในด้านสิทธิ เสรีภาพและก่อให้เกิด ความรู้สึกไม่เป็นธรรม</p>	<p>ร้อยละ 56.46 ใน พ.ศ. 2550 การพิจารณาให้การ เยียวยาเคยมีประสิทธิภาพ ถึงร้อยละ 56.46 จึง กำหนดค่านี้เป็นค่า มาตรฐาน โดยคำนวณจาก จำนวนจำเลยที่ได้รับการ เยียวยาต่อจำนวนเรื่อง ที่ คณะกรรมการการพิจารณา</p>	<p>ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการ เยียวยาและชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจาก กระบวนการยุติธรรมทางอาญา จำนวนเรื่อง ที่เข้าสู่การพิจารณาโดย $\frac{\text{คณะกรรมการการพิจารณา} \times 100}{\text{ค่ามาตรฐาน}}$</p>	<p>สำนักงานสถิติแห่งชาติ การ เผยแพร่ข้อมูลสถิติทางการ จำนวนผู้ได้รับการเยียวยาและ ชดเชยค่าเสียหายและมูลค่า ค่าเสียหายจากกรรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม http://statv2.nic.go.th/Fairly/09060200_01.html</p>

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
2. ร้อยละของจำนวนคดีที่ศาลชั้นต้นพิจารณาเสร็จ เมื่อเทียบกับจำนวนคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาในแต่ละปี	เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อยกระดับประสิทธิภาพในการบริหารเวลาในการดำเนินคดีของศาลชั้นต้นในการประสิทธิประสาทความยุติธรรมให้ประชาชน	ร้อยละ 90 เป็นเกณฑ์ที่ทำให้หาย เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนคดีที่ศาลชั้นต้นพิจารณาเสร็จ เมื่อเทียบกับจำนวนคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาในแต่ละปี (ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 – 2560) ซึ่งคือ 87.2 และใน พ.ศ. 2556 เคยทำได้ร้อยละ 89.23	ร้อยละของจำนวนคดีที่ศาลชั้นต้นพิจารณาเสร็จ เมื่อเทียบกับจำนวนคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาในแต่ละปี $\times 100$ ค่ามาตรฐาน	สำนักงานศาลยุติธรรม
3. คะแนนร้อยละจากการสำรวจเรื่องประสิทธิภาพและความเป็นอิสระของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) ใน Rule of Law Index	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			World Justice Project
4. งบประมาณของรัฐที่เป็นค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการดำเนินคดีในแต่ละคดี	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตำรวจ อัยการ ศาล และกระทรวงยุติธรรม
5. ค่าใช้จ่ายของผู้ต้องคดี/จำเลยในการต่อสู้คดี	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			จำเลยและทนายความ

1.3) องค์ประกอบย่อยด้านการกระจายอำนาจ มี 3 ประเด็นชี้วัด และ 3 ตัวชี้วัดหลัก 2 ตัวชี้วัดเสริม ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมของตัวแทนของประชาชนในการกำหนดนโยบายในการถ่ายโอนอำนาจสู่ท้องถิ่น
- 2) การกระจายอำนาจทางการคลังและศักยภาพในการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) สัดส่วนของผู้หญิงในตำแหน่งบริหารองค์กรบริหารส่วนจังหวัดและตำบล

ตารางที่ 5.46: องค์ประกอบย่อย: การกระจายอำนาจ ประเด็นชี้วัด 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายในการถ่ายโอนอำนาจสู่ท้องถิ่น

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
1.จำนวนข้อบัญญัติและเทศบัญญัติท้องถิ่นที่ออกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อประเมินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการอำนวยความสะดวกให้เกิดกฎหมายท้องถิ่น ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	9,000 ฉบับ เป็นเกณฑ์ที่ทำให้หาย ด้วยจากข้อมูลสถิติที่มีการจัดเก็บ ใน พ.ศ. 2557 มีการออกข้อบัญญัติและเทศบัญญัติท้องถิ่นและเทศบัญญัติท้องถิ่นจำนวนมากที่สุด คือ 8,497ฉบับ จึงตั้งเกณฑ์เพิ่มขึ้นเป็น 9,000 ฉบับ	$\frac{\text{จำนวนข้อบัญญัติและเทศบัญญัติท้องถิ่นที่ออกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น}}{\text{ค่าเกณฑ์มาตรฐาน}} \times 100$	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ
2.การใช้สิทธิของประชาชนเข้าชื่อเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บ ข้อมูล
3.จำนวนร้อยละของการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาในพื้นที่เมื่อเทียบกับจำนวนโครงการ	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม			กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยและ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นทั่วประเทศ

ตารางที่ 5.47: องค์ประกอบย่อย: การกระจายอำนาจ ประเด็นชี้วัด 2) การกระจายอำนาจทางการคลัง/ศักยภาพในการหารายได้ของ อปท.

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บ ข้อมูล
ร้อยละของจำนวนเงินที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บได้เองต่อรายได้รวมของ อปท.	เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อประเมินเรื่องการกระจายอำนาจทางการคลังและศักยภาพในการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ร้อยละ 12 เสนอเกณฑ์ที่ทำให้ เพิ่มศักยภาพและ ประสิทธิภาพในการจัดเก็บ รายได้ของ อปท. นอกเหนือ การพึ่งพารายได้จากที่รัฐ จัดสรรให้และจากเงิน อุดหนุน	ร้อยละของจำนวนเงิน ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดเก็บได้เองต่อรายได้รวม ของ อปท. รายปี $\times 100$ ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 5.48: องค์ประกอบย่อย: การกระจายอำนาจ ประเด็นชี้วัด 3) สัดส่วนของผู้หญิงในตำแหน่งบริหารองค์กรบริหารส่วนจังหวัดและตำบล

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
จำนวนร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิง	เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อประเมินบทบาทและความเป็นตัวแทนของสตรีในสถาบันทางการเมืองระดับท้องถิ่น	ร้อยละ 30 เป็นการเสนอเกณฑ์ที่ท้าทายจากค่าเฉลี่ยของสถิติในรอบ 10 ปี ซึ่งคือร้อยละ 9.21 เพื่อกระตุ้นให้มีการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากขึ้น และสร้างคุณค่าด้านความเสมอภาคของบทบาทชายและหญิง	จำนวนร้อยละของนายก อบจ. และนายก อบต. ที่เป็นผู้หญิง $\times 100$ ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

4) องค์ประกอบย่อยด้านการป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง มี 3 ประเด็นชีวิต และ 6 ตัวชี้วัดหลัก 8 ตัวชี้วัดเสริม ดังนี้

- 1) สถานการณ์รุนแรงจากความขัดแย้งทางการเมือง
- 2) สถานการณ์รุนแรงจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้
- 3) การเคารพในความแตกต่างและใช้สันติวิธี

ตารางที่ 5.49: องค์ประกอบย่อย: การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง ประเด็นชีวิต 1) สถานการณ์รุนแรงจากความขัดแย้งทางการเมือง

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
1. จำนวนผู้เสียชีวิตภายใต้การควบคุมสถานการณ์ของรัฐ ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง	เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นระดับความรุนแรงของความขัดแย้งในสังคมที่นำไปสู่การสูญเสียชีวิต	0 ราย เสนอเกณฑ์ที่ทำทนายเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการเผชิญหน้ารุนแรงและหามาตรการใหม่ๆ ในการลดเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงจัดการปัญหา	$100 - 25 \times \log(\text{จำนวนผู้เสียชีวิต})$ แปลงจำนวนผู้เสียชีวิต เป็น “ระดับความรุนแรง” ด้วยการใช้ฟังก์ชัน Logarithm (log) โดยกำหนดให้ระดับความรุนแรงมี 4 ระดับ แต่ละระดับมีช่วงคะแนนเท่ากับ 25 คะแนน ซึ่งจะลบออกจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน	คณะกรรมการประมวลเหตุการณ์ความไม่สงบจากการชุมนุมทางการเมือง (คปช.) พ.ศ. 2552, คณะกรรมการอิสระตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.), กสม., ศูนย์เฮอร์วีนและศูนย์ข้อมูลติดตามสถานการณ์ความรุนแรงทางการเมือง
2. จำนวนผู้ต้องคดีที่มีเหตุมาจากชุมนุมทางการเมืองและความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง	เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อประเมินระดับความขัดแย้งที่ทำให้เกิดการละเมิดกฎหมายและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม	25 คน เสนอเกณฑ์ที่ทำทนาย เนื่องจากค่าเฉลี่ยจากข้อมูลสถิติในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา คือ 47.11 คน เพื่อให้ให้เห็นผลกระทบต่อความขัดแย้งที่มี	$100 - 20 \times \log(\text{จำนวนผู้ต้องคดี})$ แปลงจำนวนผู้ต้องคดี เป็น “ระดับความรุนแรง” ด้วยการใช้ฟังก์ชัน Logarithm (log) โดยกำหนดให้ระดับความรุนแรงมี 5 ระดับ แต่ละระดับมีช่วงคะแนนเท่ากับ 20	ศูนย์ข้อมูลกฎหมายและคดีเสรีภาพโดยไอลอร์วี่ (iLaw) https://freedom.ilaw.or.th/ และจาก สตช.

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
		ช่องทางในการคลี่คลาย ปัญหาไม่เพียงพอจนเกิด เป็นข้อพิพาททางกฎหมาย และเป็นคดีความใน กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในทางอาญา	คะแนน ซึ่งจะลบออกจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน	
3.จำนวนกรณีที่มีรายงานว่ามีการทำให้บุคคลสูญหายโดยการใช้กำลัง (หรือการอุ้มหาย)	เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อสะท้อนให้เห็นปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากการใช้ความรุนแรง และอำนาจนอกเหนือกฎหมายโดยเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งทำให้เห็นความจำเป็นในการหามาตรการป้องกัน	0 ราย เสนอเกณฑ์ที่ทำหายเพื่อให้เกิดการกระตุ้นให้เห็นถึงความรุนแรงในสังคมที่เกิดจากการทำให้บุคคลสูญหายโดยการใช้กำลัง	100 - 5 x จำนวนกรณีที่มีรายงานว่ามีการทำให้บุคคลสูญหายโดยการใช้กำลัง คำนวณโดยใช้ค่า 100 ลบด้วยจำนวนกรณีที่มีรายงานว่ามีการทำให้บุคคลสูญหายโดยการใช้กำลัง คูณด้วย 5 เพื่อให้เห็นระดับของความรุนแรง	องค์กรนิรโทษกรรมสากล Amnesty International และ มูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ
4.อันดับของประเทศไทยในตัวชี้วัดความขัดแย้งภายในและที่มีส่วนขยายไปยังระดับระหว่างประเทศ (Ongoing Domestic and International Conflict Domain) ในดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index)	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			The Institute for Economics and Peace (IEP)

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
5.คะแนนจากการสำรวจเรื่องความเปราะบาง/ความเสี่ยงด้านความแตกแยกของชนชั้นนำ (Factionalized Elites) ใน Fragile State Index	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม			กองทุนเพื่อสันติภาพ (The Fund for Peace)

ตารางที่ 5.50: องค์ประกอบย่อย: การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง ประเด็นชี้วัด 2) สถานการณ์รุนแรงจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
1.จำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้	เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อประเมินระดับความรุนแรงทางกายภาพเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอสงขลา คือ จะนะ นา ทวี เทพาและสะบ้าย้อย) ซึ่งเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบอย่างต่อเนื่องมาตลอด 13 ปี	0 ราย เสนอเกณฑ์ที่ทำหายเพื่อสะท้อนให้เกิดการกระตุ้นให้เห็นถึงความรุนแรงที่ยืดเยื้อมานาน ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียที่ไม่สามารถประเมินค่าได้ จำเป็นที่จะต้องหามาตรการใหม่ๆ ในการลดเงื่อนไขที่ทำให้เกิดเหตุรุนแรงลงอย่างเป็นกระบวนการ	100 - 25 x log (จำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้รายปี) แปลงจำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้รายปี เป็น “ระดับความรุนแรง” ด้วยการใช้อิงฟังก์ชัน Logarithm (log) โดยกำหนดให้ระดับความรุนแรงมี 4 ระดับ แต่ละระดับมีช่วงคะแนนเท่ากับ 25 คะแนน ซึ่งจะลบออกจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน	Deep South Watch ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มอ.ปัตตานี

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
2.จำนวนผู้บาดเจ็บจากสถานการณ์ ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
3.จำนวนงบประมาณที่ใช้ในการ เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจาก เหตุการณ์ความไม่สงบ	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
4.จำนวนประชาชนผู้ถูกควบคุมตัวใน ฐานะผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ก่อเหตุ ความไม่สงบใน จชต. ที่ได้รับการ ปล่อยตัวโดยไม่มีความผิด หรือ เจ้า พนักงานปล่อยตัว หรือพนักงาน สอบสวนสั่งไม่ฟ้อง หรือพนักงาน อัยการสั่งไม่ฟ้อง หรือศาลยกฟ้อง	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			สำนักงานให้ความช่วยเหลือ เยียวยา ศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

ตารางที่ 5.51: องค์ประกอบย่อย: การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง ประเด็นชีวิต 3) การเคารพในความแตกต่างและใช้สันติวิธี

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
1. ร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นว่าการใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่นเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ในการสำรวจค่านิยมของโลก (World Values Survey)	เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อประเมินค่านิยมเกี่ยวกับความรุนแรงในสังคมไทย	ร้อยละ 80 เสนอเกณฑ์ที่ทำทนาย เพื่อสะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา จากค่า 70.4 ซึ่งเป็นจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสำรวจ เมื่อ พ.ศ. 2556	จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสำรวจว่า การใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่นเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ $\frac{\text{ค่ามาตรฐาน}}{\text{ค่ามาตรฐาน}} \times 100$	World Values Survey โดย Institute for Comparative Survey Research *จัดทำการศึกษาทุก 5 ปี
2. ร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นที่ให้ความสำคัญกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพผู้อื่นในการสำรวจค่านิยมของโลก (World Values Survey)	เสนอเพิ่มขึ้นมาเพื่อประเมินค่านิยมเกี่ยวกับการเคารพในความแตกต่างของผู้อื่น	ร้อยละ 75 เสนอเกณฑ์ที่ทำทนาย เพื่อสะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับความเคารพผู้อื่น อดทนต่อความแตกต่างทางกายภาพและความคิด จากค่าเฉลี่ย 61.05 ที่เป็นจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสำรวจ ใน พ.ศ. 2550 และ 2556	จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสำรวจว่าให้ความสำคัญกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพผู้อื่น $\frac{\text{ค่ามาตรฐาน}}{\text{ค่ามาตรฐาน}} \times 100$	World Values Survey โดย Institute for Comparative Survey Research *จัดทำการศึกษาทุก 5 ปี
3. สัดส่วนของอาวุธขนาดเล็ก และอาวุธเบาที่ถูกยึดได้ซึ่งมีการบันทึกและติดตามตามที่ระบุไว้ในกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ (SDG 16.4.2)	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
4.จำนวนงานวิจัยด้านการพัฒนาองค์ความรู้เรื่อง ความเคารพในความแตกต่าง การใช้สันติวิธีในการคลี่คลายความขัดแย้ง และสิทธิพลเมือง	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			สถาบันการศึกษาและหน่วยงานสนับสนุนการวิจัย
5.จำนวนหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องความเคารพในความแตกต่าง การใช้สันติวิธีในการคลี่คลายความขัดแย้ง และสิทธิพลเมือง ในสถาบันการศึกษา	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u>			สถาบันการศึกษาและหน่วยงานสนับสนุนการวิจัย

5.4.3.2 สรุปข้อเสนอตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

ตารางที่ 5.52: สรุปตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
1.ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ	1) สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิทางการเมือง	1. จำนวนเรื่องร้องเรียนต่อกรรมการสิทธิมนุษยชน ที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิพลเมือง	1. คะแนนจากการสำรวจเรื่องสิทธิและเสรีภาพของพลเมือง (Civil Liberties) ใน Democracy Index 2. การร่างและออกกฎหมายอนุวัติการตามพันธะสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิมนุษยชน
	2) ความตื่นตัวในการการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติ	2. จำนวนร้อยละของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเมื่อเทียบกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพิ่มขึ้น	3. คะแนนจากการสำรวจเรื่องกระบวนการเลือกตั้งและการได้มาซึ่งตัวแทนประชาชนที่มีความหลากหลายในสถาบันทางการเมือง (Electoral Process & Pluralism) ใน Democracy Index
	3) ความเข้มแข็งของภาคพลเมืองและความเป็นอิสระของสื่อสารมวลชน	3. จำนวนร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย 4. คะแนนความเป็นอิสระของสื่อสารมวลชนในดัชนีเสรีภาพสื่อ World Press Freedom	4. จำนวนร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย เพิ่มขึ้น 5. ร้อยละของจำนวนร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 เกิน 100 ความเห็นเมื่อเทียบกับจำนวนร่างพระราชบัญญัติที่มีการเสนอให้พิจารณาในรัฐสภา รายปี 6. จำนวนการยื่นใช้สิทธิการชุมนุมสาธารณะ เพิ่มขึ้น

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
	4) ความเป็นตัวแทนของภาคส่วนต่างๆ ในสถาบันทางการเมือง	5.จำนวนร้อยละของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง	7.คะแนนจากการสำรวจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ใน Democracy Index 8.สัดส่วนของสมาชิกรัฐสภาที่จำแนกตามอาชีพที่มาจากภาครัฐ (รวมข้าราชการบำนาญ) กับนอกภาครัฐ มีความแตกต่างน้อยลงจากการเลือกตั้งครั้งก่อนหน้า
2. นิติธรรมและธรรมาภิบาล	1) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพ	1. คะแนนจากการสำรวจของดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index - CPI) 2. จำนวนเรื่องที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง	1.จำนวนร้อยละจากการสำรวจความรุนแรงของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้าในดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย ลดลง 2.จำนวนร้อยละจากการสำรวจเรื่องการปลอดคอร์รัปชัน (Absence of Corruption) ใน Rule of Law Index 3.จำนวนร้อยละผลการสำรวจการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐของ Global Open Data Index 4.จำนวนร้อยละของเรื่องร้องเรียนการทุจริตในภาครัฐคงค้างที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วเสร็จ และเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาได้รายปี 5.จำนวนโครงการก่อสร้างที่เข้าโครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (COST) สัดส่วนต่อจำนวนโครงการที่ไม่ได้เข้าโครงการต่อปี

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
	2) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ	3. ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการเยียวยาและชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในกรณีถูกจับและได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มี การฟ้องคดี เมื่อเทียบกับจำนวนเรื่อง ที่เข้าสู่การพิจารณาโดยคณะกรรมการการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา 4. ร้อยละของจำนวนคดีที่ศาลชั้นต้นพิจารณาเสร็จ เมื่อเทียบกับจำนวนคดีที่เข้าสู่การพิจารณาในแต่ละปี	6. คะแนนร้อยละจากการสำรวจเรื่องประสิทธิภาพและความเป็นอิสระของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) ใน Rule of Law Index 7. งบประมาณของรัฐที่เป็นค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการดำเนินคดีในแต่ละคดี 8. ค่าใช้จ่ายของผู้ต้องคดี/จำเลยในการต่อสู้คดี - ข้อมูลจากจำเลยและทนายความ
3.การกระจายอำนาจ	1) การมีส่วนร่วมของตัวแทนของประชาชนในการกำหนดนโยบายในการถ่ายโอนอำนาจสู่ท้องถิ่น	1. จำนวนข้อบัญญัติและเทศบัญญัติท้องถิ่นที่ออก โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1. การใช้สิทธิของประชาชนเข้าชื่อเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น 2. จำนวนร้อยละของการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาในพื้นที่ เมื่อเทียบกับจำนวนโครงการ
	2) การกระจายอำนาจทางการคลัง/ ศักยภาพในการหารายได้ของ อปท.	2. ร้อยละของจำนวนเงินที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บได้เองต่อรายได้รวมของ อปท.	
	3) สัดส่วนของผู้หญิงในตำแหน่งบริหารองค์กรบริหารส่วนจังหวัดและตำบล	3. จำนวนร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิง เพิ่มขึ้น	
4.การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง	1) สถานการณ์รุนแรงจากความขัดแย้งทางการเมือง	1. จำนวนผู้เสียชีวิตภายใต้การควบคุมสถานการณ์ของรัฐ ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง 2. จำนวนผู้ต้องคดีที่มีเหตุมาจากชุมนุมทางการเมือง และความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง 3. จำนวนกรณีที่มีรายงานว่ามีการทำให้บุคคลสูญหายโดยการใช้กำลัง (หรือการอุ้มหาย)	1.อันดับของประเทศไทยในดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) ในดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) 2.คะแนนจากการสำรวจเรื่องความเปราะบาง/ ความเสี่ยงด้านความแตกแยกของชนชั้นนำ

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นการวัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
			(Fractionalized Elites) ใน Fragile State Index
	2) สถานการณ์รุนแรงจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้	4.จำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้	3.จำนวนผู้บาดเจ็บจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ข้อมูลจากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) 4.จำนวนงบประมาณที่ใช้ในการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ 5.จำนวนประชาชนผู้ถูกควบคุมตัวในฐานะผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ก่อเหตุความไม่สงบใน จชต. ที่ได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มีความผิด หรือ เจ้าหน้าที่งานปล่อยตัว หรือพนักงานสอบสวนสั่งไม่ฟ้อง หรือพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง หรือศาลยกฟ้อง –
	3) การเคารพในความแตกต่างและใช้สันติวิธี	5.ร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นว่าการใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่นเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้จากการสำรวจค่านิยมของโลก (World Values Survey) 6. ร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นที่ให้ความสำคัญกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพผู้อื่นจากการสำรวจค่านิยมของโลก (World Values Survey)	6.สัดส่วนของอาวุธขนาดเล็ก และอาวุธเบาที่ถูกยึดได้ซึ่งมีการบันทึกและติดตาม ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ (SDG 16.4.2) 7.จำนวนงานวิจัยด้านการพัฒนาองค์ความรู้เรื่องความเคารพในความแตกต่าง การใช้สันติวิธีในการคลี่คลายความขัดแย้ง และสิทธิพลเมือง เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า 8.จำนวนหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องความเคารพในความแตกต่าง การใช้สันติวิธีในการคลี่คลายความขัดแย้ง และสิทธิพลเมือง ในสถาบันการศึกษา เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

5.4.3.3 สรุปผลการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในองค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

ตารางที่ 5.53: สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลระหว่างปี 2550-2559 โดยค่าดัชนีที่คำนวณแล้วจะถูกแสดงอยู่ในตารางที่ 5.54

ดัชนีด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ										
1. จำนวนเรื่องร้องเรียนต่อกรรมการสิทธิมนุษยชน ที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิพลเมือง	N/A	N/A	N/A	30	42	48	42	80	N/A	N/A
2. จำนวนร้อยละของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเมื่อเทียบกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	74.52	N/A	N/A	N/A	75.03	N/A	N/A	47.72	0	0
3. จำนวนร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	N/A	5	6	7	3	20	9	N/A	N/A	N/A
4. คะแนนความเป็นอิสระของสื่อสารมวลชนในดัชนีเสรีภาพสื่อ (World Press Freedom)	53	34	56	56	61	61	38	38.6	40.07	44.53
5. จำนวนร้อยละของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง	13.85	13.85	14.65	14.65	15.7	15.7	15.7	6.1	6.1	6.1
นิติธรรมและธรรมาภิบาล										
6. คะแนนจากการสำรวจของดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index - CPI)	33	35	34	35	34	37	35	38	38	35
7. จำนวนเรื่องที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง	108	165	212	242	161	310	333	358	243	95
8. ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการเยียวยาและชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในกรณีถูกจับและได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มีการฟ้องคดี เมื่อเทียบกับจำนวนเรื่อง que เข้าสู่การพิจารณาโดยคณะกรรมการการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ตาม พ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544)	56.46	23.06	20.16	22.43	17.25	13.00	14.19	19.60	9.18	14.64

ดัชนีด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
9. ร้อยละของจำนวนคดีที่ศาลชั้นต้นพิจารณาเสร็จ เมื่อเทียบกับจำนวนคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาในแต่ละปี	83.62	85.98	85.65	87.27	87.05	89.23	89.23	88.20	88.05	87.68
การกระจายอำนาจ										
10. จำนวนข้อบัญญัติและเทศบัญญัติท้องถิ่นที่ออกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	8,497	8,349	8,054
11. ร้อยละของจำนวนเงินที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บได้เองต่อรายได้รวมของอปท.	N/A	N/A	10.61	10.67	10.95	10.00	9.92	10.86	10.6	N/A
12. จำนวนร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิง	N/A	N/A	7.07	7.07	7.07	7.07	7.07	7.07	7.07	11.35
การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง										
13. จำนวนผู้เสียชีวิตภายใต้การควบคุมสถานการณ์ของรัฐ ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง	N/A	7	2	94	N/A	N/A	6	21	0	0
14. จำนวนผู้ต้องคดีที่มีเหตุมาจากชุมนุมทางการเมืองและความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง	9	19	30	183	50	26	26	41	40	N/A
15. จำนวนกรณีที่มีรายงานว่ามีการทำให้บุคคลสูญหายโดยการใช้กำลัง (หรือการอุ้มหาย)	8	1	3	12	N/A	N/A	N/A	2	N/A	N/A
16. จำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้	891	448	490	452	512	511	521	429	316	309
17. ร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นว่าการใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่นเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้จากการสำรวจค่านิยมของโลก (World Values Survey)	70.4	70.4	70.4	70.4	70.4	70.4	70.4	70.4	70.4	70.4
18. ร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นที่ให้ความสำคัญกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพผู้อื่นจากการสำรวจค่านิยมของโลก (World Values Survey)	58	58	58	58	58	58	58	64.7	64.7	64.7

ตารางที่ 5.54: ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

ดัชนีด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
ภาพรวม	70.87	64.47	59.93	60	63.06	64.27	63.82	67.06	51.67	51.85
ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ	67.36	53.13	44.13	54.52	54.83	62.98	58.47	55.97	31.09	28.43
1. จำนวนเรื่องร้องเรียนต่อกรรมการสิทธิมนุษยชน ที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิพลเมือง	N/A	N/A	N/A	80.67	57.62	50.42	57.62	30.25	29.16	26.02
2. จำนวนร้อยละของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเมื่อเทียบกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	99.32	N/A	N/A	N/A	100.00	N/A	N/A	63.60	0.00	0.00
3. จำนวนร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	N/A	25	30	35	15	100	45	N/A	N/A	N/A
4. คะแนนความเป็นอิสระของสื่อสารมวลชนในดัชนีเสรีภาพสื่อ (World Press Freedom)	56.60	88.24	53.57	53.57	49.18	49.18	78.95	77.72	74.87	67.37
5. จำนวนร้อยละของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง	46.17	46.17	48.83	48.83	52.33	52.33	52.33	52.30	20.33	20.33
นิติธรรมและธรรมาภิบาล	83.25	63.72	59.15	59.94	61.24	55.49	54.58	57.77	55.75	69.39
6. คะแนนจากการสำรวจของดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index - CPI)	66.00	70.00	68.00	70.00	68.00	74.00	70.00	76.00	76.00	70.00
7. จำนวนเรื่องที่เกิดคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง	74.07	48.48	37.74	33.06	49.69	25.81	24.02	22.35	32.92	84.21
8. ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการเยียวยาและชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในกรณีถูกจับและได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มี การฟ้องคดี เมื่อเทียบกับจำนวนเรื่อง que เข้าสู่การพิจารณาโดยคณะกรรมการการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา	100.00	40.84	35.71	39.73	30.55	23.03	25.13	34.71	16.26	25.93
9. ร้อยละของจำนวนคดีที่ศาลชั้นต้นพิจารณาเสร็จ เมื่อเทียบกับจำนวนคดีที่ขึ้นสู่ การพิจารณาในแต่ละปี	92.91	95.53	95.17	96.97	96.72	99.14	99.14	98.00	97.83	97.42

ดัชนีด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
การกระจายอำนาจ	N/A	N/A	55.99	88.92	91.25	83.33	82.67	92.46	72.98	89.49
10. จำนวนข้อบัญญัติและเทศบัญญัติท้องถิ่นที่ออกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	94.41	92.77	89.49
11. ร้อยละของจำนวนเงินที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บได้เองต่อรายได้รวมของ อปท.	N/A	N/A	88.42	88.92	91.25	83.33	82.67	90.50	88.33	N/A
12. จำนวนร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิง	N/A	N/A	22.57	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	37.83	N/A
การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง	61.13	71.87	71.60	58.89	68.41	69.50	71.72	72.19	52.73	37.75
13. จำนวนผู้เสียชีวิตภายใต้การควบคุมสถานการณ์ของรัฐ ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง	N/A	78.87	92.47	50.67	N/A	N/A	80.55	66.94	N/A	N/A
14. จำนวนผู้ต้องคดีที่มีเหตุมาจากชุมนุมทางการเมืองและความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง	80.92	74.42	70.46	54.75	66.02	71.70	71.70	67.74	67.96	N/A
15. จำนวนกรณีที่มีรายงานว่ามีการทำให้บุคคลสูญหายโดยการใช้กำลัง (หรือการอุ้มหาย)	60	95	85	40	N/A	N/A	N/A	90	N/A	N/A
16. จำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้	26.25	33.72	32.75	33.62	32.27	33.29	32.08	34.19	37.51	37.75
17. ร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นว่าการใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่นเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้จากการสำรวจค่านิยมของโลก (World Values Survey)	N/A	N/A	N/A	88.00	88.00	88.00	88.00	88.00	88.00	N/A
18. ร้อยละของจำนวนผู้ให้ความเห็นที่ให้ความสำคัญกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพผู้อื่นจากการสำรวจค่านิยมของโลก (World Values Survey)	77.33	77.33	77.33	86.27	86.27	86.27	86.27	86.27	86.27	N/A
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	74.19	63.65	57.92	67.33	68.42	67.89	66.74	69.22	52.26	54.56
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	71.47	59.30	53.04	64.55	63.82	63.39	62.91	65.07	56.06	65.35
วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	68.41	47.81	52.51	56.30	46.85	58.53	53.38	57.92	51.82	46.27

5.4.4 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาตัวชี้วัดในอนาคต

ในการพัฒนาตัวชี้วัดในอนาคต ควรมีการเสนอให้หน่วยงานต่างๆ จัดเก็บข้อมูลตามข้อเสนอในการปรับปรุงตัวชี้วัดทั้งที่เป็นตัวชี้วัดหลักและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบด้านสังคม ประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล เนื่องจากปัจจุบัน ยังขาดข้อมูลและหน่วยงานที่จะเก็บข้อมูลในประเด็นที่เสนอให้มีการวิเคราะห์ จึงควรจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสถิติ และการวิเคราะห์ข้อมูล ให้เป็นระบบ ซึ่งจะเป็นการสร้างฐานข้อมูลที่มีระบบจัดเก็บอย่างต่อเนื่อง อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการตัดสินใจเชิงนโยบายในระดับสูงและของหน่วยงานต่างๆ โดยสามารถใช้ข้อมูลในการประเมินสถานการณ์ปัญหา ปรับปรุงกลไกเชิงกระบวนการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ให้เกิดเป็นผลลัพธ์จากการดำเนินการร่วมกันได้ รวมทั้ง เป็นการลดการพึ่งพิงการวัดผลจากตัวชี้วัดที่เป็นข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นเพียงเท่านั้นอีกด้วย

ทั้งนี้ มีข้อเสนอในการจัดเก็บข้อมูลสำหรับการพัฒนาตัวชี้วัดหลัก 2 ตัว ที่หน่วยงานในภาครัฐยังขาดการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ จึงขอเสนอให้เริ่มจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้วัดผลในช่วง 5 ปีนี้ ดังนี้

1. สำหรับองค์ประกอบย่อยเรื่องนิติธรรมและธรรมาภิบาล ในประเด็นการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ คุณภาพ และความคุ้มค่า นั้น ควรพัฒนาตัวชี้วัดหลัก คือ ร้อยละของจำนวนคดีที่ศาลชั้นต้นตัดสินว่าผิดจริงต่อจำนวนคดีที่ขึ้นสู่การตัดสินของศาลรายปี เพื่อต้องการประเมินกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ชั้นสืบสวน สอบสวน พิจารณาสั่งฟ้องก่อนเข้ามาในชั้นศาลว่ามีคุณภาพเพียงใด เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพและลดจำนวนคดีที่เข้ามาสู่ชั้นศาล จึงควรเก็บข้อมูลสถิติทั้งจำนวนคดีและจำนวนจำเลยรายปี เนื่องจากปัจจุบัน มีเพียงการเก็บข้อมูลของสำนักงานศาลยุติธรรมในด้านสถิติของจำนวนคดีอาญาที่ขึ้นสู่การพิจารณาในศาลชั้นต้น และจำนวนจำเลยที่ศาลตัดสินว่าผิดจริงเท่านั้น ซึ่งเป็นข้อมูลที่หน่วยวัดต่างกัน จึงยังไม่สามารถนำมาคำนวณได้

2. สำหรับองค์ประกอบย่อยเรื่องการกระจายอำนาจ ในประเด็นชี้วัดความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานและตรากฎหมายในท้องถิ่นของตนเอง ควรมีการจัดเก็บข้อมูลจำนวนข้อบัญญัติและเทศบัญญัติท้องถิ่นที่มาจากการใช้สิทธิของประชาชนเข้าชื่อเพื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น ในปัจจุบัน ยังมีข้อจำกัดเรื่องการเข้าถึงข้อมูลที่มีการจัดเก็บ เนื่องจากทางกระทรวงมหาดไทยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศยังไม่ได้บูรณาการข้อมูลในเรื่องนี้อย่างเป็นระบบโดยเฉพาะในด้านนี้

5.5 องค์ประกอบหลักด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

5.5.1 ทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบคิด นิยามขององค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย

การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม หมายถึง *ภาวะที่คนในสังคมมีความเสมอภาค ได้รับการเคารพในคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มี การเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ และเป็นภาวะที่การจัดสรรและกระจายทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตพื้นฐานอย่างเป็นธรรม*

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมเป็นยุทธศาสตร์ เนื่องด้วยปัญหาความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขโดยด่วนและสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนในสังคมปัจจุบัน กล่าวคือมีการส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนจำนวนหนึ่งทำให้พวกเขาได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากความไม่เท่าเทียมทางสังคมขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานที่สมควรได้รับ สาเหตุเกิดจากผลกระทบของแบบแผนการพัฒนาเศรษฐกิจลักษณะเฉพาะที่มุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออก ละเลยตลาดภายใน เน้นใช้แรงงานทักษะต่ำ ทอดทิ้งการพัฒนาเทคโนโลยีและการปฏิรูปที่ดินที่ไม่เคยมีนโยบายกระจายรายได้ การปกครองของรัฐบาลมีแนวโน้มเป็นรัฐรวมศูนย์อำนาจ ปิดกั้นขบวนการทางสังคมสู่รัฐสวัสดิการ

องค์ประกอบหลักด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม คำนึงถึงการว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ที่ มนุษย์ พึงควรมี พึงควรได้ โดยอาศัยการอ้างอิงถึงความหมายของ "สิทธิมนุษยชน" ซึ่งมีผู้ให้คำนิยาม " สิทธิมนุษยชน " ไว้หลายความหมาย เช่น จากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน(Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) ข้อ 1 ที่ระบุไว้ว่า บุคคลชอบที่จะมีสิทธิและเสรีภาพประดามีที่ระบุไว้ในปฏิญญานี้ ทั้งนี้โดยไม่มี การจำแนกความแตกต่างในเรื่องใดๆ เช่น เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมือง หรือทางอื่นใด ชาติหรือสังคมอันเป็นที่มาเดิม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นใด นอกจากนี้การจำแนกข้อแตกต่างโดยอาศัยมูลฐานแห่งสถานะทางการเมืองทางศาสนาหรือทางเรื่องระหว่างประเทศของประเทศ หรือดินแดนซึ่งบุคคลสังกัดจะทำมิได้ ทั้งนี้ไม่ว่าดินแดนดังกล่าวจะเป็นเอกราชอยู่ในความพิทักษ์ มิได้ปกครองตนเองหรืออยู่ภายใต้การจำกัดแห่งอธิปไตยอันใด

สิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนได้รับอย่างเสมอภาคกันเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสันติสุข มีศักดิ์ศรี มีเสรีภาพ มีเมตริจิต และมีความเมตตาต่อกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา สถานภาพทางกาย หรือสุขภาพ

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทยหรือสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคี

นอกจากนี้ การดำรงอยู่ของมนุษย์ จำเป็นต้องมีความมั่นคงในชีวิต โดยอ้างอิงจาก ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม (อ้างถึงใน จารุภัทร เรื่องสุวรรณ,2546,น.5) ได้กล่าวถึงความมั่นคงของมนุษย์ ความมั่นคงหลัก 5 ประการต่อไปนี้ถือเป็นพื้นฐานสำคัญของชีวิตมนุษย์

1. ความมั่นคงทางสุขภาพ ได้แก่ ความไม่เป็นโรคร้ายแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วยถึงขั้นที่อุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการดำเนินชีวิตตามปกติ เป็นต้น

2. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ คือช่องทางเลี้ยงชีพ หรือมีรายได้เพียงพอแก่ความจำเป็นพื้นฐานของตนเองและครอบครัว อันประกอบด้วยปัจจัย 4 เป็นอย่างน้อยโดยไม่มีหนี้สินที่เป็นภาระเกินกำลังส่งคืน รวมทั้งมีหลักประกันความมั่นคงของรายได้ในอนาคตตามสมควร

3. ความมั่นคงทางสังคม ซึ่งรวมถึงความมั่นคงของครอบครัวและชุมชน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคม เป็นต้น

4. ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง ได้แก่ การมีสิทธิเสรีภาพเพียงพอ ไม่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน มีความยุติธรรมเสมอภาคในสังคม ประเทศชาติมีความปลอดภัยจากการรุกรานหรือการทำให้แตกสลาย เป็นต้น

5. ความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย อย่างต่อเนื่องต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต โดยไม่เกิดการเสื่อมโทรมจนเป็นปัญหาหรือ อุปสรรคต่อความมั่นคงด้านอื่นๆ

ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์ (อ้างถึงใน จารุภัทร เรื่องสุวรรณ,2546,น.5) เสนอแนวคิดที่ว่าความมั่นคงของมนุษย์หมายถึงความรู้สึกที่ปลอดจากความขาดแคลน ความหวาดกลัว รวมถึงการดูหมิ่นดูแคลน และการกระทำร้ายทั้งปวงสามารถยืนอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี และมีหลักประกันในการดำเนินชีวิต

แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2545-2549) ซึ่งจัดทำโดยคณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาฯ ที่ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นประธานกรรมการได้ให้ความหมายของความมั่นคงของมนุษย์ว่า หมายถึง การที่ประชาชนรับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัยการสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ประสบปัญหาความยากจน ไม่สิ้นหวังและมีความสุข ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

เนื่องจากองค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่เพิ่มขึ้นใหม่ คณะที่ปรึกษาจึงเสนอการพิจารณาองค์ประกอบหลักด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ดังนี้

1) **องค์ประกอบย่อย การได้รับการคุ้มครองสิทธิและการไม่เลือกปฏิบัติ** หมายถึง การที่คนทุกศาสนา ทุกเพศ ทุกชาติพันธุ์ ทุกสถานะทางสังคม ได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียม

2) **องค์ประกอบย่อย การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และทรัพยากรทางเศรษฐกิจ** หมายถึง คนชายขอบ คนด้อยโอกาส และคนเปราะบางเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมที่รัฐ หรือชุมชนจัดให้ และสามารถเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจได้ และสามารถขยายโอกาสทางเศรษฐกิจของตนได้ และมีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น

3) **องค์ประกอบย่อย ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ** หมายถึง คนเปราะบาง คนชายขอบ คนยากจน และคนในชนบท มีสิทธิใช้ประโยชน์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณใกล้เคียงชุมชนได้อย่างยั่งยืน ได้รับการคุ้มครองหรือได้รับการชดเชยอย่าง

เป็นธรรมจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอันเกิดขึ้นจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการพัฒนาของภาครัฐและเอกชน

มีปรากฏการณ์ความไม่เท่าเทียมระหว่างคนเมือง คนชนบท เช่น ในช่วงหน้าแล้งที่กรมชลประทานปล่อยน้ำ ลดนาปรัง แต่กรุงเทพฯขาดน้ำไม่ได้ ทำให้คนจนต้องแบกรับปัญหาวิกฤติเรื่องน้ำเสมอ การสร้างพื้นที่ทิ้งขยะที่มีการนำไปทิ้งแถบชนบทซึ่งเป็นพื้นที่ของคนกลุ่มน้อย หรือ จังหวัดกาญจนบุรีที่มีโรงงานเข้าไปดำเนินการและชนกลุ่มน้อยก็ได้รับผลกระทบ หรือ ปัญหามลพิษจากถ่านหินที่จังหวัดกระบี่ เพราะฉะนั้นหากในแผนมีการมองอย่างรอบด้าน มองความสัมพันธ์กันมากขึ้น ไม่มองเฉพาะตัวเลขชี้วัดอย่างเดียว ก็อาจนำมาซึ่งการแก้ปัญหาความขัดแย้งไปได้พร้อมกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการเพิ่มดัชนีการเข้าถึงการใช้ทรัพยากร เพราะในประเทศเขตร้อนมีการพึ่งพิงการใช้ทรัพยากรมากกว่าประเทศในทวีปตะวันตกโดยเปรียบเทียบ ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีตัวชี้วัดการเข้าถึงการใช้ทรัพยากรนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการอยู่เย็นเป็นสุข นอกจากนี้ต้องมีการร่วมมือเพื่อวางแผนเรื่องการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ซึ่งคาดว่าจะมีปัญหาใหญ่ในอนาคตอย่างแน่นอน

5.5.2 ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ขณะที่ปรัชญาได้ทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศทั้ง 10 ยุทธศาสตร์ที่ระบุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยศึกษาประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม พบว่ายุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องคือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่ง แนวทางการพัฒนาสำคัญประกอบด้วย (1) การเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐและมีอาชีพ (2) การกระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมและทั่วถึง (3) เสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการที่ดินและทรัพยากรภายในชุมชน

หลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม คือ

ตารางที่ 5.55: ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ ในแผนฯ 12	ความเชื่อมโยงกับ ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข	ข้อคิดเห็นต่อการเพิ่มเติม ตัวชี้วัด
<p>(4) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ โดยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพบริการทางสังคมให้ทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาและสาธารณสุข รวมทั้งการปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมอื่นๆ และมุ่งเน้นมากขึ้นในเรื่องการเพิ่มทักษะแรงงานและการใช้นโยบายแรงงานที่สนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพแรงงานและเสริมสร้างรายได้สูงขึ้น</p>	<p>ประเด็นนี้ให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสทางสังคมของกลุ่มประชากรระดับล่างและสร้างพลังชุมชนเข้มแข็งให้เป็นพลังร่วมทางสังคมในการพัฒนาและรับประโยชน์จากการพัฒนาร่วมกัน</p>	<p>ประเด็นการพัฒนาที่ 4 เน้นให้เห็นความสำคัญของการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ และสังคม เน้นการจัดสรร บริการทางสังคม ให้คนระดับล่างเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ประกอบกับการหนุนเสริมให้ชุมชน และภาคส่วนอื่นๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนาตามนโยบายภาครัฐ ซึ่งดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขตามแผน 11 ไม่ได้ให้ความสำคัญในประเด็นนี้ จึงต้องเพิ่มองค์ประกอบนี้ขึ้นใหม่</p>

5.5.3 การปรับปรุงตัวชี้วัด ประเด็นการวัด ค่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้น้ำหนัก และวิธีการคำนวณองค์ประกอบย่อย การได้รับการคุ้มครองสิทธิและการไม่เลือกปฏิบัติ

1) องค์ประกอบหลัก: การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบย่อย 1. การได้รับการคุ้มครองสิทธิและการไม่เลือกปฏิบัติ

องค์ประกอบย่อย 2. การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม และทรัพยากรทางเศรษฐกิจ

องค์ประกอบย่อย 3. ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

1.1) องค์ประกอบย่อยการได้รับการคุ้มครองสิทธิและการไม่เลือกปฏิบัติ ประกอบด้วย 2 ประเด็นชี้วัด ได้แก่ การเลือกปฏิบัติ และ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

ตารางที่ 5.56: องค์ประกอบย่อยการได้รับการคุ้มครองสิทธิและการไม่เลือกปฏิบัติ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
การเลือกปฏิบัติ				
1. ดัชนีการพัฒนามนุษย์ที่ไม่เท่าเทียม (IHDI)	เพื่อสะท้อนให้เห็นความเหลื่อมล้ำในมิติต่างๆ	ค่าเกณฑ์มาตรฐานต่ำกว่า 0.55 ตามค่าเกณฑ์ของ UNDP กรณีความแตกต่างระหว่างกลุ่มต่ำกว่า 2.5 ถือว่ามีความเท่าเทียมมาก ถ้ามีความแตกต่างเกินร้อยละ 10 ถือว่ามีความไม่เท่าเทียม	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หารค่าดัชนีการพัฒนามนุษย์ที่ไม่เท่าเทียม X 100	ข้อมูลจาก UNDP ขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีข้อมูล สำนักงานสถิติแห่งชาติสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างได้จากฐานข้อมูลเดิม
2. จำนวนข้อร้องเรียนว่าด้วยการถูกเลือกปฏิบัติว่าด้วยเหตุแห่งเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ รวมถึงเหตุแห่งสุขภาพ	สะท้อนกรณีการถูกเลือกปฏิบัติที่เข้าถึงการคุ้มครองสิทธิ	ค่าเกณฑ์มาตรฐานไม่มากกว่า 40 เรื่อง (ค่าต่ำที่สุดระหว่างปี 2553 – 2557 คือ 48 เรื่อง)	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หารจำนวนข้อร้องเรียนว่าด้วยการถูกเลือกปฏิบัติ X 100	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและหน่วยงานต่างๆ เกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติว่าด้วยเหตุแห่งเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ รวมถึงเหตุแห่งสุขภาพ อย่างไรก็ตามก็ดี เสนอให้มีการสำรวจสถานการณ์การเลือกปฏิบัติในสังคมไทยโดยผนวกไปกับการสำรวจภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติมีการสำรวจทุก 3 ปี และหากมีการสำรวจในเรื่องดังกล่าว ก็จะใช้ร้อยละของประชาชนไทยที่เผชิญกับสถานการณ์การเลือกปฏิบัติ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม				
3. ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมที่ได้รับการอนุมัติเมื่อเทียบกับจำนวนรายที่ผ่านเกณฑ์ให้ความช่วยเหลือรายปีเพิ่มขึ้น	เพื่อสะท้อนให้เห็นว่ากลไก รัฐ ที่ จัด ตั้ง ขึ้น สามารถทำให้ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้นอย่างน้อยเพียงใด	ค่าเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 50	ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมที่ได้รับการอนุมัติฯ $\text{หารค่าเกณฑ์มาตรฐาน} \times 100$	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
4. จำนวนเรื่อง (ที่สำเร็จ) ของผู้ได้รับความช่วยเหลือของสหภาพนายความจำแนกตามประเภทการให้ความช่วยเหลือ (ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือดำเนินคดี และช่วยเหลือประกันตัว) (คดีเข้าสู่การไกล่เกลี่ย)	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u> สะท้อนให้เห็นว่ากลไกสหวิชาชีพสามารถทำให้ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้นอย่างน้อยเพียงใด	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
5. จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาฯ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (คดี)	เพื่อสะท้อนให้เห็นว่ากลไก รัฐ ที่ จัด ตั้ง ขึ้น สามารถทำให้ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้นอย่างน้อยเพียงใด	ค่าเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 3,000 คดี ข้อมูลในปี 2554 มีผู้ได้รับความช่วยเหลือ 2,734 ราย	จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาฯ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ $\text{หารค่าเกณฑ์มาตรฐาน} \times 100$	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
6. ร้อยละของจำนวนกรณีพิพาทที่สามารถหาข้อยุติได้โดยเครือข่ายยุติธรรมชุมชน	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกในการยุติข้อพิพาทและลดจำนวนคดีความที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		ระบบฐานข้อมูลเครือข่ายยุติธรรมชุมชนกระทรวงยุติธรรม

1.2) องค์ประกอบย่อยการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 3 ประเด็นชี้วัด ได้แก่ การคุ้มครองและปกป้องสิทธิของคนชายขอบ การเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และ สถานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นของคนด้อยโอกาส คนเปราะบาง และคนในชนบท

ตารางที่ 5.57: องค์ประกอบย่อยการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
การคุ้มครองและปกป้องสิทธิของคนชายขอบ				
1.ร้อยละของผู้รับสวัสดิการผู้พิการต่อประชากรทั้งหมด	สะท้อนให้เห็นถึงความครอบคลุมของสวัสดิการทางสังคมต่อผู้ด้อยโอกาสกลุ่มเฉพาะ	ค่าเกณฑ์มาตรฐานไม่น้อยกว่า 3.0 (ค่าเฉลี่ยเมื่อสิ้นแผนฯ 11 เท่ากับ ร้อยละ 2.14)	ร้อยละของผู้รับสวัสดิการผู้พิการต่อประชากรทั้งหมด ทหารค่าเกณฑ์มาตรฐาน X 100	จำนวนผู้รับสวัสดิการ ใช้ข้อมูลจากตารางจำนวนและเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ป่วยเอดส์ สศช. ส่วนจำนวนเต็มอาศัยข้อมูลสำรวจความพิการ (สศช.) สำรวจ 5 ปี/ครั้ง ครั้งล่าสุดเป็นการสำรวจในปี 2555
2.ร้อยละของผู้รับสวัสดิการผู้ติดเชื้อเอชไอวีต่อจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั้งหมด	สะท้อนให้เห็นถึงความครอบคลุมของสวัสดิการทางสังคมต่อผู้ด้อยโอกาสกลุ่มเฉพาะ	ค่าเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 25 (ค่าเฉลี่ยเมื่อสิ้นแผนฯ 11 เท่ากับ 17.16)	ร้อยละของผู้รับสวัสดิการผู้ติดเชื้อเอชไอวีต่อจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั้งหมด ทหารค่าเกณฑ์มาตรฐาน X 100	จำนวนผู้รับสวัสดิการผู้ติดเชื้อเอชไอวี ใช้ข้อมูลจากตารางจำนวนและเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ป่วยเอดส์ สศช. ส่วนจำนวนเต็มใช้ข้อมูลผู้ติดเชื้อเอชไอวีสะสมจากระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
3.จำนวนประชากรไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร (ผู้ไร้สัญชาติ รอพิสูจน์สัญชาติ)	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริมสะท้อนถึงปัญหาคนที่เข้าไม่ถึงสิทธิ/สวัสดิการสังคม	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม	จำนวนรวมของประชากรไร้สถานะทางทะเบียนทั้ง 6 กลุ่ม	กระทรวงมหาดไทย

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
4. สัดส่วนครัวเรือนที่มีคนในครัวเรือนเป็นสมาชิกองค์กรชุมชนที่มีการจัดสวัสดิการต่อพันครัวเรือน	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u> ย้ายมาจาก องค์ประกอบชุมชน เข้มแข็งเดิม สะท้อนให้เห็นถึงการ เข้าถึงสวัสดิการองค์กร ชุมชนในระดับครัวเรือน	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจาก เป็นตัวชี้วัดเสริม	ครัวเรือนที่มีคนใน ครัวเรือนเป็นสมาชิก องค์กรสวัสดิการ ชุมชน/1,000 ครัวเรือน	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
5. การเพิ่มขึ้นของจำนวนกลุ่มคนผู้ไร้สถานะทางทะเบียนราษฎรที่มีสิทธิในกองทุนบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u> สะท้อนให้เห็นการขยาย สวัสดิการทางสังคมให้ เข้าถึงคนชายขอบมากขึ้น	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจาก เป็นตัวชี้วัดเสริม	จำนวนกลุ่มที่เพิ่มขึ้น นับจากปีปัจจุบัน	กองทุนบุคคลที่มีปัญหาสถานะ และสิทธิ กลุ่มประกันสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
การเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ				
6. เนื้อที่การถือครองที่ดินทางการเกษตรที่ไม่ใช่ของตนเองต่อเนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	เพื่อสะท้อนให้เห็นปัญหา ของเกษตรกรที่ไม่มีที่ทำ กิน	ค่าเกณฑ์มาตรฐานน้อยกว่า 0.25 ข้อมูลปี 2550 เท่ากับ 0.40 ไร่	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หารเนื้อ ที่การถือครองที่ดินทาง การเกษตรที่ไม่ใช่ของ ตนเองต่อเนื้อที่ทั้งหมด X 100	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
7. ร้อยละของครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยและผู้มี ปัญหาที่อยู่อาศัย	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u> เพื่อให้เห็นสถานการณ์ ของผู้ที่มีความไม่มั่นคง ทางเศรษฐกิจ	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม	จำนวนครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย+ผู้มีปัญหาที่อยู่อาศัย* 100/จำนวนครัวเรือน ทั้งหมด	การเคหะแห่งชาติ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
สถานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นของคนด้อยโอกาส คนเปราะบางและคนในชนบท				
8.รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรรายย่อย	เพื่อให้สะท้อนสถานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในชนบท และสอดคล้องกับ (SDGs indicator 2.3.2/8.3.1)	ค่าเกณฑ์มาตรฐานไม่น้อยกว่า 3000 ค่าสูงที่สุดในช่วงแผน 10-11 เท่ากับ 2,475 บาท	ราย ได้ เฉ ลี่ย ข อ ง เกษตรกรรายย่อย หาร ค่าเกณฑ์มาตรฐาน X 100	รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม
9.สัดส่วนการจ้างงานนอกระบบนอภาคเกษตรต่อการจ้างงานทั้งหมด		ค่าเกณฑ์มาตรฐานต่ำกว่า 50 ค่าต่ำที่สุดในช่วงแผน 11 เท่ากับร้อยละ 54.19	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หาร สัดส่วนการจ้างงานนอกระบบนอภาคเกษตรต่อการจ้างงานทั้งหมด X 100	การสำรวจแรงงานนอกระบบ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สำรวจทุกปี)
10.อัตราชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยจำแนกตามเพศ อาชีพ อายุ และความพิการ	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u> สะท้อนให้เห็นความยากลำบากของคนเปราะบางกลุ่มต่างๆ SDGs indicator 8.5.1	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		ยังไม่มีเก็บข้อมูลนี้
11.อัตรการว่างงานจำแนกตามความพิการ	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u> สะท้อนสถานะทางเศรษฐกิจของคนพิการ	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		ยังไม่มีเก็บข้อมูลนี้
12.สัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่ม 20% (จนที่สุด) เทียบกับประชากรทั้งหมด (เสนอให้ปรับวิธีคิดให้ครอบคลุมประชากรกลุ่ม 40% (จนที่สุด) ซึ่งเป็นเป้าหมายของแผนฯ 12)	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กำหนดไว้ว่าประชากรกลุ่ม 40% ล่างสุดมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15	ค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ร้อยละ 6 ค่าสูงที่สุดในช่วงแผน 11 เท่ากับ 4.92	สัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่ม 20% (จนที่สุด) เทียบกับประชากรทั้งหมด หารค่าเกณฑ์มาตรฐาน X 100	รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย

1.3) องค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย 2 ประเด็นชี้วัด ได้แก่ ชุมชนมีสิทธิในการใช้ประโยชน์และเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ และความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 5.58: องค์ประกอบย่อยความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
ชุมชนมีสิทธิในการใช้ประโยชน์และเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ				
1. ร้อยละขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีการวางแผนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อจำนวนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทั้งหมด	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม สะท้อนให้เห็นชุมชนที่มีสิทธิในการใช้ประโยชน์และเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
2. จำนวนป่าชุมชน(โครงการ)ที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่	สะท้อนการจัดการทรัพยากรภายในชุมชนในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและช่วยลดปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำทางสังคม	ค่าเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 500 (ในปี 2551 มีจำนวนป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติ 510 โครงการจากนั้นพบว่าจำนวนลดน้อยตลอดจึงเสนอ 500 โครงการเพื่อให้เป็นเกณฑ์ที่การอนุมัติโครงการควรทำได้ให้ใกล้เคียงกับปี 2551)	จำนวนป่าชุมชนที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่หารค่าเกณฑ์มาตรฐาน X 100	ข้อมูลสารสนเทศ กรมป่าไม้
3. จำนวนกลุ่มจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ได้รับการจดทะเบียน	เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		กรมทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง

ตัวชี้วัด	เหตุผลในการเสนอ/ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน	วิธีการคำนวณ	แหล่งที่มา / การจัดเก็บข้อมูล
ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ				
4.จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ	แสดงให้เห็นความไม่เป็นธรรมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	ค่าเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 5,000 เรื่อง ข้อมูลสถิติ ปีที่น้อยที่สุดคือ ปี 2556 เท่ากับ 5,577 เรื่อง	ค่าเกณฑ์มาตรฐาน หารจำนวนเรื่อง ร้องเรียนด้านมลพิษ X 100	กรมควบคุมมลพิษ
5.จำนวนกรณีที่ชุมชนได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะด้านมลพิษและผลกระทบจากการพัฒนาของรัฐและเอกชน	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u> แสดงให้เห็นความไม่เป็นธรรมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		ยังไม่มีรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ
6.จำนวนคดีด้านสิ่งแวดล้อมที่คดีสิ้นสุดและชุมชนได้รับการชดเชยต่อคดีด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหมด	<u>เสนอเป็นตัวชี้วัดเสริม</u> สะท้อนให้เห็นการชดเชยกรณีที่ชุมชนได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม	ไม่เสนอค่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม		รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร

5.5.4 สรุปข้อเสนอตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเสริมในองค์ประกอบการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ตารางที่ 5.59: องค์ประกอบดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
1. การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ	การเลือกปฏิบัติ	1. ดัชนีการพัฒนามนุษย์ที่ไม่เท่าเทียม (IHDI) 2. จำนวนข้อร้องเรียนว่าด้วยการถูกเลือกปฏิบัติว่าด้วยเหตุแห่งเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์รวมถึงเหตุแห่งสุขภาพ	
	การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม	3. ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมที่ได้รับการอนุมัติเมื่อเทียบกับจำนวนรายที่ผ่านเกณฑ์ให้ความช่วยเหลือรายปีเพิ่มขึ้น 4. จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหา ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (คต)	1. จำนวนเรื่อง (ที่สำเร็จ) ของผู้ได้รับความช่วยเหลือของสภาพทนายความ จำแนกตามประเภทการให้ความช่วยเหลือ (ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือดำเนินคดี และช่วยเหลือประกันตัว) (คดีเข้าสู่การไกล่เกลี่ย) (ราย) 2. ร้อยละของจำนวนกรณีพิพาทที่สามารถหาข้อยุติได้โดยเครือข่ายยุติธรรมชุมชน
2. การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	การคุ้มครองและปกป้องสิทธิของคนชายขอบ	5. ร้อยละผู้รับสวัสดิการผู้พิการต่อประชากรทั้งหมด* 6. ร้อยละผู้รับสวัสดิการผู้ติดเชื้อเอชไอวีต่อจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั้งหมด*	3. จำนวนประชากรไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร (ผู้ไร้สัญชาติ รอพิสูจน์สัญชาติ) 4. สัดส่วนครัวเรือนที่มีคนในครัวเรือนเป็นสมาชิกองค์กรชุมชนที่มีการจัดสวัสดิการต่อพันครัวเรือน 5. การเพิ่มขึ้นของจำนวนกลุ่มคนผู้ไร้สถานะทางทะเบียนราษฎรที่มีสิทธิในกองทุนบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ
	การเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	7. เนื้อที่การถือครองที่ดินทางการเกษตรที่ไม่ใช่ของตนเองต่อเนื้อที่ทั้งหมด(ไร่)	7. ร้อยละของครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยและผู้มีปัญหาที่อยู่อาศัย

องค์ประกอบย่อย	ประเด็นตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดเสริม
	สถานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นของคนด้อยโอกาส คนเปราะบางและคนในชนบท	8.รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรรายย่อย 9.สัดส่วนการจ้างงานนอกระบบนอกภาคการเกษตรต่อการจ้างงานทั้งหมด 10.สัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่ม 20% (จนที่สุด) เทียบกับประชากรทั้งหมด**	8.อัตราชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยจำแนกตามเพศ อาชีพ อายุ และความพิการ 9.อัตราการว่างงานจำแนกตามความพิการ
3.ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	ชุมชนที่มีสิทธิในการใช้ประโยชน์และเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ	11.จำนวนป่าชุมชน(โครงการ)ที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่	10.ร้อยละขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีการวางแผนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อจำนวนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 11.จำนวนกลุ่มจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ได้รับการจดทะเบียน
	ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	12.จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ	12.จำนวนกรณีที่ชุมชนได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะด้านมลพิษและผลกระทบจากการพัฒนาของรัฐและเอกชน 13.จำนวนคดีด้านสิ่งแวดล้อมที่คดีสิ้นสุดและชุมชนได้รับการชดเชยต่อคดีด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหมด

หมายเหตุ: ตัวชี้ที่อยู่ในดอกจัน (*) เป็นการปรับตามฐานข้อมูลที่มีอยู่ดังนี้

*กรณีที่มีฐานข้อมูลจำนวนเต็มผู้พิการและผู้ติดเชื้อเอชไอวี เสนอให้รวมค่าเฉลี่ยของผู้ด้อยโอกาส 2 กลุ่มนี้ไว้ด้วยกัน และถ้ามีฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนและได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ สามารถนำมาใช้คำนวณรวมได้เช่นเดียวกัน

**ตัวชี้วัดเสนอให้พิจารณาสัดส่วนรายได้ต่อหัวประชากรของประชากรกลุ่มร้อยละ 40 ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของแผน 12 แต่เนื่องจากข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันมีเฉพาะของประชากรกลุ่มร้อยละ 20 ล่างสุดเทียบกับประชากรทั้งหมด จึงใช้ตัวชี้วัดนี้ทดแทน และกรณีที่มีการพัฒนาฐานข้อมูลใหม่ เสนอให้กำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นประชากรกลุ่มร้อยละ 40

การนำเสนอตัวชี้วัดหลักดังกล่าว นั้น ทางคณะที่ปรึกษา พิจารณาว่ามีความจำเป็นที่ควรกำหนดไว้เป็นตัวชี้วัดหลักเพื่อให้สามารถสะท้อนกับแนวทางพัฒนาตามแผนพัฒนาฉบับที่ 12 แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยเหตุปัจจัยจำกัดของฐานข้อมูล จึงทำให้คณะที่ปรึกษา สามารถจัดหาข้อมูลตัวชี้วัดหลักดังที่ได้เสนอในตารางสรุปผลการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขดังตารางที่ 5.60-5.61

ตารางที่ 5.60 : สรุปค่าสถิติที่ใช้คำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในองค์ประกอบ “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม” ระหว่างปี 2550-2559 โดยค่าดัชนีที่คำนวณแล้วจะถูกแสดงอยู่ในตารางที่ 5.61

ดัชนีด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ										
1.ดัชนีการพัฒนามนุษย์ที่ไม่เท่าเทียม(IHDI)	N/A	N/A	N/A	0.567	0.573	0.577	0.585	0.585	0.586	N/A
2.จำนวนข้อร้องเรียนว่าด้วยการถูกเลือกปฏิบัติว่าด้วยเหตุแห่งเพศ ศาสนาชาติพันธุ์ รวมถึงเหตุแห่งสุขภาพ	N/A	N/A	N/A	102.00	48.00	66.00	54.00	69.00	N/A	N/A
3.ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมที่ได้รับการอนุมัติเมื่อเทียบกับจำนวนรายของผู้ที่ผ่านเกณฑ์ให้ความช่วยเหลือรายปี	N/A	33.40	30.13	66.54	36.29	30.02	27.16	42.66	45.99	40.18
4.จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหา ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (คต)	111	141	1047	2163	2734	2519	752	285	464	272
การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ										
5.ร้อยละของจำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับคนพิการ	0.37	0.37	0.41	1.31	1.56	1.79	1.93	2.043	2.143	2.143
6.ร้อยละของจำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับผู้ป่วยเอดส์	5.74	5.76	5.94	7.76	7.85	13.83	14.26	17.46	15.90	17.17
7.เนื้อที่การถือครองที่ดินทางการเกษตรที่ไม่ใช่ของตนเองต่อเนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	0.396	0.499	0.52	0.52	0.52	0.52	0.52	0.519	0.519	0.519
8.รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรรายย่อย	N/A	2426.5	2475.4	2415.5	2442.3	2450.5	2078.0	2304.7	2277.3	N/A
9.สัดส่วนการจ้างงานนอกระบบนอกภาคการเกษตรต่อการจ้างงานทั้งหมด	61.8	62.1	59.1	60.0	61.4	62.5	61.3	54.9	56	54.8
10.สัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่ม 20% (จนที่สุด) เทียบกับประชากรทั้งหมด	4.21	N/A	4.42	N/A	4.61	N/A	4.16	N/A	4.92	N/A
ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ										
11.จำนวนป่าชุมชน(โครงการ)ที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่	423	510	342	246	299	169	264	185	433	260
12.จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ	9,254	9,204	8,784	7,266	7,282	5,604	5,577	6,026	11452	10,422

หมายเหตุ N/A หมายถึงไม่มีข้อมูลเพื่อใช้ในการคำนวณและไม่นำดัชนีนี้ไปใช้ในการคำนวณดัชนีรวม (Composite index) สำหรับปีนั้นๆ

ตารางที่ 5.61: ผลการคำนวณดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในองค์ประกอบ “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม”

ดัชนีด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ										
ดัชนีการพัฒนามนุษย์ที่ไม่เท่าเทียม (IHDI)	N/A	N/A	N/A	97.00	95.99	95.32	94.02	94.02	93.86	N/A
จำนวนข้อร้องเรียนว่าด้วยการถูกเลือกปฏิบัติว่าด้วยเหตุแห่งเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ รวมถึงเหตุแห่งสุขภาพ	N/A	N/A	N/A	39.22	83.33	60.61	74.07	57.97	N/A	N/A
ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมที่ได้รับการอนุมัติเมื่อเทียบกับจำนวนรายของผู้ที่ผ่านเกณฑ์ให้ความช่วยเหลือรายปี	N/A	66.80	60.26	100.00	72.58	60.04	54.32	85.32	91.98	80.36
จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหา	3.70	4.70	34.90	72.10	91.13	83.97	25.07	9.50	15.47	9.07
การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ										
ร้อยละของจำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับคนพิการ	14.80	14.80	16.40	52.40	62.40	71.60	77.20	81.72	85.72	85.72
ร้อยละของจำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับผู้ป่วยเอดส์	28.70	28.80	29.70	38.80	39.25	69.15	71.30	87.30	79.50	85.85
เนื้อที่การถือครองที่ดินทางการเกษตรที่ไม่ใช่ของตนเอง ต่อเนื้อที่ทั้งหมด	63.13	50.10	48.08	48.08	48.08	48.08	48.08	48.17	48.17	48.17
รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรรายย่อย	N/A	80.88	82.51	80.52	81.41	81.68	69.27	76.82	75.91	N/A
สัดส่วนการจ้างงานนอกระบบนอกภาคการเกษตรต่อการจ้างงานทั้งหมด	80.91	80.52	84.60	83.33	81.43	80.00	81.57	91.07	89.29	91.24
สัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่ม 20% (จนที่สุด) เทียบกับประชากรทั้งหมด	70.17	N/A	73.67	N/A	76.83	N/A	69.33	N/A	82.00	N/A
ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ										
จำนวนป่าชุมชน (โครงการ) ที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่	84.60	100.00	68.40	49.20	59.80	33.80	52.80	37.00	86.60	52.00
จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ	54.03	54.32	56.92	68.81	68.66	89.22	89.65	82.97	43.66	47.98
ค่าดัชนีรวมวิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	58.18	61.71	60.74	65.86	70.97	69.00	67.39	65.45	69.48	62.03
ค่าดัชนีรวมวิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	39.48	47.39	56.03	63.34	69.93	65.66	63.96	57.33	61.86	53.87
ค่าดัชนีรวมวิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	43.21	45.09	42.40	55.81	61.23	63.20	72.30	70.58	86.27	77.41

5.5.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นเป้าหมายที่สำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และเป็นเป้าหมายสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับโลกด้วย โดยนัยนี้ ฐานข้อมูลที่สำคัญในการสร้างดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในองค์ประกอบนี้ จึงต้องแสดงให้เห็นสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมทางสังคมในมิติต่างๆ เพื่อสะท้อนให้ความก้าวหน้าในการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาต่อไป

อย่างไรก็ดี เนื่องจากสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางสังคม จำเป็นต้องอาศัยมุมมองเชิงเปรียบเทียบ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างคนกลุ่มใด หรือในกรณีที่มีได้มีการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม จำเป็นต้องพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานหรือเป้าหมายที่จะต้องบรรลุร่วมกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอเพื่อการพัฒนา ดังนี้

- (1) **สร้างฐานข้อมูลที่แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มอย่างชัดเจน** เช่น ในกรณีการเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่ม 20% ที่จนที่สุด กับประชากรกลุ่มอื่นๆ หรือการเปรียบเทียบรายได้ของประชากรภาคเกษตรกับภาคอื่นๆ เพื่อแสดงให้เห็นความเหลื่อมล้ำที่จำเป็นต้องลดในอนาคต ทั้งนี้ อาจพัฒนาได้จากฐานข้อมูลที่มีอยู่เดิม โดยกำหนดตัวแปรต้นเพื่อการเปรียบเทียบ เช่น ข้อมูลเมือง-ชนบท เพศหญิง-เพศชาย ชาติพันธุ์ต่างๆ หรือผู้มีปัญหาสุขภาพ เป็นต้น
- (2) **เนื่องจากผู้เผชิญปัญหาความเหลื่อมล้ำ มักเป็นกลุ่มประชากรด้อยโอกาส หรือประชากรชายขอบ** ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาฐานข้อมูลของประชากรชายขอบให้มีความชัดเจน ทั้งในด้านกลุ่มเป้าหมายว่ามีกลุ่มใดบ้าง เช่น คนพิการ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ประชากรไร้สถานะทางทะเบียน เกษตรกรรายย่อย ชาวนาไร้ที่ดิน และแม้แต่ประชากรที่ยากจนที่มีการลงทะเบียนอยู่ในปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกัน ก็จำเป็นต้องพัฒนาฐานข้อมูลและปรับฐานข้อมูลเหล่านี้ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เพื่อแสดงให้เห็นความก้าวหน้าของการดำเนินการตามแผนในยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างชัดเจน
- (3) **การศึกษาสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางสังคมในองค์ประกอบเรื่องการเลือกปฏิบัติในการศึกษาครั้งนี้ อาศัยข้อมูลที่ได้จากการเข้ารับบริการ (service-based) ของผู้ประสบปัญหาที่ร้องเรียนต่อหน่วยงานๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลได้เป็นเพียงบางระดับ** แต่ข้อมูลที่จำเป็นต้องนำมาใช้ประเมินดัชนีในองค์ประกอบนี้ จำเป็นต้องมีการสำรวจสถานการณ์ของปัญหาเพิ่มเติม เช่น สถานการณ์การเลือกปฏิบัติของประชาชนกลุ่มต่างๆ ซึ่งอาจผนวกไปกับการสำรวจที่มีอยู่ในปัจจุบันในการสำรวจสถานะทางสังคม วัฒนธรรมและสุขภาพจิตของคนไทย (สสช.) ซึ่งจัดทำทุก 3 ปี หรือพัฒนาการสำรวจสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมทางสังคมขึ้นเป็นการเฉพาะ
- (4) **เนื่องจากความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคมเป็นปัญหาที่ดำรงอยู่ในสังคมเป็นระยะเวลายาวนาน การขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคมเป็นภารกิจที่มีความท้าทายและไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในระยะเวลาสั้นๆ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือเป้าหมายที่จะต้องบรรลุในการศึกษาครั้งนี้ อาศัยจากเกณฑ์มาตรฐานสากลซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทยมากนัก** ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรจะมีการสร้างข้อตกลงเชิงเป้าหมายที่ต้องการบรรลุร่วมกัน

บทที่ 6

การคำนวณดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย

ในการคำนวณตัวเลขค่าดัชนีรวม (Composite index) เพื่อวัดความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทย ในขั้นแรกได้ทำการแยกวัด “ดัชนีกลุ่ม” ซึ่งคำนวณจากตัวชี้วัดในองค์ประกอบหลักของความอยู่เย็นเป็นสุขในแต่ละด้าน หลังจากนั้นจึงเป็นการคำนวณ “ดัชนีรวม” ซึ่งจะเป็นการหาค่าเฉลี่ยของดัชนีกลุ่มทั้งหมด โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1 การคำนวณดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบ

ตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน (มิติ) ได้แก่

- 1) การมีสุขภาพที่ดี
- 2) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม
- 3) สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล
- 4) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล
- 5) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ภายในมิติด้านหนึ่งๆ เป็นการรวมตัวชี้วัดจำนวนหนึ่ง (10-21 ตัว) เข้าด้วยกัน โดยแปลงค่าวัดที่มีความหมาย เช่น ร้อยละ หรือ สัดส่วน หรืออัตราการเปลี่ยนแปลง ของแต่ละตัวแปรให้อยู่ในรูปของค่าดัชนีซึ่งมีฐานเป็น 100 อย่างไรก็ตาม การแปลงค่าข้อมูลต่างๆ มีการใช้สูตรที่ต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความหมาย และหน่วยของข้อมูล รวมถึงความเหมาะสมของการสะท้อนถึงค่าที่เป็นจริงกับค่าเป้าหมายเชิงนโยบาย

ขณะที่ปรึกษาได้ใช้ข้อมูลสถิติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 และ 11 (ปี พ.ศ. 2550-2559) รวม 10 ปีมาใช้ในการคำนวณดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขที่ปรับปรุงใหม่ย้อนหลัง โดยใช้สูตรการคำนวณภายใต้แนวคิดที่แตกต่างกัน 3 แนวทาง ทั้งนี้จากการศึกษาของ Mazziotta และ Pareto (2013) เกี่ยวกับการคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) ได้ให้ข้อสรุปไว้ว่า

- หากองค์ประกอบย่อยๆ ของดัชนีรวม “สามารถทดแทนกันได้ (Substitutable)” ซึ่งหมายถึง ส่วนที่ขาด (Deficit) ขององค์ประกอบหนึ่งสามารถชดเชยได้ด้วยส่วนเกิน (Surplus) ขององค์ประกอบอื่น ตัวอย่างเช่น ค่าที่ต่ำของ “ร้อยละของประชากรที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา” สามารถเติมเต็มได้ด้วยค่าที่สูงของ “ร้อยละของประชากรที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา หรือกิจกรรมขององค์กรด้านวัฒนธรรม” แล้ว การคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) ควรใช้วิธีเชิงเส้น (Additive method) เช่น ค่าเฉลี่ยแบบเลขคณิต (Arithmetic Mean)
- ในทางกลับกัน หากองค์ประกอบย่อยๆ ของดัชนีรวม “ไม่สามารถทดแทนกันได้ (Non-substitutable)” ซึ่งหมายถึง ส่วนที่ขาด (Deficit) ขององค์ประกอบหนึ่งไม่สามารถชดเชยได้ด้วยส่วนเกิน (Surplus) ขององค์ประกอบอื่น ตัวอย่างเช่น ค่าที่ต่ำของ “จำนวนแพทย์ต่อประชากร 1000 คน” สามารถเติมเต็มได้ด้วยค่าที่สูงของ “จำนวนเตียงในโรงพยาบาลต่อประชากร 1000 คน” แล้ว การคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) ควรใช้วิธีไม่เชิงเส้น (Non-linear method) เช่น ค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) หรือ Multi-criteria Analysis เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เป็นการยากที่จะตัดสินว่า ดัชนีย่อยๆ ในแต่ละองค์ประกอบนั้น มีคุณสมบัติความสามารถทดแทนกันได้หรือไม่ ดังนั้นขณะที่ปรึกษาจึงได้ทำการคำนวณค่าดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบ โดยแยกคำนวณตาม “องค์ประกอบย่อย” ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเลขคณิต (Arithmetic Mean) และ วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) โดยรายละเอียดของการคำนวณในแต่ละแนวทาง อธิบายได้ดังนี้

แนวทางที่ 1 คำนวณค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบย่อยโดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเลขคณิต (Arithmetic Mean) และใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) เพื่อคำนวณดัชนีกลุ่ม

แนวทางที่ 1 คำนวณค่าดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบย่อย ภายใต้แนวคิดที่ว่า “ดัชนีในแต่ละองค์ประกอบย่อยซึ่งอยู่ภายใต้ประเด็นชีวิตเดียวกันสามารถทดแทนกันได้” จึงใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเลขคณิต (Arithmetic Mean) ก่อน จากนั้นจึงนำคะแนนของแต่ละองค์ประกอบย่อยมาหาดัชนีกลุ่มของทั้งองค์ประกอบหลักด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) ภายใต้แนวคิดที่ว่า “แต่ละองค์ประกอบย่อยมีประเด็นชีวิตที่แตกต่างกัน มีความเป็นเอกเทศ และไม่สามารถทดแทนกันได้”

สูตรการคำนวณค่าดัชนีกลุ่มตามแนวทางที่ 1 อธิบายได้ด้วยสมการที่ (6.1) และ (6.2)

$$G_{j,k} = \frac{\sum_{i=1}^{n_{j,k}} X_{i,j,k}}{n_{j,k}} \quad (6.1)$$

$$H_k = \sqrt[n_k]{\prod_{j=1}^{n_k} G_{j,k}} \quad (6.2)$$

โดย $G_{j,k}$ คือ ค่าดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบย่อย j ในองค์ประกอบหลัก (มิติ) k

$X_{i,j,k}$ คือ ค่าดัชนี i ในแต่ละองค์ประกอบย่อย j ในองค์ประกอบหลัก (มิติ) k

$n_{j,k}$ คือ จำนวนดัชนีในแต่ละองค์ประกอบย่อย j ในองค์ประกอบหลัก (มิติ) k

H_k คือ ค่าดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบ (มิติ) k

เครื่องหมาย $\sum ( )$ แสดงการบวกกันของแต่ละสมาชิก เครื่องหมาย $\prod ( )$ แสดงการคูณกันของแต่ละสมาชิก และเครื่องหมาย $\sqrt[n]{( )}$ แสดงการถอดรากที่ n

แนวทางที่ 2 คำนวณทั้งค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบย่อย และดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean)

แนวทางที่ 2 คำนวณค่าดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบย่อย ภายใต้แนวคิดที่ว่า “ดัชนีในแต่ละองค์ประกอบย่อยแม้จะอยู่ภายใต้ประเด็นชีวิตเดียวกัน แต่ก็มีความหมายและจุดประสงค์การชี้วัดที่ต่างกันไป จึงไม่สามารถทดแทนกันได้” จึงใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) ก่อน จากนั้นจึงนำคะแนนของแต่ละองค์ประกอบย่อยมาหาดัชนีกลุ่มของทั้งองค์ประกอบหลัก ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) เช่นเดียวกับแนวทางที่ 1

สูตรการคำนวณค่าดัชนีกลุ่มตามแนวทางที่ 2 อธิบายได้ด้วยสมการที่ (6.3) และ (6.4)

$$G_{j,k} = \sqrt[n_{j,k}]{\prod_{i=1}^{n_{j,k}} X_{i,j,k}} \quad (6.3)$$

$$H_k = \sqrt[n_k]{\prod_{j=1}^{n_k} G_{j,k}} \quad (6.4)$$

ข้อสังเกตคือ สมการที่ (6.4) มีวิธีการคำนวณเช่นเดียวกับสมการที่ (6.2) แต่ค่า $G_{j,k}$ ซึ่งได้มาจากการคำนวณด้วยสมการที่ (6.3) นั้นแตกต่างจากค่า $G_{j,k}$ ซึ่งได้มาจากการคำนวณด้วยสมการที่ (6.1)

แนวทางที่ 3 การคำนวณโดยใช้ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตเฉพาะดัชนีที่มีความอ่อนไหว (Geometric Mean of Sensitive Indicators)

แนวทางนี้จะคัดเลือกเฉพาะดัชนีที่มีความอ่อนไหว (Sensitive Indicator) จากองค์ประกอบหลักในแต่ละมิติ โดยดัชนีที่มีความอ่อนไหวนี้เป็นดัชนีที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีสำคัญอย่างมาก “ณ สถานการณ์ในช่วงเวลาหนึ่งๆ” เป็นดัชนีที่สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทยในช่วงเวลานั้นๆ เป็นการเฉพาะกิจ ดังนั้น จำนวนดัชนีที่มีความอ่อนไหวในแต่ละมิติ จึงสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมและตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้คณะทำงานชุดปัจจุบันได้คัดเลือกดัชนีที่มีความอ่อนไหวจากแต่ละองค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. การมีสุขภาวะที่ดี มี 8 ดัชนี ได้แก่
  - 1) ร้อยละของประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด
  - 2) ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ
  - 3) จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
  - 4) สัดส่วนของครัวเรือนที่ประสบภาวะล้มละลายจากค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล
  - 5) สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรพันคน
  - 6) อัตราการเรียนรู้ (Functional literacy rate) 9 ปีขึ้นไป
  - 7) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเฉลี่ยของ 4 วิชาหลักของนักเรียนระดับ ป. 6 ม. 3 และ ม.6)
  - 8) ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ
2. เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม มี 7 ดัชนี ได้แก่
  - 1) อัตราการจ้างงานต่ำระดับ
  - 2) สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการต่อกำลังแรงงานทั้งหมด
  - 3) สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP
  - 4) อัตราการเติบโตของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per capita growth)
  - 5) อัตราเงินเฟ้อ
  - 6) สัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ ประชากรร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด
  - 7) สัดส่วน GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด

3. สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล มี 6 ดัชนี ได้แก่
  - 1) ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีต่อแหล่งน้ำทั่วประเทศ
  - 2) ร้อยละของจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
  - 3) มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อจำนวนประชากร
  - 4) ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ
  - 5) ร้อยละของการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย
  - 6) ร้อยละของพื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน (พื้นที่เกษตรอินทรีย์) ต่อพื้นที่การเกษตรทั้งหมด
4. สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล มี 8 ดัชนี ได้แก่
  - 1) จำนวนเรื่องร้องเรียนต่อกรรมการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิพลเมือง
  - 2) จำนวนร่างกฎหมายที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย
  - 3) คะแนนจากการสำรวจของดัชนีวัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index - CPI)
  - 4) ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการเยียวยาและชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในกรณีถูกจับและได้รับการปล่อยตัวโดยไม่มี การฟ้องคดี
  - 5) จำนวนข้อบัญญัติท้องถิ่นและเทศบัญญัติที่มาจากการใช้สิทธิของประชาชนเข้าชื่อเพื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นเพิ่มขึ้น
  - 6) ร้อยละของจำนวนเงินที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บได้เองต่อรายได้รวมของ อปท.
  - 7) จำนวนผู้ต้องคดีที่มีเหตุมาจากชุมนุมทางการเมืองและความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง
  - 8) จำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้
5. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม มี 4 ดัชนี ได้แก่
  - 1) ดัชนีการพัฒนามนุษย์ที่ไม่เท่าเทียม (IHDI)
  - 2) จำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับคนพิการ
  - 3) จำนวนผู้ได้รับสวัสดิการสำหรับผู้ป่วยเอดส์
  - 4) จำนวนป่าชุมชน (โครงการ) ที่ได้รับการจดทะเบียนใหม่

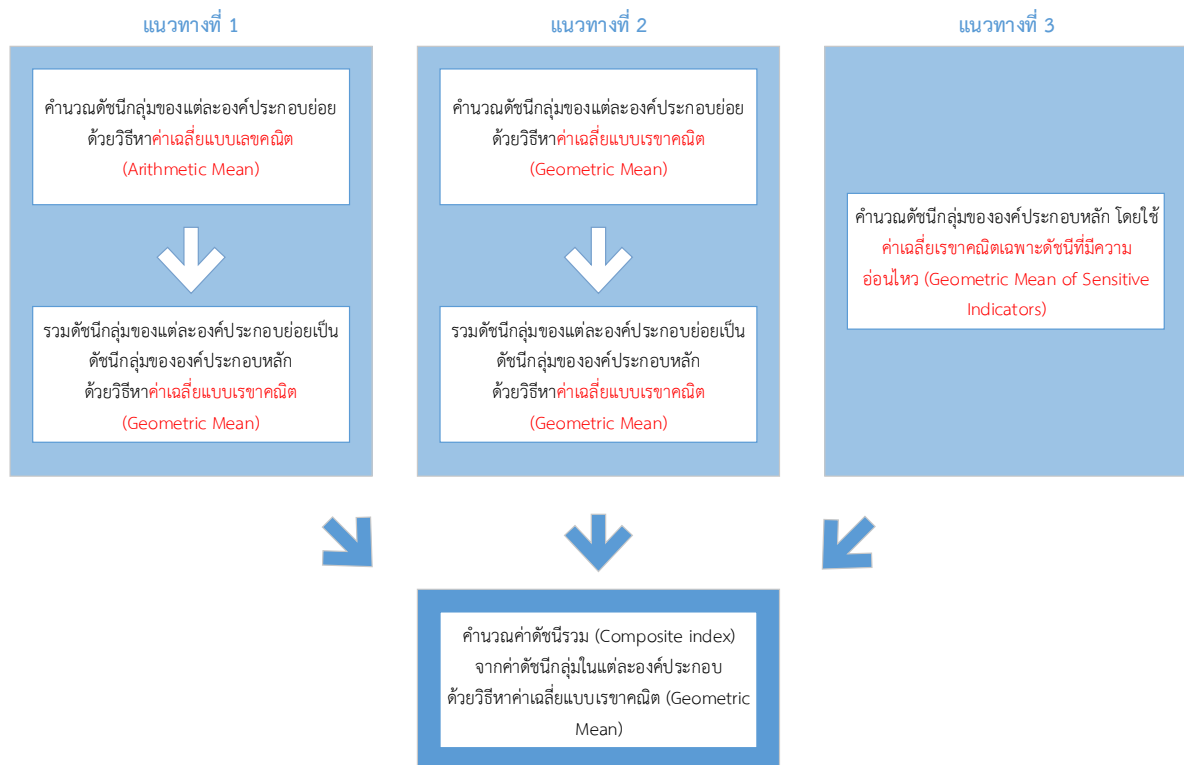
แนวทางที่ 3 จะคำนวณค่าดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบหลัก (มิติ) เลยโดยไม่ต้องคำนวณค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบย่อย ภายใต้แนวคิดที่ว่า “ดัชนีที่มีความอ่อนไหว (Sensitive Indicator) ที่คัดเลือกมา มีความสำคัญเท่าๆ กัน ไม่สามารถทดแทนกันได้” จึงใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) เพื่อคำนวณค่าดัชนีกลุ่มของทั้งองค์ประกอบหลัก (มิติ)

สูตรการคำนวณค่าดัชนีรวมตามแนวทางที่ 3 อธิบายได้ด้วยสมการที่ (6.5)

$$H_k = \sqrt[m_k]{\prod_{i=1}^{m_k} S_{i,k}} \quad (6.5)$$

โดย $S_{i,k}$ คือ ค่าดัชนีที่มีความอ่อนไหว i ของแต่ละองค์ประกอบหลัก (มิติ) k
 m_k คือ จำนวนดัชนีที่มีความอ่อนไหวในแต่ละองค์ประกอบหลัก (มิติ) k

วิธีการคำนวณค่าดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบหลักตามแนวทางที่ 1-3 นั้น สรุปได้ดังแสดงในรูปที่ 6-1 และผลการคำนวณค่าดัชนีในแต่ละมิติและค่าดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบหลัก มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 6.1 ถึงตารางที่ 6.5 และรูปที่ 6.2 ถึงรูปที่ 6.6 ตามลำดับ

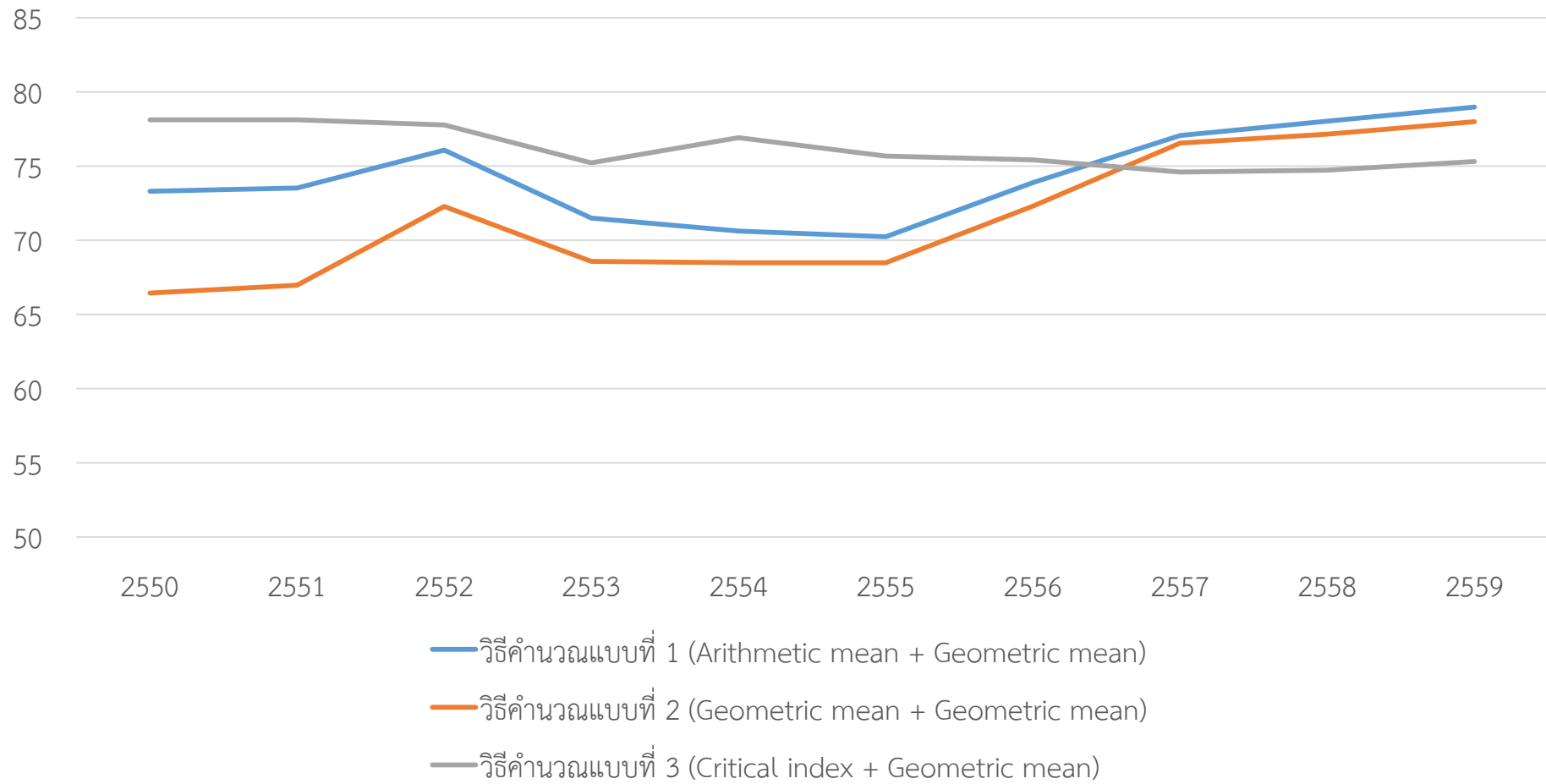

ภาพที่ 6.1: วิธีการคำนวณค่าดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบหลักตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ

ตารางที่ 6.1: ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านการมีสุขภาวะ

ค่าดัชนีของแต่ละองค์ประกอบย่อย	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) สุขภาพกายและจิตดี	87.35	86.95	87.56	86.27	86.89	84.95	82.94	82.94	80.35	80.23
2) สุขภาพทางสังคมที่ดี	66.31	67.37	72.29	66.47	65.94	65.45	78.04	75.61	74.86	74.16
3) การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้	68.00	67.84	69.54	63.71	61.46	62.30	62.30	72.94	78.96	82.77
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) สุขภาพกายและจิตดี	87.26	86.86	87.51	86.18	86.75	84.74	82.50	82.46	79.84	79.73
2) สุขภาพทางสังคมที่ดี	65.47	66.60	70.77	65.35	64.34	63.06	77.57	75.28	73.92	73.12
3) การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้	51.34	51.90	60.95	57.25	57.55	60.10	59.03	72.27	77.78	81.37
ค่าดัชนีรวมขององค์ประกอบหลัก	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	73.30	73.52	76.07	71.49	70.62	70.23	73.88	77.05	78.02	78.97
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	66.44	66.96	72.27	68.57	68.48	68.48	72.29	76.55	77.14	77.99
วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	78.11	78.12	77.77	75.21	76.92	75.67	75.42	74.59	74.72	75.30

ค่าดัชนีรวมขององค์ประกอบหลัก "การมีสุขภาวะ"

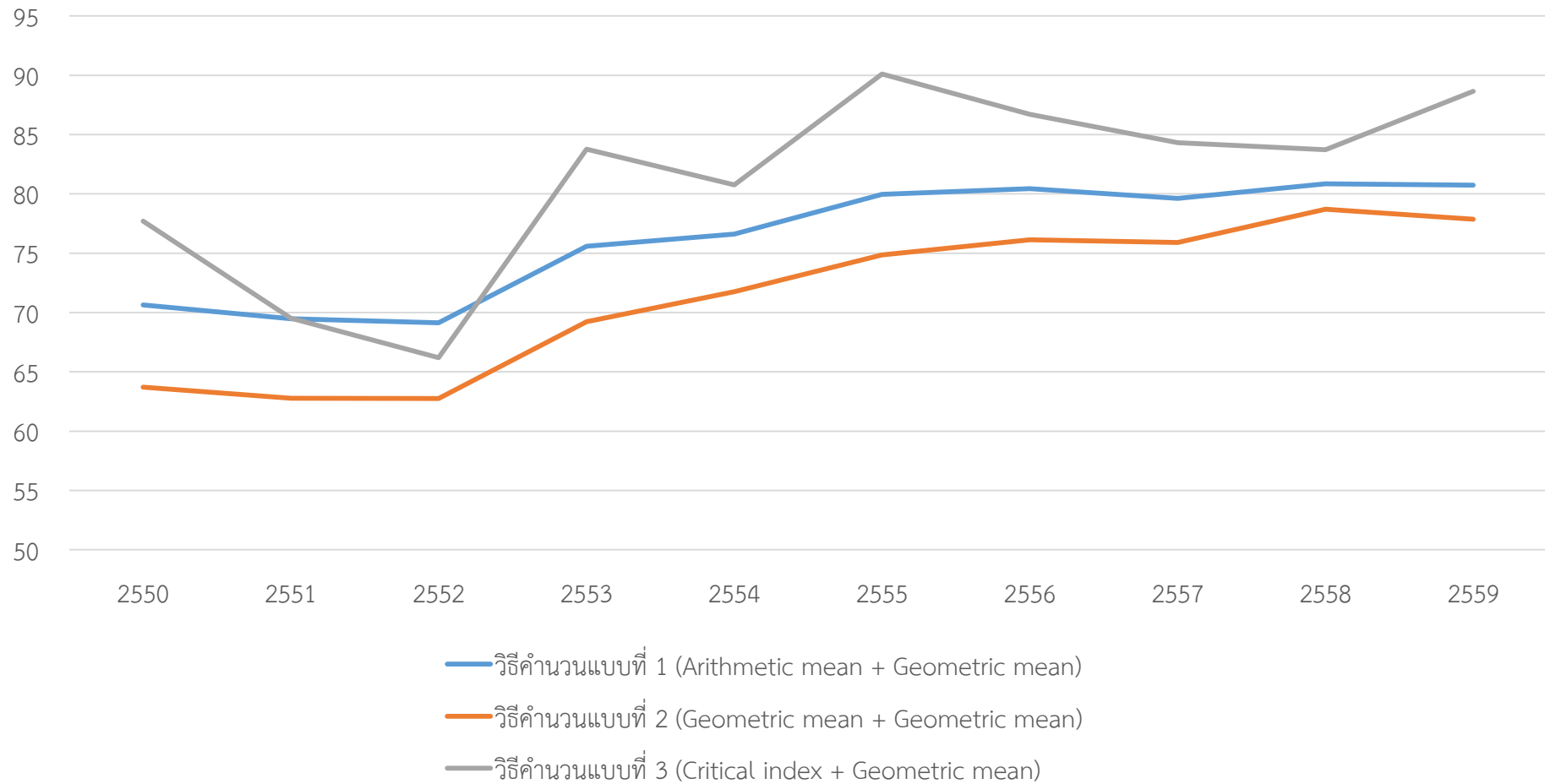

ภาพที่ 6.2: ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “การมีสุขภาวะ” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ

ตารางที่ 6.2: ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

ค่าดัชนีของแต่ละองค์ประกอบย่อย	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี	80.58	84.11	82.93	88.51	91.67	92.09	92.12	95.28	96.21	96.38
2) เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ	77.47	71.36	64.32	79.29	75.14	81.23	79.29	77.52	71.27	70.82
3) ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ	56.49	55.86	61.98	61.53	65.26	68.33	71.29	68.36	77.10	77.10
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี	79.72	83.11	81.55	87.84	90.87	91.31	91.21	95.03	96.06	96.22
2) เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ	67.51	62.78	57.27	70.23	68.86	74.55	74.27	72.15	67.29	65.05
3) ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ	48.04	47.43	52.89	53.78	59.05	61.65	65.13	63.77	75.40	75.40
ค่าดัชนีรวมขององค์ประกอบหลัก	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	70.65	69.47	69.14	75.58	76.60	79.96	80.45	79.63	80.86	80.73
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	63.70	62.78	62.75	69.23	71.76	74.87	76.13	75.90	78.70	77.86
วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	77.70	69.51	66.20	83.77	80.76	90.11	86.71	84.31	83.71	88.65

ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก "เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม"

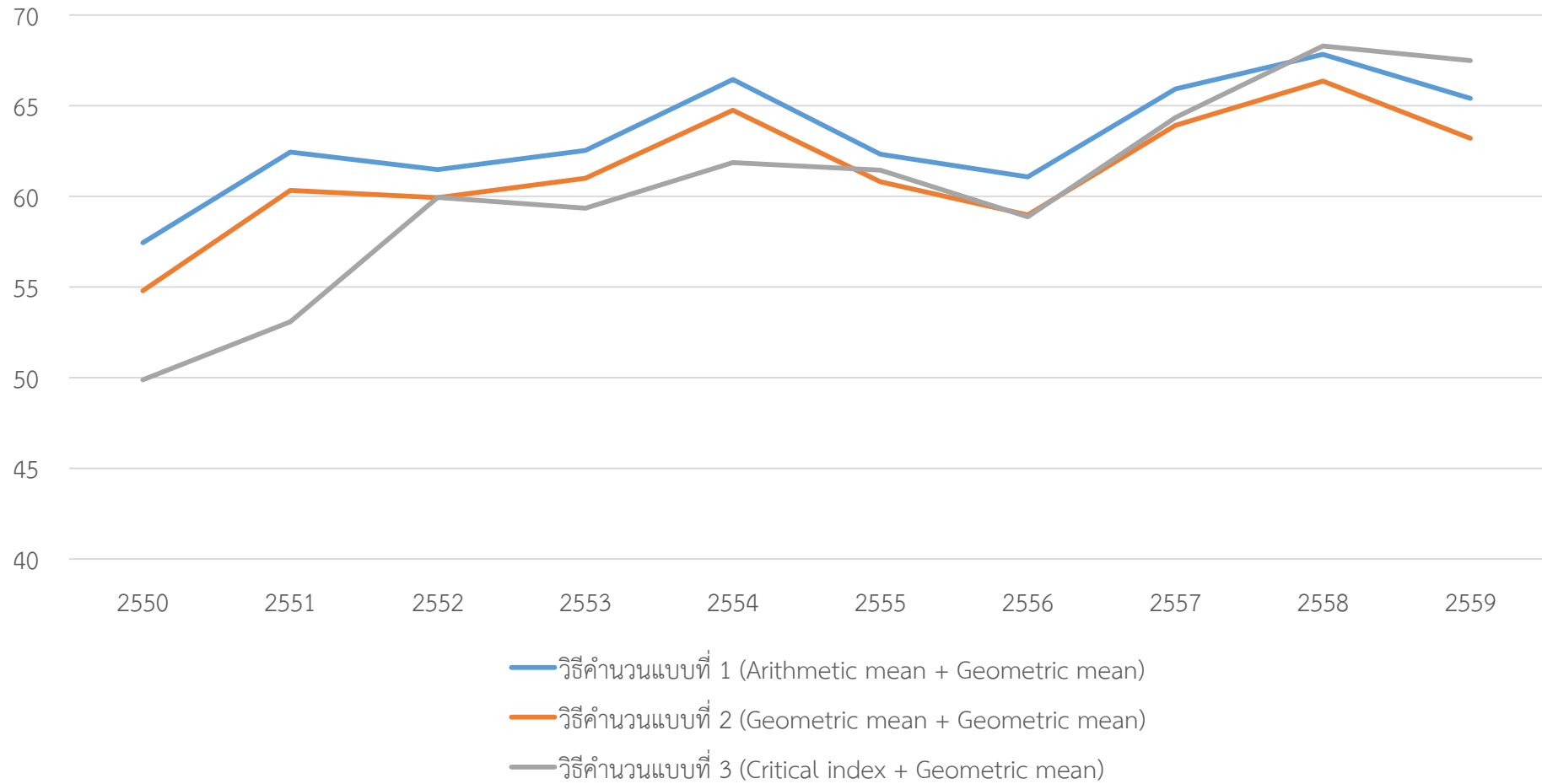

ภาพที่ 6.3: ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ

ตารางที่ 6.3: ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล

ค่าดัชนีของแต่ละองค์ประกอบย่อย	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี	60.42	62.96	63.79	60.01	59.65	68.06	61.71	68.59	68.69	68.31
2) ระบบนิเวศสมดุล	66.40	78.77	67.82	71.72	89.75	69.32	70.43	73.26	78.26	69.83
3) เศรษฐกิจสีเขียว	47.26	49.10	53.70	56.81	54.81	51.31	52.42	57.04	58.04	58.65
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี	54.66	60.04	60.84	56.55	56.15	64.93	58.01	64.27	65.70	64.81
2) ระบบนิเวศสมดุล	65.86	78.74	66.73	71.25	89.22	68.50	69.54	72.76	78.18	68.64
3) เศรษฐกิจสีเขียว	45.70	46.44	53.02	56.33	54.20	50.57	50.87	55.84	56.89	56.77
ค่าดัชนีรวมขององค์ประกอบหลัก	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	57.45	62.45	61.47	62.53	66.45	62.33	61.08	65.93	67.82	65.40
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	54.80	60.32	59.93	61.00	64.75	60.81	58.98	63.92	66.36	63.21
วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	49.88	53.08	59.94	59.35	61.87	61.44	58.88	64.35	68.30	67.49

ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก "สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล"

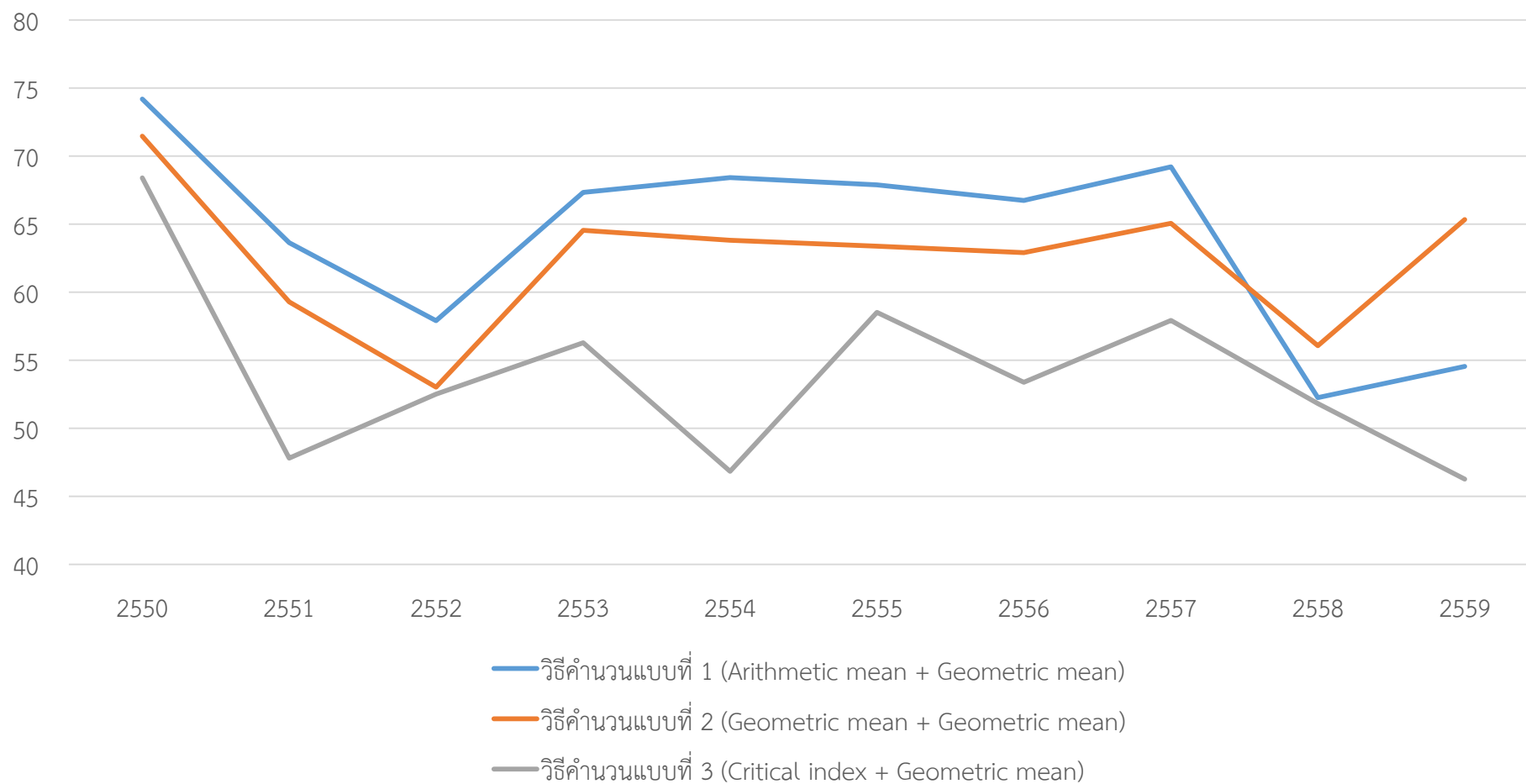

ภาพที่ 6.4: ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ

ตารางที่ 6.4: ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

ค่าดัชนีของแต่ละองค์ประกอบย่อย	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ	67.36	53.13	44.13	54.52	54.83	62.98	58.47	55.97	31.09	28.43
2) นิติธรรมและธรรมาภิบาล	83.25	63.72	59.15	59.94	61.24	55.49	54.58	57.77	55.75	69.39
3) การกระจายอำนาจ	N/A	N/A	55.99	88.92	91.25	83.33	82.67	92.46	72.98	89.49
4) การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง	72.81	76.17	76.99	70.74	71.53	72.95	75.21	76.82	58.98	50.20
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ	63.79	46.70	42.81	52.13	46.71	60.02	57.21	52.88	0.00	0.00
2) นิติธรรมและธรรมาภิบาล	82.10	60.32	54.34	54.64	56.21	45.69	45.24	49.03	44.67	62.12
3) การกระจายอำนาจ	N/A	N/A	45.65	88.92	91.25	83.33	82.67	92.43	67.68	89.49
4) การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง	69.70	74.03	74.50	68.56	69.22	70.67	73.18	74.83	58.30	50.20
ค่าดัชนีรวมขององค์ประกอบหลัก	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	74.19	63.65	57.92	67.33	68.42	67.89	66.74	69.22	52.26	54.56
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	71.47	59.30	53.04	64.55	63.82	63.39	62.91	65.07	56.06	65.35
วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	68.41	47.81	52.51	56.30	46.85	58.53	53.38	57.92	51.82	46.27

ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก "สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล"

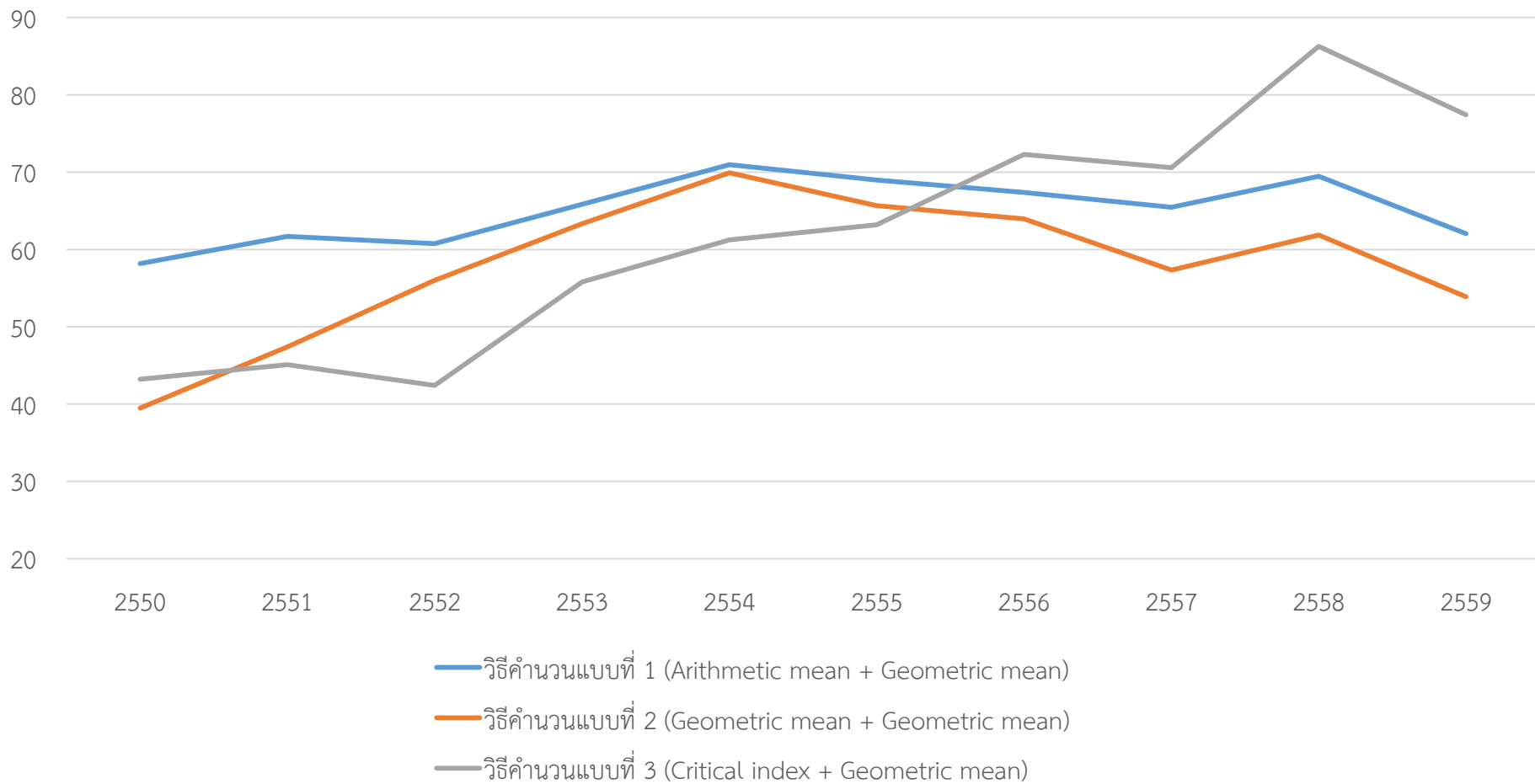

ภาพที่ 6.5: ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ

ตารางที่ 6.5: ผลการคำนวณค่าดัชนีด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ค่าดัชนีของแต่ละองค์ประกอบย่อย	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ	50.35	56.17	64.05	77.08	85.76	74.98	61.87	61.70	67.10	61.09
2) การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	56.43	54.21	55.83	62.80	64.90	71.22	69.46	75.74	76.76	78.15
3) ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	69.32	77.16	62.66	59.01	64.23	61.51	71.23	59.99	65.13	49.99
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean)	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
1) การได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ	18.94	31.23	58.87	72.37	85.29	73.46	55.49	45.85	51.11	40.89
2) การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ	48.05	46.23	47.88	60.35	62.57	70.18	68.54	74.19	75.31	76.56
3) ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ	67.61	73.70	62.40	58.19	64.08	54.92	68.80	55.41	61.49	49.95
ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)	58.18	61.71	60.74	65.86	70.97	69.00	67.39	65.45	69.48	62.03
วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)	39.48	47.39	56.03	63.34	69.93	65.66	63.96	57.33	61.86	53.87
วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)	43.21	45.09	42.40	55.81	61.23	63.20	72.30	70.58	86.27	77.41

ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก "การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม"

ภาพที่ 6.6: ค่าดัชนีกลุ่มขององค์ประกอบหลัก “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม” ตามวิธีการคำนวณแบบต่างๆ

6.2 การคำนวณดัชนีรวม (Composite index)

จากผลการคำนวณดัชนีวัดความอยู่เย็นเป็นสุขในแต่ละมิติทั้ง 5 มิติ ตามที่แสดงในตารางที่ 6.1-6.5 ข้างต้น จะสามารถคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) ได้จากค่าดัชนีกลุ่มในแต่ละองค์ประกอบ โดยใช้สูตรการคำนวณด้วยวิธี “ค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean)” เนื่องจากเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบในแต่ละมิติทั้ง 5 มิติ มีความเป็นเอกเทศ และ “ไม่สามารถทดแทนกันได้” นั่นเอง

สูตรการคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) อธิบายได้ด้วยสมการที่ (6.6)

$$C = \sqrt[5]{\prod_{k=1}^5 H_k}$$

โดย C คือ ค่าดัชนีรวม (Composite index)

H_k คือ ค่าดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบ (มิติ) k

เนื่องจากการคำนวณค่าดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบ (มิติ) มีวิธีการคำนวณแตกต่างกัน 3 แนวทาง ทำให้ผลการคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) มีค่าแตกต่างกันออกไปด้วย โดยผลการคำนวณในแต่ละแนวทางแสดงในตารางที่ 6.6 และรูปที่ 6.7

เมื่อเปรียบเทียบผลการคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) ด้วยแนวทางทั้งสาม จะเห็นว่าทิศทาง (Direction) การเปลี่ยนแปลงของความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ที่คำนวณด้วยแนวทางที่ 1 และแนวทางที่ 2 มีความสอดคล้องกันตลอดทั้ง 10 ปี (พ.ศ.2550-2559) โดยผลการคำนวณด้วยแนวทางที่ 1 จะสูงกว่าแนวทางที่ 2 ตลอดทั้ง 10 ปี เนื่องจาก โดยหลักการคำนวณหาค่าเฉลี่ยนั้น เมื่อคำนวณโดยข้อมูลชุดเดียวกัน ค่าเฉลี่ยแบบเลขคณิต (Arithmetic Mean) จะมีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) เสมอ หรืออาจจะกล่าวได้ว่า คุณสมบัติ “ความไม่สามารถทดแทนกันได้” ของแต่ละดัชนีนั้น ส่งผลให้คะแนนของดัชนีรวมมีค่าต่ำลงนั่นเอง

สำหรับค่าดัชนีรวม (Composite index) ที่คำนวณตามแนวทางที่ 3 ซึ่งพิจารณาเฉพาะดัชนีที่มีความอ่อนไหว (Sensitive Indicator) นั้น มีทิศทางการเปลี่ยนแปลงของความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย แตกต่างจากแนวทางที่ 1 และแนวทางที่ 2 เล็กน้อย ซึ่งเป็นผลจากการคัดเลือกเฉพาะดัชนีที่มีความอ่อนไหว ทำให้ค่าดัชนีกลุ่มของมิติ “เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม” และ “สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล” ในปี 2551-2552 ซึ่งมีค่าสูงกว่าปีอื่นๆ มาก ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตเฉพาะดัชนีที่มีความอ่อนไหวมีค่าต่ำในช่วง 2 ปีนี้ ในทางตรงข้าม ค่าดัชนีกลุ่มของมิติ “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” และ “การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม” ในปี 2558-2559 มีค่าสูงขึ้นมากกว่าปีอื่นๆ ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตเฉพาะดัชนีที่มีความอ่อนไหว มีค่าสูงในช่วง 2 ปีนี้

อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้แนวทางที่ 3 เพื่อคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) ควรเลือกใช้เป็นการเฉพาะกิจ เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยในช่วงเวลาสั้นๆ ตามสถานการณ์ที่เฉพาะในช่วงเวลานั้นเท่านั้น ไม่ควรนำมาใช้คำนวณเพื่อดูแนวโน้ม (Trend) หรือทิศทาง (Direction) การเปลี่ยนแปลงในระยะยาว

ตารางที่ 6.6: ผลการคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) ในแต่ละแนวทาง

วิธีคำนวณแบบที่ 1 (Arithmetic mean + Geometric mean)

ปีที่เก็บ	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
การมีสุขภาพ	73.30	73.52	76.07	71.49	70.62	70.23	73.88	77.05	78.02	78.97
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	70.65	69.47	69.14	75.58	76.60	79.96	80.45	79.63	80.86	80.73
สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	57.45	62.45	61.47	62.53	66.45	62.33	61.08	65.93	67.82	65.40
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	74.19	63.65	57.92	67.33	68.42	67.89	66.74	69.22	52.26	54.56
การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม	58.18	61.71	60.74	65.86	70.97	69.00	67.39	65.45	69.48	62.03
แนวทางที่ 1	66.33	66.00	64.74	68.41	70.53	69.65	69.60	71.22	68.91	67.60

วิธีคำนวณแบบที่ 2 (Geometric mean + Geometric mean)

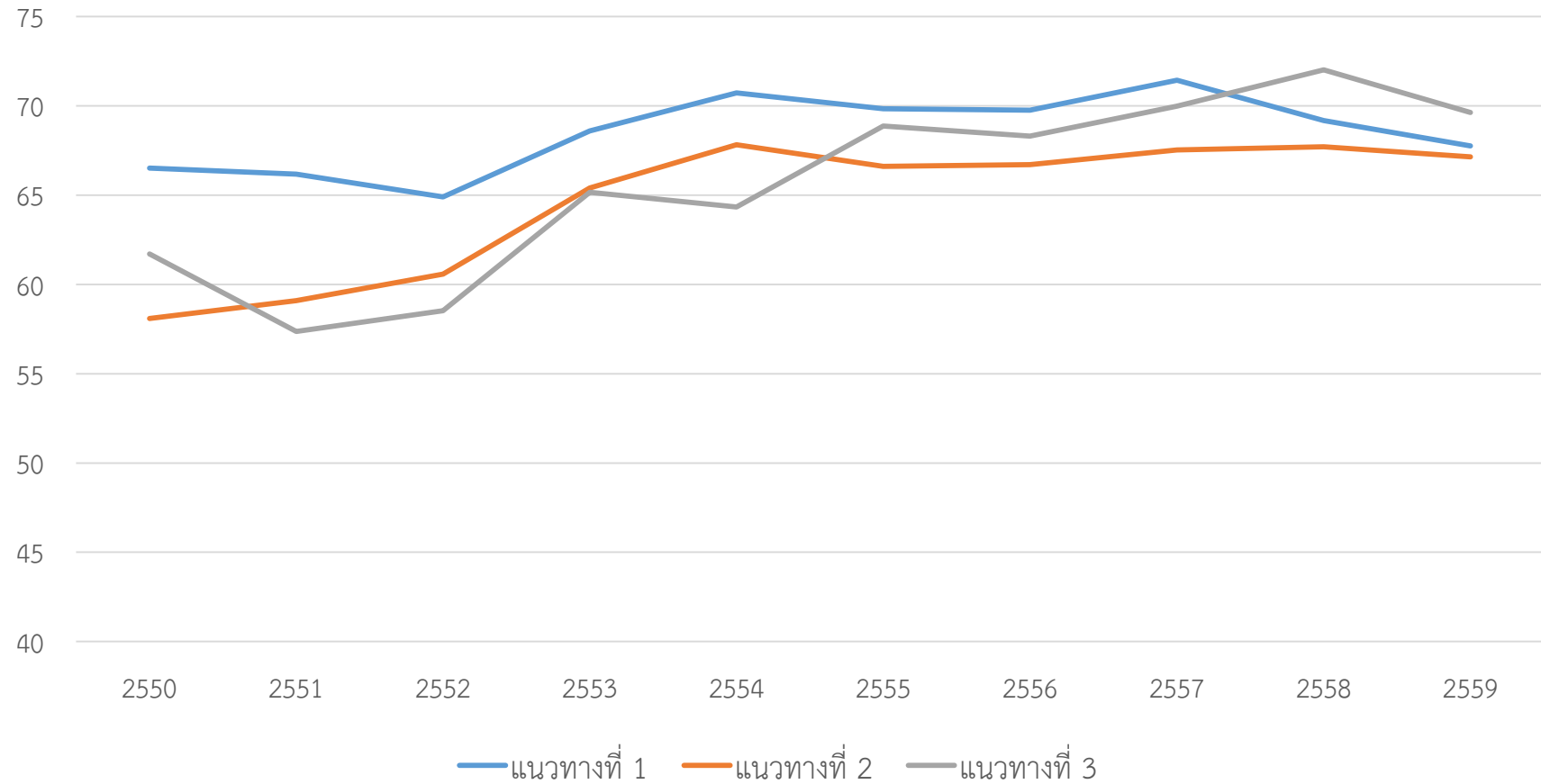
ปีที่เก็บ	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
การมีสุขภาพ	66.44	66.96	72.27	68.57	68.48	68.48	72.29	76.55	77.14	77.99
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	63.70	62.78	62.75	69.23	71.76	74.87	76.13	75.90	78.70	77.86
สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	54.80	60.32	59.93	61.00	64.75	60.81	58.98	63.92	66.36	63.21
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	71.47	59.30	53.04	64.55	63.82	63.39	62.91	65.07	56.06	65.35
การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม	39.48	47.39	56.03	63.34	69.93	65.66	63.96	57.33	61.86	53.87
แนวทางที่ 2	57.97	58.96	60.45	65.26	67.68	66.47	66.56	67.35	67.46	67.01

วิธีคำนวณแบบที่ 3 (Critical index + Geometric mean)

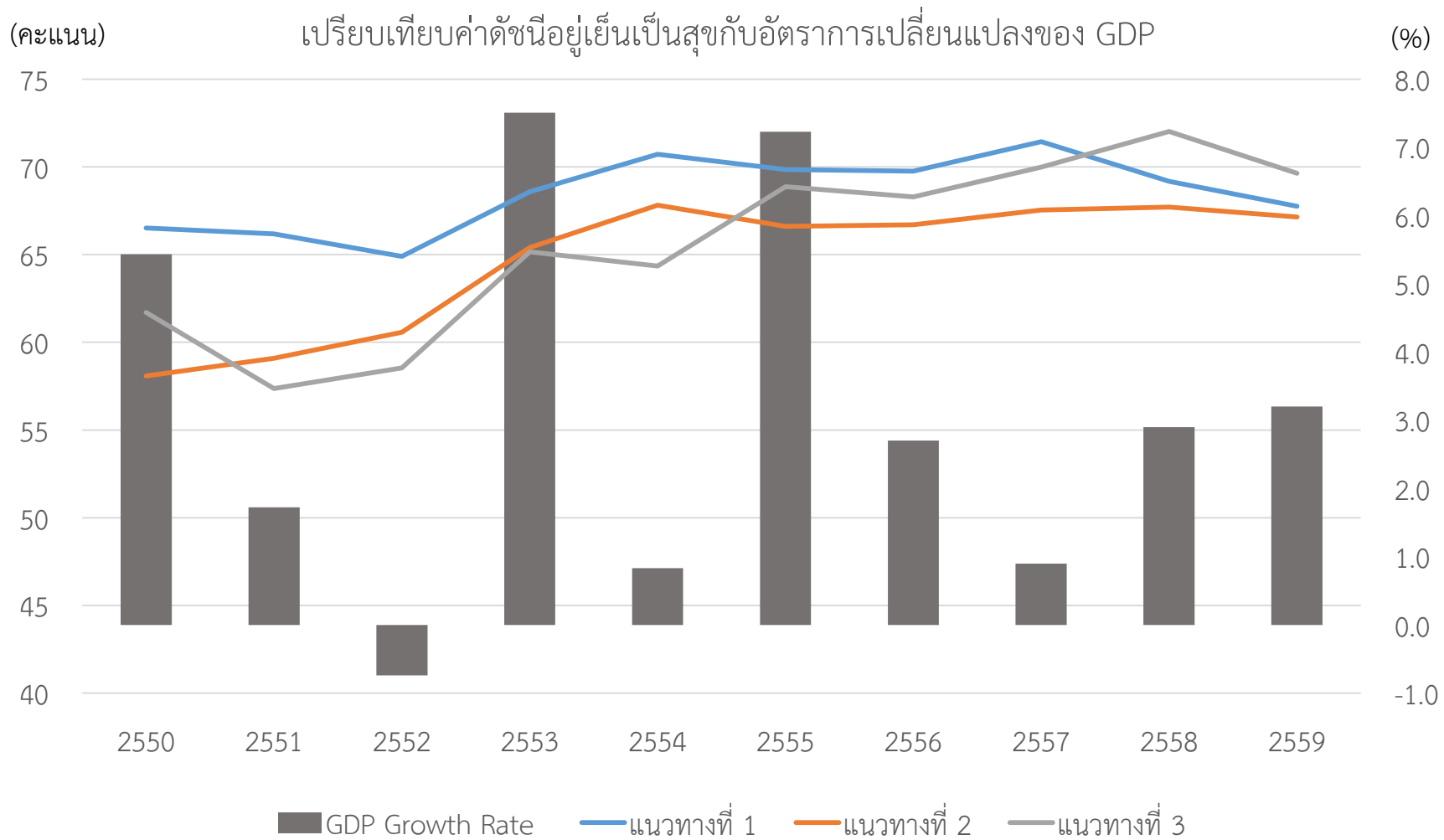
ปีที่เก็บ	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
การมีสุขภาวะ	78.11	78.12	77.77	75.21	76.92	75.67	75.42	74.59	74.72	75.30
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	77.70	69.51	66.20	83.77	80.76	90.11	86.71	84.31	83.71	88.65
สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	49.88	53.08	59.94	59.35	61.87	61.44	58.88	64.35	68.30	67.49
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	68.41	47.81	52.51	56.30	46.85	58.53	53.38	57.92	51.82	46.27
การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม	43.21	45.09	42.40	55.81	61.23	63.20	72.30	70.58	86.27	77.41
แนวทางที่ 3	61.71	57.37	58.53	65.16	64.34	68.87	68.30	69.98	72.02	69.63

ค่าดัชนีรวม (Composite Index)

(คะแนน)

ภาพที่ 6.7: เปรียบเทียบผลการคำนวณค่าดัชนีรวม (Composite index) ด้วยแนวทางต่างๆ

ภาพที่ 6.8: เปรียบเทียบค่าดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP)

เพื่อเป็นการเปรียบเทียบผลของการใช้ดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย เพื่อสะท้อนถึง “ระดับความสุข” ของสังคมโดยรวม คณะที่ปรึกษาจึงเห็นว่าควรเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของค่าดัชนี ชุตินี้ กับการอัตราการเปลี่ยนแปลงของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP) ดังแสดงในรูปที่ 6.8 โดยจะ เห็นได้ว่า ในขณะที่ประเทศไทย ประสบกับปัญหาการแกว่งตัวทางเศรษฐกิจเนื่องจากปัจจัยภายนอกต่างๆ เช่น ภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัว การหดถอยของอัตราการส่งออก หรือวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงปี 2551- 2552 ทำให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา แต่ “ระดับความสุข” ของสังคมไทยที่สะท้อนโดยดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยกลับมีทิศทาง การปรับตัวที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะไม่สูงขึ้นมากนัก แสดงถึงความสามารถในการปรับตัวของ สังคมไทยต่อปัจจัยภายนอกได้ดีในระดับหนึ่ง

6.3 สรุปวิธีการคำนวณดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

จากการที่คณะที่ปรึกษาได้ใช้ข้อมูลสถิติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 และ 11 (ปี พ.ศ. 2550-2559) รวม 10 ปีมาใช้ในการคำนวณดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขที่ปรับปรุงใหม่ ย้อนหลัง โดยใช้สูตรการคำนวณภายใต้แนวคิดที่แตกต่างกัน 3 แนวทาง ได้แก่

- แนวทางที่ 1 คำนวณค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบย่อยโดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเลขคณิต (Arithmetic Mean) และใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) เพื่อคำนวณดัชนี กลุ่ม
- แนวทางที่ 2 คำนวณทั้งค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบย่อย และดัชนีกลุ่มของแต่ละองค์ประกอบ ด้วยวิธีค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean)
- แนวทางที่ 3 การคำนวณโดยใช้ค่าเฉลี่ยเรขาคณิตเฉพาะดัชนีที่มีความอ่อนไหว (Geometric Mean of Sensitive Indicators)

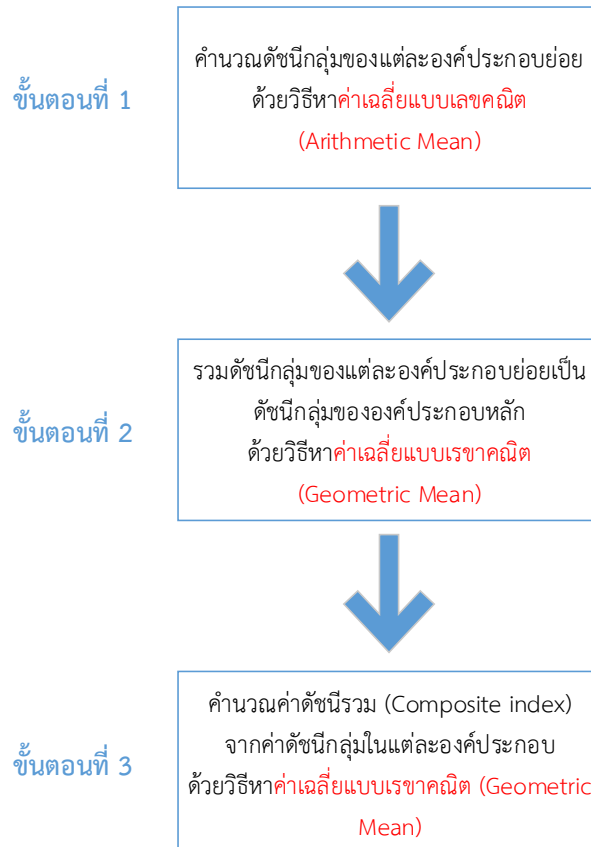
ตามที่อธิบายแล้วข้างต้น แนวทางทั้งสามไม่มีความแตกต่างกันในขั้นตอนของการคำนวณดัชนี รวม (Composite index) โดยจะใช้ค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) เพื่อรวมค่าดัชนีกลุ่มใน แต่ละองค์ประกอบเข้าด้วยกัน เนื่องจากเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบในแต่ละมิติทั้ง 5 มิติ มีความเป็นเอกเทศและไม่สามารถทดแทนกันได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาหาแนวทางที่มีความเหมาะสมที่สุดสำหรับใช้เป็นมาตรฐานสำหรับการ คำนวณดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยในอนาคต คณะที่ปรึกษาลงความเห็นว่า “แนวทางที่ 1” มีความเหมาะสมที่สุด ด้วยเหตุผลดังนี้

1. ความง่ายในการคำนวณค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบย่อย – การคำนวณค่าเฉลี่ยด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ยแบบเลขคณิต (Arithmetic Mean) ภายใต้แนวคิดที่ว่า ดัชนีในแต่ละองค์ประกอบ “ย่อยซึ่งอยู่ภายใต้ประเด็นชี้วัดเดียวกันสามารถทดแทนกันได้ ทำได้ง่าย ไม่ซับซ้อน และง่าย ต่อการตีความของผู้ใช้งาน ใช้ได้ในทุกกรณีซึ่งแตกต่างจากแนวทางที่ 3 ซึ่งเหมาะกับการคำนวณเป็นการเฉพาะกิจ เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยในช่วงเวลาสั้นๆ เท่านั้น
2. ไม่มีข้อจำกัดด้านวิธีการคำนวณ – หากคะแนนของบางดัชนีชี้วัดมีค่าเป็น “ศูนย์” จะทำให้ไม่สามารถคำนวณค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) ได้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการคำนวณตามแนวทางที่ 2

3. ระดับคะแนนโดยเฉลี่ย – การคำนวณค่าเฉลี่ยแบบเลขคณิต (Arithmetic Mean) โดยทั่วไปจะให้ผลลัพธ์ของค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าการคำนวณค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต (Geometric Mean) เสมอ เนื่องจากหลักการคำนวณค่าเฉลี่ยแบบเรขาคณิต จะให้ความสำคัญกับ องค์ประกอบ (สมาชิก) ที่มี “คะแนนต่ำ” มากเป็นพิเศษ ดังนั้นการคำนวณด้วยแนวทางที่ 2 อาจทำให้เกิดการประเมินค่าที่ต่ำกว่าความเป็นจริงได้

ท้ายที่สุด จึงขอสรุปวิธีการคำนวณค่าดัชนีรวมชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ตามแนวทางที่ 1 ดังแสดงในภาพที่ 6.9

ภาพที่ 6.9: วิธีการคำนวณค่าดัชนีรวมชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย

บรรณานุกรม

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, กระทรวงยุติธรรม. (2556). สารระสำคัญคดีการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR). http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_1/International_HR/2557/tran_ICCPR-2.pdf
- กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, รายงานสถานการณ์ประชากรไทย พ.ศ.2558 โฉมหน้าครอบครัวไทย ยุคเกิดน้อยอายุยืน
- คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเศรษฐศาสตร์ (ม.ป.ป.). เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงกับการวิเคราะห์ความหมายของนักเศรษฐศาสตร์. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน. (2556). รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดตัวชีวิตสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.
- จารุภัทร เรื่องสุวรรณ. (2546). ความมั่นคงของมนุษย์.กรุงเทพฯ :กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- วรเวศม์ สุวรรณระดา (2557) “การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม” เอกสารการสัมมนาเรื่องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรกับอนาคตการพัฒนาประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับ กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม (2552). Road Map แผนที่เดินทางเศรษฐกิจพอเพียง. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- สถาบันพระปกเกล้า. (2556). คู่มือปฏิบัติการประเมินคุณภาพประชาธิปไตย. สถาบันระหว่างประเทศเพื่อความช่วยเหลือด้านประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA). เดวิด บีแอม, เอ็ดเชีย คาร์วาลโฮ, ทอดด์ แลนด์แมนและสจ๊วต เวียร์. แปลโดยนักวิจัยสถาบันพระปกเกล้า.
- สมชัย จิตสุชน และ นนริฎ พิศลยบุตร (2556) “โฉมหน้าและแนวทางสู่โมเดลใหม่ในการพัฒนาประเทศ”, งานสัมมนาวิชาการสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย ปี 2556. เข้าถึงได้จาก http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2013/11/paper_1_YE2013.pdf
- สิรพรรณ นกสวน สวัสดิ์และคณะ (พฤศจิกายน 2557). คำและแนวคิดในประชาธิปไตยสมัยใหม่. มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551).ในรายงานชิ้นสุดท้าย “โครงการพัฒนาฐานข้อมูล สศช., เล่มที่ 2 : รายงานการพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับการประเมินยุทธศาสตร์” จัดทำโดย ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 10 มีนาคม 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560-2564
- สำนักงานปลัดกระทรวง, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). ความมั่นคงของมนุษย์ของประเทศไทย ปี 2556. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

- เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์ (2553). “ความสุข: การวัดความสุขของคนในชาติและนโยบายที่ส่งเสริมให้คนเป็นสุขควรเป็นอย่างไร” ใน “ความสุข : มณฑลความรู้ใหม่ในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ / ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, กนกพร นิตยน์นิธิพิฤทธิ์, บรรณาธิการ” (หน้า 137-160).
- อภิชัย พันธเสน และคณะ (2555). เหลียวหลังเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในทศวรรษหน้า (2556-2565). อภิชัย พันธเสน บรรณาธิการ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- Bergsteiner, Harald, and Priyanut Dharmapiya (Piboolsravut). 2016. The Sufficiency Economy Philosophy Process. Sufficiency Thinking: Thailand’s Gift to an Unsustainable World. Gayle C. Avery and Harald Bergsteiner (eds.). NSW: Allen & Unwin.
- Borucke, M. et al. (2013). “Accounting for demand and supply of the biosphere’s regenerative capacity: The National Footprint Accounts’ underlying methodology and framework.” *Ecological Indicators*, 24, 518 – 533. Available on <http://dx.doi.org/10.1016/j.ecolind.2012.08.005>
- Canadian Index of Wellbeing. [Online]. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม, 2560, available on <http://www.otf.ca/what-we-fund/canadian-index-wellbeing?redirected=1>.
- Canadian Index of Wellbeing: Framework. [Online]. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม, 2560, จาก <https://uwaterloo.ca/canadian-index-wellbeing/what-we-do/framework>.
- David A. Hastings. (2009). *From Human Development to Human Security: A Prototype Human Security Index*. เข้าถึงได้จาก United Nation ESCAP: <http://www.unescap.org/sites/default/files/wp-09-03.pdf>
- Geurt van de Kerk, และ Arthur Manuel. (2014). *SSI-2014 Sustainable Society Index 2014*. Hague, Netherlands: Sustainable Society Foundation.
- Gupta, J., & Vegelin, C. (2016). Sustainable development goals and inclusive development. *International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics*, 16(3), 433–448. <http://doi.org/10.1007/s10784-016-9323-z>
- Holman, J. A. (2001), Is the Large US Current Account Deficit Sustainable? *Federal Reserve Bank of Kansas City Economic Review*, 86 (1), pp. 5-23.
- IMF(2012), “Dealing with Household Debt”, *World Economic Outlook: Growth Resuming, Dangers Remain*, pp. 89-124.
- Laurent J.G. van der Maesen, และ Alan C. Walker. (2005). Indicators of Social Quality: Outcomes of the European Scientific Network. *European Journal of Social Quality*, 5(1/2), 8-24.
- Lombardi, Marco, Madhusudan Mohanty and Ilhyock Shim (2017), “The real effects of household debt in the short and long run”, BIS Working Paper No. 607, Bank for International Settlements.
- Mann, Catherine L.(1999). *Is the U.S. Trade Deficit Sustainable?* Washington: Institute for International Economics.

- Ostrom, E., Janssen, M. A., & Anderies, J. M. (2007). Going beyond panaceas. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 104(39), 15176–15178.
<http://doi.org/10.1073/pnas.0701886104>
- Sustainable Society Foundation. (2016). *Indicator description*. เข้าถึงได้จาก Sustainable Society Index: <http://www.ssfindex.com/ssi/indicator-description/>
- United Nations. (2007). *Indicator of Sustainable Development: Guidelines and Methodologies* (พิมพ์ครั้งที่ 3rd). New York: United Nations.
- World Health Organization (WHO). (2015). *Global Reference List of Core 100 Health Indicators*. เข้าถึงได้จาก World Health Organization :
<http://www.who.int/healthinfo/indicators/2015/en/>
- World Health Organization. (ม.ป.ป.). *Social determinants of health*. เข้าถึงได้จาก World Health Organization:
http://www.who.int/social_determinants/sdh_definition/en/

ภาคผนวก 1
ผลการจัดประชุมกลุ่มเฉพาะ

1.สรุปประชุมกลุ่มย่อย (focus group) “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน”
วันอังคารที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2559 เวลา 9.15-12.15 น.
ณ ห้องประชุม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.การบรรยายหัวข้อ“หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดย ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน ที่ปรึกษาสถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัส มาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 ซึ่งมีใจความโดยคำสำคัญ คือ“พอเพียง” หมายถึง ทำอะไรไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ทำอะไรเกินไป เมื่อทำแล้วได้ผลในการทำ ถ้าได้ผล ซึ่งนักทฤษฎี ผู้เชี่ยวชาญต้องหาเหตุผลของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ เพื่อให้เกิดความเชื่อว่าการทำแล้วได้ประโยชน์ ก็จะเป็นการช่วยให้ประเทศชาติ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเน้นเรื่องของความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับความร่ำรวยหรือความสุข ทั้งนี้การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้ประสบปัญหาคือ ความเข้าใจคลาดเคลื่อนไม่เห็นตรงกัน และไม่เห็นด้วยกับแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากมีความเข้าใจในความหมายที่แคบว่า จะต้องมีการดำรงชีวิตอยู่ด้วยความสมถะ ด้วยความยากลำบากจึงจะถือว่าพอเพียง

ความหมายทางการของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งประกอบด้วย หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และ คุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตเป็นเงื่อนไข

ศ.อภิชัย พันธเสน ได้ทำการวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ (อธิบายโดยแผนภาพด้านล่าง)

ปัจจัยนำเข้า คือ คุณธรรมและความรู้ โดยมีกระบวนการคือ ทางสายกลาง ได้แก่การมีภูมิคุ้มกัน มีเหตุผล พอประมาณ โดยการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง เป็นวิธีการ ที่จะนำไปสู่การเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ความพอประมาณ เป็นวิธีคิดสำคัญที่อาศัยความเข้าใจเพื่อให้เข้าถึงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง โดยประการสำคัญคือ เอาชีวิตเป็นของตัวเอง ไม่เอาความโลภเป็นของตัวเอง

ความมีเหตุผล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้ทรงตรัสถึงเรื่อง ความมีเหตุผลว่า “สร้างแต่เหตุที่ดีเพื่อให้ผลเกิดขึ้นที่ดี” หรือ reasonable”คือมีเหตุที่ดีมาก่อน และมีปัจจัยที่เกื้อหนุน แล้วจึงจะมีผลที่ดีตามมา ดังนั้น การที่จะทำให้มีเหตุผลที่ดีตลอดเวลา เป็น วิธีชีวิต นั่นคือ ปลายทางของเศรษฐกิจพอเพียง คือ เริ่มจาก วิธีการ วิธีคิด นำมาสู่ วิธีชีวิต สำหรับความพอประมาณนี้ เป็นวิธีคิด ซึ่งเป็นเรื่องยากของเศรษฐกิจพอเพียงเพราะเป็นปัจเจกชนที่ต้องคิดเอง

เรื่องของผลผลิต พิจารณาเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม โดยระบบเศรษฐกิจพอเพียงที่จะยั่งยืน สมดุลและมั่นคงได้นั้น จะต้องมีเงื่อนไขสำหรับทุนในลักษณะต่างๆ คือ ทุนมนุษย์ และทุนทางสังคมที่เป็นหลักสำคัญที่จะนำไปสู่การทำให้ทุนสิ่งแวดล้อมทุนทางกายภาพและทุนทางการเงินติดตามไปด้วย ขณะที่ระบบทุนนิยมมักให้ความสำคัญกับทุนทางกายภาพและทุนทางการเงินเป็นหลัก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหา

เมื่อเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมยั่งยืนสมดุลและมั่นคง ภายใต้ง่อนไขทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่เป็นหลักสำคัญ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือ ความสุข ทั้งด้านชีวิต ครอบครัว ชุมชน องค์กร สังคม ประเทศชาติ และโลกที่มีความสุข และหากปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นวิถีชีวิต ผลที่ในที่สุดที่ตามมาคือ ประโยชน์สุข หรือ ความสุขจากการทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น และนำไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข

เหตุผลที่ GNH จึงได้รับความนิยมกว่าเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจาก หนังสือพิมพ์ Financial Time ได้กล่าวหาว่าการดำเนินนโยบายของอดีตกษัตริย์จิกมี วังซุก เป็นเหตุให้การพัฒนาประเทศภูฏานล่าช้า ทรงรับสั่งโต้ตอบว่า “Gross National Happiness is more important than Gross National Product ต่อมาจึงมีการนำเข้าสู่การศึกษาจากนักเศรษฐศาสตร์ต่างๆ ซึ่ง พบว่า GNH เน้นเรื่องของความสุข และมีการจัดทำตัวชี้วัดที่วัดได้

ต่างจากในกรณีของประเทศไทย เพราะหากนำเอาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาเน้นในเรื่องความสุข และประโยชน์สุข จะได้รับความสนใจมากกว่านี้ เพราะสามารถแสดงโดยการวิเคราะห์เชิงระบบได้อย่างครบถ้วน คือมีทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลในที่สุด ซึ่ง GNH มีปัจจัยนำเข้าและกระบวนการคือ Good Governance และผลผลิต คือ ความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการรักษาสิ่งแวดล้อม และผลลัพธ์ก็คือ ความสุขมวลรวมประชาชาติ ขณะที่เศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้และคุณธรรมเป็นปัจจัยนำเข้า มี การมีภูมิคุ้มกัน ความพอประมาณ และความมีเหตุผล เป็นกระบวนการ อีกทั้งมีประโยชน์สุขและความร่มเย็นเป็นสุขเป็นผลในที่สุด

ประเทศไทย มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่แผนที่ 8 (2540-2544) และมีแผนที่เป็นทางการตั้งแต่แผนที่ 9 (2545-2549) โดยใช้แนวทางพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่อย่างไรก็ตามไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้ในเชิงปฏิบัติเนื่องจากถึงแม้ว่าเรื่อง Green Economy Green Growth และ Inclusive Growth แต่ก็ยังมี Competitive growth

งานวิจัยโดย สกว. ที่จะศึกษาเรื่องประโยชน์สุข อยู่อย่างน้อย 3 เรื่อง

1) ประโยชน์สุขจากเศรษฐกิจพอเพียงโดย ดร. ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ และคณะจากกรมพัฒนาชุมชนที่พยายามวิเคราะห์ความหมายจากกลุ่มผู้ประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะต่างๆ

2) การผลิตเพื่อประโยชน์สุขของสังคม: กรณีศึกษาข้าว โดย อารี วิบูลย์พงศ์ เป็นการพยายามวัดประโยชน์สุขในรูปแบบต่างๆ ที่สังคมได้รับจากรูปแบบการเพาะปลูกข้าว 3 สามรูปแบบ คือ การปลูกเชิงพาณิชย์ เกษตรปลอดสารและเกษตรอินทรีย์ และการผลิตเพื่อการยังชีพ

3) การศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดและกระบวนการมาตรฐานในการประเมินองค์กรธุรกิจตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย สุขสรรค์ กันตะบุตร และคณะ ทำการศึกษาความสามารถขององค์กรธุรกิจในด้านต่างๆ 3 ด้าน คือ ความสามารถแห่งองค์กรในการให้ผลการดำเนินงานที่แข็งแกร่ง ความสามารถแห่งองค์กรในการฝ่าฟันวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ความสามารถแห่งองค์กรในการสร้างประโยชน์สุข

2.การนำเสนอ “แนวทางการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการปรับปรุงดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” โดย อาจารย์ชล บุนนาค คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

-โจทย์เศรษฐกิจพอเพียง คือ 1) การสร้างสมดุลระหว่างการพึ่งพาตนเองและฐานทรัพยากร กับการพึ่งพาตลาด เพราะการพึ่งพาตลาดอย่างเดียวย่อมเผชิญกับความผันผวนของตลาดทำให้ไม่มั่นคง ในขณะที่พึ่งพาตนเองและฐานทรัพยากรอย่างเดียวก็ย่อมเผชิญกับพลวัตทางสังคมและนิเวศในท้องถิ่น และ 2) มิใช่

การสร้าง “ชุมชน” ที่พอเพียงเท่านั้นแต่จะสร้างให้ “รัฐ” และ “ตลาด” ที่พอเพียงด้วยได้อย่างไร ชุมชนที่เข้มแข็งและพอเพียงเกิดขึ้นได้ แต่ไม่ทุกชุมชน สังคมเมืองเองก็ยากที่จะสร้างให้เกิด “ชุมชน” กิจกรรมทางเศรษฐกิจของประชาชนมิได้ปฏิสัมพันธ์กับชุมชนเท่านั้น แต่กับตลาดและรัฐด้วย ต้องทำให้ทุกกลไกมีลักษณะที่ส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

- การนำเสนอเศรษฐกิจพอเพียงมักอิงพุทธศาสนา ทำให้เข้าใจยากสำหรับคนรุ่นใหม่ หากพิจารณา นำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์กับเศรษฐกิจกระแสหลักจะสามารถนำมาใช้ทำตัวชี้วัด และเข้าใจได้สำหรับคนทุกรุ่น หากเปรียบเทียบระหว่างเศรษฐกิจพอเพียงกับเศรษฐกิจกระแสหลัก คือ ความพออยู่พอกิน เทียบกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความพอประมาณ/ไม่โลภอย่างมาก (Moderation) แปลงเป็น ความพอดี ความมีประสิทธิภาพ (Optimality/Efficiency) ในทางเศรษฐศาสตร์ ใช้ทุกอย่างให้สูญเสียน้อยสุด ความมีเหตุผล (Reasonableness) แปลงเป็น ความมีเหตุผล (Rationality) เข้าใจเหตุปัจจัยและบรรลุ สำหรับ เงื่อนไขความรู้: ปัญญาถูกควบคุมด้วยสติ อาจลดระดับความลึกซึ้ง มาสู่การใช้องค์ความรู้ (Knowledge) เงื่อนไขคุณธรรม: ซื่อสัตย์ สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คือ จัดการความล้มเหลวตลาด ในความหมายนักเศรษฐศาสตร์

- ตัวอย่างการแปลงแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นตัวชี้วัด

ภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น ขนาดความเสียหายสุทธิจากวิกฤติและความผันผวนทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ขนาดความเสียหายสุทธิจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ระดับเงินออมในระดับครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ

ความพอดี ความมีประสิทธิภาพ เช่น ปริมาณของเสียจากการผลิตและการบริโภค ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรที่สำคัญ (พลังงาน/น้ำ) ขนาดของหนี้ครัวเรือน

ความมีเหตุผล (Rationality) เช่น ระดับคะแนนสอบวัดความมีเหตุผล อัตราการเข้าถึงและการใช้อินเตอร์เน็ตในการหาความรู้

เงื่อนไขความรู้: ใช้องค์ความรู้ เช่น ระดับการผูกขาดในตลาดสินค้าบริการชนิดต่าง ๆ จำนวนการร้องเรียนต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กรณีความขัดแย้งระหว่างชุมชน รัฐ และภาคเอกชนจากการพัฒนาเศรษฐกิจ ข้อขัดแย้ง/การละเมิดเรื่องสิทธิแรงงาน ปริมาณการปล่อยมลพิษแบบต่าง ๆ และความเสียหาย ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ จำนวนผู้ล้มป่วยจากการได้รับสารพิษ/โลหะหนัก ความอยู่เย็นเป็นสุข มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีสุขภาวะ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจเข้มแข็ง สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ซึ่งมีข้อสังเกตเพื่อการปรับปรุงดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข คือ

ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับประเด็นด้านคุณภาพชีวิต ในมิติต่าง ๆ ค่อนข้างครอบคลุม

ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับประเด็นภูมิคุ้มกันทั้งจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความผันผวนทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะที่มีต่อผู้คนในระดับจุลภาคยังไม่ได้ถูกให้ความสำคัญและพิจารณาอย่างรอบด้านมากนัก

ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับประเด็นคุณธรรม เน้นหนักที่การทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ มีตัวชี้วัดด้านคุณธรรมที่เกี่ยวกับภาคเอกชนอยู่บ้าง และไม่พบตัวชี้วัดด้านคุณธรรมของภาคประชาสังคม/ชุมชน

ตัวชี้วัดด้านความพอประมาณ/ความมีประสิทธิภาพ ยังขาดการประเมินกลไก/กติกาสถาของรัฐบาลที่ส่งเสริมด้านความพอประมาณ/ความมีประสิทธิภาพด้วย

ตัวชี้วัดด้านความมีเหตุผลและการใช้ความรู้ ยังไม่พบในดัชนี

ตัวชี้วัดจะมอบภาระหน้าที่ด้านความ “พอเพียง” และการสร้าง “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ให้กับครอบครัวและชุมชนมากเป็นพิเศษ แต่ไม่ชี้วัดความพอเพียงหรือกลไกการส่งเสริมความพอเพียงจากกลไกของรัฐและตลาดที่จะมีให้กับคนที่ไม่มีชุมชนหรือไม่มีครอบครัวอบอุ่น

3.อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3.1 ปัญหาเรื่องการผูกขาดนิยามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำให้นำไปใช้ได้ยาก โดยการใช้คำว่า “ปรัชญา” ทำให้เศรษฐกิจพอเพียง ถูกอยู่ในกรอบ ทั้งนี้เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่ จุดประสงค์สุดท้าย แต่เป็นวิธีที่จะไปถึงสุดท้าย คือประโยชน์สุข

3.2 สาเหตุที่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ถูกนำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรมและปฏิบัติได้ยาก เนื่องจาก

1) การทำงานของหน่วยงาน ไม่มีการบูรณาการการทำงาน ซึ่งแตกต่างจากวิธีการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ซึ่งเน้นการบูรณาการงานในทุกภาคส่วน จะเน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่ ดังนั้น การทำงานที่หากจะให้ประโยชน์สูงสุดจำเป็นต้องอาศัยการรวมทุกอย่างเข้าด้วยกัน ซึ่งหากจะแก้ไขจำเป็นต้องรื้อ/ปรับปรุงระบบโครงสร้างของระบบราชการไทยให้เหมาะสมให้สามารถทำงานข้ามสายงานกันได้ จึงสอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง

2) การวัดผล ไม่ได้วัดผลที่เป็นผลสุดท้าย คือ ประชาชนเป็นสุข แต่จะเห็นเพียงแค่ภาพของเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้น ดังนั้น ตัวชี้วัดที่ไม่ถูกต้องจะทำให้ไม่ถึงเป้าหมายที่ต้องการ และอีกประการตัวชี้วัดจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับระบบแรงจูงใจต่างๆ ด้วย

3) การแสวงหากำไรที่สมดุล ซึ่งตามหลักเศรษฐศาสตร์ไม่ควรจะมีกำไรส่วนเกิน เป็นหน้าที่ของรัฐ ที่จำเป็นต้องดูแลไม่ให้เกิดกำไรส่วนเกินนั้น โดยทำให้เกิดการแข่งขันมากๆ เพื่อให้เกิดการแสวงหากำไรที่สมดุล

3.3 การจัดทำตัวชี้วัด ต้องมีความชัดเจนว่าวัดที่กระบวนการ และผลผลิต สำหรับการวัดผลลัพธ์จะต้องใช้ตัวชี้วัด เช่น หากมีความสุข ต้องแตกมาหลายปัจจัย เช่น สุขภาพดี และก่อนที่จะไปถึงสุขภาพดี จะมีปัจจัยต่างๆ เช่น การมีระบบประกันสุขภาพ การมีกระบวนการที่จะนำไปสู่สุขภาพดี แบบเศรษฐกิจพอเพียง ที่ต้องมีเรื่องสมดุล เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งหากมีการตั้งเป้าชัดเจน จะให้การทำตัวชี้วัดตามเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างชัดเจน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

นอกจากนี้มี 3 ประเด็นสำคัญที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจพอเพียงต้องดำเนินการ คือ

1) ตัวชี้วัด ที่ทำให้สังคมโดยรวมช่วยกันมองสังคมแนวใหม่ หากสามารถทำได้สำเร็จ
2) วิธีคิด วิธีปฏิบัติ ที่มีหลายระดับ ทั้งระดับปัจเจก ระดับองค์กร ระดับหน่วยย่อยในสังคม ชุมชน ภาคเอกชน ภาครัฐบาล

3) กติกา และกลไกของประเทศ ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญมากที่จะสามารถกำกับวิธีคิดและตัวชี้วัดให้ขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม โดยภาครัฐควรผลักดันการบังคับใช้กติกาและกลไกให้เกิดขึ้นโดยเร็ว เพื่อใช้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ตัวอย่างของกติกา/กลไก เช่น ในภาคธุรกิจ เรื่องระบบภาษี และกติกาที่จะส่งเสริมเรื่อง social enterpriseเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

3.4 ข้อแตกต่างระหว่างเศรษฐกิจพอเพียง กับเศรษฐกิจกระแสหลัก คือเศรษฐกิจกระแสหลัก เป็นการแข่งขัน ซึ่งผลความล้มเหลวของตลาดเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในทุกประเทศ ในขณะที่เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สำหรับการระบุงว่า การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาอิงกับพุทธศาสนาทำให้คนไม่เข้าใจ แต่เนื้อแท้ของเศรษฐกิจพอเพียงคือการอิงกับพุทธธรรม ซึ่งเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่สามารถพิสูจน์ได้ในทางวิทยาศาสตร์ โดยมีจิตเป็นปัจจัยสำคัญ

ความแตกต่างระหว่างตะวันออกและตะวันตก พุทธธรรมตะวันออกมุ่งเน้นลดความทุกข์ ตะวันตกมุ่งเน้นหาความสุข เช่น คนจีนที่มีบ้านตั้งแต่อายุน้อย ไม่น่าจะมีความสุข เพราะเริ่มเป็นหนี้ตั้งแต่อายุน้อย ดังนั้นแนวทางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 การลดความทุกข์ คือการเดินทางสายกลาง ไม่โลภอย่างมาก น่าจะหมายถึง โลภได้ แต่ไม่มากเกินไปของกินของใช้ของตนเอง

3.5 เศรษฐกิจพอเพียงเป็นภูมิปัญญาตะวันออก ซึ่งต้องภูมิใจและต้องมั่นใจในการอธิบายปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในพื้นฐานของสังคมตะวันออกโดยสร้างชุดความคิดของตนเองด้วยภาษาพูด ให้กับสังคมตะวันตก บางครั้งตัวชี้วัดไม่ปรากฏในระดับสากล แต่เป็นตัวชี้วัดที่ทำให้สังคมมีความสุข อาจไม่จำเป็นต้องล้อตามตะวันตก เช่น ระดับอายุของคนจีนในการครอบครองทรัพย์สินต่ำกว่าของคนตะวันตก นอกจากนี้อยากให้ทำรอบคิดแบบยาวๆ ตามชีวิตของคนๆหนึ่งอาจมองไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงของชีวิตคนไทย

3.6 การเผยแพร่และสร้างความเข้าใจให้กับคนไทยได้ เข้าใจ เข้าถึงกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการดำเนินการต่อเนื่อง เพราะปัจจุบันเศรษฐกิจพอเพียงในมุมมองของการพัฒนาที่ยั่งยืนได้รับการตอบรับจากต่างประเทศ แต่ยังไม่ได้รับการตอบรับที่ดีจากเด็กไทย นอกจากนี้การสนับสนุนจากภาครัฐก็ยังไม่แสดงผลออกมาในเชิงปฏิบัติ เพราะวิธีการพูด ตัวอย่าง ยังไม่สามารถขับเคลื่อน เกิดแรงจูงใจได้ ดังนั้นอาจยังไม่ต้องแยกระหว่างปรัชญาตะวันออก หรือตะวันตก แต่ควรเป็นมุมมองของพยายามนำเข้าไปใส่ใน international conversation ซึ่ง ได้การเริ่มขึ้นแล้วที่สหประชาชาติ(UN)

3.7 การปลูกฝังเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง คุณธรรม การมีธรรมาภิบาล ต้องมีการปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่ระดับประชาชนโดยมีวิธีการสอน คือ คนต้องการความมั่นคง ทั้งนี้การที่จะไปสู่เป้าหมายได้ต้องมีความเชื่อ หากได้นำเศรษฐกิจพอเพียงมาใส่ตั้งแต่ต้นจะลดการต้านกระแสภายใน

3.8 งานวิจัย ที่ทำไว้แล้ว ควรมีการนำมาใช้ประโยชน์ และ ควรมีความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ที่ช่วยกันเผยแพร่สนับสนุนเพื่อให้เป็นตัวชี้วัดที่สามารถเกิดประโยชน์ต่อประชาชนการดำเนินโครงการวิจัย ควรให้คนไทยได้มีส่วนร่วมในการจัดทำตัวชี้วัด ให้ทั้งสังคมเห็นร่วมกัน และรัฐบาลทุกรัฐบาลนำไปใช้

3.9 เป็นเรื่องดีที่นำเศรษฐกิจพอเพียงมาโยงกับสังคมอยู่เย็นเป็นสุข เพราะเศรษฐกิจพอเพียง คนทั่วไปคิดว่าเป็นเรื่องระดับบุคคล อย่างมากคือระดับองค์กร ทำให้สังคมไม่ค่อยสนใจ แท้จริงแล้วเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่สามารถประยุกต์ได้ในหลายเรื่อง การนำเศรษฐกิจพอเพียง มาผูกโยงกับสังคมอยู่เย็นเป็นสุข ถือเป็นเป้าหมายปลายทางจะทำให้เปลี่ยนมุมมองของสังคม โดยการวิเคราะห์ของอ. เช่น ภูมิคุ้มกันส่วนหนึ่งอาจสร้างจากมาจากบุคคล แต่ขณะเดียวกันภาครัฐต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคม เช่น การค้าไม่เป็นธรรม การผูกขาดการค้า ไม่ใช่เป็นเรื่องชาวบ้านมีภูมิคุ้มกันจะทำได้ แต่เป็นเรื่องที่รัฐต้องเข้ามาช่วยจัดการ อาทิ พันธุ์ข้าว การผูกขาดตลาด

3.10 ตัวชี้วัดสามารถทำได้หลายมิติ โดยหากทำเพื่อวัดผล และอยู่ในวงวิชาการจะไม่เกิดประโยชน์ต่อสังคม ควรมีกระบวนการสร้างการรับรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในมิติใหม่ที่โยงกับสังคมอยู่เย็นเป็นสุข และทำให้คนมีส่วนสร้างกระบวนการชี้วัดตามที่เขาเป็นอยู่ เช่น การวัดคุณธรรมของชุมชน โดยสร้างตัวชี้วัดชุมชนในระดับที่ชุมชนสร้างเอง เพื่อเป็นเครื่องมือการพัฒนาที่ไม่ได้มองเฉพาะการวัดภายนอก แต่สร้างการพัฒนาภายในของชุมชนเอง

3.11 ควรนำแนวคิดที่สถาบันธรรมรัฐ ที่ท่านผู้หญิง ดร.สุธาวลัย ศึกษาเรื่องภูมิปัญญาตะวันออก มาใช้ประกอบการศึกษา

3.12 บริบทในแต่ละประเทศ มีความแตกต่างกัน ซึ่งจะสะท้อนทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดี ไม่สามารถระบุชี้ชัด ต้องมีการพิสูจน์ เพื่อนำความรู้อามาเผยแพร่ สำหรับตะวันตกสิ่งที่ดีคือ การมีกรอบกติกาที่ชัดเจนและเข้มแข็งกว่าสังคมไทย สำหรับไทยแม้มีกติกาแต่ใช้อย่างไม่ทั่วถึงและไม่ชัดเจน

3.13 เพิ่มตัวชี้วัดเรื่องความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร เนื่องจากประสบการณ์ไปลุ่มน้ำปิง ซึ่งมีสมาชิกลุ่มน้ำปิง รวมตัวต่อสู้กับรัฐบาล ในเรื่องพื้นที่สาธารณะwetland ที่มีความสมดุลของระบบนิเวศ ที่จังหวัดเชียงรายจะนำพื้นที่นั้นไปทำเศรษฐกิจพิเศษ โดยเมื่อพิจารณาเป้าหมายยุทธศาสตร์ของรัฐบาล อาทิ การลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งพบว่าในไทยมีชุมชนเข้มแข็งเรื่องสิ่งแวดล้อมในหลายพื้นที่ จึงควรเสนอตัวชี้วัดนี้เพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำ การสร้างความเป็นธรรม การเข้าถึงทรัพยากรของชุมชน

3.14 สถาปณ์ ได้พัฒนาชุดดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยตั้งแต่ปี 2550 โดยพัฒนาขึ้นในช่วงของแผน 10 ตัวชี้วัดมีการต่อยอดจากชุดดัชนีอยู่ดีมีสุขเดิมที่มีการพัฒนาในช่วงของแผน 8-9 ซึ่งในกระบวนการมีการระดมความคิดเห็นหลายครั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลาย และลงพื้นที่สอบถามความคิดเห็นในนิยามของความสุขของสังคมไทย กับชาวบ้านในชุมชนที่เป็นตัวแทนของจังหวัดต่างๆ และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยชุดตัวชี้วัดที่คิดขึ้นมี 6 องค์ประกอบเริ่มที่ตัวคน ครอบครัว ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สภาพแวดล้อม สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล จนมาถึงแผน 12 อาจมีตัวชี้วัดบางตัวที่อาจไม่สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุข จึงเป็นเหตุผลของการศึกษาปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในครั้งนี้ และเห็นด้วยกับการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทที่กว้างและลงลึกมากกว่าที่ได้เคยศึกษามาแล้วนำมาเป็นกรอบของการศึกษาครั้งนี้ และหวังว่าจะสามารถผลักดันชุดดัชนีให้นำไปใช้ได้จริง

3.15 สิ่งใดที่ดีสำหรับมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นแนวตะวันออกหรือแนวตะวันตกควรนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และขณะเดียวกันดัชนีที่กำลังจะปรับปรุงนั้นไม่ได้บ่งบอกว่าเราดีที่สุดใน แต่พยายามจะบอกว่า จุดที่ดีที่สุดที่อยากจะไปถึงมันคืออะไร ที่จะนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่า

3.16 การผูกขาด การค้นหาเหตุผลที่แท้จริงของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญว่าจะทำความเข้าใจในเรื่องนี้ในหลายๆมุมให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรให้สังคมในทุกระดับเข้ามาควรมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1.ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน	(วิทยาการ) สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม
2.อ.นนท์ นุชหมอน	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3.นางสาวพิมพ์สวัสดิ์ โกศลสมบัติ	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4.นพ.สมศักดิ์ ชุนหรัศม์	มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
5.นางองค์อร อากาศร ณ อยู่ธยา	มูลนิธิมันพัฒนา
6.น.ส.กชกร วิสุทวิธสาร	มูลนิธิมันพัฒนา
7.นางอรวรรณ ยะผา	มูลนิธิมันพัฒนา
8.นางสาวยุวดี คาดการณ์ไกล	ศูนย์ศึกษามหานครและเมือง วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต
9.นายสิน สื่อสวน	ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
10.อาจารย์นิคม พิศลบุตร	ศูนย์บริหารจัดการความยั่งยืน สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์
11.นายสมบูรณ์ พัฒนาปรีชาเสนีย์	ศูนย์สื่อสารองค์กร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12.ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

13.น.ส.สุกิสรา กุคือราแม	สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง
14.นางเทวี กณิกนันท์	สำนักสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ
15.อ.ดร.ณรรต ปิ่นน้อย	สถาบันปิดทองหลังพระ
16.นางกนกพรพรณ อยู่ผา	สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
17.น.ส.วรัญญา ศรีเสวก	ThaiPublica
18.น.ส.สมพร เฟ็งคำ	นักวิชาการอิสระ
19.Mr.ALOXM	SCSM / SASIN
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
20.นางสาววิณา เตชะพนาคร	สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา
21.นางนิสวันต์ พิษณุดำรง	สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา
22.นางสาวอมรารวรรณ ทิวถนอม	สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา
23.นางณัจญา หนูนภักดิ์	สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา
24.นางสาวปานัน วรวัฒน์สกุล	สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา
25.นายสุธัมมะ ธรรมศักดิ์	สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา
26.นางชิตชนก สถิตธรรมพร	สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา
27.นายณัฐวุฒิ กรกำจายฤทธิ์	สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา
28.นางสาวมณฑต์ชนก มณีโชติ	สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา
29.นางสาวพรรณณณา พูลมาก	สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา
30.นายวิชรพล เตชะวิวัฒน์การ	สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา
คณะที่ปรึกษา	
31.ศ.สุริชัย หวันแก้ว	ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
32.รศ.ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ	คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
33.รศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
34.ดร.วิฑูรย์ วิริยะสกุลธรรม	ศูนย์โรตารีเพื่อสันติภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
35.ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
36.ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย	สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
37.อ.ชล บุนนาค	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
38.ดร.สุรางค์รัตน์ จำเนียรพล	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
39.นางสาวธีรดา ศุภะพงษ์	ผู้จัดการโครงการ Centre for Humanitarian Dialogue (HD)
40.นางสาวอุษา บุญญเลิศนรินทร์	สถาบันธรรมรัฐฯ
41.นางสกุลวลัย อุ่เงิน	สถาบันธรรมรัฐฯ
42.นางสาวอุษณีย์ ศิริอุยานนท์	SDG Move

2. สรุปประชุมกลุ่มเฉพาะ “การปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย : มิติสิ่งแวดล้อม” โครงการ การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย
วันอังคารที่ 24 มกราคม 2560 เวลา 13:00 - 16:30 น.
ห้องศรีตรัง 3 ชั้น 2 โรงแรมตรัง กรุงเทพฯ

1. กล่าวเปิดและชี้แจงวัตถุประสงค์ โดย ศ.สุริชัย หวันแก้ว และ นายวิโรจน์ นรารักษ์

โครงการการปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำขึ้นเพื่อดำเนินการประเมินผลกระทบจากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีความเชื่อร่วมกันว่าจะเป็นสิ่งที่สามารถนำไปสู่การร่วมมือกันพัฒนาเพื่อความยั่งยืน การดำเนินโครงการจำเป็นต้องรวมความรู้หลากหลายศาสตร์และหลากหลายหน่วยงานเข้ามาช่วยให้ข้อมูลและความคิดเห็น ทั้งนี้ การศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงกรอบแนวคิดพื้นฐาน สำหรับการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ในเบื้องต้นจะอยู่บนฐานแนวคิดพื้นฐานสำคัญ 4 ประการ คือ 1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) แนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา 3) วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน 4) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยศึกษาในมิติที่เกี่ยวข้องได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และธรรมาภิบาล สำหรับใช้ประเมินผลการดำเนินงานของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นี้ ให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับบริบทของประเทศที่นำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างแท้จริง

2. การนำเสนอผลการศึกษา

2.1 นำเสนอแนวคิดและทฤษฎีใหม่ด้านสิ่งแวดล้อมและความขัดแย้ง โดย ดร.วิฑูรย์ วีริยะสกุลธรรม์

1) การสร้างสันติสุขและลดข้อขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental peace building & Conflict management)

ข้อสังเกตด้านสิ่งแวดล้อม

- มองปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมแบบแยกส่วน และมีความไม่ชัดเจนบางประการในดัชนีด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีการรวมประเด็นทางสังคมและกายภาพเข้าด้วยกัน
- ผู้ปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมดำเนินงานแบบแยกส่วนระหว่างสิ่งแวดล้อมกับทรัพยากรธรรมชาติ
- การปรากฏของความขัดแย้งในด้านทรัพยากร เช่น ที่ดิน ป่าไม้ แต่ประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้ไม่ได้ถูกนำมาสะท้อนให้เห็นในงานดัชนีนี้

ดังนั้น หากพิจารณาเรื่องความอยู่ดีมีสุข ควรระบุโดยจะให้ความสำคัญกับใคร อย่างไร เช่น บุคคล กลุ่มใด ชุมชนชนบท หรือคนในเมือง เนื่องจากการสร้างสันติภาพมีมิติสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติด้วย จึงเป็นประเด็นใหม่ที่อยากเสนอแนะให้มีการพิจารณาร่วมด้วยในการปรับปรุงดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข โดยในปัจจุบันมีหลายประเทศได้นำไปใช้ในการวิเคราะห์ด้วย เช่น ประเทศลาว ที่ขัดแย้งจากการทำเหมืองทองแร่ ปาล์ม

2) ความยุติธรรมในด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental justice) ที่มีปรากฏการณ์ความไม่เท่าเทียมระหว่างคนเมือง คนชนบท เช่น ในช่วงหน้าแล้งที่กรมชลฯ งดปล่อยน้ำ ถดถอยน้ำ แต่กรุงเทพฯ ใช้น้ำไม่ได้ ทำให้คนจนต้องแบกรับปัญหาวิกฤติเรื่องน้ำเสมอ การสร้างพื้นที่ทิ้งขยะที่มีการนำไปทิ้งแถบชนบทซึ่งเป็นพื้นที่ของคนกลุ่มน้อย หรือจังหวัดกาญจนบุรีที่มีโรงงานเข้าไปดำเนินการและชนกลุ่มน้อยก็ได้รับผลกระทบ

หรือ ปัญหามลพิษจากถ่านหินที่จังหวัดกระบี่ เพราะฉะนั้นหากในแผนมีการมองอย่างรอบด้าน มองความสัมพันธ์กันมากขึ้น ไม่มองเฉพาะตัวเลขชี้วัดอย่างเดียว ก็อาจนำมาซึ่งการแก้ปัญหาความขัดแย้งไปได้ พร้อมกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน

3) ข้อเสนอแนะในการเพิ่มดัชนีการเข้าถึงการใช้ทรัพยากร เพราะในประเทศเขตร้อนมีการพึ่งพิงการใช้ทรัพยากรมากกว่าประเทศในทวีปตะวันตกโดยเปรียบเทียบ ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีตัวชี้วัดการเข้าถึงการใช้ทรัพยากรนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการอยู่เย็นเป็นสุข นอกจากนี้ต้องมีการร่วมมือเพื่อวางแผนเรื่องการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นปัญหาใหญ่ในอนาคตอย่างแน่นอน

2.2 นำเสนอผลการศึกษาและรับฟังข้อคิดเห็นการปรับปรุงดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย

ดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขด้านสภาพแวดล้อม(ทางสังคม)และระบบนิเวศสมดุล มี 4 องค์ประกอบย่อยคือ องค์ประกอบย่อยที่ 1 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

มีข้อเสนอว่า องค์ประกอบย่อยนี้ไม่ควรรวมอยู่ในมิติด้านสิ่งแวดล้อม โดยที่ผ่านมา แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ได้มีการนำเรื่องคนและสังคมมาประกอบเข้าด้วยกัน จึงได้นำสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของคนเข้ามารวมในมิติด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับตัวชี้วัด ได้แก่

1. จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่อประชากรพันคน เกณฑ์มาตรฐานใช้จำนวนคดีที่เกิดขึ้นต่ำสุดเป็นเป้าหมาย อยู่ที่ 1.2 คดีต่อประชากรพันคน พิจารณาจากจำนวนคดีอาญา โดยใช้ข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แบ่งเป็น 5 กลุ่มคดี ได้แก่ 1. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ 2. คดีชีวิต ร่างกายและเพศ 3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน 4. คดีที่นำสนใจ (โจรกรรมรถ ปล้นชิงรถยนต์/แท็กซี่ ชมชื่นและฆ่า เรียกค่าไถ่ ฉ้อโกง ยักยอก) 5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย เนื่องจากปัญหาในการนับซ้ำจำนวนคดี จึงนับคดีกลุ่มที่ 1 เฉพาะคดีลักพาเรียกค่าไถ่และคดีวางเพลิง คดีกลุ่มที่ 2 และคดีกลุ่มที่ 3 ทั้งกลุ่มคดีกลุ่มที่ 4 เฉพาะคดียักยอกทรัพย์สินและฉ้อโกงทรัพย์สิน และไม่นับรวมคดีกลุ่มที่ 5 ทั้งกลุ่ม

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลควรใช้จำนวนคดีตอนรับแจ้ง เป็นรายไตรมาส ไม่ควรใช้แบบสะสม ทั้งนี้มีข้อพิจารณาว่าจะใช้จำนวนคดีที่ศาลรับฟ้องได้หรือไม่ เนื่องจากหากใครจะฟ้องก็ได้ แต่หากศาลประทับรับฟ้องจะเป็นข้อมูลที่รับได้

การนับรวมจำนวนประชากรไทย ควรรวมกับจำนวนชาวต่างชาติหรือไม่ เนื่องจากคดีชาวต่างชาติ ถูกนับรวมด้วย ซึ่งจำนวนประชากรที่เป็นตัวหารควรต้องเป็นจำนวนประชากรไทยรวมคนต่างชาติ ซึ่งแต่เดิมมุ่งดูเฉพาะคนไทย จะทำให้เกิดปัญหาในสัดส่วนของปัญหา (คนเข้าประเทศมากขึ้น คดีมากขึ้น ดังนั้นจึงต้องมีตัวหารเพิ่มเช่นกัน)

2. อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจากรถทางบกต่อประชากรพันคน ข้อมูลจาก 3 แหล่ง คือ เว็บไซต์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เว็บไซต์ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน และ เว็บไซต์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ จากการตรวจสอบข้อมูลยังมีความคลาดเคลื่อนในบางปีจึงต้องพิจารณาว่าจะเลือกจากแหล่งใดที่มีข้อมูลสมบูรณ์ที่สุด เกณฑ์มาตรฐาน เท่ากับ 0.1 คนต่อประชากรพันคน

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- ความชัดเจนของการใช้แหล่งข้อมูล ซึ่งจำเป็นต้องตรวจสอบ และพิจารณาจากแนวโน้มทางสถิติที่มีความต่อเนื่อง การระบุแหล่งที่มาที่ชัดเจน โดยเมื่อใช้แหล่งข้อมูลนั้นๆ แล้วต้องใช้ตลอดไป

- ฐานข้อมูลที่พิจารณาและค่อนข้างสมบูรณ์ครบถ้วน เก็บต่อเนื่อง เบื้องต้นคือ ศูนย์ความปลอดภัยทางถนนของกรมคมนาคม

- อัตราการเสียชีวิตเหตุใดจึงไม่มีรวมผู้เสียชีวิตจากทางน้ำและทางอากาศ ทั้งนี้อยู่ระหว่างการปรับปรุง ทั้งนี้ควรแยกอัตราการเสียชีวิตเป็น 3 ตัว เพราะการเดินทางทางอากาศ และทางน้ำ เริ่มเป็นที่นิยมหากเป็นทางอากาศ อาจใช้อัตราการเสียชีวิตต่อผู้เดินทางทางอากาศทั้งหมด (ซึ่งพอมีสถิติ)

- การนับจำนวนผู้เสียชีวิต ควรรวมผู้เสียชีวิตทางราง เพิ่มเข้าไปด้วย ทั้งนี้จากการศึกษายังไม่มีข้อมูลทางสถิติ จะเป็นข้อมูลทางสื่อ ซึ่งอาจตั้งเป็นข้อสังเกตในการจัดทำข้อมูล

- ปัญหาข้อจำกัดของข้อมูล จะไม่นำมาใช้เป็นเหตุผลที่จะไม่เสนอตัวชี้วัด โดยหากเห็นความจำเป็นที่จะต้องมิตัวชี้วัด จะระบุและมีการจัดเก็บภายหลัง โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ

- ข้อมูลอุบัติเหตุสัจจรทางน้ำที่ได้จากกรมเจ้าท่า ฐานข้อมูลยังไม่สมบูรณ์ มีการเก็บรวบรวมกรณีเฉพาะอุบัติเหตุใหญ่ๆ ข้อสังเกต การศึกษาสนใจเรื่องผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิตและมูลค่าความเสียหายหรือไม่ โดยการศึกษาจะมีการประเมินมูลค่าความเสียหายทั้งการบาดเจ็บ การเสียชีวิตทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดตามมาคือความสามารถในการใช้ชีวิตต่อไปได้อย่างยั่งยืนเป็นสุขหรือไม่

3. จำนวนคดีอาชญากรรมต่อประชากรพันคน (ตัวชี้วัดเสริม ไม่นำมาคำนวณใน composite index)

- จำนวนคดีนี้ยาก เพราะคำนิยามไม่ชัดเจนอะไรคืออาชญากรรม เช่น กระทบ กัญชา ที่ปัจจุบันมีการนำมาใช้ทางสาธารณสุข เสนอใช้ข้อมูลจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับบำบัดผลกระทบจากยาเสพติด เพราะผู้ป่วยย่อมมีอาการหนักจนไม่สามารถใช้ชีวิตปกติได้

- เกณฑ์มาตรฐานหลักยังไม่ได้กำหนดเนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม หากจะใช้เกณฑ์มาตรฐานอาจเป็นศูนย์ หรือจะมองการเปลี่ยนแปลงว่าลดลงร้อยละเท่าใด เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาและให้เกรด ซึ่งต้องดูความเป็นไปได้จากหน่วยงานที่เก็บข้อมูล

องค์ประกอบย่อยที่ 2 สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ

4. ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อหัวประชากร ใช้ข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อหัวประชากร (CO₂ per capita) ข้อมูลจากสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน ค่าเกณฑ์มาตรฐาน เท่ากับ 2.4

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- ค่าเกณฑ์มาตรฐาน 2.4 พิจารณาการตีความเรื่องความรับผิดชอบร่วมกัน เพราะได้ร่วมกับผู้ที่ปลูกป่าซึ่งถือว่าไม่ได้ปล่อย CO₂ อยากให้เปลี่ยนเป็นการนับจำนวนพื้นที่ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมแทนที่จะใช้เรื่องความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งนี้ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวได้มีการคิดรวมแล้วในดัชนี ดังนั้นอาจเพิ่มเป็นอีกดัชนี คือพื้นที่สีเขียวต่อประชากร

- เสนอพิจารณาการปล่อยคาร์บอนต่อจีดีพี (นัยยะประเทศรวย ผลิตมากปล่อยได้มาก) หรือการปล่อยคาร์บอนต่อประชากร (นัยยะความเท่าเทียมกันในคุณค่าของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต) ซึ่งแบบหลังการปล่อยคาร์บอนต่อประชากรน่าจะสนใจมากกว่า แต่อาจต้องพิจารณาว่าควรจะไปอยู่ในกลุ่มดัชนีเศรษฐกิจสีเขียวหรือไม่

- ที่มาของข้อมูล เสนอให้ใช้ข้อมูลจากองค์การจัดการเรือนกระจก (Thailand Greenhouse Gas Management Organization: TGO) ที่สนับสนุนข้อมูลให้ สผ.

- เกณฑ์มาตรฐาน 2.4 ควรมีปรับเปลี่ยนหรือไม่

- การใช้ดัชนีนี้เป็นการสะท้อนเป้าหมาย ซึ่งมีผู้ให้ทัศนะทั้งเป็นการวัดโดยทางอ้อม ที่มีมุมมองว่าไม่สะท้อนอะไร เป็นเพียงการบังคับโดยนโยบาย สำหรับการสะท้อนเป้าหมายว่าเป็นการวัดทางตรง พิจารณา

จากผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่ก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยมีข้อเสนอคือให้วัดความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ที่เป็นเรื่อง adaptation

- ตัวชี้วัดนี้ มีมุมมองว่าพยายามวัดความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้หากต้องการวัดความรับผิดชอบต่อสังคม อาจหาตัวชี้วัดอื่นๆ ที่เป็นเรื่อง mitigation

- สูตรคำนวณไม่สอดคล้องกับเป้าหมาย ต้องไปทบทวนอีกครั้ง และไม่จำเป็นต้องทำให้เต็มร้อย ค่าน้ำหนักอาจต้องแตกต่างกัน

5. ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ต่อแหล่งน้ำทั่วประเทศ เกณฑ์มาตรฐาน สัดส่วนของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ต่อแหล่งน้ำทั่วประเทศ

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษระบุเรื่องแหล่งน้ำเพิ่มเป็น 65 แหล่ง ทั้งนี้อาจศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแผนจัดการมลพิษฉบับล่าสุด โดยหารีหรือค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ร้อยละ 80 เป็นเกณฑ์ปี 2564 ได้มาจากการสะสมจากในปี 2561-64 ดังนั้นการคำนวณอาจต้องใช้เกณฑ์ที่ระบุไว้ในแผนจัดการมลพิษในแต่ละปี (เหตุผลที่ทีมวิจัยใช้ค่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80 เพราะถือเป็นเกณฑ์ที่เข้มงวดในการคิดตัวชี้วัด)

- มีข้อเสนอให้เปลี่ยนเกณฑ์คุณภาพอย่างต่ำของแหล่งน้ำ จากเกณฑ์พอใช้เป็นเกณฑ์ดี เพื่อสะท้อนความอยู่ดีมีสุขของชุมชน

- ข้อสังเกต สูตรการคำนวณไม่สอดคล้องกับชื่อของดัชนี อาจต้องนำไปพิจารณาปรับ เช่น วิธีคำนวณร้อยละ วิธีคำนวณเกณฑ์ให้คะแนน ซึ่งจะระบุไว้ในคู่มือ

6. ร้อยละของการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างถูกหลักวิชาการ เกณฑ์มาตรฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ (ที่ทิ้งลงถัง)

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- เสนอปริมาณขยะต่อประชากร เพราะสังคมที่พัฒนาไม่ต้องการให้มีขยะเยอะ ส่วนขยะมูลฝอยอุตสาหกรรมแยกออกไปอีกดัชนี

- เสนอให้ปรับเกณฑ์มาตรฐานให้เข้มงวดขึ้น เป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ต่อปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ

- กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ถึงเป้าหมายได้ดีขึ้น เช่น พ.ร.บ.รักษาความสะอาด

7. ร้อยละของจำนวนวันที่ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ที่มาข้อมูล สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ เกณฑ์มาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 98 ของจำนวนทั้งหมดที่มีการตรวจวัด (รวมทุกสถานี)

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- ปรับแก้ไขหน่วยค่าฝุ่นละอองจากไมครอนเป็นไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

- ข้อสังเกตการนำตัวชี้วัดนี้มาใช้ควรใช้เฉพาะในชุมชนเมือง ส่วนในชนบทควรเป็นเรื่องเสียง กลิ่น และอื่นๆ แทน เนื่องจากชุมชนได้รับผลกระทบไม่เหมือนกับในเมือง แหล่งข้อมูลอาจมีที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมอาจให้ข้อมูลอื่นเพิ่มเติมได้ เรื่องมลภาวะทางเสียงนี้มีการเก็บข้อมูลอยู่โดยกรมควบคุมมลพิษ จากการรายงานกว่า 20 สถานีในประเทศไทย และมีการแบ่งการเก็บข้อมูลเป็นพื้นที่ชนบทและพื้นที่เมือง แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศไทย เพราะวัดแต่พื้นที่ใหญ่ๆ เฉพาะในกรุงเทพฯ มีประมาณ 10 เขตเท่านั้น

- กรณีหมอกควันของภาคเหนือ วัดจาก PM10 ไม่ได้มีการเก็บข้อมูลก๊าซอื่น ทั้งนี้ข้อมูลสะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขหรือไม่ โดยปัญหามลพิษทางอากาศของภาคเหนือ มีผลทำให้ดัชนีในนี้ไม่ผ่าน

8. ปริมาณและมูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ (นับแต่อุทกภัยและภัยแล้ง ใช้ข้อมูล การบาดเจ็บและการตายไม่เหมือนกันด้วย ข้อมูลมาจากสศช. รวบรวมข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัย เป็นดัชนีเสริมซึ่งไม่มีการคำนวณ

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- เสนอให้ทำเป็นตัวชี้วัดหลัก เพื่อคำนวณรวมใน composite index เนื่องจากมีความสำคัญ เป็น เรื่อง adaptation โดยขอให้ทีมวิจัยนำไปพิจารณาเสนอวิธีการคำนวณ เกณฑ์มาตรฐาน ที่อาจดูค่าการ เปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น/ลดลงหรือดูการเปลี่ยนแปลงเทียบรายปี

- เสนอพิจารณาเพิ่มเติมปัญหาภัยหนาว (แต่เดิมมีเฉพาะน้ำท่วมกับภัยแล้ง) โจทย์ควบคุมมูลค่า ความเสียหาย ซึ่งจะช่วยลดความเดือดร้อนสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข ความน่าเชื่อถือของข้อมูลการประเมิน ความเสียหายมีเพียงไร

9. ปริมาณขยะมูลฝอยและสัดส่วนขยะมูลฝอยที่นำไปใช้ประโยชน์ (ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ) เป็นตัวชี้วัดเสริม

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- การใช้ขยะส่งผลให้อยู่เย็นเป็นสุขหรือไม่ จริงๆ แล้วควรเริ่มจากการมองภาพใหญ่ก่อนและยกเอา ดัชนีที่สำคัญมาเพื่อให้ตรงเป้าหมายความอยู่เย็นเป็นสุข และต้องคำนึงถึงการตอบโจทย์ว่าเป็นไปเฉพาะ คำตอบของปัจเจกบุคคลหรือของส่วนรวม เนื่องจากอาจมีทิศทางเป้าหมายที่ไม่เหมือนกัน ส่วนเรื่องของ สวนสาธารณะเพื่อความมั่นคงของแหล่งที่อยู่อาศัยของชุมชนอยู่ในส่วนของดัชนีทางสังคม

10. จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ ซึ่งมองเฉพาะผลกระทบต่อบุคคล (ตัวชี้วัดเสริม)

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- เสนอให้ทบทวนการใช้แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือว่าจะใช้แหล่งใด เนื่องจากข้อมูลจากหน่วยงาน ภาครัฐต่างๆ มีความซ้ำซ้อนกัน เพื่อป้องกันปัญหาการนับซ้ำ อย่างไรก็ตามตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดเสริมไม่ได้ นำมาคำนวณใน composite index

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ระบบนิเวศที่สมดุล

11. ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง แหล่งข้อมูลกรมประมง เกณฑ์มาตรฐาน ใช้ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาหน้าดิน) ที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมงเท่ากับ 10 กิโลกรัมต่อชั่วโมง เป็นเกณฑ์มาตรฐาน

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

นับเฉพาะปลาที่อยู่ในอ่าวไทย วัดแต่ปริมาณ ข้อสังเกตไม่ได้วัดความหลากหลายของสายพันธุ์ (ความหลากหลายอยู่ในข้อ 14) ที่ปรึกษาจะกลับไปศึกษาค่าเกณฑ์มาตรฐาน

12. ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ

13. พื้นที่ป่าและพื้นที่ป่าชายเลน

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม (ข้อ 12 และ 13)

- พื้นที่ป่าอนุรักษ์ เป็นพื้นที่เฉพาะที่มีกฎหมายของกรมอุทยานรับผิดชอบ ไม่สามารถตั้งเป็นป่า ชุมชน โดยทางกรมอุทยาน ได้ตั้งเป้าหมายสำหรับจัดตั้งป่าชุมชนไว้

- พื้นที่อนุรักษ์ มี 4 ประเภท สำหรับในส่วนป่าชุมชน กรมป่าไม้พยายามสนับสนุนให้ชุมชนใช้ ประโยชน์ ไม่เข้าใจว่าเหตุใดจึงเน้นไปที่พื้นที่ป่าขนาดใหญ่ อาจพิจารณาเพิ่มเติมในการรวมป่าชุมชนที่เป็นป่า ส่วนรวมเข้าในการคำนวณดัชนีด้วย เนื่องจากภาครัฐมีการสนับสนุนให้คนเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนอยู่

แล้ว และควรเพิ่มกฎหมาย พรบ. เพื่อดูแลป่าชุมชนนี้ด้วย ตลอดจน ป่าครอบครัวที่คนในชุมชนสามารถเข้าไปใช้สอยและเข้าไปปลูกเพิ่มเติมได้ ดังเช่นในโครงการ กินอ้ม นอนอ่อม ฝนดี ที่มีปรัชญาคือ ECONS ใช้กระบวนการพัฒนาแบบ inside-out ที่สามารถบรรลุเป้าหมายของดัชนีนี้ได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังมียุทธศาสตร์ต้นไม้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนเข้ามาช่วยเพิ่มพื้นที่ป่า และเก็บรวบรวมพันธุ์กรรมความหลากหลายทางชีวภาพมากขึ้น

- ข้อมูลเรื่องป่าชุมชน ซึ่งในปัจจุบันกำลังมีแผนเพิ่มจำนวนป่าชุมชนให้ได้ถึง 21,850 กว่าหมู่บ้าน โดยตอนนี้ตั้งไปแล้วประมาณ 9,000 หมู่บ้าน (แต่ทั้งนี้ไม่สามารถคำนวณเป็นไรได้เพราะว่าขึ้นอยู่กับการเรียกร้องของชุมชน) ส่วนในของเรื่องความขัดแย้งของกรณีการใช้ที่ดิน ทางกรมป่าไม้กำลังแก้ไขปัญหาที่อยู่โดยส่วนใหญ่เริ่มแก้ไขจากพื้นที่ต้นน้ำก่อน

- ข้อมูลสถิติพื้นที่ป่าตามกฎหมาย (มีทั้งที่มีต้นไม้และไม่มีต้นไม้) กรมป่าไม้มีการพัฒนาการเก็บข้อมูลโครงการสำรวจพื้นที่ป่าจากการสำรวจโดยดาวเทียม ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2556 ซึ่งสามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้ได้ โดยข้อมูลป่าธรรมชาติ ปัจจุบันมีอยู่ประมาณร้อยละ 31 (แผน 12 ตั้งไว้ที่ร้อยละ 25) ซึ่งรวมป่าชายเลนด้วย (ข้อ 12 ป่าอนุรักษ์) ดังนั้นจึงต้องเพิ่มเรื่องของป่าชุมชนไว้เป็นข้อ 13 และยกให้เป็นดัชนีตัวหลัก นอกจากนั้นอาจต้องมีการพิจารณาเพิ่มดัชนีอีกตัวหนึ่งที่คำนึงถึงป่าบกที่ไม่ใช่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าสงวน(ที่อาจไม่มีต้นไม้) ส่วนดัชนีป่าภาพรวมในประเทศยังไม่มีเช่นกัน ซึ่งในแผนพัฒนาฉบับที่ 12 ตั้งเป้าหมายไว้ว่า Forest cover จะต้องถึง 40% ซึ่งในที่ประชุมยังเห็นว่าควรแยกป่าชายเลนออกมาเป็นอีกดัชนีด้วยเพราะมีระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์ที่ไม่เหมือนกับป่าอนุรักษ์

การตั้งตัวชี้วัดป่าชุมชนเพื่อสะท้อนชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากป่าได้อย่างยั่งยืน พิจารณาสอดคล้องแนวคิดความอยู่เย็นเป็นสุข เพราะป่าชุมชนมีความสัมพันธ์กับชุมชนมาก แม้จะไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นป่าชุมชน แต่ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ได้ แต่ในทางปฏิบัติอาจมีความยืดหยุ่นขึ้นอยู่กับความอ่อนปรนของเจ้าหน้าที่

- เพิ่มเติมเสนอให้ป่าชุมชนไปอยู่ในเศรษฐกิจสีเขียวเพราะมีการใช้สอยเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจเช่นกัน โดยทางทีมวิจัยจะนำไปพิจารณาอีกครั้ง

- สรุป ตัวชี้วัดข้อ 12 ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ (ใช้เกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 25) ยังคงเดิม เพื่อความสำคัญในส่วนของภาพรวมประเทศ (ecological function) ควบคุมระบบนิเวศ

- เพิ่มตัวชี้วัดข้อที่ 13 ปรับใหม่ เป็น เรื่องจำนวนและพื้นที่ป่าชุมชนที่เพิ่มขึ้น

14. จำนวนชนิดพันธุ์ต่างๆ ที่ถูกคุกคามจนใกล้สูญพันธุ์ แหล่งข้อมูลสำนักความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เป็นตัวชี้วัดเสริม

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- ความหลากหลายรวมทั้งพืชและสัตว์หรือไม่ ทั้งนี้อยากให้พิจารณาเรื่องปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เพราะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์

15 คดีการกระทำผิดด้านสัตว์ป่า (ตัวชี้วัดเสริม)

- อาจวัดเป็นจำนวนคดีเรียกร้องด้านทรัพยากรและมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น เพื่อให้มีมิติที่กว้างขึ้นรวมไปถึงเรื่องทรัพยากรป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพ (อยู่ในเรื่องการร้องเรียน)

องค์ประกอบที่ 4 เศรษฐกิจสีเขียว

16. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก เกณฑ์มาตรฐาน เป้าหมายที่จะเพิ่ม สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 19 (ภายในปี 2559) ทั้งนี้ ค่า เป้าหมายในอนาคต ควรใช้ค่าเป้าหมายร้อยละ 25 แหล่งข้อมูล กระทรวงพลังงาน

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- นิยามพลังงานทางเลือก อาจไม่ต้องกำหนดชนิดพลังงาน เพื่อให้เป็นการเปิดกว้าง เนื่องจาก เป็น เรื่องของนวัตกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้

- เป้าหมายเกณฑ์มาตรฐาน น่าจะใช้ที่ร้อยละ 25 คงเดิม

17. สัดส่วนพื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน (พื้นที่เกษตรอินทรีย์) เกณฑ์มาตรฐาน ใช้ค่าเป้าหมาย สัดส่วนพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด 0.29

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- เกษตรกรรมยั่งยืนมีความหลากหลายมากกว่าเกษตรอินทรีย์ เช่น วนเกษตร เกษตรทฤษฎีใหม่ และอื่นๆ ดังนั้นควรต้องปรับเพิ่มเป้าหมายอีกมาก ไม่ควรวัดแค่พื้นที่เกษตรอินทรีย์ เพราะฉะนั้นจะเปลี่ยน ดัชนีตัวนี้ให้ครอบคลุมยิ่งขึ้นและเปลี่ยนชื่อเป็นเกษตรกรรมยั่งยืน ต้องรวมเป้าหมายของแผน 12 (ระบุไว้คือ 5 ล้านไร่)

- ร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564 กำหนดให้เพิ่มพื้นที่ การผลิตในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ร้อยละ 20 ต่อปี

18. สัดส่วนปริมาณการนำเข้าสารกำจัดศัตรูพืชต่อพื้นที่เกษตรทั้งหมด (วัดความไม่ยั่งยืน)

- ไม่มีข้อคิดเห็น

19. ความเข้มการใช้พลังงานหรือการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อ GDP (ตัวชี้วัดเสริม)

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- พิจารณาว่าควรนำ Final consumption มาคำนวณ โดย สศช. ขอให้กลับไปศึกษารายได้ ประชาชาติของประเทศไทยแบบปริมาณลูกโซ่ (National Income: Chain value) หรือจะพิจารณาเป็นตัว อื่น

20. ปริมาณการผลิตและการนำเข้าสารเคมีและสัดส่วนเกษตรที่มีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัยจาก สารเคมีเกษตร ซึ่งข้อมูลนับเฉพาะตัวอย่างที่เข้ามาตรวจเลือด ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ ข้อมูลยัง ขาดความสมบูรณ์ จึงปรับเป็นดัชนีเสริม

- ไม่มีข้อคิดเห็น

21. จำนวนสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว (ดัชนีเสริม)

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- การรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว 5 ระดับ ควรพิจารณานับจำนวนรวม และการให้คะแนนแต่ละ ระดับ ดูการเพิ่มขึ้นของคะแนน ทั้งนี้ที่มิววิจัยจะไปปรับวิธีการคำนวณ

22. สถิติอุบัติเหตุจากเงินจากสารเคมี (ดัชนีเสริม) ช้าซ้อนกับข้อ 10

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- สามารถนำมาเป็นดัชนีหลักได้ เพราะข้อมูลมีความสมบูรณ์ต่อเนื่องมาก เช่น รถขนส่งสารเคมีคว่า
- ข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุจากเงินจากสารเคมี มีการ update ล่าสุดถึงปี 2559 แล้ว (กรมควบคุม มลพิษ)

23. สัดส่วนมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในหน่วยงานภาครัฐต่อ
งบประมาณแต่ละปี

ข้อคิดเห็นในที่ประชุม

- ตัวชี้วัดนี้เน้นเฉพาะภาครัฐ แต่ยังคงขาดดัชนีด้านการบริโภคของภาคเอกชน เสนอดัชนี Green la-
bel เพราะเป็นการสะท้อนรสนิยมของผู้บริโภค

- ในส่วนของแผนจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว ที่ใช้สัดส่วนมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้าง มาเทียบแต่ละปี ไม่ได้
เปรียบเทียบงบประมาณที่หน่วยงานได้รับ ดังนั้นอาจมองการเพิ่มขึ้นของจำนวนหน่วยงานรัฐ จะครอบคลุม
มากกว่า

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายเกลิงศักดิ์ เพ็ชรสุวรรณ	สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ
2. น.ส.ชมพูนุท โลหิตานนท์	กรมควบคุมมลพิษ
3. น.ส.เอกพัตชา จุฑามาศย์	กรมควบคุมมลพิษ
4. น.ส.ภัทรียา เกตุสิน	กรมควบคุมมลพิษ
5. น.ส.ช่อแพรว ทินพรรณ	กรมป่าไม้
6. น.ส.รุจิรา ศาสนา	กรมป่าไม้
7. นางสุนิตา หงนิพนธ์	กรมป่าไม้
8. น.ส.รัชวดี แสงมหะหมัด	สถาบันพระปกเกล้า
9. น.ส.วลัยพร ล้ออัศจรรย์	สถาบันพระปกเกล้า
10. น.ส.กชกร วิสุทธีวสุธาร	สถาบันมันพัฒนา
11. ดร.อุมาพร สดับธรรมารักษ์	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
12. นายกฤตพน ชูศรี	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.)
13. น.ส.พิริยะ ทองสีบสาย	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.)
14. นายศุภสิทธิ์ จำปาวงศ์	สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)
15. นายอารี สุวรรณมณี	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
16. นางกุลนารี อุ๋นมีศรี	สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
17. นางอังคณา แยมอุบล	สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
18. นางพุลศรี วันธงไชย	สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน กรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง
19. นายพิสาร สิ้นนุกูล	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
20. น.ส.วันวิสาข์ คุณยศยิ่ง	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
21. น.ส.เบญจพร ลัทธิตเดช	กรมวิชาการเกษตร
22. รศ.ดร.อดิศักดิ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
23. นางพัชรินทร์ ศรีนพนิคม	สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค(สศม.)
24. นายวิโรจน์ นรารักษ์	รักษาการที่ปรึกษานโยบายและแผน
25. น.ส.นิภา กิตติเรืองชาญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ (นวก.ชพ.)
26. น.ส.จารุณี เกื้อมณี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

27. นางสาว วีณา เตชะพนาตร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
28. นางนิสวันต์ พิษณุดำรง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
29. น.ส.อมรารวรรณ ทิวถนอม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
30. นางณัจยา หนูนงักดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
31. นายณัฐวุฒิ กรกำจายฤทธิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
32. น.ส.ปภานัน วรวัฒนสกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
33. นายสุธัมมะ ธรรมศักดิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
34. น.ส.บุญสิตา กิติคุณ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
คณะที่ปรึกษา	
35. ศ.ดร.สุริชัย หวันแก้ว	ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
36. ดร.บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่ปรึกษาโครงการ
37. ดร.วิฑูรย์ วีริยะสกุลธรรม์	
38. ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย	นักวิจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
39. นางสาวธีรดา ศุภะพงษ์	นักวิจัยด้านสังคมธรรมาภิบาล
40. น.ส.อุษณีย์ ศิริอุยานนท์	SDG Move
41. คุณอุษา บุญญเลิศนิรันตร์	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
42. คุณสกุลวลัย อุเงิน	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
43. คุณธเนศวร อินทโสทธิ	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

3.สรุปประชุม “การปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข: มิติครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง”
วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 เวลา 08.30-12.00 น.
ห้องประชุม ชั้น 4 สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.กล่าวเปิด และการนำเสนอ

กล่าวเปิด โดย ศ.สุริชัย หวันแก้ว หัวหน้าโครงการ

โครงการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย การศึกษาอาศัยประสบการณ์จากการทำงานด้านสังคมที่ผ่านมา และผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะด้านต่างๆ มาทำงานศึกษาปรับปรุงดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และมีความไม่แน่นอนสูงขึ้น ทั้งๆที่ทุกประเทศต่างมุ่งไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่ในเรื่องของภูมิรัฐศาสตร์ของโลกที่มีความไม่แน่นอนเกิดขึ้น ทำให้เกิดความไม่แน่นอนว่าโลกที่เสี่ยงมากขึ้น แต่ความสามารถในการสร้างภาวะความเป็นผู้นำร่วมกันเพื่อการแก้ปัญหา จำเป็นต้องสร้างเครื่องมือต่างๆ รวมถึง การสร้างตัวชี้วัดที่เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ระหว่างภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องต่างๆ

วันนี้เป็นหัวข้อการประชุมกลุ่มย่อยในมิติสังคม ขอขอบคุณทุกท่านที่มาให้ความเห็นและหวังว่าการอภิปรายในเรื่องการปรับปรุงตัวชี้วัดในบริบท ที่ต้องการเครื่องมือที่ใช้ทำงานร่วมกันหลายฝ่าย

ภาพรวม วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดของโครงการ โดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์

ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ นำเสนอวัตถุประสงค์โครงการ เพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้มีความชัดเจน และเพื่อจัดทำระบบข้อมูลสำหรับตัวชี้วัดภายใต้ดัชนีที่พัฒนาขึ้น ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ให้สามารถติดตามประเมินผลได้ทันสถานการณ์และมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง อธิบายความหมายของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ว่าเป็นสถานะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างต้องตึงตาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจำเป็นต้องมาร่วมกันปรับโครงสร้างและส่วนประกอบของตัวชี้วัดเพื่อให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันมากขึ้น โดยได้จัดแบ่ง 6 องค์ประกอบ คือ การมีสุขภาพ ครอบครัวยุติธรรม ชุมชนเข้มแข็ง สังคมประชาธิปไตย สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล และเศรษฐกิจเข้มแข็ง

ประเด็นการหารือเพื่อใช้ประกอบในการศึกษาสำหรับการประชุม ได้แก่ 1) แนวคิดการพัฒนาและตัวชี้วัด และ 2) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งหากนำมาประยุกต์ใช้ควรปรับปรุงตัวชี้วัดอย่างไร

การนำเสนอการปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย: มิติครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง โดย ดร.สุรางค์รัตน์ จำเนียรพล สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.สุรางค์รัตน์ จำเนียรพล นำเสนอผลการทบทวนตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ในภาพรวมพบว่าการกำหนดตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขมิติสังคม แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีสุขภาพ ครอบครัวยุติธรรม และชุมชนเข้มแข็ง โดยมีมิติทางสังคมนี้มีความเกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในส่วนยุทธศาสตร์ที่ 1 ในทั้ง 5 เป้าหมาย และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับสากล (Sustainable Development Goals; SDGs) ในส่วนของเป้าหมายที่ 2 เรื่องขจัดความหิวโหย เป้าหมายที่ 3 และเป้าหมายที่ 4

องค์ประกอบชุมชนเข้มแข็ง พบว่ามีความสัมพันธ์กับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในยุทธศาสตร์ที่ 1 - 3 และสอดคล้องกับ SDGs ในเป้าหมายที่ 1 เรื่องการขจัดความยากจน เป้าหมายที่ 5 เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ เป้าหมายที่ 10 เรื่องการลดความเหลื่อมล้ำ และเป้าหมายที่ 16 เรื่องการส่งเสริมความยุติธรรม แต่ทั้งนี้ในมิติชุมชนเข้มแข็งยังไม่เห็นการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม รวมทั้งเรื่องการแบ่งแยกทางสังคม (โดยเฉพาะกลุ่มคนชายขอบ) ก็ยังไม่ปรากฏการให้ความสำคัญในขอบเขตของคำนิยามและตัวชี้วัด

นิยามของดัชนีเดิมระบุว่าชุมชนเข้มแข็งมี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

1) ชุมชนต้องพึ่งตนเองได้ คือชุมชนที่มีการรวมตัวกันอย่างมั่นคง สามารถพึ่งพิงตนเองทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร และภูมิปัญญา มีกลุ่มผู้นำ องค์กรในชุมชนและกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนหรือภาคีเครือข่าย เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชน

2) ชุมชนเกื้อกูลกัน คือชุมชนที่มีความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี และมีจิตสำนึกห่วงหาเหวนความ เป็นชุมชนร่วมกัน

องค์ประกอบครอบครัวอบอุ่น แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

1) บทบาทหน้าที่ของครอบครัว อันเป็นการทำหน้าที่ของครอบครัวที่จะดูแลความต้องการและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกในครอบครัว โดยสมาชิกต้องรู้จักทำมาหากิน มีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองและต่อสมาชิกในครอบครัว

2) สัมพันธภาพในครอบครัว เป็นการอยู่ร่วมกันของสมาชิกหลายช่วงวัยที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความผูกพันเคารพกันและกัน และเอื้ออาทรต่อกัน และ

3) การพึ่งพิงตนเองของครอบครัว หมายถึงการที่ครอบครัวมีรายได้พอเพียงเพื่อที่จะสามารถจัดการให้สมาชิกในครอบครัวดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมั่นคง มีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยอย่างสุขสบาย และสามารถเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต

ผลการทบทวน พบว่า นิยามการมีครอบครัวอบอุ่นก็ยังไม่ปรากฏชัดเจนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จากแนวคิด Social Quality และ Social Progress Index ได้อธิบายถึงสังคมที่มีคุณภาพแบ่งออกเป็น 4 ส่วนได้แก่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Socio-economic Security) การมีส่วนร่วมทางสังคม (Social Inclusion) การเสริมพลังทางสังคม (Social Empowerment) และ การเชื่อมประสานกันในสังคม (Social Cohesion) โดยส่วนประกอบหลักของดัชนี ได้แก่ ความต้องการพื้นฐาน (Basic Human Needs) ความอยู่ดีมีสุข (Foundations of Wellbeing) สิทธิโอกาสและความเสมอภาค (Opportunity)

2. อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ดำเนินรายการโดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์

องค์ประกอบครอบครัวอบอุ่น

-เสนอการทำความเข้าใจร่วมกันถึงหลักการ กรอบการวิเคราะห์ นิยามให้ชัดเจน

-ควรให้ความสำคัญสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ความเป็นธรรมในสังคม เนื่องจากแม้จะมีการปรับแก้ไขตัวชี้วัด และนำแนวคิด SDGs ซึ่งมีการให้ความสำคัญในเรื่องนี้ แต่พบว่ายังมีสัดส่วนน้อย เพราะดัชนีดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นดัชนีที่ตอบสนองเพียงความต้องการขั้นพื้นฐาน แต่แท้จริงแล้วคนเรามีความต้องการมากกว่านั้น เช่น การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและส่วนรวม เป็นต้น

-สุขภาพกายดีและจิตดีที่ต้องสร้างไปพร้อมกัน โดยให้สามารถตอบสนองทั้งความต้องการขั้นพื้นฐานการใช้ชีวิตและความต้องการทางด้านจิตใจของมนุษย์ได้ กล่าวคือ การมีสุขภาวะที่ดี ไม่ใช่เพียงแค่อายุรอดได้เท่านั้น แต่ต้องอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี ได้รับความเคารพในความเป็นมนุษย์จากตนเองและผู้อื่น ยกตัวอย่างเช่น

การสร้างอนุสัญญาสิทธิเด็กที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพราะเด็กก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความต้องการมากกว่าแค่การอยู่รอด เด็กต้องการสิทธิที่มากกว่านั้น เช่น สิทธิการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นต้น

-สัมพันธภาพในครอบครัว บทบาทในครอบครัว อาจต้องมีการเสวนาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในเรื่องนิยามของคำว่าครอบครัว เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันว่าถึง ความหมาย นิยามของคำว่าครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัว จากบทเรียนปัญหาต้มยำกุ้งในปี พ.ศ. 2540 พบข้อมูลการให้ความช่วยเหลือในครอบครัว โดยดูจากยอดเงินและความถี่ของเงินที่ส่งกลับให้ครอบครัว (กลไกเสริมแรงครอบครัว กรณีที่ครอบครัวไม่เข้มแข็ง เช่น Conditional cash transfer) โดยเฉพาะการโอนเงินจากการทำงานในเขตเมืองสู่ครอบครัวที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบท ซึ่งก็เป็นตัวชี้วัดอีกประการหนึ่งที่มีความน่าสนใจและมีการเก็บข้อมูลอยู่

-สังคมต้องมีสัมพันธภาพเป็นหลักจึงจะเป็นสังคมได้ ไม่สามารถดูแบบแยกส่วน ในส่วนของความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs โดยเฉพาะเรื่องปัญหาความสัมพันธ์ภายในชุมชนและภายในประเทศ จึงสมควรที่จะให้ความสำคัญในเป้าหมาย SDG 17 ในเรื่องของการสร้างความร่วมมือทั้งภายในและระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นสำหรับประเทศไทยแล้วจึงอาจเป็นโจทย์ต่อไปในเรื่องของการพัฒนาเงื่อนไขในหลากหลายแง่มุมมากขึ้นในเวทีนี้ จึงเห็นด้วยกับที่อาจารย์อมราให้ความสำคัญคือไม่ใช่แค่การอยู่รอดในระดับปัจเจกได้ แต่ต้องสามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคมอย่างสงบสุข รวมทั้งคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลกับสิ่งแวดล้อมด้วย

-การสร้างดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข มีวัตถุประสงค์ต้องการให้ใครอยู่เย็นเป็นสุข เป็นระบบประเมินการพัฒนาบุคคลหรือไม่ หากเป็นรายบุคคลอาจจำเป็นต้องมีกรอบแนวคิดเชิงปัจเจก (Individual system framework) ทั้งนี้การสร้างดัชนีประเมินผลกระทบต้องสามารถสะท้อนได้ทั้งคุณภาพ (quality) และความเท่าเทียม (equity) ได้ในขณะเดียวกัน ซึ่งในแต่ละดัชนีจะต้องถูกนำมาจำแนกรายละเอียดเพิ่มเติมทั้งในส่วนของค่านิยมและแหล่งที่มาของข้อมูลที่ต้องมีความน่าเชื่อถือด้วยเช่นกัน

- การพัฒนาตัวชี้วัดควรคำนึงถึง Micro - system ต้องสามารถสะท้อนการพัฒนาของปัจเจกชนได้ และเพื่อให้โยงไปถึง Macro - system ได้ โดยมีอย่างน้อย 3 เรื่อง ได้แก่ ความจน คือ เรื่องของสังคม การเจ็บ (ป่วย) เรื่องของสุขภาพ และ ไม่รู้ คือ การพัฒนาศักยภาพของคนด้วยระบบการศึกษา ดังนั้นจึงต้องกำหนดกรอบความคิดและนิยามความหมายให้ชัดเจน จากนั้นจึงมาสร้าง Meso - system สามระดับ คือ (1) การสร้างความสัมพันธ์ (Connection system) อันได้แก่ 1) ระหว่างปัจเจกกับหน่วยย่อย เช่น สมาชิกในบ้านกับครอบครัว 2) ปัจเจกกับชุมชน คือปัจเจกกับชุมชน เป็นต้น ในขั้นที่ (2) คือ ระดับหน่วยย่อยต่อหน่วยย่อย ในขั้นที่ (3) เป็นหน่วยใหญ่กับหน่วยใหญ่

-เรื่องโครงสร้างของครอบครัว เช่น ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่ถูกมองว่าไม่มีทางเข้มแข็ง แต่ปัญหาจริงที่ปรากฏตอนนี้ คือ ครอบครัวที่มีฐานะแต่ไม่อบอุ่น (Dysfunctional family in normal families) ด้วยเหตุนี้เอง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในปัจจุบัน

-กรอบที่สำคัญในเรื่องบทบาทหน้าที่ของครอบครัวคือ การตอบสนองเรื่องความต้องการพื้นฐานได้ ทำอย่างไรให้เกิดปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัว รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ในแง่ของบริบทต่อสังคมและวัฒนธรรม ประเพณี โดยสามโครงสร้างนี้ต้องเป็นหนึ่งในบทบาทความรับผิดชอบของครอบครัว

-ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องประเด็นประชาธิปไตยภายในบ้านก็มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเชื่อว่าการให้โอกาสการมีส่วนร่วมในบ้านแก่สมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมจะเป็นจุดเริ่มต้นในพฤติกรรมแสดงออกถึงการเป็นระบบประชาธิปไตยในระดับสังคมต่อไป

-ตัวชี้วัดครอบครัวอบอุ่น เพิ่มเติมข้อเสนอแนะเรื่องแรงงานครอบครัว ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการดูแลเด็ก เนื่องจากการปฏิบัติงานในด้านความยุติธรรมของแรงงาน สิ่งที่พบมากคือ ศูนย์

รับเลี้ยงดูแลเด็กไม่มีคุณภาพและมีปริมาณที่ไม่เพียงพอ รวมทั้งการมีเงื่อนไขต่างๆ ทั้งด้านเวลาการปฏิบัติงานและด้านค่าใช้จ่ายที่สูง จึงทำให้แรงงานพ่อแม่ไม่สามารถส่งลูกไปฝากไว้ที่ศูนย์ดูแลเด็กได้ ส่งผลให้เกิดสถานะที่ต้องฝากกันเลี้ยงดูแลเด็กเอง แต่ก็ไม่มีคุณภาพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการลงทุนดูแลเด็กในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณความต้องการ

-การพิจารณาด้านสังคม การเพิ่มโอกาส ความเป็นธรรมในสังคม เช่น การจัดทำสวัสดิการให้กับแรงงาน สวัสดิการแรงงานที่อยู่นอกระบบ เพื่อให้สามารถได้รับสิทธิลาคลอดเทียบเท่ากับสิทธิที่อยู่ในระบบ

-ตัวชี้วัดไม่ทันสมัยกับนโยบาย สภาพสังคม เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง ควรปรับปรุงเพื่อให้การศึกษาและสวัสดิการของสังคม เช่น การจัดทำนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ยังไม่มีการพูดถึงเรื่องเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับชุมชนหรือสังคม การไป รพ.ที่ต้องใช้เวลานานเป็นวัน ซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาเพื่อลดระยะเวลาในส่วนนี้

-ตัวชี้วัดหลักที่ขาดหายไปคือ การเพิ่ม “ความรับผิดชอบ” ยังไม่ปรากฏทั้งที่มีความสำคัญมาก หรือสามารถเอาไปอยู่ในส่วนของชุมชนก็ได้ เพราะมองว่าความรับผิดชอบมีผลต่อปัจเจก ครอบครัว ชุมชน และสังคมของประเทศอย่างมาก

-องค์ประกอบชุมชนที่เข้มแข็ง ขอให้เพิ่ม กิจกรรมที่ชุมชนสามารถทำร่วมกันได้ เช่นการบำเพ็ญประโยชน์หรือกิจกรรมอาสา ที่ทำให้ชุมชนสามารถร่วมมือกันวางแผนป้องกัน หรือช่วยกันแก้ปัญหาได้ เช่น เรื่องปัญหาของสื่อออนไลน์ในปัจจุบันที่ทำให้ชุมชนไม่เข้มแข็ง ส่วนนี้ชุมชนควรต้องมาทำความเข้าใจร่วมกันเพื่อการแก้ไขปัญหาพร้อมกันมากขึ้น

-ควรคำนึงถึงเรื่องความครอบคลุมของความหมายและผลกระทบหรือเป้าหมายต่อการพัฒนา เพราะจะส่งผลต่อการเลือกใช้ตัวชี้วัดที่แตกต่างกันไปอย่างสิ้นเชิง เช่น เรื่องค่านิยมของครอบครัวที่มีเป้าหมายว่าอยากให้ครอบครัวเป็นอย่างไร แสดงบทบาทความสัมพันธ์อย่างไรในสังคม เพราะในตอนนี้หากนำโจทย์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มาเทียบกับดัชนีเดิมแล้วคงจะต้องปรับอีกมาก จากที่ World Bank ได้มาทบทวนดัชนีบางส่วนของสภาพพัฒนาให้ ในเรื่องของครอบครัวอบอุ่นมีความเปราะบางที่สุด เพราะตัวชี้วัดที่แสดงอยู่ไม่ได้สะท้อนคุณภาพที่ต้องการตามเป้าหมายเท่าที่ควร

-ครอบครัวอบอุ่น อาจไม่ต้องสนใจค่านิยมแต่ต้องรู้ว่า 1.บทบาทหน้าที่ของครอบครัวจำเป็นต้องมีอะไรบ้าง ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวประเภทใดก็ตาม ซึ่งเป็นจุดร่วมของการอยู่ร่วมกันในครอบครัวในเรื่องของ 2.โครงสร้างครอบครัวและ Content ของครอบครัวที่จะทำให้ลักษณะแตกต่างกันไป ดังนั้นในเรื่องของการสร้างดัชนีชี้วัดต้องวางมาเลยไม่ว่าจะเป็นลบหรือบวก เพื่อให้เห็นระบบความคิดทั้งหมดที่เคยวางไว้ แสดงความสำคัญ และกำหนดดัชนีที่มีความสำคัญสูงสุดออกมาใช้เป็นองค์ประกอบจริง ทั้งนี้เพื่อให้คนที่มาอ่านทีหลังได้รู้ว่ามีการทำงานบ้านมาก่อนแล้ว

-การทำตัวชี้วัด ควรพิจารณาในประเด็นบทบาทหน้าที่ของครอบครัว ความรับผิดชอบของครอบครัว โดยเริ่มจากบุคคลมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว การพาไป รพ.พาไปทำกิจกรรม ชี้แนะสิ่งที่มีประโยชน์ มีภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงในสังคม มากกว่าการพิจารณาในแง่โครงสร้างของครอบครัว

-องค์ประกอบของบทบาทครอบครัว มีนิยามว่า ครอบครัวต้องสร้างคุณภาพชีวิตให้กับครอบครัว คำถามคือสร้างคุณภาพชีวิตจริงหรือไม่ หากดูตามช่วงอายุของสมาชิกในครอบครัวในปัจจุบันจะพบว่า มีผู้สูงอายุจำนวนมาก ดังนั้นจึงเป็นภาระต่อวัยแรงงาน ในเรื่องค่านิยมของเด็กที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีคืออะไร การดูเรื่องจำนวนคดีเด็ก อาจไม่ใช่ภาพทั้งหมดของคุณภาพชีวิตของเด็ก หรืออาจจำเป็นต้องดูน้ำหนักเด็ก แรกเกิดหรือไม่ หรือว่ามาจากแม่คุณภาพหรือไม่ เมื่อเราต้องการคุณภาพชีวิตเด็กที่ดี ช่วงวัยตอนนี้เพียงพอหรือไม่ หรือสะท้อนตามแผน 12 หรือไม่ หรืออาจมีนวัตกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับไทยแลนด์ 4.0

-เรื่องคุณภาพของเด็กต้องพัฒนาทั้งสติปัญญา ให้สามารถพึ่งพิงตนเองได้ และพึ่งพิงความสัมพันธ์ได้ (Interdependence) รู้เท่าทัน (การศึกษาที่ดี) มีสุขภาวะที่ดี มีจิตสำนึกที่ดี โดยในรายละเอียดอาจประกอบด้วยตัวชี้วัดทางบวกและลบได้ จึงจะได้ผลเป็นความสุข ในสามระดับ สุขเมื่อเสพที่เป็นขั้นกลางและ ไม่มีความมั่นคง แต่สุขที่สร้างขึ้นเองเพิ่มขึ้นมาอีกชั้น บนสุดคือความสุขเมื่อให้ ซึ่งจะทำให้บรรลุดัชนีอยู่เย็นนี้ ไปไกล เพราะบุคคลมีจิตสาธารณะอย่างแท้จริง โดยทั้งหมดนี้สามารถเทียบได้ทุกช่วงวัย (เป็น Key word ร่วม)

-อายุขัยเฉลี่ยเป็นการสะท้อนสุขภาวะที่ดีเพียงส่วนหนึ่ง ทั้งนี้ ร่างกาย จิตใจ อายุ ต้องอย่าละเลย ในส่วนของ UNICEF ตัวชี้วัดเด็กเกิดรอดสามารถใช้ได้หรือไม่ แสดงสภาวะของแม่และลูกได้หรือไม่

-ตัวชี้วัดจะเป็นปัจเจกเป็นส่วนใหญ่ แต่ต้องเพิ่มตัวชี้วัดที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อสังคมมากขึ้น ซึ่งแม้ว่าจะไม่มีมิติความไม่เท่าเทียม แต่หากได้ผลลัพธ์ออกมาคือคุณภาพชีวิตที่ดี ก็สะท้อนผลการแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมได้เช่นกัน

-การกำหนดดัชนีเดิมที่เป็นการใช้ Service based ซึ่งไม่ได้เป็นตัวชี้วัดปัญหาแต่เป็นเพียงการเข้าถึงบริการของประชาชน ดังนั้นดัชนีดังกล่าวจะใช้เป็นตัวสะท้อนระดับการพัฒนาได้ก็ต่อเมื่อมีหลักฐานยืนยันว่า แสดงผลกระทบของปัญหา เช่น เรื่องความรุนแรงในสังคม อัตราการฆ่าตัวตาย การตั้งครกวัยรุ่น (สะท้อนปัญหาเรื่องครอบครัว และการศึกษา) เป็นต้น ดังนั้นจึงจะนับว่าเป็นการลงทะเบียนที่สามารถสะท้อนปัญหาได้ สำหรับดัชนีบางตัวในที่นี่จึงไม่ได้สะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพราะบางครั้งการมียอดการลงทะเบียนมากขึ้นได้แสดงถึงปัญหาแต่เป็นการบอกว่าเข้าถึงบริการลงทะเบียนได้มากขึ้น

-ข้อคิดเห็นสำหรับเรื่องการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตพบว่าการแบ่งเป็นการเข้าถึงเพื่อการเรียนรู้และเพื่อความสนุกสนาน ข้อมูลนี้ก็เป็นอีกดัชนีที่มีความสำคัญมาก จำนวนชั่วโมงการใช้งานอาจสะท้อนบทบาทหน้าที่ต่อครอบครัวได้ด้วยเช่นกันในอีกมิติหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงอยากให้ตระหนักถึงเรื่องการสะท้อนความหมายของดัชนีให้มาก

-การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวว่าจะสามารถแก้ปัญหาครอบครัวได้หรือไม่นั้น หากใช้ข้อมูลจำนวนกฎหมายความรุนแรงในครอบครัวเป็นตัวสะท้อนปัญหา เพราะมี พรบ.แก้ไขความรุนแรง เพราะเป็นหน้าที่ที่จะต้องแจ้ง

-ครอบครัวที่ดีควรวัดที่ระยะเวลาที่พ่อแม่ให้กับคนในครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัว บทบาทของพ่อแม่ (Family function) รวมไปถึงชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ต ด้วยเหตุนี้เองการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว จึงจำเป็นต้องเสริมความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้น (Family connectedness) จึงจะเป็นสะท้อนการมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้

องค์ประกอบชุมชนเข้มแข็ง

-เรื่องชุมชน/เข้มแข็ง ที่ต้องขยายนิยามให้กว้างขึ้นและเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งต้องเน้นเรื่องการทำงานร่วมกันเป็นหลัก พร้อมกับดูความเชื่อมโยงของชุมชนกับพื้นที่ทางเศรษฐกิจการเมือง บทบาทของชุมชนในการต่อรองทรัพยากร การดูความหลากหลายของกลุ่มที่มีบทบาท เช่น การจัดแจ้งสภาองค์กรชุมชน การจัดการชีวิตสาธารณะร่วมกัน และความสามารถในการสร้างเครือข่าย (ทุนทางสังคม) เพื่อรองรับประเด็นสาธารณะ โดยสุดท้ายต้องเป็นไปเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนบนความหลากหลาย

-คำนิยามของชุมชน อาจใช้คำจำกัดความว่าเป็นการทำงานร่วมกัน ไม่ใช่ชุมชนเชิงพื้นที่ เพราะฉะนั้นจึงสามารถใช้ได้ทุกหนแห่งหรือแม้ไม่มีพื้นที่แบบชุมชนไซเบอร์ก็ตาม ไม่ต้องทำตามคำจำกัด

ความแบบเดิม ประเด็นอยู่ที่ในชุมชนนั้นเมืองค์กรเครือข่ายการทำงานร่วมกันหรือไม่ อาจเป็นการรวมกลุ่ม
ก่อน การรวมตัวสาธารณะ เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ และควรมีถึงระดับประเทศ

-ตัวชี้วัดชุมชน ได้มีการจัดเก็บข้อมูล โดยสภาพัฒน์ โดยฐานคิดชุมชนนิยม เบื้องภาคี พบว่า ยังคง
ขาดมิติการพึ่งตนเองให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง เพราะยังคงต้องพึ่งพิงการเมือง เช่น ต้องมีอำนาจในการต่อรอง
ทรัพยากรบางอย่าง มิฉะนั้นจะไม่สามารถพึ่งตนเองได้ในยุคเศรษฐกิจสมัยใหม่ ต้องคำนึงถึงบทบาทหน้าที่
ของครอบครัวและบทบาทขององค์กร เวลาพูดถึงกลุ่มเกษตรกรที่เกิดขึ้นตั้งแต่จอมพลถนอม คำกันไปมา แต่
บทบาทการต่อรองยังคงไม่ชัดเจน ประเด็นคือจำเป็นต้องมีการขยายกลุ่มองค์กรให้มีการดูแลที่หลากหลายไม่
เพียงเฉพาะเกษตรกร เพื่อเสริมบทบาทการต่อรองให้เข้มแข็ง เรื่องศูนย์การเรียนรู้ที่มีอยู่ในทุกชุมชนที่อาจ
ต้องมีปราชญ์ชาวบ้าน สภาองค์กรชุมชน ที่ต้องสามารถอยู่เองได้และสามารถต่อรองกับภาคเศรษฐกิจที่เป็น
จริงนี้ได้ด้วย

-ชุมชนเข้มแข็ง ไม่มีเรื่องของสังคมภาพใหญ่ในตอนแรก บางตัวชี้วัดขาดหายไป เช่นจำนวนองค์กร
ภาคประชาสังคมในประเทศที่ควรต้องคำนึงถึงมากขึ้น สิ่งที่ถูกตั้งคำถามมากคือ คำนียามของชุมชนคืออะไร
เช่น ชุมชนลุ่มแม่น้ำน่าน ซึ่งเทียบขนาดไม่ได้กับชุมชนในกรุงเทพ ชุมชนไซเบอร์ ชุมชน จส.ร้อย

-การเคลื่อนไหวทางสังคม ทุนสังคม ที่เป็นการสร้างเครือข่าย สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอื่น
รณรงค์ประเด็นสาธารณะ อาทิ Civil Society group ซึ่งมีความน่าสนใจมาก เพราะมีพลังในการขับเคลื่อน
เช่น Trade Union ในประเทศไทยมีจำนวนน้อยมาก แทบจะน้อยที่สุดในภูมิภาคเอเชีย อาจต้องดูเรื่อง
ตัวชี้วัดเหล่านี้ด้วย ในเรื่องของการเป็นตัวแทนของภาคประชาชนที่มีส่วนร่วมเข้าไปตัดสินใจนโยบายบาง
ประการ ก็เป็นอีกส่วนในการสะท้อนความเข้มแข็งของชุมชน

-การเลื่อนขั้นทางสังคม การมีรายได้หรือการศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น หากเอามาพิจารณาว่าในนี้อาจ
เป็นการวัดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจริงหรือไม่ วัด Impact หรือ Outcome Output หรือ Process

-ทุนที่ยึดเหนี่ยวภายในของสังคม เช่น Social Trust คุณรู้สึกว่ามีใจคนอื่นได้เพียงใด ก็เป็นอีกดัชนี
ที่น่าสนใจ

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

- 1.นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมณ์ศานต์ กรมสุขภาพจิต
- 2.นางวันทนา อุบลแย้ม กรมกิจการเด็กและเยาวชน
- 3.น.ส.สุพรรณิ เอมอ่อน กรมกิจการเด็กและเยาวชน
- 4.อ.ดร.นฤมล อรุโณทัย สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 5.รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล
- 6.คุณพลทรัพย์ สวนเมือง ตูลาพันธ์ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ
- 7.ศ.ดร.อมรา พงศาพิชญ์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- 8.นายวิโรจน์ นรารักษ์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 9.นางปิยนุช วุฒิสอน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 10.น.ส.วรรณิ วรรณชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 11.น.ส.วิณา เตชะพนาตร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 12.นางนิตยภัต พิษณุดำรง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 13.น.ส.อมราวรรณ ทิวถนอม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 14.นางณัจฉา หนูนภักดิ์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

15. นายณัฐวุฒิ กรดำจายฤทธิ์	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
16. น.ส. ปภาณัน วรวัฒน์สกุล	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
17. นายสุธัมมะ ธรรมศักดิ์	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
18. นางศิริขวัญ วรสิทธิ์โสคชัย คณะที่ปรึกษา	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
19. ศ.สุริชัย หวันแก้ว	ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
20. รศ.ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ	คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
21. รศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
22. ดร.บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
23. ดร.สุรางค์รัตน์ จำเริญรพล	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
24. น.ส.ธีรดา ศุภะพงษ์	Centre for Humanitarian Dialogue (HD)
25. น.ส.อุษณีย์ ศิริอุยานนท์	SDG Move
26. น.ส.อุษา บุญญเลิศสินรินทร์	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
27. นางสกุลวลัย อุ่เงิน	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
28. น.ส.মনชนก พรหมรัตน์	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
29. นายพลภัฏฐ์ อำไพ	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
30. นายปัญญา พรหมณ์แก้ว	ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.สรุปประชุมกลุ่มย่อย“การปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข: มิติสุขภาพะ”

วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 เวลา 13.00-16.30 น.

ห้องประชุมชั้น 4 สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. การนำเสนอการปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย: มิติสุขภาพะ ดร. สรรางค์รัตน์ จำเนียรพล สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.สรรางค์รัตน์ ได้อธิบายผลการทบทวนองค์ประกอบเรื่องสุขภาพะ คือเน้นไปที่ปัจเจกชนมากที่สุด โดยนิยามของมิติสุขภาพะ หมายถึงภาวะที่บุคคลปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีอายุยืนยาว มีจิตใจดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ สามารถ “คิดเป็นทำเป็น” มีเหตุมีผล อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยองค์ประกอบย่อยของตัวชี้วัดประกอบด้วยสามส่วนคือ ร่างกายแข็งแรง อายุยืนยาว และจิตใจดี ในส่วนของตัวชี้วัดเสริมมีความน่าสนใจที่การให้ความสำคัญในการป้องกันโรคมมากขึ้น ในส่วนของตัวชี้วัดของการมีสุขภาพะ ประกอบด้วยตัวชี้วัดในเรื่องของการยึดมั่นในศีลธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้ และมีการเรียนที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ ประเด็นสุขภาพะที่เกี่ยวข้องกับมิติครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็งเช่นกัน อาทิ เรื่องของบทบาทหน้าที่ของครอบครัว สัมพันธภาพของครอบครัว และชุมชนเข้มแข็ง

พบว่าตัวชี้วัดเดิมในมิติสุขภาพะที่ไม่ได้คำนึงถึงเรื่องความเหลื่อมล้ำ จึงควรมาร่วมกันปรับโครงสร้าง และตัวชี้วัดใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับการประเมินสุขภาพะที่เข้าใจเป้าหมายการอยู่เย็นเป็นสุขฯ มากยิ่งขึ้น

2. อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ดำเนินรายการโดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์

-องค์ประกอบสุขภาพะจะครอบคลุมทั้งสุขภาพกายและจิต สุขภาพจิตที่ดี คือความสุข เสนอให้มีการนำเอาตัวชี้วัดความสุขของคนไทยที่กรมสุขภาพจิตทำไว้มาผนวกเป็นตัวชี้วัดหนึ่ง เพราะมีการตั้งค่านิยามชีวิตที่มีความสุขที่ครอบคลุมการทำงาน เพราะมีผลจากความสามารถ ศักยภาพในการพัฒนาตนเอง อยากให้ดึงมาใช้ในเรื่องของการมีจิตใจที่ดีได้ (เป็นชุดคำถาม 15 ข้อจาก 4 องค์ประกอบ) ปัจจุบันสำนักงานสถิติแห่งชาติอยู่ระหว่างการเก็บข้อมูล ความถี่การเก็บข้อมูล 3 - 5 ปี/ครั้ง ครั้งแต่มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มเป็นปีละครั้งหรือสองปีครั้ง

-การเข้าถึงสวัสดิการสุขภาพะ อยากให้มองในทางกลับกันคือ รัฐได้ให้บริการ (Supply side) ครอบคลุมและเข้าถึงเป้าหมายหรือไม่ ตัวชี้วัดข้อมูลพื้นฐานเช่นอัตราของแพทย์ต่อประชากร แต่หากยังมีช่องว่างอยู่ที่สะท้อนผลการให้บริการที่ไม่ทั่วถึงเช่นกัน

-การประเมินมิติด้านสุขภาพะทางประชากรศาสตร์ใช้ดัชนีวัดอัตราการตายของทารกและของแม่เมื่อแรกคลอดแต่บรรลุเป้าหมายนี้ไปแล้ว ดังนั้นในปัจจุบันประเทศไทยจึงใช้ อัตราการตายของวัยแรงงาน โดยไม่ได้ระบุสาเหตุการตายของแรงงาน อายุค่าเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดที่ต้องเสริมด้วยอายุค่าเฉลี่ยของการมีสุขภาพะที่ดี (Health adjusted life expectancy) กระทรวงสาธารณสุขทำหน้าที่เก็บอยู่แล้ว

-ความสามารถในการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาเคยเก็บข้อมูลเรื่องอัตราการเรียนต่อ ม.4 และอุดมศึกษา รวมทั้งอัตราการออกจากสถานศึกษากลางคัน (สภาการศึกษาเป็นผู้เก็บข้อมูล จากประณม) สำหรับเรื่องของคุณภาพไม่แน่ใจว่าเก็บข้อมูลอยู่หรือไม่ รวมทั้งทักษะในการเขียนและการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษา

-การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตอย่างเท่าทัน จำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา มีสำรวจเรื่อง ICT อยู่ เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญที่สุดในเรื่องมีศีลธรรม นอกจากนั้นในด้านคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์

โดยตัวชี้วัดเดิมมีจำนวนน้อยไป อาจดูในเรื่องหลักสูตรการอบรม หรือมีศูนย์คุณธรรมที่เผยแพร่ด้านดังกล่าว ทั้งสถาบันศึกษาและสถานที่ทำงาน รวมทั้ง กพร.ก็มีหลักสูตร

-มีการสำรวจในรูปแบบโครงการวิจัย เรื่องเด็กดีและเก่ง ในระดับชาติมีเรื่องดัชนีสุขภาพทางปัญญา ในนิยามตาม พรบ.ปัญหาคือตัวแบบอยู่ในระกวางการพัฒนาการเก็บข้อมูล ดังนั้นการวัดปัญญาเป็นเรื่องที่ยากอยู่แล้ว อาจเป็นการวัด Input ที่เคยมีมา แต่ความจริงการวัดผลที่เกิดขึ้นยากกว่า

-การเรียนรู้ ควรวัดการอ่านออกเขียนได้ของกลุ่มประชากร ความสามารถในการเรียนรู้ อาจถูกนำไปรวมอยู่ในมิติอื่นแล้ว จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปเก็บข้อมูลโดย สสช. นอกจากนั้นการอ่านออกเขียนได้ ต้องเพิ่มด้วยอัตราการคิดวิเคราะห์ได้ในอีกระดับหนึ่ง

-การเจ็บป่วยด้วยโรคที่ไม่ได้เกิดจากเชื้อโรคแต่เป็นสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะโรคที่ไม่ติดต่อ ซึ่งอาจต้องระบุโรคเนื่องจากมีทั้งเกิดจากพฤติกรรม (สารพิษที่สะสมในร่างกายเกินขนาด) และพันธุกรรม

-สุขภาพทางจิตใจ จำเป็นต้องคำนึงถึงเรื่องการนับถือตนเองและการเคารพตนเองด้วย

-ดัชนีเดิมมีเพียงอัตราการฆ่าตัวตายที่สำเร็จและไม่สำเร็จถูกรวมอยู่ด้วยแล้วในดัชนีเดิมนี

-สมัยที่ยังใช้เป้าหมายการพัฒนา MDGs ประเทศไทยไม่ผ่านหัวข้อการเข้าถึงยา ใน SDG 3.b.1 สัดส่วนของประชากรที่เข้าถึงยา

-แผนการ Sight visit ตามกระทรวงและหน่วยงานต่างๆ ในเวลา 10 ปีที่จะดำเนินงานสร้างข้อมูลดัชนีตามแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน SDGs ซึ่งสำหรับความสอดคล้องกับ SDG 3 เรื่องสาธารณสุข และ SDG 4 ด้านการศึกษา โดยสำหรับประเทศไทยดัชนีจำนวนมากได้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวไปแล้ว ทั้งในมิติสุขภาพทางกายและการศึกษา จึงอาจมีการปรับปรุงการเก็บข้อมูลบางประการเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

-เป้าหมายของดัชนีอยู่เย็นๆ ต้องการวัดผลเป็นตัวชี้วัดหลัก ส่วนตัวชี้วัดเสริมเป็นการติดตามกระบวนการ

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

1.คุณยุวดี งามวิทย์โรจน์	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
2.นางลลนา โรจน์ไพบูลย์	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
3.นางธัญสินี ทิมศรี	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
4.น.ส.พัชรินทร์ เป็ดเวียง	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
5.น.ส.วิไลวรรณ สิริสุทธิ	สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
6.น.ส.มนทกานต์ ฉิมมามี	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7.นายพุมิพัฒน์ ลีลาวัฒนกุล	สถาบันรามจิตติ
8.นายคัมภีร์ วชิรเชื่อนพันธ์	สถาบันรามจิตติ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
9.นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
10.นางณัจยา หนูนภักดิ์	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
11.นายณัฐวุฒิ กรดำจายฤทธิ์	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
12.น.ส.ปานัน วรวัฒนสกุล	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
13.นายสุธัมมะ ธรรมศักดิ์	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คณะที่ปรึกษา

14.รศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
15.ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
16.ดร.สุรางค์รัตน์ จำเนียรพล	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
17.น.ส.ธีรดา ศุภะพงษ์	Centre for Humanitarian Dialogue (HD)
18.น.ส.อุษณีย์ ศิริอุยานนท์	SDG Move
19.น.ส.อุษา บุญญเลิศนิรันดร์	สถาบันธรรมรัฐฯ
20.นางสกุลวลัย อุ้งเงิน	สถาบันธรรมรัฐฯ
21.น.ส.মনชนก พรหมรัตน์	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
22.นายพลภัฏฐ์ อำไพ	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
23.นายปัญญา พรหมณ์แก้ว	ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.สรุปประชุมกลุ่มย่อย

“การปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข: มิติสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล”

โครงการ การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

วันศุกร์ที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 เวลา 13.15-16.30 น.

ห้องประชุม ชั้น 4 สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. นำเสนอการปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย: มิติสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล โดย คุณธีรดา ศุภะพงษ์

คุณธีรดา นำเสนอแนวคิด ที่มาของการปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยโดยอ้างอิงจากรวมรวบแนวคิด ข้อเสนอแนะ และการปฏิบัติงาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการติดตาม ประเมินผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความทันสมัย สอดรับกับสภาวการณ์และความเปลี่ยนแปลงสำคัญด้านการพัฒนาในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ข้อเสนอปรับปรุงในส่วนขององค์ประกอบหลักด้าน “สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล” ในส่วนของบทบาท ให้เป็นสภาพแวดล้อมและระบบการเมืองที่เอื้อให้คนในสังคมเกิดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันได้ (enabling environment) โดยการให้นิยามความหมายที่มองในระดับสังคมมากขึ้น จึงได้ว่า “คนมีศักดิ์ศรี มีสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ในการใช้สิทธิของความเป็นพลเมืองในการร่วมบริหารจัดการประเทศกับภาครัฐ เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล ที่มีความโปร่งใส คำนึงถึงคุณค่า และเป็นธรรม มีความสัมพันธ์ต่อกันบนพื้นฐานของความยุติธรรม ยอมรับ เคารพและปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกัน เพื่อนำไปสู่สังคมสมานฉันท์ มีสันติสุขอย่างยั่งยืน สามารถอยู่ร่วมกับนานาอารยประเทศได้อย่างเป็นมิตร”

การศึกษาทบทวนแนวคิด “สันติภาพเชิงบวก (Positive Peace) ที่เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดความเคารพและไว้วางใจกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในสังคม มีความสมดุลในเชิงโครงสร้างอำนาจ และมีมาตรการลดเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง เพื่อป้องกันมิให้ความขัดแย้งถูกยกระดับไปสู่การใช้ความรุนแรง โดยพัฒนาให้สันติภาพเชิงบวกมาเป็น Positive Peace Index โดย Institute for Economics & Peace (IEP) ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) รัฐบาลที่บริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ 3) มีการทุจริตคอร์รัปชันในระดับต่ำ 4) มีทุนทางทรัพยากรมนุษย์สูง 5) มีการไหลเวียนของข้อมูลที่เสรี โปร่งใส 6) ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน 7) การแบ่งสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม และ 8) การยอมรับในสิทธิของผู้อื่น

-องค์ประกอบย่อยที่ขอเสนอเพิ่มเติม 3 ประการจากกรอบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 คือ

1) การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย โดยเปลี่ยนเป็น คุณภาพของประชาธิปไตย

2) สังคมที่มีธรรมาภิบาล เปลี่ยนเป็น หลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล

3) ความสมานฉันท์ทางสังคม โดยเปลี่ยนเป็น ความรุนแรงที่มาจากความขัดแย้งทางการเมืองและการกระจายอำนาจ และเพิ่มเติม 4) องค์ประกอบย่อย การกระจายอำนาจ

การเสนอเพิ่มเติมตัวชี้วัดหลักและเสริมในแต่ละองค์ประกอบย่อย ดังนี้

1 ตัวชี้วัดย่อยเรื่องคุณภาพของประชาธิปไตย

เพิ่มตัวชี้วัดหลักในเรื่อง ดัชนีความเปราะบางของรัฐ (Fragile State Index)

ตัวชี้วัดเสริม ได้แก่ 1) จำนวนเรื่องที่ประชาชนเสนอถอดถอนบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง 2) จำนวนเรื่องที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามข้อบัญญัติของรัฐธรรมนูญต่อฝ่ายนิติบัญญัติ 3) การประเมินคุณภาพประชาธิปไตยโดยใช้คู่มือปฏิบัติที่จัดทำโดย International IDEA

2. ตัวชี้วัดย่อยเรื่องหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล เพิ่มเติมตัวชี้วัดหลักในเรื่อง ตัวบ่งชี้หลักนิติธรรม (Rule of Law Index)

3. องค์ประกอบย่อยเรื่องความรุนแรงที่มาจากความขัดแย้งทางการเมือง

เพิ่มตัวชี้วัดหลักในเรื่อง ดัชนีความเปราะบางของรัฐ (Fragile State Index)

ตัวชี้วัดเสริม 5 ตัว ได้แก่ 1) สถิติจำนวนเหตุการณ์รุนแรงทางการเมือง 2) สถิติจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากการชุมนุมทางการเมือง 3) จำนวนผู้ต้องคดีที่มีเหตุมาจากชุมนุมทางการเมือง และความขัดแย้งทางการเมือง 4) อัตราการร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และ 5) กลไกและมาตรการในการสร้างความสมานฉันท์

4. องค์ประกอบย่อยในเรื่องการกระจายอำนาจ ประกอบด้วย

ตัวชี้วัดหลักในเรื่องจำนวนการออกเทศบัญญัติ ข้อบัญญัติท้องถิ่น

ตัวชี้วัดเสริม 3 ตัว ได้แก่ 1) สถิติการจัดประชุม สัดส่วนของผู้เข้าร่วมขับเคลื่อนแผนชุมชนสู่การพัฒนาท้องถิ่นและจังหวัดแบบบูรณาการ 2) สัดส่วนการจัดสรรงบประมาณให้ทาง อปท. และที่ อปท. จัดเก็บหรือจัดหาเองต่อรายได้รวม 3) ตัวชี้วัดการกระจายอำนาจการคลัง (World Bank's Fiscal Decentralization Indicators)

2. นำเสนอการปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย: มิติสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) นำเสนอโดย อาจารย์ชล บุนนาค

อ.ชล บุนนาค นำเสนอการศึกษาถึงความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบย่อยของดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเบื้องต้นกับความเชื่อมโยงสัมพันธ์ที่ชัดเจนในเป้าประสงค์ของเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับสากล หรือ SDGs เพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาดัชนีที่เกี่ยวข้องสำหรับการกำกับทิศทางการพัฒนาประเทศชาติ โดยพบว่า SDGs มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบย่อยดังนี้

1) คุณภาพของประชาธิปไตย เรื่อง “การรับรองสิทธิพลเมือง เสรีภาพในการแสดงออก และความเสมอภาคในเชิงกฎหมาย” ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยเทียบเคียงกับ SDGs ในแต่ละเป้าหมาย เช่น ‘การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพในการเป็นผู้นำและการตัดสินใจในทุกระดับ’ นอกจากนี้ในเรื่องของความเสมอภาค ใน SDGs ที่กล่าวถึงเรื่อง ‘ให้ทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้ โดยไม่เลือกปฏิบัติ’ แต่พบว่าดัชนีชี้วัด ระบุสัดส่วนประชากรที่อาศัยภายใต้รายได้มีมาตรฐานต่ำกว่าร้อยละ 50 จำแนกตามกลุ่มอายุเพศและบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ยังอาจไม่สามารถสะท้อนภาพความเสมอภาคสำหรับสังคมไทยได้เหมาะสมเท่าที่ควร รวมทั้งเป้าประสงค์ในเรื่อง ‘ขจัดนโยบายและผลของนโยบายที่นำไปสู่ความไม่เสมอภาค’ ก็ยังคงเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนความเสมอภาคที่ครอบคลุมไม่เพียงพอสำหรับประเทศ

บางประเด็น ไม่พบความสัมพันธ์ที่ชัดเจนกับเป้าประสงค์ใน SDGs เช่น มีการเลือกตั้งที่โปร่งใสเป็นธรรม เปิดโอกาสให้มีผู้แข่งขันที่มีที่มาและมุมมอง หลากหลายให้ประชาชนได้เลือก มีการเคารพความแตกต่างทางความคิดและทางกายภาพ มีการเคารพเสียงข้างมาก ขณะเดียวกันก็ ปกป้องคุ้มครองเสียงข้างน้อย และรัฐบาลมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของประชาชน

2) หลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล ปรากฏความสัมพันธ์กับ SDGs มาก ในประเด็นตัวชี้วัด ได้แก่ “รัฐบาล รวมถึงเอกชนที่ใช้อำนาจตาม กฎหมายมีความรับผิดชอบต่อประชาชน และถูกตรวจสอบได้” พบ ความเชื่อมโยงกับเป้าประสงค์ในเรื่อง การลดการทุจริตคอร์รัปชัน นอกจากนี้ เรื่อง การตรวจสอบภาครัฐ ยังพบความสัมพันธ์กับเป้าประสงค์ของ SDGs ที่กล่าวถึง พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ที่มีดัชนีชี้วัด 2 ตัว คือ การใช้จ่ายภาครัฐขึ้นพื้นฐานคิดเป็นร้อยละของงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติแล้วจำแนกเป็น ภาค (หรือจำแนกตามรหัสงบประมาณหรือที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน) และตัวชี้วัด สัดส่วนประชากรที่พึงพอใจกับบริการสาธารณะครั้งล่าสุดที่ตนได้ใช้บริการ

ตัวชี้วัดเรื่อง “กฎหมายมีความชัดเจน เป็นที่รับรู้ของประชาชนและมีความเป็นธรรม” ไม่ปรากฏ ความสัมพันธ์ที่ชัดเจนกับเป้าประสงค์ของ SDGs

สำหรับตัวชี้วัดเรื่อง ‘กฎหมายคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน และสามารถคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนได้’ ในมิติการคุ้มครองสิทธิพื้นฐาน มีความเกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ เรื่องการ ‘ขจัดนโยบายและผลของนโยบายที่นำไปสู่ความไม่เสมอภาค’ และพบความสัมพันธ์กับ เป้าประสงค์ในเรื่อง การลดความรุนแรงทุกรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ตัวที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ จำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์ได้รับการช่วยเหลือและที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือต่อประชากร 100,000 คน (จำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ) การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งต่อประชากร 100,000 คน (จำแนกตามอายุ เพศ และคดี) ร้อยละของประชากรที่ได้รับความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา และ สัดส่วนประชากรที่รู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพัง) นอกจากนี้ยัง มีความสัมพันธ์บางประการที่สะท้อนในเรื่องการคุ้มครองความปลอดภัยที่มีเหตุจากความขัดแย้งทางการเมืองด้วยเช่นกัน ดังในเป้าประสงค์ เรื่อง การเข้าถึงข้อมูลและการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งในที่นี้มี ตัวชี้วัดใหม่ที่น่าสนใจคือ จำนวนคดีฆาตกรรมลักพาตัวการถูกพรากการกักขังหน่วงเหนี่ยวการทรมาน ผู้สื่อข่าวบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อสภาพทางการค้าและผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการ พิสูจน์แล้วว่าเป็นความจริงในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา)

ในประเด็นตัวชี้วัดเรื่อง “กระบวนการออกกฎหมาย การบริหาร กิจการแผ่นดิน ตลอดจนการบังคับใช้ กฎหมาย เป็นสิ่งที่ประชาชนสามารถ ตรวจสอบและเข้าถึงได้” ที่อาจมีความสัมพันธ์ใกล้เคียงใน เป้าประสงค์ เรื่อง มีความรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยสิ่งสำคัญคือต้องดูผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมในเชิงปัจเจกเช่นกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย แต่ ทั้งนี้ ดัชนีทั้งหมดที่กล่าวถึงนี้ ยังคงขาดความชัดเจนในเรื่องการประเมินประสิทธิภาพของการกระจาย อำนาจที่เป็นความเห็นจากภาคส่วนอื่น นักวิจัยจึงขอเสนอเพิ่มเติมในตัวชี้วัดเรื่องจำนวนเงินดอลลาร์สหรัฐที่ เห็นชอบให้ใช้ในความร่วมมือภาครัฐ - เอกชนและประชาสังคม

เรื่องหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล ในเรื่อง “การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ทั้งทางแพ่งและอาญา ปรากฏเป็นตัวชี้วัด 2 ประการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร้อยละของเหยื่อความรุนแรงใน 12 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งได้ ถูกรายงานการกระทำอันรุนแรงนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการยอมรับอย่าง เป็นทางการใน การแก้ปัญหาเหล่านี้ และ ตัวชี้วัดที่เป็นข้อมูลร้อยละของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษา ต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด

3) องค์ประกอบย่อย ความรุนแรงที่มาจากความขัดแย้งทางการเมือง พบความสัมพันธ์กับ SDGs ค่อนข้างน้อยมาก โดยไม่พบความสัมพันธ์ในประเด็นตัวชี้วัด ‘ระดับของสันติธรรม ความอดทนอดกลั้น และ การใช้สันติวิธีในการคลี่คลายความ ขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งสะท้อนความเสถียรภาพทางการเมือง’ และ ประเด็นเรื่อง ‘การใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก’

4) องค์ประกอบย่อย การกระจายอำนาจ ในประเด็นตัวชี้วัด “การกระจายอำนาจภายใต้หลักการโอนอำนาจ (Devolution)” ปรากฏเป้าประสงค์ที่สัมพันธ์กัน ใน SDGs คือ ‘มีความรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ’ ดังนั้นตัวชี้วัดของ SDGs ที่ใกล้เคียง 2 ประการ คือ ตัวชี้วัดที่เป็นการประเมินจากสัดส่วนตำแหน่ง (จำแนก ตาม กลุ่มอายุ เพศ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และกลุ่มประชากร) ในสถาบันของรัฐ (สถานิติบัญญัติระดับประเทศ และท้องถิ่น บริการ สาธารณะ และคณะตุลาการ) เทียบกับการกระจายตัวในระดับชาติ และตัวชี้วัด ที่เป็นการประเมินจากสัดส่วนของประชากรที่เชื่อว่า การตัดสินใจมีความครอบคลุมและตอบสนองดีโดยคำนึง ถึงเพศ อายุ ความบกพร่องและกลุ่มประชากร

3. อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ดำเนินรายการโดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์

1) การจัดทำตัวชี้วัด ในประเด็นความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล เนื่องจากการพิจารณาประมาณแผ่นดิน ไม่ค่อยสอดคล้องกับดัชนี เพราะในปัจจุบันระบบการทำงานไม่เอื้อให้เกิดการทำงานอย่างบูรณาการ จึงยังมีความไม่มั่นใจในที่มาของข้อมูลมา อาทิ การเก็บข้อมูลประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ที่ชุมชนเองยังไม่สามารถตอบได้ เพราะงบที่ลงไปในแต่ละชุมชนไม่ได้มีรายละเอียดขนาดความตั้งใจนี้

2) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือ SDGs ยังคงแยกส่วนออกจากตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ควรมีการผนวกรวมเป็นชุดเดียวกัน โดยเน้นไปที่การส่งเสริมความสมบูรณ์ของข้อมูลมากยิ่งขึ้น โดยการผนวกดัชนีจะสามารถกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบจัดเก็บข้อมูลได้ และจำเป็นต้องทดสอบความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงในระดับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ตลอดจนในรายละเอียดและตัวชี้วัดด้วย

3) ฐานข้อมูล “ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต หรือ MICS” ที่จัดทำโดย UNFPA ซึ่งมีการสำรวจทุก 3 ปี พบว่าระดับความถี่นี้เป็นมาตรฐานสากล เพราะหากเก็บข้อมูลทุกปีอาจไม่พบความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เนื่องจากในข้อสอบถามเป็นคำถามในประเด็นเชิงลึกที่พิสูจน์แล้วว่าสามารถใช้คาดการณ์เป็นแนวโน้มในอนาคตได้อย่างถูกต้องใกล้เคียงความเป็นจริง

4) องค์ประกอบย่อยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และ 12 โดยมีคำถามในเรื่องของความรุนแรงที่มาจากความขัดแย้งทางการเมือง (ข้อ 3) อาจมีความสัมพันธ์โดยสะท้อนถึงคุณภาพประชาธิปไตย (ข้อ 1) ดังนั้นจึงไม่ควรแยกส่วนกันเป็นคนละหัวข้อ

5) ควรเพิ่มตัวชี้วัดในมิติเรื่องการศึกษาที่เอื้อต่อการมีประชาธิปไตยที่ถูกต้องและเข้มแข็ง ในองค์ประกอบย่อยเรื่องคุณภาพประชาธิปไตย เนื่องจากการวางแผนระบบการศึกษา เป็นเรื่องที่สำคัญซึ่งควรต้องคำนึงถึงโดยออกแบบคนให้มีวิสัยทัศน์และพฤติกรรมสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยด้วย มิฉะนั้นจะเป็นปัญหาใหญ่ที่นำไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองและเกิดระบบเผด็จการแฝงในสังคม เพราะเป็นการออกแบบความคิดคนที่เสมือนหนึ่งการออกแบบความสัมพันธ์ของประเทศ ที่คนในสังคมจำเป็นต้องไปในทิศทางเดียวกัน

6) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ว่าเป็นเหตุหรือเป็นผลของประชาธิปไตย พบว่าตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประเทศไทยยังไม่มีรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นรูปธรรมเพียงพอ กิจกรรมทางการเมืองที่พบเห็นในปัจจุบันจึงปรากฏเพียงการอบรมและไม่มีการเลือกตั้งที่ถูกต้องตามหลักการของประชาธิปไตยซึ่งสะท้อนปัญหาวัฒนธรรมที่ยังต้องการกลไกบางอย่างมาเติมเต็มเพื่อการสร้างพื้นที่การมีส่วนร่วมให้กับประชาชนอย่างเท่าเทียม ในความจริงแล้ว ทุกสังคมและทุกระดับสถานภาพต่างมีศักยภาพในการจัดการชุมชนตนเองได้ หากมีพื้นที่หรือได้รับโอกาสเพียงพอในการสร้างกลไกบางอย่างเพื่อจัดการสังคมตนเองและต้องมีการทบทวนอยู่เสมอเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง และไม่ติดกับดักอำนาจของสิ่งใด ๆ ที่อาจทำให้เกิดปัญหาตามมา และข้อคิดเห็น ในเรื่องพลังสังคม ปัจจุบันมี

ตัวชี้วัดจากกรอบในระดับสากลที่ทำการเก็บข้อมูลจำนวนองค์กรประชาสังคม เนื่องจากสามารถเป็นสิ่งสะท้อนความเป็นประชาธิปไตยได้ในอีกนัยหนึ่ง ยกตัวอย่างประเทศที่ใช้แล้วสัมฤทธิ์ผล เช่น ในประเทศอเมริกาที่ภาคประชาสังคมเป็นพื้นฐานสำคัญในการเติบโตของประเทศ เป็นต้น

7) จำนวนเรื่องที่ประชาชนเสนอถอดถอนบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควรพิจารณาว่าต้องการให้ความสำคัญที่จำนวนเรื่องความผิดหรือ บุคคลที่กระทำไม่เหมาะสม เพราะจะมีความหมายที่แตกต่างกัน อาทิ หากต้องการถอดถอนคนต้องพิจารณาที่การกระทำที่เป็นความผิดของบุคคล แต่อย่างไรก็ตาม การมีค่าตัวชี้วัดสูงก็ไม่อาจหมายความว่าไม่มีใครถูกถอดถอนแล้วส่งผลให้ค่าประชาธิปไตยของประเทศไทยออกมาดีหรือแย่ นอกจากนี้ในขั้นตอนกระบวนการถอดถอน ประชาชนจำเป็นต้องรวบรวมรายชื่อมหาศาล ดังนั้นจึงคิดว่าข้อมูลวัดประเมินผลดังกล่าว อาจไม่ตอบโจทย์ประเด็นตัวชี้วัดในมิติคุณภาพของประชาธิปไตยเท่าที่ควร รวมทั้งประเด็นทางกฎหมายเรื่องการถอดถอนบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในรัฐธรรมนูญที่ฉบับนี้ยังไม่มีการกล่าวไว้ และอาจต้องคำนึงถึงการเมืองทั้งสองระดับทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับประเทศ นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญในเรื่องการเพิ่มช่องทางตรงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

8) การเพิ่มตัวชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) ความขัดแย้งเรื่องการเมือง มีข้อเสนอเพิ่มเติมเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลของข้อมูลและการจัดเก็บ ไม่แน่ใจถึงความสอดคล้องเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับบรรณาภิบาลในเรื่องของความโปร่งใส กระบวนการการยุติธรรม การแข่งขัน การจัดการสาธารณะ และวินัยทางการเงิน

9) เสนอเพิ่มเติม ระดับการให้ความสนับสนุนประชาธิปไตยของประชาชน เช่น สอบถามความสนใจ ความยินดีในการให้การสนับสนุนต่อภาครัฐ อาทิ รัฐบาลทหารได้รับการสนับสนุนอย่างน้อยเพียงใดโดยเปรียบเทียบ อาจมีตัวชี้วัดเป็นสัดส่วนเงินบริจาคที่ให้แก่พรรค ความเชื่อมั่นของรัฐบาลระดับชาติและท้องถิ่น เพราะการกระจายอำนาจอาจไม่ได้โปร่งใสหรือมีการจัดการที่ดีเสมอไป

10) ตัวชี้วัดในเรื่องคุณภาพประชาธิปไตย ข้อเสนอ จำนวนเรื่องร้องเรียนในการเลือกตั้งที่โปร่งใส มีข้อมูลจาก กกต. และจำนวนเรื่องที่ร้องเรียนในการตรวจสอบ แหล่งข้อมูล จากศาลปกครอง ซึ่งไม่ใช่ข้อมูลเพียงแค่เรื่องการทุจริต

11) กลไกการจัดทำรายงานสิทธิมนุษยชนของภาคประชาชนหรือภาคประชาสังคม ที่มีการจัดทำ Shadow Report (รวมถึงที่จัดทำโดย WJP ด้วย) มีความเห็นว่ารัฐต้องยอมรับพิจารณารายงานดังกล่าว ประกอบกันกับรายงานหลักจากกระทรวงต่างๆ เพื่อให้เข้าใจสังคมเชิงลึกในมิติที่กว้างขึ้น เนื่องจาก Shadow report จะมีการให้ข้อมูลที่เป็นนัยยะสะท้อนให้ภาครัฐต้องปรับตัว และทำให้ฐานข้อมูลแสดงมุมมองที่กว้างขึ้น โดยทีมผลิตรายงานที่จะทำการวิเคราะห์ร่วมกันนี้ ต้องประกอบไปด้วยบุคลากรจากสหวิชาการ มีการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับประเทศ มีหลักประกันในความสมดุลทางเพศภายในทีม มีการมีส่วนร่วมจากกลุ่มชายขอบ หรือชนกลุ่มน้อย มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้มากับวาระการพัฒนาของประเทศ มีการสื่อสารทำสิ่งพิมพ์ มีการประมวลผลข้อมูลที่ได้ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการประเมินผล และการวางแผน จึงจะนับได้ว่าเป็นการสร้างพื้นที่ทางการเมืองและสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นการสร้างคุณภาพขอประชาธิปไตย นอกจากนี้จำนวนประชาชนที่ตรวจสอบแผนการพัฒนาของรัฐยังสามารถเป็นตัวสะท้อนการมีส่วนร่วม ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาทบทวนความเชื่อมโยงของตัวชี้วัด ในการทำดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขฯ นี้ อาจไม่จำเป็นต้องประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวนมาก แต่ต้องมีตัวหลักๆ เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพของภาครัฐ อาจต้องมีกลไก หรือการสร้างองค์กรประเมินผลกระทบที่เป็นองค์กรอิสระ เพราะในปัจจุบันแม้ กพร. จะมีตัวชี้วัดที่ดีแล้ว แต่ยังคงต้องการหน่วยงานวิชาการที่ทำหน้าที่ตรวจสอบตัวชี้วัดและผลกระทบใน

กระบวนการทำงานและผลลัพธ์ ทั้งนี้อาจทำงานร่วมกับสภาพัฒน์ที่รับผิดชอบหน้าที่ในประเมินผลกระทบอยู่แล้ว

12) ความสำคัญในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ โดยจากปัญหาที่พบหลังจากการใช้เป้าหมายการพัฒนาในระดับสากลครั้งก่อน (MDGs) ในครั้งนี้ระบบการเมืองจึงจำเป็นต้องเพิ่มความสำคัญในเรื่องความเสมอภาคเป็นสองเท่า ดังนั้นจึงเห็นว่าเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคเท่าเทียมในส่วนของ SDGs ควรจะต้องถูกนำมาผนวกอยู่ในตัวชี้วัดเสริมของดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขฯ ครั้งนี้ด้วย

การแสดงความคิดเห็นเรื่องหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล

13) ความหมายของดัชนีต่างๆ มีหลากหลายมิติ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงข้อควรระวังต่างๆ ของข้อมูลทางสถิติด้วย และแม้ว่าในบางประเด็นอาจไม่มีข้อมูลที่ตรงการโดยตรงแต่ก็ไม่ได้เป็นข้อจำกัดในการประเมินผลกระทบ เนื่องจากสามารถเก็บข้อมูลตัวอย่างหรือทำการประมาณค่าทางสถิติได้เช่นกัน

14) เสนอตัวชี้วัดเสริมเพื่อประเมินในประเด็นข้อมูลเชิงยุติธรรม อาทิ ด้านกระบวนการออกกฎหมาย จำนวนกฎหมายที่ออกไป การให้อำนาจที่เหมาะสมกับบุคคลและโครงสร้างทางสังคม พร้อมทั้งควรต้องพิจารณาความทับซ้อนของตัวชี้วัดหลักเพราะอาจมีเรื่องหลักนิติธรรมอยู่ในดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชันอยู่แล้ว

15) การวัดการมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองที่มองว่าในเรื่องระบบการเมืองตัวแทนยังไม่มีตัวชี้วัดโดยตรงในประเทศไทย จึงได้นำเสนอ Active citizen for democracy Index มอง 4 มิติ ได้แก่ วิธีชีวิตทางการเมือง ภาคประชาสังคม ชุมชน และ คุณค่า ที่เป็นเรื่องการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เรื่องที่น่าสนใจคือคู่มือในการพัฒนาตัวชี้วัดของประชาชน

16) ตัวชี้วัดมีจำนวนมาก แต่ข้อมูลยังไม่เป็นระบบ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมี Roadmap ในการดำเนินงาน โดยอันดับแรกต้องมีสถิติข้อมูลที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ เพื่อตั้งฐานข้อมูลให้สามารถเปิดเผยสู่สาธารณะได้รับรู้โดยเท่าเทียม ในเบื้องต้นนี้อาจไม่จำเป็นต้องใช้ตัวชี้วัดจำนวนมากเหมือน World Justice Project Rule of Law Index (WJP) แต่ต้องคำนึงถึงศักยภาพของภาครัฐในการจัดเก็บและประมวลผลด้วยอีกเรื่องที่ควรคำนึงถึงคือการจัดสรรความรับผิดชอบในการเก็บข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ ที่สมควรต้องสร้างกลไกให้ภาคประชาสังคมสามารถเก็บข้อมูลและทำตัวชี้วัดได้ในขณะเดียวกัน เพื่อให้สามารถค่อยๆ ปรับตัวไปพร้อมกับภาครัฐไปสู่ทิศทางการพัฒนาเดียวกันมากยิ่งขึ้น

17) มีงานวิจัยของสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) เรื่อง เรื่อง Rule of Law Index ซึ่ง และ “แนวทางการจัดทำและการใช้ตัวชี้วัดด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา” อาจนำมาใช้ประกอบการศึกษา สำหรับเรื่องแนวทางการจัดทำ ICCLR ได้มีการกล่าวถึงเรื่องตัวชี้วัดในภาพรวม ในเรื่องของหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล โดยในที่นี้ ปปช. และ ปปท. ได้ทำการเก็บข้อมูลไว้แล้ว ซึ่งขอแนะนำให้คุณข้อมูลโดยการเทียบสัดส่วน ส่วนที่ยังขาดข้อมูลอยู่ คือเรื่องการเข้าถึงข้อมูล จำนวนหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือในด้านกฎหมาย กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ กลุ่มเอ็นจีโอ คู่มือส่วนการกระจายตัว และเรื่องที่ได้รับมาและดำเนินการต่อว่าได้รับการแก้ไขเพิ่มขึ้นหรือไม่ อีกประเด็นคือเรื่องจำนวนเครือข่ายยุติธรรมชุมชน การใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก ที่เมื่อผู้วิจัยมีความต้องการย้ายประเด็นอาจควรอยู่ในองค์ประกอบย่อยที่สอง (นิติธรรมและธรรมาภิบาล) ส่วนตัวชี้วัดที่อยากให้มีเพิ่มเติมคือการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนซึ่งเป็นผู้รับบริการของรัฐ และเป็นจุดหลักสำคัญของกระบวนการประชาธิปไตย การเคารพความแตกต่างทางความคิด และความสามารถตามกฎหมาย อาจให้สำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นผู้จัดเก็บข้อมูลในส่วนนี้

18) ในข้อมูลตัวชี้วัดเสริม ควรคำนึงถึงเรื่อง Flow ของข้อมูลด้วย หมายถึงว่ารัฐตอบสนองแค่ไหน ต่อจำนวนเรื่องที่ยื่นเรียน เรื่องการกระจายอำนาจ เรื่องงบประมาณที่ได้และรายจ่ายของ อปท. รวมทั้งการจัดสรรบริการสาธารณะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากแค่ไหน ซึ่งประเด็นเหล่านี้อาจสะท้อนเป้าหมายขององค์ประกอบย่อยด้านหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น

19) เรื่อง Political Life ที่อาจต้องพิจารณารัฐธรรมนูญฉบับใหม่ด้วย เพราะประชาชนอาจไม่ต้องการมีส่วนร่วมกับพรรคการเมือง และเห็นด้วยกับเรื่องการบริจาคเงินซึ่งอาจว่าง่าย สำหรับปัญหาสถิติในเรื่องการตีความมีประสบการณ์ที่ผ่านมาในเรื่องการค้ำชู เพราะจะเป็นการตีความเชิงเปรียบเทียบที่ต้องพิจารณาถึง Position ของประเทศไทยด้วย ปัญหาจึงอยู่ที่วิธีคิดและการให้คุณค่าของผู้บริหารว่าจะใช้ตัวชี้วัดใดๆ นั้นในเชิงบวกหรือเชิงลบ ทั้งนี้มีข้อเสนอในทางเลือกเกี่ยวกับ Active citizen ที่แม้จะเกี่ยวกับการเมืองไม่มากนัก แต่ก็เป็นตัวส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญหนึ่ง เช่น เครือข่ายจิตอาสา หรือจำนวนคนที่เข้าร่วมงานอาสาสมัคร ซึ่งนับว่าเป็นอีกตัวสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

20) สถาบันพระปกเกล้า กำลังทำดัชนีชี้วัดเรื่องสันติวิธีและพลเมือง โดยทำการเก็บข้อมูลในเรื่องความถี่ มีการจัดเวที deliberative democracy อาจนำมาจัดทำเป็นตัวชี้วัด ส่วนในเรื่องของ Peace ที่เป็นความมั่นคงปลอดภัยทางทหารและความขัดแย้งในสังคม มีการใช้งานมานานเป็น 10 ปีแล้ว จึงไม่แน่ใจว่าใช้ได้น้อยแค่ไหน ที่อยู่ในหมวดความมั่นคงปลอดภัยเพราะอยู่ในการเปรียบเทียบระหว่างประเทศ ในเชิงบวกจะเอามาใช้มากน้อยแค่ไหน มีความเหลื่อมทับกับส่วนอื่น เช่น คอร์รัปชันกับนิติธรรม เรื่อง Good Governance ก็มีนิติธรรมเช่นกัน ในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ถ้าศึกษาเพิ่มจะพบตัวชี้วัดย่อยอีก 24 ตัวในเชิงบวก เรื่องการกระจายรายได้ ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน อาจต้องดูรายละเอียดมากยิ่งขึ้นว่าตัวใดเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา

21) เสนอการจัดทำตัวชี้วัด โดยใช้ตัวชี้วัดตามแนวทาง International Idea ได้ โดยการสร้างตัวชี้วัดที่สะท้อนการช่วยเหลือพรรคการเมือง ประเด็นในเรื่องการมีส่วนร่วมที่ไม่ได้มองเพียงมิติทางการเมือง แต่หมายรวมถึงชีวิตในสาธารณะด้วย ยกตัวอย่างเช่น ประเทศแคนาดาที่มีการเก็บระยะเวลาการใช้เวลาว่างของตนเองเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น ทั้งนี้มีแหล่งข้อมูลจากสำนักงานสถิติที่มีการเก็บข้อมูลเรื่องการใช้เวลาในชีวิต เพราะต้องนำตัวเลขนี้ไปคำนวณหาค่าตอบแทนในการใช้แรงงาน

22) ข้อเสนอแนะในเรื่องการกระจายอำนาจ ตัวชี้วัดหลักน้อยเกินไป มีเพียงจำนวนการออกเทศบัญญัติ และข้อบัญญัติท้องถิ่น อาจมีการเพิ่มในส่วนตัวชี้วัดเสริม อาจต้องพิจารณาผลของการใช้ตัวชี้วัดเสริมด้วยว่าเป็นส่วนหนึ่งของแผนมากน้อยแค่ไหน

23) สำหรับเรื่อง Active citizen เป็น Outcome เรื่องคุณภาพของประชาธิปไตย เป็นการส่งเสริมคุณภาพตั้งแต่เด็ก เรื่องการศึกษาที่ถูกออกแบบมาให้ส่งเสริมไปจนโต ดังนั้นจึงต้องตั้งต้นที่การศึกษา ใ่วิธีการที่ถูกต้องลงไป ต้องวัด Input และ Means และเพิ่มเติมอีกประเด็นคือจุดอ่อนเรื่องการศึกษา เพราะการเมืองอยู่ในทุกมิติ จะเอาไปสูในเรื่องการศึกษาให้เด็กเข้าใจสามารถไหวต่ออย่างมีคุณภาพได้อย่างไร สร้างสำนักประชาธิปไตยอย่างไร ระบบการศึกษาจึงเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างนักประชาธิปไตย ด้วยการสร้างพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ลดความเหลื่อมล้ำ เพราะระบบความเท่าเทียมอยู่ในทุกที่ เกิดจากความคิดที่ให้คุณค่าอย่างเท่าเทียม อาจต้องมีการสื่อสารทางโทรทัศน์ให้ส่งเสริมการพัฒนาทางประชาธิปไตยในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น ไม่ใช่เพียงการอ่านข่าวการเมือง

24) เรื่องข้อบังคับมูลนิธิต้องแก้กฎหมาย มีข้อบัญญัติ ห้ามมิวัตถุประสงค์ทางการเมือง อาจต้องมีการปรับแก้ไขในส่วนนี้ ทั้งนี้มีการแก้ไขแล้วในสมัยรัฐบาลอนันต์ ปันยารชุน สามารถ Advocacy ได้ในปัจจุบัน

25) เรื่องหลักนิติธรรมควรเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเพียงการบริหารราชการอาจไม่พอ อยากให้ดูในกฎหมายปี 2550 ในเรื่องการมีส่วนร่วมที่อยากให้ดูเรื่องเพศด้วย

26) เรื่อง Civic engagement ต้องเริ่มจากในระดับชุมชน ในยุโรป ต้อง input การเมืองตั้งแต่เด็ก Human right ต้องเข้มแข็ง มีระดับ Political literacy สูงมาก ซึ่งต้องทำให้เด็กมีความเข้าใจก่อน โดย Civic Engagement ต้องเข้าใจเรื่องสิทธิก่อน ยกตัวอย่างภาคประชาสังคม (CSO) ในประเทศอเมริกา ที่ระบบการศึกษาบ่มเพาะให้นักเรียนต้องทำความเข้าใจในเรื่องสิทธิและการเผชิญหน้ากับปัญหาที่ตนได้รับอยู่ให้มีความครอบคลุมในทุกมิติ แต่ทั้งนี้ภาครัฐจำเป็นต้องสร้างพื้นที่ให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาได้อย่างเท่าเทียม เช่น คนที่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำในพื้นที่สามารถได้รับเลือกให้เป็นผู้บริหารในการนำชุมชนตนเองได้ เป็นต้น ทั้งนี้การมีส่วนร่วมดังกล่าวจึงขึ้นอยู่กับโอกาสที่รัฐจะเห็นว่าเพียงพอหรือไม่ นอกจากนั้นในอีกตัวอย่างหนึ่งของประเทศเนเธอร์แลนด์ ภาครัฐจะจัดพื้นที่ให้ประชาชนสามารถมาเรียกร้องได้ทันทีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม ด้วยเหตุนี้เอง พื้นที่ตามกำหนดดังกล่าวจึงเป็นไปเพื่อการสร้างวัฒนธรรมในสังคมที่เท่าเทียม

27) พิจารณาควรเพิ่มองค์ประกอบที่ 7 ในเรื่องสังคมที่เป็นธรรม รวมทั้งเรื่องการศึกษาที่เกี่ยวข้องหรือไม่ เพราะอาจเป็น Means ในการบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้อาจต้องพิจารณาถึงคุณภาพของโรงเรียนที่เด็กอยู่ว่าทำให้เด็กมีความสุขหรือไม่ในขณะเดียวกันซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การพัฒนามนุษย์ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

28) การประเมินเรื่อง Active Citizen อาจใช้วิธีการวัดจำนวน CSO ที่ให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตย พิจารณาจากงบประมาณ และระบบกฎหมายในภาพรวม นอกจากนั้นต้องส่งเสริมให้เอกชนทำ CSR ที่ต้องปรับวิธีคิดให้มีส่วนร่วมในการสร้างโอกาสส่งเสริมความยั่งยืนด้วยการสนับสนุนงบประมาณให้ CSO ได้ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกันนี้ โดย สศช.มีการจัดทำ บัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร และบัญชีบริวารด้านต่างๆ ส่วนเรื่องเงินบริจาคเข้า CSO มีโครงการจอนท์ ฮอปสกิน ที่ทำงานร่วมกับ สศช. ซึ่งยังคงมีความคาดหวังให้งานของ สศช. สามารถผลักดันไปสู่ Political view ให้ได้ On going

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

1.ดร.รัชดา ธนาดิเรก	พรรคประชาธิปัตย์
2.คุณนิตยา กาศเกษม	มูลนิธิเพื่อคนไทย
3.นางทิพย์พพร ตันติสุนทร	สถาบันนโยบายศึกษา
4.นางสาวธนพร เตชฤทธิพิทักษ์	สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ)
5.นางสาวปวีตรา สกุลชัยมงคล	สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ)
6.นายพลกฤษ ลิ้มสกุลไพศาล	สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
7.พ.ต.ต.ชวันส์ถ์ เจนการ	สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
8.น.ส.สรรสิริ ชื่นจันทร์	สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
9.นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์	สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
10.นางสาวอารีวรรณ จตุทอง	สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
11.คุณกฤษณา แก้วด้วง	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
12.นางสาวจินตนา ศิลปวุฒิ	สำนักพัฒนาบุคลากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ
13.นางมยุฟ้า วัฒนศักดิ์	สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
14.นายชลัท ประเทืองรัตนา	สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า
15.นางสาวอภิญญา ดิสะสมาน	สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

16. นพ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ   อดีตกรรมการสิทธิมนุษยชน
17. ศ.ดร.อมรา พงศาพิชญ์
18. คุณธิปไตย แสละวงค์   สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
19. น.ส.กนกพร สร้อยสุวรรณ   สำนักงบประมาณ
20. น.ส.จิตราภรณ์ สมยานนทนากุล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
21. น.ส.ขวัญรัตน์ ปิ่นขวัญ   สภาความมั่นคงแห่งชาติ
22. คุณกฤตยชนม์ ปรียาทัศนียเวช
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
23. นายทีปรัตน์ วัชรางกูร   ที่ปรึกษานโยบายและแผน
24. นายวิโรจน์ นรารักษ์   รักษาการที่ปรึกษานโยบายและแผน
25. ว่าที่ ร.ต.จิรภัทร โชติพิมาย   นักวิเคราะห์ด้านนโยบายและแผนเชี่ยวชาญ
26. นางสาววิภา เตชะพนาคร   นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
27. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง   นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
28. นางณัจยา หนูนักดี   นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
29. นายณัฐวุฒิ กรกำจายฤทธิ์   นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
30. น.ส.ปานัน วรรณสกุล   นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
31. นายสุธัมมะ ธรรมศักดิ์   นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
32. คุณสุพัฒน์ดา เลหาชัย
คณะที่ปรึกษา
33. ศ.สุริชัย หวันแก้ว   ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง (หัวหน้าโครงการ)
34. รศ.ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ   คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
35. รศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง   สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
36. ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์   ผู้อำนวยการสถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
37. ดร.สุรางรัตน์ จำเริญรพล   สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
38. นางสาวธีรดา ศุภะพงษ์   ผู้จัดการโครงการ Centre for Humanitarian Dialogue (HD)
39. นายอรรถเศรษฐ์ จิรยธรรมานุกูล ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ SDG Move ม.ธรรมศาสตร์
40. น.ส.อุษณีย์ ศิริอุยานนท์   SDG Move
41. น.ส.ณัชฎา ครศรี   SDG Move
42. น.ส.อุษา บุญญเลิศนิรันดร์   สถาบันธรรมรัฐฯ
43. นางสกุลวลัย อุเงิน   สถาบันธรรมรัฐฯ
44. น.ส.มนชนก พรหมรัตน์   สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
45. นายพลภัฏฐ์ อำไพ   สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
46. นายปัญญา พรหมแก้ว   ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
47. คุณจัสมีน ลุทซ์   Centre for Humanitarian Dialogue (HD)
48. คุณณัฐธยาน์ เนื่องจำนง   Centre for Humanitarian Dialogue (HD)
49. คุณอนิรุทธ์ บุญมหาธนากร   Centre for Humanitarian Dialogue (HD)

6.สรุปประชุมกลุ่มย่อยการปรับปรุงตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข :มิติเศรษฐกิจ

วันจันทร์ที่ 6 มีนาคม 2560 เวลา 13.00-16.30 น.

ณ ห้องประชุม คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1) ควรกำหนดนิยามขององค์ประกอบต่างๆในชัดเจน เช่น Decent Work ยิ่งขึ้น

หมายเหตุ -การศึกษานี้ได้พิจารณานิยามขององค์ประกอบหลักดังนี้

การมีสัมมาชีพ

-เน้นระดับปัจเจกชน โดยพิจารณาจาก (ก) หลักประกันด้านสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานหรือคุณภาพชีวิต และ การมีงานที่ดี

-เพิ่มมิติการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่นการขยายโอกาสการทำงานของประชากรกลุ่มต่างๆ เช่น สตรี ผู้สูงอายุ

เศรษฐกิจเข้มแข็ง

-เพิ่มมิติ ประสิทธิภาพ

-มีลักษณะ Resilience (เข้มแข็ง, ต่อสู้กับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ)

-ความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

-เพิ่มมิติ ความเท่าเทียมด้านอื่นๆ ด้วย เช่น การกระจายความเจริญเชิงพื้นที่ และการถือครองทรัพย์สิน (เช่น บัญชีเงินฝาก)

2) ควรอธิบายเหตุผลของการตัด “ตัวชี้วัด” เดิม ออกไป ให้ชัดเจนกว่าเดิม

หมายเหตุ การศึกษานี้ได้อธิบายเหตุผลโดยรวมดังนี้

ก) ไม่ต้องการคำนวณตัวชี้วัดมาก เพื่อเพิ่มน้ำหนักให้กับตัวชี้วัดที่สำคัญ

ข) ตัวชี้วัดที่เหมาะสม ควรจะมีการเปลี่ยนแปลงตามเวลา เพื่อประโยชน์ในการประเมินการเปลี่ยนแปลงดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข

ค) ตัวชี้วัดบางกรณี แม้ว่าจะมีความสำคัญ แต่ในบางกรณีก็มีความ “กำกวม” ในการประเมินผล เช่น หากค่ามากดี และหากมีค่าน้อยก็ดี เช่นกัน ดังนั้น เพื่อมิให้ตัวชี้วัดมีลักษณะ noise problem จึงจำเป็นต้องหาตัวชี้วัดอื่นที่มีนัยสำคัญในการประเมินผล มาใช้แทน

ง) บางตัวชี้วัดมีองค์ประกอบอยู่แล้ว เช่น อัตราเงินเฟ้อ จึงไม่มีความจำเป็นต้องนำตัวชี้วัดนี้มาใช้อีกครั้ง

3) ควรจะมีการอธิบาย “เศรษฐกิจ” ที่คาดหวังว่าจะปรารถนาให้เป็นไป ในอนาคต จึงนำมาสู่การทบทวนว่า ตัวชี้วัดเดิม นั้นไม่เหมาะสมสำหรับ “ภาพเศรษฐกิจที่พึงปรารถนาในอนาคต” แล้ว และเป็นที่มาของการดำริ หรือเสนอ ตัวชี้วัดใหม่ หรือ หา Proxy ที่เหมาะสมกว่าตัวชี้วัดหรือองค์ประกอบ ควรจะมี นวัตกรรม หรือไม่

4) องค์ประกอบ หรือ ตัวชี้วัด ควรจะพิจารณาจาก Function Property เช่น เป้าหมายคือ ประชาชนต้องชี้ จักรยานไปทำงาน ดังนั้น ก่อนอื่น ประเมินว่า ประชาชน “ชี้จักรยานเป็นหรือไม่” ต่อมา จึงประเมินว่า “มีถนนให้จักรยานใช้หรือไม่” เป็นต้น

5) ควรนำประเด็นอื่นมาพิจารณาเป็นเป้าหมายทางเศรษฐกิจด้วย เช่น

-ความสามารถในการแข่งขันทางการค้า ซึ่งไม่แน่ใจว่าจะจะใช้เป็นกรอบในการวัดหรือไม่

-การไม่มีหนังสือพิมพ์ คนจะมีความสุขหรือไม่

6) ความเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดเป็นการเฉพาะ ได้แก่

6.1) เศรษฐกิจไทยเติบโตในด้านบริการ ดังนั้น TFP growth อาจจะไม่สำคัญอีกต่อไป แต่เชื่อว่า GDP per capita growth ยังมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นการวัดเป็น Cross Cutting นอกจากนี้ Skilled Labor หรือทักษะของแรงงานในศตวรรษหน้า นั้น ก็มีความจำเป็นเช่นกัน เพื่อเป็นการรองรับ Thailand 4.0 และฐานการพัฒนาประเทศ

6.2) ตัวชี้วัดด้านนวัตกรรม เช่น R&D expenditure หรือ งบประมาณด้าน R&D

6.3) Energy Efficiency – น่าจะอยู่ในองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่าด้านเศรษฐกิจ หรืออาจจะเปลี่ยนเป็น Resource Efficiency ได้หรือไม่

6.4) ตัวชี้วัดความเป็นธรรมเชิงพื้นที่ – น่าจะใช้ GPP per capita มากกว่า ด้านการคลัง เนื่องจากรัฐอาจจะลงทุนในบางจังหวัดด้วยเหตุจำเป็นหรือนโยบายเฉพาะกิจ มิใช่เพราะการกระจายการพัฒนาที่แท้จริง

6.5) กรณีการใช้สารเคมี vs สารอินทรีย์ ในภาคเกษตร ซึ่งเป็นระดับจุลภาค ในภาคเกษตรหรือสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น จะเชื่อมโยงกับปัญหาในระดับมหภาคอย่างไร

6.6) เห็นด้วยในการใช้ social safety net แทนอัตราการว่างงาน

6.7) ในกรณีการพึ่งตนเองนั้น การใช้ S-I gap นั้น ควรจะพิจารณาเรื่อง Threshold ที่เหมาะสม นอกจากนี้ บทบาทของภาคบริการมีเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การพึ่งตนเอง อาจจะต้องใช้ตัวชี้วัดที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัด S-I gap อย่างเดียวสำหรับองค์ประกอบย่อยเรื่องการพึ่งตนเองนั้น อาจจะไม่เพียงพอ

6.8) เห็นด้วยที่ตัดตัวชี้วัด Inflation ออก เนื่องจากขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก

6.9) สำหรับตัวแปร Energy นั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายการกำหนดราคาเชื้อเพลิง

6.10) ประเด็นด้าน Aging อาจจะเชื่อมโยงกับระบบสวัสดิการหรือรายได้ของผู้สูงอายุ อาจจะส่งผลกระทบต่อ “ภาระการคลัง” ในระดับพื้นที่ได้

6.11) ตัวชี้วัดประเภทงบประมาณรัฐระดับจังหวัดนั้น จะใช้ตัวเลขประชากรประเภทใด เช่น ประชากรที่อยู่จริง/พำนักจริง หรือ ประชากรตามทะเบียนราษฎร์

6.12) ในกรณี ธรรมภิบาล นั้น ควรจะใช้ข้อมูล บริษัทที่จดทะเบียนกับ ตลาดหลักทรัพย์ (ที่มีการจัดทำรายงาน SD และ ธรรมภิบาล)

อย่างไรก็ดี SME อาจมีบทบาทมากกว่า Large เช่น กรณี วิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ ในการประเมินความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจนั้น อาจจะสนใจกลุ่มคนอื่นๆ ที่มีอัตราการเติบโตสูงกว่าค่าเฉลี่ยก็ได้

6.13) กรณีการใช้ตัวชี้วัด พื้นที่ป่า/GDP ในระดับท้องถิ่น หรือ Green Zone ของเมืองใหญ่หรือหัวเมือง อาจจะช่วยชี้วัดการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบยั่งยืนได้

6.14) การเติบโตด้านการท่องเที่ยว และมีการทำลายพื้นที่ป่า นั้น จะเป็นตัวชี้วัดหรือรักษาความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนได้อย่างไร

6.15) นโยบายของรัฐในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การขยายตลาดใหม่ การลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และตลาดกลางสินค้าเกษตร □ จะทำให้ตำบลเศรษฐกิจเข้มแข็งหรือไม่ และเป็นการกระจายความเจริญหรือไม่

6.16) การบริหารความเสี่ยงของตนเองได้ (การประกันภัยตนเอง) ก็อาจจะประเมินผล หรือ เป็นตัวชี้วัดเสริม ได้

6.17) หากตัวชี้วัดเป็นการวัด “คนเมือง” เป็นหลัก แต่สังคมยังเป็นทุกข์อยู่ก็ได้

6.18) การวัดเรื่อง Economic Resilience สมควรต้องพิจารณา Sustainable development ของอาหารและการเกษตร

7) เนื่องด้วยองค์ประกอบนี้กล่าวไว้ในตอนต้นว่าจะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีข้อสังเกตว่า (ก) ตัวชี้วัดใดที่สะท้อนปรัชญาดังกล่าว (ข) ลำดับขั้นตอนในการเชื่อมโยงกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ค) การพัฒนาต่อเนื่อง เช่น ภูมิคุ้มกัน (อดีต-ปัจจุบัน-อนาคต) และ (ง) คุณธรรมที่กำกับเศรษฐกิจ (normal profit) จะเป็นอย่างไร

8) ในอนาคต ภาคบริการที่มีคุณภาพ เช่น การท่องเที่ยว จะมีบทบาทมากขึ้น และ ภาคนวัตกรรม เพื่อรองรับเศรษฐกิจ 4.0 จะมีบทบาทมากขึ้น (ในอนาคต 5 ปีข้างหน้า)

9) ยุทธศาสตร์แผน 12 โดยเฉพาะ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน เช่น Corridor, GMS และ CLMV-T น่าจะลองนำมาพิจารณาประกอบด้วย

10) ตัวชี้วัด จะเป็น “เชิงบวก” ก็ได้ หรือ “เชิงลบ” ก็ได้ ตราบใดถ้าสามารถตอบโจทย์ได้

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อย

1.นางอารีย์ ฉวีวรรณมาศ	กรมศุลกากร
2.นายธนาทิพย์ จันทร์ปรง	กรมศุลกากร
3.นายธัญญธรณ์ ไวยาวังมัย	กรมศุลกากร
4.น.ส.อุบลรัตน์ ออเพชร	กรมศุลกากร
5.น.ส.กมลชนก ตาตสุวรรณ์	กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
6.น.ส.ศรวัลย์ อังกลมเกลียว	สำนักเศรษฐกิจมหภาค ธนาคารแห่งประเทศไทย
7.น.ส.วิรินญา สายแสง	วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
8.คุณวัชริน มีรอด	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
9.คุณกฤษดา บำรุงวงศ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
10.น.ส.กชกร วิสุทธิวิสุธาร	สถาบันมันพัฒนา มูลนิธิมันพัฒนา
11.นายชยธร เตมอริยบุตร	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)
12.น.ส.วรัญญา ศรีเสวก	สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้า
13.น.ส.นฤมล หริจันทนะวงศ์	สำนักงบประมาณ
14.นายอดิศักดิ์ อุ่ณมีศรี	สำนักงบประมาณ
15.คุณปราณี เล็กศรีสกุล	สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
16.นางมยุรินทร์ สุทธิรัตนพันธ์	สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
17.นายกนก คุ่มประวัตติ	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
18.นายอนุวัตร จุลินทร	สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
19.น.ส.จินตนา ศิลปัฐิ	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาบุคลากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ
20.นางมยุฟ้า วัฒนศักดิ์	ผู้อำนวยการกลุ่มบูรณาการข้อมูลสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
	สำนักสถิติพยากรณ์
21.ดร.พีระพงษ์ กลิ่นละออ	กรรมการส่งเสริมจรรยาบรรณและต่อต้านคอร์รัปชั่น หอการค้าไทย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- 22.นายทีปรัตน์ วัชรางกูร ที่ปรึกษานโยบายและแผน
- 23.นายวิโรจน์ นรารักษ์ รักษาการที่ปรึกษานโยบายและแผน
- 24.นางสาววิณา เตชะพนาทร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
- 25.นางนิสวันต์ พิษณุดำรง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
- 26.ว่าที่ร้อยตรีอริกเศรษฐ์ ทองเวส นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค
- 27.ดร.ภัทรจิต จุมพล กอซโซลี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
- 28.นางณัจยา หนูนักดี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
- 29.นายณัฐวุฒิ กรกำจายฤทธิ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
- 30.น.ส.ปภาณัน วรวัฒนสกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
- 31.นายสุธัมมะ ธรรมศักดิ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
- 32.น.ส.พรรณนภา มูลมาก นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
คณะที่ปรึกษา
- 33.รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ ที่ปรึกษาโครงการ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 34.ผศ.ดร.พรเทพ เบญญาอภิกุล นักวิจัยด้านเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 35.อ.ชล บุนนาค นักวิจัยด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 36.น.ส.อุษา บุญญเลิศสินรินทร์ สถาบันธรรมรัฐฯ
- 37.นางสกุลวลัย อุ่เงิน สถาบันธรรมรัฐฯ

7. สรุปรประชุมกลุ่มย่อย (focus group) “องค์ประกอบหลักด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล”

วันพุธที่ 28 มิถุนายน 2560 เวลา 8.30-12.30 น.

ห้องศุภมิตร โรงแรมรอยัลปริ้นเซส หลานหลวง

1. นำเสนอวัตถุประสงค์โครงการ และแนวคิดที่เกี่ยวข้องต่อการกำหนดกรอบการปรับปรุงองค์ประกอบหลักด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล โดย ดร.วิฑูรย์ วิริยะสกุลธรรม

โครงการ ฯ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ เป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผลกระทบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ และ 2) เพื่อจัดทำระบบข้อมูลสำหรับตัวชี้วัดภายใต้ดัชนีที่พัฒนาขึ้น ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ให้สามารถใช้ในการติดตามประเมินผลและรายงานผลได้ทันต่อสถานการณ์ และมีประสิทธิภาพ

ผลการทบทวน คณะผู้ศึกษา ได้ร่วมกันปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ได้แก่

นิยาม ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย จากเดิม คือ สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างต้องตั้งงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม *เป็น*

นิยามใหม่ สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งในด้านจิต กาย ปัญญา เป็นผลที่เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างคนในครอบครัว ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นองค์รวม โดยมีความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การพัฒนา และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืน

การปรับปรุงองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบหลัก จากเดิม คือ 1) การมีสุขภาวะ 2) ครอบครัวอบอุ่น 3) ชุมชนเข้มแข็ง 4) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล 5) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 6) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

เป็น องค์ประกอบหลัก 5 คือ (1การมีสุขภาวะ (2 สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล สภาพแวดล้อม (3 และระบบนิเวศสมดุลเปลี่ยนชื่อเป็น สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม (4ม (5การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบใหม่ที่เพิ่มเติมมา

สาเหตุของการปรับปรุงองค์ประกอบ คือ

การยุบรวมองค์ประกอบครอบครัวอบอุ่น และ ชุมชนเข้มแข็ง มารวมไว้ในตัวชี้วัดการมีสุขภาวะ เนื่องจาก การแยกแยะองค์ประกอบความอยู่เย็นเป็นสุขในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัวและชุมชนออกจากกัน ทำให้ไม่เห็นความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ ต่อความอยู่เย็นเป็นสุขในภาพรวม และมีมุมมองการพัฒนาที่จำกัดอยู่ที่ชุมชนแบบดั้งเดิม อันมีขอบเขตจำกัดอยู่ที่ชุมชนเชิงพื้นที่ แต่มิได้ครอบคลุมถึงชุมชนสมัยใหม่ ที่มีความลื่นไหล ไม่จำกัดกับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นการรวมตัวด้วยสำนึกร่วมบางอย่าง ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้แม้แต่ในชุมชนเสมือนอย่างชุมชนไซเบอร์ รวมถึงองค์ประกอบตัวชี้วัดเดิม จำกัดการมองการพัฒนาไว้ที่ระดับ “ชุมชน” ในระดับจุลภาค แต่มิได้มองความอยู่เย็นเป็นสุขในระดับ “สังคม” ที่อยู่เหนือกว่าชุมชน

สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล เปลี่ยนชื่อเป็น สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล เพื่อให้ผู้นำนักด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศมากขึ้น ง่ายต่อการนำตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยนี้ไปใช้งาน และไม่ทำให้เกิดความสับสนในการตีความของผู้รับข่าวสารโดยทั่วไป

การเพิ่ม องค์ประกอบ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพื่อครอบคลุม ประเด็นด้านสังคม มุ่งที่จะชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุขของกลุ่มคนเปราะบาง ชายขอบและด้อยโอกาสในสังคม ซึ่งเป็นประเด็น ศึกษาจะให้ความสำคัญกับการชีวิตในภาพรวมหรือประเด็นมหภาคสำหรับตัวชีวิตที่ ผลลัพธ์

2.การนำเสนอผลการศึกษา และรับฟังข้อคิดเห็น

คณะผู้ศึกษา ได้นำเสนอต่อที่ประชุม ต่อผลการศึกษาปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันใน สังคมไทย องค์ประกอบหลักด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล ดังนี้

-การปรับปรุงนิยาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครอบคลุมกับตัวชีวิตที่ได้ทำการศึกษา

1. การปรับปรุงนิยาม “สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล” เหตุผลเพื่อต้องการให้ครอบคลุมถึง ความหมายที่ต้องการสื่อเรื่องสิ่งแวดล้อม และครอบคลุมตัวชีวิตที่ได้ปรับปรุง ดังนี้

นิยามเดิม คือ การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสิ่งแวดล้อมที่มี คุณภาพ และมีระบบนิเวศที่สมดุลเกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและยั่งยืน

นิยามใหม่ คือ การดำรงชีวิตในระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงต่อการสร้าง ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และการทำลายความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ เพื่อสร้างความเจริญเติบโตอย่าง เข้มแข็งและยั่งยืน โดยไม่มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาด้านประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจ แต่ต้องพิจารณาถึง ความเป็นธรรมในมิติทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ มี ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และกระบวนการผลิตและพฤติกรรมบริการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

แนวคิดความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบย่อย ประเด็นชีวิต กับ การสร้างให้เกิดความอยู่เย็น เป็นสุขฯ

องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี 2) ระบบนิเวศที่สมดุล 3) เศรษฐกิจสีเขียว 4) ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อเอื้อให้เกิด มลภาวะต่างๆ (คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ ขยะ) ได้รับการป้องกันและดูแลแก้ไข การลดผลกระทบและการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความ อุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของระบบนิเวศต่างๆ ระบบการผลิตและพฤติกรรมบริการที่ยั่งยืน มีความ รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างสันติสุขและลดความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม ความยุติธรรมในด้าน สิ่งแวดล้อม ซึ่งบรรลุเป้าหมาย ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ข้อเสนอการปรับปรุงดัชนีฯ องค์ประกอบหลักด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล

องค์ประกอบย่อย สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี

1. ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีต่อแหล่งน้ำทั่วประเทศ

หน่วย : ร้อยละ

เกณฑ์มาตรฐาน : สัดส่วนของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์ดีไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อแหล่งน้ำ ทั่วประเทศ

วิธีการคำนวณ : $\frac{\text{ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอย่างต่ำอยู่ในเกณฑ์ดี}}{\text{ค่าเกณฑ์มาตรฐาน}} \times 100$

ค่าเกณฑ์มาตรฐาน

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม เป็นพอใจ จากเสียมโทรม เช่น เสนอพิจารณาแหล่งน้ำที่มีพัฒนาการในเชิงดีขึ้น จากพอใจเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ ผู้ศึกษา ชี้แจงว่า การพิจารณาดังกล่าว อาจมีปัญหาในการคิดค่าเกณฑ์มาตรฐาน

ที่ต้องสามารถตีความได้อย่างเที่ยงตรง ไม่) bias) นอกจากนี้คณะผู้ศึกษาได้ใช้เกณฑ์การนำเสนอตัวชี้วัดที่เน้นข้อมูลที่เป็นผลลัพธ์

2. ร้อยละของขยะมูลฝอยที่กำจัดถูกต้องหรือนำไปใช้ประโยชน์

คำอธิบาย ใช้ข้อมูลสัดส่วนปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดอย่างถูกหลักวิชาการหรือนำไปใช้ประโยชน์ ต่อปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ถ่วงน้ำหนักด้วย อัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนต่อวัน ที่จัดทำและเผยแพร่โดยสำนักจัดการกากและของเสียอันตราย กรมควบคุมมลพิษ ในรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ที่จัดทำขึ้นเป็นประจำทุกปี และสะท้อนผลกระทบจากปริมาณขยะที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของประชากร

หน่วยวัด : ร้อยละ

เกณฑ์มาตรฐาน : สัดส่วนของปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการหรือนำไปใช้ประโยชน์ ต่อปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ และถ่วงน้ำหนักด้วย อัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนต่อวัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม -

3. ร้อยละของจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

คำอธิบาย “ดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index: AQI)” คำนวณโดยใช้สารมลพิษทางอากาศ 5 ชนิด ได้แก่ ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) ไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂) คาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ก๊าซโอโซน (O₃) และฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) เพื่อบ่งบอกระดับคุณภาพอากาศ หาก AQI เกิน 100 หมายถึง มลพิษทางอากาศเกินค่ามาตรฐาน และมีผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน โดยมีการตรวจวัดโดยสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติของกรมควบคุมมลพิษ จำนวน 62 สถานีใน 29 จังหวัดทั่วประเทศ จัดทำโดย สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ

หน่วยวัด : ร้อยละ

เกณฑ์มาตรฐาน : กำหนดให้สัดส่วนจำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง) เป็นร้อยละ 100 ของจำนวนทั้งหมดที่มีการตรวจวัด (รวมทุกสถานี)

วิธีคำนวณ $100 - \frac{\text{จำนวนวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศเกินค่ามาตรฐาน}}{\text{จำนวนสถานีตรวจวัด} \times \text{จำนวนวันในปีที่ศึกษา}}$

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม -

4. มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อจำนวนประชากร

หมายถึง ภัยธรรมชาติมีหลายประเภท อาทิ อุทกภัย ภัยแล้ง วาตภัย แผ่นดินไหว สึนามิ เป็นต้น ในที่นี้ นำเสนอเฉพาะข้อมูลภัยพิบัติจากอุทกภัย ภัยแล้ง และ วาตภัย โดยใช้มูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อจำนวนประชากรเป็นตัวชี้วัด

แหล่งข้อมูลหลักที่ใช้ คือ เว็บไซต์ของ สศช. ที่ได้รวบรวมข้อมูลภัยพิบัติจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตั้งแต่ปี 2532-2539

หน่วยวัด บาทต่อคน

เกณฑ์มาตรฐาน ไม่จำเป็นต้องใช้ค่าเกณฑ์มาตรฐาน อาจกล่าวได้ว่า มูลค่าความเสียหายยิ่งต่ำยิ่งดี

วิธีการคำนวณ

$$100 - 20 \times \log \frac{\text{มูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ}}{\text{จำนวนประชากร}}$$

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม อธิบายวิธีการคำนวณ เสนอให้มีตัวชี้วัด ความรับผิดชอบร่วมกันต่อประชากร หรือ ประชากรที่ได้รับความเสียหายได้รับการเยียวยา และขอให้ทบทุนตัวชี้วัดของ UN ซึ่งจะมีสูตรคำนวณโดย วัดจากประชากรแสนคน และการกำหนดค่าเกณฑ์มาตรฐาน

5. ปริมาณขยะอันตรายจากชุมชน (เป็นตัวชี้วัดเสริม)

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม –

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ระบบนิเวศสมดุล

6. ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมง

คำอธิบาย ใช้ข้อมูล “ปริมาณการจับสัตว์น้ำต่อหน่วยการลงแรงประมง (CPUE) ในแหล่งประมงทะเล” โดยใช้เฉพาะข้อมูลของปลาหน้าดินที่จับได้ในอ่าวไทย ข้อมูลดังกล่าวมีการเผยแพร่ในรายงานประจำปีของ สำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล กรมประมง ทั้งนี้ ได้มีการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวทางเว็บไซต์ของสำนักฯ สำหรับข้อมูลปี 2553 เป็นต้นมา โดย การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของปลาหน้าดินสามารถสะท้อนความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและระบบนิเวศชายฝั่ง หากทรัพยากรทางทะเลยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ก็จะสามารถสะท้อนระดับความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทยส่วนหนึ่ง

หน่วยวัด กิโลกรัมต่อชั่วโมง

ค่าเกณฑ์มาตรฐาน ใช้ปริมาณสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (เฉพาะปลาหน้าดิน) ที่จับได้ในอ่าวไทยต่อชั่วโมงเท่ากับ 10 กิโลกรัมต่อชั่วโมง เป็นเกณฑ์มาตรฐาน (คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ)

วิธีคำนวณ

$$\frac{\text{ปริมาณปลาหน้าดินที่จับได้ในอ่าวไทย}}{\text{ค่าเกณฑ์มาตรฐาน}} \times 100$$

ค่าเกณฑ์มาตรฐาน

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม -

7. ร้อยละของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ

โดย ใช้ข้อมูล “พื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและนันทนาการ จำแนกตามประเภทของพื้นที่” จัดทำโดย สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ พื้นที่ป่าอนุรักษ์เป็นพื้นที่รวมของ (1) พื้นที่อุทยานแห่งชาติ (2) วนอุทยาน (3) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และ (4) เขตห้ามล่าสัตว์ป่า แต่ไม่นับรวมพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์และสวนรุกขชาติ

หน่วยวัด ร้อยละ

เกณฑ์มาตรฐาน เป้าหมายพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 อยู่ที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ เป็นค่าเกณฑ์มาตรฐานในการคิดดัชนีอยู่เย็นเป็นสุขฯ

พื้นที่และจำนวนที่เพิ่มขึ้นของป่าชุมชน เป็นอีกหนึ่งดัชนีตัวหลักในองค์ประกอบย่อย “ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม”

ดัชนีป่าภาพรวมในประเทศ ซึ่งในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ตั้งเป้าหมายไว้ว่า Forest cover จะต้องมีย้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ ควรตั้งเป็นอีกหนึ่งดัชนีด้วย (ดัชนีเสริม)

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม –

8. ร้อยละของพื้นที่ป่าต่อพื้นที่ประเทศ

พื้นที่ป่าไม้ (ร้อยละ)

ไม่เสนอเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเสริม แต่ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ตั้งเป้าหมาย สัดส่วนพื้นที่ป่าเป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ

$$\text{วิธีคำนวณ} \left[\frac{\text{พื้นที่ป่า}}{\text{พื้นที่ประเทศ } 513,115 \text{ ตร. ค่าเกณฑ์มาตรฐาน}} \right] (\text{กม.} \times 100)$$

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม เป็นตัวชี้วัดเสริมเนื่องจากข้อมูลไม่ครบทุกปี แต่หากมีการเก็บข้อมูลครบถ้วนนำมาเป็นตัวชี้วัดหลัก

9. พื้นที่ป่าชายเลนและแนวชายฝั่งทะเลที่ถูกกัดเซาะ

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม เป็นตัวชี้วัดเสริม เนื่องจากไม่มีข้อมูลสถิติที่เก็บทุกปี ข้อมูลที่พบเก็บทุก 5 ปี หากจะวัดเรื่องการลดลงหรือเพิ่มขึ้นของพื้นที่ที่ถูกกัดเซาะ หรือวัฏระบบนิเวศที่มีการเปลี่ยนแปลงหลังแนวกันคลื่น เช่น พื้นที่ดินงอก จะสะท้อนค่าตัวชี้วัดได้ในอนาคต

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งระบุว่า รายงานสถานการณ์การกัดเซาะ มีข้อมูลจัดเก็บทุกปี

10 จำนวนชนิดพันธุ์ต่างๆ ที่ถูกคุกคามจนใกล้สูญพันธุ์

ข้อมูลไม่มีการจัดเก็บทุกปี เป็นตัวชี้วัดเสริม

องค์ประกอบย่อยที่ 3 เศรษฐกิจสีเขียว

11. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก

หน่วยวัด ร้อยละของพลังงานเทียบเท่าน้ำมันดิบ

ค่าเกณฑ์มาตรฐาน ใช้ค่าเป้าหมายที่กำหนดในยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจฯ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งกำหนดเป้าหมายที่จะเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก จากร้อยละ 12.94 เป็น ร้อยละ 17.34 ภายในปี 2564 ทั้งนี้ ค่าเป้าหมายในอนาคต ควรใช้ค่าเป้าหมายร้อยละ 25 ที่ระบุในแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก 25% ใน 10 ปี (พ.ศ. 2555 – 2564) ของกระทรวงพลังงาน

$$\text{วิธีคำนวณ} \left[\frac{\text{ผลรวมการใช้พลังงานทดแทนทุกประเภท}}{\text{ปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย}} \right] \times 100$$

ค่าเกณฑ์มาตรฐาน

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม ให้ปรับเกณฑ์มาตรฐานจาก ค่าเป้าหมายร้อยละ ที่ระบุในแผนพลังงานทดแทน 25 17.34 ร้อยละ เป็น และพลังงานทางเลือก

12. สัดส่วนพื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน

หน่วยวัด ร้อยละ

เกณฑ์มาตรฐาน ใช้ค่าเป้าหมายสัดส่วนพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 0.3 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด ภายในปี 2564 ซึ่งเป็นค่าที่แปลงจากเป้าหมาย “พื้นที่การผลิตในรูปแบบเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปี” ที่ระบุไว้ในร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564 (โดยใช่ปี 2556 เป็นปีฐาน)

$$\text{วิธีคำนวณ} \left[\frac{\text{พื้นที่เกษตรอินทรีย์}}{\text{พื้นที่การเกษตรทั้งหมด}} \right] \times 100$$

ค่าเกณฑ์มาตรฐาน

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม ปรับคำว่าสัดส่วน เป็น ร้อยละของพื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืนต่อพื้นที่เกษตรทั้งหมด (เกษตรอินทรีย์) ให้ถามข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ว่าพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อะไรบ้าง มีการนับซ้ำหรือไม่ อธิบายความชัดเจน ของการใช้ปี 2556 เป็นปีฐาน และค่าเกณฑ์มาตรฐานที่ระบุร้อยละ 0.3

13. สัดส่วนปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรต่อพื้นที่การเกษตร

ใช้ข้อมูลสถิติจาก สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2558) ได้แก่ 1) ข้อมูลปริมาณนำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร ได้แก่ สารกำจัดวัชพืช (Herbicide) สารกำจัดแมลง (Insecticide) สารป้องกันและกำจัดโรคพืช (Fungicide) และอื่นๆ* โดยแปลงหน่วยจากตันเป็น กิโลกรัม 2) ข้อมูลพื้นที่การเกษตรทั้งหมดได้จากข้อมูลเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรรายจังหวัด ปี พ.ศ. 2545 – 2559

หน่วยวัด กิโลกรัมต่อไร่

เกณฑ์มาตรฐาน ใช้ค่าเฉลี่ยสัดส่วนปริมาณการนำเข้าสารกำจัดศัตรูพืชต่อพื้นที่การเกษตรในช่วงแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) อยู่ที่ 0.47 กิโลกรัมต่อไร่เป็นค่าเกณฑ์มาตรฐาน

วิธีคำนวณ

$$\left[\frac{\text{ค่าเกณฑ์มาตรฐาน}}{\text{ปริมาณการนำเข้าสารกำจัดศัตรูพืช}} \times \text{พื้นที่การเกษตรทั้งหมด} \right] \times 100$$

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม ทบทวนข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เรื่องข้อมูลการนำเข้าวัตถุดิบอันตรายมาเพื่อใช้ทางการเกษตรโดยตรง หรือเพื่อทางการค้า เป็นตัวกลางผ่านไปยังที่อื่น

14. สถิติอุบัติเหตุจากสารเคมี

ที่มา ข้อมูลจาก กรมควบคุมมลพิษได้มีการจัดเก็บข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมีเป็นประจำทุกปี และเผยแพร่ในรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย และ สถิติอุบัติเหตุจากสารเคมี รวบรวมโดย หน่วยข้อเสนอเทคโนโลยีอันตรายและความปลอดภัย ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีคำนวณ

$$100 - 20 \times \log \left[\text{จำนวนครั้งของการเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมี} \right]$$

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม -

15. จำนวนสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว (ตัวชี้วัดเสริม)

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม ทบทวนข้อมูลจำนวนสถานประกอบการสีเขียว ทั้งหมด ทั้งนี้จากการสำรวจข้อมูลพบว่าประสบปัญหาในเรื่องการเข้าถึงข้อมูล อาทิ การเพิ่มขึ้นของสถานประกอบการ สัดส่วนอุตสาหกรรมสีเขียวกับอุตสาหกรรมทั้งหมด

16. การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นตัวชี้วัดเสริม เนื่องจากอายุโครงการน้อย การเก็บข้อมูลไม่ต่อเนื่องทุกปี

ข้อคิดเห็นจากที่ประชุม -

องค์ประกอบย่อยที่ 4 ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

เป็นองค์ประกอบที่มุ่งเน้นการวัดความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากร การลดความขัดแย้งด้านทรัพยากร จะย้ายองค์ประกอบไปอยู่องค์ประกอบหลัก การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

17. การเพิ่มขึ้นของพื้นที่และจำนวนป่าชุมชน

18. จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ

19. คดีการกระทำผิดด้านสัตว์ป่า

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

1. นายวิวัฒน์ชัย เพชรฐิติวัฒน์	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
2. นางสาวบุญญาดา มะคำไก่	กรมป่าไม้ สำนักบริหารกลาง
3. นางสาวสุภารัตน์ แก้วสุทธิ	กรมป่าไม้ สำนักบริหารกลาง
4. นางสาวกชกร วิสทธิวิสุธาร	มูลนิธิธัมมพัฒนา
5. ดร.นริศรา เมืองสว่าง	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
6. นางสาวน้ำทิพย์ ศรีวงษ์ฉาย	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. นางสาววันวิสาข์ คุณยศยิ่ง	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
9. นางสาวภาวิณี พวงงาม	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
10. นางสาวรวมพร ศิริรัตน์ตระกูล	สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
11. นางสาวอังคณา แยมอุบล	สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
12. นางสาวรัชวดี แสงมหะหมัด	สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า
13. นางสาวนิตยา โพธิ์นอก	สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า
14. นางสาวลลิตพร ล้ออัศจรรย์	สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า
15. นางสาวสุพรรณิการ์ เต็มมี	สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า
16. นายเอกชัย ปิ่นแก้ว	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
17. นางศิริเนตร กล้าหาญ	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
18. นางสาวปณิตา ปิยะพุทธิชัย	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
19. นายสุวิทย์ ศิริไท	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
20. นางชุลีพร บุญยมาลิก	ผู้อำนวยการสำนักวางแผนการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
21. นางสาววีณา เตชะพนาธร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
22. นางนิสวันต์ พิชญ์ดำรง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
23. นายณัฐวุฒิ กรกำจายฤทธิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
24. นางสาวพรรณภา พูลมาก	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
25. น.ส.อมรารรณ ทิวถนอม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
26. น.ส.ปภาณัน วรวิฒนสกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
27. นายสุธัมมะ ธรรมศักดิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
คณะที่ปรึกษา	
28. ศ.สุริชัย หวันแก้ว	ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง
29. ดร.วิฑูรย์ วิริยะสกุลธรณ์	รองผู้อำนวยการศูนย์โรตารีเพื่อสันติภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

30.ดร.บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์	ผู้อำนวยการสถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและ สิ่งแวดล้อม
31.ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย	สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
32.คุณธีรดา ศุภะพงษ์	โครงการ Centre for Humanitarian Dialogue (HD)
33.นายอรรถเศรษฐ์ จริยธรรมานุกุล	SDG Move ม.ธรรมศาสตร์
34.คุณอุษา บุญญเลิศสินรินทร์	สถาบันธรรมรัฐฯ
35.คุณสกุลวลัย อุ่เงิน	สถาบันธรรมรัฐฯ
36.คุณธเนศวร อินทโสติ	สถาบันธรรมรัฐฯ

8. สรุปการประชุมกลุ่มเฉพาะองค์ประกอบหลัก “สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล”

วันพฤหัสบดีที่ 13 กรกฎาคม 2560 เวลา 13.00-16.30 น.

ห้องจามจรี 1 โรงแรมปทุมวันปริ๊นเซส

1. กล่าวเปิดและนำเสนอภาพรวมโครงการ กล่าวเปิดโดย ศ.สุริชัย หวันแก้ว หัวหน้าโครงการ

ศ.สุริชัย หวันแก้ว เป็นประธานในการประชุม และกล่าวเปิดประชุมมีใจความโดยสรุป ถึงโครงการ การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือในการติดตาม ประเมินผลจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความทันสมัยสอดคล้องกับ สภาวะการณ์และความเปลี่ยนแปลงสำคัญด้านการพัฒนาในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ทั้งนี้ การศึกษาดังกล่าวประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสุขภาวะ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสังคม ประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ซึ่งการประชุมวันนี้ เป็นการนำเสนอผลการปรับปรุงดัชนี ด้านสังคม ประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

การนำเสนอภาพรวมโครงการ โดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ ผู้ประสานโครงการและนักวิจัย

ดร.บัณฑิต ได้นำเสนอการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ซึ่งมีคณะทำงานซึ่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละมิติมาร่วมทำการศึกษ โดยผลการปรับปรุงในเบื้องต้นได้มีการปรับปรุง คือ นิยาม ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย จากเดิม คือ สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลย ภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กัน ได้ ถูกต้องดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็น

นิยามใหม่ สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งในด้านจิต กาย ปัญญา เป็น ผลที่เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างคนในครอบครัว ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นองค์รวม โดยมีความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การพัฒนา และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืน

การปรับปรุงองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบหลัก จากเดิม คือ 1) การมีสุขภาวะ 2) ครอบครัว อบอุ่น 3) ชุมชนเข้มแข็ง 4) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล 5) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 6) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

เป็น 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การมีสุขภาวะ 2) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล 3) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล เปลี่ยนชื่อเป็น สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 4) เศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรม 5) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบใหม่ที่ เพิ่มเติมมา

2. การนำเสนอผลการศึกษาและรับฟังข้อเสนอแนะ

นำเสนอโดย คุณธีรดา ศุภะพงษ์ ดำเนินรายการโดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์

คุณธีรดา นำเสนอผลการปรับปรุงตัวชี้วัด “สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล” ได้มีการปรับปรุง ทั้งในส่วนของนิยาม และองค์ประกอบย่อย ดังนี้

นิยาม จากเดิม คนมีศักดิ์ศรี มีสิทธิเสรีภาพ มีความสัมพันธ์ต่อกันบนพื้นฐานของความยุติธรรม ยอมรับ เคารพและปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกันและร่วมบริหารจัดการประเทศกับภาครัฐ เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล ที่มีความโปร่งใส คุ่มค่า และเป็นธรรม นำไปสู่สังคมสมานฉันท์ มีสันติสุขอย่างยั่งยืน สามารถอยู่ร่วมกับนานาชาติอารยะประเทศได้อย่างเป็นมิตร ปรับปรุงเป็น

นิยามใหม่ สังคมที่สมาชิกเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกันและกัน อยู่ร่วมกันได้ท่ามกลาง ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ศาสนาและอัตลักษณ์ ยึดหลักความยุติธรรม ความเสมอภาค มีความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในกติกาของการอยู่ร่วมกัน และสถาบันหลักทางการเมืองที่บริหาร ราชการแผ่นดินอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล

องค์ประกอบย่อยเดิม ประกอบด้วย 1) การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย 2) สังคมที่มีธรรมาภิบาล 3) ความสมานฉันท์ทางสังคม

องค์ประกอบย่อยที่เสนอใหม่ ได้แก่ 1) ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ 2) นิติธรรมและธรรมาภิบาล 3) การกระจายอำนาจ และ 4) การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง

การนำเสนอและหารือกับผู้เข้าร่วมประชุมโดยประเด็นดังนี้

องค์ประกอบย่อย 1 : ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ภาพรวมซึ่งองค์ประกอบหลัก สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ประเด็นสำคัญคือการมีธรรมาภิบาล เมื่อพิจารณาตัวชี้วัด ส่วนใหญ่ใช้ชี้วัดจากผู้ไม่มีอำนาจ ซึ่งในสังคมควรเรียกร้องจากผู้มีอำนาจภาครัฐ และเอกชน เช่น service delivery รัฐใช้บังคับทำเพื่อสาธารณะอย่างไรในการเอื้อสังคมอยู่เย็นเป็นสุข เพื่อให้เป็นไปตามหลักของธรรมาภิบาลที่เน้นความโปร่งใส ทำให้เกิดความเข้มแข็งทางประชาธิปไตย

การจัดทำตัวชี้วัด ถือเป็นเรื่องยากในบริบทสังคมไทย โดยตัวชี้วัดที่ดีควรประเมินผลลัพธ์เชิง กระบวนการและประสิทธิภาพ ต้องชัดเจนในนิยาม ว่าต้องการประเมินผล วัดอะไร วิธีการวัด การ กำหนดค่าเป้าหมาย สำเร็จล้มเหลว ความสัมพันธ์กับฐานข้อมูล ซึ่งจะเป็นเรื่องยาก ในกรณีไม่มีการเก็บ ข้อมูล ตัวอย่างจาก กพร. ทำตัวชี้วัด ไม่มีข้อมูล แก๊ซ คือสร้างฐานข้อมูล

การกำหนดค่าเป้าหมาย ควรยึดโยงกับการจัดเก็บข้อมูล เช่น ข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี หลักการหา ข้อมูลพื้นฐาน หากเทรนด์ขึ้น จะใช้ค่าที่สูงของปีสุดท้าย หาก ข้อมูลผันผวนจะใช้การหาค่าเฉลี่ย

การทำตัวชี้วัดควรวัดได้จริง ความเป็นรูปธรรม มีค่าเป้าหมายชัดเจน มีข้อมูลพอสมควร เช่น ผู้มี จำนวนเลือกตั้งไม่เกินร้อยละ 50 อาจปรับค่าเป้าหมายเป็นร้อยละ 55 โดยเมื่อตั้งค่าเป้าหมายชัดเจน จะมี ผลให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถกำหนดนโยบายและพยายามจัดทำให้ได้ตามเป้าหมาย ซึ่งถือเป็นความท้าทาย

ตัวชี้วัดใหม่ ที่ยังไม่คงที่ ต้องทำความเข้าใจแนวคิดและวิธีพัฒนา เช่น การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ จำเป็นต้องทำความเข้าใจ โดยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าหลายคนอาจยังไม่เข้าใจว่ามีที่มาจากทฤษฎีใหม่ และยังพบว่า การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยังปรากฏรายละเอียดน้อยใน แผนพัฒนาฉบับที่ 12 รวมทั้งยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ยังต้องทำให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถทำตัวชี้วัดได้ตาม เป้าหมาย

ประเด็นการวัดประชาธิปไตยที่มีคุณภาพและเลือกตั้ง ที่นำประเด็นการทุจริตมาทำเป็นตัวชี้วัด เห็น ว่าการทุจริตไม่เป็นตัวแทนที่ดี แต่ควรเอาเรื่องคุณภาพคนที่มีส่วนร่วมในการเมืองเป็นเรื่องหลัก และสามารถ สะท้อนในตัวชี้วัด

ประเด็นการวัดคุณภาพทางการเมือง อยู่ที่ความเข้าใจนโยบาย โดยมองว่าการเลือกตั้งสำคัญอย่างไร ไม่ใช่จำนวนคนที่มาเลือกตั้ง หากพบปัญหาข้อมูลไม่มี เสนอว่าให้จัดทำเป็นข้อเสนอให้มีการสำรวจข้อมูล

ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ เน้นความเข้าใจของคนมาใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิ และพิจารณาการเมืองท้องถิ่นให้เข้ามาเสริมกับการเมืองระดับชาติ การยอมรับ สัดส่วนนักการเมืองที่เข้ามา เทรนด์ เป็นอย่างไร นักการเมือง เก่า กับใหม่

ขาดประเด็นเรื่องการถอดถอน

ประเด็นชีวิต 1.1 การเลือกตั้งในระดับชาติเป็นที่ยอมรับของประชาชน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การเลือกตั้งในระดับชาติเป็นที่ยอมรับของประชาชน วัดอย่างไร เพราะมีความเป็นนามธรรมมาก เช่น free and fair แต่ไม่ได้กล่าวถึงความพอใจ และมีการพูดเรื่องความถี่ที่ต้องเลือกตั้งสม่ำเสมอ ตัวชี้วัดหลักควรเป็นอะไร ทั้งนี้ประเด็นที่สำคัญ ต้องนับคนที่แสดงความไม่เห็นด้วย เพื่อเป็นรัฐอยู่ภายใต้กติกาประชาธิปไตย

1) ร้อยละของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเมื่อเทียบกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

- การเก็บเฉพาะในปีที่มีการเลือกตั้ง อาจดูใน โพล เช่น การยอมรับรัฐบาล เพื่อนำมาใช้ประกอบทำตัวชี้วัด

- จำนวนผู้มาใช้สิทธิ อาจไม่สะท้อน เสนอตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนนักการเมืองรุ่นใหม่เทียบกับนักการเมืองรุ่นเก่า

2) ร้อยละของบัตรเลือกตั้งที่มีการกาช่องไม่ประสงค์ลงคะแนน เมื่อเทียบกับจำนวนผู้มาใช้สิทธิ ตัวชี้วัดเสริม จำนวนคดีที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรงระหว่างช่วงการรณรงค์หาเสียงและในวันที่จัดการเลือกตั้ง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

- เสนอเก็บข้อมูล การ vote no กับสัดส่วนการทำบัตรเสีย เพื่อสะท้อนความตั้งใจว่าตั้งใจทำบัตรเสียจริง หรือเพราะความไม่รู้ ความเข้าใจของคนที่ลงคะแนน

จำนวนผู้กาบัตรในช่องไม่ประสงค์ลงคะแนน อาจไม่สามารถเป็นตัวแทนแทนแท้เรื่องการยอมรับของประชาชน

ประเด็นชีวิต 1.2 การเลือกตั้งระดับชาติที่โปร่งใส เป็นธรรม

3) จำนวนเรื่องร้องเรียนเรื่องการทุจริตเลือกตั้ง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: จำนวน เรื่องร้องเรียนเรื่องการทุจริต ควรเป็นจำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณา

4) จำนวนใบแดง หรือ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ -

5) จำนวนคดีในศาลที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: จำนวน คดีในศาลที่เข้าสู่การพิจารณา อาจมีปัญหาใช้เวลานาน ในการพิจารณา อาจใช้การกลั่นกรองระดับหนึ่งก่อนถึงศาล

ประเด็นชี้วัด 1.3 ความเป็นตัวแทนของภาคส่วนต่างๆ ที่หลากหลายในสถาบันทางการเมือง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ:

การเข้าถึงกระบวนการมีส่วนร่วม คำถามการใช้สัดส่วนอาจไม่ครอบคลุมคนที่เข้าไม่ถึงการเลือกตั้งอย่างครบถ้วน เช่น คนยากจน เสนอตัวชี้วัด ที่สะท้อนการเท่าเทียมเรื่องการเข้าถึง ทั้งนี้ ต้องมีข้อมูลตัวเลข โดยเสนอให้เอาข้อมูลเท่าที่มีอยู่ มาพิจารณาจะวัดกลไกที่มีความเข้มแข็งอย่างไร

ความเป็นตัวแทน เสนอ การเปรียบเทียบคะแนน เช่น ผู้หญิง ขาดพื้นที่ อาจเทียบกับสัดส่วนผู้มาสมัครจริง ไม่ต้องสะท้อนทั่วประเทศ

6) ร้อยละของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: ประเด็นตัวแทน การเป็นตัวแทนแยกหญิง เพิ่มขึ้น ทั้งหมดจะให้เป็น

composite index อย่างไร

จำนวน สมาชิกรัฐสภาที่เป็นหญิง พบว่าผู้หญิง ที่เข้าไปยาก เพราะระบบ primary vote อาจไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เพราะโอกาสสำหรับผู้หญิงน้อย

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: เสนอตัวชี้วัด gender แต่ละกระทรวง

7) สัดส่วนของสมาชิกรัฐสภาที่จำแนกตามอายุ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: การจำแนกตามอายุ ทำได้ยาก เพราะธรรมชาตินักการเมืองเมื่อเข้ามาเป็นแล้ว จะอยู่ตลอด

8) สัดส่วนของสมาชิกรัฐสภาที่จำแนกตามอาชีพ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

9) สัดส่วนของสมาชิกรัฐสภาที่จำแนกตามศาสนา

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: จำแนกตามศาสนา จะวัดยาก เนื่องจากเป็น secular state เสนอให้พิจารณาเป็นมองเป็นตัวแทน เช่น มุสลิมร้อยละ 3 มาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรืออาจพิจารณานำออก เนื่องจากการจำแนกตามศาสนาไม่สะท้อน

10) สัดส่วนของสมาชิกรัฐสภาที่จำแนกตามความบกพร่องทางร่างกาย

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

ประเด็นชี้วัด 1.4 ความเชื่อมั่นในการบริหารงานภาครัฐ

11) คะแนนจากการสำรวจเรื่องความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของรัฐบาล (Functioning of Government) ใน Democracy Index ที่จัดทำโดย The Economist Intelligence Unit (EIU)

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: ให้ระวังการใช้ index EIU เนื่องจากเป็นข้อมูลจากต่างประเทศและมีการจัดเก็บอย่างไร

12) จำนวนคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครอง รายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: คดีศาลปกครองลดลงวัดได้อย่างไร สะท้อนหรือไม่ อาจพิจารณาจากข้อมูลของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม

13) จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา รายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา ลดลงอาจไม่สะท้อน เพราะบางครั้งมีกลุ่มชุมนุมประท้วงก็ไม่ได้มีการระบุข้อมูล อาจไปหาข้อมูลเพิ่มเติมจากศูนย์ดำรงธรรม และศูนย์รับเรื่องร้องเรียน ของ กพร.

ประเด็นชี้วัด 1.5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะและนิติบัญญัติ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ:

การให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายทำได้อย่างไร ทั้งนี้หากวัดจำนวนครั้งมากกว่าการ response จะวิเคราะห์ได้ยาก

การมีส่วนร่วมของประชาชน จากกรณีของรัฐเรียกไปปรับทัศนคติ การจำกัดสิทธิ จะนำไปใช้เป็นตัวชี้วัดได้หรือไม่

14) ร้อยละของร่างกฎหมายที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ต่อจำนวนกฎหมายที่ผ่าน และมีการประกาศใช้

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

15) สัดส่วนของจำนวนครั้งของการจัดประชุมรับฟังความเห็นและข้อเสนอของประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ ตามแนวทางปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 ต่อจำนวนร่างพระราชบัญญัติรายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: เสนอจำนวนหน่วยงานภาครัฐที่ตอบรับข้อเสนอของประชาชน จะสะท้อนการมีส่วนร่วมได้มากกว่า

ประเด็นชี้วัด 1.6 ความเข้มแข็งของการเมืองภาคพลเมืองและความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ:

เรื่อง ความเข้มแข็งของการเมืองภาคพลเมืองและความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ไม่สะท้อนความเข้มแข็งภาคการเมือง ต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน

ต้องการให้พิจารณาตัวชี้วัดที่สะท้อนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น เพราะมีข้อสังเกตว่าประเด็นใดที่เป็นนโยบายสาธารณะจริง และสะท้อนการเข้าถึงการมีส่วนร่วม ที่จะไปจำกัดคนที่เข้าถึง จะหลุดตั้งแต่ต้น

ตัวชี้วัดเสริม ในประเด็นชี้วัด มีความเกี่ยวข้องน้อยมาก

16) จำนวนเรื่องที่ประชาชนตั้งข้อเรียกร้องในประเด็นที่เกี่ยวกับสาธารณะผ่าน change.org รายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

17) จำนวนเรื่องที่มีการขอข้อมูลผ่านกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ รายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

18) ร้อยละของจำนวนร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 เกิน 100 ความเห็น เมื่อเทียบกับจำนวนร่างพระราชบัญญัติที่มีการเสนอให้พิจารณาในรัฐสภา รายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: การยกร่างกฎหมายพบว่าทำได้ยาก อีกทั้งอธิบายเหตุผลของการวัดและใช้เกณฑ์ที่ 100 ความเห็น ทำไม่ไม่ใช่ตัวเลขอื่น เช่น 200

19) จำนวนการยื่นใช้สิทธิการชุมนุมสาธารณะ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

องค์ประกอบย่อย 2 : นิติธรรมและธรรมาภิบาล

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ:

เสนอปรับชื่อองค์ประกอบ โดยให้ธรรมาภิบาล อยู่ก่อนคำว่านิติธรรม ทั้งการเรียงลำดับหัวข้อ ประเด็นชี้วัด ควรเรียงตามลำดับก่อนหลัง โดยมองว่าธรรมาภิบาลมีความโปร่งใส จะอยู่ก่อนจากนั้น เชื่อมโยงด้วยการใช้อำนาจ ตามด้วยการทุจริต คอร์รัปชัน

ท้องถิ่น ควรนำมาอยู่เรื่องการกระจายอำนาจ

การเมืองภาคประชาชน ควรนำมาใช้พิจารณาร่วมด้วย

ประเด็นชี้วัด 2.1 การจำกัดอำนาจของรัฐบาล

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: พิจารณาการปรับข้อประเด็น การจำกัดอำนาจของรัฐบาล และในรายละเอียด ขาดเรื่องบทบาทของสื่อ และเอกชน ควรพิจารณาเพิ่มเติมบทบาทสื่อ และ think tank

20) จำนวนเรื่องร้องเรียนที่กรรมการสิทธิมนุษยชนมีมติว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือ การเลือกปฏิบัติจากการออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

21) จำนวนคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเรื่องการออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่ขัดต่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: พิจารณาเพิ่มเติมเรื่องการพิจารณาโดยศาลปกครอง

ประเด็นชี้วัด 2.2 การปลดคอรัปชั่น

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: ปรับการใช้คำว่า ปลดคอรัปชั่น เป็นคำอื่น

การสำรวจคอรัปชั่น ของแต่ละประเทศจะวัดยาก เช่น ฐานเงินเดือนของ รัฐมนตรีไทยกับสิงคโปร์ ต่างกัน ดังนั้นระดับการทุจริตต่างกัน

22) คะแนนจากการสำรวจ Corruption Perception Index (CPI) รายปี เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: ข้อมูลมาจากแหล่งใด จากต่างประเทศหรือไม่ ไม่ควรพิจารณาเพิ่มขึ้น หรือ ลดลง

CPI มีข้อสังเกต ตัวชี้วัดความเป็นประชาธิปไตย อยากให้ไปดูลำดับของไทย

หาแหล่งข้อมูล ด้าน transparency international จากต่างประเทศ นอกเหนือจาก CPI

23) จำนวนเรื่องที่ยุติกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) รับว่าคดีมีมูล

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

24) จำนวนเรื่องที่ยุติกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปท.) รับว่าคดีมีมูล

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

ประเด็นชี้วัด 2.3 ความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ:

ข้อสังเกต การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมมีตัวชี้วัดใดที่สะท้อน ทั้งนี้มีประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ควรพิจารณาในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

การใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก กระบวนการยุติธรรมมีความพยายามตั้งศาลยุติธรรมจังหวัดในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในพื้นที่ มีระบบการแบ่งเขตข้อพิพาทและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี มีคณะกรรมการ กทจ. อาจให้เป็นแหล่งข้อมูลได้

มีข้อมูลที่จัดทำ ได้แก่ การวัด IPA การวัดระดับคุณธรรมความโปร่งใสในการบริหารงานภาครัฐ

25) คะแนนผลการสำรวจการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐของ Global Open Data Index

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

26) จำนวนโครงการก่อสร้างที่เข้าโครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (COST) สัดส่วนต่อจำนวนโครงการที่ไม่ได้เข้าโครงการต่อปี

27) จำนวนข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) ที่มีการลงนามร่วมกัน 3 ฝ่าย ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ
เจ้าของโครงการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมการเสนอราคา และผู้สังเกตการณ์
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: ข้อ 26 และ 27 อาจพิจารณาตัวชี้วัดใดควรมาก่อน หลัง ด้านข้อมูลพบว่า
ตัวเลขบริษัทที่มีธรรมาภิบาลซึ่งสามารถขอได้ที่ ปบข. รวมทั้งความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐ ควร
เพิ่มเอกชนเนื่องจากมี entire corruption อาจพิจารณาเพิ่มเติมตัวชี้วัด

ประเด็นชี้วัด 2.4 การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: เพิ่มเติม ความเท่าเทียมในประเด็นชี้วัด

28) ร้อยละของจำนวนคดีที่มีการตัดสินว่าผิดจริงต่อจำนวนเรื่องที่มีการส่งฟ้องศาล

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: คดีมีทั้งแพ่ง อาญา ปกครอง พิจารณาเพิ่มคดีอาญาที่มีการส่งฟ้องศาล และ
เปลี่ยนจากเพิ่มขึ้น เป็น ลดลง

29) ร้อยละของจำนวนคดีที่ศาลฎีกาพิจารณาเสร็จ เมื่อเทียบกับจำนวนคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาในแต่ละปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: เพิ่มศาลปกครองสูงสุด และอธิบายสาเหตุใดที่ตัวชี้วัดเป็นศาลฎีกา ทั้งนี้
นักวิจัยชี้แจงว่าเพื่อดูจำนวนคดีที่สิ้นสุด

เสนอเรื่อง ระยะเวลาการพิจารณา สามารถสะท้อนการมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นประเด็นที่
ประชาชนให้ความสำคัญเรื่องผลสัมฤทธิ์เป็นการวัดระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อประสิทธิภาพของ
กระบวนการยุติธรรม

30) ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม เมื่อเทียบกับจำนวนเรื่องที่ผ่านมาเกณฑ์การ
ให้ความช่วยเหลือ รายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: ควรปรับเป็นตัวชี้วัดเสริม โดยนำคู่ความคดีมาเป็นตัวชี้วัดหลัก เช่น
สัดส่วนผู้แจ้งความร้องทุกข์เทียบสถิติร้องทุกข์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อดูว่ากระบวนการยุติธรรมให้
ความเสมอภาค ดูประสิทธิภาพ ค่าใช้จ่ายและระยะเวลา

31) ร้อยละของจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม เมื่อเทียบกับจำนวนเรื่องที่ผ่านมาเกณฑ์การ
ให้ความช่วยเหลือ รายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: อาจเพิ่มเติมในเรื่องค่าใช้จ่ายของคู่ความ และพิจารณาตัวชี้วัดเสริม สัดส่วนผู้
ที่แจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงาน ต่อสถิติอาชญากรรมทั้งหมด ซึ่งจะสะท้อนความเชื่อมั่นในกระบวนการ
ยุติธรรม (สำนักงานสถิติอยู่ระหว่างจัดเก็บข้อมูล)

ประเด็นชี้วัด 2.5 การใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก

32) ร้อยละของจำนวนกรณีพิพาทที่สามารถหาข้อยุติได้โดยเครือข่ายยุติธรรมชุมชน เมื่อเทียบกับจำนวน
เรื่องที่เครือข่ายยุติธรรมชุมชนดำเนินการในกระบวนการไกล่เกลี่ยทั้งหมด รายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

33) ร้อยละของจำนวนคดีอาญาที่มีการประนอมข้อพิพาทผ่านกระบวนการทำงานของศูนย์คุ้มครองสิทธิและ
เสรีภาพในคดีอาญา เมื่อเทียบกับจำนวนคดีอาญาทั้งหมด รายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

องค์ประกอบย่อย 3 : การกระจายอำนาจ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ:

การวัดความอยู่สุขของคน วัดไม่ได้ สิทธิในการเป็น freeman วัดอย่างไร ซึ่งต้องวัดเรื่องสิทธิ
มนุษยชน เพิ่มการเป็นปัจเจก สิทธิมนุษยชน การเป็นสุขเป็นตัวตน เป็นเมือง เป็นประเทศ

ดัชนีวัดหลัก ต้องชัดเจน ส่วนดัชนีเสริมที่มีเทรนด์ มาสนับสนุน ซึ่งต่อไปทำใหม่ จะต้องมีข้อมูลใน อนาคต

คอร์ปชั่น มาไว้ท้องถิ่น จะคลุมเครือ เพราะหากมีการกระทำความผิดจะอยู่ในขั้นตอนที่กฎหมาย กลาง จัดการ แต่ไม่ใช่ กฎหมายท้องถิ่น ดังนั้นปรับเรื่อง คอร์ปชั่นท้องถิ่น ย้ายไปอยู่เรื่องการปลอดคอร์ปชั่น เพื่อไม่ให้คลุมเครือ แต่หากเลือกว่าจะอยู่ที่ไหนต้องอธิบายให้ชัดเจนถึงเหตุผลในแต่ละตัวชี้วัด

อยากให้พิจารณาโครงการที่ประชาชนเสนอ มากกว่าของภาครัฐที่เสนอ เพื่อให้สะท้อนการมีส่วนร่วม และการกระจายอำนาจ

ประเด็นชี้วัด 3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานและตรากฎหมายภายในท้องถิ่นของตนเอง

34) จำนวนร้อยละของการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาในพื้นที่ เมื่อเทียบกับ จำนวนโครงการ รายปี

ข้อสังเกต ภาครัฐมีโครงการและจัดเวทีรับฟังที่หาข้อมูลได้ แต่ควรพิจารณาเพิ่มเติมในประเด็น จำนวนโครงการที่เป็นของประชาชนเสนออยากทำ เพื่อสะท้อนเรื่องการกระจายอำนาจ

35) จำนวนข้อบัญญัติท้องถิ่นและเทศบัญญัติที่มาจากการใช้สิทธิของประชาชนเข้าชื่อเพื่อเสนอข้อบัญญัติ ท้องถิ่น (ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 254)

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

36) การใช้สิทธิของประชาชนเข้าชื่อเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น (ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 254)

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

ประเด็นชี้วัด 3.2 การกระจายอำนาจทางการคลังและประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณในระดับท้องถิ่น

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: ควรอธิบายถึงความชัดเจนของการวัดการกระจายอำนาจเชิง ประสิทธิภาพ

37) ร้อยละของจำนวนงบประมาณที่มีการจัดสรรให้กับการบริหารส่วนท้องถิ่น เมื่อเทียบกับปีย้อนหลัง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: งบประมาณแต่ละปีขึ้น ลงตามรายได้ที่รัฐเก็บได้ หากจะเทียบ ควรพิจารณา ตัวชี้วัด สัดส่วนงบประมาณท้องถิ่นเทียบกับงบประมาณส่วนกลาง

38) ร้อยละของจำนวนเงินที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บภาษีได้เอง เมื่อเทียบกับงบประมาณที่มีการ จัดสรรให้กับการบริหารส่วนท้องถิ่น รายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

39) ร้อยละของจำนวนคดีทุจริตจากการบริหารท้องถิ่นที่มีการตัดสินว่าผิดจริง ต่อจำนวนคดีที่เกิดจากการ บริหารงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่มีการตัดสินว่าผิดจริง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

ประเด็นชี้วัด 3.3 การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่โปร่งใส เป็นธรรม เอื้อให้มีความเป็นตัวแทนของภาคส่วน ต่างๆ ที่หลากหลาย ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

40) จำนวนคดีในศาลที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

41) จำนวนร้อยละของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้หญิง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

องค์ประกอบย่อย 4 : การป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ:

หัวข้อต้องมีนิยาม และตัดคำว่า สังคม ออก และควรจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง โดยการเรียงลำดับหัวข้อ ปรับให้ชัดเจน ความรุนแรงทางการเมืองเทียบกับอะไร

สิทธิมนุษยชน เช่น ความสุขของคนกลุ่มหนึ่งอาจไม่สะท้อนกับคนอีกกลุ่มหนึ่ง จะชั่งน้ำหนักของสังคมอยู่เย็นเป็นสุขอย่างไร เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน พบปัญหาชายแดนภาคใต้ที่มักให้ความสำคัญกับไทยมุสลิม โดยลืมมองถึงไทยพุทธ ทำอย่างไรให้ครอบคลุมทั้งหมด

ประเด็นชีวิต 4.1 เหตุการณ์รุนแรงที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

42) จำนวนคดีที่เกิดจากเหตุการณ์รุนแรงที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง รายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

43) จำนวนผู้เสียชีวิตภายใต้การควบคุมสถานการณ์ของรัฐ ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง รายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

44) จำนวนผู้บาดเจ็บภายใต้การควบคุมสถานการณ์ของรัฐในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง รายปี

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

45) จำนวนผู้ที่ยื่นเรื่องขอรับการเยียวยาผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

46) จำนวนผู้ต้องคดีที่มีเหตุมาจากชุมนุมทางการเมือง และความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

47) สถิติเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (กสม.) เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

48) สถิติผู้ถูกบังคับให้สูญหายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

ประเด็นชีวิต 4.2 เหตุการณ์รุนแรงจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ:

การมองมิติอยู่เย็นเป็นสุขกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจต้องทำ perception index เพื่อดูว่าปัจจัยใดเพิ่มขึ้น ลดลง เช่น ความรู้สึกว่าได้รับความเป็นธรรมจากภาครัฐ

กอรมน. อาจไม่ยอมรับข้อมูล เช่น จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรง จำนวนผู้บาดเจ็บ จำนวนผู้เสียชีวิต โดย กพร. ได้จัดทำและกอรมน. ยอมรับ คือ จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบ กับจำนวนหมู่บ้านที่เกิดเหตุรุนแรง

ปัญหาความรุนแรงทางการเมือง ควรทำให้ชัดเจน scale down สิทธิมนุษยชน ย้ายไปอยู่เรื่องความรุนแรง

49) จำนวนเหตุการณ์รุนแรงจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ที่เกิดจากการกระทำโดยกลุ่มก่อความไม่สงบ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนในแผนพัฒนาฉบับที่ 12 เรื่องสิทธิเสรีภาพ วัดจากประชาชนไม่ถูกกดดัน

50) สัดส่วนจำนวนผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์รุนแรงจากสถานการณ์ความไม่สงบ ต่อจำนวนประชากร 100,000 คน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: การใช้สัดส่วนอาจไม่สามารถสะท้อนตัวชี้วัดได้ พิจารณาให้ใช้จำนวนจริง

51) สัดส่วนจำนวนผู้บาดเจ็บจากเหตุการณ์รุนแรงจากสถานการณ์ความไม่สงบ ต่อจำนวนประชากร 100,000 คน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: การใช้สัดส่วนอาจไม่สามารถสะท้อนตัวชี้วัดได้ พิจารณาให้ใช้จำนวนจริง

52) จำนวนงบประมาณที่ใช้ในการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

53) จำนวนผู้ต้องคดีความมั่นคงจากเหตุการณ์ใน จชต.

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

54) จำนวนผู้ถูกควบคุมตัวในฐานะผู้ต้องสงสัยและผู้ต้องขังจากคดีความมั่นคงจากเหตุการณ์ ใน จชต.

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

55) จำนวนเรื่องร้องเรียนเรื่องการละเมิดสิทธิใน จชต. ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

56) จำนวนเรื่องร้องเรียนต่อกรรมการสิทธิมนุษยชน ที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนผ่านการใช้สื่อสังคม, การเลือกปฏิบัติทางอัตลักษณ์ และการค้ามนุษย์

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

ประเด็นชี้วัด 4.3 สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิทางการเมือง

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: ให้นิยามสิทธิทางการเมือง การมีเสรีภาพการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

57) สัดส่วนจำนวนคดีที่มีการฟ้องด้วย พรบ. คอมพิวเตอร์ในกระบวนการยุติธรรมและศาลตัดสินว่ามีความผิด

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

58) ร้อยละของระดับความไว้วางใจทางสังคม ใน World Values Survey

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

ประเด็นชี้วัด 4.4 การเคารพในความแตกต่างทางอัตลักษณ์และอุดมการณ์

59) จำนวนร้อยละของการให้ความสำคัญกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพผู้อื่น

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ: -

รายนามผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายณัฐภานุ นพคุณ	กองการสังคม กรมองค์การระหว่างประเทศ
2. ดร.ชำนาญ จันทร์เรือง	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. ศ.ดร.อมรา พงศาพิชญ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผศ.ดร.รัชดา ธนาดิเรก	พรรคประชาธิปัตย์
5. นางทิพย์พาพร ตันติสุนทร	สถาบันนโยบายศึกษา
6. นางสาวธนพร เดชอุทธิพิทักษ์	สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

7. นายวรบุตร วรศักดิ์เพชร	สำนักงานประมาณ
8. นายณรงค์ บุญโญ	สำนักงาน ก.พ.ร.
9. นายอนุสิทธิ์ พาวัฒนา	สำนักงาน ก.พ.ร.
10.นางมยุฟ้า วัฒนศักดิ์	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
11.นางธัญสินี ทิมศรี	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
12.นายนิกร จำนง	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
13.นางสาวอัจฉรา ฉายากุล	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
14.นายจักรี ทิณาเกิด	
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
15.นายณัฐวุฒิ กรดำจายฤทธิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
16.นายสุธัมมะ ธรรมศักดิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
คณะที่ปรึกษา	
17.ศ.สุริชัย หวันแก้ว	ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
18.ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	ผู้อำนวยการสถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและ สิ่งแวดล้อม
19.รศ.ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ	คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
20.นางสาวธีรดา ศุภะพงษ์	นักวิจัยด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล โครงการ Centre for Humanitarian Dialogue (HD)
21.นายอรธเศรษฐ์ จิรยธรรมานุกูล	ศูนย์บริการวิชาเศรษฐศาสตร์ SDG Move ม.ธรรมศาสตร์
22.คุณอุษา บุญญเลิศสินรินทร์	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
23.คุณสกุลวลัย อุ่เงิน	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
24.คุณธเนศวร อินทโสติ	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

9.สรุปประชุมกลุ่มย่อย (focus group) “องค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม”

วันศุกร์ที่ 21 กรกฎาคม 2560 เวลา 13.30-16.30 น.

ห้องประชุมสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.การนำเสนอภาพรวมโครงการ โดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ ผู้ประสานโครงการและนักวิจัย

ดร.บัณฑิต นำเสนอการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ซึ่งมีคณะทำงานซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละมิติมาร่วมทำการศึกษา โดยผลการปรับปรุงในเบื้องต้นได้มีการปรับปรุง คือ นิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย จากเดิม คือ สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างถูกต้องดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็น นิยามใหม่ สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งในด้านจิต กาย ปัญญา เป็นผลที่เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างคนในครอบครัว ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นองค์รวม โดยมีความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืน

การปรับปรุงองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบหลัก จากเดิม คือ 1) การมีสุขภาวะ 2) ครอบครัวยั่งยืน 3) ชุมชนเข้มแข็ง 4) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล 5) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 6) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม เป็น 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การมีสุขภาวะ 2) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล 3) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล เปลี่ยนชื่อเป็น สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 4) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม 5) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบใหม่ที่เพิ่มเติมมา

2.การนำเสนอและรับฟังประเด็นข้อเสนอแนะ องค์ประกอบหลักด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม โดย ผศ.ดร.พรเทพ เบญญาอภิกุล และ รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ

องค์ประกอบย่อย การมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี

1) ประเด็นชีวิต โอกาสการมีงานทำที่เหมาะสม

1.1) อัตราการว่างงานและการจ้างงานต่ำระดับ

- การทำงานต่ำกว่าระดับ ยังมีนิยามอื่นด้วย เช่น การทำงานต่ำกว่าวุฒิการศึกษา (ปัจจุบันมีการศึกษาของ ม.มหิดล ในเรื่องการทำงานต่ำกว่าระดับการศึกษา) (สำนักงานสถิติฯ) อย่างไรก็ตาม การทำงานต่ำกว่าระดับ (under-employment) ก็ได้รวมกลุ่ม Self-employed หรือ ประเภทผู้ประกอบการอาชีพอิสระ

- “โอกาสการมีงานทำ” อาจจะมีได้หมายความว่า “มีงานทำ” บางคนเลือกไม่ทำงาน หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่ง อุปสงค์และอุปทานไม่สอดคล้องกัน

- ในกรณีของการจ้างงานภาคเกษตรนั้น พบว่า หากเมื่อใดสภาวะการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการซบเซา กลุ่มแรงงานเหล่านี้จะเคลื่อนย้ายไปทำงานในภาคเกษตร (หรือกลับบ้านในต่างจังหวัด) จึงมีข้อสังเกตเกี่ยวกับ “อัตราการจ้างงาน” ที่มีอัตราสูง (หรืออัตราการว่างงานที่ต่ำ) นั้น จะสะท้อนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจดังกล่าวหรือไม่ และอย่างไร

1.2) ดัชนีความต่างของค่าจ้างระหว่างเพศ

- ความแตกต่างด้านค่าจ้างตั้งข้อมูลที่น่ามาใช้ นั้น เป็นการรวบรวมข้อมูลจากลูกจ้างที่มีสถานะเป็น “ลูกจ้าง” เท่านั้น ไม่ได้รวม กลุ่มที่เป็นผู้ประกอบการ
- มีข้อสงสัยเกี่ยวกับนิยามว่าดัชนีความต่างของค่าจ้างนั้น เป็นการวัดความแตกต่างของค่าจ้างในระดับการศึกษาเดียวกันหรือไม่ หรือ อาชีพเดียวกันหรือไม่
- ปัจจุบัน พฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ที่ไม่สนใจจะเป็น “มนุษย์เงินเดือน” นั้น หรือ กลุ่ม Start-up ดังนั้น ดัชนีนี้จะเหมาะสมในการประเมินเรื่องการเมืองงานทำที่ตีหรือไม่
- การใช้ค่า Median ของค่าจ้าง อาจจะไม่เหมาะสม
- ความแตกต่างระหว่างรายได้ อาจจะเป็นความแตกต่างระหว่าง สาขาการผลิตก็ได้ เช่น รายได้จากภาคเกษตร และรายได้จากภาคอุตสาหกรรม
- อาจจะต้องระมัดระวังเรื่องความซ้ำซ้อนของความแตกต่างด้านค่าจ้างราย Sector กับ Gender
- ในกรณีเรื่อง wage นั้น อาจจะใช้ข้อมูล GDP Income Approach มาใช้ประโยชน์ในการเปรียบเทียบก็ได้

2) ประเด็นชี้วัด การมีหลักประกันและความปลอดภัยในการทำงาน

2.1) สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการต่อจำนวนผู้ปฏิบัติงานทำ

- ข้อมูลดังกล่าวมาจากกลุ่มลูกจ้างเท่านั้น (formal sector) (สำนักงานสถิติฯ) ซึ่งประกอบด้วยบุคคลทั่วไปที่จดทะเบียนในระบบประกันสังคม ลูกจ้างภาครัฐและภาคเอกชน
- นิยามและขอบเขตของ “สวัสดิการ” คืออะไร รวมการรักษาพยาบาลด้วยหรือไม่

2.2) สถิติอัตราการประสออันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน

- ข้อมูลของสำนักงานสถิติฯมาจากกลุ่มลูกจ้างเท่านั้น

องค์ประกอบย่อย เศรษฐกิจเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

1) ประเด็นชี้วัด การพึ่งตนเองและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ

1.1) ช่องว่างการออมและการลงทุนต่อ GDP

- Saving-Investment Gap นั้น โดยนำข้อมูลของดุลบัญชีเดินสะพัด (จัดทำโดย BOT) นั้น อาจจะมีปัญหา เกี่ยวกับองค์ประกอบย่อย เพราะในช่วงเวลาที่ผ่านมา ภาคเอกชนไม่ลงทุน (หรือการลงทุนเอกชนลดลง) จึงทำให้ Saving มีมูลค่าเกินกว่าความเป็นจริง ด้วยเหตุนี้ จึงต้องระมัดระวังเรื่อง “เกณฑ์มาตรฐาน” ในการทำดัชนี

1.2) หนี้ครัวเรือนต่อ GDP

1.3) ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP

- ควรเพิ่มรายจ่ายด้านเทคโนโลยีและการจัดการด้านวิทยาศาสตร์ (สำนักงานสถิติฯ)
- ค่าใช้จ่ายดังกล่าว อาจจะไม่ใช่รายจ่ายเพื่อ Technology ที่แท้จริง เพราะเป็นรายจ่ายที่รวม “ค่าจ้างหรือค่าตอบแทนนักวิจัย” ซึ่งเป็นเงินที่สูงเช่นกัน
- อาจจะใช้มูลค่าของการออก Licenses (สิทธิบัตร) ให้แก่ภาคธุรกิจในการประกอบกิจการ โดยมีหน่วยงานที่เป็นผู้ออก Licenses คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัย-มหิดล (ITD) รวมทั้งคณะกรรมการอาชีวศึกษา ในการสร้าง brand ของผลิตภัณฑ์

- การใช้ตัวชี้วัด R&D อาจจะทำให้มองข้ามผลกระทบในด้านอื่น เช่น citation และ patents ที่มีการผลิตออกมาเยอะ แต่ไม่ได้ถูกนำไปใช้งานเชิงพาณิชย์ (เปรียบเทียบเป็น Loss ของการลงทุนพัฒนาวิจัย) ดังนั้น จึงควรพิจารณาเฉพาะ Patents ที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ หรือที่ active

- นอกจากนี้ตัวชี้วัดอาจจะต้องเน้นเรื่อง Process หรือการข้ามผ่าน Thailand 4.0 จะต้องทำอย่างไร

2) ประเด็นชี้วัด เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2.1) อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของรายได้ที่แท้จริงต่อประชากร (GDP/head growth)

- การใช้อัตราเฉลี่ยการเติบโตของ GDP ต่อ ประชากร นั้น จะต้องคำนึงด้วยว่า จะนำมาใช้เพื่อประเมินผลของการดำเนินงานของแผนฯ 12 ด้วย เพื่อประเมินว่าสุดท้ายของแผน 12 นั้น ประเทศพัฒนา โดยต้องไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ดังนั้น GDP growth 5% ต่อปี (เพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ 20 ปี เพื่อให้มีรายได้ประชาชาติ 12,000 USD) จึงอาจจะต้องพิจารณาตัวเลข 12,000 USD ซึ่งเป็นการคำนวณ at Current Price ดังนั้น จึงไม่ควรคำนวณนำ Real GDP มาคำนวณ เป็น per capita

2.2) ความเข้มข้นของการใช้พลังงาน (energy intensity: ktoe/1,000 ล้านบาท)

- ตัวชี้วัดนี้ ต้องมีคำอธิบายให้ชัดเจนว่าจะทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพได้อย่างไร

- อาจจะต้องเพิ่มตัวชี้วัดด้านคุณภาพ

2.3) ตัวชี้วัดการทำธุรกิจของธนาคารโลก (WB Doing Business Indicator)

- มีตัวชี้วัดใดที่จะสะท้อนว่าการทำธุรกิจหรือการค้าเงินนั้น เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจมหภาคเข้มแข็ง

2.4) สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงและระดับกลางต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมด

3) ประเด็นชี้วัด เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ

3.1) หนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

3.2) อัตราเงินเฟ้อ

- เกณฑ์มาตรฐานของ BOT ใช้ core inflation สำหรับทำ Inflation Targeting ดังนั้น อาจจะต้องปรับเกณฑ์หรือข้อมูลในการทำตัวชี้วัด (หากข้อมูลเป็น Headline Inflation)

องค์ประกอบย่อย ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

1) การกระจายรายได้และความมั่งคั่งที่เป็นธรรม

1.1) สัดส่วนคนจน

- ปัญหาสัดส่วนคนจนในปัจจุบันมีน้อยลง แต่ “สัดส่วนคนจน” เป็นตัวเลขประชาชนเข้าใจง่าย เพราะเป็น absolute poverty

- ปัจจุบันมี “คนอยากจน” ประมาณ 14 ล้านคน – จะต้องระวังเรื่องตัวชี้วัด

1.2) สัดส่วนการถือครองรายได้ของประชากรร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ ประชากรร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด

- Gini Coefficient เป็นค่าที่ประชาชนเข้าใจยาก (เพราะเป็น relative poverty) อย่างไรก็ตาม

อาจจะปรับค่าเป็น 40% แรก ต่อ 40 % สุดท้าย อาจจะเหมาะสมกับปัจจุบัน (เพราะสัดส่วนคนจนน้อยลง)

1.3) สัดส่วนการถือครองที่ดินของประชากรร้อยละ 20 ที่มีที่ดินสูงที่สุด ต่อ ประชากรร้อยละ 20 แรกที่มีที่ดินน้อยที่สุด

2) การลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่

2.1) สัดส่วนการถือ GDP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ GDP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด

- ความแตกต่างระหว่างพื้นที่โดย GDP per capita เพื่อวัด regional disparity นั้น อาจจะใช้เป็น per area มากกว่า per capita เช่น จังหวัดในกลุ่ม EEC อาจจะมีปัญหาเรื่องการกระจายรายได้ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดและยุทธศาสตร์จังหวัด ซึ่งมีความแตกต่างกัน (ที่อาจจะมีผลต่อจำนวนประชากรในพื้นที่)

- อาจจะเป็นสัดส่วน 40:40 หรือ 40:10 ได้หรือไม่

- จะเปลี่ยนเป็นการเสียภาษีของคนจน ต่อ การเสียภาษีของคนรวย ได้หรือไม่ - ปัจจุบันมีข้อเสนอให้มีการปรับโครงสร้างระบบภาษีเพื่อสร้างความเป็นธรรม เช่น earmark tax, capital gain tax

ประเด็นอื่นๆ

(1) ตัวชี้วัดที่สะท้อน “เศรษฐกิจพอเพียง” ยังไม่เห็น (อ้างถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นกรอบการวิเคราะห์ความอยู่เย็นเป็นสุขฯ)

(2) อยากเห็นตัวชี้วัดใหม่ ที่สะท้อน “อยู่เย็นเป็นสุข” พร้อมๆ กับการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ เช่น โรคที่เกิดจากการเติบโตของภาคอุตสาหกรรม กติกาของ WEEE ที่เน้นกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่แหล่งผลิต การสร้างมลพิษรอบโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น

(3) บริบทการพัฒนาในอนาคต 5 ปี (เช่น หน่วยงานจะมาทำงานแทนคน) อาจกระทบ “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ได้ และการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี จะส่งผลกระทบต่อ “คน” อย่างไร ดังนั้น ตัวชี้วัดเดิม อาจจะทำให้อยู่ใน “วังวนเดิม” ซึ่งอาจจะไม่สะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขได้ บางประเด็น อาจจะเป็น “ตัวชี้วัดเสริม” ก็ได้

(4) การพึ่งพาตนเอง อาจมองที่ การเพิ่มมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (value added) และการเพิ่มประสิทธิภาพแรงงาน (labour productivity)

(5) ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ อาจวัดที่ competitiveness ที่อาจจะใช้แทนค่าใช้จ่ายด้าน R&D ก็ได้

(6) ระดับปัจเจกชน จะได้รับผลกระทบจากภาพรวมหรือไม่

(7) ความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจกับสุขภาวะ เป็นอย่างไร

(8) จากประสบการณ์ของประเทศภูฏาน คือ กระบวนการจัดเก็บข้อมูลอาจจะไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคม เช่น UN นำดัชนีของตนมาใช้กับภูฏาน อย่างไรก็ดี การทดสอบในระดับพื้นที่ ว่าประชาชนรู้สึก “พอเพียง” และ “เป็นสุข” อย่างไร

(9) เพิ่มตัวชี้วัดด้านความมั่นคงของประชาชน คือ ตัวชี้วัดด้านประกันภัยหรือประกันชีวิต (เพิ่มความมั่นคงในระดับปัจเจกชน ได้ระดับหนึ่ง) เช่น Insurance.../GDP ซึ่งขณะนี้อยู่ที่ประมาณ 5.42% -- การประกันชีวิตเปรียบเสมือนการออมอย่างหนึ่งเช่นกัน (คล้ายกองทุนการออมแห่งชาติ)

(10) การตีความ ควรจะสอดคล้องกับ Objective

(11) ดัชนีใดแปรผันหรือแปรผกผัน – อัตราใดจึงจะเหมาะสม

(12) ตัวชี้วัดควรเป็นผลงานของภาครัฐ

(13) ตัวชี้วัดอาจจะไม่ตอบโจทย์ Thailand 4.0 โดยเฉพาะปัจจัยการผลิต ที่เป็นเรื่องเทคโนโลยี เช่น Airbnb, GrabTaxi, Smart Farmer เป็นต้น หรือ การหาตัวชี้วัดมาวัดเกี่ยวกับ Digital Economy ควรจะเป็นอะไร

(14) ในอนาคต สังคมผู้สูงอายุ นั้น จะมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสร้างรายได้ของตนเอง โอกาสที่ประชาชนจะมีรายได้เพิ่มนั้น อาจต้องให้ภาครัฐมาสนับสนุน เช่น การฝึกอบรม โดยอาศัยเทคโนโลยี เป็นต้น

(15) ในอนาคต Future Economy ที่กำลังจะพัฒนาไป คือ Digital Economy, Creative Economy, Agro-Economy, Bio-Economy

(16) ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง Internet อาจจะเป็นตัวขัดขวางได้ เช่น โครงการของ AIT Net-to-Home

(17) กระทรวง Digital ก็ได้ลงทุนทำโครงการลงพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ตะเข็บชายแดน

3. รายนามผู้เข้าร่วมการประชุม

1.นางสาวพรมณี พุ่มอิม	กลุ่มมาตรการและกลไก กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
2.นายฉันทชาย กาญจนลักษณะ	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
3.นางสาวพรทิพย์ สังข์ทอง	กรมศุลกากร
4.นางสาววรรรณ นาคบรรพต	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
5.นางสินีนาก บุญเนตร	กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน
6.นางสาวสุจิตรา เกียรติสุทธากร	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7.นางสาวพรประภา สินธุนาวา	กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
8.นายอนันต์โชค ไอลแสงธรรมนนท์	มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง
9.นายเฉลิมพล เกิดมณี	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
10.ดร.สุพัชรา ดิษฐบรรจง	สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา
11.นายศุภกิจ สัตยารัฐ	สำนักงานกำกับและส่งเสริมประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)
12.นางสุรรัตน์ กลิ่งวิรัช	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
13.นางสาวจุฑาทิพชูมณี วรรณดีกุลภัทร	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
14.นางจารุณี บริบาลบุรีภัณฑ์	สำนักงานประกันสังคม
15.นางสาวจรรยาพรณ เอกอธิมกิจ	สำนักงานประกันสังคม
16.นายนภดล ศรีพันธุ์	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
17.นายหาญพล ทิพยมณฑา	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
18.นางสาววันวิสาข์ คุณยศยิ่ง	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
19.นางเพ็ญวิภา ไตรศิริพานิช	สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
20.นางสาวพัชราวดี คำรอด	สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
21.นายอนุวัตร จุลินทร	สำนักวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
22.นางบุญญารัตน์ บุญอาจ	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
23.นางธวชนิ พวงนาคพันธุ์	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
24.นางสาวศุภกริน เจริญพานิช	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
25.นางอรวรรณ สุทธางกูร	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
26.นายทีปรัตน์ วัชรางกูร	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
27.นายอภิชัย ธรรมเสริมสุข	ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบัญชีบุคคลแห่งชาติ
28.นายณัฐวุฒิ กรกำจายฤทธิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
29.นางสาวพรรณนภา พูลมาก	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

คณะที่ปรึกษา

30. ศ.สุริชัย หวันแก้ว

31. ดร. บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์

32. รศ.ดร. นิรมล สุธรรมกิจ

33. ผศ.ดร. พรเทพ เบญญาอภิกุล

34. คุณธีรดา ศุภะพงษ์

35. คุณอุษา บุญญเลิศนรินทร์

36. คุณสกุลวลัย อุ่เงิน

ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง (หัวหน้าโครงการ)

สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Centre for Humanitarian Dialogue (HD)

สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

**10.สรุปประชุมกลุ่มเฉพาะ องค์กรประกอบหลักด้านการมีสุขภาวะและ
องค์กรประกอบหลักด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม”
วันพฤหัสบดีที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 เวลา 13.00-16.30 น.
ห้องประชุม ห้องจามจุรี 1 ชั้น M โรงแรมปทุมวันปริ๊นเซส**

1.การนำเสนอภาพรวมโครงการ โดย ดร.บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์ ผู้ประสานโครงการและนักวิจัย

ดร.บัณฑูร ได้นำเสนอการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ซึ่งมีคณะทำงานซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละมิติมาร่วมทำการศึกษาค้นคว้า โดยผลการปรับปรุงในเบื้องต้นได้มีการปรับปรุง คือ นิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย จากเดิม คือ สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างดี ถูกต้องดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็น

นิยามใหม่ สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งในด้านจิต กาย ปัญญา เป็นผลที่เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างคนในครอบครัว ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นองค์รวม โดยมีความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืน

การปรับปรุงองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบหลัก จากเดิม คือ 1) การมีสุขภาวะ 2) ครอบครัวยุคใหม่ 3) ชุมชนเข้มแข็ง 4) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล 5) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 6) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

เป็น 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การมีสุขภาวะ 2) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล 3) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล เปลี่ยนชื่อเป็น สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 4) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม 5) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบใหม่ที่เพิ่มเติมมา

2.การนำเสนอผลการศึกษา โดย ดร.มนทกานต์ นิยมามี และคุณอนรรฆ พิทักษ์

ผู้ศึกษา ได้นำเสนอกรอบแนวคิดในการปรับปรุงนิยาม ว่าได้ใช้การกำหนดจากกรอบกำหนดเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งตัวชี้วัดสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ตัวชี้วัดต้องสามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายทางสังคมใหม่ๆ ในอนาคต

องค์กรประกอบหลักด้านสุขภาวะ ได้มีการปรับปรุงนิยาม โดยมีแนวคิด การมีสุขภาวะ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับสุขภาวะของมนุษย์ในทุกช่วงวัย เกี่ยวข้องทั้งกับปัจเจกบุคคล ครอบครัวและชุมชน ตลอดจนนโยบายและการลงทุนภาครัฐ ดังนั้น ดัชนีชี้วัด ต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ และแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงในทุกระดับ ด้านการกำหนดดัชนีชี้วัด ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จะให้ความสำคัญกับการจัดหาทรัพยากรและผลลัพธ์ด้านสุขภาวะเป็นหลัก ส่วนด้านการเข้าถึงบริการจะนำไปไว้ในองค์ประกอบอื่น (การลดความเหลื่อมล้ำและความเป็นธรรม) และมีข้อพิจารณาเรื่องกำหนดองค์ประกอบตัวชี้วัดด้านสังคมที่จำกัดขอบเขตไว้ในระดับจุลภาค (ระดับชุมชน) ไม่เพียงพอที่จะแสดงให้เห็นความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมในภาพรวม ดังนั้น จำเป็นต้องกำหนดองค์ประกอบตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงระดับสังคมด้วย

นิยามใหม่ การมีสุขภาวะที่ดี หมายถึง ภาวะที่บุคคลปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีร่างกายแข็งแรง มีอายุยืนยาว มีจิตใจที่ดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ และใฝ่รู้ สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” มีเหตุมีผล อยู่ในสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกสร้างสุขภาวะที่ดี และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข คำจำกัดความข้างต้นอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเรื่องสุขภาวะองค์รวมซึ่งเน้นว่า สุขภาวะไม่ได้มีความหมายจำกัดเฉพาะสุขภาพทางกายเท่านั้น แต่หมายความถึงทั้งสุขภาพกาย จิตและสังคม ซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยสังคมที่กำหนดสุขภาวะด้วย

องค์ประกอบด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

นิยาม การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม หมายถึง ภาวะที่คนในสังคมมีความเสมอภาค ได้รับการเคารพในคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ และเป็นภาวะที่การจัดสรรและกระจายทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตพื้นฐานอย่างเป็นธรรม

3. การรับฟังประเด็นข้อเสนอแนะในแต่ละองค์ประกอบ ดำเนินรายการ โดยดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์

3.1 องค์ประกอบหลักการมีสุขภาวะที่ดี

องค์ประกอบย่อย สุขภาพกายและจิตดี

- ประเด็นชีวิต สุขภาพจิตดี ที่ระบุเพียงตัวชีวิต อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ อาจสะท้อน แต่ยังไม่พบว่ามีปัญหาโรคจิตที่เกิดจากการมีสารเคมีทางสมองที่มีปัญหา ต้องเข้ารับการรักษาทางจิตเวช เสนอตัวชีวิตสุขภาพ ภาวะ เรื่อง การเข้าถึงการรักษาด้านสุขภาพจิต และ ข้อมูลคนเป็นโรคซึมเศร้า จิตตก

องค์ประกอบย่อย สุขภาวะทางสังคมที่ดี

- ดัชนีค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ มีข้อสังเกตว่าสามารถสะท้อนได้ดีหรือไม่ เพราะมีตัวอย่างของประเทศสหรัฐฯ ได้กำหนดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในอัตราสูง แต่ยังไม่พบว่ามี ความเหลื่อมล้ำมาก ในขณะที่ไทยกำหนดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพเพียงร้อยละ 5 แต่เห็นผลลัพธ์ที่ดีกว่า ดูจากตัวอย่างเรื่อง บัตรทอง

- ประเด็นชีวิตความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ที่ระบุคนเสียชีวิตด้วยอาวุธปืนมากกว่า 2 เท่า น่าจะสะท้อนความรุนแรงเชิงโครงสร้าง

- ด้านสุขภาพ ในประเด็นการรักษาที่ใช้เงินและไม่ใช้เงิน การร่วมจ่าย ซึ่งเป็นการสะท้อนเรื่องสิทธิที่มักเน้นกลุ่มเปราะบาง สิ่งที่ต้องการคือการเข้าถึงสวัสดิการ อยากให้สามารถสะท้อนได้ทุกกลุ่ม

- ระบบสุขภาพที่เข้าถึงได้ ดัชนีระยะเวลาการเดินทางจากที่พักไปรับบริการที่โรงพยาบาล (เฉลี่ยคิดเป็นนาที) พิจารณาว่า อาจไม่สะท้อน

- ประเด็นชีวิต ระบบสุขภาพที่เข้าถึงได้ เสนอ เรื่องอัตราแพทย์ต่อประชากร พิจารณาให้ดูข้อมูลรายภูมิภาค นอกจากนี้ การเข้าถึงบริการสุขภาพ มีข้อสังเกตว่าผู้ป่วยที่ไม่ไปรับบริการ อาจมีข้อกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย จึงทำให้ไม่อยากไปรับบริการ เสนอให้ทีมวิจัยทบทวนในประเด็นสิทธิในสุขภาพ ความสามารถเข้าถึง การมีอยู่และจัดให้มี ระบบที่สามารถเคารพเอกลักษณ์ ชุมชน วัฒนธรรมและคุณภาพของบริการ

- จำนวนคดีเกี่ยวกับความปลอดภัยชีวิตในทรัพย์สินต่อประชากรพันคน กับสัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรพันคน อาจมีความซ้ำซ้อนเรื่องข้อมูล ทั้งนี้ ทีมวิจัยระบุว่า ได้มีการแยกพิจารณาคดีอาญาออกมาไม่ได้นับซ้ำ

- อัตราหมอต่อบุคลากรที่เสนอพิจารณารายภูมิภาค คิดว่าเป็นการสะท้อนเรื่องความเหลื่อมล้ำ

- จำนวนแพทย์แผนไทยสามารถเป็นประเด็นชีวิตได้หรือไม่ รวมในระบบทะเบียนด้วยหรือไม่

องค์ประกอบย่อย การมีคุณธรรมและสติปัญญา

-ข้อสังเกต พบว่าดัชนีที่น่าเสนอ จะเป็นดัชนีที่ไม่ค่อยสะท้อนการศึกษา เสนอให้ใช้ดัชนีที่ไม่สะท้อนการท่องจำ เช่น ดัชนีผลการประเมินนักเรียนระดับนานาชาติของ Program for International Student Assessment (PISA) ซึ่งจัดทำโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจ (OECD) หรือ ข้อมูลหนังสือเรียน จะสามารถสะท้อนการศึกษาได้หรือไม่

- องค์ประกอบการมีสุขภาวะที่ดี ในแนวคิดด้านสุขภาพ จะต้องมทั้ง กาย จิต ปัญญา ทั้งนี้ขอให้เพิ่มเรื่ององค์รวม ที่ยังขาดปัญญา เนื่องจากปัญญาคือเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทย เพราะปัญญาสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหามในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้การพัฒนาด้านปัญญา อยากให้มีส่วนสำหรับเด็กที่จะสามารถมีพื้นที่เรียนรู้ให้เกิดปัญญา นอกเหนือจากภายในโรงเรียน

- ความยึดมั่นศีลธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตวัดจากอะไรมีความเกี่ยวข้องกับสุขภาวะมากน้อยเพียงไร รวมถึงการใช้ศีลธรรมวัดเป้าหมายอย่างไร ทั้งนี้เสนอว่าอาจมองเรื่องการคอร์รัปชัน หรือสัดส่วนคดีอาญาอาจวัดได้ แต่จะครบถ้วนค่อนข้างยาก

- สติปัญญาความใฝ่รู้ มีตัวชี้วัดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพซึ่งโยงกับการศึกษาในระบบค่อนข้างมาก พบว่ายังขาดข้อมูลการศึกษาทางเลือก การจัดการศึกษาในระบบอื่นๆ ทั้งนี้อาจพิจารณาเพิ่มเติมในส่วนตัวชี้วัด เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญ

การมีสุขภาวะ ที่สอดรับ Global Innovation Index สามารถดูข้อมูลการupload ความรู้ลงในยูทูปของกระทรวงการศึกษา

องค์ประกอบย่อย(เดิม) ครอบครัวอบอุ่น

-ข้อมูลผู้สูงอายุที่มีบทบาทเชิงสังคม มีการเก็บสถิติหรือไม่ เพราะบทบาทผู้สูงอายุเหล่านี้อาจเคลื่อนสังคม

-เสนอองค์ประกอบการมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้ ในตัวชี้วัด การเก็บจำนวนชั่วโมงจิตอาสา

องค์ประกอบย่อย (เดิม) การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้

-ประเด็นชี้วัด มีความสามารถในการเรียนรู้ สามารถวัดได้อย่างไร เพราะคนมีทักษะคนละอย่าง เช่น เก่งด้านเทคโนโลยี อาจไม่มีทักษะด้านธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

-ประเด็นชี้วัด ยึดมั่นในศีลธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตตลอดจนมีความเมตตา ตัวชี้วัดสะท้อนอย่างไร ส่วนตัวชี้วัดเสริม คนอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง พบว่าจะวัดและตีความยาก เกิดคำถามมาก ซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนได้

องค์ประกอบย่อย (เดิม) เรื่องชุมชนพึ่งตนเองได้

ข้อมูลชุมชนจากกรมพัฒนาชุมชน ระบุว่ามีการจัดเก็บข้อมูล จปฐ ที่น่าจะครอบคลุม และ ข้อมูลหมู่บ้าน กอช 2 ข สำหรับเกณฑ์ประเมินตัวชี้วัด สามารถเข้าไปดูได้ ใช้เกณฑ์ในการประกวดหมู่บ้าน นอกจากนี้ มีการบูรณาการแผนตำบล เพื่อเข้าสู่แผนท้องถิ่น มีเกณฑ์ชี้วัดการประเมิน มีสัมมาชีพชุมชน ประชากรวัยแรงงาน ตกเกณฑ์ มีกระบวนการพัฒนาดคนจน การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตประมาณ 70,000 หมู่บ้าน

3.2 องค์ประกอบหลักด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

-นิยามองค์ประกอบหลัก เสนอให้จัดทำนิยามที่ชัดเจนว่าจะวัดคนกลุ่มไหน คนที่มีรายได้เท่าไร เนื่องจากในองค์ประกอบฯ ได้นำเสนอสลับไปมา เช่น คนชายขอบ ยากจน เปราะบาง เพราะบางเรื่องอาจไม่ตายตัว ขึ้นกับสภาพแวดล้อมที่อาจเปราะบางไม่เท่ากัน อาทิ ผู้สูงอายุอยู่ในพื้นที่หนึ่งอาจมีความสามารถ

พิเศษ แต่เมื่อมาอยู่อีกพื้นที่หนึ่งอาจเป็นคนเปราะบางที่ทำอะไรไม่ได้ หรือ การมีความสามารถพิเศษทางภาษาที่สามารถเป็นประโยชน์ในแต่ละพื้นที่

-การเขียนนิยาม เสนอให้ดูจากนิยามในรัฐธรรมนูญ ที่ระบุ เช่น คำว่า ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการครอบคลุมทางภาษา

-ประเด็นความเหลื่อมล้ำ พบว่ายังไม่สะท้อนได้อย่างครอบคลุม เนื่องจากมีหลายมิติ เช่น เพศ เศรษฐกิจ การศึกษาประเด็น เสนอการใช้แนวคิดเพื่อให้มีการเข้าถึงอาจต้องครอบคลุมให้มากกว่านี้

องค์ประกอบย่อย การได้รับการคุ้มครองสิทธิและการไม่เลือกปฏิบัติ

-การเลือกปฏิบัติ เสนอดูเศรษฐกิจฐานะ เพื่อให้ไม่เกิดการเลือกปฏิบัติ

- ตัวชี้วัด มีเรื่องการเพิ่มขึ้นของคดีอนาถา แต่ยังไม่พบตัวชี้วัด เกี่ยวกับคนทั่วไป เช่น กองทุนเยียวยาสตรี

-จำนวนคดีที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนยุติธรรม อาจไม่สะท้อนเรื่องความเหลื่อมล้ำ เสนอให้เปรียบเทียบความต้องการให้ได้รับสนับสนุนจากกองทุนยุติธรรมกับจำนวนคดีที่ไม่ได้รับ

-คดีอนาถา คือดคดีที่มีการใช้ทนายขอแรง ซึ่งดูเวลา กับค่าใช้จ่าย อยากทราบข้อมูลว่าจัดเก็บอย่างไร

-ประเด็นชี้วัดการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม Thai justice index ซึ่งมีข้อมูลจากกระทรวงยุติธรรม เสนอตัวชี้วัด จำนวนคดีที่อยู่ในขั้นตอนการตัดสิน กับจำนวนคดีที่เสร็จสิ้น เพื่อดูเรื่องความล่าช้าของกระบวนการยุติธรรม

องค์ประกอบย่อย การเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ

-ตัวชี้วัดส่วนใหญ่เป็นในเชิง top down ที่คนในสังคมต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ แต่ไม่มีตัวชี้วัดที่รัฐทำให้คนเข้มแข็งได้ ส่งผลทำให้คนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ทั้งนี้รัฐบาลต้องลดเรื่อง ประชานิยม แต่เน้นให้ประชาชนเข้มแข็ง

-ตัวชี้วัดสัดส่วนจำนวนประชากรด้อยโอกาสที่ได้รับการสนับสนุนภายใต้ระบบสวัสดิการของรัฐ แตกต่างอย่างไรกับตัวชี้วัดสัดส่วนของผู้รับสวัสดิการสำหรับคนด้อยโอกาส และเสนอ เพิ่ม คนป่วยด้วยโรคเอดส์

-จำนวนประชากรไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร ทั้งนี้มีข้อมูลระบุอัตราคนไร้สัญชาติไม่มีทะเบียน มีทั้งสิ้น 6 ประเภท ควรระบุจะใช้ประเภทใด

-องค์ประกอบย่อยการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม ฯ พบว่ามีตัวชี้วัด ซึ่งเป็นทั้งบวก กับ ลบ เสนอ งานวิจัยของ อ.อนรรฆ ที่ทำการศึกษาคคนที่ตกสำรวจสถานะ เพราะสามารถสะท้อนได้

-กองทุนคืนสิทธิ์ การคืนสิทธิ์ การเข้าถึง ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ที่เกี่ยวกับการไล่ที่จากโครงการควรถูกรวมเป็นคนที่ถูกกีดกันจากทรัพยากรตนเองได้หรือไม่

-ระบบสุขภาพที่เข้าถึงได้ มีข้อมูลของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ(สปสช.) ที่จัดเก็บโดยสำนักงานสถิติฯ

-ไทยแลนด์ 4.0 ที่มีการใช้นวัตกรรมอินเทอร์เน็ต พบว่ามีการใช้บประมาณ แต่ผู้ได้รับผลประโยชน์การใช้นวัตกรรมยังมีอยู่ในวงจำกัดจากงบนี้ สามารถมองได้ถึงความเหลื่อมล้ำ

-เรื่องความเหลื่อมล้ำ ในประเด็นแรงงานไม่สามารถเข้าสู่แหล่งเงินทุน เนื่องจากหลักเกณฑ์ของกู้เงินไม่ได้ดูความสามารถในการทำงานมากกว่า 35 ชั่วโมง เสนอให้มีธนาคารแรงงานที่สามารถออกเงินกู้ในระบบให้กับแรงงาน เพื่อลดปัญหา เสนอตัวเป็นตัวชี้วัด เพื่อสะท้อนนโยบายมาตรการดังกล่าว

องค์ประกอบย่อย ความเป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

-ความเป็นธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีประเด็นเรื่อง ชุมชน ที่อยู่ในพื้นที่และมีการทำโครงการ ชุมชนนั้นต้องอยู่ท่ามกลาง จะได้รับการชดเชยสิทธิที่ถูกละเมิดอย่างไร การวัดค่าชดเชยโดยความเป็นธรรมที่ปัจจุบันใช้เงินชดเชยสิทธิ เป็นธรรมเพียงพอหรือไม่ นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายจะทำอย่างไรให้กลับเป็นเช่นเดิม

- การมองมิติความอยู่เย็นเป็นสุขฯ เสนอ ข้อมูลจำนวน โครงการของรัฐที่ทำให้เกิดปัญหา มีเท่าไร ซึ่งสามารถสะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในพื้นที่ พอมีโครงการอย่างไรระวังและทำให้คนในพื้นที่ไม่มีความสุข

-ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ให้เขียนเพิ่มการถูกกีดกันสิ่งแวดล้อม ที่เคยใช้

-เสนอเพิ่มตัวชี้วัด SDGs เรื่องการตั้งรับปรับตัวด้านภัยพิบัติ เพื่อให้เห็นโอกาสการตั้งรับ เพื่อให้รัฐปรับตัว

4.รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายเกียรติภูมิ พิมพะสาสิทธิ์	กรมการพัฒนาชุมชน
2. นางสาวลลิตพร วุฒิไกรศรีวงศ์	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
3. นายชนะพล แสงชา	โครงการกรมกิจการเด็กและเยาวชน
4. นางสาวพิชญภัฏ จันทร์นิยามาธรณ์	กรมส่งเสริมการเกษตร
5. นางสาวชลลดา โขะแสง	กรมส่งเสริมการเกษตร
6. นางสาวอุดมลักษณ์ ศรีทัศน์ย์	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
7. นางสาวพรพิทักษ์ สุทธิประทีป	กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กองสวัสดิการแรงงาน
8. นายอุทัย พรหมนารี	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
9. นางสาวพรประภา สินธุนาวา	กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
10. นายสิน สีสอน	ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม(องค์การมหาชน)
11. นางสาวธัญลักษณ์ ศรีสง่า	ศูนย์คุณธรรม(องค์การมหาชน)
12. นายนิติพงษ์ ศรีระพันธ์	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)
13.ดร.นริศรา เมืองสว่าง	สำนักงานยุทธศาสตร์และเชื่อมโยงขบวนชุมชน
14.ดร.มาลีนา เย็นนาน พาร์กี้	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
15.นางสาวอัจฉรา ฉายากุล	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
16.นางณัฐธยาน์ บัวชุม	สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยสำนักนโยบายและแผน
17.นางสาวพนิดา ไพบูลย์จิตต์อารี	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
18.นางสาวภาวิณี พวงงาม	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
19.นางสาวนิตยา ปะอินทร์	สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักสถิติพยากรณ์
20.คุณกรรณิการ์ กิจติเวชสกุล	FTA Watch
21.คุณธนพร ทักษุพรรณ	สำนักงาน ก.พ.ร.
22.คุณยุพา ลิมส์สวัสดิ์	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
23.ศ.ดร.อมรา พงศาพิชญ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
24.นายเกียรติศักดิ์ ยั่งยืน	มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

35.นางสาวมนต์ทิพย์ สัมพันธ์วงศ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม

36.นางสาววีณา เตชะพนาธร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

37.นางนิสวันต์ พิษณุดำรง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

38.น.ส.ปภาณัน วรวัฒนสกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

39.นางสาวพรรณภา พูลมาก นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

คณะที่ปรึกษา

25.ศ.สุริชัย หวันแก้ว ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง

26.ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ ผู้อำนวยการสถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

27.ดร.มนทกานต์ ฉิมมามี สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

28.นายอนรรฆ พิทักษ์ธานิน สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

29.คุณธีรดา ศุภะพงษ์ นักวิจัยด้านธรรมาภิบาล Centre for Humanitarian Dialogue

30.นายอรรถเศรษฐ์ จิรยุทธมานุกูล ศูนย์บริการวิชาเศรษฐศาสตร์ SDG Move ม.ธรรมศาสตร์

31.คุณอุษา บุญญเลิศสินรินทร์ ผู้ประสานโครงการ สถาบันธรรมรัฐฯ

32.คุณสกุลลย์ อุเงิน สถาบันธรรมรัฐฯ

33.นายธนศร อินทโสติ สถาบันธรรมรัฐฯ

34.นายพลภัฏ อำไพ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

11.สรุปประชุมเชิงปฏิบัติการเผยแพร่
การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย
วันจันทร์ที่ 28 สิงหาคม 2560 เวลา 08.00-12.30 น.
ณ ห้องประชุมแมนดาริน ซี ชั้น 1 โรงแรมแมนดาริน กรุงเทพฯ

1.กล่าวเปิดและชี้แจงวัตถุประสงค์

1.1 กล่าวชี้แจงวัตถุประสงค์ โดย ศ.สุริชัย หวันแก้ว หัวหน้าโครงการ

การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เป็นเครื่องมือประเมินผลกระทบการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับคน ปัจจุบันโครงการฯ ทำการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 12 โดยใช้กรอบวิเคราะห์จากประเด็นการพัฒนาภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 รวมทั้งทบทวนแนวคิดการพัฒนที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาของโครงการ ได้มีการปรับปรุงทั้ง นิยาม องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวชี้วัดหลัก ตัวชี้วัดเสริม ค่าเกณฑ์มาตรฐาน และข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา ดังเช่น การปรับปรุงนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจากเดิมมาเป็นนิยามใหม่ คือ สภาพที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งในด้านจิต กาย ปัญญา เป็นผลที่เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในครอบครัว ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม โดยมีความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล นำไปสู่การพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืน และการปรับปรุงองค์ประกอบหลักจากเดิม 6 องค์ประกอบหลัก เป็น 5 องค์ประกอบหลักได้แก่ 1) การมีสุขภาพ 2) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล 3) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล เปลี่ยนชื่อเป็นสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 4) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม 5) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบใหม่ที่เพิ่มเติมมา โดยคณะผู้ศึกษาจักได้นำเสนอในเวทีในลำดับถัดไป

1.2 กล่าวเปิด โดย นายวิโรจน์ นรารักษ์ ที่ปรึกษาฝ่ายนโยบายและแผน สศช.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้พัฒนา “ดัชนีความอยู่ดีมีสุข” เพื่อเป็นเครื่องมือประเมินผลกระทบการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับคน ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ อย่างเป็นทางการ โดยครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิต ทั้งสุขภาพอนามัย ความรู้ ชีวิตการทำงาน รายได้และการกระจายรายได้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตของคน ทั้งชีวิตครอบครัว สภาพแวดล้อม และการบริหารจัดการที่ดี และได้มีการพัฒนาเพื่อเป็นเครื่องมือในวัดผลกระทบจากการพัฒนา เรื่อยมาตั้งแต่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นต้นมา ซึ่งได้มีการพัฒนาปรับปรุงและขยายแนวคิด การพัฒนาจากดัชนีความอยู่ดีมีสุขมาเป็น “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” ที่กำหนดองค์ประกอบของความอยู่เย็นเป็นสุขที่กว้างขวางครอบคลุมมากขึ้น ทั้งการมีสุขภาพ ครอบครัวยุคใหม่ ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล และสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ดำเนินการบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม และเห็นพ้องต้องกันของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง เป็นเครื่องมือบ่งชี้สถานะของประเทศ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และใช้ประเมินผลกระทบของการพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันสำหรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้จัดทำขึ้นในบริบทของสถานะประเทศที่ได้รับผลจากปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ อาทิ เป้าหมายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทั้งของประเทศไทย

และของโลก เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงและบ่อยครั้งมากขึ้น เศรษฐกิจโลกที่มีความผันผวนและมีการแข่งขันรุนแรงขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางสังคมและความเป็นเมืองที่ขยายมากขึ้น การปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในครั้งนี้ ได้ทำการคัดเลือกตัวชี้วัดโดยไม่นำข้อจำกัดทางด้านข้อมูลมาเป็นข้อจำกัดในการคัดเลือกตัวชี้วัด นอกจากนี้ การปรับปรุงดัชนีในครั้งนี้ ยังได้ยึดเป้าหมายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) เป็นแนวคิดพื้นฐานในการปรับปรุง ดังนั้น ดัชนีชุดนี้จึงให้ความสำคัญกับกลุ่มคนชายขอบ กลุ่มคนเปราะบาง ซึ่งเป็นจุดเน้นสำคัญของ SDGs โดยจะเห็นได้จากการกำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นองค์ประกอบหลักใหม่ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

2. นำเสนอผลการศึกษา โดย ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ ผู้อำนวยการสถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม และคณะที่ปรึกษา

โดยประเด็นการนำเสนอ ได้แก่ ผลการปรับปรุงดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข 5 องค์ประกอบหลักได้แก่ 1) การมีสุขภาพ 2) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล 3) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล เปลี่ยนชื่อเป็น สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล 4) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม 5) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

3. เปิดอภิปรายเรื่อง ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีประเด็นการอภิปรายโดยสรุปดังนี้

คุณวรางคณา อิมมอดม รองผู้อำนวยการสายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

มีมุมมองที่ต้องการให้นำเสนอผลการพัฒนาของไทยในภาพปัจจุบัน โดยทำการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการหากมีการนำดัชนีไปใช้ จะสอดรับการภาวะของสังคมได้มากน้อยเพียงไร มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่าประเทศไทยควรต้องมีดัชนี ที่สามารถวัดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตามยุทธศาสตร์ของประเทศ นอกจากนี้ จากผลการศึกษา เครื่องชี้วัดในมิติต่างๆ อาจไม่ทันสมัย เท่าในปัจจุบัน ทำให้ไม่สามารถชี้วัดผลได้ดีเท่าที่ควร เสนอแนะว่าควรพิจารณาเพิ่มเติมว่ามี proxy ใดที่จะสะท้อนได้ดีกว่า ส่วนการให้คิดค่าเกณฑ์มาตรฐาน ควรคิดที่ 100 จะดีที่สุด อยากให้ดูเกณฑ์มาตรฐานแยกออกมา โดยวิธีคิด อาจดูจากเป้าหมายของแผน เช่น แผนพัฒนาฉบับที่ 12 หรือยุทธศาสตร์ หรือค่าเฉลี่ยมาตรฐานโลก

ดัชนีมิติเศรษฐกิจ ฯ อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของรายได้ที่แท้จริงต่อประชากร (GDP per capita growth) ค่าเกณฑ์มาตรฐาน = 5 อ้างอิงจากงานศึกษาใคร รวมทั้ง กรณีตัวชี้วัดหนี้สาธารณะต่อ GDP ที่ใช้ ค่าเกณฑ์มาตรฐานไม่เกิน 50% (อ้างอิงข้อเสนอของ สศช) นั้น ที่ประชุมมีการถกเรื่องค่าเกณฑ์ว่าควรจะเป็นเท่าใด 50% 55% 60% โดยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ระบุไว้ (เพดานความยั่งยืนทางการคลัง)

การคิดค่าดัชนีรวม composite index ซึ่งได้ระบุไว้ 3 วิธี อยากทราบการใช้น้ำหนักในส่วนของวิธีที่ 2 และวิธีที่ 3 เนื่องจากกลุ่มที่มีจำนวนมาก จะทำให้ค่าน้ำหนักถูกถ่วงไปที่มีตินั้นๆ ทั้งนี้การคิดค่าดัชนีรวม ไม่ควรโน้มเอียงไปยังมิติใดมิติหนึ่ง ซึ่งควรมีค่าน้ำหนักที่เท่ากัน ทั้งนี้ 5 องค์ประกอบ ควรมีความสำคัญเท่ากัน ซึ่งการให้ค่าน้ำหนักต้องเท่ากัน มีมุมมองว่าควรเฉลี่ยตามปกติของแต่ละองค์ประกอบ

คุณอำนาจ ทองเบ็ญญ์ ผู้ช่วยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

-องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ ในดัชนี การสร้างงาน ควรแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรม

-องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ดัชนี สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ จะอยู่ในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม และควรเพิ่ม น้ำอุปโภค ซึ่งค่าเกณฑ์มาตรฐาน ควรเท่ากับ 100 ของหมู่บ้าน และน้ำต้องมีคุณภาพดื่มได้ตาม

มาตรฐานอนามัยโลก ในด้านตัวชี้วัด ที่เกี่ยวข้องกับความสุขของประชาชน ที่ใช้ พื้นที่สีเขียวในเมือง โดยมี ข้อมูลว่าพื้นที่ชนบทที่ใช้ 10 ตารางเมตร/คน ส่วน กรุงเทพฯ 6 ตารางเมตร/คน พิจารณาว่าทำอย่างไรให้ได้ 10 ตารางเมตร/คน ส่วนตัวชี้วัด เรื่องเกษตรอินทรีย์ เห็นด้วยที่มี สำหรับมุมมองการจัดการสิ่งแวดล้อม อยากรู้อีกให้เพิ่ม เช่น การติดฉลากเขียว เพื่อให้ประชาชนมั่นใจในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ดัชนีบางตัว ยังมีความ เฉพาะเจาะจง เช่น คุณภาพอากาศที่ระบุเพียงภาคเหนือ หรือการระบุ เกี่ยวกับทะเล ชายฝั่ง พบว่าจะไม่ใช่ ตัวแทนของทุกพื้นที่ ซึ่งไม่สามารถนับวัดเป็นความสุขของคนทั้งประเทศ

คุณชินชัย ชี้เจริญ ที่ปรึกษาวิชาการพัฒนาสังคม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

-องค์ประกอบเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม ดัชนีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการต่อจำนวนผู้ มีงานทำ ที่ใช้จำนวนร้อยละของแรงงานที่ได้รับสวัสดิการจากการทำงาน ต่อผู้มีงานทำทั้งหมดของสำนักงาน ประกันสังคม อาจไม่สามารถเป็นตัวแทนได้ทั้งหมด เนื่องจาก จะมีแรงงานทั้งนอก และในระบบ

-องค์ประกอบสิ่งแวดล้อม ในเรื่องขยะมูลฝอย ที่ดูความเสียหาย อยากรู้อีกให้เพิ่มเรื่องการเสียโอกาส

-องค์ประกอบสุขภาวะ ให้ตัดคำว่า ที่ได้ออก ในด้านตัวชี้วัดค่าใช้จ่ายสุขภาพต่อ GDP สามารถตอบ วัตถุประสงค์หรือไม่ สวัสดิการชุมชน มีหลายรูปแบบ และยังไม่มีนิง ความรุนแรงในครอบครัว มีข้อมูลหลาย แหล่ง เช่น พม. ตำรวจ ศูนย์พึ่งได้ ควรพิจารณาว่าจะใช้แหล่งข้อมูลใด สัดส่วนคดีอาญา ระบุเหตุผลว่าทำไม ไม่ใช่คดีแพ่ง องค์ประกอบย่อยด้านคุณธรรม พิจารณาเรื่อง อาสาสมัคร CSR การบริจาค การให้ การ ช่วยเหลือเวลาเดือตร้อน จะนำมาเป็นตัวชี้วัดหรือไม่

-องค์ประกอบความเหลื่อมล้ำ คำสำคัญ เป็นเรื่องศักดิ์ศรี จำนวนคำร้องเรียนว่าด้วยแห่งเพศ มี กฎหมายระหว่างเพศ ปี 2558 อาจใช้เป็นข้อมูลเพิ่มเติมได้ จำนวนครัวเรือนที่เป็นสมาชิก สวัสดิการ อยากรู้อีกให้ตีความคำว่า สวัสดิการ ครอบคลุมอย่างไร

-สังคมประชาธิปไตย จะเป็นสังคมประชาธิปไตย หรือไม่ เพราะยังขาดมุมมองด้านนโยบาย การคลัง ซึ่งถือเป็นรายจ่ายของรัฐที่สำคัญ และสามารถโยงกับความเหลื่อมล้ำ พิจารณาว่าควรอยู่ในองค์ประกอบใด ระหว่าง ความเหลื่อมล้ำ กับสังคมประชาธิปไตย จำนวนร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและ ส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิง กับ จำนวนร้อยละของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นผู้หญิง สามารถนำมารวมกันได้ ภาษี ท้องถิ่น จะมีการหาเงินเอง ไม่ได้รับการสนับสนุนเงินจากส่วนกลาง ควรมีการพิจารณาร่วมด้วย ความ สอดคล้อง SDG ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพิจารณาสุขภาวะทางสังคม ที่เชื่อมโยงกับเรื่องคุณธรรม

-ดัชนีรวม ควรให้น้ำหนักเท่ากัน สังคมหากเป็นธรรม ระบบต้องเข้มแข็ง และบังคับให้คนอยู่ภายใต้ กติกา เป็นคนดี

คุณวิโรจน์ นรารักษ์ ที่ปรึกษาฝ่ายนโยบายและแผน สศช.

-ภาพรวมของดัชนี พบว่า มีการนำเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มารวมยังค่อนข้างน้อย การคิดค่าดัชนีรวม มีมุมมองว่า ข้อมูลที่ได้ควรเป็น time series ถ้าปีใดไม่มีควรจะทำอย่างไร ภาพรวม ขององค์ประกอบหลัก พบว่าองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ไม่มีปัญหา แต่ ด้านสังคม และ ประชาธิปไตย ไม่มีข้อมูล ซึ่งเมื่อนำมาคิดดัชนีรวม จะใช้ proxy อย่างไร ทั้งนี้ ตัวชี้วัดจะต้องมีการคำนวณ คำน้ำหนัก แต่ละองค์ประกอบ สำคัญมากน้อย แตกต่างกัน เช่น ตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ สูง ไม่ดี ต่ำดี หรือ สูงดี ต่ำไม่ดี และเมื่อนำไปคำนวณค่าดัชนีรวม ต้องไปดูอีกครั้ง

-ข้อเสนอแนะองค์ประกอบหลักสังคมประชาธิปไตย เช่น ร้อยละของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ถ้าไม่มี ข้อมูลปี 58 และ 59 จะละไว้ ควรระบุเหตุผล เนื่องจากการใช้ค่าศูนย์ หรือค่า NA จะมีผลต่อการคำนวณ

องค์ประกอบย่อยนิติธรรมและธรรมาภิบาล ตัวชี้วัดจำนวนเรื่องที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ลดลง ข้อมูลปี 2559 มีจำนวนลดลง จะมีการตีความอย่างไร เป็นเพราะดีขึ้น หรือ ปปช. ไม่ทำงาน จำนวนร้อยละของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและส่วนตำบลที่เป็นผู้หญิง ครอบคลุมทั้งประเทศหรือไม่ จำนวนผู้เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ อาจารย์ผู้ได้รับบาดเจ็บด้วย ทั้งนี้ต้องขึ้นกับว่ามีข้อมูลหรือไม่

-องค์ประกอบหลักสุขภาพ พบว่ามีนิยามจำนวนมาก ซึ่งอาจเกิดข้อถกเถียงได้ โดยแต่ละนิยามจะอ้างอิงแหล่งใด ที่ถูกต้อง สำหรับคำว่าสุขภาพที่ดี ให้ตัดคำว่า ที่ดี ออก ตัวชี้วัด ร้อยละของประชากรที่มีสุขภาพดีต่อประชากรทั้งหมด ที่ใช้ค่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละประชากรที่สุขภาพดี(ไม่ป่วยเป็นโรค 298 โรค) ต่อประชากรทั้งหมดในช่วงแผนฯ 10 เท่ากับ 100 ตัวเลข 298 โรค มาจากอะไร เพราะจำนวนจะเยอะมาก คนจะไม่เป็นสักโรคเลยหรือไม่ สำหรับระบบการศึกษา ทำอย่างไรให้มีความเท่าเทียมทั้งระหว่างเมืองและชนบท

4. ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

-เสนอองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ในส่วนของนิยาม พบว่ายังขาดเรื่องการตระหนักรู้ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

-ชุดข้อมูลพลังงานทดแทน มีตัวเลข update เพียงใด

-การปรับปรุงตัวชี้วัด การเข้าถึงสังคมผู้สูงอายุ สถานทูตอังกฤษ มีงบประมาณสนับสนุน

-วิธีการคำนวณสมการดัชนีคุณภาพอากาศ ไม่จำเป็นต้องนำจำนวนสถานีวัดอากาศมาใช้ ให้ระบุเป็น จำนวนวัน ทารด้วย จำนวนวันในปีที่ศึกษา จะได้ข้อมูลที่ตรงกว่า

-องค์ประกอบความเหลื่อมล้ำ น่าจะโยงกับหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืน ครอบคลุมคนด้อยโอกาส เช่น เพิ่มเรื่องสังคมผู้สูงอายุ

-เพิ่มเติมตัวชี้วัดในประเด็นทางด้าน ศิลปะ วัฒนธรรม ภาษา และวิถีชีวิตชุมชน ไม่ว่าจะเป็นด้าน การมีส่วนร่วมในงานประเพณี งานทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน การเป็นเจ้าของวัฒนธรรมประเพณี หรือทักษะความสามารถในศิลปวัฒนธรรมหรือประเพณีต่าง ๆ รวมถึงการใช้ภาษาถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้จะเป็นประเด็นที่สะท้อนถึงการที่ผู้คนมีความสุขในรากเหง้าและความเข้มแข็งในวัฒนธรรมของตนเอง

-เพิ่มเติมตัวชี้วัดที่เป็นทางด้านอัตวิสัย (ความรู้สึก อารมณ์ การให้คุณค่า ความหมาย) เนื่องด้วยการสะท้อนมุมมองที่เป็นอัตวิสัยอย่างชัดเจนจะแสดงให้เห็นถึงการที่คน ๆ นั้นรับรู้โดยตรง และเป็นเจ้าของสถานะแห่งความสุขนั้นๆ ด้วยตนเอง การมีความสุขที่แท้จริงมาจากภายในใจของแต่ละคนตรง ๆ และเป็นสิ่งที่แต่ละคนจะรับรู้และเข้าใจได้ด้วยตัวเอง เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นและแสดงความรับผิดชอบได้ด้วยตัวเอง ตรงนี้ถือเป็นหลักการที่สำคัญที่จะนำไปสู่การมีความสุขที่ยั่งยืน เพราะความสุขที่ยั่งยืนต้องมาจากตัวเองอย่างมีความสุข รับผิดชอบ มิใช่การรอคอยหรือจัดสรรให้โดยผู้อื่นหรือกระบวนกรจากภายนอก การใช้ตัวชี้วัดที่เป็นอัตวิสัยนั้น แรกๆ อาจมีความยากลำบากตรงที่ไม่สอดคล้องกับวิธีคิดของการศึกษาประเมินที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม เราสามารถค่อย ๆ นำส่วนนี้ให้เข้ามาอยู่ในระบบการประเมินทีละนิด ๆ ด้วยการค่อย ๆ Objectify สิ่งที่เป็นอัตวิสัยเหล่านั้น ตัวอย่างเช่น ความสุขภายในของแต่ละคน อาจสะท้อนผ่านสุขภาวะของจิตใจ เช่น การปลอดจากโรคทางจิตใจ อัตราการ (ไม่) เปลี่ยนงาน จำนวนวันลางานในรอบปี หรือความสุขในชีวิตประจำวัน อาจสะท้อนผ่านการใช้เวลาของคน ๆ นั้นในแต่ละวัน เช่น จำนวนชั่วโมงการทำงาน จำนวนชั่วโมงการพักผ่อน นอนหลับ จำนวนวันที่คน ๆ นั้นสามารถไปทำสิ่งที่ตนเองปรารถนาจะทำ นอกเหนือจากงาน เป็นต้น

-องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสุขภาพดี ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เสนอเพิ่มเติมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ 3 การมีคุณธรรมและสติปัญญาใฝ่รู้ ประเด็นชีวิต: มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะ และมีวินัย

-ตัวชี้วัดหลัก ร้อยละของประชากร อายุ 13 ปีขึ้นไป จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน/หมู่บ้าน/สังคม

-คำอธิบาย เน้นให้เห็นประเด็นจิตสำนึกสาธารณะ อันเป็นเป้าหมายสำคัญของแผน 12

-สถิติ/แหล่งข้อมูล การสำรวจสถานะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต

ประเด็นชีวิต : มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะ และมีวินัย

-ตัวชี้วัดหลัก จำนวนคดีอุบัติเหตุจราจรทางบก

-คำอธิบาย เน้นให้เห็นประเด็นปัญหาที่เกิดจากการขาดวินัย การไม่เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของทุกคนในสังคม และส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ

-สถิติ/แหล่งข้อมูล ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ประเด็นคุณธรรมที่ใช้วัด ควรเป็นประเด็นคุณธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกัน ซึ่งหากไม่ปฏิบัติแล้ว จะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยเป็นสุขของคนในสังคม

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

วิทยากร

1. นายวิโรจน์ นรารักษ์	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. ศ.สุริชัย หวันแก้ว	ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. คุณวราภรณ์ อิมอุดม	ธนาคารแห่งประเทศไทย
4. นายอำนาจ ทองเบ็ญญ์	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. นายชินชัย ชี้เจริญ	กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
6. ดร.บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
7. ผศ.ดร.พรเทพ เบญญาอภิกุล	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
8. ดร.พงษ์สันต์ บัณฑิตสกุลชัย	สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. ดร.สุรางค์รัตน์ จำเนียรพล	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10. อ.ชล บุนนาค	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
11. นางสาวธีรดา ศุภะพงษ์	โครงการ Centre for Humanitarian Dialogue (HD)

ภาคีรัฐ

12. นายสยาม พรพงษ์	สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ ประกันภัย (คปภ.)
13. นางนิภาพรรณ บรมพิชัยชาติกุล	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
14. นายรักศักดิ์ รักเดช	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
15. คุณโกเมท ล้อมจันทราศิลป์	สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
16. น.ส.ปัญชสี พึ่งพิศ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
17. นายธีรพงษ์ วิมลจิตรานนท์	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
18. นายอดิศักดิ์ สัมผล	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
19. น.ส.ธัญชนิต ตันท์ศรีสุโรจน์	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
20. น.ส.เทพอารี จำสถาปัตยกรรม	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
21. นางอรพรรณ ศรีสุนวัฒนา	รองเลขาธิการ สำนักงานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

22. ดร.ทิพิชา โปษยานนท์ สำนักส่งเสริมและพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
23. น.ส.อุมาพร ไทวงษ์ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
24. นางสาวนีย์รัตน์ วิเศษ สำนักงานงบประมาณ
25. น.ส.กฤษณี สว่างวงศ์ธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
26. น.ส.กนิษฐา สุวัตรกุล สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
27. นายจิรายุ แซ่เตีย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
28. น.ส.กิตติวรรณ กิจปรกรณ์สันติ ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม
กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
29. น.ส.น้ำฝน พันธะวงศ์ ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
30. น.ส.ธัญลักษณ์ ศรีสง่า ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
31. น.ส.สาวิตรี ศรีสุข กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
32. น.ส.พิชญากัญ จันทน์นิยมาธรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร
33. นายสุรตี กาญจนกฤษกร สำนักแผนงานและสารสนเทศ กรมป่าไม้
34. น.ส.เบญจวรรณ โชคชัยตระกูลโพธิ์ กรมควบคุมมลพิษสำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย
35. น.ส.สิริวรรณ เย็นตั้ง กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
36. นางบุปผา เกิดรักษ์ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน
37. ดร.นันทิธิดา สุวรรณเมธา กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
38. นายชาติรี สุดถวิล กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
39. คุณเสกสรร แสงดาว กรมควบคุมมลพิษ
40. น.ส.จุฑามาศ แพงเวียง กรมควบคุมมลพิษ
41. นายพงษ์เทพ เจริญสวัสดิ์ กรมอนามัย
42. นายล้อมเดช พวงสมบัติ BEDO
43. นายจิรวัดน์ ระติสุนทร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- สถาบันการศึกษา, องค์กรพัฒนาเอกชน, สมาคม
44. ดร.สมชัย จิตสุชน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
45. น.ส.กชกร วิสุทธีวสุธาร สถาบันมันพัฒนา
46. น.ส.อนุรักษ์ เรือนพันธ์ สมาคมธนาคารไทย
47. นายโอม โชติกเสถียร ผู้สื่อข่าว บางกอกโพสต์
48. คุณกัญญาสร ตันศุภผล สถานทูตอังกฤษ
49. คุณพลาย ภิรมณ์ WWF ประเทศไทย
50. นายสุรชัย ลีวัฒนากุล ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสารและของเสียอันตราย
51. นายอาร์ม เจริญแสง ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสารและของเสียอันตราย
52. นายรัฐิทธิพนธ์ พงษ์พานิช ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสารและของเสียอันตราย
53. นายสมสิทธิ์ อัสตรนีย์ ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
54. ผู้เชี่ยวชาญด้านติดตามประเมินผลเศรษฐกิจและสังคม
55. นางสาวณัฐ์เอก ดุษฎีประเสริฐ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

56. นางสาววีณา เตชะพนาตร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
57. นางนิสวันต์ พิษณุดำรง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
58. นางสาว พรรณภา พูลมาก	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
59. น.ส.ภานัน วรรณนสกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
60. นายสุธัมมะ ธรรมศักดิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
61. นายวิสิทธิ์พล เตชะวิวัฒนาการ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
62. นางสาวมณีนชนก มณีโชติ	นวก.ปก
63. นายนพพร วงศ์วิวัฒน์	นวก.ปก
64. นายกิตติพัฒน์ พูลไชย	นวก.ปก
65. นางสาวปัญญา บัญสอน	นวก.
66. นายตฤตถ์ นพคุณ	นวก.ชก.
67. นางสาวอมรารวรรณ ทิวถนอม	นวก.ชก
68. นางสาววิมลมาศ ประยงค์ทรัพย์	นวก.ชพ
69. นายไกรวิน วิไลวรรณ	นวก.ปก
70. นายรณยุทธ โพธิ์วัตร	นักศึกษาฝึกงาน
71. นางสาวอาทิตยา ฅนนต์	นวก.ชพ
72. นางสาวจันทรา ศรีสุนทร	เจ้าหน้าที่ธุรการ ชง.
73. นางสาวปทุมมาดี บรรจทรัพย์	นวก.ปก
74. นางสาวรุจชยา พรหมดี	นวก.ปก
75. นางสาวโรซ่า ถิมมารัน	นวก.ปก
76. นางสาวพินพิพัฒน์ พรหมรักษา	พรก.
คณะที่ปรึกษา	
77. รศ.ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ	คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
78. ดร.วิฑูรย์ วิริยะสกุลธรณ์	ศูนย์โรตารีเพื่อสันติภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
79. รศ.ดร.นิรมล สุธรรมกิจ	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
80. ดร.มณฑกานต์ ฉิมมาณี	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
81. นายพลภัฏฐ์ อำไพ	สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
82. นายนิทัศน์ วิมลไสย	ผู้ช่วยวิจัย
83. คุณอุษา บุญญเสสนรินทร์	สถาบันธรรมรัฐฯ
84. คุณสกุลวลัย อู่เงิน	สถาบันธรรมรัฐฯ
85. คุณธเนศวร อินทโสติ	สถาบันธรรมรัฐฯ
86. น.ส.ธารทิพย์ กลับเป็นสุข	สถาบันธรรมรัฐฯ
87. นางจันทกานต์ แก้วเพชร	สถาบันธรรมรัฐฯ
88. น.ส.กมลทิพย์ กมลโชติสวัสดิ์	สถาบันธรรมรัฐฯ
89. น.ส.ทินมณี พิมพ์ศรี	สถาบันธรรมรัฐฯ
90. นายอนิรุทธ์ คุณมหาธนากร	สถาบันธรรมรัฐฯ
91. น.ส.อภัสรา มโนบัณฑิต	สถาบันธรรมรัฐฯ
92. นายมนต์เกียรติ แก้วเจริญ	

93. น.ส.ณัฐธยาน์ เนื่องจำนง	Centre for Humanitarian Dialogue
94. ดร.ศุภวัฒน์ สุขะปรเมษฐ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
95. น.ส.ณัชฎา คงศรี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
96. น.ส.สโรชา โชติวัฒนานนท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
97. น.ส.เนตรธิดารั ถนนทิพย์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
98. น.ส.สมกณภัทร ธรรมสอน	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
99. น.ส.นิอรุวา บันนิโซะ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
100. นายอัสนี มีเตะ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
101. นายอินทัช พัฒนพงษ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
102. นายกรวิชญ์ อิทวงษ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาคผนวก 2
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 1	ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	มท./พม.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
1.1 ภายในปี 2573 ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงทั้งหมด ซึ่งในปัจจุบันวัดจากคนที่มีความยากจนรายวันต่ำกว่า \$1.25 ต่อวัน	1.1.1 สัดส่วนของประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนสากล จำแนกตาม เพศ อายุ สถานะการจ้างงาน และที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (ชุมชนเมือง/ชนบท)
1.2 ภายในปี 2573 ลดสัดส่วน ชาย หญิง และเด็ก ในทุกช่วงวัย ที่อยู่ภายใต้ความยากจนในทุกมิติ ตามนิยามของแต่ละประเทศ ให้ลดลงอย่างน้อยครึ่งหนึ่ง	1.2.1 สัดส่วนของประชากรที่อยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจนของประเทศ จำแนกตามเพศ และอายุ
	1.2.2 สัดส่วนของผู้ชาย ผู้หญิง และเด็ก ทุกอายุอาศัยอยู่ในภายใต้ความยากจน ในทุกมิติ ตามแต่นิยามของแต่ละประเทศ
1.3 ดำเนินการให้เป็นผลตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมของแต่ละประเทศ และให้ครอบคลุมถึงกลุ่มที่ยากจนและเปราะบางภายในปี 2573	1.3.1 ร้อยละของประชากรที่ได้รับความคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคม จำแนกตาม เพศ และแบ่งเป็น เด็ก ผู้ว่างงาน ผู้สูงอายุ ผู้มีความพิการทางร่างกาย หญิงตั้งครรภ์/แม่ลูกอ่อน เหยื่อที่ได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน ผู้ยากจนและอยู่ในสถานะเปราะบาง
1.4 ภายในปี 2573 สร้างหลักประกันว่าชายและหญิงทุกคน โดยเฉพาะที่ยากจนและเปราะบาง มีสิทธิเท่าเทียมกันในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ รวมถึงการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน การเป็นเจ้าของและควบคุมเหนือที่ดิน และ อสังหาริมทรัพย์ในรูปแบบอื่น มรดก ทรัพยากรธรรมชาติ เทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะสม และบริการทางการเงิน ซึ่งรวมถึงระบบการเงินระดับฐานราก (microfinance)	1.4.1 สัดส่วนของประชากรอาศัยในครัวเรือนที่เข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน
	1.4.2 สัดส่วนของประชากรผู้ใหญ่ที่มีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมายรับรองการถือครองที่ดิน และประชากรเหล่านี้ทราบถึงสิทธิของตนเหนือที่ดินที่ตนถือครอง จำแนกตามเพศ และประเภทการถือครอง
1.5 ภายในปี 2573 สร้างภูมิคุ้มกัน และลดการเปิดรับและความเปราะบางต่อเหตุรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ในสถานการณ์เปราะบาง	1.5.1 จำนวนประชากรที่เสียชีวิต สูญหาย และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติต่อประชากร 100,000 คน
	1.5.2 การสูญเสียทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากภัยพิบัติโดยตรง ต่อ GDP โลก
	1.5.3 จำนวนประเทศที่มียุทธศาสตร์การลดความเสี่ยงภัยพิบัติระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น
1.a สร้างหลักประกันว่าจะมีการระดมทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญจากแหล่งที่หลากหลาย รวมไปถึงการยกระดับความร่วมมือเพื่อการพัฒนา เพื่อที่จะจัดให้มีแนวทางที่เพียงพอและคาดเดาได้ แก่ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศพัฒนา	1.a.1 สัดส่วนของทรัพยากรที่รัฐบาลได้จัดสรรโดยตรงให้กับแผนการลดความยากจน
	1.a.2 สัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลรวมในเรื่องบริการที่สำคัญจำเป็น (การศึกษา, สุขภาพ และความคุ้มครองทางสังคม)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
น้อยที่สุด ในการดำเนินงานตามแผนงานและนโยบายเพื่อยุติความยากจนในทุกมิติ	
1.b. สร้างกรอบนโยบายที่เหมาะสมในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ บนฐานของยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สนับสนุนความยากจน (pro-poor) และคำนึงถึงความละเอียดอ่อนเชิงเพศภาวะ (gender-sensitive) เพื่อจะสนับสนุนการเร่งการลงทุนเพื่อปฏิบัติการขจัดความยากจน	1.b.1 สัดส่วนการใช้จ่ายหมุนเวียนและการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนของรัฐบาลที่มีไปยังสาขาต่างๆ ซึ่งแบ่งผลประโยชน์เป็น ต่อผู้หญิง ต่อคนยากจน และต่อกลุ่มผู้เปราะบาง

เป้าหมายที่ 2	ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	กษ.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
2.1 ยุติความหิวโหยและสร้างหลักประกันให้ทุกคน โดยเฉพาะคนที่ยากจนและอยู่ในภาวะเปราะบาง อันรวมถึงทารก ได้เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการ และเพียงพอตลอดทั้งปี ภายในปี 2573	2.1.1 ความชุกของภาวะทุพโภชนาการ 2.1.2 ความชุกของความไม่มั่นคงทางอาหารของประชากรในระดับปานกลางหรือรุนแรง โดยใช้ Food Insecurity Experience Scale (FIES) เป็นหลัก
2.2 ยุติภาวะทุพโภชนาการทุกรูปแบบและแก้ไขปัญหาคือความต้องการสารอาหารของหญิงวัยรุ่น หญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร และผู้สูงอายุ ภายในปี 2573 รวมถึงบรรลุเป้าหมายที่ตกลงร่วมกันระหว่างประเทศว่าด้วยภาวะแคระแกร็นและผอมแห้งในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ภายในปี 2568	2.2.1 ความชุกของภาวะเตี้ยแคระแกร็น (ประเมินส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ ตามมาตรฐานการเจริญเติบโตในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ขององค์การอนามัยโลก (WHO) ซึ่งใช้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่เบี่ยงเบนไปจากค่ามัธยฐาน โดยเป็นเด็กที่มีความสูงเทียบกับอายุต่ำกว่าค่ามัธยฐานของ ความ สูง ตาม เกณฑ์ อายุ นี ย อ ก ว่ า -2 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (-2 SD) 2.2.2 ความชุกของภาวะทุพโภชนาการ (ประเมินน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง ตามมาตรฐานการเจริญเติบโตในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ขององค์การอนามัยโลก (WHO) ซึ่งใช้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่เบี่ยงเบนไปจากค่ามัธยฐาน โดย 1) ภาวะน้ำหนักเกิน (Overweight) น้ำหนักตัวของเด็กสูงกว่าค่ามัธยฐานของน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูงของเด็กเกิน 2 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (+2 SD) 2) ภาวะผอม (Wasting) น้ำหนักตัวของเด็กต่ำกว่าค่ามัธยฐานของน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูงของเด็กน้อยกว่า -2 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (-2 SD)
2.3 เพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็ก โดยเฉพาะผู้หญิง คนพื้นเมือง เกษตรแบบครอบครัว คนเลี้ยงปศุสัตว์ ชาวประมง ให้เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า โดยรวมถึงการเข้าถึงที่ดินและทรัพยากรและปัจจัยนำเข้าในการผลิต ความรู้ บริการทางการเงิน ตลาด และโอกาสสำหรับการเพิ่มมูลค่าและการจ้างงานนอกฟาร์มอย่างปลอดภัย และเท่าเทียม ภายในปี 2573	2.3.1 มูลค่าการผลิตต่อหน่วยแรงงาน จำแนกตามขนาดกิจการของการทำฟาร์ม/เลี้ยงสัตว์/การป่าไม้ 2.3.2 รายได้เฉลี่ยของผู้ผลิตอาหารขนาดเล็ก จำแนกตามเพศ และสถานะพื้นเมือง (เพื่อแยกชนพื้นเมือง หรือชนเผ่า)
2.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลิตภาพและการผลิต ซึ่งจะช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัย และ	2.4.1 ร้อยละของพื้นที่เกษตรที่มีการทำการเกษตรแบบยั่งยืน

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
ภัยพิบัติอื่น ๆ และจะช่วยพัฒนาที่ดินและคุณภาพดินอย่างต่อเนื่อง ภายในปี 2573	
2.5 คงความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้เพาะปลูก สัตว์ในไร่และที่เลี้ยงตามบ้านเรือน และชนิดพันธุ์ตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับพืชและสัตว์เหล่านั้น รวมถึงให้มีธนาคารเมล็ดพันธุ์และพืชที่มีการจัดการที่ดีและมีความหลากหลาย ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์เกิดจากการใช้ทรัพยากรทางพันธุกรรม และองค์ความรู้ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม และเท่าเทียม ตามที่ตกลงกันระหว่างประเทศ ภายในปี 2573	<p>2.5.1 ตัวบ่งชี้ความสมบูรณ์ของการเก็บผลผลิตในธนาคารพันธุกรรม (หรือการเก็บนอกสถานธรรมชาติ)</p> <p>2.5.2 สัดส่วนพันธุ์สัตว์ท้องถิ่น แบ่งหมวดหมู่เป็น อยู่ในความเสี่ยง, ไม่อยู่ในความเสี่ยงที่จะสูญพันธุ์ หรือไม่รู้ระดับความเสี่ยงที่จะสูญพันธุ์</p>
2.a เพิ่มการลงทุนตลอดจนการยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานในชนบท การวิจัยเกษตรและการขยายบริการ การพัฒนาเทคโนโลยี และการทำธนาคารยีนของพืชและสัตว์ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด	<p>2.a.1 ดัชนีการเตรียมความพร้อมทางการเกษตรต่อค่าใช้จ่ายของภาครัฐ</p> <p>2.a.2 กระแสความช่วยเหลือรวม (ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA) บวก กระแสความช่วยเหลืออย่างเป็นทางการอื่น (Other Official Flows: OOF) ที่ให้ไปยังภาคเกษตรกรรม</p>
2.b แก้ไขและป้องกันการกีดกันและการบิดเบือนทางการค้าในตลาดเกษตรโลก รวมถึงทางการขจัดการอุดหนุนสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกทุกรูปแบบและมาตรการเพื่อการส่งออกทุกแบบที่ให้ผลในลักษณะเดียวกัน โดยให้เป็นไปตามอาณัติของกรอบการพัฒนาโดฮา	<p>2.b.1 ระดับการอุดหนุนผู้ผลิตโดยรวม (PSE)</p> <p>- ร้อยละของความเปลี่ยนแปลงภาษีการส่งออกและนำเข้าในสินค้าเกษตร</p> <p>2.b.2 การอุดหนุนการส่งออกทางการเกษตร</p>
2.c เลือกใช้มาตรการที่สร้างหลักประกันได้ว่าตลาดภาคภัณฑ์อาหารและตลาดอนุพันธ์สามารถทำงานได้อย่างเหมาะสม และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของตลาดและข้อมูลสำรองอาหารได้อย่างทันการณ์ เพื่อจำกัดความผันผวนของราคาอาหารที่รุนแรง	2.c.1 ตัวชี้วัดราคา (อาหาร) ที่ผิดปกติ

เป้าหมายที่ 3	สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	สธ.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
3.1 ลดอัตราการตายของมารดาทั่วโลกให้ต่ำกว่า 70 ต่อการเกิดมีชีพ 1 แสนคน ภายในปี 2573	3.1.1 อัตราการตายของมารดาต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน
	3.1.2 สัดส่วนของการคลอดบุตรที่ดูแลโดยบุคคลากรด้านสาธารณสุขที่มีความชำนาญ
3.2 ยุติการตายที่ป้องกันได้ของทารกแรกเกิดและเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี โดยทุกประเทศมุ่งลดอัตราการตายในทารกลงให้ต่ำถึง 12 คน ต่อ การเกิดมีชีพ 1,000 คน และลดอัตราการตายในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ลงให้ต่ำถึง 25 คน ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน ภายในปี 2573	3.2.1 อัตราการตายของทารกอายุต่ำกว่า 5 ปี (อัตราการตายต่อการเกิด 1,000 คน)
	3.2.2 อัตราตายของทารกแรกเกิด (การตายต่อการเกิด 1,000 คน)
3.3 ยุติการแพร่กระจายของเอดส์ วัณโรค มาลาเรีย และโรคเขตร้อนที่ถูกละเลย และต่อสู้กับโรคตับอักเสบ โรคติดต่อทางน้ำ และโรคติดต่ออื่นๆ ภายในปี 2573	3.3.1 จำนวนผู้ติดเชื้อ HIV รายใหม่ต่อประชากรที่ไม่มี การติดเชื้อ 1,000 คน (จำแนกตาม เพศ อายุ และ ประชากรหลัก)
	3.3.2 อัตราการเกิดโรควัณโรคต่อประชากร 1,000 คน
	3.3.3 อัตราการเกิดโรคมมาลาเรียต่อประชากร 1,000 คน ต่อปี
	3.3.4 จำนวนของผู้ติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี ต่อประชากร 100,000 คน
	3.3.5 จำนวนผู้ที่ร้องขอความช่วยเหลือต่อการป้องกันโรคเขตร้อนที่ถูกละเลย (Neglected tropical diseases)
3.4 ลดการตายก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อให้ลดลงหนึ่งในสาม ผ่านทางการป้องกันและการรักษาโรค และสนับสนุนสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดี ภายในปี 2573	3.4.1 อัตราการตายของผู้ที่เป็นโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน หรือโรกระบบทางเดินหายใจ
	3.4.2 อัตราการฆ่าตัวตาย
3.5 เสริมสร้างการป้องกันและการรักษาการใช้สารในทางที่ผิด ซึ่งรวมถึงการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดและการใช้แอลกอฮอล์ในทางอันตราย	3.5.1 ความครอบคลุมของการรักษา (การรักษาโดยใช้ยาทางจิตวิทยาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ และบริการการติดตามผลการรักษา) สำหรับผู้ใช้สารเสพติด
	3.5.2 การดื่มแอลกอฮอล์ในระดับอันตราย นิยามตามบริบทของประเทศ คิดเป็นปริมาณแอลกอฮอล์ต่อผู้บริโภค (อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป) ในจำนวนลิตรของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ ภายในปีปฏิทิน
3.6 ลดจำนวนการตายและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนทั่วโลกลงครึ่งหนึ่ง ภายในปี 2563	3.6.1 อัตราผู้เสียชีวิตจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน
3.7 สร้างหลักประกันว่ามีการเข้าถึงบริการ ข้อมูล การให้การศึกษาเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์โดยถ้วนหน้า	3.7.1 ร้อยละของหญิงวัยเจริญพันธุ์อายุ (15-49 ปี) ที่พึงพอใจกับการวางแผนครอบครัวด้วยวิธีสมัยใหม่

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
รวมถึงการวางแผนครอบครัว และการผสานอนามัยเจริญพันธุ์ในยุทธศาสตร์และแผนงานระดับชาติภายในปี 2573	3.7.2 อัตราการคลอดในหญิงอายุ (10-14 ปี, 15-19 ปี) ต่อผู้หญิงอายุ (10-14 ปี 15-19 ปี) 1,000 คน
3.8 บรรลุการมีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า รวมถึงการป้องกันความเสี่ยงทางการเงิน การเข้าถึงการบริการสาธารณสุขจำเป็นที่มีคุณภาพ และเข้าถึงยาและวัคซีนจำเป็นที่ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมีราคาที่สามารถซื้อหาได้	3.8.1 ความครอบคลุมของบริการด้านสุขภาพที่จำเป็น (นิยามความครอบคลุมของบริการที่จำเป็นเฉลี่ยโดยยึดการติดตามการรักษา ซึ่งประกอบด้วย การเจริญพันธุ์ มารดา เด็กเกิดใหม่และสุขภาพเด็ก โรคติดต่อโรคไม่ติดต่อ และความสามารถในการเข้าถึงบริการระหว่างคนทั่วไปและผู้ด้อยโอกาส
	3.8.2 จำนวนประชากรที่ได้รับการคุ้มครองจากประกันภัยหรือระบบสาธารณสุขต่อประชากร 1,000 คน
3.9 ลดจำนวนการตายและการเจ็บป่วยจากสารเคมีอันตรายและจากมลพิษและการปนเปื้อนทางอากาศ น้ำ และดิน ให้ลดลงอย่างมาก ภายในปี 2573	3.9.1 อัตราการตายที่เกิดจากมลพิษทางอากาศในบ้านเรือนและในบรรยากาศ
	3.9.2 อัตราการตายที่เกิดจากน้ำ สุขอนามัย ที่ไม่ปลอดภัย และปราศจากสุขลักษณะ (การเปิดเผยบริการชะล้างที่ไม่ปลอดภัย)
	3.9.3 อัตราการตายที่เกิดจากการได้รับสารพิษโดยไม่ตั้งใจ
3.a เสริมการดำเนินงานของกรอบอนุสัญญาขององค์การอนามัยโลกว่าด้วยการควบคุมยาสูบในทุกประเทศตามความเหมาะสม	3.a.1 ความชุกของการปรับมาตรฐานอายุของผู้ที่สูบบุหรี่ในปัจจุบันในจำนวนผู้สูบบุหรี่ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป
3.b สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาวัคซีนและยาสำหรับโรคติดต่อและไม่ติดต่อที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประเทศกำลังพัฒนา ให้มีการเข้าถึงยาและวัคซีนจำเป็นในราคาที่สามารถซื้อหาได้ ตามปฏิญญาโดฮา ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าและการสาธารณสุข ซึ่งเน้นย้ำสิทธิสำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่จะใช้บทบัญญัติในความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าอย่างเต็มที่ในเรื่องการผ่อนปรนเพื่อจะปกป้องสุขภาพสาธารณะและโดยเฉพาะการเข้าถึงยาโดยถ้วนหน้า	3.b.1 สัดส่วนของประชากรที่เข้าถึงยา และวัคซีน ในราคาที่สามารถหาซื้อได้ที่ตั้งอยู่บนหลักความยั่งยืน
	3.b.2 เงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการสุทธิรวม (Total net official development assistance-ODA) ต่อการวิจัยทางการแพทย์ และด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน
3.c เพิ่มการใช้เงินที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และการสรรหา การพัฒนา การฝึกฝน และการเก็บรักษากำลังคนด้านสุขภาพในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก	3.c.1 ความหนาแน่นและการกระจายตัวของบุคลากรด้านสาธารณสุข
3.d เสริมขีดความสามารถสำหรับทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา ในเรื่องการแจ้งเตือนล่วงหน้า การลดความเสี่ยง และการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสุขภาพในระดับประเทศและระดับโลก	3.d.1 ปริมาณของกฎอนามัยระหว่างประเทศ (International Health Regulations : IHR) และการเตรียมความพร้อมฉุกเฉินด้านสุขภาพ

เป้าหมายที่ 4	สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	ศธ.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
4.1 สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียม และไม่มีค่าใช้จ่าย นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ภายในปี 2573	4.1.1 ร้อยละของเด็ก/เยาวชนใน: (ก) ระดับชั้น ป.2 หรือ ป.3 (ข) ป.6 และ (ค) ม.3 ที่มีความสามารถตามเกณฑ์ขั้นต่ำเป็นอย่างน้อย ใน (1) ด้านการอ่าน และ (2) ด้านคณิตศาสตร์ หรือการคิดคำนวณ จำแนกตาม เพศ
4.2 สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนเข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ ภายในปี 2573 เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา	4.2.1 ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีพัฒนาการทางด้านสุขภาพ การเรียนรู้ และพัฒนาการทางบุคลิกภาพตามวัย จำแนกตามเพศ 4.2.2 อัตราการเข้าเรียนปฐมวัย (อย่างน้อย 1 ปี ก่อนถึงเกณฑ์อายุเข้าเรียนประถมศึกษา)
4.3 ให้ชายและหญิงทุกคนเข้าถึงการศึกษาระดับอาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัยที่มีราคาที่สามารถจ่ายได้และมีคุณภาพ ภายในปี 2573	4.3.1 อัตราการเข้าเรียนของเยาวชนและผู้ใหญ่ ทั้งในระบบนอกระบบการศึกษา รวมทั้งการอบรมในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา
4.4 เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่จำเป็น รวมถึงทักษะทางเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดี และการเป็นผู้ประกอบการ ภายในปี 2573	4.4.1 สัดส่วนของเยาวชน/ผู้ใหญ่ที่มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำแนกตามประเภททักษะ
4.5 ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษา และสร้างหลักประกันว่ากลุ่มที่เปราะบางซึ่งรวมถึงผู้พิการ คนพื้นเมือง และเด็ก เข้าถึงการศึกษและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม ภายในปี 2573	4.5.1 ดัชนีความเท่าเทียมกัน (ผู้หญิง/ผู้ชาย/ ในเขต/ นอกเขต/ ความมั่งคั่งสูง-ต่ำ) และอื่นๆ เช่น สถานะความพิการ คนพื้นเมือง และความขัดแย้งที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลที่ใช้ได้)
4.6 สร้างหลักประกันว่าเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ในสัดส่วนสูง ทั้งชายและหญิง สามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้ ภายในปี 2573	4.6.1 ร้อยละของประชากรในกลุ่มอายุที่กำหนดมีความรู้สำหรับการทำงานในระดับพื้นฐาน a.อ่านออกเขียนได้ b.ทักษะในการคำนวณ จำแนกเป็น เพศ
4.7 สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึง การศึกษาสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน และการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุขและไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก และความนิยมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและในความร่วมมือของวัฒนธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573	4.7.1 มีการดำเนินการเกี่ยวกับ (i) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก และ (ii) การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงความเสมอภาคทางเพศ และสิทธิมนุษยชน ซึ่งถูกให้ ค ว า ม ส ำ ค ัญ ท ุ ก ร ะ ด ับ ใน (a) นโยบายการศึกษาของประเทศ (b) หลักสูตร (c) ระดับการศึกษาของครู และ (d) การประเมินผลนักเรียน
4.a สร้างและยกระดับอุปกรณ์และเครื่องมือทางการศึกษาที่อ่อนไหวต่อเด็ก ผู้พิการ และเพศภาวะ และให้มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ปราศจากความรุนแรง ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ	4.a.1 สัดส่วนของโรงเรียนที่มีการเข้าถึง (a) ไฟฟ้า (b) อินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการเรียนการสอน (c) เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอน (d) โครงสร้างพื้นฐาน และวัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับการปรับให้เหมาะสม

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
สำหรับทุกคน	กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย (e) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัยพื้นฐานที่แบ่งตามเพศ และ (f) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการทำความสะอาดมือพื้นฐาน (ตามนิยามตัวชี้วัดของ WASH ในเรื่อง น้ำ สุขอนามัย และสุขลักษณะ)
4.b ขยายจำนวนทุนการศึกษาในทั่วโลกที่ให้สำหรับประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก และประเทศในแอฟริกา ในการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รวมถึงการฝึกอาชีพ และโปรแกรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านเทคนิค วิศวกรรม และวิทยาศาสตร์ในประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ภายในปี 2563	4.b.1 มูลค่าเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance-ODA) สำหรับทุนการศึกษา ตามสาขาและประเภทการศึกษา
4.c เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ รวมถึงการดำเนินการผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศในการฝึกอบรมครูในประเทศกำลังพัฒนา เฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ภายในปี 2573	4.c.1 สัดส่วนของครูในระดับ (a) ก่อนประถมศึกษา (b) ประถมศึกษา (c) มัธยมศึกษาตอนต้น และ (d) มัธยมศึกษาตอนปลาย ที่อย่างน้อยได้รับการฝึกอบรม (เช่น การฝึกอบรมการสอน) ซึ่งเรียกร้องให้ดำเนินการก่อนหรือระหว่างช่วงที่ทำการสอน ในระดับที่สอดคล้องกับประเทศ

เป้าหมายที่ 5	บรรลุลักษณะสมอภาวะระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	พม.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
5.1 ยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงในทุกที่	5.1.1 มี กรอบกฎหมายจะต้องใช้เพื่อสนับสนุน บังคับ ติดตาม ตรวจสอบความเท่าเทียม และการไม่แบ่งแยกในหลักพื้นฐานทางด้านเพศ
5.2 ขจัดความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงทั้งในที่สาธารณะและที่รโหฐาน รวมถึง การค้ามนุษย์ การกระทำทางเพศ และการแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่น	5.2.1 สัดส่วนของผู้หญิงและเด็กหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่เคยอยู่ร่วมกับคู่ของตนได้รับความรุนแรงทางร่างกาย ทางเพศ หรือทางจิตใจโดยคู่ของตนในปัจจุบัน หรือคู่ของตนก่อนหน้า ในช่วงเวลาอย่างน้อย 12 เดือนที่ผ่านมา จำแนกตามรูปแบบความรุนแรงและอายุ
	5.2.2 สัดส่วนของผู้หญิง และเด็กหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ได้รับความรุนแรงทางเพศจากบุคคลอื่น ที่ไม่ใช่คู่ครอง ในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา จำแนกตามอายุ และสถานที่เกิดเหตุ
5.3 ขจัดแนวปฏิบัติที่เป็นภัยทุกรูปแบบ อาทิ การ แต่งงานในเด็กก่อนวัยอันควรโดยการบังคับ และ การทำลายอวัยวะเพศหญิง	5.3.1 สัดส่วนของผู้หญิงอายุระหว่าง 20-24 ปี ที่แต่งงานหรืออยู่ด้วยกันก่อนอายุ 15 และ 18 ปี
	5.3.2 สัดส่วนของเด็กหญิงและผู้หญิง (อายุระหว่าง 15-49 ปี) ที่ได้รับการขลิบอวัยวะเพศหญิง
5.4 ยอมรับและให้คุณค่าต่อการดูแลและการทำงาน บ้านแบบไม่ได้รับค่าจ้าง โดยจัดเตรียมบริการ สาธารณะ โครงสร้างพื้นฐานและนโยบายการ ค้ำครองทางสังคมให้ และสนับสนุนความ รับผิดชอบร่วมกันภายในครัวเรือนและครอบครัว ตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ	5.4.1 สัดส่วนของเวลาที่ใช้ไปในการทำงานบ้านและดูแลคนใน ครัวเรือนที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน จำแนกตามเพศ อายุ และสถานที่อยู่
5.5 สร้างหลักประกันว่าผู้หญิงจะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพและมีโอกาสที่เท่าเทียมในการ เป็นผู้นำในทุกระดับของการตัดสินใจในทาง การเมือง เศรษฐกิจ และภาคสาธารณะ	5.5.1 สัดส่วนของผู้หญิงดำรงตำแหน่งในรัฐสภา และการ ปกครองท้องถิ่น
	5.5.2 สัดส่วนของผู้หญิงในตำแหน่งบริหาร
5.6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงสุขภาพทางเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์และสิทธิการเจริญพันธุ์โดย ถ้วนหน้า ตามที่ตกลงในแผนปฏิบัติการของการ ประชมนานาชาติว่าด้วยประชากรและการพัฒนา และแผนปฏิบัติการปักกิ่งและเอกสารผลลัพธ์ของ การประชุมทบทวนเหล่านั้น	5.6.1 สัดส่วนของผู้หญิงอายุ 15-49 ที่ทำการตัดสินใจทางด้าน ความสัมพันธ์ทางเพศ การใช้การคุมกำเนิด และการดูแล สุขภาพการเจริญพันธุ์ด้วยตนเอง
	5.6.2 จำนวนประเทศที่กฎหมายและกฎระเบียบนั้นรับประกัน ได้ว่าผู้หญิงที่มีอายุ 15-49 ปี เข้าถึงการดูแล ข้อมูล และ การศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์
5.a ดำเนินการปฏิรูปเพื่อให้ผู้หญิงมีสิทธิที่เท่าเทียมใน ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ รวมทั้ง การเข้าเป็น เจ้าของที่ดิน การควบคุมที่ดินและทรัพย์สินใน รูปแบบอื่น การบริการทางการเงิน การรับมรดก และทรัพยากรธรรมชาติ ตามกฎหมายของ	5.a.1 (a) สัดส่วนของผู้ที่เป็นเจ้าของ หรือมีสิทธิครอบครอง เหนือที่ดินทางการเกษตร (แยกออกจากประชากรภาค การเกษตรทั้งหมด) จำแนกตามเพศ และ (b) ส่วนแบ่ง ของผู้หญิงในจำนวนผู้เป็นเจ้าของ หรือผู้มีสิทธิถือครอง ที่ดินทางการเกษตร จำแนกตามประเภทการครอบครอง

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
ประเทศ	5.a.2 สัดส่วนของประเทศที่กรอบกฎหมาย (รวมถึงกฎจารีตประเพณี) ที่รับประกันความเท่าเทียมด้านสิทธิการเป็นเจ้าของ หรือมีอำนาจในการควบคุมที่ดิน
5.b เพิ่มพูนการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการให้อำนาจแก่ผู้หญิง	5.b.1 สัดส่วนของผู้ที่เป็นเจ้าของโทรศัพท์เคลื่อนที่ จำแนกตามเพศ
5.c เลือกลงใช้และเสริมความเข้มแข็งแก่นโยบายที่ดีและกฎระเบียบที่บังคับใช้ได้ เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและการให้อำนาจแก่ผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคนในทุกระดับ	5.c.1 สัดส่วนของประเทศที่มีระบบติดตามและทำให้เกิดการจัดสรรภาครัฐ ที่สนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศและเพิ่มบทบาทสตรี

เป้าหมายที่ 6	สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	ทส./กษ./มท.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
6.1 บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้ ภายในปี 2573	6.1.1 ร้อยละของประชากรที่ใช้บริการน้ำดื่มที่ได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย
6.2 บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงสุขอนามัยที่พอเพียงและเป็นธรรม และยุติการขับถ่ายในที่โล่ง โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อความต้องการของผู้หญิง เด็กหญิง และกลุ่มที่อยู่ใต้สถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี 2573	6.2.1 ร้อยละของประชากรที่ใช้บริการสุขอนามัยได้รับการจัดการอย่างปลอดภัย รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการล้างมือด้วยสบู่ และน้ำ
6.3 ปรับปรุงคุณภาพน้ำ โดยการลดมลพิษ ขจัดการทิ้งขยะและลดการปล่อยสารเคมีอันตรายและวัตถุอันตราย ลดสัดส่วนน้ำเสียที่ไม่ผ่านกระบวนการลงครึ่งหนึ่ง และเพิ่มการนำกลับมาใช้ใหม่และการใช้ซ้ำที่ปลอดภัยอย่างยั่งยืนทั่วโลก ภายในปี 2573	6.3.1 ร้อยละของน้ำเสียที่ได้รับการบำบัดได้อย่างปลอดภัย
	6.3.2 ร้อยละของแหล่งน้ำ (เช่น มหาสมุทร, ทะเล, ทะเลสาบ, แม่น้ำ, ธารน้ำ, คลอง, หรือสระน้ำ) ที่มีคุณภาพน้ำโดยรวมที่ดี
6.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนและสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำ ภายในปี 2573	6.4.1 การเปลี่ยนแปลงของการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพในช่วงเวลาที่ผ่านมา
	6.4.2 ระดับความตึงเครียดด้านน้ำ: สัดส่วนการใช้น้ำจัดต่อปริมาณน้ำจืดทั้งหมด
6.5 ดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับ รวมถึงผ่านทางความร่วมมือระหว่างเขตแดนตามความเหมาะสม ภายในปี 2573	6.5.1 ระดับการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ
	6.5.2 สัดส่วนของพื้นที่ลุ่มน้ำที่ข้ามเขตแดนมีการจัดการดำเนินงานเพื่อความร่วมมือด้านน้ำ
6.6 ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำ และทะเลสาบ ภายในปี 2563	6.6.1 การเปลี่ยนแปลงในบริบทของระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำทุกระยะเวลา
6.a ขยายความร่วมมือระหว่างประเทศและการสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาในกิจกรรมและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับน้ำและสุขอนามัยซึ่งรวมถึงด้านการเก็บน้ำ การขจัดเกลือ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการน้ำเสีย เทคโนโลยีการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่	6.a.1 จำนวนความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการในด้านที่เกี่ยวข้องกับน้ำและสุขอนามัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนบูรณาการการใช้จ่ายของรัฐบาล
	6.b สนับสนุนและเพิ่มความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดการน้ำและสุขอนามัย

เป้าหมายที่ 7	สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	พ.น./มท.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
7.1 สร้างหลักประกันว่ามีการเข้าถึงการบริการพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ และเชื่อถือได้ ภายในปี 2573	7.1.1 ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงไฟฟ้า
	7.1.2 ร้อยละของประชากรที่พึ่งพาพลังงานสะอาดและเทคโนโลยีเป็นหลัก
7.2 เพิ่มสัดส่วนของพลังงานทดแทนในการผสมผสานการใช้พลังงานของโลก ภายในปี 2573	7.2.1 สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย
7.3 เพิ่มอัตราการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานของโลกให้เพิ่มขึ้น 2 เท่า ภายในปี 2573	7.3.1 ความเข้มของการใช้พลังงาน ที่สัมพันธ์กับพลังงานขั้นต้นและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)
7.a ยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศในการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงการวิจัย และเทคโนโลยีพลังงานที่สะอาด โดยรวมถึงพลังงานทดแทน ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และเทคโนโลยีเชื้อเพลิงฟอสซิลขั้นสูงและสะอาด และสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานและเทคโนโลยีพลังงานที่สะอาด ภายในปี 2573	7.a.1 ปริมาณการระดมเงินดอลลาร์สหรัฐต่อปี เริ่มในปี 2020 ตามพันธะสัญญาเรื่องการระดมเงินให้ถึง \$100 พันล้าน
7.b ขยายโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับการจัดส่งบริการพลังงานที่เป็นสมัยใหม่และยั่งยืนให้โดยถ้วนหน้าในประเทศกำลังพัฒนา เฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ภายในปี 2573	7.b.1 การลงทุนในพลังงานที่มีประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และจำนวนการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี เพื่อนำไปสู่การบริการที่พัฒนาอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 8	ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	สศช./กค./รง.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
8.1 ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจต่อหัวประชากรมีความยั่งยืนตามบริบทของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของประเทศพัฒนาน้อยที่สุด มีการขยายตัวอย่างน้อยร้อยละ 7 ต่อปี	8.1.1 อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของรายได้ที่แท้จริงต่อหัวประชากร
8.2 บรรลุการมีผลิตภาพทางเศรษฐกิจในระดับที่สูงขึ้นผ่านการทำให้หลากหลาย การยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการมุ่งเน้นในภาคส่วนที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและใช้แรงงานเข้มข้น	8.2.1 อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของรายได้ที่แท้จริงต่อประชากรผู้มีงานทำ
8.3 ส่งเสริมนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่สนับสนุนกิจกรรมที่มีผลิตภาพ การสร้างงานที่สมควร ความเป็นผู้ประกอบการ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม และส่งเสริมการเกิดและการเติบโตของวิสาหกิจรายย่อย ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ซึ่งรวมถึงผ่านทาง การเข้าถึงบริการทางการเงิน	8.3.1 สัดส่วนการจ้างงานนอกระบบนอกภาคการเกษตร แยกตามเพศ
8.4 ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของโลกในการบริโภคและการผลิตอย่างต่อเนื่อง และพยายามที่จะไม่เชื่อมโยงระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามกรอบการดำเนินงาน 10 ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนโดยมีประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำในการดำเนินการไปจนถึงปี 2573	8.4.1 ร่องรอยการใช้วัตถุดิบและการใช้วัตถุดิบต่อหัว และต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)
	8.4.2 การบริโภควัตถุดิบในประเทศและการบริโภควัตถุดิบในประเทศต่อหัว และต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)
8.5 บรรลุการจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับหญิงและชายทุกคน รวมถึงเยาวชนและผู้มีภาวะทุพพลภาพ และให้มีการจ่ายที่เท่าเทียมสำหรับงานที่มีคุณค่าเท่าเทียมกัน	8.5.1 อัตราชั่วโมงการทำงานเฉลี่ย จำแนกตามเพศ อาชีพ อายุ และความพิการ
	8.5.2 อัตราการว่างงาน จำแนกตามเพศ อายุ และความพิการ
8.6 ลดสัดส่วนของเยาวชนที่ไม่มีงานทำ ที่ไม่มีการศึกษา และที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ภายในปี 2563	8.6.1 สัดส่วนของเยาวชน (15-24 ปี) ที่ไม่ได้อยู่ในภาคการศึกษา การจ้างงานหรือการฝึกอบรม
8.7 ดำเนินมาตรการโดยทันทีและมีประสิทธิภาพเพื่อขจัดแรงงานบังคับ ยุติความเป็นทาสสมัยใหม่และการค้ามนุษย์ และยับยั้งแลกำจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด ซึ่งรวมถึงการเกณฑ์และการใช้ทหารเด็ก และยุติการใช้แรงงานเด็กในทุกรูปแบบในปี 2568	8.7.1 สัดส่วนและจำนวนเด็กอายุ 5-17 ปี ที่เป็นแรงงานเด็ก จำแนกตามเพศและอายุ
8.8 ปกป้องสิทธิแรงงานและส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและมั่นคงสำหรับผู้ทำงานทุกคน รวมถึงผู้ทำงานต่างด้าว โดยเฉพาะหญิงต่าง	8.8.1 อัตราความถี่ของการบาดเจ็บร้ายแรง และไม่ร้ายแรง จากการทำงาน จำแนกตามเพศ และสถานะแรงงานต่างด้าว

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
<p>ด้าว และผู้ทำงานเสี่ยงอันตราย</p>	<p>8.8.2 การเพิ่มขึ้นของการปฏิบัติตามสิทธิแรงงานในประเทศ (เสรีภาพในการชุมนุม และการเจรจาต่อรองร่วม) โดยยึดหลักกรรมบัญญัติของ ILO และกฎหมายภายในประเทศ จำแนกตามเพศ และสถานะแรงงานต่างด้าว</p>
<p>8.9 ออกแบบและใช้นโยบายที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่จะสร้างงาน และส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ภายในปี 2573</p>	<p>8.9.1 ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศทางตรงจากการท่องเที่ยว (คิดเป็นร้อยละของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศทั้งหมด และในอัตราการเติบโต) และจำนวนงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (คิดเป็นร้อยละของงานทั้งหมดและอัตราการเติบโตของงาน จำแนกตามเพศ</p> <p>8.9.2 จำนวนงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คิดเป็นสัดส่วนของงานและอัตราการเติบโตของงานทั้งหมด จำแนกตามเพศ</p>
<p>8.10 เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันทางการเงินภายในประเทศเพื่อส่งเสริมและขยายการเข้าถึงการธนาคาร การประกัน และบริการทางการเงินแก่ทุกคน</p>	<p>8.10.1 จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ และเครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ (ATMs) ต่อผู้ใหญ่ 100,000 คน</p> <p>8.10.2 ร้อยละของผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 15 ขึ้นไป) ที่มีบัญชีกับธนาคาร หรือสถาบันการเงินอื่นๆ หรือกับผู้ให้บริการทางการเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่</p>
<p>8.a เพิ่มเติมความช่วยเหลือเพื่อการค้า (Aid for Trade) สำหรับประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รวมถึงผ่านช่องทางของกรอบการทำงานแบบบูรณาการสำหรับความช่วยเหลือทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการค้าแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด</p>	<p>8.a.1 ความช่วยเหลือสำหรับข้อตกลงทางการค้า และการเบิกจ่ายเงินช่วยเหลือ</p>
<p>8.b พัฒนาและทำให้เกิดการดำเนินงานของยุทธศาสตร์โลกสำหรับการจ้างงานในเยาวชนและดำเนินงานตามข้อตกลงเรื่องงานของโลกขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ ภายในปี 2563</p>	<p>8.b.1 การใช้จ่ายรวมของภาครัฐสำหรับการคุ้มครองทางสังคม และแผนการจ้างงาน คิดเป็นร้อยละของงบประมาณประเทศ และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ</p>

เป้าหมายที่ 9	สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุม และยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	คค./อก.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
9.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ ยั่งยืน และมีความทนทาน ซึ่งรวมถึงโครงสร้างพื้นฐานของภูมิภาคและที่ข้ามเขตแดน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ โดยมุ่งเป้าที่การเข้าถึงได้ในราคาที่สามารถจ่ายได้และเท่าเทียมสำหรับทุกคน	9.1.1 สัดส่วนของประชากรเมืองที่อาศัยอยู่ภายในระยะ 2 กิโลเมตรจากถนนที่สามารถใช้งานได้ทุกฤดู
	9.1.2 ปริมาณผู้โดยสาร และสินค้าที่ขนส่ง จำแนกตามรูปแบบการขนส่ง
9.2 ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และภายในปี 2573 ให้เพิ่มส่วนแบ่งของอุตสาหกรรมในการจ้างงานและผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ โดยให้เป็นไปตามสถานะแวดล้อมของประเทศ และให้เพิ่มส่วนแบ่งขึ้นเป็น 2 เท่า ในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด	9.2.1 มูลค่าเพิ่มของภาคอุตสาหกรรมคิดเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว
	9.2.2 การจ้างงานในอุตสาหกรรมคิดเป็นร้อยละของการจ้างงานรวมทั้งหมด
9.3 เพิ่มการเข้าถึงบริการทางการเงินโดยรวมถึงเครดิตในราคาที่สามารถจ่ายได้ให้แก่อุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดเล็ก โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา และให้เพิ่มการผนวกกลุ่มเหล่านี้เข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าและตลาด	9.3.1 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางคิดเป็นร้อยละต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด
	9.3.2 ร้อยละของอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่มีการกู้ยืม หรือมีวงเงินที่ธนาคารให้กู้ยืมได้สูงสุด
9.4 ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและปรับปรุงอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและการใช้เทคโนโลยีและกระบวนการทางอุตสาหกรรมที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยทุกประเทศดำเนินการตามขีดความสามารถของแต่ละประเทศ ภายในปี 2573	9.4.1 ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อหน่วยมูลค่าเพิ่ม
9.5 เพิ่มพูนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยีของภาคอุตสาหกรรมในทุกประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา และให้ภายในปี 2573 มีการส่งเสริมนวัตกรรมและให้เพิ่มจำนวนผู้ทำงานวิจัยและพัฒนา ต่อประชากร 1 ล้านคน และการใช้จ่ายในภาคสาธารณะและเอกชนในการวิจัยและพัฒนาให้เพิ่มมากขึ้น	9.5.1 ร้อยละของค่าใช้จ่ายการวิจัยและพัฒนา ต่อ GDP
	9.5.2 สัดส่วนนักวิจัย (เทียบเป็นการทำงานเต็มเวลา) ต่อประชากร 1,000,000 คน
9.a อำนวยความสะดวกการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืนและทนทานในประเทศกำลังพัฒนา ผ่านทางการยกระดับการสนับสนุนทางการเงิน เทคโนโลยี และด้านวิชาการให้แก่ประเทศในแอฟริกา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก	9.a.1 การสนับสนุนระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการทั้งหมด (การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) และการช่วยเหลือในรูปแบบอื่นๆ)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
9.b สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี การวิจัย และนวัตกรรมภายในประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงการให้มีสภาพแวดล้อมทางนโยบายที่นำไปสู่ความหลากหลายของอุตสาหกรรมและการเพิ่มมูลค่าของสินค้าโภคภัณฑ์	9.b.1 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูง และระดับกลาง คิดเป็นร้อยละของมูลค่าเพิ่มรวมทั้งหมด
9.c การเพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยีด้านข้อมูลและการสื่อสาร และพยายามที่จะจัดให้มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตโดยถ้วนหน้าและในราคาที่สมารถจ่ายได้สำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ภายในปี 2563	9.c.1 ร้อยละของประชากรที่อยู่ในพื้นที่ที่มีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ จำแนกตามเทคโนโลยี

เป้าหมายที่ 10	ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	สศช./พม.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
10.1 ให้บรรลุอย่างต่อเนื่องและคงการเติบโตของรายได้ในกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่ยากจนที่สุดในอัตราที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ภายในปี 2573	10.1.1 อัตราการเติบโตของการใช้จ่ายในครัวเรือน หรือรายได้ต่อหัวในกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าร้อยละ 40 ต่อประชากรทั้งหมด
10.2 ให้อำนาจและส่งเสริมความครอบคลุมด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองสำหรับทุกคน โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ ความบกพร่องทางร่างกาย เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ แหล่งกำเนิด ศาสนา หรือสถานะทางเศรษฐกิจหรืออื่นๆ ภายในปี 2573	10.2.1 สัดส่วนประชากรที่มีรายได้มีฐานต่ำกว่าร้อยละ 50 จำแนกตาม กลุ่มอายุ เพศ และคนพิการ
10.3 สร้างหลักประกันว่าจะมีโอกาสที่เท่าเทียมและลดความไม่เสมอภาคของผลลัพธ์ รวมถึงโดยการขจัดกฎหมาย นโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติ และส่งเสริมการออกกฎหมาย นโยบาย และการกระทำที่เหมาะสมในเรื่องนี้	10.3.1 สัดส่วนของประชากรที่รายงานว่ารู้สึกถูกแบ่งแยก เชื้อชาติ หรือถูกข่มขู่ใน 12 เดือนที่ผ่านมาตามข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้ามเลือกปฏิบัติในการแบ่งแยกเชื้อชาติภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
10.4 เลือกใช้นโยบาย โดยเฉพาะนโยบายการคลัง ค่าจ้าง และการคุ้มครองทางสังคม และให้บรรลุความเสมอภาคยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง	10.4.1 ส่วนแบ่งแรงงานต่อ GDP ประกอบไปด้วยค่าจ้าง และการให้ความคุ้มครองทางสังคม
10.5 พัฒนากฎระเบียบและการติดตามตรวจสอบตลาดการเงินและสถาบันการเงินของโลก และเสริมความแข็งแกร่งในการดำเนินการกฎระเบียบดังกล่าว	10.5.1 เสถียรภาพของระบบการเงิน
10.6 สร้างหลักประกันว่าจะมีตัวแทนและเสียงสำหรับประเทศกำลังพัฒนาในการตัดสินใจของสถาบันทางเศรษฐกิจและการเงินระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สถาบันมีประสิทธิผล เชื่อถือได้ มีความรับผิดชอบ และชอบธรรมมากขึ้น	10.6.1 ร้อยละของสมาชิก และสิทธิในการออกเสียงของประเทศกำลังพัฒนาในองค์กรระหว่างประเทศ
10.7 อำนวยความสะดวกในการอพยพและเคลื่อนย้ายคนให้ไปมาด้วยความสงบ ปลอดภัยเป็นไปตามระเบียบ และมีความรับผิดชอบ รวมถึงผ่านทางการดำเนินงานตามนโยบายด้านการอพยพที่มีการวางแผนและการจัดการที่ดี	10.7.1 ค่าใช้จ่ายในการสรรหาพนักงานใหม่คิดเป็นร้อยละของรายได้ประจำปีที่ได้รับจากประเทศปลายทาง
	10.7.2 ประเทศที่นำนโยบายการจัดการการอพยพที่ดี
10.a ดำเนินการตามหลักการปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่างสำหรับประเทศกำลังพัฒนา เฉพาะอย่างยิ่งประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยเป็นไปตามความตกลงองค์การการค้าโลก	10.a.1 ส่วนแบ่งของรายการสินค้าที่ต้องเสียภาษีการนำเข้าจากประเทศด้อยพัฒนา และประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีข้อกีดกันทางภาษีอากร (zero-tariff)
10.b สนับสนุนการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการและการไหลของเงินซึ่งรวมถึงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ไปยังรัฐที่มีความจำเป็นมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศกำลังพัฒนาน้อยที่สุด ประเทศในแอฟริกา รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะ	10.b.1 การดำเนินการด้านทรัพยากรเพื่อการพัฒนา จำแนกตามประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือ และประเทศผู้ให้การช่วยเหลือ และประเภทของการดำเนินการ (เช่น การช่วยเหลือด้านการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) การลงทุนทางตรงของ

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
ขนาดเล็ก และประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล โดยให้เป็นไปตามแผนและแผนงานของประเทศเหล่านั้น	ต่างประเทศ (FDI) และอื่นๆ)
10.c ลดค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมของการส่งเงินกลับประเทศของผู้อพยพ (migrant remittance) ให้ต่ำกว่าร้อยละ 3 และจัดการชำระเงินระหว่างประเทศ (remittance corridors) ที่มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าร้อยละ 5 ภายในปี 2573	10.c.1 ค่าใช้จ่ายการส่งเงินกลับประเทศคิดเป็นร้อยละของจำนวนเงินรวมที่ส่งกลับ

เป้าหมายที่ 11	ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทัวถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	มท./พม.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
11.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงที่อยู่อาศัยและการบริการพื้นฐานที่เพียงพอปลอดภัย และในราคาที่สามารถจ่ายได้ และยกระดับชุมชนแออัด ภายในปี 2573	11.1.1 สัดส่วนของประชากรในเขตเมืองที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด ที่อยู่อาศัยนอกระบบ หรือไม่เหมาะสม
11.2 จัดให้มีการเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน เข้าถึงได้ ปลอดภัย ในราคาที่สามารถจ่ายได้ สำหรับทุกคน พัฒนาความปลอดภัยทางถนน โดยการขยายการขนส่งสาธารณะ และคำนึงเป็นพิเศษถึงกลุ่มคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ผู้หญิง เด็ก ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย และผู้สูงอายุ ภายในปี 2573	11.2.1 สัดส่วนของประชากรที่เข้าถึงการขนส่งสาธารณะได้อย่างสะดวก จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
11.3 ยกระดับการพัฒนาเมืองและขีดความสามารถให้ครอบคลุมและยั่งยืน เพื่อการวางแผนและการบริหารจัดการการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์อย่างมีส่วนร่วม บูรณาการและยั่งยืนในทุกประเทศ ภายในปี 2573	11.3.1 สัดส่วนอัตรากาใช้ที่ดินต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร
	11.3.2 ร้อยละของเมืองที่มีโครงสร้างจากการมีส่วนร่วมโดยตรงของภาคประชาสังคมในการวางแผนและการจัดการซึ่งดำเนินการเป็นประจำ และเป็นประชาธิปไตย
11.4 เสริมความพยายามที่จะปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของโลก	11.4.1 การใช้จ่ายรวม (ภาครัฐและภาคเอกชน) ต่อหัว สำหรับการใช้จ่ายในเรื่องการสงวน การป้องกัน และการอนุรักษ์วัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ จำแนกตามประเภทมรดก (ทางวัฒนธรรม ทางธรรมชาติ ผสมผสาน การกำหนดโดยศูนย์มรดกโลก) ระดับของรัฐบาล (ประเทศ ภูมิภาค และท้องถิ่น/เทศบาล) ประเภทการใช้จ่าย (ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน/ค่าใช้จ่ายในการลงทุน) และประเภทการระดมเงินทุนจากภาคเอกชน (การบริจาคโดยสมัครใจ ภาคเอกชนที่ไม่หวังผลกำไร และผู้สนับสนุน)
11.5 ลดจำนวนการตายและจำนวนคนที่ได้รับผลกระทบ และลดการสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี 2573	11.5.1 จำนวนผู้เสียชีวิต สูญหาย และผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ต่อประชากร 100,000 คน
	11.5.2 การสูญเสียทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากภัยพิบัติโดยตรง ต่อ GDP รวมทั้งความเสียหายที่เกิดกับโครงสร้างพื้นฐานและขีดความสามารถขั้นพื้นฐานที่สำคัญอื่นๆ อันเนื่องมาจากภัยพิบัติ
11.6 ลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมต่อหัวประชากร ในเขตเมือง รวมถึงการให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อคุณภาพอากาศ และการจัดการของเสียของ	11.6.1 ร้อยละของขยะในเขตเมืองที่มีการจัดเก็บเป็นประจำ และเพียงพอที่จะปล่อยของเสียขั้นสุดท้ายซึ่งเกิดจากของเสียทั้งหมดที่เกิดจากเมืองนั้น

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
เทศบาล และการจัดการของเสียอื่นๆ ภายในปี 2573	11.6.2 ระดับค่าเฉลี่ยทั้งปีของฝุ่นละอองขนาดเล็ก (เช่น PM2.5 และ PM10) ในเขตเมือง (ถ่วงน้ำหนักกับประชากร)
11.7 จัดให้มีการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียว ที่ปลอดภัย ครอบคลุมและเข้าถึงได้ โดยถ้วนหน้า โดยเฉพาะ ผู้หญิง เด็ก คนชรา และผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย ภายในปี 2573	11.7.1 ส่วนแบ่งเฉลี่ยของพื้นที่เมืองที่ถูกสร้างขึ้นให้เป็นสถานที่ที่ใช้ประโยชน์สาธารณะสำหรับทุกคน จำแนกตาม อายุ เพศ และบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
	11.7.2 สัดส่วนของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการคุกคามทางร่างกาย หรือเพศ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ความพิการ และสถานที่เกิดเหตุ ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา
11.a สนับสนุนการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในทางบวรระหว่างพื้นที่เมือง รอบเมือง และชนบท โดยการเสริมความแข็งแกร่งของการวางแผนการพัฒนาในระดับชาติและระดับภูมิภาค	11.a.1 สัดส่วนประชากรอาศัยในเมืองที่นำแผนการพัฒนาเมืองและภูมิภาคไปบูรณาการกับการคาดประมาณประชากรและความต้องการทรัพยากร จำแนกตามขนาดของเมือง
11.b ภายในปี 2563 เพิ่มจำนวนเมืองและกระบวนการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่เลือกใช้และดำเนินการตามนโยบายและแผนที่บูรณาการ เพื่อนำไปสู่ความครอบคลุม ความมีประสิทธิผลการใช้ทรัพยากร การลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีภูมิทัศน์ทางต่อภัยพิบัติ และให้พัฒนาและดำเนินการตามการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกกระดับ ให้เป็นไปตามกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ.2558-2573	11.b.1 สัดส่วนของเมืองที่มีกลยุทธ์ลดความเสี่ยง และการฟื้นฟูให้สู่สภาพปรกติ มีความสอดคล้องกับกรอบการทำงานระหว่างประเทศที่ได้รับความเห็นชอบ (อาทิ ผู้ประสบความสำเร็จในการวางแผนการลดความเสี่ยงภัยพิบัติ Hyogo Framework for Action 2005-2015) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มคนเปราะบาง และกลุ่มคนชายขอบ ตามแผนที่กำหนดไว้ มีการนำไปดำเนินการ และติดตามผล
	11.b.2 จำนวนประเทศที่มียุทธศาสตร์การลดความเสี่ยงภัยพิบัติระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น
11.c สนับสนุนประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รวมถึงผ่านทางการช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการในการสร้างอาคารที่ยั่งยืนและทนทานโดยใช้วัสดุท้องถิ่น	11.c.1 สัดส่วนของการสนับสนุนทางการเงินที่จัดสรรให้กับ การก่อสร้าง และการเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ยืดหยุ่น และอาคารที่ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่ 12	สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	ทส.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
12.1 ดำเนินการให้เป็นผลตามกรอบการดำเนินงานระยะ 10 ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ทุกประเทศนำไปปฏิบัติโดยประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำ โดยคำนึงถึงการพัฒนาและขีดความสามารถของประเทศกำลังพัฒนา	12.1.1 จำนวนประเทศที่มีแผนปฏิบัติการระดับชาติด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (SCP) หรือมีหลักการด้าน SCP เป็นลำดับความสำคัญหลักหรือเป้าหมายของนโยบายระดับชาติ
12.2 บรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในปี 2573	12.2.1 ตัวชี้วัดการบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (MF) และ ตัวชี้วัดการบริโภคพื้นฐานต่อตัว และต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ
	12.2.2 การบริโภควัตถุดิบในประเทศและการบริโภควัตถุดิบในประเทศต่อหัว และต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)
12.3 ลดขยะเศษอาหารของโลกครึ่งหนึ่งในระดับค้าปลีกและผู้บริโภค และลดการสูญเสียอาหารจากระบบการผลิตและห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว ภายในปี 2573	12.3.1 ดัชนีการสูญเสียอาหารโลก
12.4 บรรลุเรื่องการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดตลอดวงจรชีวิตของสิ่งเหล่านั้นด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่ตกลงกันแล้ว และลดการปลดปล่อยสิ่งเหล่านั้นออกสู่อากาศ น้ำ และดินอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อจะลดผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด ภายในปี 2563	12.4.1 จำนวนภาคีสมาชิกข้อตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมด้านสารเคมีที่เป็นอันตรายและสารเคมีอื่นๆ และของเสีย ที่บรรลุวัตถุประสงค์ของพันธกรณีและข้อผูกพันในการถ่ายทอดข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง
	12.4.2 ของเสียอันตรายต่อหัว (สัดส่วนของเสียที่ได้รับการบำบัดของเสีย จำแนกตามประเภทการบำบัด)
12.5 ลดการเกิดของเสียโดยให้มีการป้องกัน การลดปริมาณ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ภายในปี 2573	12.5.1 อัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (recycling rate) ในระดับประเทศ (จำนวนตันของวัสดุที่ถูกนำกลับมาใช้ใหม่)
12.6 สนับสนุนให้บริษัท โดยเฉพาะบริษัทข้ามชาติ และบริษัทขนาดใหญ่ รับแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนไปใช้ และผนวกข้อมูลด้านความยั่งยืนลงในวงจรการรายงานของบริษัทเหล่านั้น	12.6.1 จำนวนบริษัทที่ดีพิมพ์รายงานความยั่งยืน
12.7 ส่งเสริมแนวปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐที่ยั่งยืน ตามนโยบายและการให้ลำดับความสำคัญของประเทศ	12.7.1 จำนวนประเทศที่มีการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐอย่างยั่งยืน
12.8 สร้างหลักประกันว่าประชาชนในทุกแห่งมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและความตระหนักถึงการพัฒนายั่งยืนและวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ภายในปี 2573	12.8.1 มีการดำเนินการเกี่ยวกับ(i) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก และการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (รวมถึงการศึกษาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ) เป็นเรื่องหลักๆ ในนโยบายการศึกษาของประเทศ สาขาวิชาที่ทำการสอน การศึกษาของ

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
	ครูผู้สอน และการประเมินนักเรียน/นักศึกษา
12.a สนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการเสริมความแข็งแกร่งของขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะขับเคลื่อนไปสู่รูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น	12.a.1 จำนวนการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา
12.b พัฒนาและดำเนินการใช้เครื่องมือเพื่อจะติดตามตรวจสอบผลกระทบของการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่สร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	12.b.1 จำนวนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หรือนโยบาย และการนำไปดำเนินการให้เกิดผลโดยมีการติดตามดังที่ได้ตกลงไว้ และเครื่องมือการประเมิน
12.c ทำให้การอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลที่ไร้ประสิทธิภาพและนำไปสู่การบริโภคที่สิ้นเปลืองมีความสมเหตุสมผล โดยกำจัดการบิดเบือนทางการตลาดโดยให้สอดคล้องสถานะแวดล้อมของประเทศ รวมถึงการปรับโครงสร้างภาษีและเลิกการอุดหนุนที่เป็นภัยเหล่านั้นในที่ยังมีการใช้อยู่ เพื่อให้สะท้อนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงอย่างเต็มที่ถึงความจำเป็นและเงื่อนไขที่เจาะจงของประเทศกำลังพัฒนาและลดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นที่จะมีต่อการพัฒนาของประเทศเหล่านั้นในลักษณะที่เป็นการคุ้มครองคนจนและชุมชนที่ได้รับผลกระทบ	12.c.1 จำนวนเงินอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลต่อหน่วย GDP (การผลิตและการบริโภค) และสัดส่วนของค่าใช้จ่ายรวมของประเทศในด้านเชื้อเพลิงฟอสซิล

เป้าหมายที่ 13	ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	ทส.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
13.1 เสริมภูมิคุ้มกันด้านทานและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ	13.1.1 จำนวนประเทศที่มียุทธศาสตร์การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น
	13.1.2 จำนวนผู้เสียชีวิต สูญหาย และผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติต่อประชากร 100,000 คน
13.2 บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ	13.2.1 จำนวนประเทศที่มีการสื่อสารถึงการสร้างหรือการดำเนินการบูรณาการนโยบาย/ยุทธศาสตร์/แผน ที่เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อผลกระทบอันเกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และสนับสนุนความยืดหยุ่นต่อภูมิอากาศและการพัฒนาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับต่ำที่จะไม่สามารถทำลายการผลิตอาหาร (ประกอบไปด้วยแผนการปรับตัวระดับชาติ การกำหนดการสนับสนุนในระดับชาติ การติดต่อสื่อสารในระดับชาติ การปรับปรุงรายงานทุกๆ 2 ปี หรืออื่นๆ
13.3 พัฒนาการศึกษา การสร้างความตระหนักรู้ และขีดความสามารถของมนุษย์และของสถาบันในเรื่องการลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปรับตัว การลดผลกระทบ การเตือนภัยล่วงหน้า	13.3.1 จำนวนประเทศที่มีบูรณาการการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การปรับตัว การลดผลกระทบ และการเตือนภัยล่วงหน้าเข้าไปไว้ในหลักสูตรระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา
	13.3.2 จำนวนประเทศที่มีการสื่อสารการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการสร้างขีดความสามารถระดับสถาบันระบบ และบุคคลในการปรับตัว การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการพัฒนา
13.a ดำเนินการให้เกิดผลตามพันธกรณีที่ผูกมัดต่อประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีเป้าหมายร่วมกันระดมทุนจากทุกแหล่งให้ได้จำนวน 1 แสนล้านเหรียญสหรัฐต่อปีภายในปี 2563 เพื่อจะแก้ปัญหาความจำเป็นของประเทศกำลังพัฒนาในบริบทของการดำเนินการด้านการลดก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญและมีความโปร่งใสในการดำเนินงานและทำให้งกองทุน Green Climate Fund ดำเนินการอย่างเต็มที่โดยเร็วที่สุดผ่านการให้ทุน	13.a.1 จำนวนเงิน (USD) ที่ระดมได้ต่อปี ตั้งแต่ปี 2020 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวงเงินเป้าหมาย 1 แสนล้านเหรียญ สรอ. เพื่อส่งให้กองทุน Green Climate Fund
13.b ส่งเสริมกลไกที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการวางแผนและการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับ	13.b.1 จำนวนประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ได้รับความช่วยเหลือ

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิผลในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และให้ความสำคัญต่อผู้หญิง เยาวชน และชุมชนท้องถิ่นและชายขอบ	พิเศษ และปริมาณการสนับสนุน ได้แก่ การเงิน เทคโนโลยี และการสร้างขีดความสามารถ เพื่อยกระดับสมรรถนะในการวางแผนและจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีประสิทธิผล มุ่งเน้นสตรี เยาวชน ชุมชนท้องถิ่น และชายขอบ

เป้าหมายที่ 14	อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	ทส.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
14.1 ป้องกันและลดมลพิษทางทะเลทุกประเภทอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะจากกิจกรรมบนแผ่นดิน รวมถึงเศษซากขยะในทะเลและมลพิษจากธาตุอาหาร (nutrient pollution) ภายในปี 2568	14.1.1 ดัชนีของปรากฏการณ์ยูโทรฟิเคชัน (Eutrophication) และความหนาแน่นของขยะพลาสติก/ตร.กม.
14.2 บริหารจัดการและปกป้องระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบทางลบที่มีนัยสำคัญ รวมถึงโดยการเสริมภูมิทัศน์ทางและปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟู เพื่อบรรลุการมีมหาสมุทรที่มีสุขภาพดีและมีผลผลิตภายในปี 2563	14.2.1 สัดส่วนพื้นที่เขตเศรษฐกิจจำเพาะระดับชาติที่บริหารจัดการโดยใช้แนวทางเชิงระบบนิเวศ
14.3 ลดและแก้ปัญหาผลกระทบของการเป็นกรดในมหาสมุทร โดยรวมถึงผ่านทางการเพิ่มพูนความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ในทุกระดับ	14.3.1 ภาวะความเป็นกรดในทะเลเฉลี่ย (pH) โดยวัดจากสถานีสู่มตัวอย่าง
14.4 ภายในปี 2563 ให้กำกับอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องการเก็บเกี่ยวและยุติการประมงเกินขีดจำกัด การประมงที่ผิดกฎหมายที่ไม่มีการรายงาน และที่ไม่มีการควบคุม และแนวปฏิบัติด้านการประมงที่เป็นไปในทางทำลาย และดำเนินการให้เป็นผลตามแผนการบริหารจัดการที่อยู่บนฐานวิทยาศาสตร์ เพื่อจะฟื้นฟูมวลปลา (fish stock) ในเวลาที่สั้นที่สุดที่จะเป็นไปได้ อย่างน้อยที่สุดในระดับที่สามารถไปถึงจุดสูงสุดที่ให้ผลตอบแทนแบบยั่งยืน (maximum sustainable yield) ตามคุณลักษณะทางชีววิทยาของสัตว์น้ำเหล่านั้น	14.4.1 สัดส่วนของมวลสัตว์น้ำ (fish stocks) ที่อยู่ในระดับความยั่งยืนทางชีวภาพ
14.5 ภายในปี 2563 อนุรักษ์พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งอย่างน้อยร้อยละ 10 ให้เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศและภายในประเทศ และอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุดที่มีอยู่	14.5.1 ขอบเขตของพื้นที่คุ้มครองที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทางทะเล
14.6 ภายในปี 2563 ยับยั้งรูปแบบการอุดหนุนการประมงบางอย่างที่มีส่วนทำให้เกิดการประมงเกินขีดจำกัด ขจัดการอุดหนุนที่มีส่วนทำให้เกิดการประมงที่ผิดกฎหมาย ที่ไม่มีการรายงาน และที่ไม่มีการควบคุม และระงับการริเริ่มการอุดหนุนในลักษณะดังกล่าว ตระหนักว่าการปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่างที่เหมาะสมและมีประสิทธิผลสำหรับประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนา น้อยที่สุดควรเป็นส่วนควบในการเจรจา	14.6.1 ความก้าวหน้าของประเทศต่าง ๆ ในระดับการใช้เครื่องมือ/กลไกระหว่างประเทศ เพื่อต่อสู้กับการประมงที่ผิดกฎหมาย ที่ไม่มีการรายงาน และที่ไม่มีการควบคุม

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
<p>อุดหนุนการประมงขององค์การการค้าโลก</p>	
<p>14.7 ภายในปี 2573 เพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็กและประเทศพัฒนาน้อยที่สุดจากการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน รวมถึงผ่านทางการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในเรื่องการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการท่องเที่ยว</p>	<p>14.7.1 ร้อยละของผลผลิตจากการประมงที่ยั่งยืน ต่อ GDP ในรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ประเทศกลุ่มพัฒนาน้อยที่สุด และทุกประเทศ</p>
<p>14.a เพิ่มความรู้ทางวิทยาศาสตร์ พัฒนาขีดความสามารถในการวิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเล โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเลของคณะกรรมการสมุทรศาสตร์ระหว่างรัฐบาล เพื่อจะพัฒนาคุณภาพมหาสมุทรและเพิ่มพูนให้ความหลากหลายทางชีวภาพในทะเลมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนามากขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งในรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็กและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด</p>	<p>14.a.1 สัดส่วนการจัดสรรงบประมาณเพื่อวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางทะเล ต้องบประมาณการวิจัยทั้งหมด</p>
<p>14.b จัดให้มีการเข้าถึงทรัพยากรทางทะเลและตลาดสำหรับชาวประมงพื้นบ้านรายเล็ก</p>	<p>14.b.1 ความก้าวหน้าของแต่ละประเทศที่มีการใช้และดำเนินการด้านข้อกฎหมาย / ข้อบังคับ / นโยบาย / กรอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่ตระหนักและปกป้องสิทธิของการทำประมงขนาดเล็ก</p>
<p>14.c เพิ่มพูนการอนุรักษ์และการใช้มหาสมุทรและทรัพยากรเหล่านั้นอย่างยั่งยืน โดยการดำเนินการให้เกิดผลตามกฎหมายระหว่างประเทศตามที่สะท้อนใน UNCLOS ซึ่งเป็นกรอบทางกฎหมายสำหรับการอนุรักษ์และการใช้มหาสมุทรและทรัพยากรเหล่านั้นอย่างยั่งยืนตามที่ระบุในย่อหน้าที่ 158 ของเอกสาร The Future We Want</p>	<p>14.c.1 จำนวนประเทศที่มีความก้าวหน้าในการให้สัตยาบัน ยอมรับ และนำกรอบการทำงานเชิงกฎหมาย/ นโยบาย/ สถาบัน และเครื่องมือในการแปลงกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับมหาสมุทรมาใช้ ดังที่สะท้อนอยู่ใน UNCLOS เพื่อการอนุรักษ์ และการใช้มหาสมุทรและทรัพยากรอย่างยั่งยืน</p>

เป้าหมายที่ 15	ปกป้อง ป่าไม้ และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและพื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	ทส.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
15.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกและในน้ำจืดในแผ่นดินรวมทั้งบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เฉพาะอย่างยิ่ง ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขาและเขตแห้งแล้ง โดยเป็นไปตามข้อบังคับภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ ภายในปี 2563	15.1.1 ร้อยละของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด 15.1.2 สัดส่วนของพื้นที่สำคัญสำหรับความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งทางบกและในน้ำจืด ซึ่งถูกปกคลุมไปด้วยพื้นที่คุ้มครอง จำแนกตามประเทศ ระบบนิเวศ
15.2 ส่งเสริมการดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า ป่าไม้ป่าที่เสื่อมโทรม และเพิ่มการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าทั่วโลก ภายในปี 2563	15.2.1 ความก้าวหน้าในการบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน
15.3 ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย ป่าไม้ แผ่นดินที่เสื่อมโทรม รวมถึงแผ่นดินที่ได้รับผลกระทบจากการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ความแห้งแล้ง และอุทกภัย และพยายามที่จะบรรลุถึงโลกที่ไร้ความเสื่อมโทรมของที่ดิน ภายในปี 2573	15.3.1 ร้อยละของพื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นที่ทั้งหมด
15.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ระบบนิเวศ ภูเขาและความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศเหล่านั้น เพื่อจะเพิ่มพูนขีดความสามารถของระบบนิเวศเหล่านั้นที่จะให้ผลประโยชน์อันสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573	15.4.1 ขอบเขตของพื้นที่คุ้มครองที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพบนภูเขา 15.4.2 ดัชนีพื้นที่ภูเขาสีเขียว
15.5 ปฏิบัติการที่จำเป็นและเร่งด่วนเพื่อลดการเสื่อมโทรมของถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติ หยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และภายในปี 2563 จะปกป้องและป้องกันการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม	15.5.1 ดัชนีบัญชีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่เสี่ยงต่อการถูกคุกคาม (Red List Index)
15.6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม และส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้นอย่างเหมาะสม	15.6.1 จำนวนประเทศที่มีการยอมรับกรอบกฎหมาย กรอบการบริหารจัดการ และกรอบนโยบายเพื่อสร้างความมั่นใจในความเป็นธรรม และความเท่าเทียมในการแบ่งปันผลประโยชน์
15.7 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อจะยุติการค้าและการขนย้ายชนิดพันธุ์พืชและสัตว์คุ้มครอง และแก้ปัญหาทั้งอุปสงค์และอุปทานต่อผลิตภัณฑ์สัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย	15.7.1 สัดส่วนการค้าสัตว์ป่าโดยการหลอกลวงหรือผิดกฎหมาย
15.8 นำมาตรการมาใช้เพื่อป้องกันการนำเข้าและลดผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรายในระบบ	15.8.1 สัดส่วนประเทศที่ได้ใช้กฎหมายระดับชาติที่เกี่ยวข้อง และปกป้องทรัพยากรอย่างเพียงพอ

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
นิเวศบกและน้ำและควบคุมหรือขจัด priority species ภายในปี 2563	หรือควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ถูกรุกราน
15.9 บูรณาการมูลค่าของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพเข้าไปสู่การวางแผนกระบวนการพัฒนา ยุทธศาสตร์การลดความยากจน และบัญชีที่ระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ภายในปี 2563	15.9.1 ความก้าวหน้าของการสร้างเป้าประสงค์ระดับชาติตามที่ระบุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ.2011-2020 (Strategic Plan for Biodiversity 2011-2020) เป้าประสงค์ที่ 2 ของ Aichi Biodiversity
15.a ระดมและเพิ่มทรัพยากรทางการเงินจากทุกแหล่งเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน	15.a.1 การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) และการใช้จ่ายของรัฐเกี่ยวกับการอนุรักษ์และความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
15.b ระดมทรัพยากรจากทุกแหล่งและทุกระดับเพื่อสนับสนุนเงินแก่การบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และจัดหาแรงจูงใจที่เหมาะสมสำหรับประเทศกำลังพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์และการปลูกป่า	15.b.1 การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) และการใช้จ่ายของรัฐเกี่ยวกับการอนุรักษ์และความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
15.c เพิ่มพูนการสนับสนุนในระดับโลกสำหรับความพยายามที่จะต่อสู้กับการล่า การเคลื่อนย้ายชนิดพันธุ์คุ้มครอง รวมถึงโดยการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น	15.c.1 สัดส่วนการค้าสัตว์ป่า โดยหลอกหลวงหรือผิดกฎหมาย

เป้าหมายที่ 16	ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	ยธ./มท./พณ.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
16.1 ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ	16.1.1 จำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์ที่ได้รับการช่วยเหลือ และที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตามเพศ และอายุ
	16.1.2 การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตาม อายุ เพศ และคดี
	16.1.3 ร้อยละของประชากรที่ได้รับความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา
	16.1.4 สัดส่วนประชากรที่รู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพัง
16.2 ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบที่มีต่อเด็ก	16.2.1 ร้อยละของเด็กอายุ 1-17 ปี ที่เคยถูกทำร้ายทางร่างกาย และ/หรือข่มเหงทางจิตใจโดยผู้ดูแลในเดือนที่ผ่านมา
	16.2.2 จำนวนเหยื่อการค้ามนุษย์ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตามเพศ อายุ และรูปแบบการแสวงหาประโยชน์
	16.2.3 ร้อยละของผู้หญิงและผู้ชายวัยรุ่นอายุ 18-24 ปีที่ เคยถูกกระทำความรุนแรงทางเพศตั้งแต่อายุ 18 ปี
16.3 ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน	16.3.1 ร้อยละของเหยื่อความรุนแรงใน 12 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งได้ถูกรายงานการกระทำอันรุนแรงนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในการแก้ปัญหาเหล่านี้
	16.3.2 ร้อยละของจำนวนผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนนักโทษทั้งหมด
16.4 ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตามและการส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี 2573	16.4.1 มูลค่ารวมทั้งหมดของกระแสเข้าออกของเงินที่ผิดกฎหมาย (หน่วยเป็น ดอลลาร์สหรัฐ)
16.4 ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน เสริมความแข็งแกร่งของกระบวนการติดตามและการส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป และต่อสู้กับอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ภายในปี 2573	16.4.2 ร้อยละของอาวุธขนาดเล็ก และอาวุธเบาที่มีการบันทึก และติดตาม ตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย และมาตรฐานระหว่างประเทศ
16.5 ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ	16.5.1 ร้อยละของบุคคลที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างน้อย 1 ครั้ง ที่มีการให้สินบนหรือถูกเรียกสินบนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วงระยะเวลา 12

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
	เดือนที่ผ่านมา
16.6 พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิผล มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ	16.5.2 ร้อยละขององค์กรธุรกิจที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างน้อย 1 ครั้ง และมีการให้สินบน หรือถูกเรียกสินบนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในช่วงระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา
16.7 สร้างหลักประกันว่าจะมีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีส่วนร่วม และมีความเป็นตัวแทนที่ดี ในทุกระดับการตัดสินใจ	16.6.1 การใช้จ่ายภาครัฐขึ้นพื้นฐานคิดเป็นร้อยละของงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติแล้ว จำแนกเป็นภาค (หรือจำแนกตามรหัสงบประมาณ หรือที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน) 16.6.2 สัดส่วนประชากรที่พึงพอใจกับบริการสาธารณะครั้งล่าสุดที่ตนได้ใช้บริการ
16.8 ขยายและเสริมความแข็งแกร่งของการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาในสถาบันโลกาภิบาล	16.7.1 สัดส่วนตำแหน่ง (จำแนกตาม อายุ เพศ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และกลุ่มประชากร) ในสถาบันของรัฐ (สถานนิติบัญญัติระดับประเทศ และท้องถิ่น บริการสาธารณะ และคณะตุลาการ) เทียบกับการกระจายตัวในระดับชาติ
16.9 จัดให้มีเอกลักษณ์ทางกฎหมายสำหรับทุกคน โดยรวมถึงการให้มีสูติบัตร ภายในปี 2573	16.7.2 สัดส่วนของประชากรที่มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงเพศ อายุ ความบกพร่อง และกลุ่มประชากร
16.10 สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ	16.8.1 ร้อยละของสมาชิก และสิทธิการออกเสียงของประเทศกำลังพัฒนาในองค์กรระหว่างประเทศ
16.a เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงกระทำผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในทุกระดับ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อจะป้องกันความรุนแรงและต่อสู้กับการก่อการร้ายและอาชญากรรม	16.9.1 ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีการแจ้งเกิดกับเจ้าพนักงานของรัฐ จำแนกตามอายุ
16.b ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	16.10.1 จำนวนคดีฆาตกรรม ลักพาตัว การถูกพราก การกักขังหน่วงเหนี่ยว การทรมานผู้สื่อข่าว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ สหภาพทางการค้า และผู้ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นความจริง ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา
16.a เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงกระทำผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในทุกระดับ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อจะป้องกันความรุนแรงและต่อสู้กับการก่อการร้ายและอาชญากรรม	16.10.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายรองรับการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ
16.a เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงกระทำผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในทุกระดับ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อจะป้องกันความรุนแรงและต่อสู้กับการก่อการร้ายและอาชญากรรม	16.a.1 จำนวนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน ที่มีความเป็นอิสระและสอดคล้องกับหลักสนธิสัญญาปารีส (Paris Principles)
16.b ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	16.b.1 ร้อยละของประชากรที่รายงานว่ามีความรู้สิทธิถูกแบ่งแยกเชื้อชาติ หรือถูกข่มขู่ใน 12 เดือนที่ผ่านมา ตามข้อบัญญัติพื้นฐานของการห้ามเลือกปฏิบัติในการแบ่งแยกเชื้อชาติภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 17	เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม	กต./กค./พณ.

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
17.1 เสริมความเข้มแข็งของการระดมทรัพยากรภายในประเทศ โดยรวมถึงผ่านทางสนับสนุระหว่างประเทศไปยังประเทศกำลังพัฒนา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถภายในประเทศในการเก็บภาษีและรายได้อื่นๆ ของรัฐ	17.1.1 รายได้รัฐบาลรวม คิดเป็นร้อยละของ GDP จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้
	17.1.2 สัดส่วนงบประมาณภายในประเทศที่จัดสรรจากภาษีภายในประเทศ
17.2 ประเทศพัฒนาแล้วจะดำเนินการให้เป็นผลตามพันธกรณีเรื่องการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการโดยเต็มที่ โดยรวมถึงพันธกรณีที่ให้ไว้โดยประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายการมีส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.7 สำหรับให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา และมีสัดส่วน ODA/GNI ร้อยละ 0.15 ถึง 0.20 สำหรับให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยสนับสนุนให้ผู้ให้ ODA พิจารณาตั้งเป้าหมายที่จะให้มีสัดส่วน ODA/GNI ถึงอย่างน้อยร้อยละ 0.20 สำหรับให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด	17.2.1 ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) สุทธิ, รวม และที่ให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยคิดเป็นสัดส่วนรายได้มวลรวมประชาชาติของ ผู้บริจาค OECD/คณะกรรมการพัฒนาช่วยเหลือ (Development Assistance Committee (DAC)
17.3 ระดมทรัพยากรทางการเงินเพิ่มเติมจากแหล่งที่หลากหลายไปยังประเทศกำลังพัฒนา	17.3.1 การลงทุนทางตรงของต่างประเทศ (Foreign direct investments -FDI) การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance: ODA) และความร่วมมือ ได้-ได้ คิดเป็นสัดส่วนของงบประมาณประเทศทั้งหมด
	17.3.2 มูลค่าของการโอนเงินกลับประเทศ (เป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ) คิดเป็นสัดส่วนของ GDP ทั้งหมด
17.4 ช่วยประเทศกำลังพัฒนาในการบรรลุความยั่งยืนของหนี้ระยะยาว โดยใช้นโยบายที่ประสานงานกันที่มุ่งส่งเสริมการจัดหาเงินทุนโดยการก่อหนี้ การบรรเทาหนี้และการปรับโครงสร้างหนี้ตามความเหมาะสม และแก้ปัญหาหนี้ต่างประเทศของประเทศที่ยากจนและมีหนี้สินในระดับสูงเพื่อลดการประสพปัญหาหนี้	17.4.1 บริการเงินกู้คิดเป็นสัดส่วนของการส่งออกสินค้าและบริการ
17.5 ใช้และดำเนินการให้เกิดผลตามระบอบการส่งเสริมการลงทุนสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด	17.5.1 ประเทศที่ยอมรับและดำเนินการตามกฎเกณฑ์การสนับสนุนการลงทุนของประเทศพัฒนาน้อยที่สุดอย่างเคร่งครัด
17.6 เพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างประเทศและในภูมิภาคแบบเหนือ-ใต้-ใต้ และไตรภาคี และการเข้าถึงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และ	17.6.1 จำนวนข้อตกลงความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และ/หรือเทคโนโลยี และโครงการที่ระหว่างประเทศจำแนกตามประเภทความร่วมมือ

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
ยกระดับการแบ่งปันความรู้ตามเงื่อนไขที่ตกลงร่วมกัน โดยรวมถึงผ่านการพัฒนาการประสานงานระหว่างกลไกที่มีอยู่เดิมเฉพาะอย่างยิ่งในระดับของสหประชาชาติ และผ่านทางกลไกอำนวยการความสะดวกด้านเทคโนโลยีของโลก	17.6.2 จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงผ่านโครงข่ายโทรศัพท์ประจำที่ ต่อผู้อยู่อาศัย 100 คน จำแนกตามความเร็วอินเทอร์เน็ต
17.7 ส่งเสริมการพัฒนา การถ่ายทอด และการเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศกำลังพัฒนาภายใต้เงื่อนไขที่อำนวยการประโยชน์แก่ประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งตามเงื่อนไขสิทธิพิเศษตามที่ตกลงร่วมกัน	17.7.1 จำนวนเงินทุนรวมที่ได้รับอนุมัติให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาเพื่อสนับสนุนการพัฒนา การถ่ายทอด และการเผยแพร่ เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
17.8 ให้ธนาคารเทคโนโลยีและกลไกการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ทำงานได้อย่างเต็มที่ภายในปี 2560 และเพิ่มพูนการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนที่สำคัญ	17.8.1 สัดส่วนของประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ต
17.9 เพิ่มพูนการสนับสนุนระหว่างประเทศสำหรับการดำเนินการด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถที่มีประสิทธิภาพและมีการตั้งเป้าในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อสนับสนุนแผนระดับชาติที่จะดำเนินงานในทุกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงผ่านความร่วมมือแบบเหนือ-ใต้ ใต้-ใต้ และไตรภาคี	17.9.1 มูลค่าการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน และทางเทคนิค (เป็นดอลลาร์) (รวมถึงความร่วมมือ เหนือ-ใต้ ใต้-ใต้ และไตรภาคี) ที่ได้ให้คำมั่นไว้กับประเทศกำลังพัฒนา
17.10 ส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีที่เป็นสากล มีกติกาเปิดกว้าง ไม่เลือกปฏิบัติ และเสมอภาค ภายใต้องค์การการค้าโลก โดยรวมถึงผ่านการสิ้นสุดการเจรจาภายใต้วาระการพัฒนารอบโดฮา	17.10.1 ค่าเฉลี่ยของอัตราภาษีศุลกากรถ่วงน้ำหนักทั่วโลก
17.11 เพิ่มส่วนแบ่งการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาในการส่งออกทั่วโลกให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเพิ่มส่วนแบ่งของประเทศพัฒนาน้อยที่สุดให้สูงขึ้น 2 เท่าในปี 2563	17.11.1 ส่วนแบ่งของการส่งออกในระดับสากลของประเทศกำลังพัฒนา และประเทศพัฒนาน้อยที่สุด
17.12 ทำให้เกิดการดำเนินการในเวลาที่เหมาะสมในเรื่องการเข้าถึงตลาดปลอดภาษีและปลอดการจำกัดปริมาณในระยะยาวสำหรับประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยให้สอดคล้องกับการตัดสินใจขององค์การการค้าโลก โดยรวมถึงการสร้างหลักประกันว่ากว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่มีการให้สิทธิพิเศษทางการค้าที่ใช้กับประเทศพัฒนาน้อยที่สุดจะมีความโปร่งใสและเรียบง่าย และมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตลาด	17.12.1 ภาษีศุลกากรเฉลี่ยที่ประเทศกำลังพัฒนา ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นหมู่เกาะขนาดเล็ก เผชิญอยู่
17.13 เพิ่มพูนเสถียรภาพเศรษฐกิจมหภาคของโลก โดยรวมถึงผ่านทางประสานงานนโยบายและความสอดคล้องเชิงนโยบาย	17.13.1 ผังติดตามเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Dashboard)

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด
17.14 ยกระดับความสอดคล้องเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	17.14.1 จำนวนประเทศที่มีกลไกเสริมสร้างนโยบายให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน
17.15 เคารพพื้นที่ทำงานนโยบายและความเป็นผู้นำของแต่ละประเทศที่จะสร้างและดำเนินงานตามนโยบายเพื่อการจัดความยากจนและการพัฒนาที่ยั่งยืน	17.15.1 ขอบเขตการใช้กรอบผลลัพธ์และเครื่องมือการวางแผนที่ประเทศเป็นเจ้าของโดยผู้ให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา
17.16 ยกระดับหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยร่วมเติมเต็มโดยหุ้นส่วนความร่วมมือจากภาคส่วนที่หลากหลายซึ่งจะระดมและแบ่งปันความรู้ ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยี และทรัพยากรการเงิน เพื่อจะสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา	17.16.1 จำนวนของประเทศรายงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับกรอบการตรวจสอบประสิทธิภาพการพัฒนาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย ที่สนับสนุนความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน
17.17 สนับสนุนการส่งเสริมหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ-ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยสร้างบนประสบการณ์และกลยุทธ์ด้านทรัพยากรของหุ้นส่วน	17.17.1 จำนวนเงินดอลลาร์สหรัฐที่เห็นชอบให้ใช้ในโครงการความร่วมมือภาครัฐ-เอกชน และประชาสังคม
17.18 ยกระดับการสนับสนุนด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ให้เพิ่มการมีอยู่ของข้อมูลที่มีคุณภาพ ทันเวลาและเชื่อถือได้ ที่จำแนกในเรื่องรายได้ เพศ อายุ เชื้อชาติพันธุ์ สถานการณ์อพยพ ความบกพร่องทางร่างกาย ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามบริบทของประเทศ ภายในปี 2563	17.18.1 สัดส่วนของตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับชาติที่มีการจัดจำแนกทุกมิติ โดยมีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมาย และสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของสถิติทางการ (Fundamental Principles of Official Statistics)
	17.18.2 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายทางสถิติประเทศ ที่รวมกับหลักพื้นฐานทางสถิติทางการ
	17.18.3 จำนวนประเทศที่มีแผนสถิติแห่งชาติที่ได้รับเงินทุนอย่างเต็มที่ และอยู่ภายใต้การนำไปดำเนินการให้บรรลุ จำแนกตามแหล่งเงินทุน
17.19 ต่อยอดจากข้อริเริ่มที่มีอยู่แล้วในการพัฒนาการตรวจวัดความก้าวหน้าของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และสนับสนุนการสร้างขีดความสามารถด้านสถิติในประเทศกำลังพัฒนา ภายในปี 2573	17.19.1 มูลค่าเงินดอลลาร์ของทรัพยากรที่ใช้ในการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านสถิติของประเทศกำลังพัฒนา
	17.19.2 สัดส่วนของประเทศที่ a) มีการดำเนินการสำมะโนประชากรและสำมะโนครัวเรือนอย่างน้อยหนึ่งครั้งในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา และ b) มีการบรรลุการลงทะเบียนเกิด 100 เปอร์เซนต์ และลงทะเบียนการตาย 80 เปอร์เซนต์